GYVOJI DVASIA

Kun. Dr. J. Vaitkevičius, M. I. C.

GYVOJI DVASIA

GYVOJI DVASIA

MĄSTYMAI KIEKVIENAI METŲ DIENAI

PARAŠĖ
KUN. DR. J. VAITKEVIČIUS, M.I.C.

IV
TOMAS

IŠLEIDO MARIJONŲ VIENUOLIJA
FINANSUOJANT KUN. PRANCIŠKUI JUŠKAIČIUI
Cambridge, Mass.

Spaudė "Draugo" spaustuvė, 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill.
1952 m.

NIHIL OBSTAT

Sac. Fr. Brazys, MIC
Sac. J. Duoba, MIC

Censores Deputati

IMPRIMI POTEST

Sac. Val. Atkočius, MIC
Superior Provincialis

IMPRIMATUR

Samuel Cardinal Stritch
Archbishop of Chicago

Die 15 Januarii, 1952
Chicago, Ill.

T U R I N Y S

Desperacija 9
Apie klaidingą viltį arba prezumciją 14
Apie prietelystę su Dievu 20
Apie Dievo meilės kilnumą 25
Apie Dievo meilę, visų dorybių širdį 31
Kodėl reikia Dievą mylėti 37
Apie Dievo meilės didinimą 43
Dievo meilės tobulumas 48
Apie tris meilės laipsnius 54
Apie Dievo meilės mažėjimą 59
Apie Dievo meilės praradimą 65
Apie artimo meilę 71
Artimo meilės ypatybės 76
Apie savitarpę meilę 82
Apie priešų meilę 88
Gailestingumas 94
Apie gailestingus darbus 100
Apie džiaugsmą 106
Apie ramybę 112
Apie neapykantą 118
Apie Švč. Panelės palaimas 124
Nuobodulys 129
Apie pavydą 135
Apie nesantaiką 140
Apie ginčus 146
Apie papiktinimą 152
Apie šv. kryžiaus paaukštinimą 157
Apie Švč. P-lės sopulių paslaptį 163
Apie išminties dovaną 169

Apie tikrosios išminties priemones 175
Apie protingumo dorybę 182
Apie protingumo rūšis 188
Apie protingumo dorybės ugdymą 195
Apie Šv. Dvasios patarimo dovaną 202
Apie nuodėmes prieš protingumo dorybę 208
Apie apsileidimą 215
Apie godumo dukteris arba kūnišką išmintį 221
Apie perdėtą rūpestį žemiškais dalykais 227
Apie teisingumo dorybę 233
Teisingumo rūšys 239
Apie tarnavimą Dievui arba religijos dorybę 246
Apie šventumą 252
Apie dievotumą 258
Apie Dievo garbinimą maldomis 265
Apie Dievo garbinimą kūnu arba adoraciją 271
Apie Dievo garbinimą aukomis 278
Apie Dievo garbinimą duoklėmis 284
Apie Dievo garbinimą įžadais 291
Apie Dievo garbinimą priesaika 297
Apie rožančių 303
Apie Dievo garbinimą lūpomis 309
Apie netinkamą Dievo garbinimą 316
Apie Dievo gundymą 323
Apie artimųjų pagarbą ir meilę 329
Apie vyresniųjų pagarbą 336
Apie klusnumą 342
Apie dėkingumą 349
Apie kerštą 355
Apie tiesos sakymą 362
Apie veidmainystę 368
Apie tiesos pažinimą 374
Apie mandagumą 381
Apie vylingumą 387
Apie dosnumą 393

Apie godumą 399
Apie Šv. Dvasios dievotumo dovaną 406
Apie teisingumo įsakymus 412
Apie narsumo dorybę 419
Apie kankinio vainiką 425
Apie baimę 431
Apie dvasios kilnumą 437
Apie tuščią garbę 444
Apie didžiadvasiškumo dorybę 451
Apie kantrybę 457
Kristaus Karaliaus šventė 463
Visų Šventė 470
Apie skaistyklą 477
Apie sielų skaistykloje gelbėjimą 483
Apie ištvermę 489
Apie tai, kas naikina ištvermę 496
Apie Šv. Dvasios narsumo dovaną 502
Apie susivaldymą 508
Apie gėdos jausmą 514
Apie padorumą 521
Apie susilaikymą valgyme arba abstinenciją 527
Apie blaivybę 533
Apie skaistybę 539
Apie mergystės dorybę 545
Apie rūstybę 551
Apie nuolankumą 557
Apie nusižeminimo laipsnius 563
Apie puikybę 568
Apie žinojimo troškimą 574
Apie kuklumo dorybę 580
Apie luomus ir jų pareigas 586
Apie tobulybę 592
Apie dangaus karalystę 598
Apie Kristaus mistiškąjį kūną 605
Apie šventųjų bendravimą 611

Apie dangaus karalienę 618
Apie mirtį 624
Apie Dievo teismą 631
Apie paskutinįjį teismą 636
Apie pasaulio pabaigą 641
Apie pragarą 646
Apie pražuvusiųjų dvasios nuotaiką 652
Apie dangaus linksmybes 658
Švč. P-lės Nekaltas Prasidėjimas 665

DESPERACIJA

Rugpiūčio 19 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime nelaimingą apaštalą Judą, kuris, pardavęs savo Mokytoją jo priešams už trisdešimt sidabrinių, desperacijos apimtas, meta žydams po kojų gautus pinigus ir su šauksmu, kad yra pardavęs nekaltą kraują, bėga atimti sau gyvybę.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mus nuo desperacijos jausmų ir darbų, kad, paklydę, turėtume pakankamai drąsos sugrįžti prie Viešpaties ir pulti jam po kojų liedami atgailos ašaras.

MĄSTYMAS

1. KAS YRA DESPERACIJA?

Kiekvienu savo darbu žmogus siekia kokios nors gėrybės. Nori, pvz., gerti, ieško vandens, o suradęs, ištiesia ranką, ima indą su vandeniu, neša prie lūpų ir geria. Bijo šalčio, ieško šilto drabužio, velkasi juo, kad apsisaugotų nuo šalto oro.

Bet tai daro tik tada, kai turi vilties pasiekti reikalingą ir pageidaujamą gėrybę. Jei tokios vilties neturi, darbo nepradeda, arba pradėjęs sustoja. Pametęs kokią brangenybę, žmogus tol jos ieško, kol turi vilties ją surasti, o kuomet jos netenka, nustoja ieškojęs.

Tačiau ne kiekvienos vilties netekimą vadiname neviltimi arba desperacija, o tokios, kuri apima visą žmogaus gyvenimą, kuri vienija visus jo darbus į krūvą ir verčia siekti tos laimės, kuriai yra sutverta jo širdis. Jeigu, pvz., gydytojas netenka vilties pagydyti ligonį, arba ligonis ne-

tenka vilties išeiti iš savo ligos, nesakome, kad gydytojas arba ligonis yra įpuolę į desperaciją, nes sveikata nors ir didelė yra gėrybė, tačiau nėra aukščiausia tų, kurių žmogaus širdis trokšta. Praradęs žmogus viltį pasiekti vieną gėrybę, nors ir labai brangintiną, turi dar vilties pasiekti kitas, todėl nesustabdo visų savo gyvenimo darbų, bet dirba toliau, siekdamas kitų gėrybių. Gydytojas, pvz., praradęs viltį pagydyti vieną ligonį, turi vilties pagydyti daugelį kitų, todėl nenustoja gydęs. Arba ligonis, praradęs viltį atgauti sveikatą, turi vilties išsilaikyti tikėjime, Dievo malonėje, apturėti išganymą, todėl apsiginkluoja kantrybe, meldžiasi ir atsiduoda Dievo valiai.

Desperacija yra tada, kai žmogus praranda viltį pasiekti aukščiausią gyvenimo gėrybę, kurią siekė visais savo darbais, kiekvienu savo žingsniu. Tuomet turės sustabdyti visus savo darbus, turės liautis siekęs betkokios gėrybės, nes visos gėrybės buvo siekiamos tos aukščiausios gėrybės vardu. Kadangi tokios būklės žmogaus širdis pakelti negali, todėl nusiminusieji dažniausia atima sau gyvybę, nes jaučiasi praradę savo gyvenimo tikslą.

Toji aukščiausioji gėrybė vieniems atrodo žemiški turtai ir jų vartojimas, todėl, praradę savo turtus, nusimena ir baigia savo gyvenimą savižudyste. Kitiems, kad garbės, valdžios, aukštos vietos, asmenys, kuriuos praradę nesijaučia turį jėgų tęsti toliau savo gyvenimą, jeigu neturi mažiausios vilties atgauti prarastų gėrybių.

2. DESPERACIJA YRA NUODĖMĖ

Aukščiausia žmogaus gėrybė yra Dievas, kurį žmogus praradęs per nuodėmę gali visuomet atgauti per atgailą, nes Dievas nenori nusidėjėlio pražūties, o tik kad atsiverstų ir būtų gyvas.

Tą tiesą Dievas nekartą yra įsakęs pranašams pranešti žmonėms, todėl visi pranašai karščiausiais žodžiais yra raginę žmones daryti atgailą už savo nuodėmes ir grįžti prie

Dievo, o jie Dievo vardu žadėdavo dovanojimą ir tėvišką priėmimą iš Dievo pusės. *"Jei bedievis darys atgailą,* sako Dievas pranašui Ezekieliui, *dėl visų savo nuodėmių, kurias jis padarė, ir vykdys visus mano įsakymus, laikysis teisės ir teisybės, jis tikrai bus gyvas ir nemirs. Aš nebeatminsiu visų jo neteisybių, kurias jis padarė; dėl savo teisybės, kurią darė, jis bus gyvas. Argi tai, ko aš noriu, yra bedievio mirtis?* sako Viešpats Dievas; *ar ne kad jis nusigrįžtų nuo savo kelių ir būtų gyvas?",* Ezek. 18, 21—23.

Naujame Įstatyme toji tiesa yra patvirtinta visu Kristaus gyvenimu, jo kančia ir mirtimi, todėl niekas negali turėti mažiausios abejonės, ar galima Dievą atgauti, praradus jį savo nuodėmėmis, ar galima sugrįžti prie jo meilės. Tūkstančiai nusidėjėlių, kurie sugrįžo prie Dievo amžiams bėgant ir kurie kasdien sugrįžta dar ir šiandien per atgailos sakramentą, yra iškalbingiausi Dievo gerumo, jo tėviškumo ir gailestingumo liudininkai. Jei tad kas nors, nusidėjęs, pasiduoda desperacijai ir atsisako Dievo ieškoti ir grįžti prie jo, manydamas, kad jo nuodėmė yra didesnė, negu Dievo gailestingumas, sunkiai nusideda, nes sunkiai užgauna Dievo gerumą.

Taip nusidėjo Kainas, užmušęs savo brolį. Jam atrodė, kad jo nuodėmė yra daug didesnė, kad galėtų išprašyti atleidimo, todėl atsisakė daryti atgailą už savo nuodėmę.

Taip nusidėjo ir apaštalas Judas, pardavęs savo Mokytoją. Kada jam atsidarė akys ir pamatė nuodėmės baisumą, neteko vilties, kad toji nuodėmė galėtų būti atleista, todėl vietoje eiti ir atsiprašyti Mokytoją, pulti jam po kojų ir nustebinti pasaulį atgaila, kaip kad padarė šv. Petras, šv. Povilas, šv. Magdalena ir daugelis kitų, pasidavė desperacijai ir nusižudė.

Kitas dalykas yra su žemiškomis gėrybėmis, jas žmogus praradęs nevisuomet gali atgauti; nevisuomet galime atgauti prarastus turtus, garbes ar sveikatą, todėl desperacija, praradus šias gėrybes, greičiau galėtų būti patensin-

ta, negu praradus Dievą, tačiau ir ši desperacija yra nuodėminga, nes ji liudija, kad žmogus skaitė didžiausią savo gėrybę ne Dievą, bet sutvėrimus, o tai yra didelė klaida ir sunki nuodėmė.

Desperacija tad, iš kokio šaltinio ji neplauktų, vis vien yra nuodėmė ir skandina žmogų amžinoje pražūtyje.

3. DESPERACIJA YRA BLOGIAUSIA NUODĖMĖ

Nuodėmės, kurios priešinasi tikėjimui ir Dievo meilei, yra sunkesnės už desperacijos nuodėmę, nes jos taiko tiesiog į Dievą, tačiau desperacija yra blogesnė už jas, nes neleidžia žmogui sugrįžti prie Dievo, atima jam visiškai sugrįžimo norą, išardo tuo būdu kelią, kuris veda į Dievą. Štai kodėl poetai lygina ją su laivo sudužimu jūrose, o Bažnyčios tėvai vadina ją nužengimu į pragarą, nes iš tikrųjų žmogus jai pasiduodamas nužengia ne kur kitur, o tik į pragarą, gyvenimą užbaigęs.

4. DESPERACIJOS ŠALTINIS ŽMOGAUS KŪNIŠKUMAS

Kūnas geidžia prieš dvasią o dvasia prieš kūną; nes tuodu yra vienas kitam priešingu", sako šv. Povilas (Galat. 5, 17).

Kada žmogus ima gyventi kūnu, pavergdamas savo dvasią kūno reikalams, pamažu pradeda dvasiškus turtus niekinti ir jų nekęsti.

Dviejų rūšių kūniškumas atitolina žmogų nuo Dievo, sukelia jame dvasiškų gėrybių neapykantą, o tuo veda į desperaciją, būtent — paleistuvystė ir tingėjimas Dievo tarnyboje.

Kas gyvena tos rūšies kūniškumu, pataikavimus kūnui skaito didžiausiomis gėrybėmis, o kai jų pritrūksta, arba jomis prisisotinęs apsidžiaugia, įpuola į desperaciją, nes neturi ko duoti savo sielai, kuo numalšinti jos troškimus, tokie greičiausia baigia savižudybėmis.

Marinkime tad savo kūną, nepataikaukime jam, mėkime Dievo tarnybą, o niekad neįpulsime į desperaciją.

Kaip buvo iki šiol?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, šiurpas mus apima, kai tik klausome pasakojimų apie laivų skendimą. Žmonės leidosi plaukti jūra kupini vilties, kad perplauks ją laimingai ir pasieks tų džiaugsmų, kurie jų laukia kitoje jūrų pusėje. Bet štai laivas sudūžta ir laidoja visus keleivius su jų džiaugsmais ir viltimis jūrų gelmėse. Kiek draskančio širdį skausmo, kiek šiurpo teko kiekvienam pergyventi, kol nepaskendo toje bedugnėje, į kurią vienas žvilgsnis pripildo širdį baime ir drebėjimu, to niekas neapsakys. Panašų vaizdą, tik daug skaudesnį turėtume jausti, žiūrėdami į žmogų, desperacijos apimtą. Jis irgi leidosi į kelionę per šio gyvenimo jūrą į laimingą amžinybę, kurioje laukė jį neapsakomi džiaugsmai, tokie būtent, apie kuriuos šv. Povilas sako, kad nei akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo ką Dievas prirengė tiems, kurie jį myli (1 Kor. 2, 9). Bet štai sudūžta jo vilties laivas, kuris jį vežė gyvenimo jūra, jis leidžiasi į bedugnę tik ne žemiškų jūrų, o pragaro, jis praranda ne žemišką ir laikiną gyvybę, bet dangišką ir amžiną, jis miršta, tik ne pirmąja, o antrąja mirtimi, kuri neturi prisikėlimo. Štai kodėl Bažnyčios tėvai mėgsta vadinti desperaciją nužengimu į pragarą: *„Padaryti kokią piktadarybę,* sako Izidorius, *yra numarinti sielą, bet pasiduoti desperacijai yra nužengti į pragarą“*, De Summo bono, 1. 2, c. 14. Jei tad skaudu yra žiūrėti į žmogaus skendimą jūrose, tiek kartų skaudžiau turėtų darytis, matant jį skęstantį desperacijoje, kiek kartų pragaras yra baisesnis už jūrų bedugnę, antroji mirtis už pirmąją, amžinųjų gėrybių praradimas už laikinąsias. Gelbėk mus, Viešpatie, nuo tokio paskendimo, saugok mūsų vilties laivelį, patsai imk į savo rankas mūsų gyvenimo vairą ir vesk į išganymo uostą. Jei Tu, Viešpatie, tvarkai lauko žoles, maitini kiekvieną vabalėlį ir paukštelį, negalimas yra daiktas, kad būtum palikęs

žmogų be tam tikros apsaugos ir pagalbos taip svarbiame reikale, kaip amžinosios laimės siekimas. Įžvelgę giliau į Tavo apvaizdos kelius, Viešpatie, turėtume pastebėti taip didelį Tavo norą išganyti žmogų, tokį didelį rūpestingumą, kad apsaugotum jį nuo pražūties, kad jautriausios ir meiliausios motinėlės rūpestingumas apsaugoti savo vaikelį nuo pavojų negali iš tolo lygintis su Tavo rūpestingumu. Tačiau, Viešpatie, mūsų aklumas taip didelis, kad žiūrėdami nematome, kurtumas taip gilus, kad klausydami negirdime, todėl pavojams ištikus nesišaukiame į Tave, kaip audros ištikti apaštalai šaukėsi, bet pasiduodame nevilčiai ir skęstame. Ištiesk savo ranką ir nutildyk mus skaudinančias audras, nutverk mus skęstančius ir įsodink į išganymo valtį, kaip kad Tavo Sūnus nutvėrė skęstantį savo apaštalą šv. Petrą.

Pasižadame, Viešpatie, dažnai kartoti skęstančio šv. Petro šauksmą: *"Viešpatie, gelbėk mane"*, Mato 14, 30.

APIE KLAIDINGĄ VILTĮ ARBA PREZUMCIJĄ

Rugpiūčio 20 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mūsų Išganytojo žodžius, kuriais jis grasina žydų tautai išmetimu iš dangaus karalystės: „Taigi, aš sakau jums, daugelis iš rytų ir vakarų ateis ir sėsis prie stalo dangaus karalystėje su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu, o karalystės vaikai bus išmesti laukan į tamsybes; ten bus verksmo ir dantų griežimo", Mato 8, 11-12.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad žydų tautos likimas nepaliestų mūsų, nes ir mes esame pasidarę per šv. krikštą karalystės vaikai, tačiau jeigu gyvensime klaidinga viltimi, kaip kad žydai gyveno, ir mes būsime išmesti laukan į tamsybes.

MĄSTYMAS

1. VILTIES SUKLYDIMAS

Kada mes laukiame kokios gėrybės, kurios labai pageidaujame, bet ji sunkiai yra pasiekiama, gyvename viltimi. Toji viltis kai kada išsipildo, sulaukiame pageidaujamos gėrybės, o kai kada ne. Ligonis, pvz., turi vilties pasigydyti, bet kai kada pasigydo, o kai kada, nesulaukęs pagijimo, miršta.

Tokią viltį, kurioje sulaukiame pageidaujamos gėrybės, vadiname tikra, o kurioje nesulaukiame, vadiname netikra, arba klaidinga, nes žmogus klydo ją turėdamas.

Pravartu dabar sužinoti, kur glūdi vilties tikrumas arba netikrumas, kodėl vienos viltys išsipildo, kitos neišsipildo.

Viltis, kaip matome, liepia laukti žymios ir sunkiai pasiekiamos gėrybės. Toji gėrybė bus pasiekta tik tada, kai bus pašalinta kliūtis, kuri darė gėrybę sunkiai pasiekiamą. Ligonis, pvz., tik tada atgaus sveikatą, kai bus nugalėta ir pašalinta jo liga. Kieno tad galybėje yra ligos nugalėjimas, to galybėje yra ir sveikatos grąžinimas. Jei ligonis turi pakankamai tvirtą organizmą, o liga nėra nepagydoma, jis tikisi nugalėti ligą ir išeiti iš jos savo jėgomis. Arba, jeigu atsiranda sumanus gydytojas, kuris moka pagydyti tokią ligą, ligonis pasitiki gydytoju ir laukia sveikatos, kurios tikrai ir sulaukia.

Bet jeigu liga yra sunkesnė, negu žmogaus organizmas gali pakelti, arba viršija ir gydytojų mokslus, tuomet nors ligonis ir turėjo vilties pasveikti, bet nepasveiko, nes nebuvo galybės, kuri pašalintų ligą, jo viltis buvo tuščia ir klaidinga.

Panašiai yra ir su visomis mūsų viltimis, net su tomis, su kuriomis mes artinamės prie Dievo. Jei mes, pvz., imamės kokio darbo, veržiamės į kokią pareigą, o paskui mes

neatliekame gerai tos pareigos, reiškia, kad mes per daug vertiname savo jėgas, kad per daug pasitikėjome savimi.

Toks per didelis savęs įvertinimas ir per didelis savimi pasitikėjimas yra vilties klaida ir priešinga ne teologiškai vilties dorybei, bet kilniaširdiškumui.

Klaida, kuri ardo teologišką vilties dorybę, kuri ardo mūsų santykius su Dievu, užkirsdama kelią į išganymą, eina dviem kryptim. Vienoje žmogus atmeta Dievo pasigailėjimą, nes mano, kad jo nuodėmė yra didesnė, negu kad Dievas galėtų atleisti. Yra tai desperacija. Kitoje žmogus laukia iš Dievo tokio pasigailėjimo, kuris Dievui nepridera, nes mažina jo šventumą. Jei kas, pvz., lauktų, kad Dievas dovanotų jam nuodėmes be atgailos, be atsiprašymo, arba suteiktų išganymą be gerų darbų. Toks reikalavimas ir toks laukimas yra panašus į ligonio reikalavimą, kad gydytojas pagydytų nepagydomą ligą.

Žmogus tad suklysta savo viltyje Dievo link dvejopu būdu: arba pasiduoda desperacijai, mažindamas Dievo gailestingumą, arba laukia tokio gailestingumo, kuris mažina Dievo šventumą ir jo teisingumą.

2. NETEISĖTA VILTIS DIEVUJE YRA SUNKI NUODĖMĖ

Ko mes turime tikėtis ir laukti iš Dievo savo kelionėje į amžinybę, patsai Dievas yra pasakęs daugelį kartų įvairiais būdais, kas tad atmeta tai, ką jis pažadėjo, arba laukia to, ko jis nežadėjo, skaudžiai jį užgauna, nes mažina arba jo gerumą, arba teisingumą.

Nusideda tad sunkiai:

a. Kas laukia iš Dievo tokių antgamtinių gėrybių, kurios viršija Dievo apvaizdos nustatytą tvarką, kas, pvz., lauktų sau tokių malonių ir tokios garbės, kuri yra skirta vienai Švenčiausiai P-lei.

b. Kas laukia paprastų Dievo malonių, išganymui reikalingų, bet tokių, kokių Dievas nėra pažadėjęs, kaip, pvz.,

atsivertimo malonės prieš mirtį, kad galėtų ramiai sau vesti palaidą gyvenimą. Dievas ne tik nėra žadėjęs tokių malonių, bet, priešingai, įspėjęs, kad kiekvienas budėtų, nes nežino nei dienos, nei valandos, kada mirtis ateis jo ieškotų.

c. Kas nepaisytų nuodėmių, bet lengvai bristų į jas kas kart toliau vien tik dėl to, kad Dievas yra geras ir greit viską dovanoja.

Lengviau nusideda:

a. Kas laukia nepaprastų Dievo malonių, bet su pilnu pasidavimu Dievo valiai ir jo apvaizdai.

b. Kas, atsidūręs pavojuje arba pagundoje, laukia iš Dievo pagalbos be jokio susirūpinimo, be pastangos ir maldos.

c. Kas, pasiremdamas Dievo gerumu, pasiryžęs nesisaugoti mažų, atleistinų nuodėmių.

3. YRA NUODĖMĖ PRIEŠ ŠV. DVASIĄ

Nuodėmės prieš šv. Dvasią esmė glūdi tame, kad žmogus žino aiškiai, kokia yra Dievo valia, turi pakankamai ne tik šviesos, bet ir jėgų išpildyti tą valią, bet, eidamas savo sumetimais, tos valios pildyti nenori.

Tokio dvasios nusistatymo pavyzdį turime pariziejuose, kurie gerai žinojo, kad Kristus yra išėjęs iš Dievo, bet nenorėjo jo klausyti savo užsispyrime ir jam nusilenkti. Liudija apie tai Nikodemas, kuris, atėjęs pas Išganytoją naktį, šitaip jam kalba: *"Rabbi, mes žinome, kad tu atėjai nuo Dievo, kaip mokytojas, nes niekas negalėtų daryti tų stebuklų, kuriuos tu darai, jei Dievas nebūtų su juo"*, Jono 3, 2. Nesako, kad *"aš žinau"*, bet *"mes žinome"*, kalba, reiškia, daugelio vardu.

Tas, kuris nusideda Dievui neteisėta viltimi arba prezumcija irgi gerai žino, kokia yra Dievo valia, kurioje pusėje tiesa, bet nenori nusilenkti jai, eidamas tais pačiais sumetimais, kaip ir pariziejai.

Nors prezumcija yra sunki nuodėmė ir sunkiai pataisoma, tačiau ji yra lengvesnė už desperaciją, nes desperacija

atmeta visiškai Dievo gerumą, o prezumcija neatmeta to gerumo, pasitiki juo, bet pasitiki neteisėtai, o tuo užgauna Dievo teisingumą, mažindama jį.

4. PREZUMCIJA EINA IŠ PUIKYBĖS

Toji prezumcija, kurioje žmogus griebiasi darbų ir pareigų ne pagal savo jėgas, seka iš tuštybės, iš per didelio savimi pasitikėjimo, iš savęs nepažinimo. Prezumcija, kurioje žmogus aukština save Dievo akyse, kurioje nenori nusilenkti Dievo valiai, nenori jos pildyti, bet nori kad Dievas prisitaikintų prie jo valios, plaukia iš puikybės.

Visa žydų tauta buvo tai gyva ir vaikščiojanti puikybė. Ji niekino visas kitas tautas, skaitė jas purvu ir dulkėmis, kurioms negali būti vietos dangaus karalystėje. Taip apie save manydama, pamaži priėjo įsitikinimo, kad pakanka būti žydu, kad patektų į dangų, vidaus gi atsinaujinimas, dora ir šventumas, geri darbai visai nereikalingi. Kada atėjęs Išganytojas pradėjo iš jų reikalauti to vidaus atsimainymo, gerų darbų ir šventumo, jie jį atmetė ir pasmerkė, kaip netikrą Mesiją, nes nenorėjo nusilenkti jo mokslui.

Ta išrinktosios tautos klaida ir jos atmetimas tegul primena mums, kad ir mes galime klysti ir būti atmesti, jei, pasitikėdami Dievo išrinkimu, nenorėsime vykdyti jo valios.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, skaudus ir šiurpulingas yra žydų tautos likimas, bet kartu ir pamokinantis. Ji buvo išrinkta iš visų tautų ir išaukštinta: joje Tu sudėjai savo žodį, savo Išminties ir mokslo brangenybes; per ją Tu skelbei visai žmonijai savo valią; iš jos Tavo Sūnus paėmė žmogišką prigimtį ir prirengė vaistų viso pasaulio sveikatai. Teisingai tad toji tauta didžiavosi savo išrinkimu ir gaivino viltį užimti išimtiną ir pirmutinę vietą dangaus karalystėje. Tačiau, besidžiaugdama savo išrinkimu ir bemanydama turinti sau užtikrintą vietą danguje, apsileido tuose darbuose, be kurių negali būti išganymo, o tuo atsidūrė pavojuje pra-

rasti tą išganymą. Per šv. Joną Krikštytoją Tu juos įspėjai, kad darytų atgailą, kad nesakytų esą Abraomo vaikai, turį išganymą užtikrintą, nes Tu gali pažadinti Abraomui vaikų iš akmenų laukuose. Tą patį įspėjimą pakartojo jiems ir Tavo Sūnus, sakydamas: *"Jei jūs Abraomo vaikai, darykite Abraomo darbus. Dabar jūs ieškote užmušti mane, žmogų, kurs jums kalbėjau tiesą, kurią girdėjau iš Dievo; taip Abraomas nedarė"*, Jono 8, 39—40. Pagaliau, Tavo Sūnus, matydamas, kad negelbsti jiems joki įspėjimai, pranešė jiems apie jų išskyrimą iš dangaus karalystės: *"Taigi aš sakau jums, daugelis iš rytų ir vakarų sėsis prie stalo dangaus karalystėje su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu; o karalystės vaikai bus išmesti laukan į tamsybes"*, Mato 8, 11—12. Tie Tavo Sūnaus grasinimai ir jų išsipildymas pasiliks amžinas Tavo teisingumo paminklas visoms tautoms ir visiems laikams, kad viltis Tavyje uždeda žmogui pareigą bijoti Tavo teisingumo, pildyti Tavo valią ir, anot šv. Petro, *"gerais darbais padaryti savo pašaukimą ir išrinkimą tikrą"*, 2 Petro, 1, 10. Jei to nedarysime, nepaisant Tavo pažadų, išganymo nepasieksime, tuščia bus mūsų viltis. Apsaugok tad mus, Viešpatie, kad mes nenueitume žydų tautos pėdomis, suteik malonės, kad gerais darbais padarytume savo išrinkimą ir pašaukimą tikrą. Juk ir mes, Viešpatie, esame išrinktoji tauta, apie mus, kurie esame pakrikštyti, kalba Tavo Sūnaus apaštalas sakydamas: *"Jūs esate išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, įgytieji žmonės, kad skelbtumėte dorybes to, kurs pašaukė jus iš tamsybių į savo stebėtiną šviesą"*, 1 Petro 2, 9. Bet jei nedarysime atgailos darbų, nepasieksime tų aukštybių, į kurias esame kviečiami. Suteik tad, Viešpatie, atgailos dvasią, uždek gerų darbų troškimą, kad pasidarytume verti Tavo ir Tavo Sūnaus pažadų.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, klausyti sąžinės balso ir padaryti visus savo darbus gerais, dažnai prisiminti Išganytojo grasinimą: *"Jei atgailos nedarysite, visi pražūsite"*, Luko 13, 5.

APIE PRIETELYSTĘ SU DIEVU

Rugpiūčio 21 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mūsų Išganytojo žodžius, kuriais jis vadina mus savo prieteliais: „Aš jau nebevadinu jūsų tarnais, nes tarnas nežino, ką jo Viešpats daro. Jus aš pavadinau prieteliais, nes pasakiau jums visa, ką tik esu girdėjęs iš Tėvo“, Jono 15, 15.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad mes nors kiek suprastume siūlomos prietelystės brangumą, kad skubiai atsakytume į tą pasiūlymą giliausio dėkingumo ir tyriausios meilės jausmais, kad niekad neprarastume tos prietelystės ir niekad jos neužgautume savo neištikimybe ir netinkamu elgesiu.

MĄSTYMAS

1. PRIETELYSTĖ

Prietelystė yra meilės rūšis, todėl ne kiekvieną meilę galėsime pavadinti prietelyste. Ūkininkas mėgsta savo ūkį, savo gyvulius, savo padargus, girtuoklis mėgsta svaigalus, tačiau juokinga būtų sakyti, kad ūkininkas yra savo ūkio, savo gyvulių arba padargų prietelis, girtuoklis — svaigalų, nes vienas ir kitas myli tuos daiktus dėl naudos, kurią iš jų gauna, taigi kiekvienas jų myli ne daiktus, bet naudą, kuri yra daiktuose.

Prietelinga meilė verčia mylėti kitą ne dėl naudos, kuri mums iš jo plauktų, bet dėl jo paties gerumo ir kilnumo, verčia linkėti jam gera jo paties naudai. Tokio linkėjimo neturi nei ūkininkas, nei girtuoklis savo numylėtiems daiktams, o nei kas nors kitas, kuris ieško meilėje sau naudos.

Čia glūdi paslaptis, kodėl daugelis prietelysčių yra ap-

gaulingos, nes vienas iš prietelių, arba kartais ir abu ieško prietelystėje vien savo naudos, o jei tos naudos nesuranda, jei vienas kitam pasidaro nereikalingi, išseka, pasibaigia ir prietelystė. Tai yra ženklas, kad ten ir nebūta tikros prietelystės, kad kiti tikslai buvo pridengti prietelyste.

Todėl žmonių patarlės liepia pažinti prietelį bėdoje. Kada pakliūsi į bėdą, kada ne tik nieko gera negalėsi padaryti savo prieteliui, bet lauksi iš jo pagalbos, o jis tavęs neapleis, pasirodys esąs tikras prietelis. Tą pačią tiesą reiškia ir Ekleziastikas, sakydamas: *"Ne laimėje galima pažinti prietelį ir ne nelaimėje pasislepia neprietelis"*, Ekli. 12, 8.

Tačiau prieteliškas linkėjimas kitam gero dar nesudaro prietelystės, reikia, kad iš to pusės, kuriam esame nusiteikę prieteliškai, eitų toks pat prieteliškas nusiteikimas mums, nes prieteliais galės vadintis tik tada, kai abi pusės bus vienodai nusiteikusios.

Kad tai įvyktų, reikia tam tikro bendrumo, kuriame abi pusės dalyvauja, o kuris sudaro šiokią tokią lygybę tarp prietelių, nes be tokios lygybės prietelystė yra neįmanoma. Negali, pvz., užsimegsti prietelystė tarp žmogaus ir gyvulio, nes gyvulys neturi to bendrumo, kuriame dalyvautų lygiomis teisėmis su žmogumi, neturi žmogiškos prigimties, o tuo negali atsakyti žmogui prieteliškų nusiteikimu.

Tarp žmonių irgi užsimezga prietelystė tik tada, kada atsiranda tarp jų bendrumas artimesnis, negu žmogiška prigimtis. Štai kodėl greičiau sueina į prietelystę tos pačios tautos žmonės, negu svetimi, nes tautiškumas sudaro tarp jų tą bendrumą. Greičiau jauni su jaunais, seni su senais, mokyti su mokytais, turtingi su turtingais, vargšai su vargšais, tikintys su tikinčiais, šventi su šventaisiais, nes tarp visų yra susidaręs tam tikras bendrumas, kuriame visi vienodai dalyvauja, todėl lengvai vieni kitiems linki gera ir užmezga prietelystes.

Tiesa, yra ir išimčių, kuriose seni sueina į prietelystę

su jaunais, mokyti su nemokytais, vargšai su turtuoliais ir t.t. Tačiau bendrosios prietelystės sąlygos pasilieka teisingos ir nepaliestos. Arba tokios prietelystės nėra tikros, viena pusė, apsimesdama prietelyste, išnaudoja kitą saviems tikslams, arba, jeigu tikros, turi surasti abipusiškos prietelystės bendrumą, kuris ir suveda į prietelystę.

Nesunku dabar bus suprasti, kodėl prietelystės tarp skirtingų asmenų, kurie mažai ką bendro turi tarp savęs, pasidaro netikros ir įtartinos. Įtartinos yra prietelystės tarp valdovų ir jų pavaldinių, todėl aukšti asmenys mažai turi tikrų prietelių, jie greičiau panašūs yra į aukštus kalnus, arba aukštus medžius, kurie stovi vieni, atsiskyrę nuo kitų. Įtartinos yra vedybos tarp senų ir jaunų, nes sunku yra surasti tą bendrumą, kuris vestų juos į tikrą prietelystę. Pagaliau įtartinos yra prietelystės tarp skirtingų lyčių, nes retas yra tas bendras idealas, kuris duotų pagrindo tikrai prietelystei. Dažnai čia prigimtis apgauna abi puses, uždengia nuo jų akių tikrą prietelystės pagrindą, o prietelystę verčia remtis tais palinkimais, kurie girtuoklio gyvenime vadinasi svaigalų troškimu. Moterystė, užmegsta tokiais pagrindais, yra nepastovi ir dažniausia baigiasi iširimu arba kitomis piktadarybėmis.

2. PRIETELYSTĖ SU DIEVU

Prietelystė, kaip matėme, reikalauja abipusiškos meilės, pagrįstos tam tikru bendrumu, todėl ten, kur tokio bendrumo nėra, nėra nė prietelystės, o jeigu tas bendrumas yra įtartinas, kaip kad yra tarp labai skirtingų asmenų, įtartina pasidaro ir prietelystė.

Taikindami dabar šias tiesas mūsų santykiams su Dievu, prieisime išvados, kad negalima yra prietelystė tarp mūsų ir Dievo, nes Dievas neribotai viršija žmogų, didesnis yra skirtumas tarp žmogaus ir Dievo, negu tarp žmogaus ir visiško nebuvimo. Jeigu tad žmogus negali sueiti į prietelystę su gyvuliu dėl to skirtumo, kuris yra tarp vieno ir kito,

tai kaip jis galės sueiti į prietelystę su Dievu, kuris, neribotai viršydamas žmogų, neribotai didelį sudaro skirtumą.

Jeigu toji prietelystė priklausytų nuo žmogaus, tai be abejo žmogus negalėtų ne tik jos užmegsti, bet negalėtų nė svajoti apie ją. Štai kodėl nerandame istorijoje, kad kas būtų išdrįsęs pareikšti Dievui prietelišką meilę savo jėgomis, arba bent svajoti apie ją. Pagonys drebėjo prieš savo dievus, kaip kad mes drebame prieš gamtos galybes, bet niekas nebandė kreiptis į juos su prietelišką meile, kaip kad ir mes nesikreipiame su prietelišką meile į audras, vėjus ar perkūnijas.

Nors tad neribotai didelis yra skirtumas tarp mūsų ir Dievo, tačiau Dievas begaliniame savo gerume surado būdą išlyginti tą neribotai didelį skirtumą ir sudaryti bendrą prietelystei pagrindą. Tas bendras pagrindas, tas bendrumas, kuriame dalyvauja ir Dievas ir žmogus, tarsi lygūs ir prieteliai, yra laimė, kuria yra laimingas Dievas, o į kurią Dievas kviečia ir žmogų. Tą pačią tiesą reikšdamas šv. Povilas sako: *"Ištikimas yra Dievas, per kurį jūs esate pavadinti į jo Sūnaus, mūsų Viešpaties, Jėzaus Kristaus, draugystę"*, 1 Kor. 1, 9.

Tą prietelystę paskelbė mums pats Išganytojas, kuris pasakė mums visa, ką tik yra girdėjęs iš Tėvo, taigi yra girdėjęs ir tą tiesą, kad esame Dievo prieteliai: *"Aš jau nebevadinu,* sako, *jūsų tarnais, nes tarnas nežino, ką jo viešpats daro. Jus aš pavadinau prieteliais, nes pasakiau jums visa, ką tik esu girdėjęs iš Tėvo"*, Jono 15, 15.

Dievo vaikeliais pasidarome per šv. krikštą, užgimdami antrukart iš vandens ir Dvasios, bet Dievo prieteliais pasidarome tik tada, kada, atėję į protą ir išgirdę skelbiamą Dievo gerumą ir mums jo meilę, atsakome į jo meilę meile iš savo pusės. Tuomet tarp žmogaus ir Dievo užsimezga prietelystės ryšys, vienas kitam linki gera, vienas kitą myli, abu turi vieną ir tą patį laimės turtą. Tiesa, kol kas žmogus dalyvauja toje laimėje netobulai, bet ateis laikas, kada

tas dalyvavimas pasidarys tobulas. Bus tai tada, kai žmogus pamatys Dievo veidą.

Tas pirmas meilės aktas taip yra svarbus, kad žmogus sueina į prietelystę su Dievu ir gauna pašvenčiamąją malonę, jei jį padaro atėjęs į protą, nors būtų ir nekrikštytas.

Toji prieteliška Dievo meilė ir yra teologiška meilės dorybė, kuri iškelia žmogų į neapsakomas aukštybes.

Džiaukimės tąja Dievo prietelyste, rūpinkimės jos neprarasti ir neužgauti netinkamu elgesiu.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, ieškome tikrų ir nuoširdžių prietelysčių, o suradę, jomis džiaugiamės ir jas branginame, nes daug malonumo ir naudos iš jų gauname. Prietelis teikia suraminimo nuliūdimuose, pagalbos sunkiose gyvenimo valandose, malonumo sugyvenime ir elgesyje, todėl mėgstame būti arti savo prietelių, gyventi su jais iš vien, kalbėtis su jais apie giliausias mūsų širdies paslaptis ir svajones, kad išvengus klaidingų žingsnių ir apsirikimų. Jei dar tie mūsų prieteliai yra galingi, ir garbingi, daugiau naudos ir džiaugsmo gauname, nes jie noriai dalinasi su mumis savo gėrybėmis. Tačiau, Viešpatie, nė vienas žemiškas prietelis, nors būtų pasidabinęs kilniausiomis prietelystės ypatybėmis, negali lygintis su Tavimi, kurio prietelystė viršija visas žemiškas prietelystes tiek kartų, kiek kartų Sutvėrėjas viršija savo sutvėrimą. Jei mes trokštame artumo su savo prieteliais, Tu viršiji visus savo artumu. Jie gali būti tik šalia mūsų. Tu gi esi mūsų viduje. Jie yra su mumis tik kai kada, o kai kada yra labai toli nuo mūsų, o tuo sukelia mumyse skausmo ir pasiilgimo. Tu gi, Viešpatie, esi su mumis visur ir visada, ne tu atsitolini nuo mūsų, bet mes nuo Tavęs: *"su manim buvai,* sako šv. Augustinas, *bet aš nebuvau su Tavim"*. Mirties valandoje, kada reikia ypatingos pagalbos, kad laimingai peržengtume amžinybės slenkstį, galingiausi mūsų prieteliai pasidaro bejėgiai, nors jie būtų ir karaliai, nieko negali mums padėti. Tu gi, Viešpatie, ateini ir čia ir atneši tokią pagalbą, kokios niekas ne-

gali atnešti, teisingai tad psalmininkas šaukia: *"Jei ir mirties ūksmės viduriu eičiau, aš nebijosiu nelaimių, nes tu esi su manim"*, Ps. 22, 4. Jei mūsų prieteliai remia mus savo turtais, Tu, Viešpatie, atidavei mums visus savo turtus, anot šv. Povilo: *"Kurs ir savo paties Sūnaus nepasigailėjo, bet išdavė jį už mus visus, kaip gi jis nebus mums taip pat visa su juo dovanojęs?"*, Rom. 8, 32. Jei mes trokštame išgirsti iš prietelių lūpų gražių žodžių, pažvelgti į jų malonų veidą, Tavyje rasime savo troškimų patenkinimą aukščiausiame laipsnyje, nes Tavo žodis visagalis, sukuria tai, ko linki, Tavo veidas taip malonus, kad angelai trokšta į jį pažvelgti ir negali juo atsidžiaugti per visus amžius. Kas tad yra žmogus, Viešpatie, kad Tu jį taip augštini ir žmogaus sūnus, kad Tu taip lenki į jį savo širdį. Suteik mums malonės, suminkštink mūsų širdis, kad pajustume Tavo prietelystės kilnumą, o pajute, skubiai atsakytume į ją giliausio dėkingumo ir tyriausios meilės jausmais, padaryk, kad tie jausmai neatšaltų, kol širdis plaks mūsų krūtinėje.

Pasižadame, Viešpatie, dažnai prisiminti šiandien, kad Tu vadini mus savo prieteliais, o ne tarnais.

APIE DIEVO MEILĖS KILNUMĄ

Rugpiūčio 22 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas mums skelbia, kad toji meilė, kurią mes mylime Dievą, yra mumyse šv. Dvasios darbai: „Dievo meilė mūsų širdyse išlieta šventosios Dvasios, kuri mums yra duota", Rom. 5, 5.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad nepaklystume įvairių meilių gausume, kurios mums veržiasi iš širdies ir į širdį, kad, suradę tą brangiausį perlą, kuris yra šv. Dvasios kurinys, brangintume jį ir būtume pasiryžę atiduoti už ją visas kitas meiles, kokios tik aplanko mūsų širdis.

MĄSTYMAS

1. DIEVO MEILĖS RŪŠYS

Tiesa yra proto maistas, o gėris — valios, todėl taip protas trokšta tiesos, o valia gėrio, kaip kad viduriai trokšta kūniško maisto.

Bet protas, turėdamas neribotai didelį talpumą, nepasitenkina bet kokia tiesa, jis ieško visiškos ir pilnos tiesos, lygiai ir valia pilno ir visiško gėrio, todėl, jei ir neturėtume apreiškimo, vienu tik sveiku protu vedini turėtume prieiti išvados, kad Dievas yra, kad jis yra geras ir kad jį reikia mylėti daugiau už viską, nes vienas Dievas yra pilnoji ir visiškoji tiesa ir pilnas ir visiškas gėris.

Kad protas nepasitenkina tiesos skeveldromis, o valia gėrio, įrodo tai kasdieninio gyvenimo faktai. Radę ant žemės gyvulio pėdas, tuojau bandome atspėti, kokio čia gyvulio eita. Mokslininkai, radę kokią šukę ar skeveldrą, bekasinėdami griūvėsius, tuojau vaizduojasi, kaip turėjo atrodyti tas indas, ar toji statula, kurios dalį jie turi rankose. Arba gamtininkai, suradę žemėje kokį kaulelį, bando tuojau atspėti, kaip turėjo atrodyti tas gyvulys, kurio yra tas kaulas.

Panašiai yra su žmogaus protu Dievui. Pastebėję gamtoje išbarstytas tiesos skeveldras, bando jas sudėti į krūvą ir iš jų spėti, kaip turi atrodyti tas Šaltinis, iš kurio visos tos tiesos yra išėjusios.

Tokiu keliu eidami, net pagonų išminčiai priėjo labai kilnių ir gražių minčių apie Dievą. Sveikas jų protas jiems pasakė, kad visi gerumai, tobulumai ir gražumai, kuriuos jų akys mato šiame pasaulyje, yra tik tų gerumų ir gražumų atspindžiai, kurie sudaro esmę To, kurio mūsų akys nemato.

Kadangi valios troškimai seka proto nurodymus, todėl valia ir ima veržtis į tas aukštybes, kuriose gyvena pats Gražumas, Gerumas ir Tobulumas. Žmogus tad, eidamas

tik savo prigimties palinkimais, gali prieiti Dievo meilės, kaip viso pasaulio Kūrėjo. Toji meilė gali net viršyti visas kitas meiles, gali, reiškia, žmogus mylėti Dievą daugiau už viską, nes meilė turi sekti gėrybes, juo didesnė gėrybė, juo didesnė turi būti ir tos gėrybės meilė. Kadangi Dievas yra didžiausia gėrybė, didesnė už žmogų, todėl žmogus gali turėti patraukimą mylėti Dievą daugiau už save.

Tiesa, tas palinkimas mylėti Dievą daugiau už save yra nusilpnintas gimtosios nuodėmės, todėl be ypatingos Dievo pagalbos negali būti atliktas, bet visgi nėra visiškai panaikintas: žmogus gali veržtis prie Dievo meilės savo jėgomis.

Toji Dievo meilė, kuri plaukia iš grynos ir sveikos žmogiškos prigimties, visu dangumi skiriasi nuo tos, kurią mums suteikia patsai Dievas, kurią pelnė mums Išganytojas, o kuri plaukia ne iš tos prigimties, kurią mes gavome, užgimdami pirmą kartą, bet iš tos, kurią gavome, užgimdami antru kartu iš šv. Dvasios. Išganytojas neveltui įspėjo Nikodemą, o per jį ir mus visus, sakydamas: *"Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, jei kas neatgims iš vandens ir šventosios Dvasios, tas negalės įeiti į Dievo karalystę. Kas gimė iš kūno, tas yra kūnas, ir kas gimė iš Dvasios, yra dvasia. Nesistebėk, kad tau pasakiau: reikia jums iš naujo gimti"*, Jono 3, 5—7.

Iš tų žodžių aiškiai matosi, jog pirmoji prigimtis, kurią mes gavome iš savo tėvų, ir toji meilė, kuri plaukia iš tos prigimties, nesudaro prietelystės su Dievu, neduoda teisių regėti Dievą po mirties, gyventi jo gyvenimu ir dalyvauti jo laimėje.

Kad to pasiektume, reikia naujos prigimties ir naujos meilės, tokios būtent, kuri padaro mus Dievo prigimties dalyviais, o per tai Dievo vaikeliais ir Dievo prieteliais.

Taigi ne bet kokia meilė veda mus į išganymą, o tik ta, kuri plaukia iš antrosios prigimties, kurią gavome, užgimdami antru kartu. Ji viršija visas įgimtas meiles, viršija visas žmogaus jėgas, todėl negali žmogus nei jos gauti, nei

jai pasirengti savo jėgomis. Ji yra Dievo dovana ir tai kilniausia, kokią Dievas gali suteikti savo sutvėrimui. Vadinasi ji antgamtinė dovana, nes viršija ne tik žmogaus jėgas, bet visos gamtos, visų sutvėrimų, net ir angelų.

Čia glūdi priežastis, kodėl daugelis žmonių klysta, manydami, kad išganymui užtenka bet kokia Dievo meilė, bet koks tikėjimas, kad tik žmogus mylėtų tiesą, nieko neskriaustų ir visiems gera darytų. Visos tos dorybės, tiesa, puošia žmogaus prigimtį, bet nepuošia tokiame laipsnyje, koks yra reikalingas, kad patiktume Dievui, kad gautume teisių į dangų.

Dviejų meilių skirtumas, būtent prigimties ir viršprigimties, aiškiausiai matosi mažų vaikelių likime. Tie, kurie miršta pakrikštyti, eina į dangų, mato Dievo veidą, yra išganyti. Tiegi, kurie miršta be krikšto, nueina į kitą pasaulį tik su prigimties meile, jie Dievo nemato, skaitosi žuvę, nors kančių jokių neturi, nes nėra padarę savo laisva valia nė vienos nuodėmės.

2. DIEVO MEILĖS KILNUMO PRIEŽASTIS

Šv. Povilas sako, kad iš trijų teologinių dorybių, būtent, tikėjimo, vilties ir meilės, meilė yra didžiausia, kame tad glūdi jos didumas? Juk, rodos, kitos dorybės tikėjimas ir viltis turėtų būti kilnesnės, nes yra ir pirmesnės ir pastovesnės. Be tikėjimo ir vilties meilė negali atsirasti, o meilei užgesus nuodėmėje, tikėjimas ir viltis dar pasilieka ir dažnai grąžina nusidėjėlį atgal prie Dievo.

Kitą vėl vertus, protas yra kilniausia žmogaus galia, yra jo galybės šaltinis, todėl proto darbai, mokslai yra be galo aukštinami tautų gyvenime, daugiau negu meilės darbai, o tikėjimas yra proto aktas, todėl turėtų būti kilnesnis už meilę.

Tačiau, giliau įžvelgę į proto ir valios veikimą, turime pripažinti, kad Dievo meilė yra visų dorybių kilniausioji.

Protas, rinkdamas žinias apie daiktus, priima į save jų atvaizdus, perdirba, reiškia, juos sulig savo prigimtimi. Panašiai daro ir akis, žiūrėdama į daiktą, ji priima į save daiktą, bet ne taip, kaip jis yra gamtoje, o tik jo nuotrauką, vaizdą, juk ne namas ar žmogus įeina mums į akį, kai mes į juos žiūrime, o tik jų vaizdai.

Valia daro priešingai, ji eina ieškoti daiktų ir, suradus, ji vienijasi su jais taip, kaip jie yra gamtoje. Juk, norėdami valgyti, negalime pasitenkinti mintimi apie valgį, arba pažvelgimu į jį, mums reikia, kad tas valgis, kuris yra ant stalo, pasiektų mūsų vidurius ir susivienytų su jais.

Iš šių pastabų seka tokios išvados: pažinimas tų sutvėrimų, kurie yra žemesni už žmogų, yra kilnesnis, negu tų sutvėrimų meilė. Kilnesnis, pvz., yra mokslas apie gamtą, negu tos gamtos mylėjimas, kilniau yra pažinti vabalus, negu juos mylėti.

Bet aukštesnių dalykų pažinimas yra prastesnis, negu jų mėgimas, nes protas nepažįsta jų tobulai, o meilė vienydama žmogų su tais daiktais daro jį patį tobulesniu.

Toji taisyklė tinka ir Dievo pažinimui ir meilei. Kadangi žemėje mes viską pažįstame tik per tam tikrus vaizdus, o tokio vaizdo, kuris išreikštų Dievą pilnai, nėra, todėl mūsų Dievo pažinimas yra labai netobulas, o tuo meilė yra tobulesnė, nes ji vienija mus su Dievu, kai jis yra danguje.

Kitaip dalykai virs danguje, ten protas atgaus savo teises, nes pamatys Dievą tikrumoje, tenai tad Dievo pažinimas bus tobulesnis ir brangesnis, negu jo meilė.

Dėkokime Dievui už jo neapsakomą meilės dovaną, branginkime ją ir rūpinkimės neprarasti netinkamais darbais.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daug turime gėrybių iš Tavo dosnumo, visa gamta su savo galybėmis ir turtais yra mūsų nuosavybė. Be to, žmogiška mūsų prigimtis yra apdovanota tokiomis ypatybėmis, kurios ją išskiria iš visų su-

tvėrimų ir duoda valdžios ant jūrų žuvų, dangaus sparnuočių ir visų kitų gyvūnų. Teisingai tad nustebęs patrijarkas Jobas šaukia: *"Kas yra žmogus, kad jį šlovini? arba kam lenki prie jo savo širdį?"*, Jobo 7, 17. Tačiau, Viešpatie, visos Tavo dovanos, kuriomis puoši ir aukštini žmogų, yra menkniekis palyginus jas su Tavo prieteliškos meilės dovana, kurią suteiki mums šv. Dvasiai tarpininkaujant. Visos kitos dovanos puošia mus sutvėrimų akivaizdoje, suteikia galybės ir pirmenybės jų eilėse, kuomet prieteliškos Tavo meilės dovana padaro mus malonius Tavo akims, iškelia mus į tas aukštybes, kurios nėra prieinamos nė vienam sutvėrimui. Galime dauginti prigimties dovanas ir jas tobulinti iki aukščiausio laipsnio, galime užvaldyti visą žemę su visais jos turtais ir galybėmis, daugiau, galime padėti po savo kojų visus žvaigždynus, o būsime tik vargšai, kai palyginsime save su tais, kurie yra apdovanoti nors ir žemiausiu Tavo prieteliškos meilės laipsniu. Galime tobulinti kurį nors iš gyvulių, galime sukrauti į jį visas viso pasaulio gyvulių tobulybes, o niekad nepadarysime iš jo žmogaus, niekad neišmokinsime jo žmogiško gyvenimo. Panašiu būdu galime lavinti žmogų, galime sudėti jame visas visos žmonijos tobulybes, o niekad nepadarysime iš jo Tavo vaikelio, niekad neišmokinsime jo gyventi tuo gyvenimu, kuriuo Tu gyveni, o kurio dalyviais padarai mus, suteikdamas mums Tavo prieteliškos meilės kibirkštėlę. Kaip kilni yra toji dovana, turėtume suprasti dar iš to, kad ji ir Tau, Viešpatie, nepigiai kainavo. Visos prigimties dovanas ir gėrybes sutvėrei vienu žodžiu, ištarei ir tapo, bet kuomet reikėjo padaryti mus Tavo vaikeliais ir prieteliais, pakviesti į tas aukštybes, kuriose Tu gyveni, išmokyti tokio elgesio, koks patinka Tau, jau nepakako vieno žodžio, reikėjo, kad Tavo Sūnus ateitų į šį pasaulį, gyventų ir mirtų už mus, o gyvendamas, kad ištartų tiek žodžių, kad anot apaštalo šv. Jono visas pasaulis nesutalpintų knygų, jei visi žodžiai būtų surašyti. Turėdami, Viešpatie, taip brangią dovaną, turėtume

ja džiaugtis dieną ir naktį, turėtume jausti Tau neapsakomo dėkingumo, turėtume įtempti visas savo jėgas, kad apsaugotume tą brangenybę nuo praradimo, nuo jos atidavimo už žemiškas meiles ir gėrybes. Taigi gelbėk mus, Viešpatie, nuo tokios beprotybės, suteik malonės, kad mokėtume įvertinti Tavo dovaną, kad būtume pasiryžę atiduoti už ją visas meiles, kokios tik veržiasi į mūsų širdį, net iki pačios gyvybės.

Pasiketiname, Viešpatie, dažnai kartoti šv. Povilo žodžius, kad Tavo meilė mūsų širdyse išlieta šv. Dvasios, kuri mums yra duota.

APIE DIEVO MEILĘ, VISŲ DORYBIŲ ŠIRDĮ

Rugpiūčio 23 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas iškalbingai mus įspėja, kad gražiausi darbai, padaryti be meilės, neneša žmogui jokios naudos: „Jei išdalyčiau, sako, visą mano lobį beturčiams valgydinti ir jei išduočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės, nieko man nepadeda", I Kor. 13, 3.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad suprastume meilės reikalingumą ir kad nedarytume gerų darbų kitais tikslais, kaip jo meilei.

MĄSTYMAS

1. MEILĖ YRA DORYBĖS MASTAS

Kad dorybė yra tokia ypatybė, kuri padaro gerą ir žmogų ir jo darbą, niekas neabejoja ir niekas nesiginčija. Ginčas prasideda tada, kada reikia duoti atsakymą į tai, kurios ypatybės padaro žmogų tikrai gerą, o kai kurios daro apgaulingai, nes yra ypatybių, kurios taip yra panašios į tik-

ras dorybes, kaip kad dirbtinis auksas yra panašus į tikrą auksą, padirbtos gėlės į tikrąsias gėles, kurios žydi sode.

To ginčo ir to sumišimo yra trys priežastys:

a. Pirmoji priežastis glūdi tame, kad žmogiškoji prigimtis yra sudėta iš daugelio įvairių dalių, kurios paskirai imant gali būti labai geros ir gerai atlikti joms skirtą darbą, o tuo duoti progos manyti apie žmogaus tobulumą.

Štai, pvz., vienas turi gražų ir sveiką kūną, greitas kojas, stiprias rankas; jis gali greit bėgti, gražiai šokti, gali atlikti sunkius ir naudingus darbus, kuriems reikia lankstaus kūno.

Kitas yra išėjęs aukštus mokslus, jis yra geras gydytojas, geras inžinierius, geras mokytojas, geras valdytojas, gali net padaryti daug gero žmonėms savo gabumais, bet jis neužtarnaus gero žmogaus vardo, jei neturės geros širdies ir artimo meilės, nes šalia daugelio gerų darbų jis padarys daugelį ir blogų, kurių geras žmogus nepadaro. Vieni tad vadins jį geru, nes yra patyrę iš jo daug gero, o kiti, kurie yra prityrę blogo, vadins jį blogu.

b. Antroji ginčo priežastis yra tame, kad ne visi vadina geromis tas pačias ypatybes, ne visi turi vienokias pažiūras į gerą ir blogą. Tai, kas vienam atrodo gera ir sektina, kitiems bloga ir smerktina, todėl vieni vadins tuos pačius žmones gerais, kiti blogais dėl vienų ir tų pačių ypatybių. Kas, pvz., brangina vien kūno ypatybes, kūno stiprumą ir jo lankstumą, kaip kad darė senovės graikai ir šių laikų sportininkai, tiems tobulas žmogus atrodys tas, kuris turi kūną sulig jų pažiūrų ir troškimų. Kas gi brangina dvasios ypatybes, mokslą, šventumą, tam įvairios rūšies mokslininkai ar šventieji atrodys gerais ir tobulais žmonėmis.

Kaip nevienodai žiūri žmonės į kitus ir nevienodai juos vertina, turime pavyzdį žydų minioje, kuri žiūrėjo į Išganytoją. Jis turėjo dorybes aukščiausiame laipsny, o minios dauguma nubalsavo jį pasmerkti ir prikalti prie kryžiaus

kaip piktadarį: *"Minioje,* sako evangelija, *buvo apie jį daug šnekų. Vieni tvirtino: jis geras; kiti gi sakė: Ne, jis suvedžioja žmones"*, Jono 7, 12.

c. Trečiąją ginčų priežastį sudaro dvilypė žmogaus prigimtis, nes yra žmonių, kurie du kart yra gimę: vieną kartą iš savo tėvų, antrą iš vandens ir šv. Dvasios, o tuo yra gavę dvejopą prigimtį: vieną žemišką, kitą dangišką.

Viena ir kita prigimtis turi tam tikrus palinkimus, kurių reikia tos prigimties išlaikymui, o kurie, versdami žmogų dirbti atitinkamus darbus, sukuria tam tikras ypatybes, kurios puošia vieną arba kitą prigimtį. Gali tad atsitikti, kad žmogus atrodo labai geras pagal žemišką prigimtį, jis yra ir mokytas ir dosnus ir pasišventęs kitų laimei ir gerovei, bet neturėdamas antrosios, dangiškos prigimties, jis nebus pilnai ir visiškai geras, jis negalės, anot Išganytojo žodžių, įeiti į dangaus karalystę. Todėl šv. Povilas ir sako: *"Jei išdalinčiau visą mano lobį beturčiams valgydinti ir jei išduočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės, nieko man nepadeda"*, 1 Kor. 13, 3.

Iš to matosi, kad susekti ir pasakyti su visu tikrumu, kada žmogus yra doras, o kada nedoras, nėra lengvas daiktas, nes tas pats žmogus ir tuo pačiu laiku vieniems atrodo geras ir doras, kitiems blogas ir smerktinas.

2. MEILĖ YRA ŽMOGAUS GERUMO MASTAS

Norint įgyti gero žmogaus vardą, nepakanka būti gerai nusiteikusiam vieno kito reikalo ar gėrio atžvilgiu, nepakanka mokėti gerai pagydyti žmogų, pastatyti gražų namą ar tiltą, reikia būti gerai nusiteikusiam tam tikslui, kuriam yra skirtas visas žmogus, kuriam žmogus turi tarnauti visu savo gyvenimu. Juk ir kasdieniniame gyvenime apie daiktų gerumą ar blogumą sprendžiame ne pagal vieną kitą gerą jų ypatybę, bet pagal tuos tikslus, kuriam jie yra skirti tarnauti. Geras, pvz., peilis, kuris gerai piauna, nes tam tikslui jis padarytas. Geras drabužis, kuris puošia žmogų ir

gina nuo šalčio, nes toks yra drabužio tikslas. Geras vaistas, kuris pagydo žmogų, nes toks yra jo uždavinys.

Panašiai geras yra žmogus ne tas, kuris turi geras kojas ar stiprias rankas, ar yra išėjęs aukštus mokslus, bet tas, kuris gerai tarnauja tam tikslui, kuriam Dievas jį sutvėrė.

Toks tikslas yra Dievo garbė, nes Dievas viską yra sutvėręs savo garbei, žmogaus neišskirdamas. Toji Dievo garbė yra tame, kad žmogus, Dievą mylėdamas, pasidarytų į jį panašus, išreikšdamas savyje Dievo tobulybes, nes tik meilė daro žmogų panašų į numylėtą daiktą. Kas tad Dievą myli ir tai ne bet kaip, o tik visa savo širdimi, visomis savo jėgomis ir mintimis, tas atitinka savo tikslą, tas pasidaro geras žmogus, nes iš tikslo, kuriam tarnauja, gauna savo gerumą. Jis yra geras ne viena kita ypatybe, ne vienu kitu darbu, kaip kad yra geras amatininkas ar mokslininkas, jis yra geras visu savo gyvenimu, visais savo darbais.

Tiesa, jis gali nemokėti rašyti, skaityti, gali nemokėti pasiūti gražaus drabužio, pastatyti namo ar tilto, bet jis, mylėdamas Dievą, mokės mylėti ir žmones ir jiems gera daryti pagal savo sugebėjimus.

3. MEILĖ YRA VISŲ DORYBIŲ ŠIRDIS

Kaip širdis, plakdama kūne, stumdo kraują po visus sąnarius ir juos gaivina, taip ir meilė stumdo dvasišką kraują po žmogaus dvasią ir suteikia gyvybės visoms dorybėms.

Kada širdis sustoja plakusi, apmiršta visi sąnariai ir netenka savo veiklumo, taip apmiršta visos dorybės ir netenka savo veiklumo, kada sustoja plakusi dvasiška širdis — meilė. Ten tad, kur nėra tikros Dievo meilės, nėra ir tikrų dorybių, nors vienas kitas darbas ar net visa jų eilė labai būtų panašūs į dorybės darbą.

Todėl Išganytojas pasmerkė pariziejų darbus, nors tie darbai atrodė žmonių akims dorybių darbais. Pariziejai daug meldėsi, pasninkavo, šelpė pavargėlius, bet visa tai

darė ne iš Dievo ir artimo meilės, o tik iš savo tuštybės, kad pelnytų pagyrimus ir išaukštinimus žmonėse.

Panašiai nepavadinsime protingumu tų žmonių gudrumo, kurie, godumo vedini, išgalvoja visokius pasipelnymo būdus. Nei teisingumu jų baimės nuskriausti kitus, kad nereiktų bausmės kentėti už skriaudas ir atlyginti. Nei narsumu jų turtų rinkimus su gyvybės pavojumi. Nei susivaldymu išlaidų mažinimą, kad daugiau turto sutaupytų. Tos ypatybės taip yra panašios į dorybes, kaip kad lavonas panašus yra į gyvą žmogų. Kada žmogus netenka sielos, virsta lavonu, taip ir dorybės, kada netenka meilės, virsta dorybių lavonais, kurie yra biaurūs Dievo akims.

Darykime tad dažnai sąžinės sąskaitą iš savo gerų darbų, žiūrėkime kokiais tikslais juos atliekame, kad nevirstume dvasiškais lavonais, prarasdami tikras dorybes.

ŠIRDIES ŽODIS, Viešpatie, neapsakomas ir nepalyginamas esi mūsų mokytojas, todėl kas eina paskui Tave, neklaidžioja tamsybėse, bet gauna šviesą, kuri niekad negęsta. Norėdamas pamokinti mus tų daiktų, kurių negalime matyti savo akimis, nei išgirsti ausimis, o nei apčiuopti rankomis, Tu taip sutvarkei kūniškus daiktus, kad žiūrėdami į juos ir matydami jų veikimą galėtume pakilti ir prie dvasios dalykų supratimo, kurių negalime matyti savo akimis. Štai esi suteikęs mūsų kūnui gyvybę. Bet kad toji gyvybė galėtų jame išsilaikyti, Tu įsakei kūno sąnariams veikti iš vien ir dirbti jiems paskirtus darbus: kojos turi vaikščioti ir nešioti kūną, akis žiūrėti ir suteikti šviesos kojoms ir rankoms, rankos turi dirbti ir maitinti kūną, viduriai turi virškinti patiektą maistą. Tačiau tas sąnarių veiklumas plaukia iš vieno centro kaip iš kokio šaltinio, būtent — iš širdies. Širdis, plakdama, stumdo kraują po visus sąnarius, gaivina juos ir verčia dirbti naudingus kūnui ir visai gyvybei darbus. Užgesus širdžiai ir nustojus jai plakti, sustoja veikę ir sąnariai, gyvybė išnyksta, visas kūnas kartu su savo sąnariais ima gesti, sąnariai netenka

savo vertės. Panašiai yra ir dvasios gyvenime. Sąnarių vietą čia atstoja įvairios galios: protas, valia, jausmai su geiduliais, o visi gauna savo gyvumą ir veiklumą iš vieno centro, būtent iš meilės. Meilė verčia protą nuolat mąstyti apie mėgiamus daiktus, verčia jį panaudoti visas savo jėgas ir gabumus, kad surastų kelius, kurie veda į numylėtus daiktus. Meilė žadina jausmus, kursto geidulius stoti į kovą su kliūtimis, kurios trukdo jos veikimą ir jos siekimus, žodžiu, meilė išjudina visą žmogų ir palaiko jo veiklumą. Meilei užgesus, užgęsta ir visas veikimas, kaip širdžiai sustojus plakti, sustoja ir sąnarių veikimas. Štai kodėl visų tautų kalbose meilė gavo širdies vardą, o širdis meilės, nes kūniška širdis atlieka tą pat kūne, ką meilė atlieka dvasioje. Tačiau yra ir skirtumų tarp kūniškos širdies veikimo ir dvasiškos. Kūniškai širdžiai sustojus plakti, užgesta visa kūno gyvybė. Ne taip yra dvasioje. Ten užgesus vienai meilei, jos vietoje atsiranda kita, kaip kad mirus vienam karaliui, jo sostą užima kitas, o sostas nelieka be karaliaus. Panašiai yra ir dvasioje. Mirus Tavo meilei žmogaus dvasioje, jos vietą užima sutvėrimų meilė ir verčia žmogų eiti sutvėrimų ieškoti, verčia protą apie juos mąstyti, geidulius prie jų pririšti ir juos ginti, žodžiu verčia žmogų nusisukti nuo Tavęs, o pasisukti į sutvėrimus. Kaip mėnulis, kai nusikreipia nuo saulės, praranda savo šviesą, pasidaro tamsus, taip ir žmogaus dvasia, kai nusikreipia nuo Tavęs, praranda Tavo šviesą, praranda visas dorybes, kuriomis buvo pasipuošęs ir buvo malonus Tavo akims, taigi be Tavo meilės nėra tikros dorybės. Saugok mus, Viešpatie, neleisk, kad mes kada nors prarastume Tavo meilę ir pakeistume ją sutvėrimų meile, o tuo pasidarytume panašūs ne į Tave, bet į sutvėrimus, prarasdami kartu ir Tavo vaikelių teises.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, karštai prašyti ištvermės Tavo meilėje.

KODĖL REIKIA DIEVĄ MYLĖTI?

Rugpiūčio 24 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime meilės įsakymą, kuris buvo duotas Sename Įstatyme, o kurį Išganytojas pakartojo ir patvirtino, sakydamas: „Mylėsi Viešpatį savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo mintimi. Tai didžiausias ir pirmas įsakymas", Mato 22, 37.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad mes karštai susirūpintume to įsakymo pildymu, nes jame glūdi toji didžiausia gėrybė, kurios trokšta mūsų širdis.

MĄSTYMAS

1. DIEVAS YRA GĖRYBĖ

Visos gėrybės, kokios tik yra šiame pasaulyje, yra išėjusios iš Dievo, nes be Dievo veikimo negali atsirasti nė vienas daiktas, net plaukas negali nukristi žmogui nuo galvos be Dievo valios.

Tarp tų gėrybių daugelis yra tokių, kurių reikia žmogui, nes, ar tai palaiko jo gyvybę, kaip maistas, pastogė ir drabužis, ar tai padeda išplėsti tą gyvybę, padaryti ją turtingesnę ir tobulesnę, kaip tiesa, menas ir kiti įvairūs mokslai.

Norint tas gėrybes pasisavinti ir gauti iš jų sau naudos, duotos yra žmogui tam tikros galios, kurios gaudo tas gėrybes, traukia jas artyn prie žmogaus, kaip tinklas žuvis. Reikia, pvz., žmogui šviesos. Bet kad jis galėtų pagauti tą šviesą ir ja pasinaudoti, duotos jam yra akys. Akis tad yra tinklas pagauti šviesai, ausis garsams, uoslė kvapsniams, skonis maisto sveikumui.

Kadangi žmogus yra protingas sutvėrimas, todėl kūnas

nesudaro svarbiausios jo dalies, yra jame dvasia, kuri valdo kūną ir pasako, kas jam yra gera, o kas bloga, ko jis turi ieškoti, o ko saugotis, kaip maloni motinėlė pasako savo vaikeliui, kas jam yra gera, o kas kenksminga.

Kad dvasia galėtų valdyti kūną, kad galėtų tinkamai aprūpinti ir jo ir savo reikalus, turi būti pasiekusi tam tikrą tobulumą, kaip kad žmogus turi būti pasiekęs tam tikrą subrendimą, kad galėtų valdyti ir save ir kitus.

Dvasios tobulumą sudaro dvasiškos gėrybės, tarp kurių tiesa užima pirmą vietą. Kadangi kiekvienas sutvėrimas trokšta ir ieško savo tobulybės, todėl ir žmogaus dvasia trokšta tiesos, kaip viduriai maisto, nes tiesa palaiko ir didina dvasios tobulybę, kaip kad maistas palaiko ir stiprina kūno gyvybę.

Tiesos suradimui, jos pagavimui ir supratimui duotas yra žmogaus dvasiai proto tinklas. Protas tad taip yra skirtas tiesai, kaip kad akis šviesai, ausis garsams, uoslė kvapsniams.

Tačiau ne visos tiesos yra dvasiai lygiai naudingos. Galime, pvz., žinoti, kiek yra vandens lašų jūrose, kiek vabalų, kiek žvėrių, kiek žvaigždžių danguje, bet jei nežinosime, kas yra gera, o kas bloga, kaip reikia tvarkyti savo gyvenimą ir jį daryti geresnį, nieko nepagelbės mums anos žinios, būsime panašūs į tą be skonio žmogų, kuris neatskiria sveiko maisto nuo pagedusio ir nuodija savo sveikatą.

Kad atskirtume kas gera, o kas bloga, kad pasirinktume iš daugelio tiesų reikalingiausias, duota yra žmogui valia, kuri gaudo tai, kas yra gera ir stumia šalin, kas bloga. Valia tad yra gėrio tinklas, kaip protas tiesos.

Kadangi visa, kas tik yra pasaulyje, yra išėję iš Dievo, todėl ir tiesa, kuria minta protas ir gėris, kurio ieško valia, plaukia iš to paties šaltinio, būtent — iš Dievo, nenuostabu tad, kad visa žmonija nepasitenkina tiesomis, kurias randa sutvėrimuose, nė gėriu, kuris juose matosi, bet kreipia ir savo mintį ir savo širdį į tą šaltinį, iš kurio viskas plaukia,

nori jį geriau pažinti ir jame rasti savo troškimų patenkinimą. Čia tad ir glūdi priežastis, dėl kurios tikinčiųjų skaičius žmonijoje yra didesnis, negu bedievių, nes bedievybė yra savo rūšies liga, kuri priešinasi žmogiškai prigimčiai, o sveikų skaičius yra didesnis, negu ligonių.

Tiesa, ne visi vienaip supranta ir vaizduojasi sau Dievą, tačiau, prigimties palinkimų vedini, Dievuje bando surasti tai, ko jų prigimtis trokšta.

2. DIEVAS YRA DIDŽIAUSIA GĖRYBĖ

Gėrybė gėrybei nelygi, yra mažesnių ir didesnių gėrybių. Ranka, pvz., ar koja yra gėrybė, bet galva yra didesnė, nes be rankos ar kojos žmogus dar gali gyventi, o be galvos ne, todėl pavojui ištikus, žmogus atiduoda ranką ar kojį, kad tik išgelbėtų galvą, nes kartu su galva žūva ir gyvybė.

Bet ir paskiro žmogaus gyvybė nėra aukščiausia gėrybė, yra aukštesnių už ją. Daugelio žmonių gyvybė ir gerovė brangesnė yra už vieno gyvybę ar gerovę, todėl pavojui ištikus, teisingumas reikalauja, kad paskiras žmogus atiduotų savo gyvybę už daugumos gerovę, už tėvynės laisvę.

Tą tiesą pareiškė Kaijifas, reikalaudamas Kristaus mirties: *"Jūs nieko nežinote,* sako, *ir nepasvarstote, kad jums geriau, jei vienas žmogus mirs už tautą, kaip kad visa tauta pražūtų. Tai jis pasakė ne pats savaime, tik būdamas tais metais vyriausiuoju kunigu, pranašavo, kad Jėzus turėjo mirti už tautą",* Jono 11, 50—51.

Gėrybės didumas eina ne sulig nauda, kuri mums plaukia iš jos, bet sulig buities turtingumu. Didesnė gėrybė yra medis, negu akmuo, nes medis turi gyvybę, kurios neturi akmuo. Panašiai didesnė gėrybė yra gyvulys, negu medis, nes gyvulys turi jausmus, kurių neturi medis. Žmogus yra didesnė gėrybė už gyvulį, nes turi protą, kurio neturi gyvulys.

Kadangi Dievas yra visokios buities pilnybė, nė vienas

sutvėrimas negali su juo susilyginti šiuo atžvilgiu, todėl Dievas yra aukščiausia gėrybė, su kuria niekas negali lygintis.

Gėrybė, kaip matome, traukia į save žmogaus meilę, todėl juo didesnė yra gėrybė, juo smarkiau turi patraukti tą meilę. Kadangi Dievas yra didžiausia gėrybė, todėl turi patraukti į save visą žmogaus širdį, visą jo sielą, visas mintis ir visas jėgas, žmogus turi mylėti Dievą daugiau, negu kokį sutvėrimą, daugiau negu save, nes nė vienas sutvėrimas negali lygintis su Dievu gerumu.

3. MEILĖS ĮSAKYMAS

Jei Dievas yra didžiausia gėrybė, o gėrybė traukia į save žmogaus širdį sulig savo didumu, todėl Dievas turėtų patraukti į save visą žmogaus širdį, visą jo sielą, visas mintis ir jėgas be jokio įsakymo, kam tad reikėjo duoti meilės įsakymą.

Įsakymas yra mūsų silpnybės ramstis ir pagalba, kaip kad lazda yra senatvės ramstis senelio rankoje. Ten tad, kur yra reikalo duoti įsakymą, įsakymas yra ženklas, kad ten glūdi mūsų silpnybė, kad mūsų prigimtis, palikta viena sau, nesugebės to darbo atlikti. Nėra, pvz., įsakymo, kad tėvai mylėtų savo vaikus, nes tėvai, savo tik prigimtimi vedini, užtektinai parodo meilės savo vaikams. Bet neužtektinai tos meilės parodo vaikai savo tėvams, todėl atsirado reikalo paremti jų silpnybę įsakymu.

Panašioje būklėje esame ir mes atsidūrę, ir mes, palikti vieni sau, be pagalbos iš šalies, nesugebame Dievo mylėti taip, kaip galėtume ir turėtume, atsirado tad reikalo paremti mūsų silpnybę įsakymu iš lauko ir Dievo ypatinga malone iš vidaus.

Su Dievo meile būna panašiai, kaip ir su kitomis tiesomis. Kol žiūrime į jas iš tolo, esame šalti ir neveiklūs, tik kai pažvelgiame iš arti, pajuntame jų svarbą. Žinome, pvz.,

kad mirsime, bet nejaučiame tos mirties baimės, tik kai susiduriame su ja iš arti, sudreba visi mūsų kaulai.

Žinodami kad Dievas yra vertas didžiausios meilės, ir kad mes per silpni esame jį mylėti užtektinai, prašykime karštai jo pagalbos, lavinkimės nuolat toje meilėje, o sulauksime jo pasigailėjimo ir įgausime tą meilę, kuri yra didžiausias žmogaus turtas žemėje.

Kaip buvome susirūpinę Dievo meilės įsakymo vykdymu iki šiol?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tu sutvėrei mūsų akį, kad matytų šviesą, ausį, kad girdėtų balsus, protą, kad suprastų tiesą, širdį, kad trokštų gėrio ir verstų žmogų jo ieškoti visu savo gyvenimu. Kadangi, Viešpatie, Tavo dovanose spindi Tavo begalinis didumas ir dosnumas, todėl suteikei mums akį, kuri niekad nepasitenkina regėjimu, suteikei ausį, kuri niekad nepasitenkina girdėjimu, protui suteikei tokį talpumą, kad viso pasaulio tiesos, visi išradimai ir mokslai negali jo pripildyti ir patenkinti jo tiesos troškimo. Tokį pat be galo didelį talpumą suteikei ir mūsų širdžiai, todėl nė vienas sutvėrimas negali jos nuraminti ir pasotinti, ji amžinai alkana ir amžinai verčia žmogų ieškoti jai tinkamo maisto. Išalkęs žmogus griebia nesveiką maistą ir t.t. Kadangi Tavo darbuose, Viešpatie, negali būti netobulumo, todėl Tu negalėjai sutverti akies ir palikti ją tamsybėse, neduodamas jai šviesos; negalėjai sutverti ausies, palikdamas ją amžinoje tyloje; negalėjai suteikti protui neribotai didelio talpumo, palikdamas jį amžinai alkaną. Negalėjai taip pat sutverti mūsų širdies su tais troškimais, kurių niekas negali užgesinti, o kurie yra nuolatinio skausmo, nuliūdimo ir neramumo šaltinis. Tavo neribota išmintis ir gerumas negalėjo apdovanoti žmogaus tokiomis ypatybėmis, kurios jį amžinai kankintų ir tai ne jo kalte, o Tavo sutvarkymu. Jei Tu, Viešpatie, tvarkai lauko žoles ir taip gražiai, kad nė Saliamonas negali su jomis susilyginti, jei Tu patieki maisto kiekvienam vabalėliui ir dangaus sparnuočiams, ar

gi galėjai palikti mūsų protą ir mūsų širdį be to maisto, kurio troškimą Tu pats juose uždegei. Čia vėl, Viešpatie, spindi Tavo begalinis gerumas ir dosnumas: Tu prirengei maisto ir mūsų protui ir mūsų širdžiai ir tai tokio, koks galėtų užpildyti jų nepabaigtą talpumą. Tas maistas yra ne kas kita, o tik Tu pats, kuris esi begaliniai didelė tiesa ir begaliniai didelė gėrybė, todėl gali užpildyti mūsų proto ir mūsų širdies be galo didelius troškimus. Tačiau, Viešpatie, mes esame panašūs į tą mažą vaikelį, kuris nemoka branginti tikrų gėrybių, todėl kaip jis griebiamės menkniekių, Tavo sutvėrimų, kurie laikinai suteikia malonumo, daro įspūdžio, bet kuriais greit apsidžiaugiame ir ieškome kitų panašių, kad vėl jais apsidžiaugtume ir numestume kaip ir pirmuosius, Tavęs gi, tikros gėrybės, nemokame nei branginti, nei ieškoti. Kad parėmus mūsų silpnybę, kad apsaugojus mus nuo skaudaus paklydimo, Tu, Viešpatie, radai reikalo priminti mums, kur yra mūsų tikra gėrybė, ir duoti įsakymą, kad visa mūsų širdimi, visa mūsų siela ir visa mintimi ieškotume ne Tavo sutvėrimų, bet Tavęs, ne jais bandytume užpildyti savo neribotus troškimus, bet Tavimi. Suteik tad, Viešpatie, malonės, paremk mūsų silpnybę, kad nekalbėtume, negalvotume ir nemanytume kaip kūdikiai, bet kaip subrendę žmonės, kurie moka atskirti tikras gėrybes nuo apgaulingų, padėk mums išpildyti Tavo meilės įsakymą.

Pasiketiname šiandien, Viešpatie, dažnai prisiminti, kad Tave reikia mylėti visa širdimi, visa savo siela ir visa mintimi.

APIE DIEVO MEILĖS DIDINIMĄ

Rugpiūčio 25 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas linki Pilypiečiams, kad jų meilė gausintųsi labiau ir labiau, sakydamas: „To aš meldžiu, kad jūsų meilė labiau ir labiau gausintųsi žinojimu ir visokiu išmanymu, kad jūs brangintumėte geresniuosius dalykus", Pilyp. 1, 9.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad pamokytų mus kaip reikia didinti jo meilę ir kad tame darbe suteiktų mums savo meilingos pagelbos.

MĄSTYMAS

1. DIEVO MEILĖ GALI DIDĖTI MUMYSE

Visi mes turime Dievo mums suteiktą laimės troškimą ir tai taip gilų, kad jis yra apėmęs visą mūsų širdį, visas mūsų mintis ir jėgas, visą mūsų sielą, turime, reiškia, tą troškimą aukščiausiame laipsny. Kadangi negalima padidinti aukščiausio laipsnio, kaip kad negalima pilno indo pilnesniu padaryti, todėl negalime ir mes padaryti gilesnio savo laimės troškimo, net laisvos valios atžvilgiu neturime. Laimės tad troškimas didėti mumyse negali.

Bet tikroji žmogaus laimė yra Dievuje, todėl, mylėdami savo laimę aukščiausiu meilės laipsniu, tuo pačiu laipsniu turėtume mylėti ir Dievą, reiškia visa širdimi, visomis mintimis, visomis jėgomis ir visa siela, kaip kad Dievas ir yra įsakęs.

Iš to turėtų plaukti išvada, kad Dievo meilė, jei ji yra mumyse, visuomet yra aukščiausiam laipsny, kad jos didinti negalime, arba jos visai nėra, o augti iš mažesnės į didesnę, iš žemesnės į aukštesnę ji negali.

Tačiau Išganytojo mokslas sako mums ką kitą, būtent,

kad Dievo karalystė yra panaši į garstyčių grūdą, kuris, nors yra mažiausias iš visų daržovių, išauga į didelį medį, kuriame ilsisi dangaus sparnuočiai.

Toji Dievo karalystė yra žmogaus viduje, ji apima ne vien tiesą, teisingumą ir šventumą, bet ir meilę, nes be meilės nėra tikros dorybės ir tikro šventumo, todėl augant mumyse Dievo karalystei, turi augti ir meilė.

Tiesa, mes turime savo laimės didžiausią meilę, bet ne visi ieškome tos laimės Dievuje. Vieni mato ją turtuose, todėl ir ieško jų visa savo širdimi, visomis mintimis ir visomis jėgomis, kiti ją mato garbėje, valdžoje, kūno geidulių kurstyme ir penėjime; kiti vėl Dievuje, nes žmogus įgimtu savo laimės troškimu nėra verčiamas jos ieškoti Dievuje, bet lieka laisvas, todėl vieni jos ieško vienur, kiti kitur.

Kadangi žmogus ateina į šį pasaulį be jokių dorybių ir tik laikui bėgant jas įsigyja, pradėdamas nuo žemiausio laipsnio, nuo užuomazgos, kaip medis nuo sėklos, todėl ir Dievo meilė prasideda jame nuo mažos kibirkštėlės ir tik laikui bėgant išauga į didelę ugnį.

2. AUGIMO BŪDAS

Meilė kai kuriais atžvilgiais panaši yra į ugnį, todėl dailininkai piešia ją paveiksluose ugnies pavidalais. Paprastas ir visiems žinomas meilės vaizdas yra liepsnojanti širdis.

Jei dabar meilė panaši yra į ugnį, todėl ir jos augimas turi būti panašus į ugnies augimą. Ugnis auga dvejopu būdu: didumu ir karštumu, kurį tad augimo būdą reikia priskaityti meilei, kad pilnai suprastume jos augimą.

Ugnis darosi didesnė, kai daugiau apima degamos medžiagos, kada, pvz., užsidega ne vienas, bet daug namų, visas miestas, tuomet ugnis pasidaro labai didelė.

Šiuo būdu meilė augti negali, nes nėra daug dievų, kaip kad pagonys manė, o tik vienas Dievas, todėl ji negali plėstis, kaip kad plečiasi gaisras, apimdamas kas kart daugiau

namų. Tiesa, įsakymas liepia mylėti ir Dievą ir artimą, o žmonių, kurie yra mūsų artimai, yra daug, todėl atrodytų, kad meilė galėtų augti kaip gaisras, apimdama kas kart daugiau žmonių. Tačiau tokiu būdu meilė negali augti, nes artimo meilė yra tik Dievo meilės spindulys, todėl kas turi Dievo meilę, tas turi mylėti visus žmones kartu, neišskirdamas nė vieno, net savo neprietelių, nes kitaip Dievo meilė negalės jame patverti.

Pasilieka tad meilei augti antruoju ugnies augimo būdu, būtent karštumu. Ugnies karštis įvairiose ugnyse nėra vienodas: šiaudų, pvz., ugnis nėra taip karšta, kaip medžio, ar anglies, o anglies ugnis vėl nėra taip karšta, kaip elektros, kaip žaibo, kuris gali sutirpinti tokius daiktus, kurių anglis negali ir tai labai trumpu laiku, vienoje sekundėje.

Panašiu būdu auga mumyse ir Dievo meilė, todėl tas augimas gavo žmonių kalboje karščio pavadinimą, didesnė meilė reiškia karštesnę meilę, tokią būtent, kuri smarkiau traukia žmogaus širdį prie Dievo.

Karščiausia meilė bus tada, kai pajėgs sutirpinti ir sunaikinti visas kitas meiles, kurios gali atsirasti žmogaus širdy ir palikti žmogų prie vienos Dievo meilės.

3. AUGIMO RIBOS

Visi žemiški augimai turi savo ribas, daiktas tol auga, kol nepasiekia tų ribų, pasiekęs, sustoja augęs. Žmogus, pvz., tol auga, kol nepasiekia žmogui tinkamo didumo, kai pasiekia, sustoja augęs aukštyn. Klausimas tad kyla, ar ir Dievo meilė turi tokias ribas, kurias pasiekus augti daugiau nebegali.

Dievo meilė tokių ribų neturi, o neturi dėl trijų priežasčių:

a. Dievas yra neribotai didelė gėrybė, todėl vertas yra neribotai didelės meilės, nes meilė turi atitikti visuomet daikto brangumą, juo brangesnis, juo didesnės meilės yra vertas.

Tokia meile negali Dievo mylėti nė vienas sutvėrimas, nes reiktų turėti neribotai didelę galybę, o tokią turi vienas Dievas, todėl vienas Dievas gali turėti neribotai didelę meilę. Toji neribotai didelė meilė yra Šventoji Dvasia, trečiasis Švenč. Trejybės asmuo.

Tokių aukštumų protingi sutvėrimai pasiekti negali, niekad jie negali mylėti Dievo tiek, kiek jis yra vertas, o tuo gali augti toje meilėje visados ir nesustojus, neperžengdami jokių ribų.

b. Šv. Dvasia, meilės kūrėja ir davėja, turi neribotai didelę galybę, todėl gali nuolat vesti sutvėrimus į aukštesnę meilę, neišsemdama savo galybės.

c. Žmogus vėl sutvertas sulig Dievo paveikslu ir panašumu turi neribotai didelį talpumą, todėl gali būti auginamas Dievo meilėje amžinai be jo talpumo perpildymo.

Dievo tad meilė mumyse ribų neturi, todėl Bažnyčios giesmė ir reiškia tą mintį, sakydama: *"Quantum potes, tantum aude, quia maior omni laude, nec laudare sufficis"*. Tai reiškia: *"Kiek pajėgi Dievą garbinti, tiek ir drįsk, nes jis yra didesnis už visokį garbinimą, todėl niekad jo nepagarbinsi pakankamai"*.

4. NE KIEKVIENAS MEILĖS DARBAS AUGINA TĄ MEILĘ

Ne kiekvienas gyvybės aktas didina mumyse gyvybę, ne kiekvienas, pvz., duonos kąsnis ar širdies plakimas padaro mūsų gyvybę didesnę. Tie gyvybės aktai palaiko mumyse gyvybę ir prirengia ją augimui, o augimas vyksta tada, kai viskas būna prirengta.

Panašiai ir su Dievo meile. Paskiri Dievo meilės aktai prirengia tą meilę prie augimo ir tik tada, kai viskas būna prirengta, toji meilė būna Šv. Dvasios pakelta į aukštesnį laipsnį.

Prirengimo darbai susiveda į mažinimą ir naikinimą žemiškų meilių. Kuomet jos būna sumažintos gerais dar-

bais, tuomet pašoka aukštyn Dievo meilė, nes išnyksta kliūtys, kurios ją trukdė.

Venkime žemiškų meilių visa širdimi, naikinkime jas savyje, o būsime verti gauti didesnį Dievo meilės laipsnį.

Kas kliudė iki šiol tos meilės augimą mumyse?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, džiaugiasi ūkininkas, žiūrėdamas į savo laukus, kai jie gražiai augina jo pasėtus grūdus. Džiaugiesi ir Tu, kai mes auginame tą gyvybę, kurią Tu pasėjai mūsų širdyse per šv. krikštą. Džiaugiasi tėvai, kada jų vaikeliai sveikai auga, didėja, bręsta ir darosi kas kart labiau į juos panašūs. Džiaugiesi ir Tu, kai matai mus sveikai augant, didėjant Tavo meilėje, o tuo įgaunant kas kart didesnį Tavo panašumą. Kai užaugsime Tavo meilėje, kai subręsime, būsime visiškai panašūs į Tave, apie ką liudija apaštalas šv. Jonas, sakydamas: *"Mylimiausieji, dabar mes esame Dievo vaikai; bet dar nepasireiškė, kas būsime. Mes žinome, jog kuomet apsireikš, būsime į jį panašūs, nes mes matysime, kaip jis yra"*, 1 Jono 3, 2. Bet, Viešpatie, gal ūkininkas bus pasėjęs ir gerą sėklą, gal būt gerai įdirbęs žemę; jeigu toji žemė yra niekai, jei ji yra arba šalia kelio, arba uolota, arba apaugusi erškėčiais, niekais nueis visas ūkininko darbas, žemė neduos laukiamo vaisiaus. Panašiai, Viešpatie, yra ir su mumis. Tu sėji geriausią sėklą, nes iš dangaus atneštą, o visgi nesulauki to vaisiaus, kurio sulaukti trokšti, o nesulauki dėl to, kad mūsų širdies žemė yra netikusi, ji pražudo Tavo sėją, arba, jeigu ir užaugina, tai neužaugina šimteriopo vaisiaus, o tik trisdešimteriopą arba šešiasdešimteriopą. Kadangi Tu, Viešpatie, anot šv. Jono Krikštytojo žodžių, gali iš akmenų pažadinti Abraomui vaikų, taigi panaudok Tavo galybę, perdirbk mūsų širdis, padaryk iš uolotų geras, iš kietų minkštas, išravėk iš jų visas piktžoles, prašalink visas žemiškas meiles, nes Tavo meilė yra toks augalas, kuris nepakenčia šalia savęs jokio kito. Jei tik mūsų širdis yra užsikrėtusi kokia nors žemiška meile, Tavo meilė kenčia, vargsta ir nyksta, o su-

nyksta ir visai, jeigu anos paima viršų. Tik tyra ir gryna širdis, laisva bet kokio žemiško prisirišimo, būna apimta Tavo meilės liepsnomis, taigi švarink mūsų širdis, kad jos pasidarytų vertos paskęsti Tavo meilės liepsnose. Iš prigimties mes esame rūstybės sūnūs, mes jaučiame savo sąnariuose kitą įstatymą, kuris prieštarauja Tavo įstatymui, todėl turėtume paskęsti ne Tavo meilės, bet pragaro liepsnose. Tačiau Tavo neribotas gailestingumas nenori mūsų pražūties, todėl duodi mums progos išsivaduoti iš tos nelaimės, duodi galimybės panaikinti mūsų sąnariuose Tavo neprietelystę, o sukurti prietelystę. Tuo tikslu Tu pasėjai mūsų nederlingoje žemėje Tavo prietelystės sėklą, kuri turi augti ir, augdama, turi padaryti mus Tavo vaikeliais ir Tavo prieteliais, turi užtrinti visas neprietelystės žymes. Bet tai atsieksime tik tada, kai Tavo meilės sėkla išaugs į didelį medį; taigi augink, Viešpatie, mumyse Tavo meilę ir naikink visa, kas nepatinka Tavo akims, kas yra priešinga Tavo meilei.

Pasižadame, Viešpatie, dažnai kartoti šiandien prašymą ,kad augintume ir tobulintume mumyse Tavo meilę.

DIEVO MEILĖS TOBULUMAS

Rugpiūčio 26 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime tobulybės įsakymą, kurį mums davė mūsų Išganytojas šiais žodžiais: „Būkite tad tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas“, Mato 5, 48.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad padėtų mums įvykdyti tą įsakymą, suteikdamas tobulą meilę, nes, kalbant apaštalo Šv. Jono žodžiais, tobulybė reziumuojasi į tobulą meilę: „Jei, sako, mylime vieni kitus, Dievas pasilieka mumyse ir jo meilė yra mumyse tobula“, I Jono 4, 12.

MĄSTYMAS

1. TOBULUMAS

Tobulumas pirmoje savo prasmėje reiškia visišką daikto išbaigimą ir yra tada, kada daiktui nieko netrūksta iš to, ką jis privalo turėti. Tobulas, pvz., kūnas bus tada, kai jis turės visus savo sąnarius, o tie bus sveiki ir veiks sutartinai, kad palaikytų viso kūno sveikatą ir veiklumą.

Iš to matosi, kad kiekvieno sutvėrimo tobulumas yra kitoks, kitoks yra medžio tobulumas, kitoks gyvulio, kitoks žmogaus ar angelo, nes kiekvienas iš jų turi kitokią sudėtį, o tuo pačiu reikia kitokių dalių, kitokių savybių ir ypatybių, kad galėtų gerai atlikti tas pareigas, kurias Dievas jam skyrė visumoje, jį sutverdamas. Tobulumo tad mastas imamas yra iš tikslo, kuriam kiekvienas daiktas yra skirtas ir tarnauja: jei tarnauja tobulai, daiktas skaitomas tobulu, jei netobulai, skaitomas netobulu. Akis, pvz., bus tobula, kai gerai matys. ausis — kai gerai girdės, viduriai — kai gerai virškins, ir t.t., nes tų daiktų toks yra paskyrimas ir tikslas.

Bet yra ir kitas tobulumo mastas, būtent patsai Dievas, kuris yra visokios tobulybės, kuri yra sutvėrimuose, kūrėjas ir davėjas. Sulig tuo mastu tas sutvėrimas skaitomas tobulesnis, kuris yra gavęs daugiau dovanų iš Dievo, o tuo yra į Dievą panašesnis. Štai kodėl augalai skaitomi tobulesni už akmenis, gyvuliai tobulesni už žoles, žmonės tobulesni už gyvulius, angelai tobulesni už žmones, nes vieni jų daugiau yra gavę iš Dievo, negu kiti, o tuo pasidarę turtingesni už juos, labiau prisiartinę prie Dievo turtingumo ir tobulumo.

Vienas tad ir tas pats daiktas gali būti tobulas vienu atžvilgiu, bet netobulas kitu, gali, pvz., būti tobulas gydytojas, nes gerai gydo ligonį, tobulas valdytojas, nes tobulai valdo tai, kas jam yra pavesta; tačiau nebebus tobulas žmo-

gus, jei neturės Dievo meilės, kuri viena yra tobulumo ryšys sulig šv. Povilo žodžiais: *"Bet visų pirma turėkite meilę, kuri yra tobulumo ryšys"*, Kolos. 3, 14.

Panašiai gali atsitikti ir su Dievo meile, ir ji gali būti tobula vienu atžvilgiu, netobula kitu, žūrint, kurį mastą jai taikinsime.

2. DIEVO MEILĖS ĮVAIRŪS TOBULUMAI

Lygindami mažą vaikelį su užaugusiu žmogumi rasime tarp jų didelį skirtumą tobulumo atžvilgiu. Mažas vaikelis yra žmogus, nes turi ir kūną ir sielą ir visus sąnarius, kaip ir kiekvienas žmogus, tačiau daug jam trūksta iki subrendusio žmogaus tobulumo: jis negali nei vaikščioti, nei kalbėti, nei tų darbų dirbti, kuriems reikia subrendimo, žmogiškumo tad atžvilgiu jis yra netobulas.

O vis dėlto ir mažas vaikelis būna vadinamas tobulas, jei jis turi visas tas ypatybes, kurios jam tinka ir kurias jis turi turėti. Nors tad mažo vaikelio žmogiškumas yra netobulas, bet tobulas jame gali būti vaikiškumas, kuris teikia džiaugsmo ir pasigėrėjimo tėvams ir visiems kitiems tobulo vaikiškumo mylėtojams.

Panašiai atsitinka ir su Dievo meile. Jei mes žiūrėsime į ją pilno tobulumo atžvilgiu, tuomet tobula meile galėsime pavadinti tik tokią, kuri bus lygi numylėtam daiktui. Kadangi Dievas yra nepabaigtai didelė gėrybė, todėl tik neribotai didelė meilė gali jį apimti ir tik tokią meilę galėsime pavadinti tobula.

Tokios meilės negali turėti nė vienas sutvėrimas, nes nė vienas nėra taip galingas, kad galėtų apimti neribotą Dievo didybę, tokią meilę gali turėti vienas Dievas, todėl jo vieno meilė yra pilnai tobula.

Jei dabar paimsime tokią meilę, kuri pritinka ne Dievui, bet sutvėrimams, tai tobula meile galėsime pavadinti tokią, kuri atitinka sutvėrimų jėgas, kai sutvėrimai myli Dievą tiek, kiek pajėgia, o ne tiek, kiek Dievas yra vertas. Juk ir mažą vaikelį galime pavadinti tobulu, kai jis turi visas tas

ypatybes, kurios tinka mažam vaikeliui. Nebus tai tobulumas pilnas ir visiškas, kuris tinka suaugusiam žmogui, bus tai mažo vaikelio tobulumas, kuris laikui bėgant ir vaikeliui augant galės didėti ir artintis prie suaugusio žmogaus tobulumo.

Panašiai yra ir su meile, kurią turi sutvėrimai Dievui. Toji meilė skaitoma tobula, kai sutvėrimai myli Dievą tiek, kiek pajėgia, būtent visa širdimi, visomis mintimis, visa siela ir visomis jėgomis, kap kad įstatymas reikalauja.

Čia jau lengva yra suprasti, kad meilės tobulumas turi būti įvairus įvairiuose sutvėrimuose, ten kur didesnės yra jėgos, didesnė turi būti ir meilė. Net ir to paties sutvėrimo jėgoms didėjant, didėti ir tobulėti turi ir jo meilė.

Atsižvelgiant į žmogaus jėgas galima rasti jame trejopą meilės tobulumą:

a. Vieną, kuriame žmogaus širdis nuolat veržiasi į Dievą, be jokios pertraukos. Toks tobulumas nėra galimas žemėje, jis yra vien dangaus gyventojų privilegija. Apie jį kalba apaštalas šv. Jonas Apreiškime, sakydamas: *"Kiekvienas keturių gyvūnų turėjo šešis sparnus, ir aplinkui ir viduje buvo pilni akių; jie sakė be poilsio dieną ir naktį: Šventas, Šventas, Šventas, Viešpats Dievas Visagalis, kursai buvo, kurs yra ir kurs turi ateiti"*, Apr. 4, 8.

b. Antrą, kuriame žmogus stengiasi visomis savo jėgomis giliau pažinti Dievą ir geriau pildyti jo valią, bet negali nuolat mąstyti apie Dievą, be pertraukos, kaip kad daro dangaus gyventojai, nes šio gyvenimo reikalai neleidžia atsiduoti Dievui tokiame laipsnyje, kokiame jie yra atsidavę. Žmogus turi kūną, kuriam reikia ir duonos ir pastogės ir drabužio, todėl savo laiko dalį žemėje būtinai turi skirti kūno reikalų aprūpinimui, o tuo turi atitraukti savo mintis nuo Dievo.

Šios rūšies tobulybė yra prieinama žmonėms žemėje, bet ne visiems, o tik tiems, kurie, šv. Povilo pavyzdžiu eidami, vargina savo kūną, ima jį į nelaisvę, mažina kūno

reikalus iki paskutiniųjų, o tuo gauna daugiau laiko ir galimybės pasišvęsti Dievo tarnybai. Tai šventųjų gyvenimas.

c. Trečią, kuriame žmogus rūpinasi visomis savo jėgomis, kad nieko nepadarytų, kas yra priešinga Dievo meilei, kas ją naikintų jo širdyje. Tai yra tų žmonių gyvenimas, kurie yra pašvenčiamosios malonės stovyje, kurie ištveria be mirtinos nuodėmės.

Turėdami dabar prieš akis trejopą Dievo meilės tobulumą, geriau suprasime ir apaštalų kalbą ir šventųjų troškimus. Dangaus gyventojai yra pasiekę pirmąjį tobulumą, jų meilė negali būti didesnė, todėl jie neturi rūpesčio, nė troškimo, kad padidintų tą meilę. Šventieji žemėje gyvena antrame tobulume, todėl svajoja apie pirmąjį, trokšta būti išvaduoti iš šio pasaulio ir būti su Kristumi, kaip kad šv. Povilas troško. Visi kiti tikinteji, kurie gyvena trečiame tobulume, skaito šventųjų gyvenimus, mato didelį savo nuo jų atsilikimą, todėl skundžiasi savo netobulumu ir trokšta juos pasekti. Kokie yra mūsų troškimai ir kuriuo tobulumu mes gyvename? Ar trokštame žengti pirmyn Dievo meilėje?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tavo Sūnus pagarsino mums taip aukštos tobulybės įsakymą, kad baimė ir abejonė mus apima, ar galėsime jį atlikti. Jis liepė mums būti panašiems į Tave: *"Būkite,* sako, *tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas"*. Bet kas gali, Viešpatie, išdrįsti siekti tokias aukštybes, kas ir kaip gali būti panašus į Tave? Jau Senojo Įstatymo šventieji jautė tą sunkumą, todėl, baimės apimti, prie Tavęs kreipė savo mintis ir širdį ir iš Tavęs laukė pagalbos. *"Kas gali apvalyti pradėtąjį iš suteptos sėklos? argi ne tu, kurs esi vienas?"*, klausia patriarkas Jobas (Jobo 14, 4). *"Visai numazgok nuo manęs mano prasikaltimą ir apvalyk man mano nuodėmes"*, šaukia karalius Dovidas, Ps. 50, 4. O Tavo Sūnaus apaštalai nė kiek nemažina tos baimės, bet didina ją. Štai šv. Jonas sako, kad mes visi esame nusidėjėliai, o jei kitaip manytume, patys

save suvedžiotume ir prarastume tiesą (1 Jono 1, 8). Šv. Povilas skundžiasi jaučiąs savo sąnariuose kitą įstatymą, kuris prieštaraująs Tavo įstatymui, todėl nepriskaito savęs prie tobulų. *"Ne kad aš,* sako, *jau būčiau gavęs ar jau būčiau tobulas, bet aš stengiuos kokiu nors būdu tai pagauti, kaip ir aš esu Jėzaus Kristaus pagautas"*, Pilyp. 3, 12. Suglaudę viską į krūvą, gauname įspūdžio, kad tobula Tavo meilė, Viešpatie, yra greičiau dangaus gyventojų privilegija, negu šios žemės keleivių laimėjimas. Mes, šios žemės kirminai, nuolat šliaužiodami po nuodėmės purvus, svyruojame tarp gera ir bloga, pagundų lankstomi, kaip medžiai vėjų, kaip tad galėtume turėti drąsos svajoti apie susilyginimą su jais Tavo meilėje. Jei visi mes esame nusidėję, jei visi paklydome kaip tos avys, kalbant Senojo ir Naujojo Testamentų žodžiais, argi galėtume pasiekti šioje žemėje Tavo meilės tobulumo. Tačiau, Viešpatie, Tavo Sūnaus įsakymas negali pasilikti neįvykdytas, nebent imtume manyti su atskalūnais ir paklydėliais, kad evangelijos įsakymai yra neįvykdomi. Tiesa, jeigu mums reiktų juos įvykdyti savo jėgomis, jie pasidarytų tikrai neįvykdomi, Tavo Sūnus įspėja mus, kad be jo mes nieko negalime padaryti, bet viską galime su Tavo ir Jo pabalba, nes Tu esi tas, kurs mus verti norėti ir vykinti, kaip Tau patinka (Pilyp. 2, 13; 4, 13). Uždek tad, Viešpatie, mumyse gilų Tavo meilės troškimą, panaudok mūsų protą, valią, visus mūsų jausmus tos meilės palaikymui ir ištobulinimui, padaryk, kad mūsų širdis kas kart smarkiau į Tave veržtųsi, kaip kad akmuo, išmestas aukštyn, kas kart smarkiau krinta žemėn. Neleisk, Viešpatie, kad mes pasitenkintume bet kokiu Tavo meilės laipsniu, bet trokštume pasiekti aukščiausią ir tobuliausią, kuris yra mums pasiekiamas Tavo malonei padedant, kaip kad nepasitenkiname bet kokiu sveikatos laipsniu, bet trokštame pilnos.

Pasižadame, Viešpatie, nuolat šiandien kartoti prašymą, kad vestum mus prie didesnės Tavo meilės.

APIE TRIS MEILĖS LAIPSNIUS

Rugpiūčio 27 d.

1. ĮŽANGA. Meilės gyvenimą Išganytojas lygina namų statymui: „Kiekvienas, sako, kurs pas mane ateina, klauso mano žodžių ir juos daro, aš jums parodysiu, į ką jis panašus. Jis panašus į žmogų, kurs pastatė namus, giliai iškasęs ir padėjęs pamatą ant uolos. Potviniui užėjus srovė ištiko tuos namus, bet negalėjo jų pajudinti, nes turėjo pamatus ant uolos", Luko 6, 47-48.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad padėtų mums užbaigti čia, žemėje, amžinosios laimės namus, kad toji ranka, kuri pradėjo mumyse tą darbą, jį ir užbaigtų.

MĄSTYMAS

1. DIEVO MEILĖS LAIPSNIAI

Dievo meilės augimas kaikuriais atžvilgiais yra panašus į kūno augimą, todėl kaip ir jis turi daug laipsnių.

Kas suskaitys visas tas atmainas, kurias turi pergyventi kiekvienas žmogus, kol išauga iš mažo vaikelio į subrendusį.

Visos tos atmainos yra ne kas kita, kaip kūniškos tobulybės laipsniai, nes kūnas tik tada skaitosi tobulas, kai pasiekia tinkamą žmogui ūgį, todėl laipsniškas jo augimas yra laipsniškas tobulėjimas.

Nors to augimo yra daug laipsnių, tačiau visus juos galime suvesti į tris, pagal rūpesčius, kuriuos sužadina ir darbais, kurių reikia .

Pirmas laipsnis apima visus darbus ir rūpesčius, kurių reikia vaikelio gyvybės palaikymui, nuo jo užgimimo iki jo proto pasireiškimo.

Antras laipsnis apima proto švietimą ir lavinimą, nes, protui pasireiškus, reikia jam duoti tinkamo maisto, kad jis galėtų augti ir daryti vaikelį kas kart žmogiškesnį. Visas žmogaus žmogiškumas glūdi ne kūne, bet prote, todėl ne kūnu jis skiriasi nuo gyvulių, bet protu. Kas tad šviečia ir lavina protą, tas labiau atsiskiria nuo gyvulių, tas darosi žmogiškesnis.

Trečias laipsnis apima brendimo reikalus ir tas pareigas, kurias turi eiti subrendęs žmogus. Niekas negali išmokti tų pareigų ūmu laiku, todėl turi ilgai mokytis ir lavintis, kad galėtų jas atlikti tinkamai, kai jos bus pavestos.

Trys tad yra žmogaus augimo laikotarpiai, kuriems reikia visai skirtingo rūpestingumo ir darbštumo ir iš augančio žmogaus ir auklėtojų pusės.

Panašūs laikotarpiai ir laipsniai yra ir Dievo meilės augime, todėl ir Dievo meilė turi tris laipsnius, būtent: a) pradedančiųjų, kurie yra kaip maži vaikeliai nuo užgimimo iki proto pasireiškimo; b) pažangiųjų, kurie žengia pirmyn meilėje ir visose kitose dorybėse; yra tai švietimosi laikotarpis; c) tobulųjų, kurie yra subrendę Dievo meilėje, kurie, kaip šv. Povilas, trokšta mirti ir būti su Kristumi (Pilyp. 1, 23).

2. PIRMASIS MEILĖS LAIPSNIS — PRADEDANTIEJI

Pirmaeilis žmogaus rūpestis šiame laipsnyje yra išsilaikyti Dievo meilėje, kad jos neprarastų, kaip kad pirmaeilis auklėtojų rūpestis išlaikyti naujai gimusio vaikelio gyvybę.

Žmogaus prigimtis yra pagadinta gimtosios nuodėmės, todėl kiekvienas žmogus jaučia savo sąnariuose kitą įstatymą, kuris prieštarauja Dievo įstatymui. Visos septynios didžiosios nuodėmės nuodėmingų palinkimų pavidale yra užsilikusios žmoguje po šv. krikšto, jos veikia jo sąnariuose ir traukia į nuodėmę, o nuodėmė juk naikina Dievo meilę. Pirmaeilis tad žmogaus rūpestis ir darbas čia turi būti kova

su geiduliais, su piktais palinkimais, kūno marinimas ir ėmimas jo į nelaisvę. Kas apsileis tame darbe, kas nepajėgs suvaržyti savo kūno ir geidulių, tas būtinai turės prarasti Dievo meilę, turės mirti dvasiška mirtimi.

Tiesa, toji kova su nuodėme ir piktais palinkimais nepasilieka be naudos ir Dievo meilei: joje Dievo meilė auga ir stiprėja, reiškia, eina pirmyn, daro pažangą, tačiau pirmaeilis to laikotarpio uždavinys ne jos pažanga, bet jos apsauga nuo naikinančių gaivalų, kaip kad mažo vaikelio auginimas iki jo proto pasireiškimui susitraukia į jo gyvybės ir sveikatos išlaikymą, o ne jo proto lavinimą, todėl ir vadinasi tas laikotarpis pradedančiųjų.

3. ANTRASIS MEILĖS LAIPSNIS — PAŽANGIEJI

Kada žmogui pasiseka nugalėti nuodėmę, suvaržyti kūną su jo geiduliais, prasideda antras meilės gyvenimo laikotarpis arba laipsnis, būtent švietimosi ir žengimo pirmyn, todėl ir yra pavadintas pažangiųjų.

Nors kova su pagundomis ir piktais kūno palinkimais dar nėra užsibaigusi, tačiau toji kova yra virtusi antraeiliu dalyku, o pirmaeilis dalykas dabar yra dvasiškos buveinės puošimas šviesa ir dorybėmis.

Šį laikotarpį mėgsta teologai lyginti į žydų, sugrįžusių iš Babilonijos nelaisvės. Kol buvo jie toje nelaisvėje, pirmaeilis jų rūpestis buvo išsivaduoti iš tos nelaisvės ir sugrįžti į savo tėvynę. Tai pirmas dvasiško gyvenimo laikotarpis, pirmas meilės laipsnis, pilnas kovų už dvasišką laisvę, už tėvynės atgavimą.

Sugrįžę žydai į tėvynę, rado ją nuvargintą ir sunaikintą, Jeruzalė, jų sostinė, be sienų ir bažnyčios, reikėjo viską atstatyti, įrengti, papuošti. Prasidėjo karštas atstatymo darbas.

Aplinkinės tautos, matydamos tą darbą, nenorėjo leisti jo baigti, todėl susitarė užpulti ir išardyti, kas jau buvo padaryta. Žydai, sužinoję tai, apginklavo darbininkus, kad,

pavojui ištikus, galėtų apsiginti nuo užpuolikų. *"Ir tie, kurie statė sieną,* rašo Ezdro knyga, *ir kurie nešiojo ir kurie krovė naštas, viena ranka dirbo savo darbą, o kita laikė kalaviją, nes kiekvienas statančiųjų buvo apjuosęs strėnas kalaviju"*, 2 Ezdro 4, 17—18. Pirmaeilis čia rūpestis yra ne kova, o statyba, kurią ir varo visu uolumu, tačiau pasirengę stoti į kovą kiekvieną valandą, jei bus užpulti, kad apgintų savo statybą nuo išgriovimo.

Tai vaizdas, kaip žmogus elgiasi antrame Dievo meilės laikotarpyje. Pirmaeilis rūpestis ne kova su pagundomis ir nuodėmėmis, bet gilesnis Dievo pažinimas, karštas lavinimasis dorybėse, žengimas pirmyn Dievo meilėje.

Kadangi Dievo meilės neprieteliai: pagundos ir geiduliai nesnaudžia, o budi ir tyko išardyti pradėtąjį darbą, darbininkas turi būti apsiginklavęs ir pasirengęs atmušti puolimus kiekvieną valandą. Nors tad žmogus nėra laisvas kovų šiame meilės laipsny, tačiau toji kova nėra nuolatinė, todėl duoda galimybės užsiimti Dievo meilės tobulinimo darbu.

4. TREČIASIS MEILĖS LAIPSNIS — TOBULIEJI

Žmogaus širdis trokšta ramybės, nes tik ramybėje gali džiaugtis turimomis gėrybėmis ir turėti iš jų malonumo. Jeigu gi kada stoja į kovą, tai stoja tik dėl to, kad apgintų turimas gėrybes, arba iškovotų naujas, kurių neturi, o kurių reikalingumą gyvai jaučia. Kovai pasibaigus vėl skęsta ramybėje.

Pirmojo tad laipsnio dvasiška kova ir darbštumas antrojo negali dar patenkinti žmogaus širdies, nes nesuteikia tos ramybės, kurios ji trokšta, kaip kad nepatenkino žydų širdies sugrįžimas į tėvynę, nes toje tėvynėje trūko tų gėrybių, kuriomis širdis galėtų ramiai ilsėtis ir džiaugtis.

Kadangi žmogaus širdis yra sutverta Dievui, todėl tik Dievuje galės rasti pilną ramybę ir poilsį, anot šv. Augus-

tino žodžių: *"Sutvėrei mus, Dieve, sau, todėl nerimsta mūsų širdis ,kol nenurims tavyje"*, Confess. 1, 1. c. 1.

Kada žmogus prieina prie visiško susivienijimo su Dievu, kada ima jausti jame džiaugsmą ir ramybę, tada įžengia į trečią laikotarpį, arba meilės laipsnį.

Nors šiam laikotarpy meilė gauna nepaprasto akstino žengti pirmyn ir tobulėti, nes Dievo paragavimas atidaro akis, kaip saldus yra Viešpats, tačiau pirmaeilis rūpestis čia ne ėjimas pirmyn, bet ramybė ir džiaugsmas, kuris plaukia iš susivienijimo su Dievu.

Paklauskime savo širdies, kokius džiaugsmus ji turi Dievuje, kuo yra susirūpinus, o turėsime atsakymą, kokiam meilės laikotarpy gyvename.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daug rūpesčio turi žmogus pakelti, daug darbo panešti, kol pasistato sau patogią žemišką buveinę. Nepakanka bet kokios pastogės, ypatingai šaltuose kraštuose, nepakanka vien sienų, kurios saugotų jį nuo šaltų vėjų, reikia dar įvairių įtaisymų, pagražinimų, kurie aprūpintų nors didumą žmogaus reikalavimų. Jei tie reikalai nebus aprūpinti, jei žmogus neturės pakankamai šviesos, ar šilumos, ar tyro oro, susirgs, numirs ir bus nuvežtas į kapus. Panašiai, Viešpatie, yra ir su amžinosios buveinės statyba. Toji statyba yra ne kas kita, o tik tos meilės auginimas, kurią Tu pasėji mumyse per šv. krikštą, nes meilė yra savo rūšies buveinė. *"Dievas yra meilė,* sako apaštalas šv. Jonas, *ir kas pasilieka meilėje, pasilieka Dievuje, ir Dievas jame"*, 1 Jono 4, 16. Tačiau, Viešpatie, kaip namas turi būti visiškai užbaigtas, kad galėtų aprūpinti visus žmogaus reikalus, kad galėtų apsaugoti jį nuo šalčių, ir vėjų, taip ir meilės buveinė turi būti visiškai užbaigta, sustiprinta ir ištobulinta, kad apsaugotų jį ir nuo atšalimo Tavo tarnyboje ir nuo tų audringų pagundų, kurios laužo Libano kedrus ir nugriauna namus, pastatytus ne ant uolos. Namų statyme trys yra laikotarpiai, Viešpatie, kurie reikalauja kiekvienas kitokio dėmesio ir darbo: a) sienų išvedimas,

b) namo įrengimas ir c) apsigyvenimas. Panašūs laikotarpiai yra ir dvasiškos buveinės statyme. Sienų išvedimas yra tai nuodėmės panaikinimas, pageidimų suvaržymas, pagundų nugalėjimas, kurios tyko sunaikinti Tavo meilę mūsų viduje. Namo įrengimas yra tai Tavo meilės papuošimas dorybėmis, kurios padaro mūsų širdies namus malonius Tau. Kai namas būna įrengtas ir papuoštas, Tu, Viešpatie, ateini ir apsirenki jame sau buveinę, ne ateini kaip svečias laikinai vienai valandėlei, bet kaip namiškis, kaip mūsų sielos sužiedotinis. Tokį pažadą yra davęs mums Tavo Sūnus sakydamas: *"Jei kas mane myli, tas laikys mano žodžius; ir mano Tėvas jį mylės; mes pas jį ateisime ir pasidarysime pas jį buveinę"*, Jono 14, 23. Gražūs turi būti rūmai ir brangiai įrengti, kad karaliai galėtų juose apsigyventi ir turėti malonumo. Gražiau ir brangiau turi būti išpuošta žmogaus siela, kad Tu, Viešpatie, karalių karalius galėtum joje apsigyventi ir turėti malonumo. Taigi puošk, Viešpatie, mūsų sielą dorybėmis, vesk į aukščiausį meilės laipsnį, nes meilė suteikia visoms dorybėms gražumą ir vertę. Padėk mums užbaigti amžinosios laimės namus čia, žemėje, kad nereiktų to darbo dirbti po mirties skaistykloje.

Pasižadame, Viešpatie, dirbti šiandien visus darbus iš meilės Tau, nes tik tokie darbai Tau yra malonūs ir tik tokie darbai stumia pirmyn dvasišką statybą.

APIE DIEVO MEILĖS MAŽĖJIMĄ

Rugpiūčio 28 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mūsų Išganytojo įspėjimą, duotą Nikodemui apie išganymo svarbiausią sąlygą: „Iš tikrųjų sakau tau, jei kas neatgims iš vandens ir šventosios Dvasios, tas negalės įeiti į Dievo karalystę", Jono 3, 5.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad suprastume tų žodžių svarbumą ir išvadas, kurios jas seka sa-

vaime, kad rūpintumės visą savo gyvenimą auginti gautąją per šv. krikštą gyvybę, kad jos nesusargdintume netinkamais darbais.

MĄSTYMAS

1. ŽEMIŠKOS MEILĖS NEPASTOVIOS

Meilės pastovumas priklauso visuomet nuo tų priežasčių pastovumo, kurios gimdo tą meilę. Ūkininkas myli savo lauką, savo gyvulį, kol tas laukas ar gyvulys duoda jam naudos, gyvuliui gi susirgus, nevaisingam laikui atėjus, baigiasi ir meilė.

Panašiai baigiasi ir žmonių savitarpė meilė. Prieteliai tol mylisi, kol tveria toji priežastis, kuri juos suvedė į prietelystę. Jei į prietelystę juos suvedė bendri reikalai, bendri džiaugsmai ar vargai, tai pasibaigus tiems reikalams, džiaugsmams ar vargams, baigiasi ir prietelystė. Štai kodėl žmonės, tautos, ar draugijos, norėdami palaikyti savo tarpe prieteliškus ryšius, rodo vieni kitiems palankumo ženklus: sveikina vieni kitus laimingais atsitikimais, reiškia užuojautos dėl nelamingų, siuntinėja dovanas, rašinėja laiškus, nes tik tokiais darbais yra ugdoma tarpusavė meilė. Tiems darbams sustojus, vieni kitiems pradeda darytis svetimi, prietelystė pradeda nykti ir visiškai išnyksta.

Tais, o ne kitais sumetimais vyriausias žydų kunigas Jonatas rašo ir Romėnams ir Spartiečiams laiškus, kad atnaujintų su jais seniau buvusias prietelybes. *"Linkime,* rašo Spartiečiams, *siųsti pas jus atnaujinti brolybę ir prietelybę, kad kartais nepasidarytume jums svetimi; nes daug laiko yra praėję, kai jūs siuntėte pas mus"*, 1 Mak. 12, 10.

Laikas tad užtrina ir naikina meiles, jei jos nėra laistomos ir maitinamos tam tikrais darbais, kurie jas yra sukūrę.

2. DIEVO MEILĖ PASTOVI

Nors tam tikri darbai iš žmogaus pusės ir yra reikalingi ,kad prirengtų Dievo meilei, tačiau ne tie darbai ją mu-

myse sukuria, bet pats Dievas, siųsdamas mums šv. Dvasią, todėl šv. Povilas tai ir rašo Romėnams, sakydamas: *"Dievo meilė mūsų širdyse išlieta šv. Dvasios, kuri mums yra duota"*, Rom. 5, 5. Jeigu tad ne mūsų galybė ir ne mūsų darbais būna toji meilė mumyse uždegama, o tik paties Dievo, ne mūsų galybe ir ne mūsų darbais ji gali būti padidinta arba sumažinta, o tik paties Dievo; vienas tad Dievas gali mums visiškai atimti savo dovaną, ją sumažinti arba padidinti.

Dabar, kada Dievas atima žmogui savo meilę arba ją sumažina? Atima visiškai tada, kai žmogus prisileidžia mirtinos nuodėmės. Mirtinoji nuodėmė naikina žmoguje Dievo meilę tokiu pat būdu, kaip piktadaris naikina savo gyvybę: arba pats save nužudo, kaip kad nužudė save Kristaus išdavėjas, arba būna nužudytas teismo sprendimu.

Vienu ir kitu būdu mirtinoji nuodėmė naikina Dievo meilę mumyse: tiesioginiu būdu ir Dievo pasmerkimu. Mirtina nuodėmė taip yra priešinga Dievo meilei, kaip mirtis gyvybei, todėl, kas prisileidžia mirtinos nuodėmės, yra panašus į tą, kurs daro savižudybę. Jis ir Dievo pasmerkimu praranda Dievo dovaną ,nes Dievas, bausdamas už nuodėmę, atima jam tą brangenybę, kurią buvo pirmiau suteikęs.

Mirtinoji tad nuodėmė ne mažina mumyse Dievo meilės, bet ją naikina visiškai.

O atleistinoji nuodėmė, tai ji negali nei naikinti, nei mažinti mumyse Dievo meilės.

Negali naikinti, nes atleistina nuodėmė netaiko į patį Dievą, kaip mirtinoji ,o tik į priemones, kurios veda į Dievą. Negali nei mažinti, nes atleistinoji nuodėmė nepasiekia Dievo meilės. Ligonis, pvz., labai trokšta sveikatos, norėtų labai pasigydyti, todėl jis griebiasi visokių vaistų, kuriuos tik kas pasiūlo. Tarp daugelio tų vaistų atsiranda ir tokių, kurie jam pakenkia, sveikata pablogėja, bet sveikatos troškimas nė kiek nesumažėja. Netinkamų vaistų vartojimas tik pavėluoja sveikatos atgavimą.

Panašiai atsitinka ir su atleistina nuodėme. Ji nemažina mumyse amžinosios laimės troškimo, kaip blogi vaistai nemažina sveikatos troškimo. Kadangi amžinoji laimė yra Dievuje, todėl nemažina ir Dievo troškimo. Ji mažina mumyse galėjimą pasiekti tą laimę greičiau, kaip kad netinkami vaistai vėlina sveikatos atgavimą.

Kas dėl Dievo, tai Dievas niekad nebaudžia žmogaus už atleistiną nuodėmę savo meilės sumažinimu, kurią buvo suteikęs pirmiau, nes tokia bausmė būtų didesnė, negu kad žmogus yra užsitarnavęs, Dievas gi niekad nebaudžia daugiau, negu verta, visuomet taiko mažesnes bausmes, bet didesnių niekad, nes būtų tai priešinga Dievo teisingumui.

Dievo tad meilė, kurią mes gauname iš Dievo, yra mumyse pastovi, daug pastovesnė, negu visos žemiškos meilės, ji nesvyruoja, būdama vieną dieną mažesnė, kitą didesnė, nes nepriklauso nuo mūsų ūpo, nuo jausmų pakilimo, ar kritimo, nuo aplinkybių. Ji auga ir didėja mumyse, kai pildome Dievo valią, bet nemažėja, kai sutingstame Dievo valios vykdyme, jei tik neprisileidžiame dvasiškos savižudybės — mirtinos nuodėmės. Net atleistina nuodėmė nepajėgia jos sumažinti, nes jos nepasiekia.

Dievo meilės likimas mumyse yra toks pat, koks yra mažo vaikelio, ką tik užgimusio likimas. Mažas vaikelis gali tik augti arba mirti, bet mažėti ir grįžti į motinos vidurius negali. Panašiai ir Dievo meilė gali mumyse arba augti, arba mirti, bet mažėti negali. Jei tad kada jaučiame didesnį tos meilės karštį dėl jausmų pakilimo ar sujudimo, arba jaučiame atšalimą, ar sausumą dėl tų pačių jausmų nuslūgimo, nereikia manyti, kad ir Dievo meilė taip svyruoja, kad ją turime didesnę, kai jaučiame karštį ir mažesnę, kai jaučiame sausumą. Dievo meilė yra Dievo dovana, nuo jo ji priklauso, o ne nuo mūsų jausmų pakilimo ar nuslūgimo.

3. DIEVO MEILĖ GALI SIRGTI

Kada žmogus suserga, negali dirbti tų darbų, kuriuos dirbo būdamas sveikas. Tos negalios priežastis glūdi ne jo sieloje, bet jo kūne. Kūnas yra sielos įrankis, juo siela atlieka visus savo išorinius darbus, todėl kol sveikas, gerai tarnauja sielai, kai suserga, nustoja tarnavęs. Siela, pvz., norėtų vaikščioti, bet ligoto kūno kojos neremia, ligonis nepaeina.

Panašią būklę sudaro atleistinoji nuodėmė dvasios gyvenime. Dievo meilė yra mumyse mūsų sielos siela, ji panaudoja mūsų sielos protą, valią ir kitas galias, kad padarytų tokių darbų, kurie ją maitina ir augina. Kada žmogus prisileidžia atleistinos nuodėmės, jis susargdina ir savo protą ir savo valią, tuomet Dievo meilė negali padaryti tų darbų, kurių jai reikia, kaip kad kūnui susirgus žmogus negali padaryti tų darbų, kurie yra jam naudingi.

Iš to palyginimo reikia padaryti išvadą, kad reikia labai stropiai saugotis atleistinos nuodėmės, nes nors ji nenumarina ir nemažina Dievo meilės mumyse, bet padaro ją neveiklią ir ligotą, o tuo artesnę mirčiai. Teisingas tad yra dvasiškų vadovų įspėjimas, kad kas nesisaugoja atleistinų nuodėmių, įpuola į mirtinas, numarina, reiškia, Dievo meilę savyje.

Prašykime tad karštai Dievo, kad įkvėptų mums didelę atleistinosios nuodėmės baimę, kad nesusargdintume Dievo meilės savyje ir nenumarintume jos.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, nepastovi yra mūsų meilė sutvėrimams. Yra valandų, kai jaučiame didelį patraukimą prie vieno kito daikto: prie žmonių, mūsų artimųjų, prietelių, taip didelį, kad kartais užmirštame ir apleidžiame net Tave. Bet štai ateina kitos valandos, kuriose gauname naujų įspūdžių, susiduriame su naujais žmonėmis, kurie patraukia mūsų širdį savo pusėn, pamaži pradedame užmiršti senas meiles, senas prietelystes naujųjų akivaizdoje. Taip ir einame per šį gyvenimą, nuolat keisdami savo meiles, tai

užsidegdami kokiam daiktui, tai apsidžiaugdami juo ir atšaldami. Kada, Viešpatie, pakeliame akis aukštyn į Tave, kada prisimename Tavo meilę, gauname įspūdžio, kad ir toji meilė svyruoja mūsų širdyse. Yra valandų, kai sugraudinti ar kito kokio įspūdžio pagauti, tikime, kad turime neapsakomą Tavo meilę. Tose valandose ryžtamės žadėti Tau viską, svajojame net apie kankinio vainiką. Bet štai, netrukus, praėjus toms valandoms, pajuntame atšalimą; Tavo tarnybos pareigos pradeda atrodyti sunkios, kryželiai nepakeliami. Jeigu neišsiginame Tavęs tose valandose, tai vien dėl to, kad niekas nereikalauja tikėjimo ir Tavo meilės išpažinimo, niekas mūsų negąsdina, kaip kad šv. Petrą gąsdino. Kadangi, Viešpatie, Tavo meilė yra Tavo garbinga dovana, yra Šventosios Dvasios darbas mūsų širdyse, nejaugi ji gali svyruoti ir keistis taip greit, nejaugi ji priklauso nuo mūsų ūpo, nuo mūsų susijaudinimo, laikinų įspūdžių ar aplinkybių? Įžvelgę giliau, Viešpatie, į Tavo Sūnaus prilyginimus, kuriais jis nušvietė mums mūsų dvasios gyvenimą, turime prieiti išvados, kad mes klystame, taikindami Tavo meilei tą patį mastą, kuriuo matuojame žemiškas meiles ir jų apsireiškimus. Žemiškos meilės yra mūsų silpnos ir nepastovios širdies padaras, todėl jos ir keičiasi pagal širdies svyravimus. Tavo gi meilė mumyse yra Tavo dovana, kuri priklauso nuo Tavo gerumo ir gailestingumo, o ne nuo mūsų ūpo ar laimingų aplinkybių. Tavo gi gailestingumas yra amžinas, anot pranašo šauksmo: *"Šlovinkite dievų Dievą; girkite jį ir dėkokite jam, nes jo gailestingumas per amžių amžius"*, Dan. 3, 90. Tavo meilė yra gyvybė, kuri buvo Tavyje, kuri yra mums atnešta iš dangaus, o kurią įgyjame užgimdami iš vandens ir Šv. Dvasios, todėl kaip gyvas daiktas ji gali tik augti, arba silpnėti ir mirti, bet negali eiti mažyn, kaip kad medis negali mažėti ir sugrįžti į tą sėklą, iš kurios yra išaugęs. Dėkodami Tau, Viešpatie, už taip brangią dovaną, karštai ir nusižeminę prašome, kad suteiktumei mums pagalbos ir apsaugotum mus nuo tokių

darbų, kurie silpnina ar sargdina mumyse Tavo meilę, tą dangišką gyvybę, be kurios neįeinama į Tavo karalystę.

Daugiau, negu kūno sveikatai kenksmingų darbų, pasižadame šiandien, Viešpatie, saugotis tokio elgesio, kuris pakenktų dangiškos gyvybės sveikatai.

APIE DIEVO MEILĖS PRARADIMĄ

Rugpiūčio 29 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas pasirodo šv. Jonui apaštalui ant Patmo salos ir liepia parašyti Efezo bažnyčios angelui įspėjimą, kad darytų atgailą: „Efezo bažnyčios angelui rašyk... Turiu prieš tave, kad apleidai tavo pirmąją meilę. Taigi atsimink iš kur iškritai ir daryk atgailą, ir daryk pirmuosius darbus", Apr. 2, 4-5.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad mes niekad neprarastume tos meeilės, kurią esame gavę per šv. krikštą, kad niekad nesuteptume to balto drabužėlio, kurį Bažnyčia mums suteikė kaip nekaltumo ženklą. O jei kada turėsime nelaimės jį sutepti, kad atgailos ašaromis ir Avinėlio krauju nuplautume sutepimą.

MĄSTYMAS

1. DIEVO MEILĘ GALIMA PRARASTI

Įsivaizduokime laivą, kurio tikslas yra vežti žmones per jūrą. Tie, kurie statė tą laivą, panaudojo visą savo patyrimą, visą savo mokslą ir galybę, kad pastatytų jį taip, kad jis nenuskęstų kelionėje ir nenuskandintų keleivių, bet kad pervežtų juos į kitą jūros pusę.

Tačiau nepaisant viso statytojų rūpestingumo ir gerų norų, laivas paskęsta ir paskandina keleivius. Klausimas, kur glūdi tos nelaimės priežastis? Glūdi pirmiausia statytojų silpnybėje, kurie nesugebėjo pastatyti tokio laivo, ku-

ris neskęsta, juk negalima vaizduotis, kad statytojai tyčia būtų statę laivą taip, kad jis paskęstų. Glūdi toliau paties laivo netobulume, kuris nebuvo taip įrengtas, kad išvengtų visų pavojų, arba kad nugalėtų juos sutikęs. Glūdi ir laivo įgulos apsileidime, kuri nepanaudoja viso savo rūpestingumo ir atsargumo ,kad pramatytų pavojus ir apsaugotų ir laivą ir keleivius nuo nelaimės. Tokio apsileidimo pavyzdį randame aprašytą šv. Povilo kelionėje į Romą. Šv. Povilas įspėjo laivo šimtininką, kad grėsia pavojus ir laivui ir žmonėms, jei plauks toliau ir nesustos artimiausiame uoste, kol siaus audra. Bet šimtininkas labiau tikėjo vairininkui ir laivininkui, negu šv. Povilo žodžiams, todėl nutarė plaukti nesustojęs. To nepaklausymo pasekmė buvo ta, kad laivas nuskendo.

Perkelkime dabar šį vaizdą į dvasišką žmogaus gyvenimą ir galėsime suprasti, kur glūdi priežastis, kad žmogus praranda Dievo meilę.

Dievo meilė yra tas laivas, kuris veža žmones per šio gyvenimo jūras į išganymo uostą. To laivo statytoja ir kūrėja yra šv. Dvasia, nes Dievo meilė atsiranda mumyse ne mūsų jėgomis, tik šv. Dvasios veikimu. Laivo įgula tai mūsų valia, kuriai pavestas laivo aptarnavimas, jo vedimas per jūrą ir jo saugojimas nuo pavojų.

Nesunku dabar bus atspėti, iš kurios pusės grėsia pavojus Dievo meilei mumyse.

Pirmiausia, ne iš šv. Dvasios pusės. Kai žmonės stato laivus, jie labai norėtų pastatyti tokius, kurie neskęsta, bet nepajėgia, nes jūrų galybė yra didesnė, negu žmonių statiniai.

To negalima pasakyti apie šv. Dvasią, nes ji yra Dievas visagalis, todėl turi užtektinai jėgų sukurti tokią meilę, kuri nebijo jokių gyvenimo audrų. Tokią meilę ji ir sukuria, nes Dievas, anot šv. Povilo, *"nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą"*, 1 Timot. 2, 4. Jei tad

šv. Dvasia sukuria mumyse Dievo meilę, tai sukuria ją tuo tikslu, kad mes būtume išganyti, o ne kad pražūtume.

Tokios meilės pavyzdį mes randame šventųjų gyvenime, ypatingai šventųjų kentėtojų. Pasaulis bandė juos visokiais būdais, panaudojo visą savo galybę, kad išplėštų jiems Dievo meilę, bet nepajėgė: *"Buvo akmenimis užmušti,* sako šv. Povilas, *piūklu perpiauti, gundyti, mirė kalaviju nukirsti, klaidžiojo avių ir ožkų kailiuose, kentėjo stoką, buvo prislėgti, suvarginti, tie, kurių pasaulis nebuvo vertas, klaidžiojo tyruose, kalnuose, lindynėse ir žemės urvuose"*, Žyd. 11, 37—38.

Laivai, žmonių pastatyti, laikui bėgant sensta, rūdyja, dyla ir susinešioja, todėl turi būti išimti iš apyvartos, kad kartais nepagęstų kelyje ir nenuskęstų netikėtai.

Taip negali atsitikti su Dievo meile. Dievo meilė mumyse ne tik nesensta, nerūdyja ir nesusinešioja, bet laikui bėgant darosi stipresnė ir naujesnė, tarsi gyventų nuolatiniame pavasary. Žmogaus širdis ne tik neapsidžiaugia ja, bet jaučia didesnį patraukimą, jei daugiau jos gauna ir daugiau ragauja.

Dievo meilės tad praradimas negali būti priskaitytas nei šv. Dvasiai, nei pačios meilės silpnumui ar netobulumui, bet laivo įgulos apsileidimui, būtent, mūsų valios silpnumui, kurios rūpestingumui ir globai toji meilė yra pavesta.

2. DIEVO MEILĖS PRARADIMO PRIEŽASTIS

Dievas yra begaliniai didelė gėrybė, todėl žmogus turėtų jausti taip didelį patraukimą prie Dievo, kad nepajėgtų pasipriešinti tam traukimui, reiškia, negalėtų atsitraukti nuo Dievo ir prarasti jo meilę, kaip kad negali prarasti savo laimės troškimo, nes ką tik daro, laimės vardu daro.

Kad žmogus gali prarasti gautą iš Dievo meilę, liudija atgailos sakramentas, kurio pirmaeilis tikslas yra atgaivinti užgesusią meilę, tarsi žmogų prikelti iš numirusių.

Todėl Bažnyčios tėvai ir lygina atgailos sakramentą į Lozoriaus prikėlimą iš numirusių.

Svarbu dabar patirti, kur glūdi tos dvasiškos mirties priežastis, kad galėtume prašalinti tą priežastį ir tuo būdu užbėgti mirčiai už akių. Jei Dievas yra didžiausia gėrybė, kodėl žmogus gali nusikreipti nuo Dievo ir prarasti jo meilę.

Šiuo atžvilgiu žmogus yra panašus į mažą vaikelį, kuris gali atmesti ir paniekinti didžiausią brangenybę, nes jos gerai nepažįsta ir neįvertina.

Dievas, tiesa, yra gėrybė ir begaliniai didelė, bet kad žmogus tai suprastų ir įvertintų, reikia kad jis pažintų Dievą tobulai, kad jį pamatytų, o tai galės pasiekti tik danguje. Dangaus tad gyventojai, kurie Dievą mato, negali nuo jo nusikreipti ir prarasti jo meilės, amžinai yra į jį traukiami ir negali pasipriešinti tam traukimui. Mes gi, šios žemės gyventojai, matome Dievą tik *"atspindyje lyg mįslę"*, kalbant šv. Povilo žodžiais (1 Kor. 13, 12), nenuostabu tad, kad, neturėdami tobulo pažinimo, neturime ir tobulo patraukimo, galime visuomet, kaip mažas vaikelis, išmainyti didžiausią brangenybę į kokį menkniekį, jei tas menkniekis padaro mums įspūdžio ir patraukia stipriau, negu mintis apie Dievą.

3. VIENA MIRTINA NUODĖMĖ NAIKINA DIEVO MEILĘ

Kada susitinka du griežtai vienas kitam priešingu dalyku, vienas turi pasitraukti ir išnykti, kitam įsigalėjus. Štai, pvz., gyvybė ir mirtis kovoja tarp savęs už žmogaus likimą. Jei nugali mirtis, išnyksta gyvybė, jei nugali gyvybė, pasitraukia mirtis.

Panašus priešingumas yra tarp Dievo meilės ir mirtinos nuodėmės, todėl negali būti drauge žmogaus širdyje.

Dievo meilė yra tame, kad Dievas būtų mylimas daugiau už viską, kad visi žmogaus darbai ir troškimai būtų

tvarkomi ir valdomi Dievo įsakymais, kas tad sulaužo nors vieną Dievo įsakymą, praranda visą Dievo meilę.

Kad supratus, kaip tai įvyksta, atsiminkime, kad mylėti ką nors, reikia linkėti jam gera. Kokio gi gėrio galime mes Dievui linkėti? Tokio, kokio jis trokšta, nes ir žmonių santykiuose, norėdami parodyti kam savo meilę, linkime jam to, ko jis pats sau trokšta. Tuo būdu ligoniui linkime sveikatos, keleiviui laimingos kelionės, nes jie patys to trokšta.

Ko gi Dievas trokšta? Kad visi jo valią vykdytų. Kas tad nevykdo Dievo valios, tas nelinki Dievui gera, o tuo praranda Dievo meilę, nes pareiškia Dievui jo paties nepaisymą. Nors tad kitos dorybės nedingsta dėl mirtinos nuodėmės, kaip štai nedingsta nei tikėjimas, nei viltis, o meilė dingsta, nes kiekvienas mirtinos nuodėmės aktas prieštarauja meilei.

Prašykime Viešpaties, kad apsaugotų mus nuo mirtinos nuodėmės, kad suteiktų mums ištvermės malonę, nes tik nuolatiniu prašymu galime ją gauti.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, verkia mažas vaikelis, kai praranda kokį menkniekį, kurio troško ir brangino. Bet kai praranda tikrą gėrybę, kai lieka našlaitis be tėvo ir motinos, kai prasideda tikras jo kryžiaus kelias, tokio gailesčio neparodo, laikinai net džiaugiasi laidotuvių iškilmėmis. Netoli ir mes esame nuėję nuo to vaikelio, Viešpatie, nes ir mes daug verkiame, kai prarandame kokį menkniekį, bet kai prarandame tikrą gėrybę, neskubame verkti. Kai prarandame turtus, ar garbę žmonėse, pasisekimą gyvenime, pramonėje, politikoje, netenkame brangių mums asmenų, nusimename, verkiame ir dejuojame, murmame prieš Tavo apvaizdą, o kaikurie net kėsinamės prieš savo gyvybę. Bet kai prarandame Tave patį, kuris esi visokios gėrybės šaltinis ir davėjas, kai prarandame Tavo meilę, prisileisdami mirtinos nuodėmės, nejaučiame to skausmo, kurį turėtume jausti, sausomis akimis žiūrime į didžiausią savo nelaimę, kaip tas

vaikelis į savo tėvų laidotuves. Jei jaučiame skausmą, kai prarandame kokį reikalingą mums sutvėrimą, tai kokį skausmą turėtume pajusti, kai prarandame patį Sutvėrėją, kuris nepalyginamai pralenkia visus sutvėrimus visokiu atžvilgiu. Palaimintas yra žmogus, kuris verkia Tave, Viešpatie, užrūstinęs, o tuo Tavęs netekęs. Palaimintas šv. Petras, kuris verkė, išėjęs iš kiemo, po to, kai užsigynė Tavo Sūnaus. Palaiminta šv. Magdalena, kuri verkė už savo nuodėmes prie Tavo Sūnaus kojų. Palaimintos visos tos ašaros, kurios plaukia iš skausmo, kad Tu esi prarastas, nes jos veikiai sugrąžina Tave verkiančiam. O ir Tavo Sūnus jas laimina, sakydamas: *"Palaiminti, kurie verkia, nes jie bus paguosti"*, Mato 5, 5. Neleisk, Viešpatie, kad mes Tave prarastume kada nors, tegul išsipildo mumyse Tavo šventos Bažnyčios linkėjimas, kurį mums išreiškė, suteikdama baltą drabužėlį krikšto metu: *"Imk baltą drabužį, kurį nunešk nesuteptą į Viešpaties mūsų Jėzaus Kristaus teismovietę, kad įgytume amžiną gyvenimą. Amen"*, Rit. Bet jei, Viešpatie, nepaisant visų pagalbų, kuriomis mus apstatei, įkrisime į mirtiną nuodėmę, nusikreipsime nuo Tavęs ir prarasime Tavo meilę, suteik mums atgailos ašarų, kad galėtume vėl sugrįžti prie Tavęs, ištiesk Tavo ranką, kad nepaskęstume užkietėjimo ir desperacijos bedugnėje. Tiesa, Viešpatie, didelės malonės prašome, didesnės, negu kuri nors tų, kurias iki šiol esi mums suteikęs, tačiau Tavo dosnumas yra taip skubus ir taip didelis, kad jo padrąsinti prašome ir atsivertimo malonės.

Pasižadame, Viešpatie, visas savo maldas šiandien pašvęsti atsivertimo malonės išprašymui ir ištvėrimui iki galo.

APIE ARTIMO MEILĘ

Rugpiūčio 30 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas paklaustas, koks yra didžiausias įsakymas Įstatyme, atsakė, kad didžiausias įsakymas esąs mylėti Dievą visa širdimi ir visa siela, bet jam panašus esąs kitas apie artimo meilę: „Mylėsi savo artimą kaip pats save“, Mato 22, 40.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad artimo meilės įsakymas būtų tinkamai suprastas ir įvykdytas, nes pulig šv. Jono apaštalo žodžiais negali tikrai mylėti Dievo tas, kuris nemyli savo artimo: „Kas, sako, nemyli savo brolio, kurį mato, kaip jis gali mylėti Dievą, kurio nemato?“ Jono 4, 20.

MĄSTYMAS

1. ARTIMO MEILĖS PAMATAS

Nors viską, ką tik mes turime, turime iš Dievo, juk iš Dievo turime ir gyvybę, ir kūną, ir sielą, ir visas malones, kurių tik reikia išganymui, tačiau visas tas gėrybes gauname iš kitų žmonių rankų: iš tėvų esame gavę žemišką gyvybę, iš Bažnyčios turime Dievo žodį, šventus sakramentus ir visas apsaugas, kurių reikia kelionėje į amžinybę; iš kitų žmonių turime duoną, pastogę, drabužį, žodžiu, kokią tik gėrybę nepaimsime, pasijusime turį kam nors už ją padėkoti.

Gautos gėrybės verčia mus ne tik dėkoti mūsų geradariams, bet ir juos mylėti ir palaikyti su jais prieteliškus santykius, nes nekartą dar galime pasigesti jų paslaugų.

Kad artimo meilė apimtų vien geradarius ir prietelius, arba, apskritai imant, tik žmones mums reikalingus ir naudingus, ji būtų labai lengva, nereiktų jos remti įsakymu, nes širdis pati linksta į tuos, kurie mums gera daro, reikia turėti labai pagedusią širdį, kad atsimokėtume blogu už

gera. Tėvai, pvz., neturi įsakymo, kad mylėtų savo vaikus, nes jų širdis pati veržiasi prie tos meilės. Blogiau yra su vaikais tėvų linkui, jų širdis dažnai nukrypsta nuo teisingos meilės, todėl Dievas matė reikalo priminti vaikams, kad gerbtų savo tėvus. *"Gerbk tavo tėvą ir tavo motiną"*, skamba ketvirtasis Dievo įsakymas (Iš. 20, 12). Tačiau tas įsakymas yra ne tiek meilės, kiek teisingumo įsakymas, nes, šalia Dievo, žmogaus tėvai yra didžiausi jo geradariai, teisinga tad, kad vaikai atsilygintų už gautas geradarybes.

Artimo meilė siekia toliau, ji liepia mylėti ir tuos, kurie mus nuskriaudė ir pasidarė mūsų priešai ir neprieteliai. *"Mylėkite savo neprietelius,* sako Išganytojas, *gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia ir melskitės už persekiojančius ir šmeižiančius jus, kad būtumėte vaikai jūsų Tėvo, esančio danguje, kurs leidžia savo saulei užtekėti ant gerųjų ir piktųjų ir lydina ant teisiųjų ir neteisiųjų"*, Mato 5, 44—45.

Iš tų mūsų Išganytojo žodžių matosi, kad reikia mylėti artimą ne dėl to, kad jis yra mūsų geradaris, mūsų prietelis, ar šiaip naudingas žmogus, nes liepiami esame mylėti ir nenaudingus, persekiojančius ir šmeižiančius mus, bet dėl to, kad Dievas taip daro, jis leidžia savo saulei užtekėti ant gerųjų ir piktųjų, ir lydina ant teisiųjų ir neteisiųjų. Jeigu gi mes taip darysime, kaip Dievas daro, jeigu, reiškia, ir mes gera darysime tiems, kurie mūsų nekenčia ir šmeižia, būsime Dievo vaikeliai, parodysime Dievui kūdikišką meilę, nes geri vaikeliai myli savo tėvus ir iš jų mokosi, ką ir kaip reikia mylėti, o tuo suteikia jiems daug džiaugsmo. Artimo tad meilė remiasi ne jo gražiomis ypatybėmis, ne jo turtais, garbėmis ar naudingumu, bet Dievo meile, kas tad myli Dievą, tas turi mylėti ir artimą, kas gi nemyli artimo, tas nemyli nė Dievo. Jei sakytų, kad myli Dievą, bet artimo nemylėtų, būtų, anot apaštalo šv. Jono žodžių, melagis, nes negali mylėti Dievo, kurio nemato, jeigu nemyli artimo, kurį mato.

Jeigu dabar bandytume klausti toliau, kodėl Dievas

pats myli negerus ir piktus žmones ir mums liepia taip daryti, prisiminę iš evangelijos prilyginimą apie sūnų palaidūną, rasime atsakymą į mūsų paklausimą.

Sūnus palaidūnas, nors ir apleido tėvo namus, nors pagedo ir prarado daug turto, vis vien nenustojo būti tėvo vaikelis, nenustojo traukęs prie savęs tėvo širdies. Tėvo akys visuomet buvo nukreiptos į tą pusę, kurioje išnyko jo vaikelis, nes gaila jam buvo, kad tas vaikelis, neturėdamas patyrimo, pasidavė apgaulingoms svajonėms apie neregėtų kraštų malonumus ir grožybes, ir iškeliavo jų pamatyti, jų saldumų paragauti, paniekindamas daug didesnes tėvo namų gėrybes. Nesunku atspėti, kad tėvas turėjo labai laukti sūnaus sugrįžimo, nes jam sugrįžus, iškėlė puotą, kad pasidalintų savo džiaugsmu su savo prieteliais.

Panašiai elgiasi ir Dievas su savo vaikeliais palaidūnais. Žmogus, nusidėdamas, nusikreipia nuo Dievo, apleidžia tėvo namus, tačiau nenustoja buvęs Dievo vaikelis, nenustoja traukęs Dievo širdį į save. Kada gi nusidėjėlis sugrįžta atgal prie Dievo, padaro didelį džiaugsmą visam dangui, visi šventieji džiaugiasi jo sugrįžimu. *"Taip, sakau jums,* sako Išganytojas, *bus džiaugsmo tarp Dievo angelų, dėl vieno, atgailą darančio nusidėjėlio"*, Luko 15, 10.

Panašiai turi būti ir žemėje: tikri Dievo mylėtojai turi džiaugtis nusidėjėlių sugrįžimu prie Dievo, ir ne tik džiaugtis, bet ir prisidėti prie jų sugrįžimo pagal savo išgales.

Pirmiausia turi mylėti juos, mylėdami melstis už juos ir daryti jiems gera, kad jie, supratę Dievo gerumą, panorėtų prie jo sugrįžti, kaip kad sugrįžo sūnus palaidūnas, o sugrįžo vien dėl to, kad, žinodamas tėvo gerumą, nesitikėjo, kad bus atstumtas ir pasmerktas, bet bus nuoširdžiai priimtas.

2. BE DIEVO MEILĖS NĖRA TIKROS ARTIMO MEILĖS

Apaštalas šv. Jonas sako, kad negalįs Dievo mylėti tas, kuris nemyli artimo, nes kaip galės mylėti Dievą, kurio

nemato, jei nemyli artimo, kurį mato, kuris yra to paties Dievo paveikslas.

Tačiau teisingas yra ir priešingas pasakymas, būtent, kad negali būti tikros artimo meilės ten, kur nėra Dievo meilės.

Kad tai suprastume, reikia neužmiršti, kad visos meilės, kokios tik yra žemėje, susiveda į dvi, būtent: Dievo ir savęs. Tųdviejų meilių negalima suderinti, jei viena įsigali, kita turi išnykti. Jei įsigali Dievo meilė, turi išnykti savęs meilė, jei įsigali savęs meilė, turi išnykti Dievo meilė, o dviem ponam sulig Išganytojo įspėjimu tarnauti negalima.

Kas tad neturi Dievo meilės, tas yra paskendęs savo meilėje, o save mylėdamas, jis gali mylėti tik tuos, kurie jam yra geri ir naudingi, nekęsti tų, kurie jam yra nemalonūs ir kenksmingi, o nekęsdamas, jis turi linkėti jiems ir trokšti pražūties, progai gi pasitaikius jis turi tuos troškimus paversti kruvinais darbais.

Čia ir glūdi priežastis ir paaiškinimas, kodėl visokio plauko maištininkai ir revoliucininkai, kurie kelia revoliucijas neva gindami nuskriaustuosius, maudosi žmonių kraujuje, kai paima viršų, nes jie neturi artimo meilės, jie myli tik savo partijos žmones ir tai tik tol, kol jiems yra reikalingi ir naudingi, o visiems kitiems galanda peilius ir kala ginklus. Ne darbininko tad gerovė, ne vargšo duona, ne ligonio sveikata rūpi bedieviams revoliucininkams, bet darbininko sprandas, kad pasilipėję ant to sprando galėtų išplėšti turtuoliams jų turtus. Kada gi to atsiekia, kojomis spardo ir kankina darbininką, vargšą, ligonį, mažą vaikelį, nes jiems jie jau nereikalingi.

Be Dievo meilės genda ir visos kitos meilės, genda ir šeimos meilė, genda ir tėvynės meilė, žodžiu visos, kurioms reikia pasišventimo ir išsižadėjimo, nes negali žmogus savęs išsižadėti, kuris už save nieko aukštesnio nemato ir nemyli.

Teisingas tad yra pasakymas, kad ten, kur nėra Dievo meilės, artimo meilės negali būti.

Paklauskime dabar savęs, kaip plati yra mūsų artimo meilė ir kuo ji remiasi, ar Dievo įsakymais ir jo pavyzdžiu, ar mūsų pačių savimeile.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daug gėrybių, daug brangenybių mums reikalingų paslėpei žemėje: iš žemės mes turime ir duoną, ir pastogę, ir drabužį, iš žemės imame brangius metalus, brangius akmenis, kurie puošia mūsų bažnyčias, karalių sostus ir jų vainikus. Kadangi žemė neduoda tų gėrybių be sunkaus darbo, todėl žmonės išlieja daug prakaito, pakloja daug gyvybių, iki gauna iš žemės tas gėrybes ir pradeda jomis naudotis. Karaliai įsipainioja į kruvinus karus už kiekvieną žemės sklypą, kuriame tos gėrybės randasi. Tačiau, Viešpatie, daug daugiau ir brangesnių gėrybių sudėjai į žmogišką prigimtį, todėl žmogus daugiau turėtų būti branginamas, negu visos tos gėrybės, kurios glūdi žemėje. Į žemę sudėjai, Viešpatie, tai, ko reikia mūsų žemiškos gyvybės palaikymui ir papuošimui; į žmogišką gi prigimtį sudėjai savo paveikslą ir panašumą, gyvą paveikslą, kuris padaro mus Tavo vaikeliais, duoda mums teisių į Tavo turtus ir aprūpina amžiną mūsų gyvenimą. Žmogaus tad brangumas nepriklauso nuo vietos, kurią užima, nepriklauso ir nuo mokslų, kuriuos yra išėjęs, nei nuo turtų, kuriuos valdo, nei nuo drabužių, kuriais yra pasipuošęs, bet nuo Tavo panašumo ir paveikslo, kurį esi jame įspaudęs. Mes gi, Viešpatie, linkę esame branginti ir mylėti žmones ne sulig Tavo paveikslu, juose esančiu, ne sulig ryšiais, kuriuos turi su Tavimi, bet sulig ryšiais, kuriuos jie turi su mumis, todėl mylime tuos, kurie yra mums naudingi, kurie suteikia malonumo, traukia mūsų akį ir širdį savo garbėmis, savo turtais; esame atšalę tiems, iš kurių nesitikime jokios naudos; vaikščiojame su neapykanta kitiems, kurie yra mus kuo nors užgavę, kuo nors nusikaltę, ar pasidarę kenksmingi. Tokią žmonių meilę, kuri atsižvelgia į asmenis, smerkia ir Tavo apaštalas, sakydamas: *"Jei į jūsų susirinkimą įeina žmogus turįs aukso žiedą, skaisčiais rūbais,*

įeina taip pat ir beturtis suteptu apdaru, ir jūs žiūrite į tą, kurs apsivilkęs puikiais rūbais ir jam sakote: Tu sėskis čia gražiai, o beturčiui sakote: Tu stovėk tenai, arba sėskis prie mano pakojo! tai argi jūs nedarote skirtumo patys savyje ir ar nepasidarėte teisėjai neteisingomis mintimis?.. Bet jei jūs žiūrite asmens, jūs darote nuodėmę ir esate įstatymo peikiami kaip peržengėjai", Jokubo 2, 2—9. Išmokyk tad, Viešpatie, mus artimo meilės, padėk mums suprasti ir tinkamai vykdyti Tavo Sūnaus įsakymą: *"Mylėsi savo artimą kaip pats save"*, kad neužtarnautume melagių vardą, kaip kad užsitarnauja tie, kurie sako, kad Tave myli, bet nekenčia Tavo paveikslo, kuris yra žmoguje.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien budėti, kad nei mintimi, nei žodžiais, nei darbais nenusikalstume prieš tą artimo meilę ,kurios Tu trokšti ir pageidauji mumyse.

ARTIMO MEILĖS YPATYBĖS

Rugpiūčio 31 d.

1. ĮŽANGA. Dar kartą sustokime prie artimo meilės įsakymo: „Mylėsi savo artimą kaip pats save", Mato 22, 40.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad netik pamokintų mus kaip reikia suprasti artimo meilės įsakymą, bet ir padėtų jį vykdyti, nes tas įsakymas viršija mūsų prigimties jėgas, todėl negalėsime jo atlikti savo jėgomis.

MĄSTYMAS

1. ARTIMO MEILĖ TURI BŪTI ŠVENTA

Šventa yra meilė tada, kai ji myli šventus daiktus, nes įgauna jų šventumo antspaudą. Gauna gi tą antspaudą dėl to, kad, mylėdama kokį daiktą, eina į jį ir glaudžiasi prie jo, o tuo nusidažo to daikto spalvomis, pasidaro į jį panaši,

tarsi žmogus prisiglaustų prie sienos šviežiai nudažytos. Kas tad myli nešvarius daiktus ar darbus, tas pasidaro nešvarus, kas myli švarius ir šventus, tas pasidaro švarus ir šventas.

Kokį dabar daiktą reikia pavadinti šventu? Daiktas yra šventas, kuris yra išskirtas iš žemiškų žmogaus reikalų ir atiduotas išimtinai Dievo garbei. Šventa yra, pvz., bažnyčia, nes žmonės į ją renkasi ne žemiškų reikalų aptarimui, bet maldai, sielos išganymui ir Dievo garbei. Šventi yra drabužiai, kurie yra vartojami pamaldose, arba kurie reiškia žmogaus pasišventimą Dievui, kaip abitas. Šventumas tad yra tam tikra ypatybė, kuria pažymėtas daiktas primena mums Dievą, pasako, kad tas daiktas priklauso Dievui, yra jo nuosavybė.

Kadangi visas pasaulis yra išėjęs iš Dievo, o Dievas yra viską sutvėręs savo garbei, visas tad pasaulis, visi daiktai nešioja dievišką antspaudą, iš kurios mes galime pažinti jų Sutvėrėją.

Toji dieviška antspauda taip aiškiai matosi sutvėrimuose, kad Išminties knyga vadina tuščiais tuos žmones, kurie jos nemato: *"Tušti,* sako, *visi žmonės, kuriuose nėra Dievo žinojimo, ir kurie iš matomų gėrybių negalėjo suprasti to, kurs yra, nei įsižiūrėdami į darbus, nepažino, kas jų darytojas",* Išm. 13, 1.

Jei tad visi sutvėrimai yra pažymėti dievišku antspaudu, jei jie visi skirti tam, kad skelbtų Dievo garbę, visi turi savyje tam tikrą šventumo laipsnį, o kas juos myli dėl to juose esančio šventumo, tas turi šventą sutvėrimų meilę.

Iš visų sutvėrimų, kurie yra žemėje, žmogus turi gražiausią ir ryškiausią antspaudą, jis yra pažymėtas Dievo paveikslu ir panašumu, todėl turi didžiausią šventumą, o per tai vertas yra didesnės meilės, negu kuris nors kitas sutvėrimas.

Kadangi visi žmonės yra pažymėti tuo ypatingu die-

višku antspaudu, todėl visi žmonės yra verti tos pačios šventos meilės, o kas ją turi, tas turi šventą meilę.

Net jeigu žmogus myli save, turi šventai save mylėti, reiškia, dėl to dieviško antspaudo, kuris yra jame, kitaip toji meilė pagenda ir pasidaro artimo neapykantos šaltinis.

Štai kodėl tie, kurie neturi Dievo meilės, negali turėti tikros nei artimo meilės, jie negali apimti savo meile visų žmonių, o tik kaikuriuos, tuos būtent, kurie yra jiems geri ir naudingi. Tuo būdu jie myli artimą ne dėl dieviško antspaudo, jame esančio, bet dėl savo naudos, kurią mato artime, o per tai myli ne artimą, bet save, savo antspaudą, esančią artime. Tokia meilė nėra ir negali būti šventa.

Išganytojas, duodamas įsakymą mylėti artimą kaip patį save, nenorėjo uždėti pareigos, kuri būtų priešinga žmogaus prigimčiai, nes kiekvienas iš prigimties myli save daugiau, negu artimą, nenorėjo, reiškia, panaikinti prigimties įstatymo, norėjo tik pataisyti žmonių tarpusaves meiles, būtent, kad kiekvienas mylėtų ir save ir artimą dėl Dievo, kad tuo būdu tos meilės būtų šventos.

2. ARTIMO MEILĖ TURI BŪTI TEISINGA

Mylėti ką nors, reiškia linkėti jam gera. Iš visų gėrybių, kurias mes galime linkėti artimui, geriausia yra ta, kurios jis pats trokšta, todėl ir meilė skaitosi geriausia ta, kuri patenkina artimo troškimą. Jei, pvz., turime reikalo su ligoniu, linkime jam sveikatos; jei su tuo, kuris leidžiasi į kelionę, linkime laimingos kelionės; jei su ūkininku, kuris sėja dirvą, linkime gausaus derliaus, žodžiu, taikome savo linkėjimus paties artimo troškimams ir linkime jam to, ko jis pats sau trokšta. Yra tai geriausias linkėjimas, nes kiekvienas žmogus trokšta sau to, kas yra geriausia.

Jei žmogus niekad neklystų savo troškimuose, jei visuomet trokštų to, kas yra tikrai gera ir naudinga, tuomet, patenkindami jo troškimus, linkėdami ir suteikdami jam

tai, ko jis iš mūsų reikalauja, parodytume jam tikrą meilę, nes suteiktume jam tikrą gėrybę.

Tokiuose santykiuose mes esame su Dievu. Kas nori parodyti Dievui savo meilę, tas privalo linkėti Dievui tai, ko jis pats nori. Dievas nori, kad visi žmonės jį pažintų ir vykdytų jo valią.

Kadangi Dievo troškimai yra neklaidingi, todėl neklaidingą meilę reiškia Dievui tas, kurs pildo jo valią. Tokios, o ne kitokios meilės reikalauja iš mūsų Išganytojas, sakydamas: *"Kas turi mano įsakymų ir jais laiko, tas mane myli"*, Jono 14, 21.

Kitaip dalykai eina santykiuose su žmonėmis. Jų troškimai labai dažnai yra pagadinti ir kenksmingi, todėl, nusileisdami artimui jo troškimuose ir juos patenkindami, padarytume jam didelę skriaudą. Kas, pvz., norėtų daryti savižudybę, vagystę, paleistuvystę, o mes jam padėtume, būtume apkaltinti ir žmonių ir Dievo, nes padarytume savo artimui skriaudą, mūsų artimo meilė būtų neteisinga.

Neteisinga tad yra tokių tėvų meilė, kurie nepajėgia įspėti savo vaikų ar net jų nubausti už klaidas, bet visame kame jiems pataikauja. Taip elgėsi Sename Įstatyme vyriausias žydų kunigas Hėlis su savo vaikais, užtraukdamas tuo būdu ant jų Dievo bausmę už nedorą gyvenimą. Jo meilė buvo neteisinga.

3. ARTIMO MEILĖ TURI BŪTI TIKRA

Tikras daiktas skiriasi nuo netikro tuo, kad tikras daiktas gerai tarnauja tam tikslui, kuriam yra skirtas; o netikras, nors išviršine savo išvaizda panašus yra į tikrą, skirtam tikslui netarnauja, nes jo vidus yra kitoks. Pinigas, pvz., tikras tarnauja žmogui jo reikaluose, žmogus nusiperka už jį tai, ką gali nupirkti už pinigą. Netikras pinigas, nors iš paviršiaus panašus į tikrą, pirkimo galios neturi, yra tik apgavimo priemonė, todėl viso pasaulio valdžios baudžia už netikrų pinigų vartojimą.

Panašiai yra ir su meile. Mylėti ką nors, reiškia linkėti jam gera. Jeigu mes linkime artimui tokios gėrybės, kuri teikia jam pačiam naudą, aprūpina jo reikalus, patenkina jo gerus ir sveikus troškimus, mes parodome tikrą meilę. Jei mes linkime artimui kokios gėrybės tuo tikslu, kad mums būtų gera, tuomet parodome netikrą meilę, nes mes tuomet mylime ne artimą, bet save. Ūkininkas, pav., linki sveikatos ir geros išvaizdos savo gyvuliui, bet tai daro tuo tikslu, kad jį parduodamas gautų didesnius pinigus, myli ne gyvulį, bet savo gerovę.

Artimą tad mes turime mylėti ne tokia meile, kokia myli ūkininkas savo gyvulį, bet tokia, kokia pats Dievas yra mus numylėjęs, kuris linki ir daro mums gera, kaip kad geri tėvai savo vaikelius.

Perkratykime visas mūsų meiles ir pažiūrėkime ar jos turi tas tris ypatybes, būtent šventumą, teisingumą ir tikrumą.

Atsiprašykime Viešpatį už netinkamas meiles ir pasiryžkime jas pataisyti pagal jo mokslą ir pavyzdį.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelį ir sunkų įsakymą mums davei mylėti savo artimą kaip save. Kad Tu liepei Tave mylėti daugiau, negu kad mes mylime save, suprantamas mums atrodo daiktas ir lengviau atliekamas. Tu esi gėrybė ir didžiausia, ir mums ne svetima, o sava, Tu esi mūsų gėrybė, Tu ketini padaryti mus laimingus per amžius, o ir darai jau šioje žemėje, nenuostabu tad, kad mūsų širdis linksta prie Tavęs ir Tavyje ieško sau ramybės. Ne kitaip elgiasi ir šio pasaulio sūnūs su savo numylėtomis gėrybėmis. Jie myli jas daugiau už save, jie guldo galvą už turtus, už garbes, už aukštas valdžioje vietas, už kūno malonumus, nes įgimta yra žmogui pasišvęsti ir savo gyvybę statyti pavojun už tas gėrybes, kurias skaito didžiausiomis. Panašiai elgiasi net mūsų kūno sąnariai, gindami kūno visumą: rankos dengia galvą, kad ją apsaugotų, kada jai gresia pavojus, nes kūno visuma yra didžiausia sąnarių gėrybė,

kūnui sugedus, genda ir sąnariai. Mylėti tad gėrybes, kurias mes skaitome savomis, nesunkus ir natūralus mums atrodo daiktas, Viešpatie, taigi mylėti ir tuos žmones, kurie yra mums naudingi, kurie sudaro mūsų gėrybę, lengvai mums atseina. Lengva tėvams mylėti savo vaikelius, nes tai yra jų pačių gyvybė, jų pačių garbė ir ateitis, jų senatvės parama. Lengva žmogui mylėti savo tautą, savo kraštą, nes jame jis suranda tai, ko jo širdis trokšta, prie ko labiausiai linksta. Bet Tu, Viešpatie, liepei mylėti visus žmones, liepei daryti gera visiems, net tiems, kurie mums daro bloga, ir tai mylėti ne bet kokia meile, o tik tokia, kokia mes mylime patys save: *"Mylėsi savo artimą kaip pats save"*, sakė Tavo Sūnus, kuris atėjo mus mokyti Tavo valią pildyti (Mato 22, 40). Artimas nėra tik tas, kuris yra surištas su mumis kokiais nors artimo ryšiais, giminystės, tautybės ar geradarybės, bet kiekvienas, kurs yra žmogus, kurs nešioja savyje Tavo paveikslą ir panašumą. Čia jau, Viešpatie, mūsų jėgos mus apleidžia, nes neturime iš vidaus to patraukimo mylėti artimą, kaip turime iš prigimties mylėti save, reikia tad, kad ateitumei mums į pagalbą ir savo malone sustiprintumei mūsų jėgas, papildytumei tai, ko mums trūksta, kad artimo meilės įsakymą tinkamai suprastume, o supratę, vykdytume jį taip, kaip Tu nori, kad būtų įvykdytas. Kadangi Tavo įsakymų, Viešpatie, nėra nė vieno, kuris būtų negalimas atlikti dėl mūsų silpnybės, nes Tu skubi į pagalbą visiems, kurie Tavęs šaukiasi, kaip toji meilinga motinėlė skuba prie verkiančio vaikelio, pribūk ir mums į pagalbą, suteik šviesos protui ir širdžiai karščio, kad tas taip svarbus įsakymas neliktų užmirštas ir pamintas po kojų. Jis yra svarbus, nes, sulig Tavo Sūnaus mokslu, jis yra panašus į tą įsakymą, kuris liepia mums Tave mylėti visa širdimi ir visa siela.

Pasižadame, Viešpatie, patikrinti visas mūsų artimo meiles ir pažiūrėti, ar nėra jose užsimezgusi kokio nors artimo neapykanta.

APIE SAVITARPĘ MEILĘ

Rugsėjo 1 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mūsų Išganytojo įsakymą, kuriuo jis uždeda mums pareigą mylėti vieni kitus: „Aš jums duodu naują įsakymą mylėti vienas kitą; kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs kits kitą mylėtumėte“, Jono 13, 34.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad savitarpės meilės įsakymas nebūtų užmirštas ir paniekintas mūsų gyvenime, kad jį pildydami nors kiek prisiartintume prie tos meilės, kurią turėjo mums Jo Sūnus, mūsų Išganytojas.

MĄSTYMAS

1. NAUJAS ĮSAKYMAS

Kristus, paklaustas Rašto žinovo, koks yra didžiausias įsakymas Įstatyme, atsakė, kad tai esanti Dievo ir artimo meilė: *“Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo mintimi. Tai didžiausias ir pirmasis įsakymas. Antras gi į jį panašus: Mylėsi savo artimą, kaip pats save”*, Mato 22, 37—38.

Iš to mūsų Išganytojo atsakymo matome, kad artimo meilės įsakymo būta ir Sename Įstatyme, kodėl tad Išganytojas vadina jį nauju, sakydamas *“Aš jums duodu naują įsakymą mylėti vienas kitą”*, Jono 13, 34. Kuo tad skiriasi naujas artimo meilės įsakymas nuo senojo.

Naujas meilės įsakymas skiriasi nuo Senojo trijuose punktuose.

a. Naujas įsakymas reikalauja visiško žmogaus vidaus atsimainymo, o tuo ir meilės, nes meilė plaukia iš jo vidaus nusiteikimo. Jei tas vidus yra nusiteikęs vergiškai, vergiš-

ka bus ir žmogaus meilė; o jei nusiteikęs yra sūniškai, sūniška bus ir meilė. Kitokia meile myli vergas savo valdovą, kitokia vaikelis savo tėvus.

Apie reikalą pakeisti savo vidų, o tuo ir savo darbus kalba šv. Povilas, sakydamas: *"Nusivilkite nuo savęs senąjį žmogų su jo darbais, ir apsivilkite naują, tą, kurs atsinaujina į pažinimą pagal paveikslą tojo, kurs jį sutvėrė"*, Kol. 39, 60.

Žmogus buvo sutvertas sulig Dievo paveikslu ir panašumu, dalyvavo, reiškia, Dievo prigimtyje, buvo Dievo vaikelis. Kai nusidėjo, sunaikino savyje Dievo paveikslą, prarado Dievo vaikelių teises, o tuo prarado ir galią dirbti Dievo vaikelių darbus. Kaip numirėlis negali dirbti gyvo žmogaus darbų, taip ir nusidėjęs žmogus negalėjo padaryti nė vieno tokio darbo, kuriuo galėtų laimėti dangų. Šv. Povilas tad, reikalaudamas nusivilkti nuo savęs senąjį žmogų su jo darbais, ir apsivilkti naują, reikalauja sugrįžti į tą būklę, kurioje jis buvo prieš nuodėmę, o iš kurios iškrito nusidėdamas. Naujoji tad meilė, kurios įsakymą duoda mums Kristus, taip skiriasi nuo senosios, kaip gyvo žmogaus darbai ir negyvo.

b. Antras punktas, kuriame skiriasi naujoji meilė nuo senosios, yra šv. Dvasia, naujosios meilės kūrėja.

Senoji meilė plaukė iš grynos žmogiškos prigimties ir tai dar nusilpnintos ir pažeistos, todėl negalėjo pakilti į tas aukštybes, kuriose skrajoja naujoji meilė, šv. Dvasios padarinys.

Jau sename Įstatyme Dievas žadėjo žmonėms suteikti tokios meilės, sakydamas: *"Aš duosiu jums naują širdį ir įvesiu į jūsų vidų naują dvasią; aš atimsiu iš jūsų kūno akmeninę širdį ir duosiu jums kūnišką širdį"*, Ezek. 36, 26. Kaip akmuo skiriasi nuo kūno, taip skiriasi senoji meilė nuo naujosios.

Toji naujoji meilė yra ne žmogaus jėgų, ne jo prigimties padaras, bet šv. Dvasios. *"Dievo meilė mūsų širdyse iš-*

lieta šventosios Dvasios, kuri mums yra duota", sako šv. Povilas (Rom. 5, 5).

c. Trečiasis dviejų meilių skirtumo punktas yra visas Naujas Įstatymas, kurį sukūrė naujoji meilė tuo tikslu, kad jis pakeistų Senąjį Įstatymą ir paimtų jo vietą.

Tą pakeitimą žada padaryti patsai Dievas: *"Štai ateis dienų,* sako Viešpats, *ir aš padarysiu su Izraelio namais ir su Judo namais naują sandorą, netokią sandorą, kokią esu padaręs su jų tėvais tą dieną, kurią aš nutvėriau jų ranką, kad išvesčiau juos iš Egipto žemės, sandorą, kurią jie sulaužė... Bet štai kokia bus sudora, kurią aš padarysiu su Izraelio namais po anų dienų, sako Viešpats: Aš duosiu savo įstatymą į jų vidurius ir įrašysiu jį į jų širdį; aš būsiu jiems Dievas, ir jie bus man tauta"*, Jer. 31, 31—33.

Iš tų žodžių matosi, kad žydų tautos laukė nauja sandora, kurios įstatymai bus surašyti ne ant akmeninių lentų, bet žmonių viduriuose, jų širdyse.

Nors tad senoji ir naujoji meilė yra pavadinta tuo pačiu meilės vardu, tačiau jų turinys yra visiškai skirtingas, teisingai tad Išganytojas sako, kad duodąs naują įsakymą, kurs uždeda kitokios meilės pareigas, negu senasis.

2. MEILĖS PAVYZDYS

Išganytojas, duodamas naują meilės įsakymą, davė kartu ir meilės pavyzdį, iš kurio mes galėtume pasimokyti, kokia ta meilė turi būti. Tas pavyzdys tai jo paties meilė mums. *"Kaip aš,* sako, *jus mylėjau, kad ir jūs vienas kitą mylėtumėte"*, Jono 13, 34.

Trys yra Kristaus meilės mums ypatybės, tokiomis tad ypatybėmis turi būti pažymėta ir mūsų savitarpė meilė.

a. Kristus yra mus numylėjęs veltui. Kristaus meilė mums remiasi jo paties gerumu ir gailestingumu, o ne mūsų nuopelnais, tarsi mes savo gerais darbais, geromis ypatybėmis būtume patraukę jo širdį į savo pusę, kaip kad paprastai yra žmonių santykiuose. Nori kas, pvz., patraukti savo

kaimyno širdį į save, pradeda jį girti ir aukštinti, prikalba daug meilių žodelių, pasikviečia į svečius, gerai pavaišina, taip pamaži ir palenkia ano širdį savo pusėn.

Ne tokiu keliu mes pelnėme Kristaus meilę. Kada dar mes buvome negimę, kada nieko gera negalėjome padaryti, jis mus jau nešiojo savo mintyse ir savo meilėje, taigi toji meilė yra mums suteikta visiškai veltui.

Tokią ,o ne kitokią meilę ir mes privalome teikti mūsų artimui, būtent veltui, be jokio iš jo pusės nuopelno.

Šią tiesą gražiais žodžiais reiškia šv. Jonas apaštalas, sakydamas: *"Tame yra meilė; ne kad mes būtume mylėję Dievą, bet kad jis pirmas mus mylėjo ir siuntė savo Sūnų kaip permaldavimą už mūsų nusidėjimus. Mylimiausieji, jei Dievas taip mus mylėjo, ir mes turime mylėti vienas kitą,* 1 Jono 4, 10—11.

b. Kristus yra mus mylėjęs su pasišventimu. Tikra meilė nepasitenkina jausmais, arba gražiais žodžiais, bet veržiasi į darbus, nori pasišvęsti numylėtam daiktui. Juo gi toji meilė yra gilesnė, juo į didesnį pasišventimą veda mylėtoją.

Kristus šiuo atžvilgiu parodė mums didžiausią meilę, nes atidavė už mus savo gyvybę. Todėl apaštalas šv. Jonas ragina ir mus atiduoti savo gyvybę už brolius. *"Tuo,* sako, *mes pažinome Dievo meilę, kad jis guldė už mus savo gyvybę; ir mes turime guldyti gyvybę už brolius... Mano vaikeliai, nemylėkite žodžiu, nė liežuviu, bet darbu ir tiesa",* 1 Jono 3, 16—18.

c. Kristus yra mus numylėjęs teisinga meile. Teisinga meilė yra tada, kai mylime kokį daiktą nei daugiau, nei mažiau, o tik tiek, kiek jis yra vertas. Jeigu kas, pvz., mylėtų gyvulį daugiau, negu žmogų, jo meilė būtų neteisinga, nes gyvulio vertė yra visuomet mažesnė, negu žmogaus, todėl tokia turi būti ir jo meilė, o ne didesnė.

Kadangi Kristus yra atidavęs už mus savo gyvybę,

klausimas kyla, ar ne per didele meile yra mus numylėjęs, juk mes negalime lygintis su Kristaus gyvybės brangumu.

Kristus yra mus numylėjęs ne kaip šios žemės kirminus ir purvą, nes tuomet jo meilė būtų neteisinga. Jis mus numylėjo kaipo Dievo vaikelius, kurie yra sutverti sulig Dievo paveikslu ir panašumu, todėl jo meilė mums remiasi Dievo paveikslo meile, kuris yra mumyse, o tuo yra teisinga.

Tokios, o ne kitokios savitarpės meilės reikalauja iš mūsų Išganytojas, kad mes vienas kitą mylėtume ne dėl žemiškų ypatybių ,o dėl Dievo, kad savitarpė meilė būtų ne kas kita, kaip Dievo meilė.

Kaip buvo iki šiol ir kuo mes rėmėme savo meiles?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, mėgstame nešioti savo didybės ženklus, mėgstame jais puoštis ir rodytis žmonių akyse, nes jie primena visiems mūsų garbę, mūsų laimėjimus. Net kada nieko nesame laimėję, kada tik širdyje nešiojame laimėjimų ir garbės troškimus, puošiamės laimėjusių ženklais, norėdami tarsi pasisavinti anų garbę ir iš aukštų troškimų nupinti sau garbės vainiką. Žino tą žmonių pamėgimą šio pasaulio valdovai, todėl išrado įvairių įvairiausius ženklus, kuriais puošia savo pasekėjus, savo tarnus. Ypatingai kariuomenės yra visuomet puošiamos valdovų ženklais, nes jos yra pašauktos ginti valdovų teises, didinti jų garbes ir jomis dalintis su valdovais. Kadangi, Viešpatie, mes esame irgi kareiviai, ir tai ne bet kokio valdovo, o tik Tavo Sūnaus, kuriam duota yra visokia valdžia danguje ir žemėje, kadangi esame pašaukti kovoti už Jo karalystės teises, kartu su Juo kentėti ir vargti, kad kartu su Juo būtume išaukštinti, gavome iš Jo ženklą, iš kurio pasaulis galėtų pažinti, kokio valdovo esame valdiniai, kokio karaliaus kareiviai, kokio mokytojo mokiniai, o tas ženklas yra savitarpė meilė. *"Iš to,* sako, *visi pažins, kad jūs mano mokytiniai, jei turėsite meilę vienas kito",* Jono 13, 35. Daug dovanų, Viešpatie, apaštalai yra gavę iš Tavo Sūnaus dosnumo, gavo mokslą, gavo valdžią dalyti šventus sakra-

mentus, o per juos atidarinėti dangų tiems, kurie jo trokšta. Gavo toliau stebuklų dovaną, kuri turėjo įtikinti pasaulį, jog apaštalai eina Tavo ir Tavo Sūnaus vardu. *"Aš jums duosiu,* sako, *iškalbos ir išminties, kuriai negalės atsistengti ir prieštarauti nė vienas jūsų priešininkas"*, Luko 21, 15. *"Mano vardu jie išvarinės velnius, kalbės naujomis kalbomis, ims žalčius ir jei ką mirtingą gertų, tai jiems nekenks; jie dės rankas ant ligonių ir tie pasveiks"*, Morkaus 16, 17—18. O visgi tos skaitlingos ir neapsakomos dovanos nesudaro dar to ženklo, iš kurio pasaulis galėtų pažinti Tavo Sūnaus pasekėjus ir mokytinius ir atskirti juos nuo kitų šio pasaulio garsenybių mokytinių ir pasekėjo, reikėjo tokio ženklo, kokio niekas neturi. Toks ženklas ir buvo suteiktas ne tik savitarpės meilės įsakymu, bet ir šv. Dvasios antspauda. *"Jis taip pat padėjo ant mūsų antspaudą ir davė į mūsų širdis Dvasios užstatą"*, sako šv. Povilas (2 Kor. 1, 22). Iš to matome, Viešpatie, kad ne stebuklų darymas padaro mus Tavo Sūnaus pasekėjais, bet savitarpė meilė, kuri tuo būdu yra kilnesnė ir brangesnė dovana už stebuklų darymą. Kadangi, Viešpatie, negalime daryti stebuklų be Tavo dovanos, be Tavo tad dovanos negalime turėti ir savitarpės meilės. Suteik tad mums tos savitarpės meilės, padėk šv. Dvasios antspaudą ant mūsų širdžių, kad pasaulis pažintų, jog mes esame Tavo Sūnaus pasekėjai ir mokytiniai.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien budėti, kad savitarpė meilė nebūtų įžeista, kad nors vieną dieną pragyventume taip, kaip Tavo Sūnus mokė ir reikalavo.

APIE PRIEŠŲ MEILĘ

Rugsėjo 2 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mūsų Išganytojo įsakymą mylėti priešus: „Mylėkite savo neprietelius, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia, ir melskitės už persekiojančius ir šmeižiančius jus, kad būtumėte vaikai jūsų Tėvo esančio danguje", Mato 5, 44-45.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad uždegtų mūsų širdis priešų meile, kad padėtų mums nugalėti priešų neapykantos jausmą, prie kurio veržiasi visa mūsų prigimtis, kad tuo būdu laimėtume garbingą pažadą tapti Dievo vaikeliais.

MĄSTYMAS

Meilė yra kuriamoji galybė, ji stato, o pastačius rūpinasi, kad daiktas nežūtų, bet išsilaikytų, gyvuotų ir gerai gyvuotų.

Taip daro Dievas. Sutvėręs pasaulį, jis juo rūpinasi ir toliau, palaiko jo tvarką, rėdo lauko žoles, maitina kiekvieną vabalėlį ir paukštelį, skaito net plaukus ant žmogaus galvos, nes Dievas yra meilė. *"Dievas yra meilė,* sako šv. Jonas, meilės apaštalas, *ir kas pasilieka meilėje, pasilieka Dievuje, ir Dievas jame"*, 1 Jono 4, 16.

Kas tad gyvena meilėje, gyvena Dievuje, o Dievas jame, ir iš Dievo gauna kuriamosios galybės. Visi žmonijos geradariai, kurių vardus gentkartės mini su palaima, sėmė savo galybę iš meilės, o tą meilę ne kas kitas, o tik Dievas jiems yra suteikęs.

Visai priešingai elgiasi nemeilė, arba neapykanta. Ji, nekęsdama kokio daikto, trokšta jo nebuvimo, o progai pasitaikius ir naikina jį, neapykanta tad yra ne kūrimo, ne

statymo, bet naikinimo ir mirties galybė, o kas stoja su ja į kokį darbą, tas griauna meilės karalystę žemėje. Štai kodėl meilės apaštalas buvo priverstas pasakyti: *"Mes žinome, kad perėjome iš mirties į gyvenimą, nes mes mylime brolius. Kas nemyli pasilieka mirtyje. Kiekvienas, kurs nekenčia savo brolio, yra žmogžudys; ir jūs žinote, kad kiekvienas žmogžudys neturi amžinojo jame pasiliekančio gyvenimo"*, 1 Jono 14, 15.

Išganytojas, atėjęs atstatyti Dievo karalystę žemėje, kurią buvo sugriovusi neapykanta, negalėjo nekreipti žmonių širdies į tą kuriamąją galybę, į meilę, todėl, įsakydamas meilę, uždraudė visokią neapykantą, net savo priešų: *"Mylėkite,* sako, *savo neprietelius, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia, ir melskitės už persekiojančius ir šmeižiančius jus"*, Mato 5, 44.

Kadangi meilė yra kuriamoji galybė, pažiūrėkime, ką ji sukuria mumyse, kai mes vykdome savo priešų meilės įsakymą.

1. SUTEIKIA MUMS DIEVO VAIKELIŲ GARBĘ

Didžiuojasi šio pasaulio sūnūs, kai turi pažinčių su aukštais ir garbingais asmenimis, nes mano, kad tuo patys pasidaro aukšti ir garbingi. Dar labiau didžiuojasi, kai sueina su jais į kokią gentystę, ar giminystę, nes tuomet gauna progos skaityti jų garbę ir didybę už savąją, gauna galimybės, pasinaudojant jų turtais ir galybe, patekti į aukštas ir garbingas vietas.

Kaip neturėtume mes džiaugtis ir didžiuotis, kai sueiname jau ne į pažintį su Dievu, bet į giminystę, kai pasidarome jo vaikeliais, jo garbės ir turtų teisėti paveldėtojai. Jo garbė, jo gėrybės, jo galybė viršija šios žemės garsenybių garbę ir galybę tiek kartų, kiek kartu neribotai didelė didybė viršija neribotai didelę mažybę, verta tad sueiti į giminystę su Dievu ir gauti teisių į jo garbę ir turtus. Tai mes pasiekiame, mylėdami savo priešus, darydami gera

tiems, kurie mums daro bloga, nes tokį pažadą davė mums pats Išganytojas, sakydamas: *"Mylėkite savo neprietelius, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia... kad būtumėte vaikai jūsų Tėvo ,esančio danguje"*, Mato 5, 44. Kas tad pildo tą įsakymą, kas daro gera savo priešams, tas yra Dievo vaikelis.

Tiesa, Dievo vaikeliais mes pasidarome per šv. krikštą, nes tuomet, užgimdami iš vandens ir šv. Dvasios, gauname antrąją prigimtį, pasidarome dieviškosios prigimties dalininkais. Tačiau toji prigimtis nepasilieka mumyse, ji miršta, jei mes negyvename sulig ja, jei mes mylime tik tuos, kurie mus myli, o nekenčiame tų, kurie mūs nemyli. Taip gyvena pagonys ir muitininkai, bet jie nėra Dievo vaikeliai, jie neturės danguje to atlyginimo, kuris laukia Dievo vaikelius. Norėdami tad pasilikti Dievo vaikelių garbingume ir teisėse, turime elgtis taip, kaip Dievas elgiasi: jis *"leidžia savo saulei tekėti ant gerųjų ir piktųjų ir lydina ant teisiųjų ir neteisiųjų"*, Mato 5, 45.

2. PADEDA NUGALĖTI PRIEŠUS

Tikroji pergalė glūdi ne tame, kad mes parblokštume savo priešus ant žemės ir sumintume juos savo kojomis, bet tame, kad iš priešo padarytume savo prietelį, kad tuo būdu sunaikintume pačią neprietelystę.

Taip elgiasi ir taip daro Dievas. Jis pakankamai yra galingas, kad dulkėmis paverstų visus savo priešus. Tačiau tokios pergalės jis nenori, nes tai nebūtų tikra pergalė, o tik priešų sustiprinimas jų neapykantoje ir jų neapykantos pateisinimas. Suminti ir pažeminti priešai užsidegtų dar didesne neprietelyste ir joje pasiliktų visą laiką. Kuomet būna sunaikinama pati neprietelystė, kuomet priešas virsta prieteliu, tuomet įvyksta tikra pergalė, tikras laimėjimas. Bet tai atsiekti galima tik meile, tik gerais darbais. Todėl Dievas ir pats daro gera savo priešams, jis leidžia savo saulei tekėti ant gerųjų ir piktųjų, o ir savo vaikeliams liepia

tą patį daryti. Prie tokios pergalės ragina tikinčiuosius ir šv. Povilas: *"Nesiduok,* sako, *apgalėti savęs piktumui, bet apgalėk piktą gerumu"*, Rom. 12, 21.

Rodydami gerą širdį mūsų priešams, darydami meilės aktus jų naudai, mes ištrenkiame jiems iš rankų neapykantos ginklus, jie tuomet neturi kuo pateisinti savo neapykantos, todėl arba atsiverčia ir pasidaro mūsų prieteliais, arba, jei užkietėję, gyvena ir toliau neapykantoje, priversti yra kentėti sąžinės išmetinėjimus, tarsi kas žarijas jiems piltų ant galvos. Toje prasmėje ir kalba šv. Povilas, sakydamas: *"Jei tavo neprietelis alksta, papenėk jį; jei jis trokšta, duok jam atsigerti. Nes tai darydamas, tu krausi žarijas ant jo galvos"*, Rom. 12, 20.

3. MŪSŲ MALDAS DARO GALINGESNES

Kada susitinkame su žmogumi, kuris yra mūsų priešas, ar šiaip yra mums padaręs ką bloga, pirmutinis jausmas, kuris kyla, tai neapykantos jausmas, norėtųsi ir jam ką bloga padaryti, arba bent pasidžiaugti, jeigu kokia nelaimė jį paliestų.

Toks jausmas kyla iš mūsų žemiškos prigimties, pati prigimtis, nesiklausdama nei proto, nei valios, stumia mus į kerštingus jausmus. Tačiau toji žemiška prigimtis neturi teisių į dangų, todėl Išganytojas įspėjo Nikodemą, o per jį ir mus visus, kad turime gimti antru kartu, kad galėtume įeiti į dangaus karalystę.

Toji antroji prigimtis, kurią mes gauname per šv. krikštą, verčia mus atleisti priešui, daryti jam gera ir melstis už jį.

Kada mes meldžiamės savo žemiškais reikalais, žemiškoji prigimtis mus ton maldon traukia, bet kai meldžiamės už priešus, reikšdami jiems tuo būdu meilę, jau tada ne žemiškoji, bet dangiškoji prigimtis veikia mumyse, tuomet meldžiamės kaip Dievo vaikeliai. Kadangi vaikelių maldos yra galingesnės, negu svetimų, todėl maldos už priešus turi

pas Dievą ypatingos galybės, visi Dievo vaikeliai jas kalbėjo. Meldėsi ir Kristus už tuos, kurie jį kalė prie kryžiaus, meldėsi ir šv. Steponas už savo žudikus, o tos maldos davė neapsakomų vaisių, padarė neišdildomą įspūdį. Šv. Stepono malda atvertė šv. Povilą.

4. TEIKIA NUODĖMIŲ ATLEIDIMĄ

Išganytojas, mokydamas mus melstis, įdėjo į mūsų lūpas prašymą atleisti nuodėmes, tačiau tą nuodėmių atleidimą paliko priklausomą nuo mūsų geros širdies, nuo to būtent ,ar ir mes atleisime savo kaltininkams: *"Atleisk mums mūsų nuodėmes, nes ir mes atleidžiame kiekvienam, kurs mums kaltas"*, Luko 11, 4. Kitoje vietoje Išganytojas dar griežčiau reikalauja kalčių atleidimo priešams, sakydamas: *"Tuo pačiu saiku, kokiu seikėsite, bus jums atseikėta"*, Luko 6, 38. *"Palaiminti gailestingieji, nes jie laimės gailestingumo"*, Mato 5, 7. Jei tad norime, kad Dievas mūsų pasigailėtų, lengviausias būdas tai įgyti yra parodyti gerą širdį kitiems, ypatingai savo priešams, Dievas tad savo gailestingumo sandėlių raktus sudėjo į mūsų pačių rankas.

Pažvelkime į savo praeitį ir dabartį, pažiūrėkime, kaip mes elgiamės su savo priešais ir turėsime atsakymą, ar Dievas yra atleidęs mums mūsų nuodėmes.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, kas apsakys tą laimę, kurioje Tu sutvėrei pirmąjį žmogų. Jis neturėjo kančių ir nežinojo mirties, neturėjo kovoti už būvį, ko yra pripildytas šiandien kiekvieno žmogaus gyvenimas. Visa gamta jo klausė ir linksmino savo gėrybėmis. Visi gyvuliai artinosi prie jo ir glaudėsi, o jis davė jiems vardus. Bet toji laimė tęsėsi neilgai, ji tęsėsi tol, kol žmogus tvėrė Tavo meilėje, kol pildė Tavo valią. Kada nusidėjo, kada prarado Tavo meilę, prarado ir laimę, nes laimė plaukė iš meilės. Dabar žmogus ne tik pajuto skausmus ir žeminančius jausmus, bet pamatė reikalo stoti į nelygią kovą su gamtos gaivalais, nes visa gamta sukilo prieš jį sulig Išminties knygos pasaky-

mu: *"Draug su juo* (su Dievu) *kovos pasaulis prieš beprotčius. Žaibų vilyčios tiesiai eis naikintų iš debesų kaip iš gerai išlenkto lanko ir pataikys į tikrą vietą"*, Išm. 5, 21—22. Gamta, pildydama Tavo valią, atsisakė žmogui duoti savo gėrybes be jo sunkaus darbo, kad išsipildytų Tavo įsakymas: *"Savo veido prakaite tu valgysi duoną"*, Prad. 3, 19. Paskiri gaivalai pradėjo tykoti žmogaus gyvybės, kad ją sunaikintų, nes Tavo įsakymas: *"mirte numirsi"* negalėjo pasilikti neįvykdytas. Žmogus tuo būdu pasijuto apsuptas iš visų pusių neprietelių, neliko jam kitos išeities, kaip tik stoti su jais į žūtbūtinę kovą. Kada žmonės pradėjo daugintis, atrodė, kad žmogaus gyvenimas pasidarys lengvesnis žemėje, nes susilauks daugiau talkininkų kovose su nepalankiais gaivalais, bet apsirikta. Žmonės, vietoje suburti savo jėgas į krūvą ir, einant Tavo įsakymu, viešpatauti jūros žuvimis, dangaus paukščiais ir visais gyvuliais, pradėjo viens kito nekęsti, pradėjo viens kitame matyti didžiausią savo priešą, pradėjo ginkluotis prieš jį. Tas ginklavimasis žmogaus prieš žmogų tęsiasi per visą istoriją ir yra taip įtemptas ir baisus, kad nė viename laikotarpyje žmogus nėra pasigaminęs tiek ginklų kovai su gamtos gaivalais, kiek jų yra pasigaminęs kovai žmogaus su žmogumi. O ir šiandien toji ginklų gamyba nėra nutraukta, ji slegia visas tautas kaip kokia sunkiausia našta, nes ir šiandien žmogus mato žmoguje ne savo talkininką, ne brolį, ne artimą, bet savo didžiausią priešą. Kadangi, Viešpatie, kaip matome, toji žmogaus neapykanta yra didžiausių nelaimių šaltinis, todėl Tavo Sūnus, kurs atėjo atstatyti Tavo karalystę žemėje, negalėjo praeiti pro tą šaltinį tylomis, jis jį užpylė, drausdamas visokį kerštą, visokią neapykantą, net didžiausių savo priešų. Bet, Viešpatie, tūkstančiais metų mūsų bočiai, gyvendami neapykanta, taip užgrūdino savo širdis, taip jas užkietino priešų neapykanta, kad reikia Tavo malonės stebuklo, kad toji širdis atsimainytų ir suminkštėtų. Padaryk tad tą stebuklą, pakeisk mūsų širdį, kadu mes, kalbant pra-

našo Izaijo žodžiais, nusikaltume žagrių iš kalavijų, piautuvų iš iečių ,kad negalastume savo liežuvių prieš savo priešus, bet melstumės už juos, kad nebesilavintume į kovą, bet gera darytume tiems, kurie daro mums bloga.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, išmesti iš širdies visas priešų neapykantas ir melstis už tuos, kurie mūsų nekenčia ir daro pikta.

GAILESTINGUMAS

Rugsėjo 3 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas duoda ne vien meilės įsakymą, bet ir gailestingumo, nes meilė ypatingu būdu pasirodo gailestingume: „Būkite, sako, gailestingi, kaip ir jūsų Tėvas gailestingas", Luko 6, 36.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad uždegtų mūsų širdį pasigailėjimo jausmais, kad tuo būdu pelnytume jo Sūnaus palaimą, pažadėtą gailestingiems: „Palaiminti gailestingieji, nes jie laimės gailestingumo", Mato 5, 7.

MĄSTYMAS

1. GAILESTINGUMAS YRA SKAUSMAS

Skausmas atsiranda pas žmogų tada, kai jis neturi to, ko trokšta. Trokšta, pvz., sveikatos, o čia ligos kankina; trokšta turtų, o čia vargai slegia; trokšta pasisekimų ir garbių, o čia nepasisekimai ir pažeminimai eina paskui, kaip koks šešėlis.

Gėrybių mes trokštame ne tik sau, bet ir kitiems, tiems būtent, kurie yra surišti su mumis kokiais nors ryšiais. Trokštame, pvz., pasisekimo, geros kloties ir visų kitų gėrybių savo giminėms, prieteliams ir pažįstamiems. Kai jie

turi tas gėrybes, kurių mes jiems trokštame, jaučiame džiaugsmo, o kai praranda, kai juos ištinka nelaimė, pajuntame skausmą, tarsi toji nelaimė būtų mus pačius palietusi.

Skausmo būname pagauti dar ir tada, kai, žiūrėdami į kitų nelaimes ir vargus, gyvai pajuntame, kad ir mes galime labai lengvai patekti į panašias nelaimes, nes gyvename panašiose aplinkybėse. Todėl visi protingi, prityrę ir seni žmonės labai gyvai užjaučia kitų nelaimes, nors tie kiti jiems būtų ir svetimi. Jauni ir neprityrę tokios užuojautos neturi, nes mano, kad pakankamai yra apsaugoti nuo panašių nelaimių, kad iš tos pusės jiems nėra pavojaus.

Kitų skausmo ir vargo atjautimo neturi dar ir visi tie, kurie, paskendę savo reikaluose, apie kitus nemąsto, arba, jei mąsto, tai iš blogos pusės. Todėl užuojautos neturi:

a. Tie, kuriuos palietė didelis skausmas ar vargas. Jie yra susirūpinę savais skausmais, visas savo mintis turi paskandinę juose, neturi tad galimybės mąstyti apie kitus.

b. Tie, kurie apimti didelės baimės. Jų mintys yra užimtos savęs gelbėjimu iš pavojaus, todėl neturi laiko rūpintis kitais.

c. Tie, kurie apimti pykčio ir dega kerštu. Jie yra linkę daryti kitiems skausmą, kad atlygintų už skriaudas gautas iš jų, todėl jaučia ne skausmą, bet džiaugsmą dėl kitų kančių. Patarlių knyga ir reiškia tą tiesą, sakydama: *"Rūstybė ir kilantis narsas neturi pasigailėjimo"*, Pat. 27, 4.

d. Tie, kurie yra puikybės apsvaiginti. Niekindami ir žemindami kitus, jie juos skaito blogais, todėl jų kančias skaito teisingai užtarnautas, o tuo negali jų užjausti. Šv. Grigalius, reikšdamas tą pačią mintį, sako, kad apgaulingas išdidžiųjų teisingumas neturi užuojautos, bet panieką, Hom. 34.

Pažvelkime į save ir paklauskime, kuri iš paminėtų priežasčių trukdo mums giliai atjausti kitų nelaimes ir skausmus.

2. GAILESTINGUMAS PLAUKIA IŠ MEILĖS

Kad kitų žmonių vargus ir skausmus galėtume skaityti savais ir juos užjausti, reikia, kad su vargstančiais būtume surišti kokiais nors ryšiais.

Daugelis yra ryšių, kurie riša vieną žmogų su kitu. Pirmiausia yra kraujo ryšiai, kurie riša į vieną šeimą, į vieną gentį ar tautą tam tikrą skaičių žmonių.

Yra paskui prietelystės ryšiai, bendradarbiavimo, savitarpės pagalbos, bendros minties, bendrų idealų ir siekių ryšiai. Visi jie verčia mus gailėtis tų, su kuriais esame surišti ir jų vargus skaityti savais.

Pašalpos ryšiais buvo surištos Jopėje našlės su Tabita, kuri anas globojo ir šelpė, todėl, jai mirus, kilo didis verksmas tarp našlių, nes gailėjosi savo geradarės. Šv. Petras prikėlė iš numirusių Tabitą, darydamas joms neapsakomą džiaugsmą.

Tačiau visi tie ryšiai, kurie mus riša į bendrą šeimą, tautą, prietelystę, draugiją yra vien prigimties ryšiai, todėl užjausdami savo bendradarbius, vienminčius ir prietelius ir darydami jiems gera, dar nepakylame iki gailestingumo dorybės. Įspėjo mus apie tai mūsų Išganytojas, sakydamas: *"Jei jūs mylite tuos, kurie jus myli, kokį turėsite užmokestį? Argi ir muitininkai tai nedaro? Ir jei jūs sveikinate tik savo brolius, ką jūs viršaus darote? Argi ir pagonys tai nedaro? Būkite tad tobuli kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas"*, Mato 5, 46—48. Iš Dievo tad turime mokytis gailestingumo, o ne iš savo prigimties palinkimų ir įvairių žemiškų ryšių. Gali kas, pvz., būti labai gailestingas savo giminėms ar prieteliams, bet beširdis svetimiesiems. Tigras labai gailestingas savo vaikams, bet beširdis kitiems žvėrims, mirtis kiekvienam, kuris prisiartintų prie jo lizdo.

Žemiški prigimties palinkimai ir ryšiai, uždegdami širdį meile vienai žmonių rūšiai, uždega karščiausią neapykantą kitai. Matome tai politinių partijų veikime, tautinėse peštynėse, revoliucijų ir maištų kautynėse. Kovotojai turi

savo partijos, savo tautos, savo šalininkų meilę, bet užtai dega savo priešų neapykanta, neturi jiems mažiausio pasigailėjimo ir žmoniškumo.

Reikia tad Dievo meilės, kuri nenaikindama žemiškos prigimties palinkimų, saugoja juos nuo pagedimo ir iškrypimo. Išganytojas, pvz., o paskui jį ir visi šventieji mylėjo savo tautą, savo prietelius, bet mylėjo tokia meile, kuri nekliudė jiems mylėti ir kitus žmones, mylėti kitas tautas, net savo neprietelius, linkėti jiems gera, melstis už jų atsivertimą ir pasišvęsti jų išganymui.

Tokios meilės ir tokio gailestingumo gali žmogų išmokyti vienas Dievas, nes jis vienas *"leidžia savo saulei užtekėti ant gerųjų ir piktųjų ir lydina ant teisiųjų ir neteisiųjų"*, Mato 5, 45.

Kas tad neturi tikros Dievo meilės, tas negali turėti ir tikro gailestingumo, jo gailestingumas bus siauras ir apgaulingas.

3. GAILESTINGUMO DORYBĖS KILNUMAS

Gailestingumas yra ne tik meilės, bet ir galybės ženklas, nes tik galingi žmonės yra gailestingi, jie nesibijo švelniai ir gailestingai pasielgti net su savo priešais. Silpni ir maži žmonės, priešingai, yra labai negailestingi, labai žiaurūs. Jiems atrodo, kad kiekvienas nuolaidumas, pasigailėjimas yra priešo sustiprinimas. Kadangi jie yra iš tikrųjų silpni, todėl ir bijosi pasirodyti su savo silpnumu ir žiauriai elgiasi su savo priešais.

Galingieji tokios baimės neturi, todėl ir rodo visiems savo nuolaidumą ir gailestingumą. Kadangi Dievas yra begaliniai galingas, todėl jis yra ir begaliniai gailestingas. Savo galybę jis parodo ne tiek to milžiniško pasaulio sutvėrimu, kiek atleisdamas prasikaltusiems ir savo sutvėrimų pasigailėjimu, ta prasme Bažnyčia ir meldžiasi dešimtame sekmadieny po Sekminių.

Gailestingumas yra toliau ir turtingumo ženklas. *"Lai-*

mingesnis dalykas duoti, kaip imti", sako šv. Povilas, primindamas mūsų Išganytojo žodžius (Apd. 20, 25). Iš tikrųjų taip ir yra, nes kas duoda, tas turi turėti iš ko duoti, turi būti turtingas. Kas gi ima, tas parodo savo neturtą, nes neimtų, jeigu turėtų. Kadangi Dievas yra aprūpinęs ir sušelpęs visą pasaulį savo gailestingumu, nes visa, ką tik mes turime, iš Dievo turime, rodydamas tad mums savo gailestingumą, yra parodęs kartu neapsakomą savo turtų, išminties ir žinojimo galybę. Gailestingumas tad Dievuje yra kilniausia ir gražiausia ypatybė.

Kiek kitaip dalykai virsta, kai gailestingumas pradeda puošti mūsų gyvenimą. Dievuje gailestingumas yra kilniausia ypatybė, nes Dievas neturi nieko aukštesnio už save. Mumyse gi Dievo meilė yra kilnesnė dorybė, negu gailestingumas, nes kilniau yra vienytis su Dievu meilėje, negu dalintis savo turtais su tais, kurie jų neturi.

Branginkime tas valandas, kuriose galime nuošaliai kalbėtis su Dievu ir vienytis su juo meilėje, jos daug yra brangesnės už tas, kurias mes pašvenčiame artimo šelpimui ir tarnavimui. O ir artimo šelpimas neturi vertės, jeigu jis neplaukia iš Dievo meilės.

Kaip mes branginome iki šiol valandas, Dievui pašvęstas?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, be Tavo pasigailėjimo nė vienas žmogus negalės būti išganytas, nes kiekvienas yra užsitraukęs pas Tave tiek skolų, kad per amžių amžius negalės Tau jų išsimokėti. Iš Tavo neriboto dosnumo mes visi turime gyvybę, su kuria surištos yra visos mūsų laimės, dangiškos ir žemiškos, visi džiaugsmai ir visi turtai. Kuomet mes buvome dar negimę, kuomet negalėjome Tau patikti kokiu nors darbu, negalėjome nė prašyti iš Tavęs kokios nors gėrybės, Tu suteikei neprašomas mums tą brangią gyvybės dovaną, eidamas vien Tavo gailestingumu. Suteikęs tą dovaną, Tu ją ganai ir toliau, Tu ją saugoji nuo išnykimo kiekviename momente. Tu siunti savo galybę, kad

mes nesugrįžtume į tą nebuvimą, iš kurio mus išvedei. Tu skaitai mūsų žingsnius ir plaukus ant galvos, o nė vienas iš jų nenukrinta be Tavo leidimo. Tu mus maitini: kiekvienas duonos kąsnis, kurį dedame į burną, yra Tavo gailestingumo užaugintas ir mums į rankas įdėtas, todėl Bažnyčia liepia mums neužmiršti Tavo gerumo ir dėkoti už jį pradedant ir baigiant valgį. Tų visų meilės ženklų Tau neužteko, nes pasiryžai mus pakviesti į tas aukštybes, kuriose Tu gyveni, panorai pasidalinti su mumis tąja laime, kuria Tu esi laimingas. Kad tai įvyktų, Tu pasėjai į mūsų prigimtį dangiškojo gyvenimo sėklas, to būtent, kuriuo Tu gyveni su angelais ir šventaisiais. Bet ne čia dar Tavo gailestingumo pabaiga. Kuomet nusidėjome, kuomet sunaikinome Tavo gyvybę, atsivėrė naujos Tavo gailestingumo versmės. Tu atsiuntei Savo Sūnų, kuris savo kančiomis ir mirtimi atitaisė, kas buvo pagadinta, atstatė, kas buvo sugriauta ir tai daug gražiau, negu kad buvo prieš nuodėmę. Suglaudę viską į krūvą, gausime tokį didelį Tavo gailestingumo kalną, kad mūsų akys negalės pasiekti jo viršūnės. Jeigu dabar pareikalausi iš mūsų atsilyginimo už Tavo dovanas, per amžių amžius negalėsime atsilyginti, kaip kad negalėjo atsilyginti evangelijoje tas tarnas, kuris buvo kaltas savo valdovui dešimtį tūkstančių talentų, daugiau, reiškia, negu jo jėgos nešė. Jeigu tad, Viešpatie, ne Tavo gailestingumas, turėtume ir mes būti atiduoti budeliams, kol neužmokėsime skolos, kaip kad buvo atiduotas anas negailestingas tarnas. Bet kaip, Viešpatie, mes galime sau užtikrinti Tavo gailestingumą, ar yra kokios taisyklės, sulig kuriomis Tu dalini savo gailestingumą? Ir čia vėl, Viešpatie, mums parodei savo gailestingumą, raktus savo gailestingumo sandėlių. Tu sudėjai į mūsų pačių rankas, sakydamas: *"Palaiminti gailestingieji, nes jie laimės gailestingumo"*, Mato 5, 7. Kiek kartų tad esame reikalingi gailestingumo, galime atsirakinti Tavo gailestingumo sandėlius ir semti iš jų, kiek tik mums jo reikia, rodant gailestingumą kitiems. Taigi, Vieš-

patie, suminkštink mūsų širdį, padaryk ją gailestingą kitiems, išmokyk mus naudotis tais raktais, kuriuos sudėjai į mūsų rankas.

Pasižadame, Viešpatie, rodyti šiandien visiems gerą širdį, visiems viską atleisti ir melstis už tuos, už kuriuos iki šiol nesimeldėm neturėdami jiems geros širdies.

APIE GAILESTINGUS DARBUS

Rugsėjo 4 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime paskutinįjį teismą, kuriame Išganytojas daro gailestingų darbų apyskaitą. Jis skiria dangų tiems, kurie darė gailestingumo darbus ir meta į amžiną ugnį tuos, kurie buvo apsileidę tuose darbuose. „Eikite, sako, šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžiną ugnį, kuri sukurta velniui ir jo angelams. Nes aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote; buvau ištroškęs, ir jūs manęs nepagirdėte; buvau svečias ir jūs manęs nepriėmėte; nuogas ir nepridengėte; ligonis ir kalėjime ir jūs neaplankėte manęs“, Mato 25, 41-43.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mus nuo apsileidimo gailestinguose darbuose, kad išvengtume tos bausmės, kuri yra skiriama apsileidusiems.

MĄSTYMAS

1. MEILĖ REIKALAUJA DARBŲ

Apie tai, kaip ir ką žmogus myli, o ko nemyli, reikia spręsti iš jo darbų, o ne iš jausmų ar žodžių, nes žodžiai ne visuomet teisingai išreiškia tai, ką širdis slepia.

Šv. Petras, klausant jo žodžių, per paskutinę vakarienę pareiškė savo Mokytojui aukščiausią meilę, nes žadėjo eiti kartu su juo ir į kalėjimą ir į mirtį. *“Viešpatie,* sako, *aš esu pasiryžęs eiti su tavim į kalėjimą ir mirti”,* Luko 22, 23.

Panašiai kalbėjo ir visi kiti apaštalai. Tačiau kai reikėjo elgtis pagal savo pasiryžimą, kai reikėjo darbais parodyti savo meilę, visiems pritrūko drąsos, visi apleido Kristų. Tas gi, kuris buvo pasiryžęs eiti į kalėjimą kartu su Kristumi ir mirti už jį, viešai jo išsigynė.

Žinojo gerai mūsų Išganytojas, ko yra verta toji meilė, kuri būna reiškiama žodžiais arba jausmais, todėl ne žodžių ir ne jausmų reikalavo iš savo pasekėjų, bet darbų, reikalavo jo įsakymų pildymo. *"Kas,* sako, *turi mano įsakymus ir juos laiko, tai yra tas, kurs mane myli"*, Jono 14, 21.

Ne vien Dievo meilė turi būti darbais pareikšta, bet ir artimo, todėl šv. Jonas, meilės apaštalas, tokios meilės ir reikalauja sakydamas: *"Jei kas turi šio pasaulio lobio ir, matydamas, kad jo brolis turi reikalo, uždaro jam savo širdį, kaip gi pasiliks jame Dievo meilė? Mano vaikeliai, nemylėkite žodžiu, nei liežuviu, bet darbu ir tiesa"*, 1 Jono 3, 17—18.

2. MEILĖ YPATINGAI REIKALAUJA GAILESTINGŲ DARBŲ

Gailestingas darbas yra tas, kuris plaukia iš gailesc sujudintos širdies. Širdis, jei tik turi artimo meilės, negali ramiai žiūrėti į kitų vargus ir nelaimes, ji susispaudžia ir pajunta skausmą, tarsi tas vargas ar nelaimė būtų palietęs ją pačią. Kadangi kiekvienas žmogus trokšta išsivaduoti iš savo skausmo, todėl gailestinga širdis ir veržiasi suteikti pagalbos artimui, kad, išvaduodama jį iš nelaimės ir vargo, galėtų išvaduoti ir save iš skausmo.

Jeigu gi priešingai širdis neturi artimo meilės, tuomet ji šaltai žiūri į artimo vargus, ji nesujunda, nesusispaudžia jų akivaizdoje, o tuo neskuba su pagalba, palikdama artimą jo paties rūpesčiui ir likimui.

Toks gailestingų darbų trūkumas aiškiai įrodo užuojautos stoką, o užuojautos trūkumas įrodo meilės stoką, nes, anot apaštalo, *"jei kas turi šio pasaulio lobio ir, matyda-*

mas, kad jo brolis turi reikalo, uždaro jam savo širdį, kaip gi pasiliks jame Dievo meilė", 1 Jono 3, 17. Kas tad nori išsilaikyti Dievo ir artimo meilėje, tas būtinai turi daryti gailestingus darbus.

3. GAILESTINGI DARBAI YRA ĮSAKYTI

Jei Dievo meilė negali tverti mumyse be artimo meilės, o artimo meilė be gailestingų darbų, aiški seka iš to išvada, kad gailestingi darbai turi būti įsakyti, kaip kad yra įsakyta Dievo ir artimo meilė.

Kur yra tie darbai įsakyti? Visas Senas ir Naujas šv. Rašto Įstatymas pilnas yra paraginimų šelpti beturčius, teikti pagalbos našlėms ir našlaičiams, būti parama ligoniams, prislėgtiems ir persekiojamiems. Tokie darbai Dievui patinka ir suteikia žmogui neapsakomas Dievo palaimas. *"Išmalda,* dėsto angelas Tobijui, *vaduoja iš mirties, ir tai ji apkuopia nuo nuodėmių ir duoda pasigailėjimą ir amžinąjį gyvenimą... Kuomet meldeisi su ašaromis ir laidojai numirėlius, ir palikdavai savo pietus ir slėpdavai numirusius per dieną savo namuose ir laidojai nakčia, aš nunešiau tavo maldą Viešpačiui"*, Tob. 12, 9—12.

Kad abiejų Įstatymų paraginimai gailestingiems darbams nėra tik patarimai, kurie nevaržo žmogaus, bet įsakymai, kurie deda pareigą grasindami nuodėme, matosi iš paskutinio teismo eigos. Išganytojas daro apyskaitą gailestingų darbų. Tiems, kurie buvo darę gailestingus darbus žemėje, jis skiria dangų, sakydamas: *"Eikite mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo prirengtą karalystę. Nes aš buvau išalkęs, ir jūs mane pavalgydinote; buvau ištroškęs, ir jūs mane pagirdėte; buvau svečias, ir jūs mane priėmėte; buvau nuogas, ir jūs mane pridengėte; ligonis, ir jūs mane aplankėte; buvau kalėjime, ir jūs atėjote pas mane... kiek kartų jūs tai padarėte vienam šitų mažiausių brolių, man padarėte"*, Mato 25, 34—40.

Tiems gi, kurie bus apsileidę tuose darbuose, jis pa-

skelbs amžiną pasmerkimą. *"Eikite,* sakys, *šalin nuo manęs, prakeiktieji į amžinąją ugnį, kuri prirengta velniui ir jo angelams. Nes aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote; buvau ištroškęs, ir jūs manęs nepagirdėte; buvau svečias ir jūs manęs nepriėmėte; nuogas ir nepridengėte; ligonis ir kalėjime ir jūs neaplankėte manęs... Iš tikrųjų sakau jums, kiek kartų tai nepadarėte vienam iš šitų mažiausių, nė man nepadarėte",* Mato 25, 41—45.

Jeigu tad amžinai pasmerkiami tie, kurie nėra darę gailestingų darbų, nesunku suprasti, kad tie darbai turi būti įsakyti, nes pragaras yra skiriamas tik už įsakymų laužymą.

4. GAILESTINGŲ DARBŲ SKAIČIUS

Kadangi gailestingi darbai yra įsakyti, kadangi apsileidimas juose yra baudžiamas amžinąja bausme, pravartu yra sužinoti tikrą jų skaičių, kad visus atliktume, nes, anot apaštalo įspėjimo, kas prasikalstų vienu dalyku, tas yra kaltas visais (Jok. 2, 10).

Gailestingas darbas, kaip matome, yra tas, kuris plaukia iš sujaudintos širdies dėl artimo nelaimės. Kiek tad nelaimių gali paliesti artimą, tiek tegali būti ir gailestingų darbų.

Žmogus turi kūną ir sielą, todėl vienos nelaimės gali paliesti jo kūną, kitos sielą, o tuo pačiu ir darbai, kurie sušelpia žmogų, vieni sušelpia jo kūną, kiti jo sielą.

Kokios nelaimės gali paliesti kūną? Kūnui reikia maisto, pastogės, drabužio, sveikatos, laisvės, o kai numiršta, laidotuvių. Todėl septyni yra gailestingi darbai kūnui: 1) alkaną papenėti; 2) trokštantį pagirdyti; 3) nuogą pridengti; 4) pakeleiviui suteikti pastogę; 5) ligonį aplankyti; 6) rūpintis belaisviais; 7) numirėlius laidoti.

Iš to matosi, kad gailestingi darbai nėra tai vieno kito cento numetimas pavargėliui, bet visa eilė įvairių darbų, kuriuos gali atlikti net ir tie, kurie centų neturi.

Sielai reikia tiesos, kad surastų kelią į išganymą; reikia doros, reikia ramybės, reikia apsaugos, kad neįkristų į nuodėmę, o kai įkrinta, reikia pagalbos, kad iš jos atsikeltų. Tuo būdu susidaro septyni gailestingi darbai sielai: 1) nemokantį pamokyti; 2) abejojančiam duoti gerą patarimą; 3) klystantį įspėti; 4) nuliūdusį suraminti; 5) kaltes atleisti; 6) kantriai pakęsti kitų sunkumus, anot tautų apaštalo patarimo: *"Nešiokite kits kito naštas ir taip įvykdysite Kristaus įstatymą"*, Galat. 6, 2; 7) melstis už gyvus ir mirusius.

Turėkime širdyje troškimą atlikti visus išvardintus gailestingus darbus, ir progai pasitaikius, darykime juos. Šiandien pasirinkime tuos, kurie yra arčiau mūsų luomo ir pareigų. Baigdami prašykime Viešpaties, kad atimtų mums akmenines širdis, o suteiktų minkštas ir jautrias, kad neapsileistume gailestinguos darbuos.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, kas apsakys Tavo gailestingumo darbus, kas juos suskaitys. Niekas, nes jie yra be skaičiaus. Visi Tavo sutvėrimai, kurių yra nesuskaitoma daugybė, yra Tavo gailestingumo padaras, nes ką gera turi, iš Tavęs turi, todėl jie skelbia ne tik Tavo išmintį ir galybę, bet ir Tavo gailestingumą. Tavo įsakymą vykdydami, jie dalinasi iš Tavęs gautomis gėrybėmis su kitais sutvėrimais: saulė apšviečia žemę ir šildo ją, žemė duoda vaisius, kuriais maitinasi visokia gyvybė žemėje. Net žvaigždės danguje gelbsti vienas kitoms, kad galėtų laikytis ir eiti Tavo nustatytais takais. O jei pažvelgsime į savo kūno sąnarius, pastebėsime tą pačią tvarką: vieni sąnariai gelbsti kitiems, dalinasi su kitais savo gėrybėmis, kad bendromis jėgomis galėtų išlaikyti kūno visumą ir sveikatą, kad tas kūnas galėtų paskui tarnauti dvasiai, o dvasia Tau, Viešpatie, nes tai tarnybai Tu esi ją sutvėręs, o ne kam kitam. Jei kuris sąnarys suserga ir nebegali savo pareigos atlikti, kiti sąnariai ima sau jo pareigą: jei koja suserga, kita nešioja visą kūną, dvigubai dirbdama; jei ranka suserga, kita ją pava-

duoja, aprūpindama visus kūno reikalus. Ir akys žiūri į skaudamą vietą, ir rankos ją gydo ir saugoja nuo kiekvieno užgavimo. Tokio, Viešpatie, nuoširdumo, tokio gailestingumo, tokio patarnavimo vienų kitiems Tu reikalauji ir iš mūsų, nes mes irgi esame vieno kūno sąnariai, to būtent, kurio galva yra Tavo Sūnus, Jėzus Kristus. Didelė nelaimė ištinka kūną, kada jo sąnariai atsisako tarnauti vieni kitiems, tuomet kūno ir sveikata ir gyvybė atsiduria pavojuje. Pašauktas gydytojas nemato kitos priemonės pavojui prašalinti, kaip nupiauti ir atskirti nuo kūno visiškai sergantį ir nepagydomą sąnarį. Panašiai padarys su negailestingais ir nepagydomais savo sąnariais ir dangiškasis gydytojas, Tavo Sūnus. Jis atkirs juos nuo savo kūno ir mes juos į amžiną ugnį, sakydamas: *"Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį. Nes aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote"*, Mato 25, 41. Suprato, Viešpatie, gailestingų darbų reikalingumą pirmieji krikščionys, jie gerai atsiminė Tavo Sūnaus pavyzdį ir pamokymus, todėl lenktyniavo gailestinguose darbuose, turtus savo parduodavo, o pinigus, atnešę, padėdavo apaštalams prie kojų, kad jie jų rankomis būtų išdalinti beturčiams. Suteik, Viešpatie, ir mums to gailestingo karščio, padėk atjausti beturčių vargus, atimk akmenines širdis, o suteik kūniškas, kad pildydami gailestingus darbus, išvengtume tų bausmių, kurios yra skiriamos apsileidusiems.

Pasižadame, Viešpatie, pasirinkti šiandien tuos gerus darbus artimo naudai, kurie yra mums prieinami mūsų pareigose ir daryti juos visu uolumu.

APIE DŽIAUGSMĄ

Rugsėjo 5 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas ragina Pilypiečius nuolat džiaugtis Viešpatyje, sakydamas: „Džiaugkitės Viešpatyje visuomet; vėl sakau, džiaugkitės. Jūsų kuklumas tebūna žinomas visiems žmonėms; Viešpats yra arti“, Pilyp. 4, 4-5.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad padėtų mums atlikti šv. Povilo raginimą, kad ne sutvėrimuose, bet Viešpatyje rastume tą džiaugsmą, kurio taip trokšta mūsų širdis.

MĄSTYMAS

1. DŽIAUGSMAS

Kai žmogus neturi to, ko trokšta, jaučia skausmą, o kai gauna, jaučia džiaugsmą. Džiaugsmas tad yra malonumas arba smagumas, kuris plaukia iš gautos gėrybės. Kiekvienas, pvz., trokšta sveikatos. Kai jos neturi, kai yra ligų suspaustas, skundžiasi ir dejuoja, o kai pradeda eiti sveikyn, darosi linksmesnis, pasveikęs visiškai, džiaugiasi dar labiau.

Kadangi žmogaus reikalai yra labai įvairūs, todėl įvairūs ir skaitlingi yra jo troškimai, įvairios gėrybės, kurios tenkina tuos troškimus, o tuo pačiu įvairūs yra skausmai, kai trūksta tų gėrybių, įvairūs ir džiaugsmai, kada jas gauna.

Visi žmogaus džiaugsmai yra skirstomi į kūniškus ir dvasiškus. Kūniški džiaugsmai atsiranda tada, kai būna aprūpinami kūno reikalai ir jo troškimai. Išalkęs jaučia daug malonumo valgydamas, ištroškęs — gerdamas, sušalęs — kai šildosi, įkaitęs — kai vėsinasi, susirgęs — kai pasveiks-

ta. Dvasiški džiaugsmai atsiranda iš įgytų dvasiškų gėrybių, jei žmogus pajėgia jas branginti ir jų trokšti. Mažas, pvz., vaikelis gauna didelę dvasišką gėrybę per šv. krikštą, bet ja nesidžiaugia, nes nemoka dar jos įvertinti. Jis gyvena vien kūnu, todėl džiaugiasi skaniu valgiu ir kitais daiktais, kurie teikia kūnui malonumo.

Panašiai atsitinka ne tik su mažais vaikais, bet ir su suaugusiais, jei jie duoda pirmenybę kūniškiems džiaugsmams savo gyvenime. Per ilgą tokio gyvenimo laiką kūniški smagumai panaikina žmoguje visiškai dvasiškų dalykų skonį ir jų troškimą, o tuo padaro jį nejautrų dvasiškiems džiaugsmams.

Žmogaus džiaugsmai yra įvairūs ne tik pagal reikalų ir troškimų įvairumą, bet ir pagal troškimų gilumą arba įtampą. Juo troškimas yra didesnis, juo didesnis būna ir džiaugsmas iš gautos gėrybės. Juo kas, pvz., labiau išalkęs sėdasi valgyti, juo didesnį malonumą jaučia valgydamas.

Panašiai yra ir su dvasiškais džiaugsmais. Juo kas daugiau trokšta dvasiškų gėrybių, juo didesnį turi džiaugsmą, kai jas pasiekia, didesnį pajunta skausmą, kada jų netenka.

2. DŽIAUGSMAS YRA REIKALINGAS

Sunkiausias darbas būna lengvas, jei žmogus jį dirba su džiaugsmu. O su džiaugsmu dirba tada, kai tikisi didelės naudos, didelio pelno. Jeigu priešingai dirba su skausmu ir nuliūdimu, jeigu nesitiki jokio vaisiaus, jokios naudos iš savo darbo, tuomet ir mažas darbas pasidaro sunki našta. Tą tiesą Patarlių knyga reiškia, sakydama: *"Linksma širdis padaro žydintį amžių, nuliūdusi dvasia džiovina kaulus"*, Pat. 17, 22. Kaip kaulas išdžiūvęs padaro sąnarį nenaudingą, taip ir nuliūdusi širdis padaro visą žmogų netikusį kokiam nors darbui, nes atima jam visą jo stiprumą.

Kadangi išganymo darbas yra sunkus ir ilgas, todėl tik su džiaugsmu jį dirbdamas žmogus galės jį tinkamai atlik-

ti, galės daug nudirbti ir nepailsti, nes džiaugsmas stiprins jėgas.

Norėdamas patraukti žmogų į išganymo darbą ir suteikti jam tame darbe uolumo ir ištvermės, Dievas davė neapsakomų džiaugsmų pažadą: *"Ko akis neregėjo,* sako šv. Povilas, *nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, Dievas prirengė tiems, kurie jį myli. Mums gi tai Dievas apreiškė per savo Dvasią"*, 1 Kor. 2, 9—10.

Visas Kristaus mokslas pilnas yra džiaugsmų pažadų, todėl ir vadinasi evangelija arba gera naujiena. Ir iš tikrųjų, geresnės naujienos negali ir būti. Iš jos mes sužinome, kad atgauname teises į dangiškas linksmybes, kurias buvome praradę nusidėdami.

Dievas ne vien žada suteikti džiaugsmą kitam pasaulyje, bet jau ir šioje žemėje duoda jų paragauti savo ištikimiems tarnautojams: *"Karalius,* sako Giesmių Giesmės sužiedotinė, *įsivedė mane į savo maistų sandėlius"*, G. Giesmė 1, 3. Karališkų maistų sandėliai pilni yra geriausių ir brangiausių skanumynų, kas tad galės apsakyti, kokiais skanumynais Dievas vaišina sielą, kai ją įveda į savo skanumynų sandėlius. Suprasime dabar, kodėl šventieji, paragavę tų skanumynų, negalėjo jų užmiršti amžinai ir sutiko geriau mirti, negu jų išsižadėti.

Dvasiški džiaugsmai, kurių Dievas duodavo paragauti kankiniams, lengvino jų kančias, o kaikuriems net darė jas saldžias, kaip kad skaitome šv. Tiburcijaus gyvenime. Tas kankinys, budelių verčiamas vaikščioti po žarijas, nereiškė skausmo, bet džiaugsmą, jam atrodė, kad vaikščiojo po rožes.

3. TIKROJO DŽIAUGSMO YPATYBĖS

Nors visi mes trokštame džiaugsmo, tačiau ne visi jį surandame, o suradę, labai dažnai neilgai juo džiaugiamės, tai reiškia, kad buvome suradę netikrą, o apgaulingą džiaugsmą. Tokiu džiaugsmu džiaugiasi mažas vaikelis.

Bet koks menkniekis, betkoks žibutis padaro jam daug džiaugsmo, tačiau tas džiaugsmas neilgai tveria, jis greit pasibaigia, palikdamas savo vietoje nuliūdimą.

Šv. Povilas, ragindamas Pilypiečius džiaugtis, paliečia ir tikrojo džiaugsmo sąlygas. Jos yra keturios.

a. Viešpatyje. Džiaugsmas, kaip matėme, kyla iš gautos gėrybės. Juo tad gėrybė, kurią gauname, yra didesnė ir pastovesnė, juo didesnis ir pastovesnis yra džiaugsmas, kurį toji gėrybė sukelia. Kadangi Dievas yra didžiausia ir pastoviausia gėrybė, todėl ir džiaugsmas, kuris eina iš Dievo, yra pastoviausias ir didžiausias, jis nesibaigia net su mirtimi.

Džiaugsmas iš gautos gėrybės atsiranda tik tada, kai žmogus turi jos troškimą. Juk ir šaltas vanduo tik tada pasidaro gardus, kai kas ištroškęs jį geria.

Panašiai yra ir su džiaugsmu Dievuje. Tik tas turi tą džiaugsmą, kuris troško Dievo, kuris jį mylėjo; o kuris Dievo nemyli, tas negali turėti ir džiaugsmo jame. Todėl ten, kur nėra Dievo meilės, ten negali būti ir tikro džiaugsmo. Visi tad bedievių džiaugsmai yra tušti ir apgaulingi.

b. Be pertraukos. Džiaugsmai, paremti sutvėrimais, yra nepastovūs, nes sutvėrimai, kurie sukuria tuos džiaugsmus, yra nepastovūs, jie greit atsiranda, bet greit ir išnyksta, o su jais išnyksta ir džiaugsmai, kurie jais rėmėsi. Kas, pvz., džiaugiasi sveikata, turtais, garbe, tas negalės ilgai džiaugtis, nes nei sveikata, nei turtai, nei garbė nėra amžinos gėrybės.

Visai kitoks yra tų džiaugsmų likimas, kurie remiasi Dievu. Dievo niekas negali mums atimti, o ir pats Dievas neapleidžia žmogaus, todėl džiaugsmas iš Dievo yra nuolatinis ir tąsus.

Čia glūdi priežastis, dėl kurios šventųjų džiaugsmas visuomet buvo tolydinis, be pertraukos, jų ūpas nesikeitė, jie nebuvo vieną valandą linksmi, kitą nuliūdę. Jei pama-

tysime kurį nors žmogų, kurio ūpas dažnai keičiasi, reikš, kad jis ne Dievuje ieško savo džiaugsmų, bet sutvėrimuose.

c. Įvairūs. Nors Dievas yra vienas, tačiau džiaugsmas Dievuje gali būti labai įvairus. Tą įvairumą sudaro pirmiausia paties Dievo didybė, paskui įvairūs jo darbai žmogui padaryti: sutvėrimas, atpirkimas, įsikūnijimas, įvairių malonių suteikimas, dorybių įvairumas, kurias Dievo malonė sukuria mumyse, o kurių kiekviena teikia savotišką skanumą ir malonumą, kaip kad įvairūs valgiai, įvairiai sutaisyti suteikia skirtingą skanumą. Daug džiaugsmo ir malonumo suteikia kitų žmonių darbai Dievui, jų laimėjimai, jų pasišventimai, jų dorybės. Pagaliau visas Bažnyčios gyvenimas suteikia daug džiaugsmo. Bažnyčia, vesdama žmones prie Dievo, sudarė gražias šventes, reikšmingas apeigas, procesijas su jaudinančiais giedojimais, įkvėpė dailininkus piešti žavinčius paveikslus ir išdrožti jiems panašias stovylas, įkvėpė bažnyčių statytojus pastatyti tokias, kurios traukte trauktų žmogaus širdį prie dangiškų linksmybių. Vienu žodžiu džiaugsmas Dievuje nepalieka žmoguje nė vieno nervo nepajudinto, išjudina jo visas galias, protą, valią, ir jausmus, nes viskas, kas yra žmoguje, sutverta yra Dievui, todėl tik Dievuje gali surasti savo pilną džiaugsmą. Kas tad myli Dievą, jau čia žemėje gali turėti tūkstančius džiaugsmų, daugiau, reiškia, negu pasaulio sūnūs sutvėrimuose.

d. Netriukšmingi. Pasaulio džiaugsmai yra triukšmingi, nes kūniški, jie veržiasi per kūno sąnarius, kūno pojūčius, ir nervus, o tuo negali reikštis tyliai ir kukliai. Džiaugsmas Dievuje priešingai telkiasi dvasioje, todėl mėgsta tylą ir kuklumą. Štai kodėl šventieji, nors pilni buvo džiaugsmo Dievuje, tačiau vengė triukšmo, slapstėsi nuo pasaulio akių, kad galėtų ramiai džiaugtis savo džiaugsmu.

Patikrinkime savo džiaugsmus ir pažiūrėkime, kokių mes trokštame ir kokiai rūšiai jie priklauso. Prašykime nuoširdžiai Viešpaties, kad patrauktų mūsų širdis į save,

kad galėtume pasakyti su šv. Augustinu: *"O, kaip purvina atrodo žemė, kai pažvelgiu į dangų"*.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tu sutvėrei mūsų širdį ne vargui ir skausmui, bet laimei ir džiaugsmui, todėl ji ir veržiasi į tą džiaugsmą, kaip kad akmuo, išmestas aukštyn, veržiasi atgal į žemę. Gamtos įstatymai turėtų atsimainyti, kad akmuo nekristų žemėn. Panašiai turėtų pasikeisti žmogaus prigimtis, kad jo širdis nustotų ieškojusi džiaugsmo. Visais amžiais, visose vietose ir visuose luomuose žmonės ieškojo džiaugsmo, jeigu gi jo nerado, gyvenimą skaitė ne Tavo gerumo dovana, bet kažkokios aklos ir negailestingos galybės pasityčiojimu iš žmogaus. Kadangi, Viešpatie, žmogaus širdis nepasitenkina bet kokiu džiaugsmu, bet ieško pilno, o tas yra labai didelis, didesnis, negu visi sutvėrimai, nors ir kartu paimti, gali jį suteikti, todėl tie žmonės, kurie nepažįsta Tavęs, kurie nemoka džiaugtis Tavimi, kurie ieško savo džiaugsmų sutvėrimuose, apsigauna, nes nesuranda to, ko jų širdis trokšta. Nesuradę gi savo troškimams tinkamo maisto, nuliūsta, nusimena, burnoja prieš Tave ir Tavo apvaizdą, tarsi Tu būtumei jų skausmų ir nelaimių priežastis. Kiti vėl stoja į Tavo priešų eiles, ima kovoti Tavo šventą Vardą, kad jį išplėštų žmonėms iš širdžių ir minčių, manydami, kad daugiau turės džiaugsmo, jei galės gyventi niekeno nevaržomi sulig savo prigimties palinkimais... Kaip jie yra nelaimingi, kokiose tamsybėse yra paskendę, tik Tu vienas, Viešpatie, žinai, taigi gelbėk mus nuo tokios nelaimės, apsaugok nuo tokių tamsybių, suteik, kad ne sutvėrimuose, o Tavyje ieškotume to džiaugsmo, kurio trokšta mūsų širdis. Tą pagalbą Tu mums suteikei, Viešpatie, atsiųsdamas savo Sūnų. Jis, skelbdamas Tavo meilę, skelbė kartu ir džiaugsmą, nes tikras džiaugsmas plaukia iš tikros meilės. Ne nusiminimo tad ir nuliūdimo evangeliją jis mums atnešė nuo Tavęs iš dangaus, bet laimės ir džiaugsmo. Jis uždraudė vaikščioti nuliudusiu veidu atgailojantiems: *"Pasninkaudami,* sako, *nebūkite paniurę, kaip veid-*

mainiai: nes jie perkreipia savo veidus, kad pasirodytų žmonėms pasininkaują", Mato 6, 16. Jis liepė džiaugtis iš persekiojimų, piktžodžiavimų ir melų, nukreiptų prieš mus: *"Džiaukitės ir linksminkitės, nes jūsų užmokesnis gausus danguje. Nes taip persekiojo pranašus, kurie buvo pirm jūsų"*, Mato 5, 12. Tiesa, jis verkė, žiūrėdamas į Jeruzalės apakimą ir į tas nelaimes, kurias ji tuo būdu sau traukė. Jis liepė verkti ir moterims, kurios, eidamos paskui jį, nešantį kryžių, dejavo ir raudojo: *"Jeruzalės dukterys, ne manęs verkite, bet geriau verkite pačios savęs ir savo vaikų"*, Luko 23, 28. Jis laimino ir tas ašaras, kurios tekėjo iš didelio troškimo pažinti Tave ir mylėti, žadėdamas suraminimą: *"Palaiminti, kurie liūdi, nes jie bus paguosti"*, Mato 5, 5. Meilė tad gali kelti ne tik džiaugsmą, bet ir ašaras, tačiau tos ašaros yra visai kitos rūšies, negu šio pasaulio sūnų. Šio pasaulio sūnūs verkia, nesuradę džiaugsmo sutvėrimuose, Dievo gi mylėtojai verkia, matydami pasaulio apakimą ir nelaimes, į kurias pasaulis žengia. Šios ašaros yra šventos, jos bus nušluostytos, jos virs džiaugsmu, pasaulio gi ašaros pasiliks amžinos. Suteik tad, Viešpatie, mums tikro džiaugsmo, arba suteik ir ašarų, kurios džiaugsmu virsta, o apsaugok nuo tokių džiaugsmų, kurie virsta ašaromis ir tai tokiomis, kurios niekad nedžiūsta.

Pildydami, Viešpatie, Tavo apaštalo paraginimą, pasižadame šiandien neieškoti džiaugsmų sutvėrimuose, bet džiaugtis Tavyje.

APIE RAMYBĘ

Rugsėjo 6 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas linki Pilypiečiams, kad Dievo ramybė, viršijanti visokį išmanymą, sergėtų jų širdis ir jų protą Kristuje Jėzuje (Pilyp. 4, 7).

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad patrauktų mūsų protą ir mūsų širdį į save, kad jo meilėje ras-

tume tą ramybę, kurios negalime rasti sutvėrimuose, anot šv. Augustino pasakymo: „Nerimsta mano širdis, Viešpatie, iki nenurims Tavyje."

MĄSTYMAS

1. RAMYBĖ

Kada karo metu kovojančios pusės padaro paliaubas ir sustabdo mūšius, tyla įsiviešpatauja karo laukuose. Toks tylos laikotarpis vadinamas ramybe. Yra tai laikina kovos pertrauka, po kurios mūšiai vėl atsinaujina.

Jeigu gi kovojančios pusės susitaiko ir visiškai nutraukia karą, sakome, kad įvyko taika. Taika tad yra ne bet koks kovos nutraukimas, o tik toks, kuris plaukia iš minčių ir troškimų suderinimo, prie kurio prieina kovojančios pusės.

Kadangi prie tokio savo reikalų suderinimo su kitų reikalais gali prieiti tik protingi sutvėrimai, todėl tik protingi sutvėrimai gali daryti taiką. Visi gi kiti, kuriems trūksta proto, kuomet nustoja kovoję tarp savęs, sudaro ne taiką, bet ramybę. Kada, pvz., jūra nustoja bangavusi, nesakome, kad ji susitaikė su vėju, bet nurimo, nes vėjui nustojus pūsti, išnyko ir bangos.

Kovų yra ne vien žmonėse, ne vien gamtos gaivaluose, jų yra ir žmogaus viduje tarp paskirų jo dalių, tarp įvairių troškimų ir palinkimų. Pirmutinė ir aršiausia kova yra tarp kūno ir dvasios. Kūnas nori pavergti dvasią ir priversti ją tarnauti jo reikalams. Dvasia priešingai stengiasi užvaldyti kūną ir padaryti jį savųjų reikalų tarnautoju. Tą nuolatinę kovą tarp kūno ir dvasios ir išreiškia šv. Pavilas, sakydamas: *"Kūnas geidžia prieš dvasią, o dvasia prieš kūną; nes tuodu yra kits kitam priešingu"*, Galat. 5, 17.

Net tarp paskirų kūno palinkimų ir troškimų sukyla dažnai ginčų ir prieštaravimų. Vieni jų traukia kūną į tokius smagumus, kurie kenkia jo sveikatai, jo gyvybei, gadi-

na gerą žmogaus vardą, kaip štai: apsiryjimas, girtybė, paleistuvystė. Kiti vėl nori apsaugoti tikras kūno gėrybes, todėl stoja į kovą su kenksmingais palinkimais ir rūpinasi juos suvaržyti, siūlo žmogui įvairius apsimarinimus, susivaldymus, kurie visai nepatinka pagedusiai prigimčiai.

Toji tad kova, kuri verda žmogaus viduje tarp kūno ir dvasios, tarp vienokių ir kitokių palinkimų ir troškimų ir kelia jame tą neramumą, kuris jį kankina ir vargina. O kitaip ir būti negali, nes visos kovos alsina ir vargina kovojančius.

Kovai nutrūkus ar pasibaigus, tyla įsiviešpatauja žmogaus viduje, kurią ir vadiname ramybe. Nevadiname taika, nes paskiros žmogaus dalys neturi savo nei proto, nei valios, todėl negali daryti savo tarpe taikos, kaip kad daro taiką kovojantieji asmenys. Nepasakysime, pvz., kad geiduliai susitaikė su protu, kada nustojo žmogų varginę, bet nurimo, kaip kad nurimsta jūrose audra ir nustoja mėčiusi laivą.

Ramybė tad yra tokia žmogaus vidaus būklė, kurioje viešpatauja tyla, panaši į tą tylą, kuri darosi gamtoje, sustojus vėjui pūsti arba karo laukuose paliaubų metu.

2. ŽMOGAUS ŠIRDIS TROKŠTA RAMYBĖS

Kas turi kokią gėrybę, tas nori ja naudotis ir džiaugtis niekeno nekliudomas. Kas, pvz., eina, didele pinigų suma nešinas, visai nenori, kad kas jį užpultų ir atimtų jam tuos pinigus. Kadangi tokio užpuolimo galimybė yra, todėl darosi bailus ir neramus, nes nenori prarasti savo gėrybės.

Panašiai darosi neramus ir tas, kuris nori išsaugoti dvasiškas gėrybes, Dievo malonę, sielos nekaltumą, bet tik tada, kai toms gėrybėms gresia pavojus iš nuodėmės pusės.

Kas gi neturi jokių gėrybių, tas yra verčiamas jų ieškoti, dirbti ir pasišvęsti joms, nes žmogaus širdis nerimsta be gėrybių. Įgijęs gėrybes, žmogus ieško ramybės, kad galėtų jomis naudotis ir džiaugtis nekliudomas.

Ramybė tad yra visų žmogaus rūpesčių, visų pastangų

ir kovų tikslas. Net tautos stoja į kovą tuo tikslu, kad nugalėtų tuos gaivalus, kurie drumstė ramybę, nes tik ramybėje galima naudotis turimomis gėrybėmis.

3. TIKRA IR KLAIDINGA RAMYBĖ

Žmogaus širdis, kaip matome, trokšta ramybės, bet trokšta jos vien dėl to, kad galėtų nekliudomai džiaugtis turimomis gėrybėmis.

Bet ir turimos gėrybės nevisuomet teikia žmogui tikros ir pastovios ramybės. Judas apaštalas, pardavęs savo Mokytoją ir gavęs už savo darbą tris dešimtis sidabrinių, manė ramiai pagyvensiąs kurį laiką. Įvyko visai priešingai. Pinigai, niekšišku būdu įgyti, taip smarkiai ėmė jam svilinti delnus, kad nepajėgė jų išlaikyti, todėl nunešė juos atgal ir metė po kojų tiems, iš kurių juos buvo gavęs, norėdamas nusipirkti ramybę nors tokia kaina. Tačiau apsiriko, ramybė nesugrįžo, neramumas tol jį kankino, kol neišspaudė gyvybės.

Yra tai amžinas paminklas ir įspėjimas tiems, kurie ieško ramybės nuodėmingose gėrybėse, niekad jos ten nesuras, nes jos tenai nėra anot pranašo įspėjimo: *"Nėra ramybės nedorėliams"*, Iz. 48, 22.

Nėra ramybės ir tiems, kurie jos ieško sutvėrimuose, nes žmogaus širdis sutverta Dievui, turi neribotai didelį talpumą, kurio negali užpildyti ne tik paskiri sutvėrimai, bet ir visi kartu paimti, tokį talpumą gali užpildyti vienas Dievas. Tie tad, kurie ieško ramybės sutvėrimuose, žemiškose gėrybėse, kultūrose, tikros ir pastovios ramybės niekad nesuras. Naujais išradimais, naujais įspūdžiais jie gali laikinai nuslopinti tą neramumą, kuris glūdi jų širdies gelmėse, kaip kad gydytojas laikinai vaistais nuslopina kokį kūno skausmą, bet tikros ir pastovios ramybės pasiekti negali, nes nesuteikia savo širdžiai to, ko ji trokšta savo gelmėse, būtent Dievo.

Kadangi ramybė plaukia iš turimų gėrybių, todėl juo

tos gėrybės yra didesnės ir pastovesnės, juo didesnė ir pastovesnė plaukia iš jų ir ramybė.

Dievo prigimtis yra didžiausia ir pastoviausia gėrybė, todėl Dievas turi tokią ramybę, kokios negali turėti nė vienas sutvėrimas, net šventieji ir angelai danguje, todėl ji viršija visokį šventųjų ir angelų išmanymą.

Iš Dievo plaukia ramybė į dangaus gyventojus. Toji dangaus gyventojų ramybė vadinasi amžinas atilsis, jis viršija visokį švenčiausių ir tobuliausių žmonių išmanymą žemėje, nes niekas negali žemėje nei suprasti, nei nujausti, nei įsivaizduoti šventųjų laimės danguje, taip ji yra didelė ir viršijanti visokį išmanymą.

Šventi ir tobuli žmonės žemėje, kurie myli Dievą visa širdimi, gauna iš jo ramybę, kuri neribotai viršija visas žemiškas ramybes, todėl ji viršija visokį šio pasaulio sūnų išmanymą, nes šio pasaulio sūnūs ima savo džiaugsmus ir ramybes ne iš Dievo, bet iš sutvėrimų.

Tokios Dievo ramybės linki šv. Povilas Pilypiečiam, sakydamas: *"Dievo ramybė, perviršijanti visokį išmanymą, tesergi jūsų širdis ir jūsų protus Kristuje Jėzuje"*, Pilyp. 4, 7.

Tokios ramybės jis linki skaitytojams savo laiškų pradžioje: *"Malonė jums ir ramybė nuo Dievo, mūsų Tėvo ir Viešpaties Jėzaus Kristaus"*. Tokios ramybės linkėjo apaštalams prisikėlęs Išganytojas: *"Ramybė jums, tai aš, nebijokite"*, Luko 24, 36. Tokią ramybę žadėjo jiems palikti, atsisveikindamas: *"Aš jums palieku ramybę; ne kaip pasaulis duoda, aš jums duodu"*, Jono 14, 27.

Tokia ramybė plaukia iš Dievo meilės ir yra vienas iš 12 šv. Dvasios vaisių. Pažvelkime į save, ar esame verti tokios ramybės ,ar ne ieškome jos sutvėrimuose.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, laimingas yra žmogus, kuris ieško ramybės Tavyje, nes Tu vienas gali ją suteikti. Dovidas karalius, padėjęs visą savo viltį Tavyje, pajuto savyje taip didelę ramybę, kad niekas negalėjo jos sudrumsti.

Net priešų puolimai, kariuomenių stovyklos negalėjo sukelti jame baimės ir atimti tą ramybę, kurią rado Tavyje, todėl reiškia savo džiaugsmą, šaukdamas: *"Viešpats mano šviesa ir mano išgelbėjimas, ko gi aš bijosiu? Viešpats mano gyvybės globėjas, prieš ką gi aš drebėsiu? Kuomet artinasi prie manęs piktadariai mano kūno ėstų, mano neprieteliai, kurie vargina mane, jie patys darosi silpni ir krinta. Jei sustoja prieš mane kariuomenės stovykla, mano širdis nebijo. Jei pakyla prieš mane kova aš ir tuomet turiu vilties. Vieno dalyko meldžiu Viešpatį, jo aš ir ieškau, kad man būtų valia gyventi Viešpaties namuose per visas mano gyvenimo dienas, matyti Viešpaties meilumą ir lankyti jo bažnyčią. Nes jis slepia mane savo šėtroje; nelaimės dienoje dengia mane savo šėtros slėpynėje", Ps. 26, 1—5.* Kaip toli mes esame, Viešpatie, nuo tos ramybės, kuria džiaugėsi tas šventas karalius. Jis nebijojo žiauriausių savo priešų; mes gi bijomės net savo prietelių, prarandame ramybę, kada jie pasielgia ne taip, kaip kad mes laukėme ir vaizdavomės. Jis nebijojo kariuomenių stovyklų, kurios buvo prisirengusios jį pulti, nes žinojo, kad Tu esi jo šviesa ir išgelbėjimas, jo gyvybės globėjas. Mes gi bijomės kiekvieno vabalėlio, mažiausio vėjo pūstelėjimo, mažiausio pavojaus, nes užmirštame, kad Tu esi mūsų globėjas, kad be Tavo valios nė vienas plaukas negali nukristi mums nuo galvos. Jis pasitikėjo Tavim, todėl ramiai žiūrėjo į didžiausius pavojus. Mes gi pasitikime ne Tavim, bet savo gabumais, savo kojų greitumu ir rankų stiprumu, savo turtų daugumu ir savo prietelių galingumu, todėl drebame prieš kiekvieną pavojų ir netenkame ramybės, nes jaučiame, kad pavojui ištikus ne visuomet pajėgs mus apginti tie, kuriais pasitikime. Suteik tad, Viešpatie, mums to, ko ir tas šventas karalius prašė, būtent, kad leista mums būtų gyventi Tavo namuose per visas mūsų gyvenimo dienas, kad paskendę Tavo meilėje, Tave vieną skaitytume didžiausia gėrybe, nes tik tuomet pasieksime tą ramybę, kurios trokšta mūsų širdis.

Kaip numirėlis ilsisi ramiai, nes neturi nei baimės, nei rūpesčio, kad kas jam atimtų jo gėrybes, taip ir paskendęs Tavo meilėje yra numiręs žemiškoms gėrybėms, o tuo pačiu neturi nei baimės, nei rūpesčio, kad kas jam atimtų Tavo meilę. Kaip pragaras neišduoda savo aukų, kas ten pateko, turi ten amžinai pasilikti, taip ir Tavo meilė laiko tuos, kuriuos pagavo. Visa senovės pagonų galybė nepajėgė pergalėti silpnų jaunikaičių ir mergelių ir atimti jiems Tavo meilę, kuomet stipriausi karaliai, saugojami ginkluotų kariuomenių būrių, turi nusilenkti prieš stipresnį už save ir atiduoti jam savo gėrybes. Ramybė tad, Viešpatie, yra Tavo meilės vaisius, kas ją turi, tam nereikia nieko bijotis.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien daryti Tavo meilės aktus, kai tik koks neramumas aplankys mūsų širdį.

APIE NEAPYKANTĄ

Rugsėjo 7 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas smerkia neapykantą, kurią žydai jam turi ir pareiškia, kad toji jų neapykanta pasiekia ir Tėvą, kad neturi jokio pasiteisinimo. „Kas, sako, manęs nekenčia, tas nekenčia ir mano Tėvo. Jei nebūčiau tarp jų daręs darbų, kurių niekas kitas nėra daręs, jie neturėtų nuodėmės; o dabar jie matė ir nekenčia kaip manęs, taip ir mano Tėvo", Jono 15, 23-24.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mūsų širdį nuo tokio pagedimo, kad pradėtume nekęsti to, ką jis liepia mylėti, ir mylėti, ką jis liepia neapkęsti.

MĄSTYMAS

1. ŽMOGUS GALI PRIEITI IKI DIEVO NEAPYKANTOS

Visokios gėrybės, kokios tik yra žemėje ir kokių tik žmogaus širdis gali trokšti, yra išėjusios iš Dievo, o per tai

Dievas yra vienintelis visokios gėrybės šaltinis, nėra nė vienos gėrybės, kuri plauktų iš kitokio šaltinio, negu Dievas.

Jeigu tad Dievas yra visokios gėrybės šaltinis, jeigu iš kitos vėl pusės visi sutvėrimai turi įgimtą palinkimą trokšti ir ieškoti to, kas jiems yra gera ir naudinga, visi sutvėrimai turėtų būti traukte traukiami į Dievą, kad jame surastų savo troškimų patenkinimą.

O visgi yra sutvėrimų, kurie nekenčia Dievo. Nekenčia Dievo pirmiausia piktosios dvasios, kurios gundo žmones ir kursto juos prieš Dievą, norėdamos išardyti jo karalystę žemėje.

Nekenčia Dievo ir įvairaus plauko piktadariai ir bedieviai, kurie mano, kad be Dievo galės laisviau ir laimingiau gyventi žemėje, nes nebus kam drumsti jų sąžinės. Kuo tad išaiškinti tą Dievo neapykantą, kuria jie yra užsikrėtę? Žinodami kelius, kurie veda į neapykantą Dievui, galėsime ir mes nuo jos apsisaugoti.

Neapykanta yra tai valios nusigrįžimas nuo tų daiktų, kuriuos ji skaito kenksmingais ir nepageidaujamais. Skaito kenksmingais tada, kai protas pasako juos esant tokiais, nes valia neturi savo šviesos, visą šviesą ji ima iš proto, kaip kad neregys, neturėdamas akių, visas sau reikalingas žinias semia iš to, kuris jį vedžioja.

Protas vėl nevisuomet pagauna tiesą, jis dažnai suklysta, nes sprendžia apie daiktus ne taip, kaip jie yra tikrumoje, bet taip, kaip jie yra prote minties ar idėjos pavidale. Mes irgi lengvai suklystume, jeigu mums reiktų spręsti apie žmones žiūrint ne į juos, ne į jų darbus, bet į jų fotografijas, nes fotografija neišreiškia visko, kas yra žmoguje, neišreiškia jo dvasios ypatybių, jo minčių, jo troškimų ir siekių.

Panašiai ir mintis ar idėja, kuri yra tarsi daikto fotografija, neišreiškia pilnos realybės, kuri yra daiktuose, o tik jos dalį, todėl protas, neturėdamas pilnų žinių apie daik-

tus, gali paskaityti blogais tuos, kurie yra geri ir gerais, kurie yra blogi, o pats suklydęs, lengvai gali suklaidinti ir valią.

Jeigu dabar protui sunku yra turėti pilnų žinių apie sutvertą realybę ir duoti jos teisingą sprendimą, tai dar sunkiau yra turėti pilnų žinių apie nesutvertą realybę, apie paties Dievo esmę ir duoti jos teisingą sprendimą.

Dievas neribotai viršija visus savo sutvėrimus, todėl nėra nė vieno, kuris galėtų išreikšti Dievo esmę taip, kaip ji yra savyje, ir duoti visišką ir pilną Dievo supratimą. Tik kada sutvertas protas atsistos Dievo akivaizdoje ir pamatys Dievą netarpiškai, negalės abejoti Dievo gerumu ir negalės jo laikyti neapykantoje. Šventieji tad, kurie mato Dievo veidą danguje, negali susilaikyti nuo giliausios ir karščiausios jo meilės. . .

Tie gi, kurie Dievo nemato, nemato ir jo gerumo, nemato ir tų gyslų, kuriomis atiteka jiems iš Dievo reikalingos gėrybės. Jei yra be nuodėmės, turi nepagadintą prigimtį, o tuo pačiu trokšta tokių gėrybių, kurios yra tikros, kurias ir Dievas laiko gėrybėmis. Gyvendami gi tikėjimu, viltimi ir meile, sulaukia iš Dievo tų gėrybių, kurių trokšta jo širdis.

Kai nusideda, pagadina gėrybių skonį, pradeda skaityti už gėrybes tai, kas nėra tikra gėrybė. Laukdami gi iš Dievo tų klaidingų gėrybių, jų nesulaukia, priešingai, sulaukia skausmų ir bausmių iš Dievo teisingumo, todėl ir pradeda nekęsti Dievo, kaip savo priešo, savo laisvės varžytojo.

Nuodėmė tad yra Dievo neapykantos priežastis, ji padaro sielą tokį pat ligonį, kokį kūno ligos padaro kūną. Kūno sąnariai, ligomis pagadinti, atsisako tarnauti tiems tikslams, kuriems yra sutverti: akys nustoja regėjusios šviesą, ausys girdėjusios garsus, kojos atsisako vaikščioti, rankos — dirbti, viduriai — virškinti maistą.

Panašiai nuodėmių pagadintas protas nesugeba surasti tiesos, tiesą skaito kvailyste ir todėl nekenčia jos. Valia,

pametusi tikrų gėrybių skonį, ima gaudyti klaidingas, o tuo prieina prie tikrų gėrybių neapykantos. Kadangi Dievas yra visokios tiesos ir visokios gėrybės šaltinis, žmogus, pagadintas nuodėmės, turi nusikreipti nuo Dievo ir jo nekęsti.

Kad nuodėmė yra Dievo neapykantos priežastis, gyviausiais ir aiškiausiais žodžiais išdėstė patsai Išganytojas, sakydamas: *"Šviesa atėjo į pasaulį, bet žmonės labiau mėgo tamsybę, kaip šviesą, nes jų darbai buvo pikti. Nes kiekvienas, kurs pikta daro, nekenčia šviesos ir neina į šviesą, kad jo darbai nebūtų peikiami. Kas daro tiesą, tas eina į šviesą, kad jo darbai pasirodytų, nes jie padaryti Dievuje"*, Jono 3, 19—21. Saugokimės tad nuodėmės ir išvengsime Dievo neapykantos.

2. NEAPYKANTA DIEVUI DIDŽIAUSIA IŠ VISŲ NUODĖMIŲ

Nors kiekvieną nuodėmę seka nusigrįžimas nuo Dievo, kitaip nebūtų nuodėmės, tačiau ne kiekvienoje nuodėmėje tas nusigrįžimas sudaro pirmaeilį dalyką, pirmaeilį nusidėjėlio siekimą. Visomis, pvz., kūniškomis nuodėmėmis nusidėjėlis siekia kaip pirmaeilio dalyko kūniškų smagumų. Kadangi tie kūniški smagumai yra Dievo draudžiami, todėl jų siekdamas, nusidėjėlis turi prieiti ir prie nusigrįžimo nuo Dievo, tarsi nenorėdamas.

Kitaip dalykai virsta, kai nusidėjėlis neturi kitokių norų ir siekimų, o tik tą vieną, kad Dievo nebūtų. Čia jau nusigrįžimas nuo Dievo pasidaro pirmaeilis dalykas, kuris ir padaro neapykantą Dievui sunkesne nuodėme už visas kitas. Todėl ir žydų nuodėmė, kurie išdavė Kristų Pilotui, buvo sunkesnė, negu paties Piloto, kuris išnešė mirties dekretą prieš Kristų. Žydai padarė tai iš neapykantos, Pilotas gi iš silpnybės ir baimės, kad nebūtų įskųstas ciesoriui. Pats Išganytojas tai pareiškė Pilotui sakydamas: *"Kas mane tau įdavė, turi didesnę nuodėmę"*, Jono 19, 11.

Atrodytų, kad nuodėmės prieš šv. Dvasią yra sunkiausios, nes apie jas Išganytojas yra pasakęs, kad nebūsiančios atleistos nei šiame, nei kitame pasaulyje.

Tačiau giliau įžvelgę į nuodėmių prieš šv. Dvasią esmę, pastebėsime, kad visos jos susiveda prie neapykantos Dievui, todėl ir negali būti atleistos nei šiame, nei kitame pasaulyje, o tuo neapykanta Dievui lieka sunkiausia iš visų nuodėmių.

3. NUODĖMĖ YRA IR ARTIMO NEAPYKANTA

Artimo meilė yra panašiai įsakyta kaip ir Dievo meilė, nes, anot apaštalo, Dievo meilė negali mumyse patverti be artimo meilės, nes artimas yra Dievo paveikslas. Kas tad nekenčia artimo, ardo savyje ne tik artimo, bet ir Dievo meilę.

Kadangi artimą mylėti privalome sulig tuo, ką jis turi iš Dievo, būtent sulig žmogiška prigimtimi ir antgamtinėmis malonėmis, o ne sulig tuo, ką jis turi savyje iš pagadintos prigimties ir iš piktosios dvasios, todėl ir neapykanta artimui bus nuodėmė tik tada, kada mes jame nekęsime žmogiškos prigimties ir joje sudėtų Dievo dovanų. Jeigu gi nekęsime artime tai, kas jame yra iš nuodėmės ir pagadintos prigimties, nebus tai neapykantos aktas, bet meilės.

4. PAVYDAS YRA ARTIMO NEAPYKANTOS PRIEŽASTIS

Pavydas yra skausmas ir nuliūdimas, kuris kyla žiūrint į kitų pasisekimus ir gėrybes. Kadangi kiekvienas gyvūnas turi įgimtą palinkimą vengti skausmo, todėl ir žmogus vengdamas skausmo turi vengti ir tų dalykų, kurie tą skausmą žadina, turi, reiškia, prieiti prie neapykantos tų žmonių, kurių pasisekimas žadina ne džiaugsmą, bet skausmą. Tuo keliu eidamas ir Kainas pasiekė neapykantos savo broliui.

Prašykime Viešpaties, kad išvengtume pavydo, kad galėtume džiaugtis su tais, kurie džiaugiasi ir liūsti su tais, kurie yra nuliūdę, o išvengsime neapykantos ir Dievui ir artimui.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, skaudu yra žiūrėti į žmogų, kurio kūnas taip sugedęs, kad sąnariai atsisako tarnauti tiems tikslams, kuriems yra skirti. Akys yra skirtos matyti šviesą, bet šviesos vietoje mato tamsybes. Ausys negirdi žmogiškos kalbos garsų, uoslė nejaučia kvapsnių, skonis nepagauna maisto sveikatingumo, palytėjimas neskiria šalčio nuo karščio. Toks kūno sugedimas padaro žmogų daugiau panašų į lavoną, negu į gyvą žmogų, nes ir lavonas nemato šviesos, negirdi garsų, nejaučia kvapų, neatskiria šalčio nuo karščio. Tačiau, Viešpatie, toji kūno nelaimė dar nesudaro didžiausios mūsų nelaimės, nes anksčiau ar vėliau visi pavirsime lavonais ir subyrėsime į dulkes, Tavo ištarmė: *"Dulkė esi ir dulke pavirsi"* negali neįvykti. Iš tų dulkių Tu pažadėjai, Viešpatie, padaryti naują kūną, sveiką ir tobulą, be ligų ir trūkumų, ir sugrąžinti mums jį prisikėlimo dienoje, todėl gyvendami prisikėlimo viltimi, lengviau galime pakelti visus kūno sugedimus, nes jie nėra amžini, o tik laikini. Bet kas apsakys, Viešpatie, tą nelaimę, į kurią įkrinta žmogus, kai jo dvasia pagenda ir pasidaro dvasišku lavonu, kai jo protas ima melą už tiesą, tamsybes už šviesą, kai jo valia Tave, didžiausią gėrybę, skaito didžiausia blogybe ir su neapykanta nusikreipia nuo Tavęs. Tas dvasios pagedimas yra amžinas, nes dvasia nebus pataisyta prisikėlimo dienoje, kaip kad bus pataisytas kūnas, ji turės pasilikti per amžius tokia, kokia apleis kūną mirties valandoje. Savo tą pagedimą ji suteiks ir kūnui prisikėlimo dienoje, todėl ne visi kūnai galės džiaugtis tuo gražumu, kurį Tu pažadėjai ir kurį mums parodė Tavo Sūnus, prisikėlęs iš numirusių, o tik tie, kurių dvasia bus išlaikiusi dvasišką sveikatą, bus nesutepusi to balto drabužėlio, kurį buvo gavusi per šv. krikštą. Ateik tad, Viešpatie, mums į pagalbą, ap-

saugok mūsų dvasią nuo pagedimo, suteik mūsų protui tikro ir gyvo tikėjimo šviesą, suteik valiai tų gėrybių meilę, kurias Tu skaitai gėrybėmis, kad gėrybių pasirinkime nesuklystume. Kadangi Tu, Viešpatie, kalbant Išminties knygos žodžiais (Išm. 11, 25) *"myli visa, kas yra, ir nelaikai neapykantoje nieko to, ką esi padaręs"*, išmokyk ir mus tokios meilės, padaryk ir mūsų meilę panašią į Tavo meilę, saugok mus nuo neapykantos toms gėrybėms, kurias Tu skaitai gėrybėmis ir liepi mylėti.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, ginti savo širdį, kad jokia neapykanta į ją neįsiveržtų, pasižadame su meile priimti net skaudžiausius dalykus, jei jausime, kaip Jobas, kad jie eina iš Tavo rankos.

APIE ŠVENČ. P-LĖS PALAIMAS

Rugsėjo 8 d.

Švenčiausios P-lės Užgimimo šventė

1. ĮŽANGA. Prisiminkime žodžius, kuriais Bažnyčia reiškia savo džiaugsmą dėl Dievo Motinos užgimimo: „Tavo užgimimas, Dievo Gimdytoja Pana, paskelbė džiaugsmą visam pasauliui; nes iš tavęs užtekėjo teisingumo saulė, Kristus, mūsų Dievas, kuris, panaikindamas prakeikimą, suteikė palaimą, ir sumušdamas mirtį, davė mums amžiną gyvenimą", Mišp. ant.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad turėtume dalį palaimose, su kuriomis Švenčiausioji P-lė atėjo į šį pasaulį, kad dėl to galėtume nuoširdžiai džiaugtis jos užgimimu.

MĄSTYMAS

1. PALAIMA

Kiekvienas žmogus, eidamas per gyvenimą, sėja gera arba bloga, padeda statyti kitiems laikinosios ir amžinosios

laimės buveinę, arba prisideda prie jos griovimo. Tuos tad, kurie padeda kitiems išvengti skausmų ir surasti gerovę, žmonės giria, juos aukština, jų vardus mini su meile ir pagarba, žodžiu, gerai kalba apie juos, liudydami, kad yra įgiję iš jų laimę ir gerovę. Ta tad gera kalba arba liudymas apie kitų mums padarytus gerus darbus ir yra laiminimas. Lotinų žodis "benedictio" ne ką kitą ir reiškia kaip kalbėjimą gerai, kuriuo pareiškiame savo dėkingumą už įgytas gėrybes.

Tokia prasme laiminame Dievą, pripažįstame, kad iš jo esame gavę visas mums reikalingas gėrybes. Laiminame ir gerus žmones, per kurių rankas Dievo gėrybės mus pasiekia. Valdiniai laimina savo gerus valdytojus; vaikai laimina gerus tėvus. Laiminame net dienas ir valandas, kuriose sulaukėme ko nors gero.

Priešingai tuos, kurie yra prisidėję kitų laimės ir gerovės ardymui, žmonės niekina, jų vardus mini su neapykanta, žodžiu, kalba apie juos blogai, "maledictio" ir reiškia kalbėjimą blogai apie tai, ko nekenčiame; reiškia ir blogą linkėjimą arba keiksmą, nes neapykanta ir žadina blogą linkėjimą, kaip kad meilė žadina gerą linkėjimą.

Gėrybės gi, kurias mes gauname iš geradarių ir kurios duoda mums progos juos laiminti, žmonių kalboje yra gavusios palaimos vardą: sakome, pvz., gavome Dievo, šventųjų, savo prietelių, gerų žmonių ir t.t. palaimą.

Net geri linkėjimai įgijo palaimos vardą, todėl sakome, kad šv. Tėvas laimina žmonių gerus darbus, geras organizacijų pastangas platinti Dievo karalystę žemėje.

2. ŠVENČ. P-LĖS PALAIMOS

Švenčiausioji P-lė yra palaiminta dvejopu būdu. Pirmiausia, ji pati yra gavusi iš Dievo tiek gėrybių, kad jomis viršija ne tik visus žmones, bet ir angelus, todėl teisingai užima angelų karalienės vietą. Šia prasme Išganytojas laimino evangelijoje beturčius dvasioje, romiuosius, liūdinčius,

alkstančius ir trokštančius teisingumo, tyros širdies, gailestinguosius, ramybę darančius, nes tokiais keliais vaikščiodami jie pasieks didelės dangiškos laimės.

Antruoju būdu Švenč. P-lė yra palaiminta, kad ji nepasilaikė gautų gėrybių iš Dievo vien sau, bet jomis gausiai dalinasi su visais sutvėrimais, prisidėdama tuo būdu prie jų laimės ir užtarnaudama palaimintosios vardą.

Šią visų sutvėrimų palaimą ji pramatė dvasioje ir išgiedojo giesmėje "Magnificat" šiais žodžiais: *"Štai nuo dabar visos kartos vadins mane palaiminta"*, Luko 1, 48. Ir iš tikrųjų, tas pranašingas žodis įvyko ir įvyksta toliau, ne tik visos žmonių kartos vadina ją palaiminta, bet ir angelai ir pats Dievas.

a. Dievas Tėvas vadina ją palaiminta, nes yra jo Sūnaus Motina, kurią jis sau prirengė nuo amžių. Palaiminta ir Dievo Sūnaus, nes joje rado sau tinkamą buveinę. Palaiminta ir šv. Dvasios, nes yra tikra josios sužiedotinė, jos veikimu pradėjo ir pagimdė pasaulio Išganytoją.

b. Palaiminta ją vadina ir angelai, nes angelų gyvenimu ir pati gyveno ir žmones jo išmokė, palikdama nevystantį skaistybės pavyzdį. Atitaisė ir angelų gerą vardą, nes tarėsi su jais ne apie žmonijos pražūtį, kaip kad padarė pirmoji motina, bet apie jos išganymą. Pasikalbėjimas vėl su angelais nekėlė jos į puikybę, bet vedė prie giliausio nusižeminimo.

c. Palaiminta ypatingai moterų, nes sugrąžina joms jų gerą vardą ir apgina nuo priešų.

Aukštą ir garbingą pašaukimą buvo nuo Dievo gavusi moteris, būtent vesti žmones prie Dievo. Kada nupuolė, kada pateko į šėtono vergiją, šėtonas pradėjo išnaudoti jos aukštą pašaukimą saviems tikslams, būtent Dievo karalystės griovimui žemėje. Už tat ne tik žmonės, bet ir Dievas ją paniekino, atiduodamas ją pagedusio vyro valdžiai: *"Aš,* sako, *padauginsiu tavo vargus ir tavo gimdymus; tu sopu-*

liuose gimdysi ir būsi vyro valdžioje, o jis bus tavo viešpats", Prad. 3, 16.

Toji pagedusio vyro valdžia buvo neapsakomai sunki ir skaudi moteriai, niekas neišskaičiuos tų vargų, kuriuos moteris iškentė nuo rojaus iki Kristui.

Švenčiausioji P-lė atneša ypatingą palaimą moteriai. Ji atidaro pasauliui akis į garbingą moters pašaukimą. Nuo šio laiko Švenčiausiosios P-lės gerbėjai kitokiomis akimis ima žiūrėti į moterį, niekas neišdrįsta jos niekinti, o juo kas turi didesnę Kristaus ir Švenčiausiosios P-lės meilę, didesnę jaučia pagarbą ir moteriai.

Moteris yra apginta ir nuo vyro žiaurumo. Jei kada vyras galėjo daryti moteriai priekaištų, kad ji yra pirmoji visų nelaimių priežastis, tai šiandien to daryti negali, nes jei per moterį nupuolimas, per moterį ir atsikėlimas.

d. Palaiminta ir visų sutvėrimų. Visi sutvėrimai yra išėję iš to, kuris vadinasi Marijos sūnus. Ji jį išmaitino, išaugino, ant savo rankų išnešiojo, todėl užsitarnavo viso sutvėrimo palaimą ir dėkingumą.

Kada nuodėmė atsirado žemėje, visa žemė pajuto jos geluonį. *"Žemė*, sako, Viešpats Adomui, *bus prakeikta dėl tavo pasielgimo: tarp vargų tu iš jos maitinsies per visas savo gyvenimo dienas. Ji tau augins erškėčius ir usnis, ir tu valgysi lauko žolę"*, Prad. 3, 17—18.

Ne tik tad žmonės, bet ir visas sutvėrimas, anot šv. Povilo, pateko į nuodėmės vergiją, todėl su išsiilgimu laukia Dievo vaikų garbės apreiškimo, vaitoja ir kenčia skausmus iki šiol su viltimi, kad bus išvaduotas iš sugedimo vergijos į Dievo vaikų garbės laisvę (Rom. 8, 19).

Kadangi nuo Marijos prasidėjo nuodėmės naikinimas, nuo jos tad prasidėjo ir laisvės grąžinimas sutvėrimams ir viso net neprotingo pasaulio atnaujinimas.

Tegul tad laimina tave, Palaimintoji Pana, Dievas Tėvas, Dievas Sūnus ir Dievas šv. Dvasia. Tegul laimina angelai, nusidėjėliai ir šventieji, moterys ir visas sutvėrimas,

nes visiems padarei džiaugsmo savo užgimimu. Padaryk ir mums džiaugsmo, kurie esame prislėgti šio gyvenimo vargų, išmelsk mums didesnę Tavo ir Tavo Sūnaus meilę, o užteks mums.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, pažvelgę žemiškomis akimis į tą kūdikėlį, kurio gimtuves šiandien švenčiame, neatskiriame jo nuo kitų kūdikių, tuo pačiu laiku gimusių, nematome to aukšto pašaukimo, su kuriuo ateina, nematome palaimų, kurias atsineša. Bet pažvelgę tikėjimo akimis, pamatome tokią didybę, kuriai lygios nebuvo žemėje, pamatome palaimas, kurios skelbia neapsakomą džiaugsmą visam pasauliui, todėl linksta mūsų keliai iš pagarbos prieš tą lopšelį, kuriame guli būsimoji Tavo Sūnaus Motina. Yra tai toji lauko gėlelė, iš kurios gavo pradžią brangiausioji slėnių lelija, su kurios užgimimu pasikeičia pirmųjų žmonių prigimtis, pasinaikina ir kaltė. Joje nutrūksta Tavo sprendimo skaudumas: *"tu sopuliuose gimdysi"*, Jievai pasakytas, nes ji džiaugsmuose pagimdys Viešpatį. Jieva liūdėjo, ši linksminosi, nes Jieva nešiojo ašaras savo įsčioje, Marija gi džiaugsmą, anoji pagimdė nusidėjėlį, ši Nekaltąjį. Mūsų giminės motina atnešė bausmę pasauliui, mūsų gi Viešpaties Gimdytoja išganymą. Nuodėmės pradžia Jieva, nuopelnų — Marija. Jieva pražudė, žudydama, Marija išgelbėjo gaivindama. Anoji sužeidė, šitoji pagydė. Neklusnumas anosios, yra išlygintas klusnumu šitosios, klastingumas anosios yra pagydytas ištikimybe šitosios. Dera tad, Viešpatie, džiaugtis ir linksmintis tą dieną, kurią mums prirengė Tavo gerumas, dera paklausyti kaip linksminsis, ir džiaugsis ir giedos ta, kurios gimimą šiandien švenčiame, kada išsipildys joje Tavo pažadai: *"Mano*, sakys, *siela garbina Viešpatį, ir mano dvasia džiaugiasi Dievuje, mano Išganytojuje. Nes jis pažvelgė į savo tarnaitės žemumą. Štai, nuo dabar visos kartos vadins mane palaiminta. Nes didžių dalykų padarė man Galingasis, kurio vardas šventas"*, Luko 1, 47—49. Tačiau, Viešpatie, ne visi džiaugiasi Tavo

Sūnaus Motinos užgimimu, o ir tie, kurie džiaugiasi, ne visi lygiai džiaugiasi, nes ne visi turi dalį palaimose, kurias ji atnešė. Nesidžiaugia tie, kurie jos nepažįsta, kurie, nors sakosi skaitą evangeliją, bet netiki angelo žodžiams, kad ji yra malonės pilnoji, palaiminta tarp moterų, Tavo numylėtoji duktė, šv. Dvasios sužiedotinė. Jie nedalyvauja malonėse, kurios plaukia pasauliui per Marijos rankas, nes nesiartina prie jos, pasilieka jai svetimi. Apsaugok mus, Viešpatie, nuo tokios nelaimės, patrauk galingai mūsų širdis prie Marijos, nes, kaip niekas negali ateiti prie Tavęs, jeigu neis per Tavo Sūnų, taip niekas negali prieiti prie Tavo Sūnaus, jeigu neis per Mariją. Čia, Viešpatie, glūdi priežastis, kodėl tikėjimai, kurie nepažįsta Marijos, neišduoda šventųjų, nes jie nedalyvauja gėrybėse, su kuriomis atėjo Marija.

Pasižadame, Viešpatie, padaryti kokį gerą darbą Marijos garbei, kad pasirodytume, jog esame ištikimi jos vaikeliai.

NUOBODULYS

Rugsėjo 9 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Raštas draudžia bodėtis dvasiška išmintimi, sakydamas: „Pakišk po ja savo petį ir nešiok ją ir nesibodėk jos grandinių“. Ekli. 6, 26.
2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mus nuo nuobodos dvasiškuose dalykuose, kad nejaustume nuliūdimo ir skausmo jo turtų ir jo gėrybių akivaizdoje, bet džiaugsmą, tą džiaugsmą, kuris plaukia iš Dievo meilės.

MĄSTYMAS

1. NUOBODU YRA PO NUODĖME

Malonumą ir džiaugsmą pajuntame tada, kai gauname kokią gėrybę, kurios trokštame, o juo karščiau jos trokš-

tame, juo didesnį turime malonumą, jos sulaukę. Pvz., juo labiau kas ištroškęs ateina vandens atsigerti, juo didesnio malonumo turi jį gerdamas. Arba, juo labiau kas išalkęs sėdasi valgyti, juo daugiau malonumo turi valgydamas.

Panašiai yra su skausmu, tik priešingai džiaugsmui. Jei atsitinka tai, ko nenorėjome, pajuntame skausmą, o juo labiau nenorėjome, juo didesnis skausmas mus apima.

Kadangi kiekvienas gyvūnas, neišskyrus žmogaus, ieško džiaugsmo ir malonumo, o nekenčia skausmo ir nuliūdimo, todėl ieškome tų gėrybių, kurios teikia džiaugsmą, ir mylime jas, vengiame gi ir nekenčiame tų, kurios teikia skausmą.

Kad mūsų prigimtis būtų visiškai sveika ir nepagadinta gimtosios nuodėmės, tuomet nesuklystume gėrybių pasirinkime, kaip kad nesuklysta neprotingi sutvėrimai. Tuomet tos gėrybės, kurios kelia džiaugsmo ir malonumo, būtų tikros gėrybės, o kurios gi teikia skausmo, būtų klaidingos, o tuo jų vengimas ir bodėjimasis nebūtų nuodėmė, bet dorybės aktas.

Kadangi dabar esame pagadinti, esame dvasiški ligoniai, todėl jaučiame džiaugsmo tokiose gėrybėse, kurios nėra tikros gėrybės, bet apgaulingos, kurios mus dar labiau gadina ir daro didesniais dvasios ligoniais. Tokių gėrybių ieškojimas ir džiaugimasis jomis yra Dievo uždraustas, o tuo nuodėmingas: kas jam pasiduoda, daro nuodėmę.

Panašiai daro nuodėmę ir tas, kuris jaučia skausmą ir nuobodulį tikrų gėrybių akivaizdoje, nes jų troškimas ir jų ieškojimas, o tuo ir džiaugsmas jose yra Dievo įsakytas. *"Jei draug prisikėlėte su Kristumi,* sako tautų apaštalas, *ieškokite, kas aukštai yra, kur Kristus sėdi Dievo dešinėje; pamėkite tai, kas yra aukštai, o ne kas žemėje",* Kolos. 3, 1—2. Nuodėmingas yra ne tik dvasiškų gėrybių nekentimas ir jų bodėjimasis, bet ir perdidelis nusiminimas bei nuliūdimas dėl tikrų blogybių, kurios mus paliečia.

Tas nuliūdimas ir skausmas bus per didelis ne tada,

kai mes gailėsimės Dievo gėrybių praradimo nors ir su didžiausiu skausmu, bet tada, kai pasiduosime dvasiškam sustingimui ir nenorėsime nieko gero daryti.

Tokiam skausmui pasidavė Judas apaštalas, pardavęs savo Mokytoją. Tokiam skausmui pasiduoda kai kada ir dvasiški žmonės. Pamatę savo nuodėmių daugybę, meta į šalį visas pastangas melstis, lavintis dorybėse, paskęsta nusiminime ir neturi jokio noro gerai daryti, įkrinta į gerų darbų nuobodulį, kaip tie, kurie nekenčia Dievo.

Kad toks nusiminimas yra kenksmingas, liūdija šv. Povilas, užtardamas pas Korintiečius vieną didelį nusidėjėlį. *"Gana,* sako, *tam, kurs toksai yra pabaudimo daugumos padarytojo. Taip kad dabar verčiau jam dovanokite ir jį paguoskite, kad kartais toksai žmogus nepasiduotų perdaug dideliam nuliūdimui",* 2 Kor. 2, 6—7.

2. NUOBODULYS YRA SUNKI NUODĖMĖ

Kūniška mirtis sustabdo visus žmogiškos gyvybės darbus. Nėra daugiau minčių ,nėra troškimų, nėra jausmų ir siekimų, tyla ir mirties ramybė užvaldo visą kūną.

Toji ramybė gal ir nebūtų taip baisi, jeigu ji paliktų kūną amžinai tokioje būklėje, kokioje jis yra atsidūręs mirties valandą, bet taip nėra. Įvairūs gaivalai, iš kurių susideda kūnas, netekę valdžios, pradeda kovoti tarp savęs ir ardyti kūno vieningumą: kūnas genda, skaldosi į dalis ir pagaliau subyra į dulkes.

Panašūs dalykai vyksta ir sieloje, kada ji sunkiai nusideda, kada, reiškia, praranda dangišką gyvybę. Išnyksta joje visi norai eiti į Dievą, išnyksta visi gerų darbų troškimai, kuriais maitinosi dangiškoji gyvybė, todėl psalmė ir sako apie tokią sielą: *"Jų siela bodėjosi kiekvieno valgio, ir jie buvo arti mirties vartų",* Ps. 106, 18.

Pikti palinkimai, netekę priežiūros, pradeda veikti ir traukti sielą į kas kart didesnį pagedimą. Tiesa, jie nesuskaldo sielos į dulkes, kaip kad kūną suskaldo kūniški gai-

valai, tačiau, traukdami sielą į kas kart didesnį pagedimą, skleidžia apie ją dvasišką dvokimą, kaip kad gendąs kūnas skleidžia kūnišką.

Kadangi nuobodulys irgi sustabdo žmogaus ėjimą į Dievą, atima gerų darbų norą, kurie yra Dievo įsakyti, atima šv. sakramentų pamėgimą, be kurių dangišką gyvybė negali patverti, todėl atlieka tą patį griovimo darbą sieloje, kokį atlieka ir sunki nuodėmė, o tuo nuobodulys negali neužtraukti žmogui sunkios nuodėmės vaisių.

Jei nuobodulys liečia tik jausmus, jei žmogus jaučia vien jausmuose tam tikrą atšalimą ir sutingimą Dievo tarnyboje ,tuomet dar sunkiai nenusideda, jei protas ir valia veržiasi į Dievo tarnybos darbus.

3. NUOBODULYS YRA VIENA IŠ DIDŽIŲJŲ NUODĖMIŲ

Didžiųjų nuodėmių esmė yra tame, kad jos yra žmogui įgimtos nuodėmingų palinkimų pavidale, seka iš gimtosios nuodėmės ir sudaro daugelio kitų nuodėmių šaltinį. Pažiūrėkime tad, kokios nuodėmės plaukia iš nuobodulio.

Nuobodulys, kaip matėme, yra dvasiškų gėrybių nekentimas, skausmas ir nuliūdimas jų akivaizdoje.

Kadangi nė vienas žmogus nenori pasilikti nuliūdime, todėl visokiais būdais bando iš jo išsivaduoti. Vieni bėga ir šalinasi tų dalykų, kurie kelia liūdesį. Kiti stoja su jais į kovą, kad juos sunaikintų, kad tuo būdu išvengtų jų. Treti ieško suraminimo ir džiaugsmo kokiose nors gėrybėse, kad užtrintų nuliūdimą, skaudžių dalykų padarytą.

Pritaikinkime dabar tą kovą su nuliūdimu nuoboduliui ir gausime šešias jos dukteris, popiežiaus Grigaliaus išskaičiuotas.

a. Desperacija. Netekęs pasitikėjimo dvasiškomis gėrybėmis, nusidėjėlis bėga nuo jų, kad su jomis nesusitiktų, kad jų negirdėtų, nes nemano, kad jos galės jam ką gero atnešti.

b. Dvasios nusilpnėjimas. Viltis stiprina žmogaus jėgas, padaro jas šimteriopas. Kadangi praranda viltį, tuomet šimteriopai tos jėgos sumažėja. Nuobodulys, stumdamas žmogų į desperaciją, padaro jį bejėgį dvasiškuose dalykuose.

c. Įsakymų nepaisymas. Įsakymai teikia pagalbos dvasiškuose dalykuose, pasako, kas gera, kas bloga. Kadangi nuobodulys dvasiškų gėrybių nepaiso, nepaiso ir įsakymų.

d. Neapsikentimas. Nuoboda verčia nekęsti ne tik dvasiškų gėrybių, bet ir dvasiškų žmonių, jų patarimų, jų įspėjimų, todėl kiekvienas toks patarimas žadina pyktį ir griežtą pasipriešinimą.

e. Pikta valia. Dvasiškų gėrybių nekentimas verčia jas pašiepti, iš jų tyčiotis, todėl bedieviai dažniau kalba apie Dievą, negu tikintieji.

f. Svajonės apie neleistinus dalykus. Noras išsivaduoti iš nuodėmingo nuliūdimo verčia svajoti apie uždraustas ir neleistinas linksmybes, nes leistinose neranda sau džiaugsmo.

Kaip matome, skaudžios yra nuobodulio pasekmės, prašykime Viešpaties, kad mus apsaugotų nuo jų, kad suteiktų mums didelį dvasiškų dalykų pamėgimą.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, aukštas yra tobulybės kalnas, tolimas į jį kelias, nes Tavo Sūnus paliko mums neapsakomai aukštos tobulybės įsakymą: *"Būkite, sako, tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas"*, Mato 5, 48. Norint užlipti ant tokio kalno, reikia daugiau jėgų, negu kad viso sutvėrimo jėgos neša. Tokiai kelionei atlikti reikia daugiau lėšų, negu kad visas pasaulis jų turi. Kaip tad, Viešpatie, mes galėsime vykdyti Tavo Sūnaus įsakymą, kaip galėsime pakilti į tas aukštybes, kuriose Tu gyveni, mes, šios žemės dulkės, vargšai ir ligonys, kurie nesugebame padaryti kelių žingsnių nesvyravę ir neklydę. Tačiau, Viešpatie, prisiminę Tavo išmintį ir Tavo dosnumą, atgauname viltį, nes, jeigu Tu duodi kokį įsakymą, suteiki ir galią laikytis to įsakymo.

Nuo pat kūdikystės apstatei mus tokiomis pagalbomis, apipylei tokiomis gėrybėmis, kad Tavo įsakymai pasidaro daug lengvesni, negu kokios nors žemiškos naštos ir sunkenybės. Liudija apie tai Tavo Sūnus ragindamas mus eiti paskui jį ir nesibijoti jo jungo: *"Imkite,* sako, *ant savęs mano jungą ir mokinkitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies; taip jūs rasite savo sieloms atilsio. Nes mano jungas saldus ir mano našta lengva",* Mato 11, 29—30. Ir iš tikrųjų. Jei mums reikia žinių apie Tave, apie kelius, kurie veda į Tave, Tu jų patieki su tokiu gausumu, kad mažas vaikelis daugiau jų gauna per vieną katekizmo valandą, negu senovės išminčiai per visą savo gyvenimą. Jei reikia mums gyvybės, be jokių nuopelnų iš mūsų pusės, šv. sakramentais Tu patieki mums tą gyvybę, kuria Tu esi gyvas, o kuri viršija visokią gyvybę, ne tik karalių, bet ir angelų. Jei reikia mums ginklų, kad apsigintume nuo priešų, kad išsaugotume Tavo suteiktas gėrybes, kryžiuje patiekei tokį ginklą, prieš kurį pragaras dreba. Tačiau, Viešpatie, nepaisant Tavo gėrybių gausumo ir jų brangumo, nepaisant visų lengvatų, kuriomis mums patieki savo gėrybes, didelė žmonių dauguma eina plačiais keliais į pražūtį, ne tik nebrangina Tavo gėrybių, bet jų nekenčia, jaučia skausmą ir nuliūdimą jų akivaizdoje. Kur glūdi, Viešpatie, tos nelaimės priežastis? Kodėl daugelis žmonių yra praradę dvasiškų dalykų skonį ir bodisi jais? Kadangi visoks džiaugsmas plaukia iš meilės, todėl žemiškos meilės veda į žemiškus džiaugsmus, o meilė Tau veda į dvasiškus džiaugsmus. Todėl bodimės dvasiškomis gėrybėmis, arba labai mažai jomis džiaugiamės ,kai esame visiškai praradę Tavo meilę, arba jei turime, tai tik labai mažą jos kibirkštėlę, kuri nepajėgia mūsų sušildyti ir sukurti didelį džiaugsmą. Padidink tad, Viešpatie, mumyse Tavo meilę, jei mažai jos turime, arba sukurk ją iš naujo, jei esame ją praradę, pataisyk, pagydyk dvasiškų gėrybių skonį, kad jų ieškotume tokiu uolumu ir

karščiu, kokio jos yra vertos, o atšaldyk mūsų širdį žemiškoms gėrybėms ir džiaugsmams.

Pasižadame, Viešpatie, saugotis šiandien apsileidimo dvasiškuose lavinimuose ir atlikti juos su ypatingu uolumu.

APIE PAVYDĄ

Rugsėjo 10 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime, kaip pirmųjų mūsų tėvų sūnus Kainas piktomis akimis žiūri į savo brolį Abelį dėl to, kad Abelio auka Dievui yra maloni ir priimta, o jo paties atmesta; kaip pagaliau toji pyktis priveda Kainą prie brolžudybės.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mūsų širdį nuo pavydo, kad kitų geri darbai nekeltų mumyse liudesio, bet džiaugsmą, kad tuo būdu įvykdytume šv. Povilo įsakymą: „Džiaugkitės su linksmaisiais ir verkite su verkiančiais“, Rom. 12, 15.

MĄSTYMAS

1. PAVYDAS YRA NULIŪDIMAS

Nuliūsta žmogus, kai praranda kokią gėrybę, kurią turėjo, arba negauna tos, kurios tikėjosi ir laukė.

Tačiau ne kiekvienas nuliūdimas dėl prarastos gėrybės yra pavydas, o tik tas, kuris atsiranda pas žmogų, kada jis mato, kad gėrybės, kurių jis trokšta, tenka kitiems, o ne jam. Kitaip sakant, pavydas yra nuliūdimas dėl kitų pasisekimo.

Bet ir šios rūšies nuliūdimas ne visuomet atsiranda iš pavydo, nes žmogus gali nuliūsti, matydamas kitų pasisekimą, keturiais būdais ir kiekvienas jų yra pavydas, kurį smerkia visi geri žmonės ir dvasiškos knygos.

a. Popiežius šv. Grigalius sako, kad be meilės praradi-

mo galime džiaugtis mūsų priešininko nepasisekimu ir be pavydo nuodėmės galime nuliūsti dėl jo išaukštinimo; būtent tada, kai tikimės, kad jo nupuolimas padės daugeliui atsikelti, ir kada bijomės, kad jo pasisekimas daugelį prislėgs neteisingai (Moral. kn. 22, persk. 6).

Kada, reiškia, piktadaris arba kitas koks nedorėlis būna išaukštintas, gauna valdžios ant kitų, be pavydo nuodėmės galima nuliūsti dėl jo išaukštinimo, nes jis tuo būdu gauna daugiau progos piktai daryti ir slėgti teisingus žmones. Čia nuliūdimas yra kilęs ne iš pavydo, bet iš baimės, kad bus padaryta daugiau nedorybių. Bažnyčia ne tik nedraudžia džiaugtis piktadarių puolimais, bet liepia melstis, kad jie būtų pažeminti: *"Idant šventosios Bažnyčios priešus pažeminti teiktumeis, Tavęs meldžiame, išklausyk mus"* (Visų Šventų Litanija).

b. Nebus dar pavydo ir tada, kai nuliūdimas apima, matant pas kitus tokias gėrybes, kokios mums reikia, o kokių mes neturime, jei tuo nuliūdimu būsime paskatinti prie didesnio darbštumo ir uolumo, kad galėtume susilyginti su jais tose gėrybėse.

Toks lenktyniavimas žemiškose gėrybėse, turtuose, garbėje, gali privesti prie nuodėmės, bet lenktyniavimas dvasiškuose dalykuose yra labai girtinas ir vadinamas uolumu. Tokiam uolumui ragina Korintiečius ir šv. Povilas, sakydamas: *"Ieškokite meilės, lenktyniuokite dvasiškomis dovanomis"*, 1 Kor. 14, 1.

Jei kas, skaitydamas šventųjų gyvenimus, pamato, kaip jis toli yra nuo jų atsilikęs dvasiškose gėrybėse ir nuliūsta, o nuliūdęs rūpinasi taisyti savo gyvenimą, kad nors kiek pasivytų šventuosius, tai toks nuliūdimas yra šventas, jis yra tinkamas dvasiško skaitymo vaisius.

c. Trečiuoju būdu nuliūdimas gali mus apimti, kai pamatome ,kad didelės gėrybės tenka tiems, kurie yra visiškai jų neverti.

Tokį nuliūdimą čia gali sukelti tik žemiškos gėrybės,

kaip štai: garbė, turtai, aukštos vietos, nes jos gali tekti ir vertiems ir nevertiems. Kada tenka nevertiems, atbunda mumyse įgimtas teisingumo jausmas, kuris kelia įnirtimą, kad ne taip yra, kaip kad turėtų būti, kad geri neturi naudos iš savo gerų darbų, o piktieji ne tik nesulaukia bausmių, kurių teisingai užsitarnavo savo piktais darbais, bet dargi gauna gėrybes, kurių neužtarnavo ir kurių yra visiškai neverti.

Kadangi Dievas valdo visą pasaulį, kadangi jis skirsto gėrybes pagal savo neribotą išmintį, atiduodamas vieniems jų pelną šioje žemėje, kitiems taupydamas neapsakomus turtus kitam pasauly, todėl įnirtimas prieš neteisingą gėrybių paskirstymą šioje žemėje labai lengvai gali nukrypti prieš patį Dievą ir jo apvaizdą. Šv. Raštas negiria tokio įnirtimo ir liepia valdytis: *"Nepyk,* sako, *dėl tų, kurie piktai elgiasi ir nepavydėk darantiems neteisybę, nes jie greitai džiūsta kaip žolė ir veikiai vysta kaip žali žolynai"*, Ps. 36, 1—2.

d. Ketvirtuoju būdu kyla mumyse nuliūdimas, kai pamatome, kad artimas pralenkia mus tokioje gėrybėje, kurioje norėtume turėti pirmenybę, dėl kurios ir save ir artimą skaitome vertais. Toks nuliūdimas yra iš pavydo ir visuomet yra smerktinas, nes liūdima tuo, kuo reiktų džiaugtis.

2. PAVYDAS YRA NUODĖMĖ

Yra įsakymas mylėti artimą kaip patį save. Tą įsakymą vykdo tik tas, kuris nuoširdžiai ir neveidmainingai linki artimui gera, nes meilė yra ne kas kita, kaip linkėjimas gera, linkėjimas bloga yra neapykanta.

Jei kas turi tokią meilę, jis negali jausti nuliūdimo tada, kai artimui sekasi, žinoma, geruose ir girtinuose daiktuose, bet džiaugsmą, nes džiaugsmas yra ne kas kita, kaip mūsų troškimų išsipildymas. Trokštame, pvz., kokios gėrybės sau. Būtinai turėsime pajusti džiaugsmą, kai pasieksi-

me tą gėrybę, kai, reiškia, mūsų troškimas bus patenkintas. Lygiomis teisėmis turime pajusti džiaugsmą ir tada, kai artimui tenka kokia gėrybė, jei mes jį mylime, jei mes jam linkime tos gėrybės.

O jeigu, priešingai, pajuntame liūdesį, kai artimui pasiseka, reiškia, kad mes neturime artimo meilės, nes jo pasisekimą ir džiaugsmą skaitome savo nelaime, kuri ir sukelia mumyse tą skausmą.

Kadangi artimo meilė yra įsakyta, o pavydas ją naikina, jai prieštaraudamas, nenuostabu tad, kad ir Dievas ir Bažnyčia ir visi geri žmonės skaito pavydą nuodėme.

Ta nuodėmė yra tuo didesnė, juo didesnių gėrybių mes pavydime artimui. Didžiausios gėrybės yra dvasiškos, tos būtent, kurios niekad nežūva, kurios yra amžinos. Kas tad pavydi artimui tų gėrybių, kas trokšta, kad artimas jų neturėtų, o progai pasitaikius bando jas sunaikinti jame, tas labai sunkiai nusideda, būtent — prieš šv. Dvasią.

3. PAVYDAS YRA VIENA SEPTYNIŲ DIDŽIŲJŲ NUODĖMIŲ

Didžiųjų nuodėmių esmė yra tame ,kad jos sudaro šaltinį, iš kurio plaukia daugelis kitų nuodėmių. Kokios tad plaukia iš pavydo?

Pavydas, kaip matėme, yra nuliūdimas dėl pasisekimo artimui. Kadangi kiekvienas turi įgimtų palinkimų šalinti iš savo gyvenimo skausmų ir nuliūdimų priežastis, todėl pavydus stoja į kovą su artimo pasisekimu, kad jį sustabdytų, kad panaikintų savo skausmų priežastį.

Pavydas kelia pirmiausia neapykantą, nes kiekvienas nekenčia savo skausmų priežasties. Neapykanta gi, kol nėra pasiekusi aukščiausio laipsnio, veda į savo priešo niekinimą, apkalbėjimą, liepia džiaugtis jo nepasisekimais, liūsti dėl pasisekimų. Kuomet gi pasiekia aukščiausią laipsnį, veda prie žudynių: būna nužudytas ne tik priešininkas, kaip kad Kainas nužudė Abelį, bet ir tie asmenys, su kuriais ėjo

varžytynės. Štai kodėl tiek daug žudynių įvyksta tarpe tų, kurie rengiasi stoti į moterystės luomą. O ir moterystė dažnai būna suteršta žudynėmis, kai viena ar kita pusė sulaužo ištikimybę.

Naikinkime tad savyje pavydą visokiais būdais, ypatingai lavinkimės priešų meilėje. Prašykime ypatingos palaimos dangiškojo Tėvo tam lavinimui, o tikrai jis pakeis mūsų širdį ir apsaugos nuo tų nelaimių, kurias neša pavydas.

Ką darėme iki šiol tai biauriai ydai prašalinti?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daug įvairių nuliūdimų ir skausmų aplanko mūsų širdį kasdien, nes dažnai prarandame tai, ką branginome ir gauname tai, ko nenorėjome gauti, ko norėjome išvengti. Troškome štai sveikatos, o čia palietė mus liga, troškome turto, o čia užkliuvo mus vargas ir skurdas, troškome garbės ir išaukštinimų, o čia palietė mus negarbė ir pažeminimas. Kadangi, Viešpatie, nuodėmė pagadino mūsų prigimtį, pagadino ir gėrybių skonį, pasidarėme tarsi tas ligonis, kuriam saldūs dalykai atrodo kartūs ir atvirkščiai — kartūs atrodo saldūs. Tokiu gėrybių skoniu mes džiaugiamės, Viešpatie, ten, kur reiktų nuliūsti ir liūstame ten, kur reiktų džiaugtis. Štai Kainas nuliūsta, pamatęs, kaip maloniai Tu priimi jo brolio auką, o nuliūsta dėl to, kad brolio gerą ir šventą darbą skaitė savo nelaime. Skaudu jam buvo žiūrėti, kad Abelis pralenkia jį savo gerais darbais Tavo akyse, todėl užuot džiaugęsis, kad geras darbas yra padarytas, kad Tu esi pagarbintas, pasiduoda nusiminimui ir galvoja apie savo brolio nužudymą, kad panaikintų tą šaltinį, iš kurio plaukia Tau garbė, o jam pažeminimas ir skausmas. Biaurus tad, Viešpatie, turi būti pavydas Tavo akims, nes jis naikina mūsų širdyse ir Tavo ir artimo meilę, ir ne tik naikina, bet padaro iš jų daugelio kitų nuodėmių versmę. Širdis, apimta pavydo, nekenčia artimo, kurį Tu įsakei mylėti, nes skaito jį savo skausmų ir nelaimių priežastimi. Nekęsdama, gadina jam jo gerą var-

dą, skleidžia apie jį viešai ir slaptai nepalankias žinias, džiaugiasi jo nepasisekimais ir liūdi pasisekimais. Negana to, pavydas veda prie žmogžudystės, nes uždega pavyduolio širdy tokią baisią priešo neapykantą, kad jo sunaikinimą skaito didžiausia savo laime, dėl to nepaiso tų visų nelaimių ir bėdų, į kurias patenka per savo piktadarybę. Daugiau, pavydas veda prie žudymo net mylimų asmenų, jeigu pavyduolis pamato, kad tie asmenys tenka ne jam, o jo priešininkui. Tiesa, Viešpatie, tos baisenybės atsiranda žmogaus širdy tik tada, kai pavydas pasiekia aukščiausią laipsnį, tačiau tas aukščiausias pavydo laipsnis neatsiranda iš karto, bet auga pamaži prasidėdamas nuo mažos kibirkštėlės. Gesink tad, Viešpatie, mumyse kiekvieną pavydą, nors ir mažiausią jo kibirkštį, suteik tos meilės, apie kurią Tavo apaštalas sako, kad ji nepavydi, pakeisk mūsų širdį, suteik jai dvasiškos sveikatos, kad kitų geri darbai žadintų joje ne liudesį, bet džiaugsmą, kad visuomet džiaugtumės su tais, kurie džiaugiasi ir verktume su tais, kurie verkia, vykdydami Tavo apaštalo įsakymą.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, melstis už visus tuos, kuriems kada nors pavydėjome, pasižadame jiems gera daryti, kad jie pasidarytų dar turtingesni mūsų pavydo gėrybėmis.

APIE NESANTAIKĄ

Rugsėjo 11 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime lauką, gražiai įdirbtą ir apsėtą kviečiais. Naktį, kai visi miega, ateina žmogaus neprietelis ir prisėja raugių.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mus nuo nesantaikos darbų, kad nesėtume raugių į svetimus laukus, kad užtarnautume tą palaimą, kurią jo Sūnus žada taikiesiems: „Palaiminti taikieji, nes juos vadins Dievo vaikais“, Mato 5, 9.

MĄSTYMAS

1. TAIKOS REIKALINGUMAS

Kas abejotų taikos ir vienybės reikalingumu žmonių gyvenime, tegul pažvelgia į bites ir ras atsakymą savo abejonėms. Bitės tik iš vien, tik sutartinai dirbdamos pripildo avilį tomis gėrybėmis, kurių reikia jų veislei. Bitė palikta viena sau greit žūva, nes trūksta jai to, ką ji randa avily.

Dar didesnės vienybės, gilesnio sutarimo reikia žmonėms, nes gėrybės kurių reikia jų veislei yra daug didesnės ir sunkiau prieinamos negu bičių gėrybės.

Šalia tų gėrybių, kurios palaiko ir tobulina žmogų žemėje, reikia dar ir kitų, tų būtent, kurios rengia žmogų amžinam gyvenimui, nes Išganytojas, atstatydamas Dievo karalystę žemėje, uždėjo žmogui neapsakomai aukštos tobulybės pareigą: *"Būkite,* sako, *tobuli kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas",* Mato 5, 48.

Norint išpildyti tą pareigą ir pasiekti Dievo skirtą tobulybę, reikia tiek daug ir taip įvairių gėrybių, kad žmogaus jėgos neneša joms pasigaminti. Negali, pvz., žmogus be kitų pagalbos nei išmaitinti savęs, nei išauginti, nei aprėdyti, o ypatingai negali savęs išganyti, nes negali savo jėgomis pažinti Dievo, negali vykdyti jo valios, o tuo negali įgyti tų malonių, kurių reikia išganymui.

Norėdami užbėgti už akių tai silpnybei ir neduoti žmogui progos murmėti prieš Dievo apvaizdą, kad štai Dievas uždėjo žmogui pareigą, o nedavė jėgų tai pareigai atlikti, Dievas pasėjo į žmogaus prigimtį palinkimą ieškoti kitų žmonių pagalbos, dėtis su jais į bendrą darbą, kad bendromis jėgomis pasiektų tų gėrybių, kurių reikia tobulybei ir kurių žmogus paliktas sau vienas negali pasiekti.

Tačiau tas bendras ir sutartinis darbas galės išsilaikyti ir duoti pageidaujamų vaisių tik tada, kai žmonės gyvens taikoje ir vienybėje. Jeigu gi priešingai vieni kitus ims persekioti, skriausti, norės vieni kitiems išplėšti jų turimas

gėrybes, tuomet, išnykus taikai, išnyks ir bendras darbas, išnyks ir ieškomos gėrybės. Taika tad ir vienybė yra svarbiausia visokios pažangos ir visokios tobulybės sąlyga žmonių gyvenime.

Net paskiri kūno sąnariai turi dirbti išvien ir sutartinai, kad galėtų išlaikyti kūno sveikatą. Kaip tik pradeda nesutikti savo tarpe ir kovoti, atsiranda karštis, kuris guldo žmogų į patalą ir sustabdo visus jo darbus.

Panašiai atsitinka ir įvairiose draugijose. Nariai, kovodami ir nesutikdami tarp savęs, pakerta žymiai draugijos naudingumą ir našumą, o kai kada ją visiškai išardo.

2. NESANTAIKA YRA VALIOS KLAIDA

Žmonės išlaiko vienybę ir gyvena taikoje tik tada, kai mato, kad gėrybės, kurių ieško ir trokšta, yra taip gausios, taip skaitlingos, kad niekam negali jų pritrūkti, kad nėra pavojaus, kad vienas kitam galėtų užbėgti už akių, paveržti jam jo gėrybę ir palikti jį varge bei skurde.

Tokia gėrybė yra tik viena, būtent Dievas, todėl visi, kurie Dievuje mato savo didžiausią gėrybę, gyvena taikoje net žemiškuose reikaluose. Dangaus karalystę ir jos teisingumą jie stato pirmoj vietoj, kaip kad Išganytojas ir liepė daryti, todėl labai lengvai pakenčia visus trūkumus, jei kokie juos paliečia žemiškose gėrybėse.

Šv. Povilas labai gyvai aprašo taikų gyvenimą tų, kurie yra kupini Dievo ir jo gėrybių meilės. *"Meilė,* sako, *yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi, nesielgia sauvalingai, nesipučia. Ji yra nesididžiuojanti, neieško savo naudos, nesusierzina, neįtaria piktumu, nesidžiaugia neteisybe, o džiaugiasi tiesa, visa nukenčia, visa tiki, visako viliasi, visa pakelia",* 1 Kor. 13, 4—7.

Visai priešingai turi elgtis šio pasaulio sūnūs. Žemiškas gėrybes ir jų užvaldymą jie yra pastatę pirmoj vietoj. Kadangi žemiškų gėrybių kiekis yra daug mažesnis, negu žmonių troškimai, aišku, kad ne visi galės jomis pasisotinti,

kad kam nors turės jų pritrūkti, kas nors turės pasilikti alkanas.

Tos minties pabūgę, pasaulio sūnūs stoja į žūtbūtines lenktynes, kad gautų pirmenybę, kad daugiau gėrybių užgrobtų. Nepaiso jie sąžinės balso, nepaiso Dievo įsakymų, atmeta artimo meilę kaip kenksmingą jų tikslams ir siekiams, priešingai, užsidega neapykanta, pavydu, kerštu, jei mato, kad kas juos pralenkia tose varžytynėse. Tokiose aplinkybėse taika ir vienybė turi išnykti, o jų vietą turi užimti nesantaika.

Nesantaikos priežastis, kaip matome, glūdi valios paklydime. Valia, nusikreipdama nuo Dievo, nusikreipia nuo tikrų gėrybių, kurios riša žmones į vieną, bendrą Dievo vaikelių šeimą, o tuo palaiko juose meilę, taiką ir vienybę. Kuomet gi pasvyra žūnančių ir žemiškų gėrybių pusėn, uždega nesantaikos, susiskaldymo ir suirimo ugnį. Norint tad žmones sutaikinti, reikia sugrąžinti jų širdis prie Dievo.

3. GERA IR BLOGA NESANTAIKA

Pragaro sūnūs, matydami vienybės galybę, susitaiko savo tarpe, kad bendromis jėgomis išgriautų Dievo karalystę žemėje. Apie juos kalba psalmė, sakydama: *"Žemės karaliai sustoja ir kunigaikščiai renkasi prieš Viešpatį ir prieš jo Pateptąjį"*, Ps. 2, 2.

Iki Kristaus viso pasaulio karalystės buvo šėtono valdžioje, todėl visos laikė vieną frontą prieš Dievo karalystę. Kristui atėjus atstatyti Dievo karalystę ir sugriauti šėtono, turėjo būti sugriautas bendras pragaro frontas prieš dangų, o pastatytas kitas, kuris apsaugotų Dievo vaikelių teises.

Padarė tai Kristus, pasėdamas nesantaiką tarp pragaro sūnų, nes daugeliui jų pakeitė širdis ir patraukė juos į savo pusę. Apie tą nesantaiką patsai Išganytojas šitaip kalba: *"Nemanykite, būk aš atėjęs ramybės atnešti žemėn; ne ramybės atnešti aš atėjau, bet kalavijo. Nes aš atėjau sukelti žmogaus prieš jo tėvą, dukters prieš jos motiną ir marčios*

prieš jos uošvę, ir žmogaus namiškiai bus jo neprieteliai", Mato 10, 34—36.

Tokios nesantaikos sėja yra šventa, nes ji ardo pragaro eiles, silpnina jo galybę ir užtikrina išganymą Dievo vaikeliams.

Bet yra ir kitokia nesantaikos sėja, toji būtent, kuri ardo Dievo vaikelių eiles, kuri sėja rauges į kviečių dirvą. Kaip biauri Dievo akims toji sėja, matosi iš Patarlių knygos pasakymo: *"Šeši yra dalykai, kurių Viešpats nekenčia, ir septintas, kurio jo siela bodisi"*. Tas gi septintas yra *"tas, kurs sėja tarp brolių nesantaiką"*, Pat. 6, 16—19. Ne kitaip kalba ir šv. Povilas apie nesantaiką. Išvardijęs visą eilę nusidėjimų, kurie išskiria žmogų iš Dievo karalystės, o tarp jų ir nesutikimus, tokį duoda įspėjimą: *"Kurie tai daro, tie negaus Dievo karalystės"*, Galat. 5, 21.

4. NESANTAIKA YRA TUŠTYBĖS DUKTĖ

Tuštybės esmė yra tame, kad tuštuolis daugiau vertina save ir savo darbus, negu kitus žmones ir jų darbus, kaip kad darė evangelijoje pariziejus, kuris atėjo melstis į bažnyčią. Pamatęs netoli muitininką ir palyginęs save su juo, rado save ir savo darbus daug geresnius, negu muitininką ir jo darbus, nenuostabu, kad nenorėjo į jį būti panašus. Tokie žmonės, kaip tas pariziejus, niekad nestoja su kitais žmonėmis į bendrą darbą, jeigu neranda maisto savo tuštybei, kelia riaušes ir ardo kitų gerus darbus, jei tie darbai nėra jo sumanyti.

Prašykime Viešpaties, kad panaikintų mumyse tą nuotaiką, kuria buvo persigėręs anas evangelijos pariziejus.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelio džiaugsmo turi tėvai, kai mato, kad jų vaikeliai gyvena sutikime ir meilėje, kad vienas kitą užjaučia ir gelbsti nelaimėje, kad nereikia draskyti širdies dėl jų nesantaikos ir peštynių. Panašiai džiaugiesi ir Tu, Viešpatie, kada matai mus vaikščiojant tokiais pat keliais ir vengiant visko, kas galėtų suardyti gerus

santykius su mūsų broliais ir pasėti nesantaiką. Kaip patinka Tavo akims toks gyvenimas, žinome iš Tavo Sūnaus lūpų: jis laimina taikiuosius ir žada pavadinti Tavo vaikeliais, nes tik iš Tavęs užgimę, tik Tavo turtų paveldėtojai gali gyventi tokiu gyvenimu. Tu esi, Viešpatie, begaliniai didelė gėrybė, todėl visi, kurie artinasi prie Tavęs tų gėrybių pasisemti, artinasi be baimės, kad kuriam nors gali pritrūkti Tavo turtų, kad kas nors kitas gali užbėgti jam už akių ir paveržti jo dalį. Tavo Sūnus, kviesdamas visus pas save, užtikrino, kad niekam negali pritrūkti tų gėrybių, kurias jis dalina: *"Jei,* sako, *kas trokšta, teateinie pas mane ir tegul geria"*, Jono 7, 37. Taigi Tavo vaikeliai ir artinasi prie Tavęs, Viešpatie, taikiai, be pavydo ir pykčio, be įtarimo ir susierzinimo, jie nesidžiaugia savo priešų parkritimu, bet džiaugiasi jų atsikėlimu ir grįžimu pas Tave, jie visa nukenčia, visa tiki, visako viliasi, visa pakelia. Visai kitaip turi elgtis šio pasaulio sūnūs. Jie yra paniekinę Tavo gėrybes, jie trokšta paveldėti vien žemiškų linksmybių šaltinius, todėl ir vadinasi pasaulio sūnūs, o ne Tavo vaikeliai, jie nieko nelaukia iš Tavęs, nieko nesitiki. Kadangi gėrybės, kurių jie trokšta ir kurias gaudo, yra menkos ir neskaitlingos, nenuostabu, kad jos negali patenkinti visų, todėl kada prie tų gėrybių išsitiesia milijonai rankų su noru jas užgrobti, teisingai apima visus baimė, kad kam nors turės jų pritrūkti. Toji baimė verčia pasaulio sūnus įtempti visas savo jėgas tų gėrybių gaudymui, verčia skubintis užbėgti už akių kitiems, kad gautų pirmenybę, kad laimėtų daugiau už kitus. Tos lenktynės neišvengiamai turi sukelti pavydą, pyktį, nesantaiką, nes laimėjusieji didžiuojasi ir keliasi į puikybę, pralaimėjusiesi gi kaista iš pavydo ir pyksta. Suprantame dabar, Viešpatie, kur glūdi nesantaikos šaltinis: yra tai Tavo gėrybių paniekinimas, o žemiškų gaudymas. Kadangi tokią širdies permainą atnešė į šį pasaulį šėtonas, suprantame, kodėl Tavo Sūnus prilygino Tavo vaikelius kviečiams, nes juos jo ranka pasėjo; o pasaulio sūnus —

raugėms, nes jas pasėjo jo neprietelius šėtonas. *"Kurs,* sako, *sėja gerą sėklą, yra žmogaus Sūnus. Dirva pasaulis, gera sėkla tai karalystės vaikai, raugės netikę vaikai. Neprietelis gi, kurs jas pasėjo, yra velnias"*, Mato 13, 37—39. Neleisk, Viešpatie, kad mes virstume raugėmis, kad mes gadintume Tavo Sūnaus dirvą, taip brangiai apsėtą, dirbdami jo neprietelio velnio darbus, sėdami nesantaiką tarp savo brolių.

Pasiryžtame, Viešpatie, vengti tokių darbų, kurie ardytų taiką Tavo vaikelių tarpe, pasiryžtame melstis už viso pasaulio taiką, eidami Tavo šventos Bažnyčios mintimi.

APIE GINČUS

Rugsėjo 12 d.

1. ĮŽANGA. Prie kūno darbų, kurie išskiria žmogų iš Dievo karalystės šv. Povilas priskiria ir ginčus, įspėdamas, kad „kurie tai daro, tie negaus Dievo karalystės", Galat. 5, 21.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad neįsileistume į neteisingus ginčus, kad nepanaudotume kalbos, tos jo brangios dovanos, tiesos įžeidimui ir jos iškreipimui, bet jos platinimui ir gynimui, imdami pavyzdį iš jo Sūnaus, o ne iš jo priešininkų — pariziejų.

MĄSTYMAS

1. GINČŲ PRIEŽASTIS

Sekdami žmonių ginčus pastebėsime, kad dažniausia jie atsiranda tada, kai tenka žmonėms dalintis ar tai turtais, ar tai garbėmis, ar pelningomis vietomis valdžiose, žodžiu, kokiomis nors gėrybėmis ir tai tokiomis, kurių kiekis nėra taip didelis, kad galėtų patenkinti visų troškimus. Kiekvienam atrodo, kad jo teisės į gėrybes yra didesnės ne-

gu kitų, todėl gina savo nuomonę ir nenori nusileisti kitiems.

Ginčas, kaip matome, prasideda nuo nuomonių skirtingumo, vienam atrodo vienaip, kitam kitaip, vienas traukia į savo pusę, kitas į savo ir ginčijasi.

Tačiau ne kiekvienas nuomonių skirtumas kelia ginčus, o tik tas, kuris užgauna kokią nors žmogaus gėrybę. Darbininkas, kuris neša ant savo pečių darbo sunkumą, lengvai linksta manyti, kad jo darbas turėtų būti daugiau apmokamas, negu kad yra iš tikrųjų, todėl labai lengvai klauso patarimų reikalauti didesnio užmokesčio. Darbdavis vėl, kuris suvartoja darbininko atliktą darbą, mano, kad darbininko reikalavimai yra per dideli, kad jis neuždirba net to užmokesčio, kurį gauna. Taigi ir yra amžini ginčai tarp darbdavių ir darbininkų atlyginimo klausimu, jų nuomonės visuomet skirtingos.

Ginčai eina ir dėl garbės, nes garbė irgi yra žmogaus gėrybė. Tokius ginčus turėjo net apaštalai, eidami paskui Kristų. Vienam jų atrodė, kad jis turįs būti didesnis, nes amžiumi yra senesnis už kitus; kitam, kad jis didesnis, nes pirmiau buvo pašauktas už kitus.

Kol tie nuomonių skirtumai pasireiškia tik žodžiuose, turi ginčų vardą, kuomet gi pereina į darbus, kuomet vienas kitam nori išplėšti jėga ginčijamas gėrybes, ginčai virsta peštynėmis, ginkluotais susirėmimais, karais, jei tauta užpuola kitą tautą.

Ginčai dažnai baigiasi peštynėmis, nes ginčų dalyviai labai lengvai įkaista besiginčydami ir užsidega pykčiu, o pyktis visuomet veda prie kerštо, prie peštynių ir žudynių, todėl šv. Povilas ir pataria Timotiejui neįsileisti į ginčus, sakydamas: *"Tai primink, imdamas Viešpatį liudytoju, kad nekovotumei žodžiais, nes tai niekam nenaudinga, tik klausytojams žudyti"*, 2 Timot. 2, 14.

2. NUODĖMINGI GINČAI

Kol ginčai neuždega pykčio, kol liečia vien žemiškas gėrybes, gali būti ir be nuodėmės, nes pats Dievas paliko žemę žmonių ginčams, anot Pamokslininko žodžių: *"Atidavė pasaulį jų ginčams"* (Pam. 3, 11). Tai reiškia, kad nepadalino jo ir nepaskirstė, kas kurią dalį turi valdyti, nepasakė, kokios nuomonės reikia laikytis daugelyje žemiškų reikalų, bet paliko visa tai pačių žmonių nuožiūrai, jų pačių sprendimui. Leista tad yra kiekvienam žmogui turėti savo nuomonę, skirtingą nuo kitų žmonių nuomonės tuose dalykuose, kuriuose Dievas nepasakė, kaip reikia manyti, juo labiau, kad žmonių nuomonės dažnai yra klaidingos ir nereiškia tiesos visu tikrumu anot Išminties knygos pasakymu: *"Mariųjų mintys bailios ir netikri mūsų pramatymai"*, Išm. 9. 14. Leista ir ginti savo nuomonę, jei tik ji yra gerai pagrįsta, o ginčijimosi būdas nedaro papiktinimo ir neužgauna artimo meilės.

Bet yra tiesų, kuriose negalima turėti skirtingų nuomonių, visi žmonės turi turėti jose vieną nuomonę, visi turi vienodai manyti. Tose tiesose negalima ir ginčytis. Kas kelia ginčus prieš jas, tas nusideda, nes nusikalsta tiesai.

Prie tokių tiesų priklauso pirmiausia visos tikėjimo tiesos. Jos yra iš Dievo, todėl yra tikros ir neabejotinos tiesos. Kas jų nepriima, abejoja, kelia ginčus prieš jas, turėdamas savo atskirą nuomonę, tas skaudžiai užgauna Dievą, nes pareiškia savo ginčais, kad Dievas arba nežino, ką žmonėms skelbia, arba nori suklaidinti juos. Vienu ir kitu atveju padaroma sunki nuodėmė.

Sunkią tad nuodėmę padarė žydai, keldami ginčus prieš Kristaus mokslą, nenorėdami jo priimti, todėl Išganytojas ir įspėjo tai apaštalams, sakydamas: *"Jei aš nebūčiau atėjęs ir nebūčiau jiems kalbėjęs, jie neturėtų nuodėmės; o dabar jie neturi kuo pateisinti savo nuodėmes"*, Jono 15, 22.

Tokią pat nuodėmę daro visi bedieviai, visi heretikai, atskalūnai, kurie kelia ginčus prieš katalikų Bažnyčią, nes

Bažnyčia yra įgaliota skelbti Dievo žodį, todėl kas priešinasi Bažnyčiai, tas priešinasi Dievui.

Prie neginčijamųjų tiesų priklauso ir prigimties tiesos, nes jos irgi yra išėjusios iš Dievo kartu su prigimtimi. Apie jas žmogus sužino arba iš Dievo pamokymo, arba Bažnyčios, arba pats suseka savo sveiku protu. Ginčas tad su prigimties tiesomis užgauna arba Dievą, arba Bažnyčią, arba sveiką protą, todėl neišvengia nuodėmės tas, kuris kelia tokius ginčus.

Nusikalsta tiesai ir tas, kuris teisingai įspėtas, ginčijasi ir nenori įspėjimo priimti. Taip ginčijosi su Kristumi pariziejai ir rašto žinovai, girdėdami įspėjmus iš jo pusės. Štai kaip evangelija aprašo jų elgesį: *"Jam tai jiems sakant, pariziejai ir įstatymo žinovai pradėjo smarkiai jį pulti ir davinėjo jam daugybę klastingų klausimų. Jie tykojo jo ir stengėsi pagauti iš jo burnos kokį žodį, jam apkaltinti"*, Luko 11, 53—54.

Taip ginčijasi dažnai vaikai, tėvų perspėti, pavaldiniai — savo viršininkų, piktadariai, teismo nubausti, nenorėdami prisipažinti prie kaltės ir priimt uždėtos bausmės, nors ir žino gerai, kad tikrai yra nusikaltę.

Priešintis Dievo žodžiui, atmesti teisingus ir dievobaimingus perspėjimus yra ne tik nuodėmė, bet nuodėmė prieš šv. Dvasią, apie kurią Išganytojas pasakė, kad nebūsianti atleista nei šiame, nei kitame pasaulyje.

Kada ginčai eina ne tiesai pulti, bet jai išaiškinti, tuomet nėra nuodėmės, nes nėra ginčo. Taip norėjo bylinėtis su Dievu patrijarkas Jobas, kad sulauktų iš Dievo daugiau paaiškinimų apie tuos dalykus, kurie žmogui yra sunkiai suprantami.

3. GINČAI EINA IŠ TUŠTYBĖS

Ginčai, kaip matėme, kyla tada, kai atsiranda nuomonių skirtumas. Tas gi vėl nuomonių skirtumas pasidaro tada, kai žmonėms reikia dalintis kokiomis gėrybėmis. Ka-

dangi kiekvienas žmogus paprastai sau daugiau linki, negu kitiems, todėl ir savo nuomonę laiko aukščiau už kitų nuomones, o tuo nenori nusileisti ir ginčijasi. Kadangi laikyti save ir savo gėrybes aukščiau už kitus plaukia iš puikybės ir tuštybės, iš savimeilės, todėl ir ginčai plaukia iš to paties šaltinio.

Norint išvengti ginčų, Išganytojas pataria nuolaidumą: *"Nesipriešinkite,* sako, *piktam; bet jei kas ištiko tave per dešinį skruostą, atsuk jam ir kitą. Ir jei kas nori su tavim bylinėtis teisme ir atimti tavo jupą, palik jam ir apsiaustą. Ir kas tave verčia atlikti baudžiavą ant tūkstančio žingsnių, eik su juo ir kitudu. Kas tave prašo, duok jam ir nuo norinčio iš tavęs pasiskolinti nenusigręžk",* Mato 5, 39—42.

Paklauskime savęs, koks yra mūsų nuolaidumas ir turėsime atsakymą, ar toli esame nuo ginčų.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelė ir brangi Tavo dovana tiesa, nes ji padaro žmogų ir garbingą ir galingą. Padaro garbingą, nes išskiria jį iš visų sutvėrimų, kurie nepažįsta tiesos; daugiau, iškelia jį į tas aukštybes, kuriose Tu gyveni ir suteikia Tavo vaikelių teises. Padaro galingą, nes padeda užvaldyti ir jūrų žuvis ir dangaus sparnuočius ir gamtos galybes, kurios ir lenkiasi prieš jį ir nešioja jį savo sparnais. Tik šioje šviesoje suprasime, Viešpatie, Tavo kitos dovanos brangumą, būtent kalbos. Tu padarei žmogaus kalbą tiesos įrankiu, tiesos nešiotoja, nes tik per kalbą pasiekia mus tos tiesos, kurias mums esi skyręs. Nors Tu, Viešpatie, nesi suvaržytas savo įstatymais, nors Tu gali patiekti mums tiesų ir be kalbos vien vidaus apšvietimu, tačiau kada panorėjai pamokyti mus apie mūsų amžiną likimą, apie save ir savo geradarybes, prakalbėjai į mus mums suprantama žmonių kalba. Kiek kartų siuntei pas mus ar angelus, ar žmones pranešti mums savo valią, žmogiškais žodžiais apvilkai savo tiesas, įdėjai jas į savo pasiuntinių lūpas ir liepei jas mums perduoti kaip Tavo žodį. Kada Tavo Sūnus atėjo į šį pasaulį atstatyti jame Tavo karalystę,

žmogiškais žodžiais kreipėsi į mus ir jais išreiškė visas Tavo karalystės paslaptis, net tokias, kurios atvėrė prieš mūsų akis Tavo vidaus gyvenimą. Siųsdamas apaštalus į visą pasaulį skelbti evangeliją, liepė gyvu žodžiu skelbti tai, ką buvo girdėję iš savo Mokytojo. Ne kitokios priemonės griebiamės ir mes, kai norime pamokyti vienas kitą, arba pasigauti vienas iš kito žinių, žodžiais reiškiame savo mintis ir juos darome tiesos nešiotojais. Jei tad, Viešpatie, sulig Tavo sutvarkymu žodis turi būti tiesos laidas, kokią skriaudą padaro sau ir kitiems tie, kurie nepaiso Tavo surėdymų ir vartoja žodžius ne tiesos platinimui, bet jos naikinimui, ne tiesos gynimui, bet jos puolimui. Niekas neapsakys tos skriaudos, kurią padarė sau žydų tauta, prieštaraudama Tavo Sūnaus skelbiamajai tiesai. Buvo Tavo išrinktoji tauta, buvo pašaukta pirmininkauti Tavo karalystėje, ir štai dėl prieštaravimų tiesai yra išmesta laukan iš Tavo karalystės. To paties sulauks ir kiekviena siela, kuri prieštaraus tiesai ir ginčysis su ja, nenorėdama jos priimti, teisingai tad įspėja mus Tavo Sūnus apie tai sakydamas: *"Žmonės teismo dienoje duos atskaitą iš kiekvieno nereikalingo žodžio, kurį jie kalba. Nes dėl savo žodžių būsi išteisintas ir dėl savo žodžių būsi pasmerktas"*, Mato 12, 36—37. Panaikink tad, Viešpatie, mumyse priešingybės dvasią, apsaugok mus nuo nenaudingų žodžių, kad neapsunkintume sau atskaitos teismo dienoje, suteik tiesos meilę, kad jos ieškotume visu savo gyvenimu, kad prieš ją nusilenktume be ginčų visur, kur tik ją rasime.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, rūpintis, kad neištartume nė vieno nenaudingo žodžio, ypatingai be jokio ginčo priimti perspėjimus.

APIE PAPIKTINIMĄ

Rugsėjo 13 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime, ką sako Kristus apie papiktinimus: „Kas papiktina vieną iš šitų mažutėlių, kurie į mane tiki, tas vertas, kad asilo sukamų girnų akmuo būtų užnertas jam ant kaklo, ir kad jis būtų nuskandintas jūros gilumoje“, Mato 18, 6.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mus nuo papiktinimo, kad nei tyčiomis, nei netyčiomis neprisidėtume prie kitų nupuolimo ir jų dvasiško pablogėjimo, kad tuo nepasidarytume verti tų bausmių, kuriomis Išganytojas grasina piktintojams.

MĄSTYMAS

1. PIKTINIMAS

Vienas žmogus piktina kitą ne tada, kai jį įveda į rūstybę, uždegdamas jame kerštо troškimą, bet tada, kai apiplėšia dvasiškas gėrybes, padarydamas jį blogesnį negu kad yra pirmiau buvęs, kada, reiškia, įveda jį į nuodėmę, arba sumažina jame atsparumą nuodėmei.

Atsparumas nuodėmei labai yra panašus į kūnišką sveikatą. Kol žmogus sveikas, lengvai išvengia ligų: nekenkia jam nei šaltis, nei maistas prastesnis, viską lengvai atlaiko. Sveikatai sumažėjus, sumažėja ir atsparumas pavojams, todėl priverstas yra saugotis tų dalykų, kurių pirmiau nesisaugojo.

Panašiai atsitinka ir su dvasiška sveikata, su atsparumu nuodėmei. Kol toji sveikata yra visoje pilnumoje, ne betkokia pagunda gali sudaryti pavojų, lengvai yra nugalimos visos pagundos. Bet pagaliau, tai sveikatai sumažėjus, pavojingos pasidaro ir menkiausios pagundos, žmogus pasidaro panašus į nendrę, kuri linksta nuo kiekvieno vėjo.

Kad toks piktinimo arba žmonių bloginimo darbas yra galimas, liudija kasdieninis gyvenimas, kasdien tūkstančiai žmonių yra traukiami į biauriausias nuodėmes, kasdien yra mažinamas jų atsparumas nuodėmei.

Tą bloginimo darbą atlieka pirmiausia paskiri asmenys, kurie savo elgesiu, savo kalbomis užgauna tikėjimą, pakerta doros pamatus, giria ir idealizuoja piktadarius, o žemina ir pašiepia doros atstovus.

Tą patį darbą atlieka ir blogi raštai, teatrai, nepadorios mados, draugijos, susirinkimai, pasilinksminimai, iš kurių žmogus išeina blogiau nusiteikęs ,negu kad įėjo.

Kadangi tie visi dalykai plaukia iš pasaulio, todėl pasaulis yra didžiausias žmonių piktintojas. Išganytojas labiausia smerkė pasaulį ir grasino jam bausmėmis: *"Vargas pasauliui dėl papiktinimų!"*, Mato 18, 7. Pasaulis yra nepataisomas, todėl Išganytojas išskyrė jį iš savo maldų: *"Aš už juos* (apaštalus) *meldžiu, ne už pasaulį meldžiu"*,Jono 17, 9. Pasauliui nežada Išganytojas atsiųsti šv. Dvasios, nes jos negalįs priimti: *"Aš melsiu Tėvą ir jis duos jums kitą Ramintoją, kad pasiliktų su jumis per amžius, tiesos Dvasia, kurios pasaulis negali priimti, nes jos nemato ir jos nepažįsta"*, Jono 14, 16—17.

Ne kitaip kalba apie pasaulį ir numylėtas Kristaus mokytinis apaštalas šv. Jonas: *"Nemylėkite,* sako, *pasaulio, nė to kas yra pasaulyje. Jei kas myli pasaulį, jame nėra Tėvo meilės, nes visa, kas yra pasaulyje, yra kūno pageidimas, akių pageidimas ir gyvenimo puikybė; tai yra ne iš Tėvo, bet iš pasaulio"*, 1 Jono 2, 15—16.

Iš to matosi ,kad pasaulis yra didžiausias Kristaus priešas, geriausias šėtono talkininkas, todėl negali būti taikos tarp Kristaus ir pasaulio, jo kunigaikštis jau yra nuteistas. Pasaulis yra pavojingas ne tuo, kad jis naikina Dievo karalystę žmonių širdyse, bet tuo, kad jis tai daro nejučiomis. Nejučiomis jis leidžia nuodus į savo pasekėjų dvasią ir nejučiomis numarina joje Dievo meilę.

2. PASIPIKTINIMAS

Piktinasi žmogus ne tada, kada, matydamas pasaulio piktus darbus, pajunta širdgėlą ir pasibiaurėjimą tais darbais, bet tada, kada to viso nejaučia, kada taip apsipranta su kitų blogais pavyzdžiais, kad nustoja matęs juose ką nors blogo. Nejaučia dar džiaugsmo jų akivaizdoje, bet nejaučia jau ir to karšto smerkimo ir pasibiaurėjimo, kurį pirmiau turėjo, piktintojas ir piktinamasis susiartino.

Kada tas abiejų artėjimas padaro tiek pažangos, kad suveda abu į vienybę, kad ir piktinamasis pasidaro piktintoju, tuomet nesakome, kad yra papiktintas, bet kad yra išvestas iš kelio, nes yra pametęs visiškai savo gerą kelią.

Yra atsitikimų, kad piktintojo nuodai nepasiekia piktinamojo, arba jeigu pasiekia, tai nepadaro žalos, nes būna atmesti su griežtumu ir pasibiaurėjimu. Tokį griežtumą ir atsparumą papiktinimams parodo tik subrendę dvasioje, tik šventi ir tobuli žmonės, todėl jie niekad iš nieko nesipiktina. Matydami ar girdėdami papiktinimus, jie užsidega uolumu ,daro atgailas, kad atlyginus Dievui už daromas jo garbei skriaudas, bet neužsikrečia piktintojų ligomis. Apie juos kalba psalmė, sakydama: *"Kurie pasitiki Viešpačiu, tie kaip Siono kalnas; nepasvirs per amžius, kas gyvena Jeruzalėje"*, Ps. 124, 1. O ir šv. Povilas pareiškia tokį gilų savo prisirišimą prie Dievo meilės, kad jokia galybė negalėsianti jo atitraukti nuo tos meilės: *"Nes aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei galybės, nei dabartiniai, nei būsimieji dalykai, nei stiprybė, nei aukštumas, nei gilumas, nei joks kitas sutvėrimas negalės atskirti mūsų nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje"*, Rom. 8, 38—39. Iš to matosi, kad tie, kurie piktinasi, kurie, reiškia, darosi blogesni dėl kitų nepavyzdingo pasielgimo ar pasakymo, patys yra silpni ir nesubrendę, jie panašūs į tą nendrę. kuri svyruoja nuo menkiausio vėjo pūstelėjimo.

Yra vėl atsitikimų, kad kas piktinasi iš kito žmogaus gerų darbų. Panašiai piktinosi pariziejai iš Kristaus mokslo, iš jo darbų, kaip kad evangelija sako: *"Tuomet priėję jo mokytiniai jam tarė: Ar žinai, kad pariziejai, išgirdę šitą žodį pasipiktino,* Mato 15, 12. Piktinasi ir šykštuolis artimo dosnumu, ir pavydus kito pasisekimu, ir tinginys kito darbštumu. Tokie pasipiktinimai yra pagedusių žmonių pasipiktinimai, todėl nėra reikalo jų paisyti ir apleisti gerus darbus, nes ir Kristus jų nepaisė ir neapleido nė vieno gero darbo, kad įtiktų pariziejams ir išgelbėtų juos nuo pasipiktinimo.

3. PAPIKTINIMO NUODĖMĖ

Dievas, norėdamas užmegsti ir palaikyti vienybę ir meilę tarp savo vaikelių, siunčia savo gėrybes per tų pačių vaikelių rankas, kad vieni duodami, kiti gaudami, ugdytų tarp savęs dėkingumą, prisirišimą ir meilę.

Tas Dievo planas neabejotinai būtų pasiekęs savo tikslą, visi žmonės ne tik būtų vengę papiktinimų, bet būtų tiekę vieni kitiems pagalbos pasiekti aukščiausią tobulybę, jeigu nuodėmė nebūtų pagadinusi žmogaus prigimties. Šiandien blogi žmonės piktina geruosius ir veda juos iš kelio, kad turėtų pasiteisinimo savo nedorybėse, būk visi taip darą ir taip gyveną.

Kristus, kuris atėjo atitaisyti nuodėmės padarytas žalas, davė įsakymą mylėti artimą kaip save, linkėti, reiškia artimui visa gera, kaip kad sau linkime. Toks linkėjimas uždeda pareigą vengti papiktinimų, nes papiktinimai apiplėšia artimą iš brangiausių gėrybių, tų būtent, kurios reikalingos yra jo amžinai laimei. Kadangi amžinos gėrybės tiek kartų yra brangesnės už žemiškas, kiek kartų amžinybė yra ilgesnė už šios žemės gyvenimo akimirką, todėl ir papiktinimo nuodėmė, kuri apiplėšia žmogų iš tų gėrybių, yra tiek pat kartų sunkesnė už apiplėšimą žemiškų gėrybių.

Kad įtikrinus klausytojus, kaip baisi yra papiktinimo

nuodėmė, Išganytojas atsiliepė apie piktintojus skaudžiausiais žodžiais, kokius tik galima rasti žmonių kalboje: *"Kas,* sako, *papiktina vieną iš šitų mažutėlių, kurie į mane tiki, tas vertas, kad asilo sukamų girnų akmuo būtų užnertas jam ant kaklo ir kad jis būtų nuskandintas jūros gilumoje"*, Mato 18, 6.

Mąstykime šiuos žodžius ir drebėkime prieš jų galybę, prašykime Viešpaties, kad niekad neprisileistume papiktinimo ir kad melstumės už piktintojus ir piktinamus.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daugelio gėrybių, didelės pagalbos esame reikalingi, kad galėtume pasiekti tas aukštybes, kuriose Tu gyveni, patekti į tą neprieinamąją šviesą, kuria Tu esi apsuptas. Laimingi esame, kad Tavo gerumas ir dosnumas didesnis yra, negu mūsų silpnybė. Tu ne tik kvieti mus į savo rūmus, bet suteiki ir tų puošnių drabužių, be kurių niekas negali peržengti Tavo rūmų slenksčio. Daugiau, Tu apmoki ir kelionės išlaidas, kad niekas negalėtų teisintis, nepaklausęs Tavo pakvietimo vien dėl to, kad neturėjęs tinkamo drabužio, ar kelionės išlaidų. Tačiau visas tas gėrybes, būtent ir pakvietimą, ir drabužėlį, ir kelionės išlaidas siunti mums per kitų žmonių rankas, kaip kad evangelijoje paminėtas karalius per savo tarnų rankas išsiuntė visiems pakvietimus į pokylį ir išdalino tinkamus pokyliui drabužius pakviestiesiems. Kai žemiškas gėrybes esi padalinęs nelygiai, vieniems esi suteikęs mažiau, kitiems daugiau, kad tie, kurie turi jų daugiau, turėtų progos dalintis jomis su tais, kurie jų turi mažiau, o per tai, pelnydami anų dėkingumą, ugdytų meilę ir broliškumą, Tavo vaikelių tarpe taip nelygiai padalinai ir dvasiškas gėrybes tais pačiais tikslais. Visų tad turtingų dvasiškomis gėrybėmis yra šventa pareiga dalintis jomis su tais, kurie jų neturi, arba mažiau turi ir padėti jiems pasiekti tas aukštybes, į kurias yra Tavo gerumo pakviesti. Kas dabar apsakys, kokią skriaudą padaro mažutėliams, dvasiškiems beturčiams tie, kurie ne tik jiems nepadeda išgirsti Tavo pakvietimo, ne-

padeda pasipuošti gražiais drabužėliais, kad būtų verti Tavo vakarienės, bet dar jiems apiplėšia turimas gėrybes, dar labiau juos atstumia nuo Tavęs, piktindami juos ir darydami blogesniais. Jei vargšams apiplėšimas žemiškų gėrybių šaukia pas Tave kerštо, kokio kerštо nešauks piktintojų darbai, kurie apiplėšia mažutėliams dangiškas gėrybes. Tavo Sūnus, kuris atėjo gelbėtų, kas buvo pražuvę, skelbtų evangeliją vargšams, nors pilnas buvo pasigailėjimo, tačiau piktintojams tarė tiesos žodį be pasigailėjimo. *"Kas,* sako, *papiktina vieną iš šitų mažutėlių, kurie į mane tiki, tas vertas, kad asilo sukamų girnų akmuo būtų užnertas jam ant kaklo, ir kad jis būtų nuskandintas jūros gilumoje"*, Mato 18, 6. *"Deja pasauliui dėl papiktinimų. Nes reikia, kad ateitų papiktinimų: tačiau deja tam žmogui, per kurį papiktinimas ateina"*, Mato 18, 7. Gelbėk mus, Viešpatie, nuo tų grasinimų, kuriuos paskelbė Tavo Sūnus piktintojams, padėk mums jo patarimu nukirsti koją ir ranką, išlupti akį, jei tie, mums kitu žvilgsniu reikalingi sąnariai, veda į papiktinimą, arba stato piktintojų eilėse.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, ne tik vengti visokio papiktinimo, bet ir melstis už papiktintus ir papiktintojus, kad jie atsiverstų ir išvengtų tų bausmių, kurias Tavo Sūnus paskelbė papiktintojams.

APIE ŠV. KRYŽIAUS PAAUKŠTINIMĄ

Rugsėjo 14 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime ciesorių Heraklijų, žengiantį į Kalvarijos kalną su tuo pačiu kryžiumi, kurį nešė mūsų Išganytojas, ir tuo pačiu keliu.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad pakeistų mūsų širdį, kad taip mylėtume kryžius, kaip kad mylime visokias žemiškas gėrybes ir linksmybes.

MĄSTYMAS

1. KRYŽIUS — ATGAILOS PABŪKLAS

Kiekviena kaltė turi būti nubausta, kaltininkas turi gauti skausmą kaip atlyginimą už savo piktą darbą, nes to reikalauja ir Dievo ir žmonių įstatymai.

Jau rojuje Dievas grasino pirmiesiems tėvams mirties bausme, jei peržengs jo įsakymą: *"Valgyk,* sako, *iš visų sodo medžių; o iš medžio pažinimo gero ir pikto nevalgyk; nes tą dieną, kurią nuo jo valgysi, mirte numirsi"*, Prad. 2, 17.

Mozė liepė išreikalauti iš vagies keturis syk ar net penkis syk tiek, kiek pavogė: *"Jei,* sako, *kas pavogtų jautį arba avį ir pasipiautų arba parduotų, sugrąžins penkis jaučius ir keturias avis už vieną avį"*, Iš. 22, 1. Tai reiškia, kad nepakanka atimti iš vagies pavogtą daiktą, bet reikia jį nubausti už vagystę, reikia suteikti jam skausmo, sumažinant jo turtą.

Panašiai elgiasi ir šių laikų teisėjai: jie ne tik liepia kaltininkui atlyginti padarytą skriaudą, bet dargi uždeda ant jo bausmę, kad asmenišku skausmu nuplautų savo kaltę.

Nusikaltimai žmonėms pasilieka kai kada ir nenubausti, nes žmonės arba nesuranda kaltininko, arba nepajėgia jo nubausti, nes yra galingas ir nesileidžia baudžiamas.

Ne taip yra su nusikaltimais Dievui. Dievas viską žino, todėl niekas negali pasislėpti su savo kaltėmis nuo jo akių; jis yra ir visagalis, todėl niekas negali ištrūkti nuo teisingai užtarnautų bausmių, nors ir labai būtų galingas.

O visgi Dievo gailestingumas leidžia žmogui išvengti tų bausmių, kurias jo teisingumas yra paskyręs kaltininkams, o leidžia tada, kai žmogus nesiginčija su Dievu, nesiteisina, bet prisipažįsta nusikaltęs, artinasi nuolankiai prie Dievo, bausdamas pats save ir atsiduodamas jo gailestingumui.

Čia ir pasirodo neapsakomas Dievo gailestingumas, kad jis nesiskubina bausti nusikaltėlio tomis bausmėmis, kurių reikalauja jo teisingumas, bet pasitenkina tomis, kurias nusikaltėlis pats sau užsideda, ir atleidžia net tokias kaltes, už kurias reiktų amžinai kentėti kitam pasauly.

Kadangi visi esame nusidėjėliai Dievo akyse, melagiai būtume sakydami, kad neturime nuodėmės, todėl visi turime nusižeminę prisipažinti prie kaltės, laisvai sau suteikti skausmų, kad laikiniais skausmais išsipirktume iš amžinųjų.

Tą atgailos pareigą ir tą malonę, kuri glūdi atgailoje, reiškia kryžius, nes kryžium vadiname ne tik tą medį, ant kurio mirė Kristus, bet ir kiekvieną kančią, kuri seka paskui mus, kaip koks šešėlis, ir vargina. Ta paskutine prasme pats Išganytojas kančias vadina kryžiumi: *"Jei,* sako, *kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane"*, Luko 9, 23. Tai reiškia, kad tie, kurie nori eiti paskui Išganytoją, turi kantriai imti sau kasdieninio gyvenimo vargus, nemurmėti prieš juos ir nepiktžodžiauti, nes tik tokius pasekėjus Išganytojas priima.

2. KRYŽIUS — GIMTOSIOS NUODĖMĖS NAIKINTOJAS

Nors esame atpirkti, tačiau ne esame sugrąžinti į tą būklę, iš kurios iškrito pirmieji mūsų tėvai, nesame atgavę tos dvasiškos sveikatos, kurioje jie buvo sutverti. Dvasioje esame panašūs į tą keleivį, kurį gailestingas samarietis rado pusgyvį ant kelio, nugabeno į viešbutį ir liepė viešbučio savininkui laikyti jį savo globoje.

Per šventus sakramentus atgauname pašvenčiamąją malonę, kurią buvo sunaikinusi gimtoji nuodėmė, tačiau neatgauname tos sąnarių sveikatos, kurios reikia sėkmingai kelionei į amžinybę. Ir priėmę šv. krikštą turime skųstis su šv. Povilu, kad savo sąnariuose jaučiame kitą įstatymą, kuris prieštarauja Dievo įstatymui.

Norint panaikinti tą kenksmingą mūsų sąnariuose

esantį įstatymą, reikia imtis kryžiaus, kančių ir varginimųsi, nes nė vienas šv. sakramentų jo neprašalina iš mūsų sąnarių. Prie tokių varginimųsi ir ragina mus tautų apaštalas savo pavyzdžiu, sakydamas: *"Aš baudžiu savo kūną ir stengiuos jį pavergti, kad kartais kitiems skelbęs, pats nepasidaryčiau peiktinas"*, 1 Kor. 9, 27. Tai reiškia, kad nei šv. sakramentų priėmimas, nei jų kitiems dalinimas neprašalina iš mūsų kūno pražūties pavojaus, o tik to kūno pavergimas ir tai toks, kuris būtų lygus jo prikalimui prie kryžiaus: *"Kurie yra Kristaus,* sako tas pats šv. Povilas, *tie prikalė ant kryžiaus savo kūną drauge su ydomis ir geiduliais"*, Gal. 5, 24.

Prikalti prie kryžiaus reiškia numarinti. Kristaus tad mes būsime tik tada, kai numarinsime puikybę, godumą, paleistuvystę, apsiryjimą - girtybę, pyktį, pavydą ir tingėjimą, žodžiu, visas gimtosios nuodėmės pasekas, o to padaryti be skausmo, be kryžiaus negalima.

3 KRYŽIUS — ŠVENTUMO PABŪKLAS

Šventumas yra panašumas į Kristų, nes ir šventieji tik tada pasidarė šventi, kada ėmė gyventi Kristaus gyvenimu, anot šv. Povilo pasakymo: *"Esu gyvas, tačiau jau ne be aš, bet yra gyvas manyje Kristus"*, Gal. 2, 20. Bet Kristui teko iškentėti taip didelės kančios, kad jiems lygių niekur nėra, anot pranašo pasakymo: *"Stebėkite ir matykite ar yra skausmas, kaip mano skausmas"*, Raud. 1, 12. Už tuos skausmus Dievas išaukštino Kristų ir suteikė vardą, kuriam nėra lygaus nei danguje, nei žemėje. *"Jis pats save pasižemino,* sako šv. Povilas, *pasidaręs paklusnus iki mirčiai, mirčiai gi kryžiaus. Todėl ir Dievas išaukštino ir dovanojo jam vardą, viršesnį už visus vardus"*, Pilyp. 2, 8—9. Kas tad nori būti šventas, tas turi daug kentėti, nors ir neturėtų nuodėmių, kaip kad Švenč. P-lė jų neturėjo, o visgi savo kančiomis užsitarnavo Kentėtojų Karalienės vardą.

Aukštos vietos danguje yra pasiekiamos tik per dide-

lius kentėjimus, todėl ir šventieji troško kentėti, nes troško būti arčiau Dievo danguje.

4. ATPIRKIMAS TIK PER KRYŽIŲ

Kristus ėjo pasitikti kryžių ne kitokiu tikslu, o tik tuo, kad surastų jame tas kančias, kurių reikia žmonijos atpirkimui sulig paties Dievo nustatyta tvarka.

Atpirkimui įvykus, kryžius nenustojo būti reikalingas, nes nenustojo būti reikalingi kentėjimai išganymo darbe.

Pirmiausia visi turime papildyti tai, ko trūksta Kristaus kentėjimams. Ko gi ten trūksta? Mūtų kentėjimų ten trūksta. Jei mes esame Kristaus sąnariai, jei esame to vynmedžio šakelės, kurio kamieną sudaro Kristus, Kristui kenčiant turime kentėti ir mes, jo sąnariai, jo šakelės.

Kristus kentėjo ne už save, bet dėl žmonių išganymo, todėl dalyvaudami jo kančioje, turime ir mes būti pasiryžę kentėti už kitų žmonių išganymą, kitaip sakant padėti Kristui atpirkti pasaulį.

Kad Kristus pageidauja tokių pagelbininkų, matome ne tik iš Švenčiausios Panelės, apaštalų ir šventųjų gyvenimo, kurių aukomis ir pasišventimu esame pagydyti, bet ir iš pačios Bažnyčios pavyzdžio, kuri kenčia ir nuolat meldžiasi už Dievo karalystės plitimą ir įsigalėjimą žemėje.

Norėdami tad, kad būtume apvainikuoti kartu su Kristum danguje, privalome nešti kryžių kartu su juo žemėje.

Paklauskime, koks mūsų nusiteikimas kančių atžvilgiu buvo iki šiol, o pastebėję trūkumų, atsiprašykime Išganytoją, imkime savo kryžių ir pasiryžkime eiti paskui jį.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, žiūrėdami į tą dievotą ciesorių, kuris laiko sau garbe nešti į Kalvarijos kalną tą paniekos medį, ant kurio mirė Tavo Sūnus, nustebimu esame apimti, kad žmogaus širdis, jo pomėgiai gali pasikeisti iki to laipsnio. Seniau, tais laikais, kada Tavo Sūnus gyveno žemėje, kryžius skaitėsi didžiausios paniekos ženklas, prie jo kaldavo tik didžiausius nusikaltėlius, todėl visi juo biau-

rėjosi, visi jį niekino. Bet kada Tavo Sūnus mirė ant kryžiaus, atėmė jam tą nešlovę, kurios visi taip bijojo, savo krauju nuplovė tą sutepimą, kuriuo visi taip biaurėjosi. Štai dabar jau net karaliai nesibijo kryžiaus, artinasi prie jo su didžiausia pagarba, puošia juo savo vainikus ir valstybių ženklus, o mirtį ant kryžiaus laiko taip didelėje pagarboje, kad nustojo ja baudę nusikaltusius, išbraukė ją visiškai iš savo įstatymų. Ne vien pagarbos dalykas pasidaręs yra kryžius, Viešpatie, bet ir Tavo išminties ir Tavo galybės pabūklas. Jau tautų apaštalas pastebėjo, kad Tavo Sūnus, prikaltas prie kryžiaus, žydams yra papiktinimas, pagonims paikybė, bet pašauktiesiems, kaip žydams, taip ir graikams, Tavo galybė ir išmintis (1 Kor. 1, 23—24). Ir ištikrųjų, žiūrėdami į tuos milžiniškus darbus, kuriuos nudirbo amžiams bėgant Tavo Sūnaus mylėtojai, o ir šiandien kasdien nudirba kryžiaus vardu, turime pripažinti, kad kryžiuje slepiasi ne žmonių, bet Tavo galybė ir išmintis. Net mažas vaikelis, kuris moka padaryti dievotai kryžiaus ženklą, galingesnis yra už visas pragaro galybes, galingas tad yra, tik ne savo galybe, o tąja, kuri slepiasi kryžiuje. Tačiau, Viešpatie, mūsų pagarba kryžiui nėra ir nebus pilna, kol neišmoksime mylėti tai, ką kryžius reiškia ir už ką jį Tavo Sūnus mylėjo. Lengva mums šiandien klūpoti po kryžiumi, lengva jį bučiuoti ir spausti prie širdies, nes švelnus yra ir neteikia jokio skausmo. Bet tegul būna apipintas erškėčiais, tegul kiekvienas prie jo prisiglaudimas išspaudžia nors vieną kraujo lašą, tuomet vargiai norėsime prie jo artintis ir imti jį į rankas. Tik Tavo Sūnus nesibijojo imti jį ant savo pečių, nors žinojo, kad tas kryžius išspaus jam ne vieną kraujo lašą, bet visą iki paskutiniam. Tik tada ir mes parodysime tikrą kryžiaus pagarbą ir meilę, kai pamilsime kančias, kai, pergyvendami kryžiaus skausmus, nemurmėsime prieš Tave piktojo latro pavyzdžiu, bet glausimės prie Tavęs ir Tavo Sūnaus, kaip kad gerasis latras glaudėsi. Pakeisk tad, Viešpatie, mūsų širdis, suteik joms kan-

čių meilės, kad galėtume vykdyti Tavo Sūnaus įsakymą: *'Kas nori eiti paskui mane, tegul pats savęs išsižada, tegul ima savo kryžių ir teseka mane"*, Mato 16, 24. Jei Tu, Viešpatie, karalių nuobodį dėl kryžiaus galėjai paversti to kryžiaus meile, parodyk tą stebuklą ir su mūsų širdimis, uždek jose kančių meilę, nes tik kančios padaro mus panašius į Tavo Sūnaus paveikslą ir suteikia teisių į dangaus karalystę.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien dažnai bučiuoti kryžių ir ir kantriai nukęsti visus kryželius, kuriuos Tau patiks mums atsiųsti.

APIE ŠVENČIAUSIOSIOS P-LĖS SOPULIŲ PASLAPTĮ

Rugsėjo 15 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime pranašo Jeremijo žodžių, kuriais Bažnyčia reiškia Švenčiausios P-lės skausmus: „Su kuo aš tave palyginsiu, arba į ką palaikysiu tave panašią, Jeruzalės dukra? / Su kuo aš tave palyginsiu, kad paguosčiau tave, Pana, Siono dukte? nes tavo suspaudimas didis kaip jūra; kas pagydys tave? Rauda 2, 13.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad sugriaudintų mūsų širdis ir uždegtų jas užuojauta tų, kurie kenčia, kad minėdami jo Sūnaus Sopulingosios Motinos skausmus gautume tas gėrybes, dėl kurių ji iškentėjo nežmoniškas kančias.

MĄSTYMAS

1. MARIJOS KENTĖJIMŲ PRIEŽASTIS

Marija savo tyliais kentėjimais taip sugraudino tikinčiuosius, kad jos kentėjimų atmintis amžiams bėgant ne tik nemažėjo, bet augo ir darėsi kas kart gyvesnė. Bažnyčia iš

savo pusės nė kiek netrukdė tikinčiųjų pamaldumo į Sopulingąją Motiną, priešingai skatino prie jo, skirdama net dvi dieni metuose tų kentėjimų paminėjimui, būtent penktadienį prieš Verbas ir rugsėjo mėnesio 15 dieną.

Kad Kristaus kančia turėjo palikti tikinčiųjų širdyse neišdildomą užuojautą, visiems yra suprantamas daiktas, nes kryžiaus mirtis yra tokia baisi, kad nieko skaudesnio ir baisesnio negalima įsivaizduoti. Prisiminus gi iš kitos pusės mūsų Išganytojo dieviškumą ir nekaltumą, gaunasi amžinas neapsakomų skausmų paminklas, kuris ir traukia visų širdis į save. Bet kad Sopulingoji Motina galėjo pastatyti panašų paminklą iš savo kentėjimų, ne visi supranta, todėl ne visi tinkamai ją užjaučia. Jos, tiesa, niekas nesmerkė mirtimi, niekas neplakė rykštėmis, niekas nekalė prie kryžiaus, o visgi ji iškentėjo tiek, kad pelnė kentėtojų Karalienės vardą. Jai Bažnyčia taiko pranašo Jeremijo žodžius, kuriais jis apverkia žydų tautos skausmą, kai buvo išgriauta Jeruzalė su gražiąja Saliamono bažnyčia, o visa tauta ištremta į Babilonijos nelaisvę, kada, reiškia, tauta prarado tai, ką turėjo gražiausio ir brangiausio: *"Su kuo aš tave palyginsiu, arba į ką laikysiu tave panašią, Jeruzalės dukte? Su kuo aš tave palyginsiu, kad paguosčia tave, Pana, Siono dukte? nes tavo suspaudimas didis kaip jūra; kas pagydys tave"*, Rauda 2, 13. Marijos skausmai yra panašūs į jūrą, kurioje nesimato nei galo nei krašto. Kaip negalima jūros užpilti ar jos nusausinti, taip negalima nuraminti Sopulingosios Motinos skausmų ir pagydyti jos žaizdų, todėl Bažnyčia taiko jai kito pranašo žodžius, kuriais jis reiškia savo skausmą dėl tautos likimo: *"Atstokite nuo manęs, aš karčiai verkiu; nesistenkite paguosti manęs dėl mano tautos dukters sunaikinimo"*, Iz. 22, 4.

Paguosti nuliūdusį ir skausmų apimtą žmogų galima tik tada, kai galima jam suteikti tokių gėrybių, kurios nors dalinai atsveria tas, kurias prarado ir dėl kurių jis verkia. Štai ištiko žmogų nelaimė: prarado sveikatą, turtą, brangų

ir mylimą asmenį ar kitą kokią panašiai didelę gėrybę, skausmas suspaudė širdį. Prieteliai ir kaimynai skuba paguosti, reikšdami užuojautą. Toji užuojauta tarsi sakyte sakytų, kad ne viskas yra prarasta, kad štai pasiliko prietelių ir kaimynų širdis, kuri kenčia kartu ir pasiryžusi yra padėti nešti skausmą. Nelaimingajam darosi lengviau, nes mato, kad ne jis vienas kenčia, kad ne visos gėrybės yra prarastos, kad tos, kurios pasiliko, dalinai atstoja tas, kurios žuvo.

O kuomet prarastosios gėrybės yra taip didelės, kad tos, kurios pasiliko, negali net dalinai pavaduoti prarastųjų, tuomet paguoda yra negalima, tuomet paguodos žodžiai neišjudina skausmu suspaustos širdies ir nelengvina skausmo.

Tokioje būklėje buvo atsidūrusi pranašo širdis, nes jis matė, kad jo tauta prarado viską, ką turėjo brangiausio, todėl ir šaukė, sakydamas: *"Nesistenkite paguosti manęs dėl mano tautos dukters sunaikinimo"*, Iz. 22, 4. Tarsi sakytų: *"Nesistenkite man siūlyti jokių gėrybių, norėdami mane paguosti, nes nei viena jų negali pavaduoti tų, kurios yra prarastos, verčiau atsitraukite nuo manęs ir leiskite man paskęsti mano skausmuose ir mano ašarose"*.

Tokioje būklėje buvo atsidūrusi ir Sopulingosios Motinos širdis. Kad supratus jos skausmų paslaptį, prisiminkime ,kad ji sulig angelo pasveikinimu buvo *„malonės pilnoji"*. Kaip didelė turėjo būti toji malonė, kuri užpildė Marijos sielą, spręskime iš to, kad žmogaus siela, sutverta sulig Dievo paveikslu ir panašumu, turi tokį didelį talpumą, kad jo negali pripildyti nei vienas sutvėrimas, o tik patsai Dievas. Jeigu dabar tas talpumas buvo Dievo malone užpildytas, toji malonė turėjo būti didesnė, negu visi sutvėrimai.

Dievo malonės tikslas yra traukti žmogaus širdį prie Dievo. Galime dabar įsivaizduoti šioje šviesoje, kaip didelį prie Dievo traukimą turėjo turėti Sopulingoji Motina, bū-

dama *"malonės pilnoji"*. Apaštalo šv. Jono meilė, šv. Povilo ir visų šventųjų, daugiau, net angelų Kerubinų ir Serapinų meilė yra tik menkas tos meilės šešėlis, kuria buvo pripildyta jos širdis. Ji matė ne tik neribotą Dievo didumą ir gerumą, bet ir kiekvienos sielos neapsakomą brangumą, nes kiekviena jų buvo ne kas kita, kaip begalinės Dievo meilės spindulys. Šioje šviesoje ji matė aiškiai, ką padaro nuodėmė su tomis sielomis, kaip jas biaurina Dievo akyse, kokį baisų suirimą įneša į jų vidų. Matė pagaliau, kaip jos akyse vyko toji didžiausia piktadarybė, kuri kada nors yra buvusi žemėje, būtent: amžinosios tiesos, gyvybės ir išganymo žudymas.

Kadangi meilė yra skausmo mastas, juo kieno meilė yra didesnė, juo ir skausmas yra didesnis piktadarybės akivaizdoje, todėl Sopulingosios Motinos skausmas buvo sulig jos meilės didumu. Nenuostabu tad, kad tas skausmas buvo platus ir gilus, kaip jūra, kad niekas jai negalėjo suteikti paguodos...

2. SOPULINGOSIOS MOTINOS KENTĖJIMŲ VAISIAI

a. Malonių tarpininkė. Sopulingosios Motinos kentėjimai negalėjo pasilikti tušti, nenaudingi, nes ji kentėjo iš meilės ir vienybėje su savo Sūnumi.

O kam buvo nauda iš tų kentėjimų? Pirmoje eilėje ne jai pačiai, nes, būdama be nuodėmės, neturėjo reikalo atgailauti ir kentėti, kad atsilygintų Dievo teisingumui. Tie kentėjimai buvo reikalingi Dievo apvaizdai, kad palengvintų mums priėjimą prie Kristaus ir naudojimąsi atpirkimo vaisiais.

Nors Kristus pelnė ir paliko mums neapsakomus dangiškus turtus, tačiau tie turtai daugeliui lieka be naudos ir šiandien, nes jų nepasiekia, o nepasiekia dėl to, kad nesikreipia prie Marijos, tų turtų dalintojos ir tarpininkės.

Dievo apvaizda, kviesdama Sopulingąją Motiną dalyvauti atpirkime, padarė ją tarpininke tarp žmonių ir Kris-

taus, todėl kaip niekas negali prieiti prie Dievo, jei neina per Kristų, taip niekas negali prieiti prie Kristaus, jeigu neina per Mariją.

b. Motina. Kad toji tarpininkystė būtų nuoširdesnė, o žmonėms suprantamesnė ir lengvesnė, pats Išganytojas surišo savo Sopulingąją Motiną su mumis motiniškais jausmais. Jo žodžiai, kuriais jis tą ryšį padarė: *"Štai tavo Motina, štai tavo Sūnus"*, turėjo tos pačios sakramentalinės galybės, kokios turėjo per paskutinę vakarienę tie, kurie duoną ir vyną pavertė jo kūnu ir krauju. Tie žodžiai uždegė Marijos širdy motiniškus jausmus šv. Jonui, o jo asmeny ir visai žmonijai; o šv. Jono širdy, o per jį ir visų tikinčiųjų širdyse, sūniškus jausmus, todėl ir pasidarė Sopulingoji Motina visų žmonių motina. Kaip žemiškos motinos, kentėdamos gimdymo skausmus, gauna garbingą motinos vardą ir motinišką jausmą, taip Sopulingoji Motina savo kančiomis pelnė mūsų motinos vardą ir motiniškus jausmus.

c. Laimingos mirties Išmaldautoja. Laiminga mirtis yra ta, kuri perkelia žmogų iš šio gyvenimo į amžiną, kuri, sugriaudama žemišką buveinę, duoda progos pasiekti dangiškąją.

Norint sulaukti tokios mirties, reikia dviejų malonių: atsivertimo ir ištvermės iki galo, kitaip sakant — pirmutinės ir paskutinės.

Nei vienos, nei kitos malonės žmogus negali pelnyti savo gerais darbais, nes tos malonės taip yra didelės ir brangios, ir savo esme taip viršija visus mūsų gerus darbus, kad nėra ir negali būti jokios lygybės tarp tų malonių ir mūsų darbų. Galime šventai gyventi dvidešimtį ar trisdešimtį metų, vis vien dar neturėsime teisių šventai numirti, todėl šv. Povilas ir ragina tikinčiuosius su baime ir drebėjimu ruošti savo išganymą: *"Taigi, mano mylimieji,* sako, *vykinkite savo išganymą su baime ir drebėjimu. Nes Dievas yra tas, kurs daro jumyse ir norėti ir vykinti, kaip jam patinka"*, Pilyp. 2, 12—13. *"Taigi, kas tariasi stovįs, teišiūri, kad nenukristų"*, 1 Kor. 10, 12.

Kadangi Sopulingoji Motina yra visų malonių Motina, ji yra ir laimingosios mirties malonės Motina, nes tuščias jos darbas būtų globoti žmogų visą gyvenimą, o apleisti jį ir palikti be pagalbos svarbiausiu momentu, kai yra sprendžiamas amžinas jo likimas.

Žino tai gerai Bažnyčia, todėl ir deda į savo vaikelių lūpas maldą: *"Šventoji Marija, Dievo Motina, melsk už mus nusidėjėlius dabar ir mirties valandoje. Amen"*.

Dėkimės į širdį tą Bažnyčios pamokymą, karštai kartokime tuos žodžius ir turėsime laimingą mirtį, nes ko negalima pelnyti pas Dievą, galima jo gailestingumo išprašyti.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, nesuprantami yra mums Tavo teismai ir nesusekami Tavo keliai. Juo daugiau ką myli, juo didesnius suteiki jam kentėjimus, anot Apreiškimo knygos žodžių: *"Kuriuos aš myliu, tuos baudžiu"*, Apr. 3, 19. O ir tautų apaštalas ne kitaip kalba, ragindamas tikinčiuosius būti ištvermingiems bausmės metu: *"Mano sūnau, nepaniekink Viešpaties bausmės, nei nusilpnėk, kada esi baramas; nes ką Viešpats myli, baudžia; o plaka kiekvieną sūnų, kurį priima"*, Žyd. 12, 5—7. Kadangi Tu, Viešpatie, daugiausiai esi numylėjęs Tavo vienatinį Sūnų ir jo Sopulingąją Motiną, todėl jiedviem daugiausia esi davęs kentėjimų, daugiau, negu kuriam nors sutvėrimui. Mūsų gi širdis, Viešpatie, yra linkus visiškai į priešingą pusę. Jei mes ką mylime, jei linkime kam gera, rūpinamės jį penėti vien malonumais ir džiaugsmais, o vengiame skausmų, nes skausmus skaitome kerštо ir pykties pareiškimais, todėl nenorime jais penėti numylėto asmens. Toks mūsų širdies nusiteikimas neleidžia mums, Viešpatie, suprasti Tavo meilingos apvaizdos kelių ir skaityti kentėjimus Tavo meilės pareiškimu. Kentėjimams ištikus, mes linkstame įžiūrėti juose Tavo nelaimės ir Tavo rūstybės ženklų, murmame prieš juos ir jaučiame pagundų prieš Tavo teisingumą, nes mums atrodo, kad mūsų kaltės yra daug mažesnės, negu kentėjimai, kurie mus ištinka už jas. Norėdamas pagydyti

mus iš tos ligos ir prašalinti mūsų proto tamsybes, Tu pastatei prieš mūsų akis amžiną paminklą iš Tavo Sūnaus ir jo Sopulingosios Motinos. Be mažiausios kaltės abudu buvo, į abudu žiūrėjai su tokia meile, su kokia nežiūrėjai nei į vieną sutvėrimą, o visgi juodu ištiko iš Tavo rankos tokie kentėjimai, kokių nepakeltų nei vienas sutvėrimas. Čia tai ir glūdi, Viešpatie, Tavo meilės paslaptis. Tu matei, kad nusidėjęs žmogus nepajėgė tinkamai atlyginti už savo kaltes, kad turės žūti ir kentėti per amžius. Pagailo Tau žūvančio žmogaus, todėl, kad jį išgelbėtum nuo pražūties, Tu įkvėpei savo Sūnui ir jo Švenč. Motinai to žmogaus meilę ir norą pasišvęsti ir kentėti jo išganymui. Taigi ne nemeilės ir ne rūstybės išdava buvo kentėjimai po kryžiumi ir ant kryžiaus, o tik didžiausios Tavo meilės ir pasigailėjimo. Įkvėpk, Viešpatie, ir į mūsų širdis žūvančiųjų pasigailėjimą, įkvėpk norą pasišvęsti ir kentėti jų išganymui, nes be pasišventimo ir kentėjimų negalima ir šiandien pasiekti išganymo. Nors Tavo Sūnus pilnai atlygino už viso pasaulio kaltes, tačiau Tu matei reikalo pakviesti dalyvauti atpirkime savo kentėjimais ir Sopulingąją jo Motiną, kad mus pamokytum, kad visi Tavo ištikimi vaikeliai turi prisidėti savo kentėjimais prie pasaulio atpirkimo ir išganymo.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, jungti savo kentėjimus su Sopulingosios Motinos kentėjimais ir aukoti juos už nusidėjėlių atsivertimą ir jų išganymą.

APIE IŠMINTIES DOVANĄ

Rugsėjo 16 d.

1. ĮŽANGA. Sulig šv. Jokubo apaštalo laišku, išmintis yra dvejopa: viena žemiška, kūniška ir velniška; kita iš aukštybių ir dangiška. Pirmoji veda į nesantaiką, netvarką ir visokį nedorą veikimą. Antroji į taiką, ramybę, nuolankumą ir gailestingumą (Jok. 3, 17).

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mus nuo pirmosios išminties, o suteiktų antrąją, kad galėtume pasiekti Dievo vaikelių palaimą sulig jo Sūnaus pažadu: „Palaiminti taikieji, nes juos vadins Dievo vaikais“, Mato 5, 9.

MĄSTYMAS

1. IŠMINTIS

Roboamas, Saliamono sūnus, tapęs karaliumi po savo tėvo mirties, buvo žmonių prašomas sumažinti mokesčius. Ieškodamas šviesos, kokį atsakymą reikėtų duoti žmonėms, jis kreipėsi į senus savo tėvo patarėjus. Tie jam patarė nusileisti žmonėms ir mokesčius sumažinti, nes žmonės būsią jam už tai dėkingi ir prie jo prisirišę.

Toks patarimas Roboamui nepatiko, todėl jis kreipėsi į jaunuolius, su kuriais buvo užaugintas ir iki tai dienai palaikąs prietelystę. Tie jam patarė ne tik nenusileisti, bet dar pagrasinti žmonėms didesnių priespaudų pažadu. Žmonės, nepatenkinti karaliaus atsakymu, sukėlė maištą ir suskaldė karalystę. Senųjų tad patarimas buvo išmintingas, o jaunųjų ne, nes davė pragaištingus vaisius.

Šis pavyzdys ir daugelis panašių iškalbingai sako, kad išmintis greičiau laikosi senų, negu jaunų, kad atsakomingas ir svarbias vietas geriau reikia skirti senesniems ir pagyvenusiems žmonėms, negu jaunuoliams. Senesnis žmogus žiūri į viską pro savo ilgą gyvenimą, pro patyrimą, kuris jam parodo daugelio dalykų pradžią ir pabaigą, o tuo duoda galimybės geriau pažinti daiktų vertę, arčiau prieiti tiesos ir tiksliau atspėti ateitį iš dabarties.

Jaunuolis priešingai žiūri pro savo karštus jausmus, pro savo viltis ir troškimus, todėl ir linksta viską vertinti sulig tuo, kas patinka jausmams, o ne sulig tuo, kas yra iš tikrųjų brangintina. Tuo būdu jaunuolis greičiau prasilenkia su tiesa, negu senasis, nes jausmai nėra tiesos pabūklas, o tik įspūdžių, gi įspūdžiai vertina viską ne sulig tiesa, bet sulig džiaugsmu ar skausmu, kurį daiktas žadina.

Patsai Dievas, bausdamas žydus už jų neklusnumą, žada duoti vaikus jų kunigaikščiais: *"Aš,* sako, *duosiu jiems kunigaikščiais vaikus, ir išlepusieji viešpataus jiems"*, Iz. 3, 4. Vaikai ir išlepusieji, neturėdami patyrimo ir išminties, negalės vesti tautos į gerovę, o tik į didesnį suirimą, vargą ir skurdą.

Išmintis, kaip matome, yra tam tikra šviesa, kuri apšviečia žmogaus kelią, vedantį į kokį nors tikslą, pasako jam, kokių priemonių reikia imtis, kad pasiektų tą tikslą, kokios kliūtys gali sutrukdyti jo siekimą, kokie pavojai grėsia, kurių reikia saugotis.

Toji šviesa eina iš meilės. Žmogus, mylėdamas kokį daiktą, nuolat mąsto apie jį, noriai klauso, kai kiti pasakoja, teiraujasi specialistų ir žinovų; pagaliau ir pats tampa žinovu ,nes daug žinių prisirenka apie numylėtą daiktą.

2. IŠMINTIES RŪŠYS

Kadangi išmintis plaukia iš meilės, todėl sulig meilės rūšimi rūšiuojasi ir išmintis. Kas yra pamilęs žemiškas gėrybes, tas išvysto savyje žemišką išmintį. Jis žino, kur tų gėrybių galima rasti, kaip jas užvaldyti, kaip jas apsaugoti nuo pražūties, kaip jas sunaudoti, žodžiu, pasirodo turįs neapsakomai daug šviesos.

Panašų gudrumą ir sumanumą išvysto tas, kuris skaito aukščiausia savo gėrybe pataikavimą kūnui, jo visiems palinkimams ir geiduliams. Toks gudrumas sudaro kūnišką išmintį. Kūnas ieško malonių įspūdžių, gražių vaizdų akims, gražių skambėsių ausims, skanių valgių gomuriui, gardžių kvapsnių uoslei, švelnių palytėjimų ir lepinimų visiems nervams. Negalima atsistebėti tuo rūpestingumu ir mokslu, kurį išvysto šio pasaulio sūnūs, tarnaudami kūnui. Tik prisiminkim jų teatrus, pasilinksminimų vietas, puotas, drabužių madas, ir suprasime, kur veda kūniška išmintis ir kokią didelę galybę ji išvysto.

Toliau eina velniška išmintis, kuria šio pasaulio sūnūs

siekia garbės, išaukštinimų, valdžios ant kitų žmonių. Velniška ji vadinasi dėl to, kad išdidumo mėgėjai eina velnio pėdomis, kuris yra *"visų puikybės sūnų karalius"*, anot Jobo pasakymo (Jobo 41, 25).

Visos tos išmintys nėra tikros išmintys, nes nušviečia žmogui kelią ne į tikras ir nežūvančias gėrybes, o tik į klaidingas ir pragaištingas, sulig Jeremijo pranašo žodžiais: *"Mano tauta paika ir manęs (Dievo) nepažįsta. Jie neišmintingi vaikai ir be išmonės; jie gudrūs daryti pikta, o gera daryti nemoka"*, Jer. 4, 22.

Aukščiausioji ir tikriausioji gėrybė yra viena, būtent patsai Dievas, todėl tik Dievo meilė suteikia tikrą išmintį, nes veda žmogų prie tų gėrybių, kurių akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, kurios niekad nenusibosta, anot Išminties knygos žodžių: *"Jos draugystė neturi kartumo ir gyventi su jąja ne nuobodu, bet pasigėrėjimas ir džiaugsmas"*, Išm. 8, 16.

Tos išminties veikimas matosi ypatingai šventųjų gyvenime. Kaip šio pasaulio sūnūs išvysto neapsakomą gudrumą savo tikslams siekti, taip šventieji parodo neapsakomą išmintį dangiškiems tikslams siekti. Jie naudojasi kiekviena proga, kiekviena aplinkybe, kad padidintų savo dangiškus turtus, kad padarytų pažangą Dievo meilėje. Gali juos ištikti laimės ar nelaimės, žmonių persekiojimai ar pagyrimai ir garbės, gali įkristi į skaudžiausias pagundas, ar net į nuodėmes, iš visko moka išbristi su pergale, su laimėjimu, anot šv. Povilo žodžių: *"Dievą mylintiesiems, tiems, kaip jo nutarta, pašaukti būti šventaisiais, visi dalykai išeina į gerą"*, Rom. 8, 28.

Kadangi toji išmintis plaukia iš Dievo meilės, o Dievo meilė yra šv. Dvasios sukurtoji mumyse dorybė, todėl ir dangiškoji išmintis nėra žmogaus gabumų kūrinys, bet šv. Dvasios dovana, kurią įgyja kiekvienas, kuris yra laisvas nuo mirtinosios nuodėmės.

Išminties dovana yra dviejų rūšių: viena, kuri apšvie-

čia kelią į amžinybę tam žmogui, kuris ją įgyja; antroji, kurią žmogus gauna kitų naudai, kad kitiems galėtų padėti eiti išganymo keliu.

Pirmoji, asmeniškos naudos išmintis veda žmogų iki aukščiausio šventumo, iki giliausio susivienijimo su Dievu.

Antroji suteikia iškalbos ir apaštalavimo galybę iki stebuklų darymo ir pranašavimo. Apie ją kalbėjo Išganytojas, sakydamas: *"Jūs nesirūpinkite, kaip ir ką turite kalbėti, nes aną valandą bus jums duota, ką turite kalbėti. Nes ne jūs esate, kurie kalbate, tik jūsų Tėvo Dvasia, kuri jumyse kalba"*, Mato 10, 19—20.

3. IŠMINTIES PALAIMA

Išganytojas laimina išminties darbus, sakydamas: *"Palaiminti taikieji, nes juos vadins Dievo vaikais"*, Mato 5, 9.

Dievas yra vienybės, taikos ir ramybės šaltinis, todėl visi, kurie eina į Dievą, išlaiko vienybę ir taiką, pasidaro ir jie vienybės ir taikos šaltiniai, tarsi būtų tos pačios prigimties, kaip Dievas, todėl ir būna vadinami Dievo vaikais.

Žemė priešingai yra didžiausių ginčų ir nesutikimų priežastis, nes ji yra per maža, kad galėtų patenkinti visų troškimus, todėl žmonės ir pradeda ginčytis, kuomet nukreipia savo troškimus nuo Dievo, o atkreipia į žemę.

Apaštalas šv. Jokūbas lygindamas žemiškąją išmintį su dangiškąja parodo, kokiais darbais pasireiškia viena ir kita. *"Jei,* sako, *jūs turite kartaus pavydo ir jūsų širdyse yra ginčų dvasia, nesigirkite ir nemeluokite prieš tiesą. Nes ta išmintis ne iš aukštybių nužengianti, bet žemiška, gyvūninė, velniška. Nes kur pavydas ir ginčų dvasia, tenai netvarka ir visoks nedoras veikimas. Išmintis iš aukštybių yra visų pirma drovinga, daugiau taiki, romi, palanki, pritarianti gerumui, pilna gailestingumo ir gerų vaisių, nedaranti skirtumų, be veidmainystės"*, Jok. 3, 14—17.

Palyginkime savo darbus su dangiškosios išminties dar-

bais ir rasime atsakymą į paklausimą, ar galime vadintis Dievo vaikais.

ŠIRDIES ŽODIS. Didis esi, Viešpatie, ir didi Tavo galybė, o Tavo išminčiai nėra ribų. Tu ne tik esi paskyręs tikslus ir pareigas kiekvienam sutvėrimui, bet esi suteikęs jėgų ir palinkimų neklaidingai siekti tų tikslų, ištvermingai eiti sau skirtas pareigas iki aukščiausio pasišventimo ir savęs išsižadėjimo, kad galėtų palaikyti viso pasaulio tvarką ir skelbti Tavo garbę, Tavo išminties turtus. Nustebimas mus apima žiūrint, kiek sumanumo, kiek gudrumo išvysto neprotingi sutvėrimai, kad surastų sau maisto, kad apsigintų nuo priešų, kad apsaugotų savo veislę nuo išnykimo. Vieni kasasi į žemes, kiti skęsta dangaus mėlynėje, dar kiti slepiasi kalnų ir medžių viršūnėse, miškų tankumynuose, vandenų gelmėse, nakties tamsybėse. Vieni gelbstisi kojų greitumu, kiti nagų, dantų ar ragų stiprumu, treti pojučių tobulumu, nujausdami iš tolo, kur Tavo ranka yra jiems maisto prirengusi, kur slepiasi jų priešas, tykodamas jų gyvybės. Visi tie sumanumai ir gudrumai nėra tai jų pačių nuopelnas, o tik Tavo rankos padarinys, todėl teisingai sako psalmė, reikšdama tą mintį, kad *"visi laukia iš Tavęs, kad duotumei maisto savo laiku. Tau duodant, jie sau renka, Tau atveriant savo ranką, visi pasisotina gėrybėmis. Nusigręžiant gi Tau veidą, jie nusigąsta; Tu atimi jų kvapą, ir jie žūna ir vėl pavirsta į dulkes"*, Ps. 103, 27—29. Bet štai, Viešpatie, mus apima ir kitas nustebimas, kai pažvelgiame į žmogų ir palyginame jį su kitais sutvėrimais. Nei vienas jų neklysta savo gėrybių pasirinkime taip dažnai, kaip kad klysta žmogus. Jis taip dažnai ima už gera tai, kas yra bloga ir už bloga, kas yra gera, kad rodos, Viešpatie, Tu esi jį nuskriaudęs ir nesuteikęs jam to, ką esi suteikęs kitiems sutvėrimams, būtent galėjimą neklaidingai surasti Tavo valią ir ją vykdyti. Nuo tokio klaidingo įtarimo gelbsti mus, Viešpatie, Tavo tėviškas pamokymas. Tu esi numylėjęs žmogų daugiau už visus kitus sutvėrimus, Tu esi jį išaukš-

tinęs ir apipylęs visokiomis gėrybėmis, esi net pakvietęs į tas aukštybes, kuriose pats gyveni, bet žmogus, nenorėdamas branginti Tavo gėrybių, jas atmetė, o atmesdamas, pateko į kūno ir šėtono vergiją. Kadangi vergui neleidžiama rūpintis savo reikalais, savo gerove, o tik savo valdovo, todėl ir žmogus, patekęs į kūno ir šėtono vergiją, turi dirbti, prakaituoti, išvystyti daug gudrumo ir sumanumo, kad patenkintų savo valdovų norus, bet už tai pats turi pasilikti didžiausiame varge ir skurde, nes turi dirbti tokius darbus, kurie neša naudą ne jam, bet jo valdovams: kūnui ir šėtonui. Gelbėk tad, Viešpatie, mus nuo kūno ir šėtono vergijos, apsaugok nuo tos išminties, kurią išvysto mumyse toji vergija, įkvėpk tos meilės, kuri suteikia žmogui Tavo vaikelių teises, kuri iš tarnų ir vergų padaro Tavo turtų ir Tavo išminties dalininkus.

Pasižadame, Viešpatie, praleist šią dieną taikos dvasioje, pasižadame dažnai prisiminti ir nuoširdžiai kartoti Tavo Sūnaus palaimą: *"Palaiminti taikieji, nes juos vadins Dievo vaikais"*, Mato 5, 9.

APIE TIKROSIOS IŠMINTIES PRIEMONES

Rugsėjo 17 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas, ragindamas ieškoti tikrosios išminties, pataria pasidaryti paikiam pasaulio akyse, kad galėtų būti išmintingas pas Dievą: „Tegul, sako, nė vienas savęs neapgaudinėja! Jei kas jūsų tarpe regisi esąs išmintingas šiame pasaulyje, tepasidaro paikas, kad būtų išmintingas; nes šio pasaulio išmintis yra paikybė pas Dievą", 1 Kor. 3, 18-19.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tas šv. Povilo įspėjimas nepasiliktų mumyse tuščias, kad išmoktume apsisaugoti nuo tų dalykų, kurie naikina žmoguje Dievo išmintį.

MĄSTYMAS

1. DVASIOS NEJAUTRUMAS

Žmogaus kūnas turi daug įvairių reikalų: jam reikia ir maisto, ir pastogės, ir drabužio, ir šviesos, ir šilimos, ir daug kitų patogumų, be kurių jis negali klestėti, negali būti sveikas ir gyvas.

Kada, kaip ir kuo reikia kūną aprūpinti, jis pats pasako, sukeldamas tam tikrus jausmus. Maisto šaukiasi apetitu, gėrimo — troškimu, šilumos — šalčiu, sveikatos — sąnarių skausmu ar silpnumu. Žodžiu, kiekvienas kūno reikalas atsiliepia žmoguje tam tikru jausmu, kuris atkreipia jo dėmesį į tą reikalą, kaip kad mažo vaikelio verksmas kreipia motinėlės dėmesį į jo reikalus.

Įsivaizduokime dabar, kad kūnas yra praradęs savo jautrumą, kad neturi noro nei valgyti, nei gerti, nejaučia nei šalčio, nei karščio, o nei skausmo sąnariuose, nors juos kas ir piaustytų. Kiekvienam bus aišku, kad toks kūno nejautrumas nėra sveikatos, o sunkios ligos ženklas, kad nėra naudinga, o tik labai kenksminga kūnui būklė, kuri paprastai baigiasi mirtimi.

Persikelkime dabar su tomis žiniomis į dvasios sritį, o lengviau suprasime, kas joje vyksta, kai praranda tą jautrumą, kuriuo apdovanota jos prigimtis ir kurio reikia josios sveikatai.

Tų dalykų lygiai reikia žmogaus dvasiai kaip ir kūnui. Jie teikia jai galimybės gyventi ir tai ne bet kaip, o tik gerai, ir daro dvasią kilnesnę, galingesnę, žodžiu — tobulesnę.

Visi dalykai, kurie tobulina žmogaus dvasią, kurie sudaro jos maistą ir gyvybę, yra skirstomi į tris sritis: tiesos, gėrio ir grožio. Tiems dalykams žmogaus dvasia yra prigimties apdovanota ypatingu jautrumu, kuris ir verčia žmogų jų ieškoti, kad galėtų aprūpinti savo dvasios reikalus.

Sulig Dievo gailestingumu žmogus yra pasidaręs dve-

jopos gyvybės dalininku: žemiškosios, kurią gavo užgimdamas iš savo tėvų, ir dangiškosios, kurią gavo užgimdamas iš vandens ir šv. dvasios, per šv. krikštą. Kadangi viena ir kita gyvybė turi savo reikalų, todėl žmogus privalo rūpintis ir vienos ir kitos gyvybės reikalais ir vienos ir kitos gyvybės išlaikymu bei tobulinimu.

Žemiškoji dvasios gyvybė reikalauja žemiškų tiesų, žemiško gėrio ir žemiško grožio; dangiškoji — dangiškų tiesų, dangiško gėrio ir dangiško grožio. Viena ir kita gyvybė, kol yra sveika ir gyva, žadina žmoguje tam tikrą jautrumą, tam tikrą tų dalykų troškimą, kurių reikia tų dviejų gyvybių išlaikymui.

Gali dabar atsitikti, kad žmogus visiškai paskęsta žemiškosios gyvybės reikaluose, išvysto didžiausią jautrumą toje srityje, pragarsėja kaip mokslininkas, tautos vadas, meno žinovas, bet už tai apsileidžia dangiškosios gyvybės reikaluose, numarina ją visiškai, o tuo praranda tą jautrumą ir skonį, kuris plaukė iš tos gyvybės.

Pasaulio akyse toks žmogus atrodo esąs labai išmintingas, nes pasaulis, anot mūsų Išganytojo pastabos, negali priimt tiesos Dvasios, nes, *"jos nemato ir jos nepažįsta"* (Jono 14, 17). Bet Dievo akyse toks žmogus yra paikas, tarsi beprotis, nes tik beprotis gali statyti laikinus ir žūvančius daiktus aukščiau už amžinuosius, didžiausias brangenybes mainyti į purvą.

Bet gali atsitikti ir atvirkščiai, būtent, kad žmogus paskęsta dangiškosios gyvybės reikaluose ir rūpesčiuose, kaip kad skendo Kristus ir jo pasekėjai. Toks žmogus atrodys pasauliui kaip paikas ir beprotis, nes neturės tų suktumų ir gudrybių, kuriomis pasaulis didžiuojasi; tačiau Dievas skaitys jį tikru išminčiu, nes tik išminčius pažįsta tikrą daiktų vertę. Kas tad nori pasidaryti išminčius pas Dievą, turi virsti bepročiu pasaulio akyse. Tokį reikalavimą ir stato šv. Povilas, sakydamas: *"Tegul nė vienas savęs neapgaudinėja. Jei kas jūsų tarpe regisi esąs išmintingas*

šiame pasaulyje, tepasidaro paikas, kad būtų išmintingas, nes šio pasaulio išmintis yra paikybė pas Dievą", 1 Kor. 3, 18—19.

2. DVASIOS PAIKYSTĖ YRA NUODĖMINGA

Tikra žmogaus didybė, jo galybė ir tobulumas glūdi ne kūne, ne kojų greitume ar rankų stiprume, žodžiu, ne tame, ką jis turi bendra su neprotingais sutvėrimais, bet tame, kuo jis nuo jų skiriasi, būtent dvasioje, proto ir valios veiksmuose.

Tačiau toji dvasia tik tada pasidaro tobulybės nešiotoja, kai būna išlavinta, daugeliu tašymų (tunsione plurima) aptašyta, anot giesmės žodžių, nes iš prigimties ji neturi jokios tobulybės, ji yra tarsi toji balta popiera, ant kurios nieko nėra parašyta, arba marmuro gabalas, kuris tinka stovylai nukalti.

Kad tą tobulinimo darbą žmogus galėtų atlikti, Dievas suteikė jam tų dalykų gyvą troškimą, kurie tobulina jo dvasią, būtent: tiesos, gėrio ir grožio. Prie tų troškimų mūsų Išganytojas pridėjo tobulybės įsakymą: *"Būkite tad,* sako, *tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas"*, Mato 5, 48. Kad tas įsakymas neliktų tuščias, bet būtų įvykdytas tinkamiausiu ir tobuliausiai galimu būdu, suteikiama yra žmogui nauja, antgamtinė ir dangiška gyvybė per šv. krikštą su antgamtinių tiesų, antgamtinio gėrio ir grožio troškimais. Žmogus tad yra gavęs iš Dievo trilypį akstiną siekti tobulybės: vieną, kuris glūdi jo žmogiškoje prigimtyje ir reiškiasi tiesos, gėrio ir grožio troškimais; antrą, kuris glūdi antgamtinės gyvybės gelmėse ir reiškiasi tos gyvybės troškimais; trečią, kuris glūdi tobulybės įsakyme.

Įsivaizduokime dabar, kad žmogus, nepaisant tų trijų akstinų, nesiekia tobulybės ir ne tik nesiekia, bet neturi jos ir troškimo, neturi šioje srityje mažiausio jautrumo, yra visiškai paikas.

Jei tas dvasiškas nejautrumas ir toji dvasiška paikybė

yra kilusi iš ligos, yra, pvz., žmogus susirgęs proto liga, arba nesveikas gimęs, tuomet jis neturi nuodėmės gyvendamas tokioje paikystėje. Bet jei taip gyvena dėl to, kad yra pamynęs Dievo įsakymus, kad yra apsileidęs savo dvasios lavinimuose ir davė progos kūnui užvaldyti dvasią ir ją sau pavergti, gyvena nuodėmėje ir negali turėti pasiteisinimo.

3. DVASIŠKA PAIKYSTĖ YRA PALEISTUVYSTĖS DUKTĖ

Vergijos esmė glūdi tame, kad vergas negali rūpintis savo reikalais, savo gerove, o tik savo valdovo; turi dirbti tuos darbus, kurie neša naudą ne jam pačiam, bet jo valdovui, todėl pats turi atsidurti didžiausiame ir dvasios ir kūno varge bei skurde.

Panašiai atsitinka su žmogaus dvasia, kada ji patenka į kūno vergiją. Kūno ir dvasios reikalai yra griežtai vieni kitiems priešingi, todėl, kai kūnas užvaldo dvasią, neleidžia jai nė kiek rūpintis savo reikalais, užmuša joje visą jos dvasišką jautrumą. Norėdami tad išvengti dvasiškos paikystės, turime rūpintis išvaduoti dvasią iš kūno vergijos. Tai atsiekti, reikia vengti tų kūno darbų, kuriuos išvardija šv. Povilas, o kurie sulig jo žodžiais išskiria žmogų iš Dievo karalystės: *"Kūno,* sako, *darbai yra matomi; jie yra: paleistuvystė, susitepimas, begėdystė, pasileidimas, stabų garbinimas, žavėjimai, neprietelystės barniai, pavydai, rūstybės, vaidai, nesutikimai, atskalos, neapykantos, žmogžudystės, girtuokliavimai, apsirijimai ir į tuos panašūs dalykai. Kaip aš jums anksčiau sakiau, taip vėl iš anksto sakau: kurie tai daro, tie negaus Dievo karalystės",* Gal. 5, 19—21.

Iš visų kūno darbų smarkiausiai veikia žmogaus dvasią paleistuvystė, nes atima iš jo visą žmoniškumą. Pats Išganytojas palygino tokį žmogų kiaulėms ir draudė mėtyti perlus po jų kojomis: *"Nemeskite,* sako, *savo perlų ties kiaulė-*

mis, kad kartais jų nesumindžiotų savo kojomis ir apsigręžusios jūsų nesudraskytų", Mato 7, 6. Kaip kiaulė jokiu būdu negali suprasti perlų brangumo, taip ir žmogus paskendęs paleistuvystėje jokiu būdu negali suprasti dvasiškų gėrybių kilnumo ir jų reikalingumo, jis yra visiškai paikas.

Varžykime tad savo kūną ir imkime jį į nelaisvę, mylėkime skaistybę, o apsaugosime savo dvasią nuo paikystės, nes tik tyros širdies žmonėms pažadėtas yra Dievo regėjimas (Mato 5, 8).

ŠIRDIES ŽODIS. Kas apsakys, Viešpatie, tas nelaimes, į kurias patenka žmogus, kai apleidžia Tavo išminties nubrėžtus kelius: jis atsiduria tuomet daug blogesnėje būklėje, negu neprotingi sutvėrimai. Pastarieji, tiesa, neturi proto, bet už tai turi Tavo išminties taip gerai sutvarkytus ir suvaržytus jausmus, kad neklaidingai suranda tai, kas jiems yra gera, o kas bloga. Nereikia žuviai mokintis plaukioti, o nei paukšteliui lekioti, nereikia bitei eiti gamtos mokslų, kad mokėtų padirbti korį ir jį medum pripildytų, nes visų tų dalykų Tavo ranka juos išmokė. Tokio mokslo ir tokio jausmų sutvarkymo, Viešpatie, Tu nesuteikei žmogui, o nesuteikei ne dėl to, kad būtumei norėjęs jį nuskriausti, padaryti jo gyvenimą sunkesnį ir skaudesnį, negu neprotingų sutvėrimų, bet dėl to, kad norėjai jį išaukštinti, norėjai jam suteikti Tavo vaikelių teises ir Tavo vaikelių laisvę. Toje laisvėje turėjo dalyvauti ir jausmai: jie turėjo atlikti žmogaus gyvenime tą pareigą, kokią atlieka muzikos instrumentas muzikanto rankose. Jei tas instrumentas bus taip neturtingas garsais, kaip kad neturtingas garsais yra medžiotojo ragas, ar piemenuko dūdelė, geriausias artistas nepajėgs išreikšti juo tų melodijų, kurios jam veržiasi iš jo dvasios gelmių. Panašiai ir žmogus nepajėgtų išreikšti savo dvasios gyvenimo, nepajėgtų jo perduoti kitiems ir dalyvauti jų dvasios gyvenime, jei turėtų savo jausmus taip suvaržytus, kaip kad yra suvaržyti neprotingų sutvėrimų

jausmai. Ne pažeminimo tad, bet išaukštinimo tikslais suteikei, Viešpatie, žmogui jausmus, laisvus nuo bet kokio suvaržymo, turtingus savo įvairumais, kaip kad turtingas yra garsais tobulas muzikos instrumentas. Bet kaip muzikos instrumentas tik tada išduoda iš savęs gražias melodijas, kada jį valdo artisto ranka, taip ir žmogaus jausmai tik tada išduoda dangiškas melodijas ir kelia žmogų į dangiškas aukštybes, kai juos valdo jo dvasia, Tavo išmintimi apšviesta ir apdovanota. Artistui reikia daug laiko, daug pratybų, kol išmoksta valdyti muzikos pabūklą. Panašiai reikia daug laiko ir žmogui, kol išmoksta valdyti savo jausmus ir padaryti iš jų tinkamą dvasios pabūklą. Jeigu jis tame darbe apsileidžia, jeigu ne dvasia užvaldo kūną su jo jausmais, o tik kūnas dvasią, tuomet ne dvasia traukia kūną į dangiškas aukštybes, o tik kūnas traukia dvasią į žemiškus purvus, nes jis iš žemės paimtas, į žemę ir linksta. Čia ir glūdi priežastis, dėl kurios kūniški žmonės, tie būtent, kurie kūniškus smagumus stato pirmoje vietoje, negali priimti Tavo išminties. Pasidarę kūno vergais, įpuola į tokias pagedimo baisybes, kad pralenkia visus neprotingus sutvėrimus, net žiauriausius. Saugok tad, Viešpatie, mus nuo to kūniškumo, kuris užkerta kelią Tavo išminčiai į mūsų širdis, subiaurina Tavo paveikslą mumyse ir atidaro plačiausią kelią, kuris sulig Tavo Sūnaus įspėjimu veda į amžiną pražūtį.

Pasižadame, Viešpatie, suteikti šiandien kūnui vieną kitą skausmą, kad paragautume tos pergalės saldumų, kuriais taip džiaugėsi šventieji.

APIE PROTINGUMO DORYBĘ

Rugsėjo 18 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime tą valandą, kurią Dievas, sutvėręs pirmuosius tėvus, pastatė juos šios žemės valdytojais, sakydamas: „Pripildykite žemę ir ją pavergkite, ir viešpataukite jūros žuvimis, ir dangaus paukščiais ir visais gyvuliais, kurie kruta ant žemės“, Prad. 6, 28.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad nenusikalstume tai pareigai, kad proto galybę, kurią gavome iš jo rankų, panaudotume tiems tikslams siekti, kuriems ji yra suteikta.

MĄSTYMAS

1. PROTO UŽDUOTIS

Kaip karaliai turi turėti daug turto, kad galėtų aprūpinti visus savo krašto reikalus, taip ir kiekvienas žmogus turi turėti daug žinių, kad galėtų aprūpinti visus savo kūno ir dvasios reikalus ir siekti tų tikslų, kuriuos jam yra užbrėžęs patsai Sutvėrėjas. Štai, pvz., mažas vaikelis neturi jokių tikslų, nieko negali pats sau padaryti; reikia pastatyti šalia jo suaugusį žmogų, tokį, reiškia, kuris žino, kaip elgtis su mažais vaikais ir jam pavesti to vaiko globą.

Surinktus iš žmonių mokesčius karaliai laiko iždinėse, iš kurių paskui ima lėšas viešojo gyvenimo išlaidoms padengti. Panašiai daro ir žmogus su savo žiniomis: surinktas žinias jis sudeda į savo protą, iš kurio paskui jis jas semia savo gyvenimo reikalams padengti. Kaip karaliaus tad iždinė yra pinigų, taip žmogaus protas žinių sandėlis.

Nesunku dabar bus atspėti, kokia yra proto užduotis ir kada jis galės žmogui gerai patarnauti.

Kaip kojos, rankos, akies, ausies užduotis yra tarnauti žmogui, atliekant sau skirtus darbus, taip ir proto užduotis yra tarnauti žmogui, renkant žinias ir nušviečiant jomis kelią į tuos tikslus, kurie yra privalomi žmogui arba kuriuos jis pats sau užsibrėžia. Gerai tad patarnaus protas žmogui tik tada, kai jis bus pilnas ne bet kokių žinių, o tik tokių, kurios jam teikia naudą, kurios jam padeda aprūpinti jo reikalus, siekti jo tikslų. Jeigu, pvz., karalių iždinės būtų pilnos garbingos praeities liekanų, iškasenų, senienų, kurios gyvai atvaizduoja būtuosius laikus, tokios iždinės nesiskaitytų geros, nes nesuteiktų lėšų viešojo gyvenimo išlaidoms padengti. Gali būti tos senienos labai brangios ir gerbtinos, tačiau jos tinka konservacijai muziejuose, bet ne krašto reikalų aprūpinimui, todėl neturi turėti vietos iždinėse.

Panašiai reikia žiūrėti ir į žinias, sukrautas žmogaus prote. Jei tos žinios neturi jokio sąryšio su žmogaus gyvenimu, jo reikalais ir jo tikslais, jos neturėtų ten būti, nes, būdamos, padaro tą protą panašų į iždinę, pilną senienų ir dėl to nenaudingą. Norint tad pagelbėti protui, kad jis galėtų atlikti savo pareigą žmogui, reikia jį pripildyti geromis žiniomis, būtent tokiomis, kurios padeda žmogui siekti jo gyvenimo tikslų.

Prieš šią taisyklę nusikalsta be galo daug žmonių, rinkdami žinias, kurios yra ne tik nenaudingos, bet dažnai net kenksmingos. Juk ir pirmieji tėvai, šėtono gundomi, norėjo sužinoti skirtumą tarp gera ir bloga, ir, kada sužinojo, užtraukė nelaimę visam pasauliui. Norėdami patenkinti savo nesveiką smalsumą, daugelis kasasi kitų žmonių gyvenime, jų paslaptyse, jų sąžinėje, nori net sužinoti paslaptis, kurios yra žinomos vienam Dievui. Iš to šaltinio plaukia žyniavimai, spiritizmas, kabala, burtai, prietarai, žavėjimai, žadėjimai ir kiti panašiai nesveiki smalsumai. Visos tos žinios, surinktos tokiais keliais, ne tik nepadeda žmogui siekti jo tikslų, bet, sudarydamos nemažą kliūtį, jį nuo jų atitraukia, todėl žmonės, turėdami savo galvas pilnas panašių žinių,

niekad negali vadintis protingais žmonėmis. Jie iš tikrųjų toki ir nėra, nes nemoka naudotis protu, siekdami žmogiškų tikslų.

2. ŽMOGAUS UŽDUOTYS

Matėme, kad protas turi tarnauti žmogui, turi jam padėti atlikti tas užduotis, kurias jam uždėjo pats Dievas, jį sutverdamas ir įrašydamas jas į jo prigimtį įvairių palinkimų pavidale.

Pažiūrėkime dabar, kokios yra tos užduotys ir kaip žmogus naudojasi savo protu toms užduotims atlikti, ir turėsime taisyklę, iš kurios galėsime pažinti: ar žmogus yra protingas, ar ne.

Kai inžinierius dirba mašiną, jis ją sustato iš įvairių dalių ir kiekvienai jų paskiria atlikti tam tikrą užduotį. Taigi ne dalys pačios renkasi sau uždavinius ir darbus, bet inžinieriaus ranka tai joms skirsto, ir nei vienai negalima neatlikti savo paskyrimo.

Panašiai atsitiko su visu pasauliu. Dievas jį sutvėrė savo garbei. Kiekvienam sutvėrimui jis paskyrė tam tikras pareigas, kurias jie pildydami palaiko tvarką, vienybę ir grožį, o tuo skelbia Sutvėrėjo garbę, kaip kad gražiai sutaisyta ir gražiai veikianti mašina skelbia inžinieriaus garbę.

Žmogaus tad pareiga yra ta pati kaip ir visų kitų sutvėrimų, būtent skelbti Dievo garbę. Kadangi tas Dievo garbės skelbimas turi atitikti kiekvieno sutvėrimo prigimtį, todėl žmogus, gavęs iš Dievo protingą prigimtį, turi garbinti Dievą visa savo protinga prigimtimi, jis turi įtraukti ir savo protą į tą pareigą, turi Dievą pirmiausia pažinti, o paskui, pažinęs, jį mylėti.

Kadangi žmogus, atlikdamas tą pareigą, labai lengvai gali suklysti, nes gamtos siaučiančias galybes gali paimti už Dievo galybę ir joms atiduoti dievišką pagarbą, todėl Die-

vas davė savo įsakymus, kurie kaip parašai prie kelio turėjo saugoti žmogų nuo paklydimo. Kas tad vartoja savo protą, kad pažintų Dievą, kad jį mylėtų, kad pažintų Dievo įsakymus ir juos įvykdytų, tas tikrai yra protingas žmogus, nes naudojasi protu siekti tą tikslą, kuriam jis yra skirtas. Tokį žmogų aukština psalmininkas, sakydamas: *"Tu savo įsakymu darai mane išmintingesnį už mano neprietelius, nes jis yra su manimi per amžius. Aš suprantu daugiau už visus mokiusius mane, nes tavo liudijimai yra mano mąstymas. Aš suprantu daugiau už senius, nes ieškojau tavo įsakymų"*, Ps. 118, 98—100. Seni žmonės turi daug žinių, jie yra daug girdėję, daug matę, turi daug prityrimo, tačiau gali nemokėti tų visų dalykų įvertinti, jeigu nepažįsta Dievo ir jo įsakymų. Jaunas žmogus priešingai gali neturėti tų visų dalykų, bet jeigu jis pažįsta Dievo įsakymus ir jų laikosi, jis daugiau išmano už senuosius.

Dievas, suteikdamas žmogui protą, uždėjo jam dar vieną pareigą, būtent užvaldyti neprotingus sutvėrimus ir daryti juos sau klusnius. *"Pripildykite,* sako, *žemę, ir ją paverkite, ir viešpataukite jūros žuvimis, ir dangaus paukščiais, ir visais gyvuliais, kurie kruta ant žemės"*, Prad. 1, 28. Kadangi žemės pavergimas ir viešpatavimas neprotingais sutvėrimais reikalauja gilaus ir tos žemės ir tų sutvėrimų pažinimo, todėl kas tyrinėja gamtą ir jos gyventojus, kad galėtų išpildyti Dievo įsakymą, tas protingai elgiasi.

3. PROTINGUMO DORYBĖ

Nors žinios yra žmogui reikalingos, kad galėtų atlikti savo užduotis žemėje, tačiau tos žinios neatsiranda prote savaime, o tik paties žmogaus rūpesčiu ir sunkiu darbu. Į darbą vėl traukia žmogų meilė, nes ką žmogus myli, apie tai nuolat mąsto, renka žinias, klausiasi mokytų ir patyrusių žmonių, kad galėtų daugiau išmanyti, nes juo daugiau išmanys, juo daugiau ir geriau pasieks savo numylėtą daiktą. Žinios tad, kurios atsiranda prote, plaukia visuomet iš

kokios nors meilės ir tai meilei tarnauja. Jeigu ta meilė yra gera, surinktos žinios tarnaus geram tikslui, padės žmogui gera daryti, padarys gerais ir žmogų ir jo darbą, žmogus skaitysis turįs protingumo dorybę. Jeigu gi toji meilė niekai, surinktos žinios tarnaus blogiems tikslams, padarys ir žmogų ir jo darbą netikusius. Protingumas tad gaus dorybės vardą tik tada, kada plauks iš geros meilės ir jai tarnaus. Tą tiesą reiškė Kristaus Sekimo autorius, sakydamas: *"Ką tau padės giliai protauti apie Švenčiausiąją Trejybę, jei nesi nusižeminęs, ir tuo būdu nepatinki Šv. Trejybei"*, Krist. Sek. 1, 7.

Pažvelkime į mūsų žinių rinkinius ir paklauskime savęs iš kokios meilės jos plaukia ir kokiai meilei tarnauja, o rasime atsakymą į paklausimą, ar turime protingumo dorybę.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, kaip faraonas, nerasdamas protingesnio vyro už Juozapą, Jokūbo sūnų, jam paskyrė valdyti visą Egipto žemę, taip ir Tu, nerasdamas žemėje protingesnio sutvėrimo už žmogų, jam paskyrei valdyti ir jūros žuvis ir dangaus sparnuočius ir visus gyvulius. Bet, kaip Juozapas iš Tavęs yra gavęs sapnų aiškinimo dovaną, kad galėtų pagelbėti Egiptui apsiginti nuo bado, taip ir žmogus iš Tavęs yra gavęs proto galybę, kad galėtų pagelbėti sutvėrimams skelbti Tavo garbę, kuriai Tu esi juos sutvėręs. Faraonas neišsižadėjo savo valdžios Egipto žemei, jis tik įgaliojo Juozapą veikti jo vardu, taip ir Tu neišsižadėjai savo valdžios žemei, Tu tik įgaliojai žmogų veikti savo vardu, todėl, kaip faraonas reikalavo apyskaitos iš Juozapo užvaizdavimo, taip ir Tu pareikalausi apyskaitos iš žmogui pavesto užvaizdavimo, sakydamas: *"Duok apyskaitą savo užvaizdavimo, nes jau nebegali toliau būti užvaizdu"*, Luko 16, 2. Juozapas, pildydamas faraono valią, įsigijo tiek gėrybių ,kad galėjo išmaitinti ir savo tėvus ir brolius ir visus gimines, taip ir žmogus, pildydamas Tavo valią, gaus tiek gėrybių, kad galės aprūpinti ne tik savo, bet

ir visos savo ainijos reikalus, nors toji ainija būtų taip skaitlinga, kaip kad skaitlingos yra žvaigždės danguje arba smėlis ant jūros kranto. Niekad nepritrūks žmonėms žemėje nei maisto, nei pastogės, nei drabužio, jeigu bus pasiryžę visa širdimi ieškoti Tavo valios, kad ją įvykdytų, todėl Tavo Sūnus priminė mums tą tiesą, sakydamas: *"Ieškokite visu pirma Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta"*, Mato 6, 33. Bet šėtonas, Viešpatie, išmokė pirmąjį žmogų nepasitikėti Tavimi ir nepaisyti Tavo įsakymų. Jis jį įtikino, kad visi Tavo įsakymai ir draudimai esą bereikalingi žmogaus laisvės varžymai, jo gerovės ir jo tobulybės trukdymai, kad išsivadavęs Tavo įsakymų greičiau pasieksiąs pažinimą ir visokią tobulybę, nes susilyginsiąs su Tavimi. Žmogus patikėjo šėtonui, pareiškė nepasitikėjimą Tavimi, laužydamas Tavo įsakymus, bet už tai pateko į didžiausią dvasios ir kūno vargą, prarado visas gėrybes, kurių taip troško. To negana, savo nepasitikėjimu užkrėtė ir visą savo ainiją, todėl pasaulis serga dar ir šiandien nepasitikėjimo liga. Nepasitikėdamas Tavimi ir tavo įsakymais, pasaulis didina savo proto jėgas, daugina išradimus, kad galėtų užvaldyti žemę, nugalėti gamtos galybes ir jas pavergti, o pavergęs, kad galėtų jas išnaudoti savo, o ne Tavo garbei. Teisingai tad Tavo Sūnus įspėja žmogų, kad neteisingai eikvojąs Tavo turtą, kad turėsiąs duoti apyskaitą iš savo užvaizdavimo. Prirenk tad mus, Viešpatie, tai apyskaitai, suteik mums daugiau šviesos, o ypatingai pataisyk mūsų širdį, kad nepanaudotume Tavo dovanos, proto galybės kitiems tikslams, negu kad esi suteikęs, kad ieškotume visu pirma Tavo karalystės ir jos teisybės, o rūpestį žemiškais reikalais pavestume Tavo maloniai apvaizdai, reikšdami pasitikėjimą Tavo pažadams pridėti tai, ko mums trūksta, jeigu Tavo garbę statysime pirmoje vietoje.

Pasižadame, Viešpatie, viską daryti šiandien didesnei Tavo garbei, nes tiems, o ne kitiems tikslams esi mums suteikęs proto galybę.

APIE PROTINGUMO RŪŠIS

Rugsėjo 19 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mūsų Išganytojo įsakymą būti protingiems: „Būkite, sako, tad gudrūs kaip žalčiai, ir neklastingi, kaip karveliai“, Mato 10, 17.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad šio pasaulio sūnų gudrumas jų tikslų siekime būtų mums pavyzdžiu, kokį gudrumą ir mes turėtume išvystyti ieškodami dvasiškų tikslų, kad savo apsileidimu neužtarnautume mūsų Išganytojo pastabos, kuri sako, kad „šio pasaulio vaikai gudresni su sau lygiais už šviesos vaikus“, Luko 16, 8.

MĄSTYMAS

1. DIEVO VAIKELIŲ PROTINGUMAS

Dievo vaikeliai yra tie, kurie pažįsta Dievą, jį myli ir gyvena sulig jo įsakymais. Išganytojas juos vadina šviesos vaikais: *“Kolei,* sako, *turite šviesą, tikėkite į šviesą, kad būtumėte šviesos vaikai”,* Jono 12, 36. Šv. Povilas Dievo vaikais skaito tuos, kurie yra Dievo Dvasios vedami: *“Kurie tik sako, yra Dievo Dvasios vedami, tie Dievo vaikai”,* Rom. 8, 14.

Žemiški vaikeliai, būdami dar silpni ir neturėdami tiek proto, kad galėtų gyventi savistoviai, turi pasilikti suaugusių žmonių valdžioje. Tie juos globoja, saugoja, parodo, kas yra gera, o kas bloga, pratina prie gerų darbų ir mokina šalintis blogų. Vaikeliai, klausydami savo globėjų, elgiasi protingai, nes atlieka tokius darbus, kurie plaukia tik iš sveiko ir subrendusio proto, ir naudingi patiems vaikeliams, sveikai juos augindami ir vesdami į tobulą subrendi-

mą. Kadangi vaikeliai neturi tokio proto, todėl jie yra protingi ne savo protu, o tik savo globėjų.

Panašiai vyksta ir mūsų santykiuose su Dievu. Dievas suteikė mums aukštą paskyrimą danguje, pakvietė mus į savo rūmus džiaugtis su juo per amžius. Norint laimėti tą paskyrimą, reikia pradėti rengtis jau čia, žemėje, reikia atlikti tokius darbus, kurie padarytų mus vertais dalyvauti dangiškam pokily. Bet kokie darbai veda žmogų į tą tikslą, o kokie atstumia, kokie jį puošia, o kokie biaurina, kokie atidaro dangiškojo pokylio duris, o kokie uždaro, mes patys negalime žinoti, kaip maži vaikeliai patys nežino, kas jiems teikia naudą, o kas kenkia. Žino tai vienas Dievas, todėl jis, kviesdamas mus į tą pokylį, pranešė mums, kaip mes turime prie jo rengtis, ką turime daryti, kad nebūtume lauk išmesti, anot Išganytojo įspėjimo: *"Karalystės gi vaikai bus išmesti laukan į tamsybes; ten bus verksmo ir dantų griežimo"*, Mato 8, 12. Kas tad klauso Dievo įsakymų, pasidaro protingas, žinoma ne savo, o tik Dievo protu, pasidaro dieviškojo proto dalyvis, kaip kad mažas vaikelis, klausydamas savo globėjų, pasidaro subrendusio proto dalyviu.

Kadangi protingumas, paremtas Dievo įsakymais, yra Dievo proto atspindys, todėl jis yra tikresnis ir kilnesnis, negu visi žmonių protingumai, paremti žmogaus protu; jis teikia žmogui daugiau šviesos, negu visi žmonių mokslai ir išradimai; juo turėtume pasitikėti daugiau, negu dangumi ir žeme, nes dangus ir žemė praeis, bet Dievo žodis nepraeis, nes jis yra amžinas.

Laimingas yra žmogus, kuris tai supranta; jis yra mokytesnis už didžiausius mokslininkus, nes pro Dievo įsakymus jis mato toliau, negu didžiausi mokslininkai pro savo stiklus; jis yra tikras šviesos vaikelis.

2. PASAULIO SŪNŲ GUDRUMAS

Pasaulio sūnūs yra tie, kurie turi tą pačią prigimtį, kokią turi pasaulis, siekia tų pačių tikslų, kurių siekia ir

pasaulis, tas pasaulis, už kurį Kristus nenorėjo melstis, kurio kunigaikštis jau yra pasmerktas.

Kas yra tas pasaulis ir kokie jo siekiai? Yra tai organizuota nuodėmė, kad bendromis jėgomis pasiektų nuodėmės tikslus.

Nuodėmė, kaip žinome, nukreipė žmogaus širdį nuo Dievo ir pakreipė į sutvėrimus; įtikino žmogų, kad jo amžinoji laimė ir tobulybė glūdi ne Dievuje, bet sutvėrimuose, jų užvaldyme ir išnaudojime. Todėl kaip Dievo vaikelis visa savo širdimi ir visomis savo jėgomis ieško Dievo, taip nusidėjėlis, pasaulio sūnus, visa savo širdimi ir mintimi jieško sutvėrimų.

Kristus, tiesa, panaikino nuodėmę, tačiau nepanaikino tokiu būdu, kad jos daugiau nebebūtų žemėje, jis tik atnešė vaistų, kuriais nusidėjęs žmogus gali save pagydyti ir sugrįžti prie Dievo. Tie tad, kurie laiko Dievą didžiausia gėrybe, naudojasi Kristaus pagamintais vaistais, keliasi iš nuodėmės, gydo save ir tuo būdu sugrįžta prie Dievo, pasidarydami Dievo vaikeliais. Jie yra protingi, nes galų gale jie laimės tas gėrybes, kurių jų širdis trokšta.

Tie gi, kurie skaito aukščiausia gėrybe sutvėrimus, nesinaudoja Kristaus vaistais, nesigydo nuodėmės, o tuo jaučia savo sąnariuose visą jos smarkumą.

Kad nuodėmė veiktų žmogaus sąnariuose skausmo pavidale, nusidėlėlis skubėtų ja nusikratyti, bet ji veikia malonumo ir džiaugsmo viliojimais, ji žada daug laimės tam, kuris, paneigęs Dievo įsakymus, patenkina savo nuodėmingus palinkimus.

Tie nuodėmingi palinkimai yra septyni, pavadinti septyniomis didžiosiomis nuodėmėmis: puikybe, godumu, paleistuvyste, apsirijimu - girtybe, pykčiu, pavydu ir tingėjimu.

Tie tad, kurie neskaito Dievo už aukščiausią gėrybę, galutinosios laimės troškimu verčiami yra tos laimės ieškoti sutvėrimuose, kad jais patenkintų savo nuodėmingus

palinkimus. Tų tikslų siekdami, jie išvysto nepaprastą sumanumą, įtempia visas savo žmogiškas jėgas, panaudoja mokslo galybę ir išradimus, kad tik daugiau džiaugsmo ir malonumo ištrauktų iš sutvėrimų ir supiltų visa tai į savo amžinai trokštančią sielą. Jie yra tikri šio pasaulio sūnūs, o jų kunigaikštis šėtonas, nes jis yra išmokęs žmogų tokio gyvenimo.

Nors šio pasaulio sūnūs išvysto didelį sumanumą, nors daugeliui atrodo labai protingi, tačiau galutinoje sąskaitoje pasirodys, kad jie buvo bepročiai, nes prasilenkė su tąja laime, kurios ieškojo ir kurios vardu viską buvo dirbę. Beprotybės sprendimą jie išneš patys sau, matydami Dievo vaikelių laimėjimus. Išminties knyga jau šiandien deda į jų lūpas žodžius, kuriais jie save kaltins: *"Mes neišmanėliai,* sakys, *skaitėme jų gyvenimą beprotybe ir jų galą negarbe. Štai kaip jie paskaityti tarp Dievo vaikų ir jų dalis tarp šventųjų. Taigi mes išklydome iš tiesos kelio, mums nešvietė teisybės šviesa ir pažinimo saulė mums neužtekėjo. Mes pavargome neteisybės ir pražūties kelyje ir vaikščiojome sunkiais keliais, Viešpaties gi kelio nežinojome. Ką mums padėjo puikybė? arba ką mums atnešė pasididžiavimas turtais? Visa tai praėjo kaip šešėlis, kaip bėgąs pro šalį žinnešys, kaip laivas, kurs plaukia per banguojantį vandenį, kuomet gi perplaukė, nebegalima rasti jo pėdsakų, nei jo apačios tako bangose... Taip ir mes ką tik gimę tuojau liovėmės buvę ir neįstengiame parodyti jokio dorybės ženklo, bet esame sunaikinti mūsų piktybėje",* Išm. 5, 4—13. Čia yra protingo žmogaus kalba. Visa nelaimė tame, kad pasaulio sūnūs atgaus tą protą per vėlai, nebegalės jau atitaisyti klaidų, padarytų beprotystės laikais. Pasimokykime iš jų dejavimo, kad ir mums nereikėtų dejuoti kartu su jais.

3. ŽEMIŠKAS PROTINGUMAS

Dievas, sutvėręs žmogų, liepė užvaldyti žemę, sakydamas: *"Pripildykite žemę ir ją paverkite ir viešpataukite*

jūros žuvimis ir dangaus paukščiais, ir visais gyvuliais, kurie kruta ant žemės", Prad. 1—18.

Tas žemės užvaldymas žmogui yra būtinai reikalingas, kad galėtų save išmaitinti ir apsiginti nuo įvairių gaivalų, kurie tyko jo gyvybės.

Bekovodamas su gamta ir jos galybėmis, žmogus įsigijo daug patyrimo, išlavino savo protą, sukūrė įvairius mokslus, kurie padidino jo jėgą ir padėjo užvaldyti žemesnius sutvėrimus.

Kadangi mokslas yra jėga, o jėga nėra dorybė, nes, jeigu būtų — audrų ir perkūnijų, liūtų ir tigrų darbus turėtume pavadinti dorybių darbais, todėl ir mokslas kaip jėga nėra dorybė, o tik pabūklas, kuriuo gali pasinaudoti ir geras ir blogas žmogus savo tikslams siekti. Peilis, pvz., gali būti panaudotas pavargėliui duonos atriekti, o gali būti kam nors į širdį įsmeigtas: viskas priklauso nuo rankos, kuri valdo tą patį peilį. Vadindami tad ką nors protingu žmogumi nenorime pasakyti, kad jis yra mokytas, bet kad moka panaudoti turimas žinias geriems tikslams, moka padaryti gera ir sau, ir kitiems. Iš to seka, kad protingas žmogus gali būti ir nemokytas, o gali ir mokytas būti visai neprotingas, jeigu turimas žinias jis panaudoja kitiems pikta daryti, arba nemoka jomis nieko gero padaryti.

Mokėjimas daryti gera sudaro įvairias žemiškojo protingumo rūšis sulig tuo, kam tas geras yra daroma. Jei tas gera yra daroma sau, jei mokama naudingai tvarkyti savasis gyvenimas, toks mokėjimas vadinasi asmeniškas protingumas. Jei mokama daryti gera kitiems, mokama tvarkyti kitų gyvenimas, toks mokėjimas sudaro visuomenišką protingumą.

Tas vėl visuomeniškas protingumas yra trijų rūšių, sulig trimis sritimis, kurias tvarko. Politinis protingumas apima krašto valdymą, draugijų ir organizacijų tvarkymą. Kariškas protingumas apima kariuomenes ir jų uždavinius. Ekonominis protingumas tiksliai tvarko žemiškas gėrybes.

Visi tie žemiški protingumai yra geri ir naudingi, gali būti pavartoti net Dievo karalystės platinimui žemėje, sulig Išganytojo įsakymu: *"Būkite tad gudrūs kaip žalčiai, ir neklastingi kaip karveliai"*, Mato 10, 17.

Žalčiai ir kiti kirminai yra žmonių nekenčiami ir naikinami, tačiau vis vien neišnyksta, bet laikosi žemėje, nes moka slapstytis, panaudodami sau įgimtas ypatybes. Panašiai turi daryti ir Dievo karalystės platintojai: jie turi panaudoti žemiškus protingumus, kad galėtų apsiginti nuo pasaulio, kuris jų nekenčia ir norėtų išnaikinti.

Kadangi žemiški protingumai siekia žemiškų tikslų, todėl nėra tikros dorybės, o tuo pačiu — Dievo vaikeliai gali jų ir neturėti, nenustodami būti Dievo vaikeliai. Turime, pvz., šventųjų, Bažnyčios kanonizuotų, kurie apie žemiškus reikalus nieko arba mažai ką išmanė, kaip štai šv. Juozapas iš Kupertino, šv. Celestinas popiežius ir kiti. Pavesdami tad kokią pareigą žmogui, turime atsižvelgti ne vien į jo šventumą, bet ir į jo žemiškus gabumus, nes vienas dalykas nepavaduoja kito.

Žemiški gabumai daryti bloga nėra jokia dorybė, todėl žmonių kalboje yra gavę suktumo, gudrumo, apsukrumo vardą, bet ne protingumo, nieks, pvz., nepavadins protingu žmogumi pirklio, kuris moka apgaudinėti.

Branginkime tad Dievo vaikelių protingumą, branginkime Dievo įsakymus, kuriuose tas protingumas glūdi. Kaip elgėmės iki šiol?

ŠIRDIES ŽODIS. Suteik mums, Viešpatie, draug su Tavimi sėdinčios Tavo soste išminties ir neišmesk mūsų iš savo tarnų tarpo, *"nes jei kas ir tobulas būtų tarp žmonių vaikų, jei su juo nebus Tavo išminties, jis bus niekais paskaitytas"*, Išm. 9, 6. Žmonių vaikai, šio pasaulio sūnūs išvysto daug išminties, parodo didelį gudrumą, statydami sau žemiškas buveines; mes gi, Tavo vaikeliai, šviesos sūnūs, negalime susilyginti su jais uolumu ir gudrumu amžinosios buveinės statyme, todėl Tavo Sūnus matė reikalo padaryti

mums pastabą, kad *"šio pasaulio vaikai gudresni su sau lygiais už šviesos vaikus"*, Luko 16, 8. Anie nesigaili sveikatos, nuovargį ir skausmus niekina, gyvybę stato pavojun, kad laimėtų laikinas ir žūvančias gėrybes, turtus, garbes, aukštas vietas; mes gi greit pailstame Tavo tarnyboje, kiekvienas nuovargis ar skausmas kelia mumyse dejavimų ir nusiskundimų ir stabdo griežtesnį pasišventimą bei darbštumą, kad laimėtume amžinas ir nežūvančias gėrybes. Tuo tarpu Tu ketini sunaikinti išmintingųjų išmintį ir niekais paversti gudriųjų gudrybę, sakydamas: *"Štai aš dar nustebinsiu šitą tautą dideliu ir baisiu stebuklu; nes išmintis pražus jos išmintingiesiems ir gudrumas bus paslėptas nuo jos gudriųjų"*, Iz. 29, 14. Kad Tu, Viešpatie, neužmiršti savo pažadų, bet juos vykdai, liudija Tautų apaštalas, pastebėjęs, kad tarp evangelijos skelbėjų nesimato šio pasaulio gudruolių: *"Ar Dievas,* sako, *nepavertė šio pasaulio išminties paikybe? Nes pasauliui savo išmintimi nepažinus Dievo jojo išmintyje, Dievui paliko išganyti skelbimo paikybe tuos, kurie tiki"*, 1 Kor. 1, 20—21. Nepatinka tad Tau, Viešpatie, šio pasaulio sūnų gudrumai, o nepatinka dėlto, kad jie neveda žmogaus į Tave, o tik nuo Tavęs, neveda į tikras ir nežūvančias gėrybes, o tik į apgaulingas ir pragaištingas. Paskutinėje žmogaus gyvenimo apyskaitoje, kai reikės pradėti naujas pomirtinis gyvenimas, šio pasaulio sūnūs turės atsidurti didžiausiame varge ir skurde, nes negalės paimti su savimi tų gėrybių, kurias jie buvo surinkę savo gudrumu. Bepročiu pavadintume tą ūkininką, kuris vasaros metu augintų vien piktžoles ir krautų jas į savo kluonus, o žiemos metu neturėtų kuo misti jis pats ir jo gyvuliai. Tokiais bepročiais reikia pavadinti ir šio pasaulio sūnus, nes ir jie renka gėrybes, kurias turi apleisti mirties valandą ir žengti į kitą pasaulį, kuriame nieko neturi pasidėję. Tikrai tad protingi, Viešpatie, yra tik tie, kurie klauso Tavo įsakymų, o klausydami aprūpina savo amžinąjį gyvenime, nes prisirenka gėrybių, kurių vagis nepavagia, kandis nesuėda, o nei

mirtis nesunaikina. Suteik tad mums, Viešpatie, Tavo įsakymų meilės, neleisk, kad mes užsikrėstume šio pasaulio sūnų gudrumu ir laikytume didžiausiomis gėrybėmis tik tokias, kurias turėsime apleisti mirties valandą ir tuščiomis rankomis eiti pas Tave.

Padidink mūsų uolumą Tavo tarnyboje, kad nereiktų Tavo Sūnui apgailestauti, jog šio pasaulio vaikai yra gudresni už šviesos vaikus.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, vengti pasaulio gudrybių, o visus savo darbus atlikti su mintimi patikti Tau, o ne pasauliui.

APIE PROTINGUMO DORYBĖS UGDYMĄ

Rugsėjo 20 d.

1. ĮŽANGA. Imkime į širdį psalmės žodžius, kuriais šventas giesmininkas prašo Dievo išmanymo, kad galėtų būti gyvas: „Duok, sako, man išmanymo, ir aš būsiu gyvas“, Ps. 118, 144.

2. ĮŽANGA. Prašykime ir mes Viešpaties to išmanymo, kuris neša gyvybę; prašykime, kad jis didintų mumyse tą išmanymą iki aukščiausio laipsnio, nes gyvybei ir jos reikalams didėjant, turi didėti ir išmanymas, kad aprūpintų tuos reikalus; prašykime pagaliau, kad apsaugotų mus nuo tokio išmanymo, kuris neša mirtį savo sekėjams.

MĄSTYMAS

1. MOKSLAS IR PROTINGUMAS

Mokslas apima pastovias ir nepajudinamas tiesas, kurios yra ne kas kita, kaip dieviškojo proto atspindys sutvėrimuose, o tas yra pastovus ir nesikeičiąs. Mokytas žmogus, stebėdamas sutvėrimus, ir ieško tų pastovių tiesų, riša jas tarp savęs ir sudaro mokslą. Pirmaeilė jo užduotis ištirti

sutvėrimų griaučius, tai yra tuos pastovius dėsnius, kuriais sutvėrimai remiasi ir laikosi, kaip kad mėsos remiasi kaulais, durys užkabomis.

Protingumas eina priešinga kryptimi, jis kreipia visą savo dėmesį į tą sutvėrimų pusę, kuri yra judri, nepastovi, kuri keičiasi, todėl protas negali čia rasti to tikrumo ir pastovumo, kurį randa moksluose.

Kasdieniniam žmogaus gyvenimui daug yra svarbesnė toji sutvėrimų pusė, kuri yra nepastovi ir keičiasi, nes ji tinka jo troškimų patenkinimui, jo reikalų aprūpinimui. Alkanam, pvz., nesvarbu, kokie yra mokslo išvedžiojimai apie duonos sudėtį, jam daug svarbiau yra žinoti, kur jos gauti, kad pasisotintų, nes žinojimas, iš ko duona susideda, jo dar nepasotina.

Duonos moksliška sudėtis yra viena, jos gi gavimo būdai yra įvairūs ir skaitlingi, todėl reikia ypatingo gabumo, kad suradus, kuris iš to daugelio būdų yra tam tikslui tinkamiausias dabartinėse sąlygose. Tas gabumas surasti tinkamiausias priemones tikslui pasiekti ir yra protingumas.

Panašus mokslo ir protingumo santykis yra visose žmogaus gyvenimo srityse. Mokslas ištiria ir patiekia nejudamąją, nekeičiamąją sutvėrimų dalį, paskui, ja pasiremdamas, kuria gyvenimo taisykles, siūlo įstatymus.

Protingumas, turėdamas reikalo su judamąja, keičiamąja sutvėrimų dalimi, daugiausia į ją atsižvelgia, prie jos taikosi pats, prie jos taiko taip pat ir visas mokslo taisykles ir įstatymus. Tikėjimo mokslas, pvz., sako: *"Mylėsi artimą tavo kaip pats save"*. Bet kaip, kuo ir kada reikia parodyti artimui tą meilę įvairiose gyvenimo aplinkybėse, tikėjimo mokslas nepasako, čia reikia pasikviesti protingumą, kuris ir padaro artimo meilę protingą. Kas nesiklausia proto meilės pareiškimuose, tas padaro savo meilę neprotingą. Taip elgiasi daugelis tėvų, mylėdami savo vaikus. Nesiklausdami proto, jie daugiau padaro savo vaikams blogo, negu gero, nes rengia jiems labai nelaimingą ateitį.

Kadangi kiekviena dorybė turi daryti gerą ir žmogų ir jo darbą, todėl kiekviena dorybė turi būti protinga, jei ji yra tikra dorybė. Tuo būdu protingumo dorybė pasidaro visų dorybių karalienė ir valdovė.

2. PROTINGUMO ŠALTINIAI

Šaltiniai duoda pradžią upėms ir jas maitina, kad neišsektų. Kas duoda pradžią mūsų protingumui? Kas jį maitina, kad neišsektų?

Aštuoni yra protingumo šaltiniai:

a. Atmintis, kuri primena žmogui pergyventus patyrimus. Kadangi seni žmonės yra pergyvenę daug visokių atsitikimų, daug visko matę ir girdėję, todėl jų patyrimas, o tuo ir protingumas turi būti didesnis, negu jaunų, kurie dar tik pradeda gyventi. Pamatę seną žmogų ir neprotingą, stebimės, kad gyvenimas jo nieko neišmokė, kad jis pasiliko neprotingas kaip ir jaunas.

b. Mokėjimas pažinti tikrą daiktų ar įvykių vertę. Mažas vaikelis neturi tokio gabumo, todėl labai lengvai jis atiduoda tikras brangenybes už niekniekius, už blizgučius, kurie jam patinka. Tokio mokėjimo neturi ir pasaulis, nes amžinas gėrybes labai lengvai atiduoda už laikinas.

c. Pasimokymo lengvumas. Protingas žmogus nepasitiki savimi, todėl lengvai ir nuoširdžiai priima kitų žmonių patarimus, jeigu mato, kad jie yra geri. Tokio nuoširdaus noro priimti kitų gerus patarimus neturėjo anas evangelijos jaunikaitis, kuriam Išganytojas patarė parduoti savo turtus, išdalinti pavargėliams ir ateiti ir sekti jį, nes turėsiąs daug nuopelnų danguje. Jaunikaitis nepaklausė Išganytojo patarimo, nes turėjo daug turtų, ir jam buvo gaila juos apleisti.

d. Proto lakumas. Yra aplinkybių, kuriose reikia greit veikti, neturint laiko ilgai mąstyti. Proto lakumas čia ateina į pagalbą ir padeda žmogui padaryti protingą žingsnį. Tokį proto lakumą turėjo Sename Įstatyme Susana, kuri ne-

dorų žmonių užpulta pasirinko verčiau mirti nuo jų rankos, negu nusidėti Dievo įsakymams. Tas pasirinkimas buvo labai protingas, nes padarė jos vardą garbingą visiems amžiams.

e. Sveikas protavimas. Tokio sveiko protavimo neturėjo žydai, kurie, matydami Kristaus stebuklus, negalėjo pažinti, iš kokio šaltinio eina toji jo galybė. Kaikurie buvo linkę manyti, kad iš Beelzebubo, velnių kunigaikščio. Išganytojas peikia jų nenuoseklumą, sakydamas: *"Jeigu ir šėtonas pats su savimi nesutinka, kaipgi išliks jo karalystė? kadangi jūs sakote mane išvarant velnius per Beelzebubą"*, Luko 11, 18. Kitoje vietoje dar aiškiau Išganytojas prikaišioja žydams jų nenorą sveikai protauti: *"Atėjus vakarui, jūs sakote: Bus giedra, nes dangus raudonas, ir rytmetį: Šiandien bus audra, nes dangus rausta ir ūkanojasi. Taigi, jūs mokate pažinti dangaus išvaizdą, o laikų ženklų negalite suprasti"*, Mato 16, 2—4.

f. Pramatymas. Kas nori pasiekti kokio tikslo, turi pramatyti kokiomis priemonėmis tas tikslas yra pasiekiamas, kad pavartotų tinkamąsias. Kiekvienas ūkininkas žino, kad, sėdamas į dirvą piktžoles, kviečių nesulauks. Panašus pramatymas reikalingas mums visiems kasdieniniame gyvenime, ypatingai santykiuose su kitais žmonėmis. *"Kas sėja neteisybę, piaus nelaimes ir bus sunaikintas savo rūstybės rykšte"*, sako Patarlių knyga, 22, 8.

g. Atsižvelgimas į aplinkybes. Toji pati priemonė vienose aplinkybėse tinka tikslui pasiekti, kitose netinka. Pagyrimas, pvz., meilės ženklai vienose aplinkybėse tinka kito palankumui pelnyti, kitose netinka, nes kelia įtarimo, kad norima išnaudoti tą palankumą savo tikslams. Tuomet palankumo vietoje galima susilaukti nepasitenkinimo ir pykčio.

h. Atsargumas. Nors savo protu galime pramatyti daug įvairių priešingumų, kurie trukdo ir gadina mūsų gerus darbus, tačiau negalime pramatyti visų, todėl reikia at-

sargumo, kad užbėgtume už akių net tiems, kurie iškyla netikėtai, arba kad juos padarytume mažiau kenksmingais. Prie tokio atsargumo ragina mus patsai Išganytojas, sakydamas: *"Žiūrėkite, kad savo teisybės nedarytumėte žmonių akivaizdoje, idant jų būtumėte matomi; kitaip jūs neturėsite užmokesčio pas savo Tėvą, kurs yra danguje"*, Mato 6. 1.

Norėdami tad, kad mūsų protingumas neišsektų, semkime iš tų šaltinių apsčiai, o būsime protingi pas Dievą ir gerus žmones.

3. PAŽANGA PROTINGUME

Kadangi visose dorybėse galime žengti pirmyn, tobulėti, galime tai daryti ir protingumo dorybėje. Kas reikia daryti, kad joje pažengtume?

Pirmiausia, reikia tam tikro darbštumo, kad gerai pasinaudotume protingumo šaltiniais. Tą darbštumą labai gražiai piešia Ekleziastiko knyga šiais žodžiais: *"Išminčius tyrinėja visų senųjų išmintį ir užsiima pranašais. Jis pasilaiko garsių vyrų pasakojimą ir draug įsigilina į jų prilyginimų prasmę. Jis tyrinėja patarlių paslaptis ir užsiima prilyginimų slepiniais. Jis tarnauja didžiūnų tarpe ir pasirodo valdovo akivaizdoje. Jis eina per svetimų tautų šalis, nes jis stengiasi ištirti, kas gera ir kas bloga žmonėse. Jis pakelia savo širdį budėti nuolat auštant prie Viešpaties, kurs jį padarė, ir meldžiasi Aukščiausiojo akivaizdoje"*, Ekli. 39, 1—6. Darykime tai, o žengsime pirmyn išmintyje.

Antra, reikia pataisyti mūsų meiles, nes pagedusi, netikusi meilė yra pirmutinis beprotybės šaltinis. Meilė svaigina, o apsvaigęs žmogus apie nieką daugiau nemąsto, apie nieką nekalba, kaip tik apie savo meilę. Jei tad toji meilė yra pagedusi, visą žmogaus protą nukreipia į pagedimą. Tiesa, svaigina protą ir šventa meilė, bet toks apsvaigimas yra šventas, nes padaro žmogų nejautrų visokiam gundymui, visokiam įkalbinėjimui ir klaidinimui, padaro jį tarsi mažą vaikelį, kuris nesupranta žmonių kalbos. Kadangi

šventa meilė yra ta, kuri laikosi Dievo įsakymų, todėl ir protingumas yra tas, kurs sprendžia apie sielą sulig tais įsakymais.

Trečia, reikia rūpintis meilės didinimu, kad padidintume savo protingumą, nes juo meilė yra didesnė, juo griežčiau verčia laikytis Dievo įsakymų, kurie yra ne kas kita, kaip Dievo išminties padarinys. Juo tad griežčiau kas laikosi Dievo įsakymų, juo protingesnis pasidaro, nes giliau dalyvauja Dievo išmintyje.

Prašykime tad Dievo malonės kas kart labiau mylėti Dievo įsakymus ir kas kart griežčiau jų laikytis.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, mažas vaikelis neilgai išsilaikytų gyvas, jeigu užaugusio žmogaus ranka jo nesaugotų, jo reikalų neaprūpintų, nes mažas vaikelis neturi to išmanymo, kurio reikia gyvybei išlaikyti. Išmanymui didėjant, globojantį vaikelį ranka suteikia jam kas kart daugiau laisvės, pratindama jį prie savistovaus gyvenimo. Pagaliau, kada vaikelis virsta suaugusiu žmogumi, kada, reiškia, įgauna tiek išmanymo, kad gali verstis be kitų pagalbos, globojanti ranka atsitraukia nuo jo visiškai. Tačiau, Viešpatie, Tavo akivaizdoje žmogus niekad negali nustoti buvęs Tavo vaikelis, nors būtų ir mokyčiausias, niekad negali pasiekti to subrendimo, kad galėtų verstis be Tavęs, nes negali pasiekti to pilno išmanymo, kuris jį apsaugotų nuo visų klaidų ir padėtų išlaikyti tą gyvybę, kurią Tu jam esi suteikęs, nes toji gyvybė turi reikalų, kurie savo aukštumu viršija įgimtas žmogaus jėgas. Kad apsaugotų tą gyvybę, matei reikalo, Viešpatie, niekad nepaleisti žmogaus iš savo rankos, ir laikyti jį amžinai savo vaikeliu, tokiu būtent, kokiu jautėsi esąs Jeremijas pranašas, kada Tu jį pakvietei pranašauti: *"Ai, ai, ai,* sakė, *Viešpatie Dieve, štai aš nemoku kalbėti, nes aš vaikas"*, Jer. 1, 6. Vargas tam vaikeliui, kuris netenka globojančios jį auklėtojo rankas, arba kuris, pasitikėdamas savo išmanymu, bando jos nusikratyti, nes tuomet labai lengvai išstato pavojun savo gyvybę. To-

kiam pavojui išstato savo ir žemišką ir dangišką gyvenimą kiekvienas žmogus, kuris bando nusikratyti Tavo meilingos globos. Visa praeitis liudija, kad kiek kartų žmonės norėjo verstis be Tavęs, tiek kartų užsitraukė sau didžiausias nelaimes, pagaliau ir pačią mirtį. Pirmoji tos rūšies pamoka buvo duota žmonėms dar rojuje. Sutvėręs pirmuosius tėvus, apipylei juos neapsakomomis gėrybėmis. Kad tų gėrybių jie neprarastų ir neužsitrauktų mirties, Tu juos įspėjai, sakydamas: *„Valgyk iš visų sodo medžių; o iš medžio žinojimo gero ir pikto nevalgyk; nes tą dieną, kurioje iš jo valgysi, mirte numirsi"*, Prad. 2, 16—17. Atėjo šėtonas ir pasiūlė jiems kitą išmanymą, būtent, kad Tavęs neklausytų: *"Visai, sako, judu nenumirsite; nes Dievas žino, kad tą dieną, kurią judu iš jo valgysite, atsidarys judviejų akys, ir būsite kaip dievai, ir žinosite, kas gera ir kas pikta"*, Prad. 3, 5. Sveikas protas turėjo jiems pasakyti, kad Tavęs labiau reikia klausyti, negu šėtono, nes Tu esi amžinoji tiesa, kuri neklysta ir kitų neveda į paklaidą. Tačiau jie pasirinko šėtono pasiūlymą, o tai darydami, prarado Tavo duotąjį išmanymą, o su juo ir visas gėrybes, kurios iš jo plaukė, prarado nemarumą, užsitraukė mirtį ir amžiną pražūtį, nes negali Tavo žodis pasilikti neįvykęs. Pamokyti to pavyzdžio, norime, Viešpatie, gyventi sulig tuo išmanymu, kuris plaukia iš Tavęs, norime jį didinti savyje, nes norime apsaugoti tą gyvenimą, kurį mums atnešė Tavo Sūnus, apie kurį jis kalba, sakydamas: *"Aš atėjau, kad turėtų gyvenimo ir apsčiau turėtų"*, Jono 10, 10. Kadangi žinome, kad atsitraukę nuo Tavęs ir praradę Tavo išmanymą pateksime į tamsybes ir į mirties šešėlį, todėl šaukiame su šventu giesmininku: *"Viešpatie, duok man išmanymo ir aš būsiu gyvas"*, Ps. 118, 144.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, dažnai kartoti švento giesmininko prašymą: *"Duok man išmanymo, ir aš būsiu gyvas"*.

APIE ŠV. DVASIOS PATARIMO DOVANĄ

Rugsėjo 21 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas duoda įsakymą apaštalams ne tiek pasitikėti savo protu, kiek leisti šv. Dvasiai kalbėti jų lūpomis: „Bet, sako, kuomet jie jus išduos, jūs nesirūpinkite, kaip ir ką turite kalbėti, nes aną valandą bus jums duota, ką turite kalbėti. Nes ne jūs esate, kurie kalbate, tik jūsų Tėvo Dvasia, kuri jumyse kalba", Mato 10, 19-20.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad ne kūnas, ne kraujas kalbėtų mūsų lūpomis, ne užgautos savimylos dvasia, bet toji, kuri paeina iš Tėvo ir Sūnaus, kuri padaro vaikelių lūpas iškalbingas ir suteikia išminties, kuriai pasaulis nepajėgia pasipriešinti.

MĄSTYMAS

1. ŽMOGUI REIKIA PATARIMO

a. Žemiškajai gyvybei palaikyti. Žmogaus protas nėra taip galingas, kad sugebėtų pramatyti iš anksto visas smulkmenas, iš kurių susideda gyvenimas, ir jas palenkti savo naudai. Ką duotų ūkininkas, kad iš anksto pramatytų, kokie bus metai, kokie orai, kada lis, kada snigs, nes jis galėtų tinkamiau prisirengti pasitikti tuos metus ir apsisaugoti nuo kenksmingų valandų.

Panašus pramatymas būtų labai naudingas ne tik ūkininkui, bet ir kiekvienam žmogui, nes kiekvienas turi rūpintis savo ateitimi, turi rengtis tinkamai ją pasitikti. Jau Išganytojas atkreipė apaštalų dėmesį į tokio pramatymo naudingumą, sakydamas: *"Taigi įsidėmėkite, jei šeimininkas žinotų, kurią valandą ateis vagis, jis juk budėtų ir neleistų įsilaužti į savo namus"*, Luko 12, 39.

Kad nepaliktų žmogaus be jokios pagalbos taip svarbiame reikale, kaip kad yra tinkamas prisirengimas ateičiai, Dievas, sutverdamas žmogų, šalia proto suteikė jam kalbą, kad jis galėtų susisiekti su kito žmogaus protu, pasikviesti jį į pagalbą, pasiklausiant jo patarimo ir pamokymo. Toks pasiklausimas yra galimas, nes ne visų žmonių protas yra lygiai stiprus ir galingas. Vieni turi daugiau mokslo ir patyrimo, kiti mažiau, todėl gali suteikti pagalbos silpnesniesiems, kaip kad turtingas gali sušelpti neturtingą.

Toje žmogaus proto silpnybėje ir glūdi priežastis, dėl kurios svarbių reikalų nepavedama spręsti vienam protui, bet kviečiama į talką daugelį, daroma posėdžių, pasitarimų, keliama ginčų ir pagaliau sprendžiama taip, kaip artodo daugumai protų, nes manoma, kad dauguma greičiau suseka tiesą, negu mažuma. Todėl ir karaliai ir visi kiti aukšti asmenys, nuo kurių žodžio priklauso geras ar blogas kitų žmonių likimas, turi patarėjų, atsiklausia jų nuomonės, kad nepadarytų klaidos.

b. Dangiškajai gyvybei ugdyti. Jeigu žmogaus protas reikalingas pagalbos žemiškojo gyvenimo dalykuose, kurie juk neperviršija jo jėgų, tai kokios pagalbos jam reikia to gyvenimo srityje, kuris viršija viso sutvėrimo, visų angelų jėgas, kuriuo gyvena patsai Dievas. Čia jau žmogus be Dievo pagalbos nieko negali padaryti, kaip kad Išganytojas ir įspėjo, sakydamas: *"Be manęs jūs nieko negalite padaryti"*, Jono 15, 5. Be Dievo tad visagalybės mes negalime ne tik pradėti tos gėrybės savyje, bet nei pradėtos išlaikyti, nei jos ugdyti.

Tiesa, Dievas duoda savo įsakymus, kurių laikydamasis žmogus gali laimėti dangaus karalystę. *"Tai daryk ir būsi gyvas"*, atsako Išganytojas Rašto žinovui, kuris jį klausė apie išganymo priemones (Luko 10, 28). Tačiau žmogaus proto silpnybė šioje srityje yra taip didelė, kad jis nepajėgia sutvarkyti savo gyvenimo taip, kad jis atitiktų Dievo įsakymus. Žmogaus protas yra linkęs į priešingą pusę,

būtent taip kraipyti ir gadinti Dievo įsakymus, kad jie atitiktų žmogaus gyvenimą, kad žmogui nereiktų dėti pastangų kilti aukštyn, bet kad įsakymai nusileistų žemyn ir paliktų žmogų jo silpnybėje. Tokio gadinimo ir Dievo žodžio kraipymo gana iškalbingą pavyzdį turime įvairių atskalūnų ir klaidatikių elgesyje. Visi jie skaito evangeliją, bet kiekvienas kitaip ją supranta ir kitaip ją taiko savo gyvenimui. Reikia tad ypatingo patarėjo, kuris apsaugotų žmogų nuo Dievo žodžio iškraipymo.

2. ŠV. DVASIA — PATARĖJAS

Tas ypatingas patarėjas, kuris padaro Dievo žodį aiškų ir saugoja žmogaus protą nuo Dievo žodžio iškraipymo, yra Šv. Dvasia.

Išganytojas įsteigė ypatingą draugiją, kurią pavadino Bažnyčia, dangiškosios gyvybės apsaugai ir jos ugdymui. Jis gerai žinojo, kad žmogiškoji tos Bažnyčios pusė, savo įgimtų palinkimų vedina, bandys gadinti jo mintį, bandys traukti žmones ne aukštyn, bet žemyn, todėl, atsisveikindamas su apaštalais, jis neliepė tuojau pradėti evangelijos skelbimą, bet laukti šv. Dvasios atėjimo. *"Kaip tik,* sako, *šventoji Dvasia ant jūsų ateis, jūs gausite galios ir būsite man liudytojai Jeruzalėje, visoje Judėjoje, Samarijoje ir iki žemės pakraščių",* Apd. 1, 8.

Apaštalai, laikydami savo Mokytojo įsakymus, nesiskirstė iš Jeruzalės, bet laukė pažado išpildymo. Šv. Dvasiai ant jų nužengus, nušvito jų protas, užsidegė širdis, atsivėrė jų lūpos ir ėmė liudyti, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus, kad jis gimė, gyveno žemėje, kentėjo ir mirė, kad prisikėlė iš numirusių, užžengė į dangų, kad paskutinę dieną ateis gyvųjų ir numirusiųjų teisti.

Tas liudymas nenutrūko su apaštalų mirtimi, bet tęsiasi iki šios dienos katalikų Bažnyčioje ir tęsis iki pasaulio pabaigos. Žmogiškoji pusė nenori priimti to liudymo, laiko jį už kvailystę ir kovoja su juo, bet šv. Dvasia stovi sargy-

boje, stiprina tikinčiųjų jėgas ir veste veda į dangiškąją vakarienę.

Kadangi Bažnyčią sudaro ne akmenys, bet gyvi žmonės, todėl šv. Dvasia, veikdama Bažnyčioje, veikia kiekvienoje sieloje, kuri turi dangiškų turtų paveldėjimą. Šv. Povilas reiškia tą tiesą, sakydamas: *"Nes kurie tik yra Dievo dvasios vedami, tie Dievo vaikai"*, Rom. 8, 14.

Vesti žmogų galima visokiais būdais: galima jį vesti paėmus už rankos, arba užsinarinus virve, bet tai nebus žmogiškas būdas, taip vesti galima ir gyvulį. Vesti žmogų žmogišku būdu galima tik veikiant jo protą, o per protą ir jo valią. Taip veda į dangų šv. Dvasia Dievo vaikelius; ji veikia jų protą suteikdama šviesos, suteikdama patarimų, kaip reikia pasielgti įvairiose gyvenimo aplinkybėse, kad nepakenktų tai gyvybei, kurią ji jiems suteikė per šv. krikštą.

Matome tad, kad patarimo dovanos reikia ne vien apaštalams, kurie skelbia evangeliją, bet ir tiems, kurie ja nori gyventi. Norėdama atkreipti dėmesį į tą reikalingumą, Šv. Dvasia nužengdavo kai kada regimai ant pakrikštytų, o kai kada ir ant nekrikštytų, kurie tik klausė su tikėjimu ir meile evangelijos skelbimo.

3. PATARIMO DOVANA YRA PROTINGUMO PAPILDYMAS

Patarimą galima duoti tik tokiam sutvėrimui, kuris turi protą, o kuris proto neturi, negali priimti mūsų patarimų, nors jų jam ir kažin kiek duotume. Duokime, pvz., patarimą medžiui, kaip jis turi augti, arba gyvuliui, kaip jis turi elgtis, tas patarimas vis vien nieko negelbės, nes nėra proto, kuris galėtų priimti patarimą.

Tačiau ne kiekvienas ir protas priima patarimą, o tik tas, kuris yra nusiteikęs siekti kokio tikslo. Eina kas, pvz., namon, bet, paklydęs, nežino kelio. Patark tu jam, kuris kelias jį veda namon, o jis priims patarimą.

Panašiai atsitinka ir dvasios gyvenime. Šv. Dvasios patarimo dovaną priims tik tas, kuris yra nusiteikęs eiti Dievo link, kuris, reiškia, turi tikėjimą ir Dievo meilę. Protas, Dievo malone apšviestas, jam sako, kad Dievas yra didžiausia gėrybė, kad laikymasis Dievo įsakymų yra protingiausias žemėje daiktas, reikia tik surasti priemonių, kurios vestų prie geriausio Dievo valios vykdymo. Čia šv. Dvasia ir ateina į pagalbą, suteikdama patarimo dovaną. Patarimo dovana tad ir yra protingumo dorybės papildymas.

Suprasime dabar, kodėl pasaulis negali priimti šv. Dvasios. Jis yra nusiteikęs eiti ne Dievo, bet žemės link, todėl priima tik tokius patarimus, kurie jį veda į žemę. Tokie patarimai plaukia iš kūno ir jo geidulių, jų ir klauso šio pasaulio sūnūs.

4. PATARIMO DOVANOS PALAIMA

Niekas negali būti išganytas be Dievo pasigailėjimo, todėl labiausia patartina žemėje tas darbas, kuris užtikrina mums Dievo gailestingumą. Toks darbas yra gailestingumo parodymas kitiems žmonėms, nes Išganytojas laimino gailestinguosius, žadėdamas jiems pasigailėjimą: *"Palaiminti,* sako, *gailestingieji, nes jie laimės gailestingumo"*, Mato 5, 7. Priešingai, teismas be pasigailėjimo žadamas tiems, kurie neturi gailestingumo: *"Teismas be pasigailėjimo tam, kurs nevykdė gailestingumo"*, sako šv. Jokubas apaštalas (Jok. 2, 13). Visi tad gailestingi darbai Bažnyčios gyvenime ir plaukia iš šv. Dvasios patarimo dovanos.

Perbėkime mintimis savo gailestingus darbus ir pamatysime, ar mes gyvename sulig patarimo dovana.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tavo Sūnus žadėjo suteikti savo sekėjams iškalbos ir išminties, kuriai negalėsią atsistengti ir prieštarauti nė vienas jų priešininkas (Luko 21, 15). Kaip jis įvykdė tą savo pažadą, matome šv. Stepono gyvenime. Nors tas Tavo Sūnaus pasekėjas buvo dar tik jaunikaitis, neseniai pakviestas Tavo tarnybon, tačiau

taip buvo pilnas malonės ir galios, darė žmonėse tiek stebuklų ir ženklų, kad susirinkusieji iš visų Azijos kraštų įvairių sinagogų atstovai negalėjo atsistengti išminčiai ir Dvasiai, kuri per jį kalbėjo (Apd. 6, 8). Negalėdami atsistengti jam žodžiais, nutvėrė jį įpykę, išvedė už miesto ir užmušė akmenimis, padarydami jo vardą garbingą visiems amžiams. Panašios Tavo Dvasios dovanos ir mes visi esame reikalingi, ne tik tie, kurie apaštalaujame, bet ir tie, kurie keliaujame į dangišką tėvynę, eidami Tavo Sūnaus nurodytais keliais. Tie keliai mūsų pagedusiai prigimčiai taip yra svetimi, taip nesuprantami, kad tarsi svetimais kraštais keliautume, kai keliaujame į dangų, anot šv. Grigaliaus popiežiaus pasakymo. Tikroji kūno vieta yra žemė, nes jis yra imtas iš žemės, todėl žemėn ir linksta, ir ne tik pats linksta, bet ir mūsų dvasią jon traukia. Žemiški dalykai geriausia mums patinka, geriausia mes juos suprantame, daugiausia darbo ir rūpesčio jiems pašvenčiame, todėl atsidūrę jų tarpe esame tarsi savo tėviškėje, savo namuose. Kuomet gi Tavo gerumas ima mus kelti į dangiškas aukštybes, siūlydamas dangiškųjų gėrybių troškimą, o žemiškųjų atsižadėjimą, pasijuntame atsidūrę tarsi svetimame krašte. Kaip svetimam krašte, nepažindami žmonių, nežinodami jų kalbos ir papročių, nepasitikime savo protu, bet ieškome vado, kuris padėtų mums laimingai atlikti kelionę savo patarimais, taip ir dangiškoje kelionėje turime ieškoti patarėjo, kuris apsaugotų mus nuo klaidingų žingsnių ir laimingai vestų į kelionės tikslą. Tokį patarėją ir suteikei mums, Viešpatie, Šv. Dvasios asmenyje. Ji tai kalbėjo pranašų lūpomis Sename Įstatyme, ji suteikė apaštalams šviesos ir karščio, ji saugoja visą Bažnyčią nuo klaidos, ji duoda patarimų kiekvienai sielai, ką ji turinti daryti, kad apsaugotų nuo mirties savo gyvybę ir išlaikytų savo sveikatą. Suteik tad, Viešpatie, ir mums tą patarėją, tegul Tavo Dvasia kalba per mūsų lūpas, kaip kad ji yra kalbėjusi per apaštalų ir šventųjų lūpas. Mūsų lūpos, tiesa, dažnai kalba, bet jos neatskiria,

kokia dvasia per jas kalba. Kad visokios dvasios gali kalbėti mūsų lūpomis, pareiškė tai Tavo Sūnus apaštalams. Jie užsigavę savo Mokytojo įžeidimu, kada jam buvo atsakyta nakvynė, prašė leidimo tarti žodį, kad ugnis nužengtų iš dangaus ir sudegintų nedėkingą miestą. Atsakė jiems Tavo Sūnus: *"Nežinote, kokios esate dvasios. Žmogaus Sūnus ne pražudyti sielų atėjo, bet gelbėti"*, Luko 9, 55. Mūsų tad lūpomis kalba ir užgauta savimeilės dvasia, ir kūno geidulių dvasia, ir net piktoji dvasia, o visos jos tyko sielų pražūties. Gelbėk tad mus, Viešpatie, nuo panašių dvasių, ir suteik prašantiems geros dvasios, sulig Tavo Sūnaus pažadų (Luko 11, 13).

Pasižadame, Viešpatie, vengti šiandien kiekvienos kalbos, kuri plauktų iš tuštybės, savimylos, geidulių ar kitos joms panašios dvasios.

APIE NUODĖMES PRIEŠ PROTINGUMO DORYBĘ

Rugsėjo 22 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime namą, pilną visokių gėrybių, kurias surinko protingo šeimininko ranka. Bet štai įvyksta nelaimė: protingas šeimininkas pasitraukia, o jo vieton ateina neprotingas, kuris greit išeikvoja surinktas gėrybes ir padaro namą tuščią. Apie vieną ir kitą šeimininką Patarlių knyga šitaip kalba: „Pageidaujamas turtas ir aliejus teisiojo namuose, bet neprotingas žmogus tai išeikvoja", Pat. 20, 21.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad suteiktų mūsų dvasiai protingą šeimininką, kuris ne tik neeikvotų sudėtų mūsų dvasioje gėrybių, bet savo protingu ir rūpestingu darbštumu jas didintų.

MĄSTYMAS

1. BEPROTYBĖ

Nepaisant to, ką sako šio pasaulio sūnūs ir visokio plauko kultūrininkai apie žmogaus proto galybę, tas protas pasilieka vis vien silpnas ir nepajėgiąs atsistengti visiems gyvenimo reikalams. Nereikia toli ieškoti tos tiesos įrodymų. Kiekvienas, kuris baigia savo gyvenimo dienas, prisipažįsta, kad daug klaidų yra padaręs, kad, jeigu jam būtų leista pradėti savo gyvenimą iš naujo ir tai su tuo prityrimu, kurį turi šiandien, visai kitaip gyventų. O juk jis, darydamas klaidas, irgi protavo, klausėsi savo proto patarimų. Matyt tas protas buvo tiek silpnas, kad nesugebėjo jam duoti gerų patarimų.

Dievas, suteikdamas žmogui protą ir siųsdamas jį gyventi į šį pasaulį, gerai žinojo to proto visas silpnybes, gerai žinojo, kad žmogaus reikalai daug yra didesni, negu kad protas gali juos apimti ir aprūpinti, todėl pastatė apsaugas ten, kur proto jėgos neneša. Mažą vaikelį liepė saugoti suaugusiam žmogui; suaugusį vėl žmogų liepė saugoti valstybei žemiškuose reikaluose; išganymo reikaluose liepė saugoti tą patį žmogų Bažnyčiai.

Čia Dievas pasielgė panašiai, kaip kad yra daroma gerai tvarkomose šalyse: prie kelių ir kryžkelių yra dedami parašai, kad kiekvienas žinotų, kur galima tuo keliu nuvažiuoti. Pavojingose vietose dedami yra ženklai, uždegamos šviesos, kad kiekvienas iš tolo matytų pavojų ir būtų pakankamai atsargus toje vietoje, kad išvengtų nelaimės. Jeigu dabar kas nepaisys tų visų parašų ir ženklų, laikys juos nereikalingu jo laisvės varžymu, o, nepaisydamas, pateks į nelaimę, ar užsimuš, negalės nieko kaltinti dėl savo nelaimės, o tik pats save, savo beprotybę; kiekvienas turės teisių pavadinti jį bepročiu.

Dievas irgi pastatė apsaugas mūsų kelionėje į amžiny-

bę. Jeigu kas nepaisys tų apsaugų ir pražus, ne Dievą galės kaltinti už savo pražūtį, bet savo beprotystę.

Tokia beprotybė, kuri verčia žmogų nepaisyti dievotų įspėjimų ir patarimų, yra nuodėminga, nes stato pavojun ir žemišką ir amžiną žmogaus gyvybę.

Čia kalbama, kaip matome, ne apie tą beprotybę, kuri yra mažam vaikely dėl proto trūkumo, arba pamišėlyje dėl ligos, bet apie tą, kuri atsiranda sveikam prote dėl įspėjimo nepaisymo.

2. PUOLIMAS

Kai labai išalkęs žmogus pamato valgį, užmiršta visas mandagumo taisykles, skubotai tveria, kas pakliuvo, ypatingai, jeigu yra pavojaus, kad kas nors kitas gali užbėgti jam už akių ir paveržti jam jo dalį. Tokį skubotą veikimą žmonių kalbos pavadino puolimu.

Tokį puolimą visuomet sužadina įkaitinti geiduliai. Jie nepaiso proto patarimo ir jo taisyklių, bet verčia žmogų veikti nežmoniškai, beprotiškai, gyvuliškai, o toks veikimas nedaro žmogui garbės, nes pastato viename laipsnyje su gyvuliais. Toks veikimas yra nuodėmingas, nes peržengia ne tik sveiko proto taisykles, bet ir Dievo įsakymus, kurie juk yra ne kas kita, kaip Dievo proto taisyklės. Jeigu prisiminsime, kiek blogo, kiek skriaudų ir neteisybių būna padaroma visokių revoliucijų, maištų ir karų metu, kada žmonės veikia ne protu, bet geiduliais vedini, suprasime puolimo žalingumą ir pasirūpinsime jo saugotis.

Norint tai atsiekti, reikia varžyti ir marinti geidulius ir niekad neleisti jiems veikti vieniems, nes kiek kartų juos paleisime, tiek kartų turėsime gailėtis tų darbų, kuriuos būsime padarę tą valandą.

3. NEAPSISVARSTYMAS

Ten, kur žmogaus proto jėgos neneša, Dievas suteikia pagalbos. Žmogaus proto jėgos neneša, kad galėtų pilnai

ir neklaidingai susekti visas tikėjimo tiesas, Dievas suteikė apreiškimą, iš kurio žmogus sužino, ką ir kaip reikia tikėti. Tos pačios jėgos taip pat neneša, kad galėtų neklaidingai valdyti visą Bažnyčią, todėl Dievas suteikė šv. Petrui ir jo įpėdiniams, Romos popiežiams, neklaidingumo dovaną, kuri ir saugoja juos ir visą Bažnyčią nuo klaidų tikėjimo dalykuose.

Bet ten, kur tos jėgos siekia, Dievas palieka žmogaus protą jo paties darbštumui ir rūpestingumui. Štai, pvz., žmogui reikia duonos, pastogės, drabužio, apsaugos nuo blogų orų, nuo plėšrių žvėrių. Dievas čia suteikia tik medžiagas, augina javus, medžius ir gyvulius, žemėje turi prirengęs įvairių metalų ir mineralų, o jau žmogaus protui paskui paveda padirbti tas medžiagas ir pritaikinti savo reikalams. Jeigu dabar žmogus nenorėtų sutikti su tokiu Dievo sutvarkymu ir lauktų, kad Dievas jam viską suteiktų be jo darbo ir rūpestingumo, jis nusidėtų Dievo gundymo nuodėme, ta pačia, kurią siūlė šėtonas, nunešęs Išganytoją ant bažnyčios stogo. *"Jei tu,* sako, *Dievo Sūnus, pulk žemyn; nes parašyta: Jis savo angelams paliepė apie tave, ir jie neš tave ant rankų, kad kartais neužsigautumei sau kojos į akmenį"*, Mato 4, 6. Išganytojas atmeta pagundą, sakydamas: *"Taip pat parašyta: Negundysi Viešpaties savo Dievo"*, Mato 4, 7.

Kas tad neapsisvarstęs, neprisirengęs imasi kokios pareigos ar darbo, pasitikėdamas ar tai savo protu, gabumais, ar tai Dievu, pasidaro kaltas Dievo akyse, nes laužo jo nustatytą tvarką. Ten gi, kur reikia veikti, neturint galimybės apsisvarstyti ir prisirengti, galima laukti pagalbos iš Dievo. Štai Jozapatas, žydų karalius, užpultas netikėtai daugybės priešų, kuriems nesijautė galėsiąs pasipriešinti, kreipiasi į Dievą, maldaudamas pagalbos: *"Mes,* sako, *juk neturime tokios stiprybės, kad galėtume pasipriešinti šitai daugybei, kuri užpuola mus. O kadangi nežinome, ką turime daryti, nieko kita mums nelieka, kaip tik kreipti savo akis į tave"*, 2 Kron. 20, 12.

4. NEPASTOVUMAS

Pastovus žmogus yra tas, kuris tvirtai laikosi tų gėrybių, kurias pripažino sau geromis. Pastovumas būna dorybė tik tada, kai kas ištvermingai laikosi tikrų gėrybių, tokių būtent, kurias ir pats Dievas laiko gėrybėmis. Jeigu gi laikosi apgaulingų gėrybių, įpuola į užsispyrimo ydą.

Nepastovus žmogus yra tas, kuris atmeta pripažintas gėrybes ir ieško kitų. Tai daro tada, kai suranda tokias, kurios jam atrodo geresnės už anas, nes niekas nenorėtų pasirinkti blogesniųjų.

Toks gėrybių pakeitimas būna dorybės aktas, kada žmogus apleidžia apgaulingas, netikras gėrybes ir grįžta prie tikrų, kada, reiškia, apleidžia nuodėmę ir sugrįžta į dorą gyvenimą. Bet jeigu jis apleidžia tikras gėrybes, apleidžia dorą gyvenimą ir pasirenka sau nuodėmę, padaro klaidą, kurios pradžia, tiesa, yra valioje, bet augimas ir nokimas prote, nes valia nieko nedaro be proto nutarimo. Kiekvienoje tad nuodėmėje klysta ne tik valia, bet ir protas, darydamas neteisingą nutarimą dėl apleidžiamų gėrybių. Toks proto suklydimas yra nuodėmingas, plaukia iš jo nepastovumo ir yra smerkiamas tikėjimo šaltinių: *"Jie,* sako apaštalas šv. Judas, *debesys be vandens, vėjų nešiojami, rudens medžiai, nevaisingi, du syk mirę, išrauti su šaknimis, siaubiančios jūros bangos, beputojančios savo paleistuvyste; jie klaidžiojančios žvaigždės; jiems tamsybių audra palaikyta per amžius"*, Judo 12—13.

VISOS TOS YDOS — TAI PALEISTUVYSTĖS VAISIAI

Žmogaus pastovumas eina iš dvasios, nepastovumas iš jo kūno. Mokslai, tiesos, dorybės yra pastovūs dalykai, nes glūdi žmogaus dvasioje. Priešingai, sveikata, jausmai, ūpas, geiduliai yra nepastovūs dalykai, jie labai greit keičiasi, nes remiasi kūnu ir jo ypatybėmis. Tačiau kūnas daro visuomet didelę įtaką ir į dvasią, jeigu nėra suvaldytas. Supykęs, pvz., žmogus visiškai kitaip protauja, negu nesupy-

kęs; įkaitęs, sumišęs kitaip, negu nurimęs, todėl ir Dievas liepia nurimti, kad žmogus galėtų pažinti Dievą: *"Liaukitės ir matykite, jog aš Dievas"*, Ps. 45, 11.

Iš visų kūniškų jausmų paleistuvystės jausmas yra smarkiausias, todėl labiausia atitraukia žmogų nuo dvasios ir suriša su kūnu, pavergia protą ir liepia jam mąstyti vien apie paleistuvystės darbus. Todėl paleistuvis, pagal popiežių šv. Grigalių, pasidaro beprotis, puolikas, neapsisvarstęs ir nepastovus, nes yra visiškai atsitraukęs nuo dvasios gyvenimo ir paskendęs kūniškume.

Pažvelkime į save ir paklauskime ar nebūsime apkaltinti kuria nors čia suminėtų ydų? Kokiame laipsnyje yra mūsų kūniškumas?

ŠIRDIES ŽODIS. Daug neapsakomų gėrybių sudėjai, Viešpatie, į mūsų prigimtį. Sudėjai pirmiausia nemirtingą sielą, kurią padarei Tavo amžinybės dalininke; sudėjai protą, kad pažintume, kas gera, o kas bloga; pasėjai amžinojo gyvenimo sėklas, kad jas augindami išaugintume į didelį Tavo karalystės medį. Valdžią toms visoms gėrybėms sudėjai į mūsų rankas, kad ištikimai ir protingai šeimininkaudami laimėtume tas palaimas, kurias Tavo Sūnus pažadėjo ištikimam tarnui, sakydamas: *"Kas, kaip rodosi, yra ištikimas ir gudrus tarnas, kurį jo viešpats pastatė prie savo šeimynos, kad jiems duotų valgio tinkamu metu? Palaimintas tas tarnas, kurį atėjęs jo viešpats randa taip darantį. Iš tikrųjų sakau jums, jis pastatys jį prie visų savo gėrybių"*, Mato 24, 45—46. Dar prie didesnių gėrybių ketini pastatyti mus, Viešpatie, jeigu pasirodysime esą ištikimi ir protingi tų gėrybių saugotojai, kurias esi mums pavedęs čia, žemėje, ketini pastatyti prie visų savo gėrybių. Kadangi, Viešpatie, neapsakomai esi turtingas, todėl neapsakomas išaukštinimas laukia Tavo ištikimus ir protingus tarnus, jei žadi pastatyti juos prie visų Tavo gėrybių. Iš kitos vėl pusės žadi, Viešpatie, nubausti neištikimą tarną, neprotingą šeimininką, sakydamas: *"O jei anas tarnas būtų*

piktas ir sakytų savo širdy: Mano viešpats užtrunka ir imtų mušti savo draugus, o valgytų ir gertų su girtuokliais, tai to tarno viešpats pareis tą dieną, kurią nesitiki, ir tą valandą, kurios nežino, ir atkirs jį, ir duos jam dalią su veidmainiais; ten bus verksmo ir dantų griežimo", Mato 24, 48 — 51. Bet, Viešpatie, ar gali būti žmogus ištikimas tarnas, protingas šeimininkas, neturėdamas tos dovanos iš prigimties, ar gali išmokti būti protingas? Kadangi Tu, Viešpatie, neribotai esi teisingas, Tu niekad nebaudi ir neatstumi nuo savęs nekalto žmogaus, jeigu tad baudi neprotingą šeimininką, neištikimą užvaizdą ir atstumi jį nuo savęs, reiškia, kad toji baismė teisingai yra pelnyta, kad jis galėjo būti protingas, bet nenorėjo. Kur tad glūdi jo kaltė? Jo kaltė glūdi tame, kad jis nenorėjo klausyti Tavo patarimų, nenorėjo laikytis Tavo įsakymų, kuriais kalba Tavo išmintis, o tuo pasidarė neprotingas šeimininkas ne iš prigimties, ne iš negalėjimo pažinti, kas gera, o kas bloga, bet iš savo laisvos valios, statydamas savo protą aukščiau už Tavąjį, o tai yra didžiausia beprotybė. Pirmiau, negu mus sutvėrei, pramatei visus mūsų reikalus ir mūsų negalią atsistengti tiems reikalams, todėl apstatei mus tokiomis pagalbomis, kad kiekvienas pasidarys protingas ir nepaklys kelionėje į amžinybę, jeigu tik nepaniekins Tavo pagalbos, jei laikys ją didžiausiu visokio išmanymo šaltiniu. Suteik tad, Viešpatie, mums to sveiko išmanymo nepasitikėti savo protu, nes labai dažnai jis būna pagedusių mūsų geidulių aptemdytas, o jei aklas aklą veda, abu įpuola į duobę, anot Tavo Sūnaus įspėjimo. Suteik protingą šeimininką mūsų dvasios namams, kad neišeikvotų ir neišbarstytų Tavo ten sudėtų gėrybių, bet kad jas valgytų ir didintų pagal Tavo valios dėsnius, o tuo pat sulauktų palaimų, protingam šeimininkui pažadėtų.

Pasiryžtame šiandien, Viešpatie, visuose reikaluose klausti patarimo ne kūno, ne geidulių, bet Tavo įsakymų.

APIE APSILEIDIMĄ

Rugsėjo 23 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime apyskaitą, kurią daro valdovas su savo tarnais. Prieš iškeliausiant į ilgą kelionę jis išdalino savo turtus tarnams tuo tikslu, kad jie, veikdami, juos padidintų. Kurie tai padarė, yra giriami ir aukštinami. Bet štai atsiranda vienas apsileidęs, kuris nenorėjo verstis gautuoju turtu, todėl grąžina jį savo valdovui tokį, kokį buvo gavęs, be pelno. Valdovas baudžia apsileidusį tarną, sakydamas: „Nenaudingą tarną išmeskite laukan į tamsybes; ten bus verksmo ir dantų griežimo“, Mato 25, 30.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad nebūtumėm panašūs į apsileidusį ir nenaudingą tarną, kad verstumės gautomis jo gėrybėmis, padarytume pelno ir sulauktume pagyrimo paskutinėje apyskaitoje.

MĄSTYMAS

1. APSILEIDIMAS KENKIA PAČIAM APSILEIDĖLIUI

a. Šiame pasauly. Žmogaus prigimtis turi neapsakomo lankstumo dovaną. Iš jos, kaip iš kokio molio, gali išlankstyti viską, ką tik nori: ir šventąjį ir prakeiktąjį, ir mokslininką, ir amatininką, ir valdytoją, ir tarnautoją, žodžiu viską, kas tik yra pasaulyje, todėl senovės išminčiai ir pavadino žmogų mikrokosmos — mažu pasauliu, kad atskirtų jį nuo makrokosmos, nuo didžiojo pasaulio, kuriame gyvename.

Nors toji lankstumo dovana yra didelė ir brangi, tačiau pati viena nekeičia žmogaus, nepadaro jo nei gero, nei blogo, reikia tam tikros rankos iš šalies, kuri atliktų tą darbą. Molis, pvz., yra labai lankstus, galima iš jo išlankstyti daug

įvairių daiktų, gražiausių stovylų, bet tik tada, kai to darbo imasi patyrusio artisto ranka.

Žino šio pasaulio valdovai tą žmogaus lankstumo ypatybę, todėl ir imasi lankstyti žmonių širdis ir mintis, kad iš jų išlankstytų sau ištikimus ir tinkamus pavaldinius.

Bet yra ir skirtumų tarp žmogaus ir molio lankstumo atžvilgiu: molis negali pasipriešinti jį lankstančiai rankai, negali pasakyti, kad jis nesutinkąs, kad iš jo būtų padarytas indas ar stovyla, o žmogus gali, jis gali nustoti veikęs drauge su dirbančia ranka ir niekais paversti visas jos pastangas. Čia ir glūdi priežastis, dėl kurios geriausios nekartą tėvų, auklėtojų ir mokintojų pastangos niekais nueina, nes susiduria su vaikelių nenoru veikti drauge su savo auklėtojais. Kaip laivas, privažiavęs seklumą, turi sustoti plaukęs, taip ir auklėtojas, susidūręs su auklėjamųjų nenoru dirbti, su jų apsileidimu, turi liautis dirbęs.

Kadangi žmogus ateina į šį pasaulį labai netobulas — mažo vaikelio būklėje, todėl, siekdamas tobulybės, būtinai turi dirbti ir veikti drauge su tomis pagalbomis, kuriomis jį Dievas aprūpino. Jei jis apsileis ir nedirbs drauge su tomis pagalbomis, kurios veda tikron tobulybėn, kurios padeda užvaldyti žemę pagal Dievo įsakymą, noroms nenoroms jis pateks į vergiją tų, kurios veda apgaulingon ir atiduoda jį valdžion tų gaivalų, kuriais jis turėtų viešpatauti. Visa stabmeldija yra ne kas kita, kaip iškalbingas savo bejėgiškumo prisipažinimas gamtos gaivalų akivaizdoje.

b. Kitam pasauly. Kad žmogus galėtų būti laimingas kitam pasauly, turi nusinešti tą gyvybę, kurią yra gavęs per šv. krikštą, nes tik toji gyvybė, pagal Išganytojo žodžius, duoda teisių į dangaus karalystę. Kadangi kiekviena gyvybė reikalauja tam tikrų sąlygų, kad galėtų patverti ir klestėti, būtent šviesos, šilumos ir maisto, reikalauja jų ir dangiškoji gyvybė. Kas tad nesirūpina dangiškosios gyvybės palaikymu, jos maitinimu, šildymu ir švietimu, tas ją numarina, o numarinęs, praranda teises į dangų ir užsitrau-

kia amžinų tamsybių, ašarų ir dantų griežimo prievolę. Yra tai taip didelis nuostolis, kurio niekas negali suprasti žemiškame gyvenime. Patsai Išganytojas įspėja apsileidėlį sakydamas: *„Kas ne su manimi, tas prieš mane; ir kas nerenka su manimi, tas barsto"*, Luko 11, 23.

2. APSILEIDĖLIS KENKIA VISUOMENEI

Žmogaus kūnas tik tada būna sveikas ir tinkamas visokiam darbui, kai paskiri to kūno sąnariai gerai atlieka jiems pavestas pareigas: rankos paduoda sveiko maisto; viduriai, jį suvirškindami, paverčia jį sveiku krauju; širdis, plakdama, išskirsto tą kraują po visą kūną ir gaivina nusilpusias dalis. Tegul tik kuris sąnarys apsileidžia savo pareigose, visas kūnas tuojau pajunta tą apsileidimą, ima karščiuoti, serga ir pagaliau miršta, jei apsileidęs savo pareigose sąnarys nepasitaiso ir nesugrįžta prie savo pareigų.

Panašiai atsitinka ir visuomenėse, valstybėse, tautose. Visuomenė yra savo rūšies kūnas, kuris susideda iš paskirų vienetų.

Kad visuomenė gerai klestėtų, kad tobulai atliktų tuos darbus, kuriems ji yra skirta, reikia trijų dalykų: tvarkos, ramybės ir darbo paskirstymo. Bet kad tie trys dalykai išsilaikytų visuomenėje, reikia, kad kiekvienas sąnarys atliktų tas pareigas, kurias Dievas yra skyręs, ir kurios yra išreikštos dešimtyje Dievo įsakymų. Kol tos pareigos yra einamos, kol Dievo įsakymai yra gerbiami ir laikomi, tol visuomenė yra sveika ir tvirta. Priešingai, kai prasideda apsileidimas, visuomenė ima karščiuoti, kyla sumišimai, revoliucijos, kurios ir nuvaro į istorijos kapines stipriausias valstybes bei tautas.

Tas pats narių apsileidimas, kuris griauna dideles visuomenes, griauna ir mažesnes, griauna šeimas, draugijas, vienuolijas, žodžiu visa tai, kur žmogus pakviestas yra dirbti drauge su kitais, kad padidintų darbo našumą.

Katalikų apsileidimas kenkia ir Dievo karalystei že-

mėje. Tikėjimo priešai, matydami silpną katalikų tikėjimą, apsileidusį jų veikimą, įgauna drąsos pulti tą tikėjimą, nes yra įgavę vilties jį nugalėti.

Visos atskalos ir klaidatikystės, kurios, amžiams bėgant, padarė daug žalos Dievo karalystei žemėje, prasidėjo nuo šviesos sūnų apsileidimo, juk ne veltui mūsų Išganytojas apgailestauja, kad tamsybių sūnūs gudresni yra savo giminėje, negu šviesos sūnūs.

Sudėję į krūvą visas priežastis, dėl kurių žmonės vargsta ir kenčia žemėje, prieisime išvados, kad apsileidimas yra didžiausias žmonijos piktadaris, kad jis yra daugiau žmonių nužudęs, negu kerštinga ranka. Pažvelkime tik į nelaimingų atsitikimų sąrašus kiekviename krašte ir pamatysime, kad daugiau nelaimių eina iš apsileidimo saugume, negu iš piktadarybės. Pagaliau ir piktadarybė visuomet turi savo pradžią apsileidime. Juk jeigu apaštalas Judas nebūtų apsileidęs Kristaus sekime ir Dievo žodžio klausyme, nebūtų galėjęs padaryti tos piktadarybės, kurią padarė.

Pagaliau apsileidimas yra pavojingas dar ir tuo, kad jis nestumia nuo savęs apsileidėlių biauria savo išvaizda, kaip tai daro kitos nuodėmės, pvz., žmogžudystė, girtybė, paleistuvystė, kurių pats paminėjimas sujudina net neaukštos doros žmogų. Apsileidimas to nepadaro, nes ne tuojau pasirodo su savo blogumu, reikia daug laiko pralaukti, kol apsileidimo pasekmės išeina aikštėn.

Iš kitos vėl pusės apsileidimo nuodėmėje gyvena labai daug žmonių, mažai rasime tokių, kurie galėtų pasakyti su šv. Povilu, kad Dievo malonė nėra buvusi jame bergždžia, todėl taip visi yra su ja apsipratę, kad jos net nelaiko už nuodėmę, teisinasi kiekvienas, kad visi taip daro, matyt, kad taip reikia.

Kadangi pažinti apsileidimo nuodėmę ir jos išvengti reikia daug šviesos ir rūpestingumo, prašykime Viešpaties tos malonės.

3. APSILEIDIMAS SKRIAUDŽIA PATĮ DIEVĄ

Dievas yra sutvėręs visą pasaulį savo garbei. Toji garbė yra tame, kad sutvėrimai išreiškia Dievo tobulybes pagal savo išgales, anot psalmės pasakymo: *"Dangus pasakoja Dievo garbę ir tvirtuma skelbia jo rankų darbus"*, Ps. 18, 2.

Neprotingi sutvėrimai Dievo nuskriausti negali, nes neturi laisvos valios, tai gali padaryti tik protingi sutvėrimai, kurie yra sutverti sulig Dievo paveikslu ir panašumu. Tas paveikslas nėra juose pilnas ir tobulas, todėl turi rūpintis ir veikti, kad prisiartintų prie savo Sutvėrėjo.

Tas žmogaus sielos tobulumas taip Dievui patiko, tiek garbės jam padaro, kad visas dangus su savo žvaigždynais negali šiuo atžvilgiu susilyginti su viena šventa ir tobula žmogaus siela.

Įsivaizduokime dabar apsileidėlį, kuris ne tik netobulina savyje Dievo paveikslo, bet jį biaurina ir naikina. Tokiu savo elgesiu jis padaro didesnę Dievui skriaudą, negu kad visi žvaigždynai vienu momentu nusiristų nuo dangaus skliauto.

Bijokime padaryti Dievui panašią skriaudą, nes visa amžinybė bus per trumpa, kad galėtume ją atitaisyti.

Tegul tad Viešpats perveria baime visus mūsų kaulus, kad bijotume jo teismų, ir apsisaugosime nerūpestingo tarno likimo.

ŠIRDIES ŽODIS. Turtingas esi, Viešpatie, ir Tavo turtams nėra galo, o visgi džiaugiesi pelnu ir laimini tą savo tarną, kuris juos padidina, kuris Tau padaro pelno. Nieko Tau netrūksta, o visgi dirbi be pertraukos ir dirbti liepi visiems savo sutvėrimams, žmogaus neišskyrus. Nenaudingu tarnu laikai tą, kuris apsileidžia tame darbe ir nepadeda Tau dirbti, o kaip nenaudingą tarną žadi atmesti jį nuo savęs ir paskirti į tamsybes, kur yra verksmo ir dantų griežimo. Tokio Tavo sutvarkymo priežasties, Viešpatie, galime ieškoti ne kur kitur, o tik Tavo gerume. Tu esi, tiesa, turtingas, bet mes esame vargšai, todėl dirbi, kad galėtumei padaryti tur-

tingus ir mus. Tu esi laimingas ir Tavo laimė negali didėti, todėl, jeigu dirbi, ne savo laimei dirbi, o tik mus nori padaryti laimingus. Kadangi laimė yra taip ankštai surišta su tobulybe, kad be jos niekas negali būti laimingas; juk nepasakytume žmogų esant laimingą, kuriam trūksta kokio nors sąnario kūne, arba reikalingų žinių ir dorybių dvasioje, todėl, norėdamas mus matyti laimingais, nori matyti ir tobulais. Bet niekas negali, Viešpatie, pasiekti tobulybės be ilgo ir sunkaus darbo, juk niekas nebus mokytas, jeigu nesimokys, niekas šventas, jeigu nesilavins šventume, todėl, norėdamas mus matyti tobulais, kvieti mus į mūsų pačių tobulybės darbą. Tiesa, Viešpatie, Tu gali padaryti Abraomo sūnus iš akmenų, kaip kad Tavo Sūnaus pirmtakūnas, šv. Jonas Krikštytojas, skelbė, kitaip sakant, gali mus padaryti laimingus ir tobulus ir be mūsų darbo, bet tuomet mes nebūtume panašūs į Tave, neišreikštume Tavo tobulybių, nebūtume Tavo vaikeliai, nes Tu dirbi. Kaip negalėtume būti panašūs į Tavo Sūnų, jeigu nekentėtume, nes jis kentėjo, taip negalėtume būti panašūs į Tave, jeigu nedirbtume. Visa gamta, kurioje išbarstei savo tobulybes, liūdija mums apie darbštumo reikalingumą, nes visa ji dirba, vykdydama Tavo įsakymus, todėl galime pasimokyti iš jos tų kelių, kuriais ir mes turime vaikščioti. *"Eik,* sako Patarlių knyga, *tinginy, pas skruzdėlę ir pasižiūrėk į jos kelius ir mokykis išminties. Ji nors neturi vado, nei mokytojo, nei kunigaikščio, vasarą prirengia sau maisto ir piūties metu sau susirenka kuo misti",* Pat. 6, 6—8. Jeigu skruzdė ar bitė neprisirinktų maisto žiemai vasaros metu, žiemai atėjus turėtų daug kentėti, pagaliau nugaištų badu. Panašiai atsitiks su apsileidusiu žmogumi, kuris, eidamas per šį gyvenimą, neprisirinks turtų būsimam gyvenimui. Jam irgi priseis daug kentėti, nes tobulybės troškimas, kurį Tu, Viešpatie, įdiegei žmogui į širdį, pasiliks jame, o neturėdamas tobulybės, neturės kuo numalšinti tą troškimą, todėl turės pasilikti tamsybėse ir verkti per amžius, nes mirtis nesutrumpins kančių,

kaip kad sutrumpina skruzdei ir bitei. Gelbėk tad mus, Viešpatie, nuo tos beprotybės, kuri laiko už nieką tobulybės reikalą, kuri veda į apsileidimą taip neapsakomai svarbiame reikale, kuri rengia mums tamsybes, verksmą ir dantų griežimą tame pasauly, į kurį noroms nenoroms turėsime patekti ir pasilikti jame per amžius. Suteik rūpestingo darbštumo dovaną.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, dažnai prisiminti apsileidusio tarno likimą ir prašyti Tavęs malonės, kad nebūtume į jį panašūs.

APIE GODUMO DUKTERIS, ARBA KŪNIŠKĄ IŠMINTĮ

Rugsėjo 24 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime Šv. Povilo žodžių apie kūniškos išminties vaisius: „Kurie yra kūniški, tie rūpinasi tuo, kas yra kūno; kurie yra dvasiški, tie jaučia, kas yra dvasios. Nes kūno pastanga yra mirtis, o dvasios pastanga — gyvenimas ir ramybė. Nes kūno pastanga yra nepriešlinga Dievui, nes ji nepasiduoda Dievo įstatymui; ji juk ir negali“, Rom. 8, 5-7.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mus nuo kūniškos išminties ir nuo visų ant to medžio nugančių vaisių, kurie yra ne kas kita, kaip proto vartojimas ne tiems tikslams siekti, kuriems jis yra skirtas.

MĄSTYMAS

1. KŪNO GUDRUMAS

Nors žmogus savo kūniška prigimtimi labai panašus į gyvulį, nes ir gimsta ir miršta kaip gyvulys, reikalauja šviesos, šilumos ir maisto savo gyvybei palaikyti kaip gyvulys, tačiau tuo pačiu savo kūnu ir skiriasi nuo gyvulio.

Visi tie skirtumai sueina į tris punktus: a) kūno tikslas, b) kūno reikalai, c) tų reikalų aprūpinimo būdas.

a. Kūno tikslas. Žmogaus kūno tikslas yra tarnauti dvasiai, pristatyti medžiagas jos galioms ir tuo pačiu padėti jai siekti tos tobulybės, kurią jai skyrė patsai Sutvėrėjas.

Gyvulio kūnas neturi tokios pareigos, nes gyvulys neturi dvasios, kuri būtų reikalinga tobulinimosi, todėl gyvulio kūnas yra aukščiausias jo gyvenimo tikslas. Pajungdamas visas savo jėgas kūno tarnavimui, gyvulys nenusideda, nes neperžengia Dievo nustatytos tvarkos, niekam nedaro jokios skriaudos.

Visai kitaip yra žmogaus gyvenime. Pajungdamas visas savo jėgas kūnui, jis sulaužo Dievo nustatytą tvarką, pagal kurią kūnas turi tarnauti dvasiai, o dvasia — Dievui. Dvasia tuomet nukrypsta nuo Dievo ir įsikinko į kūno tarnybą. Toks dvasios aktas sudaro mirtiną nuodėmę, nes mirtinos nuodėmės esmė ir glūdi tame, kad protingas tvarinys nukrypsta nuo Dievo ir atsigręžia į tvarinius. Tokiu savo aktu dvasia neapsakomai save skriaudžia, nes įsikinkius į kūno reikalus neturi nei progos, nei galimybės rūpintis savimi ir tuo pačiu, tartum vergas, atsiduria didžiausiame varge ir skurde.

Kadangi kūniškos gėrybės yra laikinos ir nepastovios, tai pražūtis laukia tų, kuriems tų gėrybių rinkimas yra jų aukščiausias uždavinys ir tikslas, nes su tų gėrybių žlugimu turės žlugti ir jų laimė. Apie juos kalba šv. Povilas sakydamas: *"Jų galas — pražuvimas, jų dievas yra pilvas ir jų gyrius susideda iš jų gėdos, nes jie trokšta žemiškų dalykų"*, Pilyp. 3, 19.

b. Kūno reikalai. Žmogaus kūno reikalai yra dvejopi: 1) išlaikyti kūno gyvybę ir 2) padaryti jį tinkamu įrankiu dvasiai. Juk kas nori išmokti rašyti - skaityti, muzikos, mokslo darbų, tikybinio gyvenimo, turi ilgai lavinti savo kūną, kad jis tiems darbams tiktų.

Gyvulys dvasios neturi, todėl jis neturi savo kūne antrosios krypties reikalų; visi jo reikalai sueina į kūno išlaikymą geriausiame stovyje.

Jeigu žmogus kūno gerovę, jo malonumus stato pirmoje vietoje, jis nejučiomis susigretina su gyvuliu, nes ir gyvulys turi ne kitokią savo kūno reikalų kryptį. Jei toks žmogus ir lavina savo dvasią, tai tik tuo tikslu, kad iš jos padarytų tinkamesnį įrankį kūno užgaidoms tenkinti. Nusiteikęs gyventi gyvulišku gyvenimu, jis visuomet pralenks visus gyvulius šioje srityje, jis bus gyvuliškesnis už juos, nes, turėdamas protą, mokės geriau patenkinti savo užgaidas, nei tie, kurie proto neturi.

c. Kūno reikalų aprūpinimo būdas. Žmogus savo reikalus aprūpina protu, gyvulys — instinktu. Protas veikia labai plačiai ir įvairiai, nes yra sutvertas dideliems dvasios reikalams aprūpinti, tačiau lengvai suklysta gėrybių pasirinkime. Instinktas, priešingai, veikia labai siaurai, kaip kad siauras yra gyvulio gyvenimas, bet už tai tiksliai ir neklaidingai, nes nėra pagadintas nuodėme.

Žmogus, nusiteikęs vien tik savo kūnui tarnauti, būtinai turės susiaurinti savo proto veikimą, savo darbais turės priartėti prie gyvulio instinkto, nes kūno reikalai daug siauresni, nei dvasios. Pavyzdžiu gali būti gyvulių gyvenimas, kurių reikalai daug siauresni ir menkesni, nei žmonių. Kūniškumo mėgėjai noroms nenoroms pasidaro siauraprotėliai, nors jie ir mėgsta girtis savo laisve ir plačiomis pažiūromis.

Yra, kaip matome, išmintis, kuri padeda žmogui aprūpinti kūno reikalus, kada žmogus juos pirmoje vietoje pastato. Ji vadinasi kūniška išmintis, nes tarnauja vien tiktai kūnui. Ji žmogų neapsakomai žemina, nes gretina jį su gyvuliu, naikindama tuos tris skirtumo punktus, kurie ne vien tik skiria žmogų nuo gyvulio, bet ir aukština jį, įjungdami į Dievo vaikų skaičių.

Štai dėl ko net pats Išganytojas kaikuriuos žmones va-

dino įvairių gyvulių vardais. Pariziejus vadino žalčiais ir gyvačių veisle; paskendusius kūniškume vadino šunimis ir kiaulėmis; apsimetusius ir suvedžiotojus — vilkais avių kailiuose.

Panašiai yra pasakęs šv. Povilas apie kretiečius, taikydamas jiems jų pačių pranašo išsitarimą: *"Kretiečiai visados melagiai, pikti gyvuliai, tingūs pilvai. Tas liudijimas yra tiesa"*, Tit. 1, 12.

2. KLASTINGUMAS

Klastingas žmogus yra tas, kuris griebiasi neleistinų ir apgaulingų priemonių savo tikslams siekti. Jis yra panašus į lapę, kuri moka prieiti prie paukščių ir juos pagauti slaptai ir nejučiomis. Toksai buvo Erodas nukirsdinęs šv. Joną Krikštytoją. Išganytojas pavadino jį lape, kai pariziejai pranešė, kad Erodas norįs jį užmušti: *"Eikite,* sako, *ir sakykite tai lapei: Štai aš išvarau velnius ir darau gydymų šiandien ir rytoj, o trečią dieną visa bus man baigta"*, Luko. 13, 32.

Toks gudrumas, kuris daro žmogų panašų į lapę, Dievui nepatinka, nes siekiant savo tikslų, verčia žmogų naudotis neleistinomis ir apgaulingomis priemonėmis ir negali išvengti nuodėmės. Išganytojas nedraudžia gudrumo, tačiau tas gudrumas turi būti neklastingas: *"Būkite,* sako, *gudrūs kaip žalčiai, ir neklastingi kaip karveliai"*, Mato 10, 16. Už tai ir šv. Dvasios ženklas yra karvelis, neklastingas paukštis.

3. VILINGUMAS

Vilingas žmogus moka labai gražiai ir saldžiai kalbėti. Savo saldžiais žodžiais prisivilioja žmones, įgyja jų pasitikėjimą, o paskui juos suvedžioja, drasko ir išnaudoja savo tikslams. Taip daro pirkliai girdami savo prekes; visokio plauko agitatoriai viliodami žmones į savo partiją; klaidatikiai ir atskalūnai atitraukdami žmones nuo tikro tikėjimo.

Prieš juos įspėja mus Išganytojas, sakydamas: *"Saugokitės netikrų pranašų, kurie ateina pas jus avių apdaruose, o viduje yra plėšrieji vilkai"*, Mato 7, 15.

O ir psalmė liepia šauktis Dievo pagalbos apsisaugojimui nuo vilingo liežuvio: *"Viešpatie, išlaisvink mano sielą nuo nedorų lūpų ir nuo vilingo liežuvio"*, Ps. 119, 2.

4. APGAULĖ

Vilingas žmogus prisivilioja savo artimą saldžiu liežuviu, jį apiplėšia ir išnaudoja saviems tikslams.

Taip padarė šėtonas rojuje, gundydamas pirmuosius tėvus. Jis įkalbėjo, kad jie daug sužinosią ir pasidarysią lygūs dievams, jei suvalgysią uždrausto medžio vaisių. Paklausę šėtono viliojimų, jie ne tik nieko nelaimėjo, bet prarado visas gėrybes, kurias buvo gavę iš Dievo. Jiems akys tik tada atsivėrė, kai jau buvo prigauti ir Dievo paklausti, kodėl taip padarė, atsakė, kad šėtonas juos prigavęs.

5. GODUMO DUKTERYS

Visos aukščiau minėtos ydos, klaidingi gudrumai ir išmanymai plaukia iš godumo. Žmogui, nusiteikusiam tarnauti kūnui ir patenkinti visas jo užgaidas, reikia labai daug žemiškų gėrybių. Tas reikalingas gėrybes jis galėtų užsidirbti teisingu ir nuoširdžiu darbu. Tačiau teisingu darbu pagaminti tiek gėrybių, kiek jų norėtųsi turėti, nelabai galima. Todėl ir kyla noras pasisavinti ir užgrobti kitų gėrybes. Kadangi teisėtu keliu to padaryti negalima, tai žmogus, godumo apimtas, griebiasi įvairių gudrybių, suktybių, klastos, viliojimo, apgaulės, kad patenkintų savo troškimus. Toks proto vartojimas yra priešingas Dievo valiai, todėl turi žūti tas, kuris tą valią laužo.

Branginkime karvelio neklastingumą, prašykime, kad Viešpats suteiktų mums neklastingumo dorybę, o būsime priskirti prie Dievo vaikų.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, neapsakomą skriaudą padaro sau žmonės, kai Tavo dovanas vartoja ne tiems tikslams, kuriems jas esi suteikęs. O juo didesnė dovana, juo ir nuostolį didesnį pasidaro, jeigu elgiasi prieš Tavo valią. Viena iš brangiausių dovanų, kuriomis esi papuošęs žmogų, yra jo protas. Proto tikslas yra pažinti tiesą ir tai ne bet kokią, o tik aukščiausią, visą ir pilną. Kadangi tokia tiesa esi Tu vienas, tai proto pareiga yra kilti iki Tavęs pažinimo. Kas apsakys tą nuostolį, kurį žmogus pasidaro, kada atsisako ieškoti Tavęs ir pasitenkina tvarinių ieškojimu, kurie Tavo akivaizdoje yra be galo menki ir tiek teverti kaip niekas ir tuštybė. Jei kas būtų suskaitęs žvaigždes danguje, ištyręs jų kelius, išmatavęs jūrų gilumą ir platumą, o nepažinęs Tavęs ir tų kelių, kuriais Tavęs siekiama, būtų tarsi nieko nepažinęs. Jis bus prastesnis už jautį, kuris pažįsta savo savininką, prastesnis už asilą, kuris pažįsta savo valdovo prakartę, jei jis nepažins Tavęs, jei jis, Tavo paveikslas ir panašumas, neturės išmanymo. Reikia tad šaukti su Izaiju pranašu: *"Klausykitės dangūs ir išgirsk ausimis žeme, nes Viešpats kalba. Aš užauginau sūnus ir išaukštinau, o jie paniekino mane"*, Iz. 1, 2. Teisingas, Viešpatie, Tavo nusiskundimas. Tu išauginai žmogų, Tu jį išaukštinai, Tu jį mažai menkesnį už angelus padarei, garbe ir šlove jį apvainikavai, o jis Tave paniekino. Tavo suteiktą išmanymo dovaną pavartojo tam, kas patinka kūnui ir jo geiduliams, o ne tam, kas Tau patinka, kas yra gera jo dvasiai. Jis išvysto neapsakomą gudrumą, kad apgautų, apsuktų tiek, kad užtektų daugeliui metų ir tuo pačiu, kad nereiktų nieko laukti iš Tavo rankų, iš Tavo meilingos apvaizdos. Bet kaip rinkti ir sunaudoti Tavo siūlomas gėrybes, kurios viršija visas visų žmonių gėrybes tiek kartų, kiek amžinybė yra ilgesnė už šio gyvenimo akimirką, žmogus ne tik neturi jokio supratimo, bet ir nenori turėti. Toks žmogus, Viešpatie, Tavo akims atrodo kaip žalčių ir angių veislė, kalbant Tavo Sūnaus ir jo švento pranokėjo žodžiais, nes ir žalčiai ir an-

gys turi daug gudrumo pikta daryti, bet gera daryti neišmano. Saugok mus, Viešpatie, nuo tokio išmanymo, kuris daro žmogų panašų žalčiams bei angims ir išskiria iš Tavo vaikų skaičiaus; kuris niekais paverčia išrinktąją giminę, karališkąją kunigystę, šventąją tautą, kuris iš Siono dukters padaro vynuogyno palapinę, agurkyno sargyklą ir sunaikintą miestą. Sunaikink mumyse tą išmanymą, kuriuo didžiuojasi evangelijos turtuolis sakydamas: *"Mano siela, tu turi daug gėrybių, sukrautų daugeliui metų; ilsėkis, valgyk, gerk, pokyliauk"*. Bet Tu jam atsakei: *"Paikas, šią naktį bus pareikalauta iš tavęs tavo sielos; kieno gi bus, ką tu prirengei"*, Luko 12, 19—20. Apsaugok mus nuo to išmanymo, kuris marina, o suteik tą, kuris neša gyvybę ir ramybę.

Pasižadame, Viešpatie, vengti visokios apgaulės, nudavimo, veidmainystės, perdėto susirūpinimo savo ateitimi, žodžiu viso to, kas užgauna Tavo vaikelių gerą vardą.

APIE PERDĖTĄ RŪPESTĮ ŽEMIŠKAIS REIKALAIS

Rugsėjo 25 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime mūsų Išganytojo žodžių, kuriais jis draudžia perdidelį susirūpinimą žemiškais reikalalais: „Nebūkite tad bailiai susirūpinę ir nesakykite: ką valgysime, ar ką gersime, ar kuo apsidengsime. Nes visų tų dalykų labai ieško pagonys. Juk jūsų Tėvas žino, kad visa to jums reikia. Taigi, ieškokite visų pirma Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta", Mato 6, 31-33.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tas jo Sūnaus įspėjimas niekad neišdiltų iš mūsų atminties, kad protingas darbštumas žemiškiems reikalams aprūpinti plauktų iš Dievo karalystės ir jos teisybės ieškojimo.

MĄSTYMAS

1. TIKRAS ŽEMIŠKŲ GĖRYBIŲ SAVININKAS

Tikras žemiškųjų gėrybių savininkas yra pats Dievas, nes jis yra jas sutvėręs ir iki šiai dienai jas palaikė gamtos įstatymais, jis suteikia joms vaisingumą, galėjimą augti, daugintis ir pripildyti žemę. Juk ne žmonės padarė vandenis, iškasė jūras, upes ir ežerus, ne žmonės paslėpė žemėje anglį, kalnuose įvairius metalus, ne žmonės pradėjo gyvybę ant žemės, ne žmonės išželdino žoles ir medžius, ne žmonės užveisė vandenis žuvimis, orą paukščiais, miškus žvėrimis, ne žmonės gali duoti įsakymų saulei šviesti ir šildyti, debesims duoti lietaus ir girdyti ištroškusią žemę, ne žmonės gali suteikti gyvybės grūdui, kad jis galėtų augti ir atnešti daugiau grūdų. Visa tai daro patsai Dievas, todėl jis yra vienintelis viso pasaulio savininkas.

Pastatykime žmogų visų tų gėrybių viduje ir pažiūrėkime kaip jis atrodys su savo darbais Dievo darbų akivaizdoje. Jis bus panašus į darbininką, atėjusį dirbti į dirbtuvę. Dirbdamas darbininkas naudojasi medžiaga, mašinomis, įrankiais, kurie priklauso ne jam, bet dirbtuvei, nes ne jo ranka yra pagaminusi tuos daiktus, vadinasi jis nėra dirbtuvės savininkas, jis yra tik samdinys.

Panašus samdinys yra kiekvienas žmogus žemėje, todėl Dievas žada jam užmokestį už gerai atliktus darbus.

Jis panašus į nuomininką, kuris turi mokėti nuomą savininkui už naudojimąsi jo gėrybėmis. Tokią nuomą privalo mokėti Dievui kiekvienas žmogus, nes naudojasi jo gėrybėmis.

Jis panašus į užvaizdą, kurį savininkas paskyrė savo turtams prižiūrėti. Toks Dievo gėrybių užvaizda yra kiekvienas žmogus, nes visa, ką tik turi, iš Dievo turi; Dievas yra jam pavedęs valdyti ir saugoti dalį savo gėrybių, iš kurių valdymo pareikalaus apyskaitos, užvaizdavimo laikui pasibaigus.

Jis panašus į medžio lapus, kurie sprogsta pavasarį, o rudenį krinta, užleisdami vietą kitiems. Panašiai keičia savo valdytojus ir šios žemės gėrybės. Kur yra tie, kurie valdė šiuos laukus, miškus, ir vandenis prieš šimtą metų? Jų jau ir kaulai subyrėjo į dulkes, begulėdami žemėje. O kur tie, kurie valdys šias gėrybes po šimto metų? Tie dar negimę. Kaip medis keičia savo lapus, taip žemė keičia savo valdytojus. Kadangi lapai nesiskaito medžio savininkais, tai ir žmogus negali skaitytis tikras ir pilnas žemiškų gėrybių savininkas Dievo akivaizdoje. Jis yra tik samdinys, nuomininkas, užvaizda ir lapas.

2. ŽEMIŠKŲ GĖRYBIŲ TIKSLAS

Nors Dievas yra tikras žemiškų gėrybių savininkas, tačiau jis jas skiria ne savo naudai, bet žmogaus, jo gyvybės išlaikymui žemėje. Ir psalmė šią tiesą reiškia Dievo vardu: *"Mano visi miškų žvėrys, gyvuliai kalnuose ir jaučiai. Aš pažįstu visus dangaus sparnuočius, ir lauko papuošalas yra pas mane. Jei aš alkčiau, nesisakyčiau tau, nes mano pasaulis, ir ko jis pilnas. Argi aš valgysiu jaučių mėsą? arba ar geršiu ožių kraują?"*, Ps. 49, 10—13. Dievui nereikia nei jaučių mėsos, nei ožių kraujo, nes jam nereikia tokiais dalykais maitintis. Tie dalykai yra reikalingi žmogui, todėl jo naudai Dievas yra juos sutvėręs ir jo naudai juos laiko.

Jei žemiškų gėrybių tikslas yra tarnauti žmogaus reikalams, tai šiam tikslui, o tuo pačiu ir Dievui nusikalsta tie gėrybių užvaizdos ir valdytojai, kurie gėrybes nukreipia nuo jų tikslo, kurie naudoja tas gėrybes ne tiems tikslams, kuriems Dievas jas skyrė, o visai kitiems, kuriems Dievas neskyrė. Tuo būdu sunkiai nusikalsta prieš Dievą visi turtuoliai, kurie laiko užgrobę daugelį gėrybių, pūdo jas savo sandėliuose ir neleidžia joms tarnauti žmonėms.

Nusikalsta ir tie, kurie naikina Dievo duotas gėrybes skandindami jas vandenyse, degindami ugnyje, kad, mažindami jų kiekį, galėtų pakelti jų kainas prekyboje ir tuo būdu už likusias gėrybes gauti didesnį pelną.

Tokį turtuolių elgesį Bažnyčios tėvai smerkia iškalbingiausiais žodžiais: *"Valgydink mirštantį badu,* sako šv. Ambroziejus, *jeigu nevalgydinai, tu jį nužudei"*, De offic. 1, 1. Ne kitaip kalba ir šv. Bazilijus: *"Yra tai alkano duona, kurią tu laikai; nuogo drabužis, kurį tu saugoji savo kamaroje; basojo apavas, kuris pelyja pas tave; vargšo pinigas, kurį tu laikai užkasęs. Todėl tiek kartų pažeidi save, kiek kartų duoti gali"*, Hom. super illud Luc. 12. Destruam, horrea mea.

3. DIEVAS PROTINGAS ŠEIMININKAS

Dangiškasis šeimininkas žino, kad mums reikia ir duonos ir pastogės, ir drabužio, todėl užtektinai suteikia įvairių medžiagų, iš kurių lengvai galime pasigaminti visa, ko mums reikia. Visiškai nuo darbo mūsų neatleidžia, nes toks atleidimas mums nieko gero neduotų. Žmogus turi daug stiprių palinkimų į piktą, todėl nepajėgtų savęs suvaldyti ir visiškai pagestų, jei neturėtų darbo. Darbo nuvargintas kūnas mažiau jaučia piktus palinkimus, ir tuo pačiu pasidaro klusnesnis dvasiai ir Dievo įsakymams.

Tačiau ne visi moka naudotis tais vaistais, kuriuos Dievas duoda darbo pavidale. Vieni, bijodami darbą lydinčio nuovargio, visiškai vengia darbo, ir tuo pačiu patenka į didelį vargą ir skurdą. Kiti griebiasi įvairių suktybių, apgavysčių, plėšimų, vagysčių, kad pasisavintų kitų rūpestingu ir teisėtu darbu pagamintas gėrybes. Treti, matydami žemiškose gėrybėse didžiausią savo laimę, visas savo jėgas įtempia, kad jų kuo daugiausia prisirinktų, nes mano, kad juo daugiau tų gėrybių turės, tuo bus laimingesni. Taip žemiškų gėrybių prisirenka daugiau, nei reikia, daugiau nei jų gali suvartoti per visą savo gyvenimą, ir taip įstumia į didžiausią neturtą, vargą ir badą žymią žmonijos dalį, nes užgrobę laiko tai, ko kitiems reikia.

Dangiškas šeimininkas per savo Sūnų visus išganingai įspėja, kad nestatytų žemiškų gėrybių pirmoje vietoje, kad

pirmiausia ieškotų dangiškų gėrybių, kad visi būtų pilni Dievo ir artimo meilės, kad vieni kitų neskriaustų, būtų darbštūs, pildytų Dievo valią, o tada Dievas pasirūpins, kad niekam nepritrūktų nei duonos, nei pastogės, nei drabužio.

4. PERDĖTAS DARBŠTUMAS IR RŪPESTINGUMAS

Perdėtas rūpestingumas kūno reikalais ir iš jo plaukiąs darbštumas gali būti trejopas: a. Kūniškų gėrybių statymas aukščiau dvasiškų, kaip tai pagonys daro. Išganytojas sako, kad Dievo vaikai neturėtų taip daryti, kad jie turėtų pirmiausia ieškoti dangaus karalystės ir jos teisybės, o kūnui reikalingas gėrybes palikti dangiškojo Tėvo dosnumui. b. Per didelis jėgų pašventimas kūno reikalams, nes tada per mažai jų lieka dvasios reikalams. Šį pavojų nurodydamas Išganytojas sako: *"Kas pasėta tarp erškėčių, tai tas, kurs girdi žodį, o šio pasaulio rūpestis ir turtų apgaulė nusmelkia žodį, ir jis pasidaro nevaisingas"*, Mato 13, 22. Gali tad žmogus ir labai branginti Dievo žodį, bet paskendęs ūkyje, pramonėje ar politikoje neturi nei laiko, nei galimybės giliau pažinti tą žodį ir padaryti jį vaisingą. Todėl Bažnyčia ir draudžia savo tarnams dalyvauti tuose pasaulio dalykuose, kurie nusmelkia Dievo žodį jų širdyse. c. Bijojimas pritrūkti žemiškų gėrybių gyvenant pagal dangaus karalystės teisingumą. Kad tokia baimė atsiranda Kristaus pasekėjų širdyse, matyti iš jo paties žodžių, kuriais jis smerkia tokią baimę sakydamas: *"Nebūkite tad bailiai susirūpinę ir nesakykite: Ką valgysime, ar ką gersime, ar kuo apsidengsime?"*, Mato 6, 31.

Mokykimės protingo rūpestingumo ir darbštumo, tokio, kuris plaukia ne iš godumo, ar iš noro pataikauti kūno geiduliams, bet iš dangaus karalystės ir jos teisybės ieškojimo.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, nustebo žmonės pamatę duonos stebuklą, kai Tavo Sūnus penkiais duonos kepalėliais ir dviem žuvim iki soties pavalgydino kelių tūkstančių

minią. Iš džiaugsmo ir dėkingumo puotos dalyviai norėjo pagrobti stebukladarį ir padaryti jį savo karaliumi. Bet niekas, Viešpatie, nesistebi, kada Tu jau ne kelių tūkstančių minią, bet visą pasaulį su jo gyventojais žmonėmis, gyvuliais ir augalais kasdien maitini. Mažai kas Tau už tai dėkoja, mažai kas norėtų Tave turėti kaip karalių ir Tėvą. Priežastis glūdi tame, kad žmogus nepajėgia savo paikystėje pažinti Tavo rankos darbų, nepajėgia susekti Tavo meilios apvaizdos kelių. Jam vis atrodo, kad jo paties rūpestis ir darbštumas jį maitina, gamina visas jam reikalingas gėrybes, ir nemato, kad visos jos plaukia iš Tavo dosnumo. Juk ne kas kitas, kaip tik Tu vienas liepei žemei duoti įvairius augalus, žuvis, paukščius ir žvėris, Tu jiems liepei veistis, daugintis ir pripildyti žemę, kad žmogus turėtų kuo misti. Kad tas Tavo įsakymas būtų išpildytas, Tu dirbi be pertraukos ir šiandien, Tu veiki gamtos įstatymais juos palaikydamas, Tu lydini lietų ant teisiųjų ir neteisiųjų ir liepi saulei tekėti ant gerųjų ir piktųjų. Jeigu nors vienai akimirkai sustabdytumei savo meilingą ranką, atsitiktų kaip psalmė sako: *"Tau duodant, jie sau renka; tau atveriant savo ranką, visi pasisotina gėrybėmis. Nugręžiant gi tau veidą, jie nusigąsta; tu atimi jų kvapą, ir jie žūna ir vėl pavirsta į dulkes"*, Ps. 103, 28—29. Teisingai tad Tavo Sūnus, kreipdamas mūsų dėmesį į Tavo dosnumą, liepia pažvelgti į lauko žoles, lelijas, į dangaus sparnuočius, kurie, nors nesėja, nepiauja, nerenka į kluonus, o vis dėlto turi kuo misti, nes Tavo ranka juos maitina. Tiesa, Tu uždėjai žmogui sunkaus darbo pareigą. Tu liepei jam valgyti duoną ne kitaip, kaip savo veido prakaite, tačiau visų žmonių visi sujungti rūpesčiai ir darbai negalėtų jų išmaitinti ir negalėtų pagaminti tiek gėrybių, kiek jų reikia jų reikalams aprūpinti, jeigu Tavo ranka jų nemaitintų. Palaimintas yra žmogus, kuris supranta šią tiesą, kuris, dirbdamas savo veido prakaite, trokšta ne tiek gėrybių prisirinkti, kiek Tavo valią išpildyti, Tavo karalystę ir jos teisybę žemėje įgy-

vendinti ir reikiamų gėrybių laukia iš Tavo meilingo dosnumo. Priešingai, nelaimingas yra tas, kuris nieko nelaukia iš Tavęs, kuris pasitiki vien savo sumanumu ir darbštumu ir iš jo laukia savo išganymo. Jis įtempia visas savo jėgas žemiškoms gėrybėms rinkti, jas grobia teisėtu ir neteisėtu būdu ir taip, skriausdamas kitus, sukelia kituose pavydą, neapykantą ir revoliucijas, kurių metu sunaikinama neapsakomai daug gėrybių, Tavo rankos pagamintų. Jei tad, Viešpatie, pritrūksta kam maisto, pastogės ar drabužio, jei daugelis miršta badu ar šalčiu, tų nelaimių priežastys glūdi ne Tavyje, ne gamtoje, bet žmonių godume. Gelbėk mus, Viešpatie, nuo to godumo, kreipk mūsų širdis į protingą rūpestingumą ir darbštumą, plaukiantį iš noro vykdyti Tavo valią, o ne iš noro užvaldyti žemiškas gėrybes ir jose paskęsti.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, atsižadėti kokios nors gėrybės savo artimo naudai, idant sutramdytume savo įgimtą godumą.

APIE TEISINGUMO DORYBĘ

Rugsėjo 26 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime dešimtį Dievo įsakymų. Tie įsakymai yra ne kas kita, kaip teisingumo sargai, nes liepia atiduoti kiekvienam, kas jam priklauso ir draudžia užgauti kitų teises, kas ir yra neteisingumas. Kas juos tobulai pildo, yra teisingas ir šventas.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad uždegtų mumyse gilią teisingumo meilę, nes negali būti šventumo ten, kur nėra teisingumo, o kur yra teisingumas, ten yra ir šventumas.

MĄSTYMAS

1. ŽMOGAUS TEISĖS

Teisingumo dorybė verčia mus kiekvienam atiduoti tai, kas jam priklauso, į ką jis turi teisių. Pravartu tad žinoti,

kas yra teisė, kuo ji remiasi ir iš kur ji plaukia, kad pamatytume kas ir kada ją turi.

Karalius, pavesdamas savo tarnui kokią pareigą, suteikia jam įgaliojimų nekliudomai tą pareigą atlikti. Tie karaliaus įgaliojimai ir sudaro tarnui jo teisių pagrindą dirbti jam pavestą darbą. Kas jam kliudytų tą darbą, laužytų ne tik tarno teises, bet ir karaliaus įgaliojimus, o tuo pačiu pasidarytų kaltas ir prieš karalių.

Panašiai Dievas pasielgė su žmogumi. Jis jį pasiuntė į šį pasaulį, kad ištobulėtų, prisirinktų žinių apie savo Sutvėrėją, prisirinktų gerų darbų ir dorybių ir taip pasipuošęs sugrįžtų į jo dangiškus rūmus džiaugtis su juo per amžius.

Kadangi tos pareigos yra sustatytos paties Dievo, niekam iš žmonių negalima jų pakeisti nei trukdyti jų atlikimo, — nei karaliams, nei parlamentams ar kokiems kitiems valdovams, nei pačiam žmogui.

Tų pareigų dar ir dėl to negalima pakeisti, kad jos ne popieryje, bet pačioje žmogaus prigimtyje įrašytos. Žmogus ateina į šį pasaulį be jokios tobulybės, ateina be tiesos prote, be meilės valioje ir be visų tų gėrybių, kurios sudaro gyvenimo esmę kitam pasauly. Tomis gėrybėmis jis turi apsirūpinti šioje žemėje. Kas bandytų šias pareigas pakeisti kitomis, arba sutrukdyti jų įvykdymą, padarytų žmogiškąjai prigimčiai amžiną skriaudą, nes išplėštų iš jos tas gėrybes, be kurių nėra amžinosios laimės.

Kas uždeda pareigas, tas ir teisių suteikia joms vykdyti. Todėl ir Dievas, uždėdamas žmogui tobulinimosi pareigą, suteikė jam ir teisių tai daryti. O jas Dievas uždėjo žmogui todėl, kad žmogus turi protingą ir amžiną prigimtį, kuri, kartą prasidėjusi, niekados nesibaigia. Žemiškas josios gyvenimas yra tik pasirengimo laikotarpis laimingajai amžinybei, kuri prasidės su kūno mirtimi.

Visos kitos pareigos, kurias žmonės vieni kitiems uždeda, ir teisės, kurios iš tų pareigų plaukia, negali prieštarauti Dievo uždėtoms pareigoms ir suteiktoms teisėms.

Jos turi būti glaudžioje ir gyvoje vienybėje, būtent tokioje, kokioje yra medžio lapai su šakelėmis ir šakelės su kamienu. Medžio lapai tik tada yra tikri lapai ir neša naudą medžiui, kada yra gyvybiškai susiję su medžiu, kada yra paties medžio išauginti ir yra tarsi to paties medžio tąsa, kaip kad žmogaus kūno sąnariai yra to paties kūno tąsa.

Panašiai gyvybiškai turi sietis žmogiškos pareigos ir teisės su dieviškomis. Jeigu tie ryšiai nutrūksta, jeigu šio pasaulio valdovai uždeda žmonėms pareigų ir suteikia teisių plaukiančių ne iš Dievo, bet iš valdovų sauvalystės, iš jų pagedusios širdies ir minties, tada žmogaus prigimtis atsiduria tokioje pat būklėje, kokioje atsiduria medis, kai lapų vietoje ima augti grybai. Jie pūdo medį, atima iš jo visas jėgas ir paverčia puvėsių krūva. Tokia puvėsių krūva virsta ir žmogus, kai nutraukia savo ryšius su Dievu, su jo uždėtomis pareigomis ir suteiktomis teisėmis, o pradeda dirbti darbus plaukiančius iš jo pagedusios prigimties.

Štai dėl ko Išganytojas liepė atiduoti ciesoriui, kas yra ciesoriaus, o Dievui — kas yra Dievo. Tie ciesorių įstatymai, kurie turi tikslo padėti žmogui išsilaikyti šioje žemėje, apsaugoti jo sveikatą ir gyvybę, yra geri ir teisingi: jie eina išvien su Dievo įsakymais ir iš jų semia savo galybę, todėl jų reikia klausyti.

Bet, jeigu ciesoriai nori užgrobti ir Dievui priklausančią dalį, tuomet jie yra neteisingi ir jų nereikia klausyti.

2. DIEVO TEISĖS

Dievas yra žmogaus prigimties Kūrėjas, daug aukštesnio ir gilesnio laipsnio, negu koks nors architektas ar inžinierius. Žmonės, kurdami kokį daiktą, yra priversti naudotis Dievo nuosavybe, jo padaryta medžiaga, jo sukurtais gamtos įstatymais. Todėl Dievas yra tikresnis kiekvieno daikto savininkas, negu žmogus tą daiktą padaręs. Juk ne darbininkas yra padaryto daikto savininkas, bet dirbtuvė, kurioje tas daiktas buvo padarytas, nes darbininkas naudo-

josi dirbtuvės medžiaga, mašinomis, įrankiais ir kitais dalykais, kurie buvo reikalingi daikto padarymui.

Jeigu Dievas yra kiekvieno daikto savininkas ir tai tikresnis ir didesnis, negu kuris nors iš žmonių, tai Dievas yra tikriausias ir žmogaus savininkas, nes jis yra ir žmogų sutvėręs sulig savo paveikslu ir panašumu ir tuo pačiu daugiau turi teisių į žmogų, negu karaliai ir šio pasaulio valdovai; daugiau net negu tėvai, iš kurių kiekvienas yra gimęs.

Iš kitos pusės — žmogus, būdamas didesnė Dievo nuosavybė, negu žmonių, privalo Dievui tarnauti ir pildyti jo valią daugiau, negu žmonių. Ši tiesa yra įrašyta žmogaus širdies gelmėse, todėl tada, kai reikėdavo pasirinkti Dievo ar valdovo įsakymą, ištikimi Dievo tarnai geriau sutikdavo žūti nuo budelio rankos, negu sulaužyti Dievo įsakymus. Šv. Petras, gavęs žydų vyresnybės įsakymą neskelbti Kristaus mokslo, atsakė jiems kaip tikintiesiems: *"Jūs patys nutarkite, ar teisinga Dievo akivaizdoje labiau jūsų klausyti, kaip Dievo"*, Apd. 4, 19.

Dievas turi teisių į visą žmogų; į jo gyvybę ir mirtį, į jo kūną ir dvasią, į jo turtus ir garbę, todėl jei atima iš žmogaus vieną ar kitą savo dovaną, nedaro jam skriaudos. Patriarkas Jobas šią tiesą suprato, todėl nelaimių paliestas, praradęs visus savo turtus, visą savo šeimą, net ir savo sveikatą, nekėlė maišto prieš Dievą, nepiktžodžiavo, bet sutiko su jo švenčiausia valia sakydamas: *"Plikas išėjau iš savo motinos įsčios ir plikas sugrįšiu tenai; Viešpats davė, Viešpats atėmė; kaip Viešpačiui patiko, taip pasidarė; tebūna palaimintas Viešpaties vardas"*, Jobo 1, 21.

Vyriausias žydų kunigas Helijus, išgirdęs iš pranašo lūpų apie Dievo bausmę, kuri turėsianti jį ištikti, sutiko su Dievo valia sakydamas: *"Jis yra Viešpats; tedaro kas gera jo akyse"*, 1 Kar. 3, 18.

Prašykime ir mes Viešpaties malonės, kad susitaikintume su jo valia ir niekad nemurmėtume prieš jo teisingumą.

3. TEISIŲ ATIDAVIMAS ARBA TEISINGUMO DORYBĖ

Gavęs pareigų iš Dievo, žmogus ne tik turi teisių jas vykdyti, bet ir turi teisių reikalauti kitų žmonių pagalbos ten, kur jo paties jėgos neneša. Pavyzdžiui mažas vaikas neturi pakankamai jėgų sau duoną užsidirbti, todėl turi teisių reikalauti, kad kiti jam ją uždirbtų. Nepajėgia apsaugoti savo gyvybę, dėl to turi teisių reikalauti, kad kiti ją apsaugotų ir neleistų jam žūti. Niekas neturi teisių atimti vaikeliui gyvybę, nei tėvai, kurie jam ją yra davę, nei gydytojai kitos gyvybės apsaugojimo tikslu. Jis pats nepajėgia suvokti, kas yra Dievas, kaip reikia jam tarnauti, kaip reikia rengtis amžinajam gyvenimui, todėl jo teisės reikalauja, kad kiti jam tą mokslą suteiktų.

Tokios pagalbos yra reikalingas ne tik mažas vaikas, bet ir suaugęs žmogus, kad galėtų atlikti Dievo uždėtas pareigas. Jei tokios pagalbos nereikalauja, tai vistiek reikalauja bent nekliudymo savo pareigose, nes kliudomas negalės jų tinkamai atlikti.

Jeigu žmogus yra nusiteikęs atiduoti kiekvienam, kas jam priklauso ir yra reikalinga savų pareigų atlikimui, toks nusiteikimas ir yra teisingumo darybė. Ji lenkia atiduoti Dievui aukščiausią garbę, klusnumą ir meilę, nes Dievui tai priklauso. Ji lenkia taip pat atiduoti ir žmonėms, kas jiems priklauso: kam priklauso pagalba, atiduoti pagalbą, kam pašalpa — pašalpą, kam mokestis — mokestį, kam pagarba, meilė ir klusnumas — pagarbą, meilę ir klusnumą. Į tokį nusiteikimą ir ragina šv. Povilas tikinčiuosius sakydamas: *"Atiduokite visiems, ką esate kalti: kam mokestį — mokestį, kam muitą — muitą, kam baimę — baimę, kam pagarbą — pagarbą"*, Rom. 13, 7.

Žmogui nelengva susekti, kas kam priklauso, todėl Dievas atėjo į pagalbą ir suteikė savo dešimtį įsakymų. Jie yra ne kas kita, kaip teisingumo dorybės aktai, kurių laikantis išvengiama neteisybės.

Mylėkime tad Dievo įsakymus, mąstykime apie juos

nuolatos ir laikykimės jų, kaip keleivis laikosi parašų šalia kelio, o nepaklysime savo kelionėje į laimingą amžinybę.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, teisinga laikoma žmonėse kiekvienam gauti sau priklausančią dalį, arba ką kas yra užsipelnęs savo darbais. Kam priklauso pagarba, gauna pagarbą; kam klusnumas, gauna klusnumą; kam turtas, gauna turtą; kam užmokestis, gauna užmokestį; kam perspėjimas, gauna perspėjimą; kam bausmė, gauna bausmę. Bet čia, Viešpatie, ir prasideda tos dorybės neapsakomas sunkumas, nes mūsų silpnam protui sunku susekti, kas kam priklauso. O jei protas ir suseka, tai širdžiai sunku su tuo sutikti ir proto atradimą išpildyti. Kas turi duoti, tam atrodo, kad jis per daug duoda. Kas turi gauti, tam atrodo, kad jis per mažai gauna. Darbdavys visuomet skundžiasi, kad darbininkas per daug reikalaująs, kad jis neuždirbąs savo mokesčio. Darbininkas skundžiasi priešingai, kad jis esąs skriaudžiamas, kad negaunąs to, kas jam teisingai priklauso. Kam reikia pirkti, tas skundžiasi, kad viskas esą brangu, kam reikia parduoti, tas dejuoja, kad viskas esą labai pigu. Panašių nuomonių skirtumų matome ir kitose srityse. Valdytojai skundžiasi pavaldinių nepakankamu klusnumu; pavaldiniai — valdytojų sauvalyste ir nereikalingu laisvės varžymu. Garbių ieškotojai pyksta, kad jų darbai nėra pakankamai vertinami ir giriami; garbintojai vėl giria su šypsena, nes mano, kad tas gyrius nėra tikrai užtarnautas. Perspėjimų ir bausmių srityje nuomonės eina priešinga kryptimi. Baudžiamasis ar perspėjamasis mano, kad nereikalingai ir neteisingai esąs nubaustas ar perspėtas. Kieno pareiga bausti, tas linkęs manyti, kad nusikaltėlis esąs užsipelnęs daug didesnės bausmės, negu yra gavęs. Taip, Viešpatie, ir skundžiamės vieni kitais, reikšdami nepasitenkinimą kitų teisingumo darbais. Kad tas nepasitenkinimas pasiliktų vien tik mintyse ar jausmuose, nepadarytų žmonijai ir Tavo karalystei žemėje tiek žalos. Bet šis nepasitenkinimas išsiveržia darbais, norint išlyginti skriau-

das ir atitaisyti neteisingumus. Kadangi niekas taip nesuerzina ir nesupykina žmogaus kaip neteisingumas, tai teisingumo ieškotojai, užsidegę kerštu ir praradę pusiausvyrą, padaro daug daugiau neteisybių, negu jų išlygina. Jei sudėsime visus visų laikų asmeniškus kerštus, politines žudynes, neteisingus teismų ir valdovų nutarimus, visas revoliucijas ir karo žygius, padarytus teisingumo vardu, gausime šiurpų neteisybių kalną, aukščiau debesų siekiantį, kurį žmonija supylė teisingumo beieškodama. Tu davei, Viešpatie, žmogui savo dešimtį įsakymų, kad palengvintum susekti teisingumą ir išvengti neteisybių. Šie įstatymai yra ne kas kita, kaip Tavo amžinosios Išminties ir amžinojo Teisingumo atspindys. Kas juos pažįsta ir jų laikosi, tas išvengia tų neteisybių, už kurias reikės atsakyti Tavo teisme, kada Tu imsi teisti mūsų teisingumus. Suteik tad, Viešpatie, malonės, kad mes pamiltume Tavo įsakymus, karšta geležimi įrašyk juos mūsų širdyse; leisk, kad jie būtų įdėti į visų tautų konstitucijas, iškabinti visuose teismuose, visuose kalėjimuose, kad žmonės, turėdami juos nuolat prieš akis, sustabdytų tą neteisybių tvaną, grąsinantį visą pasaulį užlieti.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, ypatingai dėkoti už Tavo įsakymus ir rūpintis nė vieno iš jų neperžengti.

TEISINGUMO RŪŠYS

Rugsėjo 27 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas smerkia pariziejų ir Rašto žinovų teisingumą ir liepia savo mokytiniams turėti jį pilnesnį, sakydamas: "Aš sakau jums, jei jūsų teisybė nebus pilnesnė, kaip Rašto žinovų ir pariziejų, jūs neįeisite į dangaus karalystę", Mato 5, 20.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apsaugotų mus nuo pariziejų ir Rašto žinovų teisingumo ir padėtų pasipuošti tokiu, kuris patinka Dievui ir atveria dangų.

MĄSTYMAS

1. ŽEMIŠKAS ARBA ĮGIMTAS TEISINGUMAS

Norėdami geriau suprasti, kas yra tas žemiškas arba įgimtas teisingumas, imkime palyginimą. Įsivaizduokime žmogaus kūną, pilną įvairių įvairiausių įstatymų, kuriems prasižengę, pakenksime jo sveikatai arba ir visai jį numarinsime. Kūnui reikia tinkamo maisto, tokio būtent, kurį viduriai gali suvirškinti. Jei teiksime tokį, kokio viduriai nepajėgia suvirškinti, susargdinsime kūną. Jam reikia šilumos, nes šaltyje sušąla. Jam reikia saulės spindulių, nes, būdamas tamsybėse ilgą laiką, pradeda nesveikuoti. Reikia, kad jo širdis plaktų tiek ir tiek kartų į minutę, nes, plakdama daugiau ar mažiau, silpnina kūno jėgas.

Visus tuos įstatymus, kurie palaiko kūno sveikatą ir gyvybę, tyrinėja medicinos mokslas, todėl susirgę žmonės ieško gydytojų pagalbos, kad atstatytų kūne tą tvarką, kuri buvo suardyta.

Bet žmogus turi ne vien kūną, jis turi ir dvasią, kuri taip pat turi savo įvairius įstatymus, kurių nesilaikydami, susargdinsime dvasią, sustabdom jos augimą, nes atstumiame nuo jos tas pagalbas, kurių reikia jos augimui. Štai mažas vaikelis neturi pakankamai jėgų, kad galėtų save užauginti, todėl suaugęs žmogus turi prisiimti sau vaikelio auginimo pareigą ir patiekti vaikeliui visa, ko jam reikia.

Toji auginimo pareiga nėra tai labdarybė, o tik teisingumo pareiga, nes užaugęs žmogus buvo irgi mažas vaikelis savo gyvenimo pradžioje, buvo užaugintas kitų žmonių, tai užaugęs turi atsilyginti. Negali pilnai atsilyginti tiems, kurie jį augino, todėl turi rūpintis atsilyginti žmonių giminei, augindamas tuos, kurie reikia auginti arba dirbdami kitokiu būdu žmonių giminės naudai.

Bet ir suaugęs žmogus, visų apleistas, negali tinkamai aprūpinti visų savo reikalų, jam irgi reikia kitų žmonių pagalbos, kad galėtų išsilaikyti žemėje ir siekti tų tikslų,

kuriuos jam Dievas skyrė. Už tą pagalbą jis turi atsilyginti panašia pagalba kitiems, nes ir jiems jos reikia. Jei žmonės saugoja jo gyvybę, jis turi saugoti jų gyvybę; jeigu saugoja jo turtą, gerą vardą, jis turi saugoti jų turtą ir gerą vardą. Panaikinkime žmonių gyvenime savitarpės pareigas, kurios plaukia iš teisingumo, ir sukelsime juose nesutikimus, peštynes, žudynes, kurios silpnins žmonių giminę žemėje ir sunaikins ją visiškai, kaip kad naikina kūno sveikatą ir gyvybę nesilaikymas kūno įstatymų.

Tas tad teisingumas, kuris padeda žmogiškai prigimčiai išsilaikyti žemėje sveikai ir gyvai ir yra žemiškas teisingumas.

2. ŽEMIŠKOJO TEISINGUMO RŪŠYS

a. Valstybinis teisingumas. Žydai, negalėdami atsispirti aplinkui gyvenančioms tautoms, kurios juos nuolatos puolė teisėjų laikais, prašė savo teisėjo ir pranašo Samuelio, kad jiems paskirtų karalių, kuris juos valdytų ir rūpintųsi jų saugumu. Kitaip sakant, reikalavo, kad juos suorganizuotų į valstybę su tvirta valdžia, kuri ne pripuolamai, kaip buvo iki šiol, bet nuolat ir pastoviai rūpintųsi visos tautos reikalais.

Samuelis ilgai nenorėjo vykdyti jų prašymo, nes tas prašymas reiškė Dievo valdžios atmetimą, kurioje jie buvo iki šiol, ir pastatymą kitos, karališkos. Dievas tačiau įsakė Samueliui nusileisti žmonėms ir paskirti jiems karalių, bet kartu paskelbė karaliaus konstituciją ir jo teises. Karalius savo pragyvenimui paimsiąs jų geriausius laukus ir geriausius vynuogynus, apdėsiąs juos mokesčiais, jų sūnus ir dukteris imsiąs savo tarnybon, žodžiu, apkrausiąs juos sunkenybėmis, kurių jie iki šiol neturėjo. Žydai sutiko prisiimti tas sunkenybes, kad tik galėtų apsiginti nuo svetimų tautų puolimo.

Karaliai, kaip matome, ir jiems tolygios valdžios turi

teisių dėti žmonėms naštas, skirstyti pareigas, o žmonės privalo jų klausyti ir atiduoti, kas valdovams priklauso.

Kad toks sutvarkymas nėra priešingas Dievo valiai, Išganytojas tai pareiškė sakydamas: *"Atiduokite tad, kas ciesoriaus ciesoriui ,ir kas Dievo Dievui"*, Mato 22, 21.

Ciesoriai nėra neklaidingi, todėl skirstydami viešojo gyvenimo naštas ir pareigas gali padaryti labai daug klaidų: vieniems gali uždėti per daug sunkias naštas, o kitiems per lengvas. Taip pat gali padaryti skriaudų pareigų skirstyme: atsakomingas pareigas gali pavesti netinkamiems asmenims ir tokiu būdu pastatyti pavojun viešojo gyvenimo gerovę, drauge nuskriausdami tuos, kurie yra verti tų pareigų.

Valstybinis teisingumas reikalauja, kad valstybė teisingai skirstytų viešojo gyvenimo naštas ir pareigas, o žmonės rūpintųsi atiduoti ciesoriui, kas yra ciesoriaus.

Norint Dievo išprašyti tokio teisingumo valdžioms ir žmonėms, šv. Povilas ragina *"daryti maldas, prašymus, užtarymus, dėkojimus už visus žmones, už karalius ir visus, kurie yra vyresnieji, kad mes ramiai ir tyliai gyventumėm visame maldingume ir padorume"*, 1 Timot. 2, 1—2. Kaip klausome šv. Povilo raginimų?

b. Mainų teisingumas. Šis teisingumas apima žmonių pasikeitimus reikalingomis gėrybėmis tarpusavyje. Vienas turi vienų gėrybių, kurių neturi kitas, o šis pastarasis turi tų, kurių neturi pirmas; taip susidaro mainymo reikalas. Kadangi žmogaus širdis yra palinkus mažiau duoti, o daugiau gauti, nes savo gėrybes labiau brangina, negu svetimas, tai mainyme ir sutinkame daug neteisybių, suktybių, apgavysčių ir skriaudų. Čia patsai Dievas ateina nuskriaustiesiems į pagalbą ir įsako skriaudėjams nevogti, o jeigu pavogė, tai atlyginti.

3. DANGIŠKAS TEISINGUMAS

Žemiškas teisingumas, kaip matėme, tvarko žemišką žmogaus gyvenimą, išlygindamas padarytas tam gyvenimui

skriaudas. Bet per šv. krikštą žmogus tampa dangiškosios gyvybės dalyvis, būtent tos, kuria gyvena pats Dievas ir jį regintieji šventieji.

Kaip žemiška gyvybė nešasi su savimi tam tikrą teisingumą, reikalingą jos pačios apsaugai, taip jį nešasi su savimi ir dangiškoji gyvybė, kad galėtų išsilaikyti žmogaus prigimtyje.

Tas dangiškas teisingumas nelaužo ir nenaikina žemiškojo. Jis neleidžia daryti kam nors skriaudos. Jis liepia nuskriaustiesiems turėti daugiau kantrybės ir meilės skriaudėjams. Jis apsaugoja žemišką teisingumą nuo nukrypimų ir žiaurumų, kurių jis padaro norėdamas išlyginti skriaudas. Taip žemiškas teisingumas, susidurdamas su dangiškuoju, pasidaro daug švelnesnis, daug tobulesnis, o tuo pačiu ir daug teisingesnis.

Štai dangiškojo teisingumo įstatymai, kuriuos turime iš patiės Išganytojo lūpų: *"Jūs girdėjote, kad buvo pasakyta: Akį už akį ir dantį už dantį. Aš gi jums sakau: Nesipriešinkite piktam; bet jei kas ištiko tave per dešinį skruostą, atsuk jam ir kitą"*, Mato 5, 38—39.

Kitoje vietoje Išganytojas reikalauja meilės priešams, gera darymo tiems, kurie mums bloga daro, kad būtume dangiškojo Tėvo vaikai, kuris lydina lietų geriems ir blogiems ir liepia saulei šviesti teisingiems ir neteisingiems.

Panašiai kalba ir šv. Povilas, patardamas Korintiečiams skriaudą verčiau nukęsti, negu dėl jos bylinėtis: *"Jau, sako, ir tai yra tikra klaida jūsų tarpe, kad vienas su kitu bylinėjatės. Kodėl verčiau nenukenčiate skriaudos? kodėl verčiau nesiduodate daryti sau neteisybės? Bet jūs patys skriaudžiate ir darote neteisybę ir tai broliams?"*, 1 Kor. 6, 7—8.

Toks dangiškojo teisingumo reikalavimas nukęsti neteisybes žmogaus nė kiek neskriaudžia; priešingai padaro jį daug turtingesnį, nes naikina skolas pas Dievą, kurių ten daug daugiau turime, negu žmonėse.

Šią tiesą išdėstė patsai Išganytojas prilyginime apie du tarnu. Vienas jų buvo kaltas savo valdovui dešimtį tūkstančių talentų. Neturėdamas iš ko atiduoti tokios didelės sumos, puolė valdovui į kojas, prašydamas kantrybės ir žadėdamas atsiteisti. Valdovas tarno prašymo sujudintas dovanojo visą skolą. Taip apdovanotas tarnas, sutikęs savo draugtarnį, pradėjo jį smaugti dėl šimto denarų. Kadangi tas neturėjo iš ko atiduoti, buvo įmestas į kalėjimą, nors ir prašėsi kantrybės ir pasigailėjimo. Valdovas, sužinojęs apie pirmojo tarno negailestingą širdį, atšaukė savo dovaną ir pareikalavo grąžinti skolą. Negailestingasis tarnas, norėdamas išplėšti šimtą denarų, prarado dešimtį tūkstančių talentų. Išganytojas baigia prilyginimą pastaba, kad *"taip ir mano dangiškasis Tėvas jums padarys, jei kiekvienas neatleisite savo broliui iš savo širdies"*, Mato 18, 35.

Išganytojas, mokydamas *"Tėve mūsų"* maldos, įdėjo į mūsų lūpas prašymą atleisti mums mūsų kaltes taip, kaip mes atleidžiame savo kaltininkams.

Rūpinkimės gyventi pagal dangiškojo teisingumo įstatymus ir laimėsime neapsakomus turtus danguje.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, pagal pariziejų ir Rašto žinovų mokslą teisingas buvo laikomas tas žmogus, kuris vykdė Mozės įsakymus, šventes šventė, pasninkus pasninkavo, aukojo bažnyčioje, vartojo įvairius apsiplovimus, žodžiu elgėsi taip, kaip vyresniųjų buvo nustatyta. Tie nuostatai lietė tik išviršinius, matomus žmogaus darbus, bet ne nematomus vidinius ir dvasinius. Žmogus savo viduje galėjo būti pilnas visokio pagedimo, puikybės, godumo, nešvarių jausmų ir troškimų, pilnas pykčio ir keršto; jei tik jis nenužudė artimo, nepapildė svetimoterystės, nieko nedirbo subatoje, toks žmogus buvo laikomas teisingu. Šitaip pariziejai ir Rašto žinovai pasiekė tokio pagedimo, kad Tavo Sūnus palygino juos su pabaltintais kapais. Kaip švariai laikomas kapas gražiai atrodo iš viršaus, bet savo viduje slepia pūvantį lavoną, taip ir pariziejai bei Rašto žinovai iš

viršaus gražiai atrodė, bet savo viduje slėpė tiek pagedimo, kad pabaltinto kapo vaizdas jiems geriausiai tiko. Žmonės, žiūrėdami į jų išviršinius darbus, bet nematydami jų vidaus, laikė juos gerais ir teisingais. Bet Tu, Viešpatie, kurio akys daug šviesesnės už saulę, kuris žiūri į visus žmonių kelius ir į bedugnės gilybę, kuris pasieki slapčiausius kampus žmonių širdyse, negali gėrėtis darbais, plaukiančiais iš pagedusios širdies. Tavo akims biaurus yra nedorėlis, biaurūs ir visi jo darbai. Suprantame dabar, Viešpatie, kodėl Tavo Sūnus, kurį Tu atsiuntei sergančiai žmonijai gydyti, liepė ieškoti pilnesnio teisingumo, negu pariziejų ir Rašto žinovų, būtent tokio, kuris pakeičia žmogaus širdį ir padaro ją pasigėrėtiną Tavo akims. *"Jūs girdėjote,* mokė jis, *kad seniesiems pasakyta: Neužmuši; o kas užmuštų, bus smerktinas teisme. Aš gi jums sakau: Kiekvienas, kurs pyksta ant savo brolio, bus smerktinas teisme"*, Mato 5, 21—22. Pilnesniam teisingumui neužtenka nieko nenužudyti; jis reikalauja panaikinti pyktį savo viduje, kuris ir yra žudymo priežastis. Panašios širdies atmainos Tavo Sūnus reikalavo visose gyvenimo srityse, visuose reikaluose. Dar daugiau — jis reikalavo naujo užgimimo, naujos prigimties, idant būtų galima vadintis Tavo vaiku ir gauti teisių į dangaus karalystę. Tautos gali turėti teisingus karalius ir vadus, gali jiems už gerus darbus paminklus statyti, bet jeigu jie neturi teisingumo, plaukiančio iš antro užgimimo, jie nėra Tavo vaikai, jie neturi teisių į Tavo turtus, į dangaus karalystę. Daug tad teisingumų yra žemėje, Viešpatie, daugelis jų žmonėms patinka ir traukia mūsų širdis mus klaidindami, tačiau ne visi Tau patinka. Ir mes Tau nepatiksime, jei ateisime pas Tave jais pasipuošę. Tad leisk mums suprasti tikrąjį teisingumą ir jo trokšti; apsaugok mus nuo klaidos taip be galo svarbiuose išganymo reikaluose, o džiaugsimės su Tavimi per amžius.

Pasižadame, Viešpatie, šią dieną praleisti veikdami pagal dangaus karalystės teisingumą, o ne pagal šio pasaulio.

APIE TARNAVIMĄ DIEVUI ARBA RELIGIJOS DORYBĘ

Rugsėjo 28 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime Dievo įsakymą jam tarnauti: „Bijosies Viešpaties, tavo Dievo, ir jam vienam tarnausi, jo laikysies ir jo vardu prisieksi“, Atk. 10, 20. Tą Senojo Įstatymo įsakymą patvirtino ir Išganytojas, varydamas šalin nuo savęs šėtoną: „Eik šalin, šėtone! nes parašyta: Viešpatį, savo Dievą, tegarbinsi ir jam vienam tetarnausi“, Mato 4, 10.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad Dievo tarnybą laikytume pačia svarbiausia savo gyvenimo pareiga ir uoliai tos tarnybos pareigas atliktume.

MĄSTYMAS

1. ŽMOGAUS RYŠYS SU DIEVU

Visi tvariniai yra labai ankštai ir tampriai surišti su Dievu, nes iš jo rankų yra išėję, jo galybe laikosi, jo garbę skelbia. Tačiau nė vienas jų neturi tokių ryšių su Dievu, kokių turi žmogus.

Palyginimas teįneša šiek tiek šviesos į šiuos Dievo ir žmogaus ryšius. Štai turime rankoje medžio sėklą. Toji sėkla yra išėjusi iš medžio, bet ji savo išviršine išvaizda nė kiek nepanaši į tą medį, greičiau į smėlio grūdelį, į negyvą daiktą, negu į gyvą. O vis dėl to ji pasodinta išaugina iš savęs medį, ir tai tos pačios rūšies bei veislės, iš kurios yra išėjusi. Tai ženklas, kad toje sėkloje slepiasi kažkokia jėga ir galybė, kurios, tiesa, akys nemato, bet kuri pradėjusi veikti paverčia sėklą medžiu. Toji tad neregimoji jėga ir sudaro tą ryšį, kuris yra tarp medžio ir jo sėklos ir kuris

neleidžia iš tos sėklos išaugti kitokiam medžiui, kaip tik tam, iš kurio sėkla yra kilusi.

Panašus ryšys yra tarp Dievo ir žmogaus. Žmogus irgi yra išėjęs iš Dievo rankų, bet, išeidamas, gavo daugiau, negu visi kiti tvariniai: jis gavo Dievo paveikslą ir panašumą, nes pagal Dievo paveikslą ir panašumą buvo sutvertas. Išviršine savo išvaizda žmogus visai nepanašus į Dievą, taip kaip ir medžio sėkla nepanaši į medį, tačiau jame slepiasi galybė, kuri, pradėjusi veikti, išskleidžia žmogaus dvasioje Dievo paveikslą ir panašumą.

Jei kas panorėtų išauginti iš sėklos ne tą augalą, iš kurio sėkla yra kilusi, bet kitokį, pvz., iš dagių ir erškėčių sėklų norėtų prisiauginti kviečių ir vynmedžių, sugadintų savo sėją, bet laukiamo tikslo nepasiektų.

Panašiai yra ir su žmogumi. Jo prigimtyje yra pasėta Dievo paveikslo ir panašumo sėkla, todėl tik tada žmogus sveikai augs ir tobulės, kada jis eis link Dievo, kada savyje skleis Dievo paveikslą ir panašumą. Jei nusikreips nuo Dievo, jei bandys auginti kitą sėklą, o ne tą, kurią Dievas pasėjo, pražudys ir sunaikins sėją, bet laukiamų vaisių nesulauks.

Žmogus tad turi ypatingų ryšių su Dievu. Jis gali nepripažinti tų ryšių, kaip tai daro bedieviai, jis gali gyventi visai kitaip, negu tie ryšiai reikalauja, bet jų panaikinti negali. Negali, pvz., padaryti, kad nusigręžimas nuo Dievo duotų jam kokios naudos, kad nuodėmė vestų į dvasinę sveikatą ir tobulybę, ar į kokią nors kultūrą. Kiek kartų jis stengsis išsilaisvinti iš priklausomybės Dievui, tiek kartų pateks į didžiausią ne tik dvasinį, bet ir kūno skurdą bei vargą. Štai dėl ko pranašas pražūtimi grasina visoms tautoms ir karalystėms, kurios atsisakys tarnauti Dievui: *"Nes,* sako, *tauta ir karalystė, kuri tau netarnaus, pražus, ir tautos bus paverstos tyrais"*, Iz. 60, 12.

Tiesiogine prasme šie žodžiai taikomi Izraelio tautai, tačiau gilesne, kaip reikia juos ir suprasti, taikomi Bažny-

čiai, naujai karalystei, kurią įsteigs Dievo Tarnas. Kas nenorės tarnauti Bažnyčiai, o per ją — Dievui, tas pražus, to kraštas bus paverstas tyrais.

2. RELIGIJOS DORYBĖ

Visas pasaulis yra sutvertas Dievo garbei, todėl ir visi tvariniai privalo skelbti tą garbę pagal savo išgales, pagal gautas iš Dievo dovanas. Žmogus yra gavęs didžiausią dovaną: visą Dievo paveikslą ir panašumą, todėl jis ir privalo skelbti Dievo garbę daugiau už visus kitus tvarinius, daugiau už visas gamtos galybes, daugiau už žemynus ir vandenynus, daugiau už žvaigždynus ir neišmatuojamus dangiškus plotus, nes nei vienas jų nėra sutvertas pagal Dievo paveikslą ir panašumą.

Kaip reikia Dievą garbinti, koks garbinimas jam patinka ir koks ne, pats Dievas daugelį kartų ir įvairiais būdais yra pamokęs žmogų. Šv. Povilas sako: *"Dievas, daug kartų ir tuleriopu būdu kalbėjęs kitados tėvams per pranašus, paskiausiai, šiomis dienomis kalbėjo mums per Sūnų, kurį pastatė visų dalykų tėvoniu, per kurį padarė ir pasaulį"*, Žyd. 1, 1—2.

Kas klauso Dievo kalbos ir taip jį garbina, kaip yra išmokęs iš Dievo, tas turi religijos dorybę, nes gyvena taip, kaip to reikalauja ryšys, esantis tarp Dievo ir žmogaus.

Religijos dorybė rūpinasi, kad žmogus atiduotų Dievui aukščiausią garbę. Kadangi toji garbė priklauso Dievui teisingai reikalaujant, anot paties Išganytojo įsakymo: *"Atiduokite Dievui, kas yra Dievo"*, tai religijos dorybė yra ne kas kita, kaip teisingumo dorybės rūšis, nes verčia žmogų atiduoti Dievui, kas jam teisėtai priklauso.

3. RELIGIJOS AKTAI

Dievas yra dvasia, todėl tinkamiausias ir geriausias garbinimas yra tas, kuris plaukia iš žmogaus dvasios. Taip

ir mokė Išganytojas sakydamas: *"Dievas yra dvasia, ir jo garbintojams reikia garbinti dvasia ir tiesa"*, Jono 4, 24.

Iš žmogaus dvasios gali plaukti Dievo linkui tik tikėjimo, vilties ir meilės aktai, todėl tais aktais žmogus geriausia ir tinkamiausia garbina Dievą; o visi kiti aktai, kurie plaukia iš kūno, kaip įvairios apeigos, giedojimai, procesijos, maldos, tiek Dievui vertingos, kiek jos rišasi su vidaus aktais, su tikėjimu, viltimi ir meile. Jei atskirsime vienus nuo kitų, paliksime išviršinius aktus be vidujinių, tai pražudysime visą anų vertę. Jau Sename Įstatyme Dievas skundžiasi per pranašą Izaiją, kad žydų tauta jį garbinanti tik lūpomis, gi širdis jos esanti toli nuo jo (Iz. 29, 13). Kitoje to paties pranašo vietoje Dievas žada atmesti žydų aukas, jų šventes ir maldas, nes visa tai plaukia iš pagedusio ir suteršto vidaus.

Panašiai žydai elgėsi ir Kristaus laikais: buvo labai prisirišę prie švenčių, aukų, dešimtinių, rankų plovimo, bet buvo labai apsileidę vidaus dalykuose. Todėl Išganytojas juos lygina su pabaltintais kapais, kurie labai švariai atrodė iš viršaus, bet savo viduje slėpė gendantį lavoną.

Norėdamas išgelbėti žydus iš jų apakimo, Išganytojas skelbė, kad Dievas yra dvasia ir jo garbintojams reikia jį garbinti dvasia ir tiesa. Tačiau išviršinių dalykų nepasmerkė ir nesakė, kad jie yra nereikalingi; priešingai, liepė jų neapleisti, sakydamas: *"Rašto žinovai ir pariziejai atsisėdo Mozės krasėje. Taigi, visa, ką tik jie jums sako, laikykite ir darykite"*, Mato 23, 2. Rašto žinovai ir pariziejai kaip tik labiausia ir mokė žmones tų išviršinių dalykų. Kalti gi buvo tuo, kad buvo apsileidę vidaus dalykuose, būtent, teisingume, pasigailėjime ir ištikimybėje. Išganytojas liepia daryti vienus ir neapleisti kitų: *"Tai,* sako, *reikėjo daryti ir anų neapleisti"*, Mato 23, 23.

Išviršiniai religijos aktai yra reikalingi ne tiek Dievui, kiek mums patiems ,nes per juos mes geriau patį Dievą suprantame ir karščiau jį pamilstame, kaip šv. Povilas sako:

"Nes kas jame neregima yra, darosi regima nuo pasaulio įkūrimo per išmanymą, kurį duoda sutvertieji daiktai", Rom. 1, 20.

Žmogus, dalyvaudamas gražiose pamaldose, procesijose, girdėdamas gražų giedojimą giliai susijudina, o jausmai, veikdami dvasią, traukia ją galingai prie Dievo. Katalikų Bažnyčia tai žino, todėl ir rengia įspūdingiausias apeigas įvairioms paslaptims išreikšti. Patsai Dievas tai patvirtino, surišdamas didžiausias savo malones su išviršinėmis apeigomis šventuose sakramentuose.

Dėkokime Viešpačiui už tokį religijos sutvarkymą, uoliai dalyvaukime Bažnyčios rengiamose pamaldose, bet neužmiršdami tų dvasinių tikslų, kuriems siekti tos apeigos ir pamaldos yra sukurtos.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, šio pasaulio karaliai, galiūnai ir didikai, norėdami parodyti savo galybę, laiko aplink save skaitlingus tarnų būrius, o juo kuris galingesnis, juo didesniais tarnų būriais apsistato, nes jų galybė glūdi jų tarnuose. Atimkime iš jų tarnus, ir atimsime jų galybę. Ne taip, Viešpatie, yra su Tavo galybe. Nors, anot pranašo Danielio, tūkstančių tūkstančiai Tau tarnauja ir dešimtis tūkstančių kartų šimtai tūkstančių stovi prie Tavęs, Tavo galybė plaukia ne iš Tavo tarnų, bet iš Tavęs paties. Iš Tavęs plaukia ir Tavo tarnų galybė, nes juo arčiau Tavęs kuris stovi, juo galingesnis. Kada neturėjai nė vieno tarno, kada Tave garbino vien rytmetinės žvaigždės, ne mažiau buvai galingas kaip ir šiandien, kada Tau tarnauja tūkstančių tūkstančiai. Ne Tau, Viešpatie, reikalinga mūsų tarnyba, bet mums patiems, nes Tau tarnaudami tik tobulėjame ir augame bei didėjame visokioje garbėje ir galybėje. Priešingai, atsisakydami Tau tarnauti, patenkame į didžiausią skurdą ir vargą. Ryškiai šią tiesą patvirtina žydų tauta, kuri tiek kartų pateko į didžiausias nelaimes, kiek kartų nusikreipė nuo Tavęs. Kada ji sugrįždavo Tau tarnauti, ne tik atgaudavo prarastas gėrybes, bet dar daugiau jų laimėdavo.

Apie tokias Tavo tarnybos pasekmes Tu pats jiems pranešei sakydamas: *"Jei jūs norėsite ir Manęs klausysite, jūs valgysite žemės gėrybių. Jeigu gi jūs nenorėsite ir vesite mane į rūstybę, jus praris kalavijas"*, Iz. 1, 19—20. Tavo pranašas taip pat ir kitas tautas bei karalystes įspėja, kad joms grėsia pražūtis, jei atsisakys Tau tarnauti. *"Nes,* sako, *tauta ir karalystė, kuri Tau netarnaus, pražus, ir tautos bus paverstos tyrais"*, Iz. 60, 12. Virsta, Viešpatie, žemė tyrais, kada jai pritrūksta gaivinančių vandenų. Panašiais tyrais virsta kiekviena siela, kuri nusikreipia nuo Tavęs, nes jai pritrūksta Tavo Sūnaus atneštojo vandens, apie kurį jis kalbėjo: *"Kiekvienas, kurs geria šitą vandenį, vėl trokš, o kas gers vandens, kurį aš jam duosiu, tas nebetrokš per amžius; vanduo, kurį aš jam duosiu, bus jame šaltinis vandens, trykštančio į amžinąjį gyvenimą"*, Jono 4, 13—14. Ketini mums be saiko suteikti gaivinančio vandens, nes ketini suteikti patį jo šaltinį, tik reikia, kad mes palaikytume su Tavim tarnybos ryšius. Kaip kūno sąnariai tol laikosi gyvi ir sveiki, kol yra surišti su kūnu ir jam tarnauja, — atskirti nuo kūno genda ir miršta, nes negauna iš kūno gaivinančių jėgų, — taip ir kiekvienas žmogus tol laikosi sveikas ir gyvas savo dvasioje, kol yra vienybėje su Tavim ir Tau tarnauja; atkirstas nuo Tavęs genda ir virsta nevaisingais tyrais. Tie ryšiai, kurie mus riša su Tavimi, per kuriuos mus pasiekia iš Tavęs einąs gaivinantis vanduo ir yra religijos dorybė. Sustiprink, Viešpatie, mumyse tuos ryšius, padaryk, kad jie niekad nenutrūktų, nes jų nutrūkimas reiškia dvasišką mirtį. Mes norime gyventi ir Tau tarnauti visa širdimi, visomis mintimis, visa siela ir visomis jėgomis.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, stengtis neapsileisti Tavo tarnyboje ir išpildyti visa, ko iš mūsų reikalauji.

APIE ŠVENTUMĄ

Rugsėjo 29 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime šventumo įsakymą Sename įstatyme: „Nesutepkite savo sielų ir nieko iš jų nesilieskite, kad nebūtumėt sutepti. Nes aš esu Viešpats jūsų Dievas; būkite šventi, nes aš esu šventas“, Kun. 11, 43-44, Tas įsakymas yra pakartotas ir Naujame Įstatyme: „Ta yra Dievo valia, kad jūs būtumėte šventi“, Tesal. 4, 3.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad suprastume, kad yra šventumas, o supratę iš visos širdies stengtumės jį pasiekti ir tuo būdu įvykdytume tai, kas įsakyta.

MĄSTYMAS

1. ŠVENTUMAS YRA ŠVARUMAS

Visais amžiais žmogus jautė, kad Dievui patinka švarumas, todėl ir rūpinosi jį įsigyti, kaip kas jį suprato. Visų tautų tikybinėse apeigose randame visokių apsivalymų, apsiplovimų, maudymųsi, kuriuos atlikęs, kiekvienas jautėsi esąs arčiau Dievo. Buvo plaunami net aukoms skirti gyvuliai; o romėnai ir graikai auksuodavo jaučiams ragus ir dėdavo ant jų galvos vainikus, kad aukojamas gyvulys būtų dievams malonesnis.

Tą žmogaus širdies nujautimą Dievas patvirtino, tvarkydamas žydų tikybines apeigas. Nė vienas tikėjimas neturi tiek įvairių apsaugų nuo susitepimo ir tiek įvairių priemonių apsivalyti, kiek jų yra žydų tikėjime. Kokiu nors būdu susitepęs ir taip nusižengęs įstatymui, žmogus turėjo jaustis tarsi atstumtas nuo Dievo: negalima jam buvo eiti į bažnyčią, prisiliesti šventų daiktų, valgyti šventų valgių. Ir tik atlikęs tam tikrus apsivalymus, galėjo sugrįžti į Dievo draugystę.

Naujame Įstatyme Išganytojas nepasmerkė ir neatmetė švarumo reikalingumo, kad patiktume Dievui. Jis tik išaiškino, kad tikras švarumas, kuris padaro žmogų malonų Dievui, yra dvasios nesusitepimas nuodėme. Vadinasi, dvasios švarumą pastatė aukščiau už kūno švarumą, kuriuo ypatingai buvo susirūpinę pariziejai. Jie labai piktinosi, kad apaštalai, prieš valgydami duoną, nesiplauna rankų, ir taip peržengia vyresniųjų potvarkį ir susitepa. Išganytojas jiems atsakė: *"Klausykite ir supraskite. Ne kas pro burną įeina, sutepa žmogų, bet kas išeina iš burnos, tai sutepa žmogų... Kas gi išeina iš burnos, tai eina iš širdies, ir tai sutepa žmogų. Nes iš širdies išeina piktos mintys, žmogžudystės, svetimoterystės, paleistuvystės, vagystės, neteisingi liudijimai, piktžodžiavimai. Tie tai dalykai sutepa žmogų; o valgyti nemazgotomis rankomis nesutepa žmogaus"*, Mato 15, 10—20.

Bažnyčia, įpareigota skelbti Kristaus mokslą, apie švarumo reikalingumą kalba ne kitaip, kaip kalbėjo jos šventas Įsteigėjas: pirmoje vietoje stato dvasios švarumą. Ji turi net du sakramentu tam švarumui suteikti, būtent, šv. krikštą ir atgailą. Tačiau ji neneigia ir kūniško švarumo. Visi daiktai, skirti Dievo garbei, turi būti iš brangios medžiagos ir švarūs: kielikai iš aukso, arba bent paauksuoti; altoriai gražiai papuošti ir užtiesti švariais užtiesalais; bažnytinių apeigų drabužiai iš šilko ir, kur galima, auksu išsiuvinėti; baltieji drabužiai iš gryno lininio audeklo ir švarūs.

Tai darydama Bažnyčia nori, kad tikintieji, žiūrėdami į gražius ir švarius Dievo garbei pašvęstus daiktus, rūpintųsi savo dvasios švarumu, nes tik švari dvasia gali patikti Dievui.

Bet kas yra tas dvasiškas švarumas, kuris taip patinka Dievui? Norėdami suprasti, kas yra tas dvasiškas švarumas, įsižiūrėkime į kūnišką švarumą, nes tarp vieno ir kito yra daug panašumo. Daiktas laikomas švariu, kada neturi

primaišytos prastesnės medžiagos. Kada drabužis nukrinta žemėn arba į purvą, skaitosi susiteršęs, nes turi dulkių ir purvo žymių. Valgis ir gėrimas susiteršia ir pasidaro netinkamas vartoti, kai sumaišomas su pelenais ar smėliu.

Ir priešingai, jei į daiktą įmaišoma geresnės medžiagos, negu ta, iš kurios jis padarytas, nelaikomas nešvariu, bet dar geresniu. Drabužis yra geresnis, kada išsiuvinėjamas auksu; vanduo pasidaro geresnis, kada sumaišomas su vynu.

Persikelkime su šiomis žiniomis į žmogaus dvasią ir suprasime, kada ji pasidaro švari ir šventa, o kada nešvari ir biauri.

Kaip akis yra sutverta regėjimui, ausis girdėjimui, kojos vaikščiojimui, rankos darbui, taip žmogaus dvasia sutverta Dievo pažinimui ir jo mylėjimui. Prasta yra akis, kuri nemato, ausis, kuri negirdi, kojos, kurios nepaeina, rankos, kurios nepadirba, prasta yra ir dvasia, kuri nepažįsta Dievo ir jo nemyli. Taip atsitinka tada, kada ji nusigręžia nuo Dievo ir visomis savo jėgomis puolasi prie tvarinių. Tada ji pasidaro panaši į tą baltą, gražų drabužį, kuris nukrinta į purvą: purvas, teršdamas drabužį, sunaikina jo švarumą ir gražumą. Panašiai daro tvariniai, kada žmogaus dvasia nusikreipia nuo Dievo ir prisiglaudžia prie jų: jie palieka savo žymes dvasioje ir sunaikina joje Dievo paveikslą ir panašumą, taip atimdami jai tą gražumą, tą švarumą, kurį buvo gavusi iš Dievo ir padaro ją biaurią Dievui.

Norėdama susitepusi dvasia apsivalyti, turi nusikreipti nuo tvarinių ir sugrįžti prie Dievo. Dievas tada pasitinka tą dvasią taip, kaip gerasis tėvas pasitiko savo grįžtantį sūnų palaidūną: jis liepia atnešti naujus ir švarius drabužius, liepia duoti žiedą ant rankos ir linksmintis, nes visuomet yra džiaugsmo danguje dėliai vieno nusidėjėlio darančio atgailą. Švarumas ir šventumas eina drauge.

Patsai Dievas yra šventas dėl to, kad yra švarus. Jis iš visų savo jėgų myli tai, kas yra verta jo neribotos meilės,

būtent, savo dievišką prigimtį, visus gi tvarinius — tiek, kiek jiems yra suteikęs savo dieviškosios prigimties tobulybių. Tokia meilė Dievo nesutepa, nes ir žmogaus nesutepa, jei jis tvariniuose myli Dievo tobulybių pėdsakus.

2. ŠVENTUMAS REIKALAUJA PASTOVUMO

Daiktai, kurie yra tarnavę kokiam garbingam darbui ar asmeniui, įgauna iš tų darbų ar asmenų garbingumo, todėl yra branginami, renkami ir saugojami muziejuose. Bažnyčia renka ir rūpestingai saugoja šventųjų liekanas, ypatingai Kristaus kančios įrankius, apšlakstytus Jo paties krauju, nes jie yra tarnavę labai aukštam ir garbingam tikslui, būtent, žmonių atpirkimui.

Panašaus brangumo ir garbingumo gauna kiekvienas Dievui pašvęstas daiktas, nes gauna dievišką antspaudą ir virsta Dievo nuosavybe. Kadangi niekas negali pasigrobti ir pasisavinti Dievo nuosavybės, tai Dievui pašvęsti daiktai skaitosi šventi ta prasme, kad yra neliečiami. Šventumas tad veda į neliečiamybę, o neliečiamybė į pastovumą.

Čia tad ir glūdi priežastis, dėl kurios įvairių tikėjimų apeigos, net pagoniškų, taip pastoviai ir tvirtai laikosi žmonių gyvenimo. Žmonės bijosi jas keisti, nes teisingai mano, kad šventas daiktas yra neliečiamas. Klysta jie tame, kad dažnai laiko šventais ir neliečiamais tuos daiktus, kurie visai nėra šventi, o tuo pačiu ir neliečiami.

Dėl tos pačios priežasties šventieji visuomet yra pastovūs ir nenugalimi savo šventume. Šv. Povilas, tarsi visų šventųjų vardu kalbėtų, sako: *"Nes aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei galybės, nei dabartiniai, nei būsimieji dalykai, nei stiprybė, nei aukštumas, nei gilumas, nei joks kitas sutvėrimas negalės atskirti mūsų nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje"*, Rom. 8, 38—39. Ir iš tikrųjų, visos šio pasaulio ir pragaro draugėn suburtos galybės nepajėgė sulaužyti šventųjų kantrybės ir atitraukti jų nuo Dievo.

3. KIEKVIENAS ŽMOGUS TURI STENGTIS BŪTI ŠVENTU

Didžiausias Dievo įsakymas yra, kad žmogus mylėtų Dievą visa savo širdimi, visa savo siela, visomis savo mintimis ir visomis savo jėgomis. Kitaip sakant, visas žmogus turi būti įkinkytas į Dievo tarnybą, visos jo jėgos turi būti pašvęstos Dievui.

Tą visišką žmogaus pasišventimą Dievui Bažnyčia žymi patepdama šv. aliejais žmogaus krūtinę, pečius ir galvą šv. krikšto metu. Krūtinėje plaka širdis, todėl krūtinės patepimas šv. aliejais atiduoda Dievui visą žmogaus širdį; pečių patepimas pašvenčia Dievui visas žmogaus jėgas; galvos patepimas reiškia minties ir dvasios paaukojimą Dievui, nes galva laikoma minties buveine.

Taip pakrikštytas ir šv. aliejais pateptas žmogus pasidaro panašus į konsekruotą bažnyčią, nes ir bažnyčia konsekracijos metu tepama šv. aliejais. Tą mintį išreiškia šv. Povilas, sakydamas: *"Ar nežinote, kad jūs esate Dievo Bažnyčia ir Dievo Dvasia gyvena jumyse? Jei kas subiaurina Dievo Bažnyčią, tą Dievas sunaikins. Nes Dievo Bažnyčia šventa. Tai esate jūs"*, 1 Kor. 3, 16—17.

Kaip bažnyčia subiaurinama, kada žmonės ima elgtis joje nepadoriai, arba įsileidžia gyvulių, taip ir žmogus susibiaurina, kada įsileidžia į savo širdį nešvarius troškimus, į savo galvą nešvarias mintis, kada savo jėgas pavartoja ne Dievo garbės platinimui, bet Dievo garbės griovimui.

Kadangi žmogaus prigimtis, pagadinta gimtąja nuodėme, traukia žemėn ir į nešvarumus jo širdį, jo mintis ir jėgas, tai šventieji, bijodami suteršti Dievo Bažnyčią ir norėdami išlaikyti pasiaukojimą, padarytą šv. krikšto metu, tą prigimtį įvairiais būdais vargino ir marino, kad susilpnintų jos traukimą į žemę, ir taip išsaugotų savo Bažnyčią nesuterštą.

Kadangi savo jėgomis to padaryti negalėjo, tai daugino ir ilgino savo maldas, kad užsitikrintų Dievo pagalbą. An-

simarinimai ir ilgos maldos dar nesudaro šventumo, tačiau šventumui taip yra reikalingos, kaip sargai ir užrakinimai yra reikalingi didelių brangenybių sandėliams.

Pasižiūrėkime, kaip mes mylime maldą ir atgailą, o galėsime nuspręsti, kaip toli esame pažengę šventume.

ŠIRDIES ŽODIS. Šventas esi, Viešpatie, ir Tavo šventumui nėra ribų, todėl dangaus gyventojai, kurie mato Tavo veidą, negali susilaikyti nešaukę dieną ir naktį: "Šventas, Šventas, Šventas Viešpats, kareivijų Dievas; visa žemė pilna jo garbės", Iz. 6, 3. Savo neapsakomu gerumu ir mus kvieti į tą dangiškąjį chorą, kad, matydami Tavo veidą, galėtume džiaugtis jo gražumu ir kartu su visais dangaus gyventojais šaukti: *"Šventas, šventas, šventas Viešpats Dievas galybių"*. Kad galėtume to pasiekti, kad galėtume patekti į dangaus linksmybes, turime rūpintis šventumu gyvendami žemėje, nes be jo niekas negali regėti Tavo veido. Šv. Povilas įspėja: *"Ieškokite taikos su visais ir šventumo, be kurio nė vienas neregės Dievo"*, Žyd. 12, 14. Pamokyk tad mus, Viešpatie, kas yra šventumas ir ką turime daryti, kad jo pasiektume. Skaitydami šventųjų gyvenimus, randame juose ilgas maldas, nepaprastas atgailas, didelius apsimarinimus ir pasninkus, dažnus šventų sakramentų priėmimus; bet turbūt ne tame glūdi šventumas. Juk Tu esi šventas, o visdėlto Tau nereikia melstis, nes, būdamas aukščiausia gėrybė, neturi į ką kreiptis, kad Tavo gėrybės būtų padidintos. Esi šventas, o visdėlto nedarai atgailos, apsimarinimų ir neini šventų sakramentų, nes, būdamas be nuodėmės ir visokios tobulybės pirmasis šaltinis, nesi reikalingas tų dalykų, kurių reikalingi esame mes, brandžiojantieji po šios žemės purvynus. Juk ir šventųjų atgailos pasibaigia, kai jie apleidžia šią žemę ir nueina pas Tave. Kame tad glūdi, Viešpatie, šventumas, kuriuo Tu esi šventas ir kurio Tu reikalauji iš mūsų, kad būtume verti atsistoti Tavo akivaizdoje ir Tau patikti. Tavo išminties surėdymu regimieji daiktai turi mus vesti prie neregimųjų pažinimo, todėl ir re-

gimasis žemiškų daiktų šventumas turi mus vesti prie neregimojo, dvasiško šventumo supratimo. Jau Sename Įstatyme davei parėdymą, kad Tavo garbei skirti daiktai nebūtų prastos rūšies, kad būtų sveiki ir švarūs. Auksu turėjo būti išklota toji skrynia, kurioje buvo sudėtas ir saugojamas Tavo žodis. Aukoms skirti gyvuliai turėjo būti geriausios rūšies, o prieš aukojimą turėjo būti ir mažiausias nešvarumas nuplautas. Kunigai, kurie darydavo aukas, turėjo būti apsitaisę gražiausiais ir švariausiais drabužiais ir kiekvieną sutepimą nusiplovę. Tie visi dalykai liudija, kad Tavo akis gėrisi švarumu, todėl ir mes, aukodami Tau, ką turime brangiausio, savo dvasią, turime apiplauti ją nuo visokio nešvarumo ir tik tada artintis prie Tavęs. Šventumas tad reiškia švarumą. Šalia švarumo šventumas reiškia tvirtą kaip uola pastovumą ir neliečiamybę, todėl tautų sutartys buvo laikomos šventomis, kurių negalima buvo paliesti ir pakeisti. Tiedvi žymi matomos šventųjų gyvenimuose, jiedvi matomos ir Tavyje, todėl jiedvi ir sudaro šventumo esmę. Apvalyk tad mus, Viešpatie, suteik pastovumo Tavo tarnyboje, kad nesvyruotume į visas puses, kaip svyravo Izraelio tauta tarp Tavęs ir Baalio pranašo Elijo laikais.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, kartoti su karalium Dovydu: *"Visai numazgok nuo manęs mano prasikaltimą ir apvalyk mane nuo mano nuodėmės"*, Ps. 50, 4.

APIE DIEVOTUMĄ

Rugsėjo 30 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime žydų tarpe kilusį sujudimą iš Mozės išgirdus, kad Dievas reikalauja laisvų aukso, sidabro ir kitų brangenybių aukų Dievo namų statybai. „Ir visa Izraelio sūnų daugybė, sako šv. Raštas, nuėjus iš po Mozės akių, sunešė su didžiausiu noru ir dievotumu Viešpačiui pirmuonės liudijimo šetros darbui atlikti", Iš. 35, 20-21.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad ir mes su panašiu dievotumu atliktume tuos darbus, kurie reikalingi jo garbės palaikymui ir platinimui žemėje.

MĄSTYMAS

1. DIEVOTUMAS YRA UOLUMAS DIEVO TARNYBOJE

Pažvelgę į gamtą pavasario metu, pastebėsime joje didelį veiklumą ir gyvumą: žemė puošiasi jaunais ir akims maloniais žalumynais; medžiai leidžia naujus lapus, žiedus ir ūgius; visokios rūšies gyviai savo klyksmais ir šauksmais įneša į gamtą linksmos, žmogaus akį veriančios ir širdį džiuginančios nuotaikos.

Visai kitokį įspūdį gausime pažvelgę į tą pačią gamtą rudens metu: žemė ir medžiai jau yra praradę savo jaunatvės žalumą; gyviai, tarsi pailsę nuo vasaros darbų, yra nutilę, gamtoje reiškiasi kaskart didesnis sustingimas ir liūdna nuotaika.

Panašių atmainų randame ir žmogaus dvasioje santykiuose su Dievu. Yra žmonių, kurie savo dvasioje nešioja nuolatinį pavasarį; jie uoliai pildo Dievo įsakymus, reikalui esant noriai aukoja Dievo garbei savo turtą, savo sveikatą ir gyvybę, mėgsta visa, kas jiems primena Dievą, mėgsta pamaldas, Dievo ir šventųjų paveikslus, žodžiu, gyvai ir veikliai reiškiasi Dievo tarnyboje. Tokia dvasia patinka Dievui taip, kaip mums patinka pavasaris.

Tačiau yra žmonių, kurie savo dvasia yra labai panašūs į gamtą rudens metu. Jie nėra Dievo atsižadėję, jie pildo Dievo ir Bažnyčios įsakymus stambesniuose dalykuose, bet nėra Dievo tarnyboje taip švelnūs ir jautrūs, kaip pirmieji. Į pareigas Dievui jie žiūri kaip į kokią baudžiavą, todėl jas atlieka nenoromis. Dėl menkiausios priežasties laiko save pateisintais, jeigu jų neatlieka. Dėliai jų dvasioje viešpataujančios rudeniškos nuotaikos jie nedalyvauja katalikiškose draugijose, brolijose, lengvai užmiršta rytas vaka-

ras sukalbėti poterius, lengvai apleidžia sekmadienį šv. Mišias, išsisukinėja iš pasninkų ir kitų apsimarinimų, nes sakosi tie dalykai jų netraukią.

Dievotumas, kaip matome, yra pavasaris žmogaus dvasioje. Apsileidimas dievotume, yra rudens stingimas. Pavasaris tobulina gamtos gyvybę, daro ją kaskart didesnę ir turtingesnę, taip ir dievotumas tobulina ir didina dangišką gyvybę, kurią esame gavę per šv. krikštą. Ruduo veikia priešingai: jis marina kiekvieną gyvybę ir žiemai atėjus visai ją užslopina. Panašiai daro ir dvasiškas ruduo: jis šaldo dangišką gyvybę iki pagaliau visai ją numarina. Apsileidimas dievotume veda į dvasišką užšalimą.

2. DIEVAS REIKALAUJA DIEVOTUMO

Jau Sename Įstatyme Dievas, tvarkydamas žydų tikėjimą, labai smulkiai nustatė visas jų šventes, maldas, aukas, bažnyčios išvaizdą, bažnytinius drabužius ir indus, žodžiu viską, kas veda žmogų prie tokios Dievo garbės, kuri Dievui tinka ir patinka.

Visuose tuose potvarkiuose matome tam tikrą žmoniškumą, mandagumą, švelnumą ir nuoširdumą, kurį mes paprastai parodome kiekvienam branginamam ir gerbiamam žmogiškam asmeniui, tik, žinoma, aukštesniam laipsny, nes Dievas yra aukščiausias ir brangiausias asmuo, vertas didžiausios pagarbos.

Kada žydai nusikalsdavo prieš tas Dievo garbės taisykles, Dievas jiems nurodydavo, kad taip elgdamies, jie peržengią ir žemiško mandagumo taisykles. Štai Viešpaties nusiskundimas šiuo atžvilgiu: *"Sūnus gerbia tėvą ir tarnas savo valdovą; taigi jei aš Tėvas, kur yra mano pagarba? ir jei aš Valdovas, kur yra mano baimė? sako kareivijų Viešpats jums, kunigai, mano vardo niekintojai, kurie sakote: Kuo mes paniekinome tavo vardą? Jūs aukojate ant mano altoriaus suteptą duoną ir sakote: Kuo mes sutepėme tave? Tuo, kad sakote: Viešpaties stalas paniekintas. Jei*

jūs darote auką iš aklo gyvulio, argi tai ne piktumas? ir jei aukojate raišą ar sergantį, argi tai ne piktumas? Nunešk jį savo kunigaikščiui, matysi, ar jam patiks, ar jis priims tave meilingai, sako kareivijų Viešpats", Malach. 1, 6—8.

Iš šitų žodžių matome, kad Dievas reikalauja panašios pagarbos ,kokią mes paprastai rodome žmonėms, kai norime juos pagerbti. *"Nunešk,* sako, *savo kunigaikščiui aklą, raišą ar sergantį gyvulį dovanų, o matysi ar jis priims tave meilingai"*. Žinoma, kad nepriims, kad palaikys įžeidimu. Kaip tad gali pasitenkinti tokia auka Dievas, kuris juk yra aukštesnis už visus kunigaikščius.

Kai norime pagerbti kokį mums brangų asmenį, tai mokame parodyti labai daug rūpestingumo ir uolumo, kad jam patiktume: mokame parinkti jam gražias dovanas, mokame parinkti gražius žodžius jam pasveikinti, mokame parinkti skanius valgius jam pavaišinti. Darykime panašiai, norėdami Dievą pagerbti, o tikrai patiksime jo akims. Tiesa, Dievas yra vertas daug didesnės garbės, jis yra vertas neribotai didelės garbės, bet tokios jam duoti negali nė vienas sutvėrimas, nei angelai, nei šventieji danguje, tai gali padaryti tik jo vienatinis Sūnus. Savo begaliniame gerume Dievas pasitenkina tąja garbe, kokią žmogus pajėgia jam atiduoti, vieno tik reikalauja ,kad būtų statomas pirmon vieton, o ne paskutinėn, nes yra didžiausias mūsų geradaris.

Tokiam uoliam dievotumui ragina ir šv. Povilas tikinčiuosius, sakydamas: *"Uolumu nebūkite tinginiai: būkite karšti dvasia; tarnaukite Viešpačiui"*, Rom. 12, 11.

Bažnyčia, šv. Dvasios vedama ,taip Dievą ir garbina. Ji išvysto didžiausią rūpestingumą ,kad Dievui patiktų, ji nesigaili jokių išlaidų, kad padarytų Dievo namus puošnius; ji vartoja ir auksą, ir sidabrą, ir brangius akmenis, kad pagražintų bažnytinius indus ir drabužius, žodžiu, ji yra toji Giesmių Giesmės sužiedotinė, kuri puošiasi visa kuo, ką turi brangiausio, kad patiktų savo Sužiedotiniui. Darykime ir mes panašiai ir patiksime Dievui.

3. DIEVOTUMAS PLAUKIA IŠ MĄSTYMO

Dievas yra didžiausia brangenybė, kuri yra verta didžiausios pagarbos ir meilės, bet tai žino tik tie, kurie yra ilgai mąstę Dievo paslaptis ir į jas įsigilinę, todėl ir psalmė išreiškia tą tiesą, sakydama: *"Mano širdis įkaito manyje ir, man bemąstant, užsidegė ugnis"*, Ps. 38, 4.

Dviejų dalykų mąstymas sukuria tą ugnį: Dievo gerumo ir jo geradarybių iš vienos pusės, o žmogaus nevertumo ir jo silpnybių iš kitos. Matydami, kaip Dievas yra geras, negalėsime sulaikyti savo širdies, kad ji nesiveržtų į Jį, todėl psalmė ir išreiškia tai, sakydama: *"Man gi gera laikytis Dievo, dėti mano viltį Viešpatyje, Dievuje"*, Ps. 72, 28.

Iš kitos vėl pusės, žmogus, aiškiai matydamas ir jausdamas savo silpnybę, natūraliai ieško paramos: vaikelis bėga prie motinėlės, senelis tveriasi lazdos, galiūnai ginklų, karaliai kariuomenių, kiekvienas to, kur jis mato savo išgelbėjimą. Tačiau yra gyvenime valandų, kai nei ginklai, nei kariuomenės negali suteikti paramos, o tik vienas Dievas, todėl laimingas yra tas žmogus, kuris visuomet iš Dievo tikisi sau pagalbos pagal psalmės pasakymą: *"Aš keliu savo akis į kalnus, ten, iš kur ateina man pagalba. Mano pagalba iš Viešpaties, kurs padarė dangų ir žemę"*, Ps. 120, 1.

4. DIEVOTUMAS TEIKIA DŽIAUGSMO

Džiugiasi žmogus visuomet, kai gauna tai, ko troško: ligonis džiaugiasi pagijęs, alkanas — pasisotinęs, belaisvis — išsilaisvinęs, trokštąs Dievo — jį suradęs. Kadangi dievotumas veda žmogų prie Dievo, duoda progos ir galimybės jį surasti, todėl ir sukelia džiaugsmo. *"Aš atsimenu Dievą ir gėriuosi"*, sako psalmė (Ps. 76, 4). Visi tad, kurie atsimena Dievą, kurie artinasi prie jo su dievotumu, sulaukia daug džiaugsmo.

Gali atsitikti, kad dievotumas sukelia laikiną nuliūdimą, kaip kad Išganytojas įspėjo apaštalus, sakydamas:

"Jūs verksite ir raudosite, pasaulis gi džiaugsis. Jūs būsite nuliūdę, bet jūsų nuliūdimas pavirs džiaugsmu", Jono 16, 20. Žmogus negali pilnai pažinti Dievo šioje žemėje, o tik dalinai, todėl pažinęs dalinai trokšta jį pažinti visiškai, o negalėdamas to atsiekti, pajunta nuliūdimą. Tačiau tas nuliūdimas yra laikinas, jis virsta didžiausiu džiaugsmu.

Jeigu mes neragaujame džiaugsmo Dievo tarnyboje, reiškia, kad neturime karšto dievotumo; įkaitinkime širdį dievotume ir paragausime daug džiaugsmų.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daug triūso ir rūpesčio skiriame, kai laukiame didelio ir garbingo svečio, kad tinkamai jį pasitiktume. Bijodami užgauti jo akį kokiu nors negražumu ar nešvarumu, švariname ir puošiame namus, kuriuose jis turės sustoti, velkamės gražiausiais drabužiais, renkamės mandagiausius ir švelniausius žodžius, kuriais turėsime jį pasveikinti, žodžiu, darome viską, ko reikia, kad jam patiktume, kad pareikštume jam savo pagarbą, prisirišimą ir meilę. Panašiai daro tautos su savo karžygiais. Kada jie grįžta į savo kraštą, apsivainikavę garbe ir šlove, priešus nugalėję, o savo tėvynę išlaisvinę, varžosi miestai ir miesteliai, kad surengtų gražesnes sutiktuves, nesigaili nei darbo, nei nuovargio, nei išlaidų, kad tik padarytų jas iškilmingesnes. Kada tie karžygiai nueina į kapus, brangius ir puošnius paminklus pastato ne tik ant kapų, bet ir susirinkimų vietose, kad primintų būsimoms kartoms jų nuveiktus darbus. Metinėse jų minėjimo sukaktuvėse yra vainikuojami jų paminklai, sakomos karštos prakalbos, keliami aukštyn jų nuopelnai, kad visi juos pamatytų ir įvertintų. Šių faktų akivaizdoje, kai pažvelgiame, Viešpatie, į savo elgesį Tavo atžvilgiu ir palyginame jį su tuo šventumu ir mandagumu, kurį parodome žemiškiems svečiams ir karžygiams, iš gėdos turėtume sutirpti, jeigu nors kiek daugiau turėtume žmoniškumo. Tu esi svečių svečias, geradarių geradaris, valdovų valdovas, karžygių karžygys, Tu esi išvadavęs mus iš amžinos vergijos ir padaręs dangiškos tė-

vynės gyventojais, savo vaikeliais, o visdėlto Tave gerbdami, Tau dėkingumo ir meilės rodydami taip esame apsileidę, taip sustingę, kad, rodos, sunkiausią baudžiavą atliekame, kai esame priversti ką nors Tau padaryti. Tiesa, Tavo Bažnyčia, Šventosios Dvasios vedama, yra sukūrusi Tavo garbei gražiausias apeigas, turiningiausias maldas, dangiškas giesmių melodijas, yra pamokiusi kaip švęsti šventes, kaip ir kokiose dalyvauti pamaldose, žodžiu, kaip Tave garbinti, kad Tau patiktume. Bet kada visa tai patenka į mūsų rankas, kada imame daryti tai, ką Bažnyčia yra įsakiusi padaryti Tavo garbei, visa atliekame taip apsileidusiai, taip netikusiai, kad greičiau Tave užgauname, negu pagerbiame. Maldas kalbame tik lūpomis, o mintis ir širdis skrajoja toli nuo Tavęs. Pamaldose nuobodžiaujame ir laukiame su nekantrumu jų pabaigos. Šventėse ieškome pramogų, pasilinksminimų, o ne Tavo garbės. Nemėgstame bažnytinių švenčių, nes jose reikia ateiti į pamaldas, reikia pašvęsti valandėlę Tavo garbei, todėl naikiname jas, o įsivedame pasaulines, tautines, valstybines, kuriose jau nereikia Tau pašvęsti nė vienos valandėlės. Skaudžios tai, Viešpatie, tiesos ir sunkiai mus kaltinančios. Nenorime šiandien pažvelgti joms į akis, nenorime mąstyti apie jas, bet ateis laikas, kada turėsime tai padaryti, turėsime su jomis susitikti, tada būtent, kada reikės duoti apyskaitą iš savo gyvenimo ir atsiimti užmokestį už savo darbus. Apsaugok tad mus, Viešpatie, nuo apsileidimo Tavo tarnyboje, suteik uolumo ir karščio Tavo garbės darbuose, kad galėtume degti tąja ugnimi, kurią degančią norėjo matyti Tavo Sūnus, sakydamas: *"Aš atėjau ugnies siųsti į žemę ir ko gi norėčiau, jei ne kad kūrentųsi?"*, Luko 12, 49.

Pasižadame, Viešpatie, prisiminti šv. Povilo įsakymą ir jį vykdyti: *"Taigi, ar valgote, ar geriate, ar ką kitą darote, visa darykite Dievo garbei"*, 1 Kor. 10, 31.

APIE DIEVO GARBINIMĄ MALDOMIS

Spalio 1 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime tris jaunikaičius ugnimi žėrinčios krosnies viduje. Juos ten liepė įmesti Babilonijos karalius Nubuchodonosoras už tai, kad jie nenorėjo garbinti jo dievų. Bet Viešpaties angelas išstūmė ugnies liepsną iš krosnies ir padarė rasos vėjų taip, kad ugnis nepalietė jaunikaičių. Tuomet visi trys, matydami Dievo padarytą stebuklą, gyrė, garbino ir šlovino jį, lyg viena burna, nes negalėjo sulaikyti tų jausmų, kurie jiems veržėsi iš širdies.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad ir iš mūsų širdžių veržtųsi liaupsės, garbės ir šlovės šauksmai, nes per Kristaus įsikūnijimą ir mirtį padarė mus didesnių stebuklų dalininkais, negu tas, kuriuo buvo išgelbėti trys jaunikaičiai iš ugnimi žėrinčios krosnies.

MĄSTYMAS

1. MALDOS TIKSLAS

Nors žmonių maldos gali turėti daug įvairių tikslų: vieni prašo Dievo vieno dalyko, kiti kito; vieni dvasiškų gėrybių, kiti žemiškų; vieni dėkoja už gautąsias malones, kiti atsiprašinėja už nuodėmes; tačiau visi tų maldų tikslai susiveda į vieną, būtent — Dievo garbę.

Jei mes prašome malonių ar kokių nors kitokių gėrybių, išpažįstame, kad Dievas yra geras, dosnus ir galingas, kad išklauso prašančiųjų maldų, nes kitaip nė neprašytume, jeigu manytume, kad nieko neišprašysime.

Jei dėkojame už įgytas dovanas, išpažįstame, kad Dievas yra ištikimas savo pažaduose, kad girdi mūsų maldas, kad su tėviškumu, nuoširdumu ir rūpestingumu į jas atsako.

Jei prašome nuodėmių atleidimo, pasitikime jo gerumu ir gailestingumu, pasitikime jo paties žodžiais, ištartais Ezekieliui pranašui: *"Kaip aš gyvas, aš nenoriu nusidėjėlio mirties, bet kad nusidėjėlis grįžtųsi nuo savo kelio ir būtų gyvas"*, Ezek. 33, 11.

Visais tais prašymais mes išpažįstame Dievo tobulybes ir ne tik išpažįstame, bet ir pripažįstame, nes laukiame iš jų tos naudos, tų gėrybių, kokių negalėtume sulaukti nei iš vieno sutvėrimo, kokių nelauktume nei iš paties Dievo, jei manytume Dievą esantį kitokį, būtent be tų ypatybių, kurios traukia mūsų širdį prie jo.

Kas tad meldžiasi, tas išpažįsta Dievo tobulybes, tas skelbia jo garbę ir tai daug aukštesniam laipsny, negu neprotingi sutvėrimai.

2. MALDOS REIKALINGUMAS

Kadangi visas pasaulis, žmogaus ir angelų neišskiriant, yra sutvertas Dievo garbei, todėl ir žmogus ir angelai privalo melstis, nes malda skelbia Dievo garbę taip tobulai ir taip galingai, kaip negali skelbti nė vienas sutvėrimas, kurs negali melstis. Pragaras negali melstis ir nesimeldžia, todėl, nors jis irgi skelbia Dievo garbę savo gyventojų kentėjimais, būtent Dievo teisingumą, skelbia tą garbę daug mažesniame laipsnyje, negu dangus, kurio gyventojai meldžiasi.

Kas tad nesimeldžia, tas skriaudžia Dievą, nes mažina jo garbę; tas skriaudžia ir save, nes praranda savo amžiną laimę, kuri yra skirta tik tiems, kurie ištikimai skelbs Dievo garbę žemėje.

Amžinosios laimės žmogus negali pasiekti savo jėgomis, o tik su Dievo pagalba. Bet Dievas užtikrino tą pagalbą tik tiems, kurie jos prašys. *"Prašykite,* sako Išganytojas, *ir bus jums duota; ieškokite ir rasite; belskite ir bus jums atidaryta. Nes kiekvienas, kurs prašo, gauna, ir kurs ieško, randa ir beldžiančiam bus atidaryta"*, Mato 7, 7—8. Jei

tad žmogus meldžiasi prašydamas Dievo pagalbos savo išganymo darbe, garbina Dievą, nes, būdamas danguje, daugiau galės Dievą garbinti, negu pragare.

Pakeliui į dangų tykoja mus įvairios pagundos, kurių negalima įveikti taip pat be Dievo pagalbos, o tų tik per maldą vėla sau užtikrinti. *"Budėkite ir melskitės,* įspėja Išganytojas apaštalus, *kad neįpultumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, stropi, bet kūnas silpnas"*, Mato 26, 41. Kas tad meldžiasi pagundos metu, tas garbina Dievą, nes laiko jo įsakymus ir apsaugoja save nuo pražūties.

Šv. Jokubas apaštalas aiškina tikintiesiems, kad jų visi nepasisekimai, vaidai ir kautynės seka iš apsileidimo maldoje. *"Jūs,* sako, *geidžiate ir neturite; užmušate ir pavydite, ir negalite gauti; vaidijatės ir kaujatės, ir neturite, nes jūs neprašote. Prašote ir negaunate, nes negerai prašote, tik savo geiduliams patenkinti"*, Jok. 4, 2—3. Kas tad meldžiasi žemiškais reikalais, prašo Dievo sveikatos, pasisekimo gyvenime, apsaugos nuo bado, ugnies ir karų, tas garbina Dievą, nes padeda Dievo karalystei ateiti žemėn ir tenai įsigalėti. Todėl šv. Povilas ir liepia melstis tais tikslais, sakydamas: *"Taigi, aš visų pirma raginu daryti maldas, prašymus, užtarymus, dėkojimus už visus žmones, už karalius ir visus, kurie yra vyresnieji, kad mes ramiai ir tyliai gyventumėm visame maldingume ir padorume. Nes tai yra gera ir patinka akivaizdoje mūsų Išganytojo Dievo, kurs nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą"*, 1 Timot. 2, 1—4.

3. MALDOS YPATYBĖS

Jau Sename Įstatyme Dievas liepė pranašui Izaijui pasakyti žydams, kad ne visos jų maldos bus priimtos: *"Kuomet,* sako, *jūs ištiesite savo rankas, aš nugręšiu nuo jūsų savo akis, ir kuomet dauginsite savo maldas, aš neišklausysiu, nes jūsų rankos pilnos kraujo"*, Iz. 1, 15.

Tą pačią mintį reiškia ir šv. Jokubas apaštalas, sakydamas: *"Prašote ir negaunate, nes negerai prašote, tik savo geiduliams patenkinti"*, Jok. 4, 3.

Kad malda būtų išklausyta, reikia, kad ji būtų gera; o gera bus tada, kai turės šias keturias ypatybes:

a. Kada bus dievota. Dievota malda bus tada, kai ji plauks iš teologinių dorybių, būtent iš tikėjimo, vilties ir meilės. Atsitinka ,kad ir bedievis meldžiasi, bet jis meldžiasi ne į savo Sutvėrėją, o tik į savo laimę ar likimą. *"Glueck auf"* — *"teesie laimė su mumis"*, sako pradėdami kokį darbą, ar pavojingą kelionę. Tokia malda nėra malda, nes ji nėra nukreipta prie Dievo.

b. Kada bus nužeminta. Pati maldos esmė, kokiais tikslais bebūtų meldžiamasi, reikalauja nusižeminimo. Kas prašo, tas pareiškia savo neturtą ir silpnumą, nes jei turėtų, neprašytų, arba jei pakankamai būtų galingas, pats savo jėgomis rūpintųsi savo reikalais ir išsiverstų be prašymo. Štai kodėl žmonės išdidūs, pilni puikybės nemėgsta prašyti, jiems daug maloniau yra kentėti trūkumus, verstis be reikalingiausių dalykų, negu prašyti kokios nors pagalbos iš šalies, nes prašymas atskleidžia jų neturtą kitų akyse, užgauna jų garbę ir puikybę, ko jie labai bijo.

Kaip Dievas priima maldą, atliktą su nusižeminimu ir su išdidumu, randame mūsų Išganytojo duotame dviejų maldų pavyzdyje: muitininko ir pariziejaus. Muitininkas grįžo namon iš bažnyčios pateisintas, nes, parkritęs ant kelių, mušėsi į krūtinę ir prašė pasigailėjimo. Pariziejus gyrėsi Dievui savo gerais darbais, nematė reikalo ko nors prašyti Dievo, jautėsi, nors labai klaidingai, esąs visko pilnas, todėl koks atėjo į bažnyčią, toks ir grįžo namon, jo malda nieko jam nesuteikė.

c. Kad būtų atlikta Kristaus vardu. Šios sąlygos reikalauja patsai Išganytojas, sakydamas: *"Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jis jums duos"*, Jono 16, 23. Ką reiškia melstis Kristaus var-

du? Kristus atėjo į šį pasaulį, kad išgelbėtų žmones nuo amžinos pražūties, kad suteiktų jiems išganymą. Melstis tad Kristaus vardu reiškia prašyti visa tai, ko reikia išganymui. Jei tad kas prašytų tokių dalykų, kurie patenkina jo geidulius, jo tuštybę, jo pagadintą prigimtį, neprašytų Kristaus vardu, nes prašytų sau pražūties, o ne išganymo.

d. Kad būtų ištverminga. Dievas nori, kad mes brangintume jo dovanas, o brangindami, kad dovanai jų neeikvotume ir nemėtytume, bet džiaugtumės ir naudotumės jomis. Kadangi žmogus brangina kokį daiktą tik tada, kai jį įgyja sunkiu darbu ir vargu, todėl Dievas leidžia nekartą žmogui ilgai prašyti kokios nors malonės, kad išprašęs ją ilga malda nenuleistų jos niekais.

Ištvermės maldoje reikalą Išganytojas išdėstė dviejuose prilyginimuose: a) apie prietelį, kuris paskolina duonos savo kaimynui ne dėl to, kad yra jo prietelis, bet dėl įkyraus jo prašymo; b) apie neteisingą teisėją, kuris padarė teisingumą našlei ne dėl to, kad ko nors bijotųsi, bet dėl nuolatinio našlės maldavimo. Baigia Išganytojas tą prilyginimą žodžiais: *"Argi Dievas negintų teisių savo išrinktųjų, šaukiančių į jį dieną ir naktį, ir ar gaištų jiems padėti"*, Luko 18, 7. Kas tad meldžiasi ištvermingai, tas parodo, kad brangina Dievo dovanas ir yra jų vertas.

Melskimės tad ištvermingai, o gausime visa, ko trokštame.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelį Tavo meilės ir dėkingumo karštį pajuto savo širdyje trys jaunikaičiai, kai padarei stebuklą ir išgelbėjai juos nuo sudegimo. Negalėdami išlaikyti to karščio, šaukė visus Tavo sutvėrimus, kad ateitų jiems į pagalbą ir garbintų Tave kartu su jais. Šaukė angelus ir visą dangų, kad Tave šlovintų, girtų ir aukštintų per visus amžius. Šaukė vandenis viršum dangaus ir visas Tavo galybes; šaukė saulę, mėnulį ir visas žvaigždes; šaukė lietus ir rasą; šaukė vėjus, ugnį ir kaitrą, šaltį ir karštį, rasą ir šerkšnas, speigą ir šaltį, ledą ir sniegą, naktis ir

dienas, šviesą ir tamsybę, žaibus ir debesis, žemę, kalnus ir kauburius, augalus, šaltinius, jūras ir upes, bangžuves ir visa, kas juda vandenyse, dangaus paukščius, žvėris ir gyvulius, žmonių vaikus, Izraelį, kunigus ir visus Tavo tarnus, teisiųjų dvasias ir sielas, šventuosius ir nuolankios širdies, kad dėkotų Tau, nes Tu esi geras, nes Tavo gailestingumas amžinas. Tas jų šauksmas ir dėkojimas nėra nė kiek perdėtas, greičiau nepilnas, nes Tu esi vertas daug didesnės garbės ir padėkos, negu kad sutvėrimai gali Tau duoti. Iš kitos vėl pusės tas šauksmas turėtų mus pažadinti iš apsnūdimo ir paskatinti prie Tavo garbės. Jeigu trys jaunikaičiai negali sulaikyti jausmų, kurie jiems veržiasi iš širdies už tai, kad juos išgelbėjai nuo ugnies ir nuo laikinosios mirties, kokią giesmę turėtume giedoti mes, kuriuos gelbsti nuo pragaro ugnies ir nuo amžinosios mirties ir tai ne vieną kartą, o tiek, kiek kartų esame nusidėję ir tą ugnį užsitarnavę. Karštesni jausmai turėtų veržtis mums iš širdies, turėtume tirpti dėkingumu, turėtume giedoti giesmes be pertraukos Tavo garbei, jei turėtume daugiau žmoniškumo, jei nebūtume taip labai apsipratę su Tavo gerumo ir gailestingumo stebuklais. Kaip vienturtis tėvų vaikelis, apipiltas visokiomis gėrybėmis, nemoka įvertinti tėvų meilės, kurią jie jam rodo, nemoka dėkoti jiems už tą meilę, taip ir mes nemokame suprasti Tavo gerumo, nemokame Tau tarti padėkos žodžio. Nors Tavo Sūnus dėstė mums reikalą melstis visuomet ir nepailsti (Luko 18, 1), nors Tautų apaštalas ragino mus viską daryti Tavo garbei (1 Kor. 10, 31), už viską dėkoti, nes nieko neturime, ko nebūtume gavę iš Tavo dosnumo (1 Kor. 4, 7), nors šventieji mažino sau miegą, vidunaktį kėlėsi Tavęs šlovinti (ps. 118, 62), visgi mes tingiai einame jų pėdomis, nenoriai klausome jų pamokymų, nes turime tingėjimo ligą Tavo tarnyboje, vieną iš tų septynių didžiųjų ligų, kurias užtraukė mums gimtoji nuodėmė. Pagydyk mus, Viešpatie, iš tos ligos, pabudink iš apsnūdimo, suteik malonės gyvai atjausti Tavo gerumą, kaip kad

davei jį atjausti trims jaunikaičiams ugnies krosnyje, gesindamas jų liepsnas. Tik pajutę Tavo gerumą, užsidegsime troškimu Tave girti ir garbinti per amžius, nebebus tuomet sunkios ir nuobodžios ilgiausios maldos, kaip kad jos nėra sunkios dangaus gyventojams.

Pasižadame šiandien atmesti visokį sutingimą ir uoliai bei dievotai kalbėti visas maldas, kurios yra skirtos šiai dienai.

APIE DIEVO GARBINIMĄ KŪNU ARBA ADORACIJĄ

Spalio 2 d.

1. ĮŽANGA. Persikelkime mintimis į tyrus, kur buvo gundomas Kristus. Šėtonas, nunešęs jį ant aukšto kalno ir parodęs viso pasaulio karalystes ir jų garbingumą, jam sako: „Aš visa tai tau duosiu, jei parpuolęs pagarbinsi mane.“ Atsako jam Išganytojas: „Eik šalin, šėtone, nes parašyta: Viešpatį, savo Dievą, tegarbinsi ir jam vienam tarnausi“, Mato 4, 10.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tinkamai vykdytume Dievo garbinimo įsakymą, kad jį vieną tegarbintume ir jam vienam tarnautume, kad griežtai atmestume visus tuos pasiūlymus, kuriais šėtonas ieško savo garbės.

MĄSTYMAS

1. IR ŽMOGAUS KŪNAS TURI GARBINTI DIEVĄ

Kadangi visi sutvėrimai garbina Dievą, anot psalmės pasakymo: *“Dangus pasakoja Dievo garbę ir tvirtuma skelbia jo rankų darbus* (Ps. 82, 2), todėl ir žmogaus kūnas turi jį garbinti ir tai ypatingu būdu, nes ypatingu būdu buvo sutvertas, kitokiu, negu visi kiti neprotingi sutvėrimai. Visi jie buvo sutverti vienu Dievo žodžiu: *“Nes jis tarė ir įvyko, jis liepė ir liko sutverta”* (Ps. 32, 9), o žmogaus kū-

nas buvo nulipdytas iš žemės molio paties Dievo rankomis. Jei tad savo atsiradimu žmogaus kūnas skiriasi nuo visų sutvėrimų, todėl jis turi skirtis iš jų ir savo pareigomis.

Kokios yra tos pareigos Dievo garbės atžvilgiu? Jos yra trijų rūšių:

a. Kūnas turi padėti dvasiai prisiartinti prie Dievo, padedant jai giliau pažinti Dievą ir karščiau jį mylėti. Tą pareigą kūnas atlieka, kai dalyvauja Dievo garbės darbuose: maldose, giedojimuose, procesijose ir panašiose apeigose. Iš gražiai sutvarkytų pamaldų ir gražiai atliktų žmogus išsineša daug įvairių įspūdžių, kurie apšviečia jo protą, kursto valią, uždega jausmus, žodžiu traukte traukia jį visą prie Dievo. O jei apsileidžia Dievo garbės darbuose, pamaži praranda Dievo traukimą, o su juo ir Dievo gilesnį pažinimą ir jo meilę.

Tos tiesos pasitvirtinimą randame ne tik tose tautose, kurios atsitraukdamos nuo katalikų Bažnyčios atsitraukė ir nuo jos pamaldų ir nuo visų kitų apeigų, bet ir atšalusių katalikų gyvenime: jų atšalimas, o dažnai ir visiškas atkritimas nuo Dievo prasidėjo tada, kai nustojo Dievą garbinę kūnu, kada, reiškia, nustojo dalyvavę Bažnyčios įsakytose apeigose.

b. Kūnas turi išreikšti dvasios nuotaiką. Dvasia, kupina minčių, troškimų ar įspūdžių, negali jų išsaugoti savyje užsidarius, bet skuba juos perduoti kūnui, kad išreikštų savo vidaus gyvenimą kūniškomis formomis. Ligonis, pvz., skausmų suspaustas, dejuoja ir noriai visiems pasakoja apie savo skausmus, tarsi rastų sau palengvinimo išsipasakojęs. Poetas, kupinas įspūdžių, deklamuoja, rašo, eiliuoja, nors tuo tarpu niekas jo neklauso ir neskaito, nes negali sulaikyti tų jausmų, kurie jam veržiasi iš vidaus. Artistas menininkas, idėjos pagautas, griebiasi piešimo ar drožimo, kad išreikštų tą idėją medžiagoje, kad ir akys galėtų pasidžiaugti. Panašiai daro ir muzikas, vidaus melodijas paverčia instrumento garsais, kad suteiktų džiaugsmo

ir malonumo ausims, kurios kitaip negali išgirsti to, kas vyksta viduje.

Šių faktų akivaizdoje nesunku bus suprasti, kodėl žmogus, apimtas Dievo meilės, nepasitenkina tos meilės atjautimu savo viduje, bet skuba ją reikšti kūniškais aktais: giedojimais, klaupimu, nusilenkimu iki žemės ir kitais panašiais Dievui tinkančiais veiksmais. Jame vekia tas pats troškimas, kuris verčia ligonį pasakoti apie savo ligą, poetą — deklamuoti ir rašyti, menininką — piešti ar drožti, muziką — išlieti instrumento garsais susitelkusias jame melodijas. Tik kada vidaus nusiteikimas būna labai silpnas, nepajėgia išsiveržti laukan kūniškais aktais, o per tai silpnėja dar labiau ir pagaliau išnyksta visiškai. Ir priešingai, juo vidaus nusiteikimas yra stipresnis, juo smarkiau veržiasi laukan kūniškais aktais, todėl šventieji ir šiaip dievoti žmonės noriai ir karštai dalyvauja bažnytinėse apeigose ir dar daugiau jų sau patys užsideda.

c. Kūnas turi reikšti dvasios nuotaiką. Kiekvienas žmogus turi gyvo reikalo susisiekti su kitais žmonėmis ar tuo tikslu, kad iš jų pasimokintų ko nors, pasišauktų juos į pagalbą, ar tai kad juos pamokintų ir jiems suteiktų pagalbos. Tas susisiekimas pasidaro galimas tik tada, kai žmogus pareiškia ženklais savo mintis, savo troškimus, žodžiu, savo vidaus nusiteikimą. Tinkamiausia priemonė vidaus nuotaikai išreikšti yra kalba, todėl ja daugiausia žmonės ir naudojasi tarpusaviuose santykiuose. Šalia kalbos yra ir kitokių priemonių, kurios kartais geriau ir greičiau išreiškia tai, ką žmogus turi savo viduje, negu kalba. Dejavimas vaizdžiau išreiškia skausmą, negu žodžiai. Šypsena reiškia linksmumą ir pasitenkinimą. Galvos palenkimas, kepurės pakėlimas reiškia pagarbą. Didesnė ir gilesnė pagarba reiškiama priklaupimu, arba net visišku nusilenkimu iki žemės. Tokia pagarba tinka vienam Dievui, todėl sunkiai nusikalsta šio pasaulio valdovai, kurie reikalauja sau tokios pagarbos iš savo pavaldinių. Tokios pagarbos rei-

kalavo sau šėtonas, gundydamas Kristų. *"Aš,* sako, *visa tai tau duosiu, jei parpuolęs pagarbinsi mane".* Į savo niekšišką pasiūlymą šėtonas gavo pilnai užtarnautą atsakymą: *"Eik šalin, šėtone, nes parašyta: Viešpatį, savo Dievą tegarbinsi ir jam vienam tarnausi",* Mato 4, 10.

Čia tai ir gali būti melagingas žmonių pagerbimas ir melagingas Dievo garbinimas, nes žmogus, rodydamas pagarbos ženklus, gali visai neturėti tos pagarbos savo viduje. Žmonės gali būti apgauti tokiais ženklais, nes nemato, kas yra jų gerbėjų viduje, bet Dievas negali būti suklaidintas ar apgautas, nes jis mato žmogaus vidaus nuotaiką, todėl nepriima iš jo tos melagingos ir veidmainingos garbės. Jau pas Izaiją pranašą Dievas skundžiasi, kad žydų tauta jį garbinanti vien lūpomis, bet jos širdis esanti toli nuo jo (Iz. 29, 13).

Dėl tos pačios priežasties Kristus atmetė pariziejų maldas ir pasninkus, nes tos maldos ir tie pasninkai plaukė ne iš Dievo meilės, ne iš noro Dievą pagarbinti, bet iš tuštybės, iš noro pasirodyti žmonių akyse šventais ir dievotais, kad sulauktų jų pagyrimų.

2. DIEVAS PATSAI NUSTATĖ GARBINIMO BŪDĄ

Žmogaus jausmai yra pagadinti gimtosios nuodėmės, todėl klausydamas jų patarimo, žmogus gali lengvai paklysti ir pasiekti tokio garbinimo, kuris netinka Dievui ir kurio Dievas negali priimti. Jau šv. Augustinas pastebėjo, kad pagonys garbina savo dievus visai netinkamai, kad toji garbė, kurią jie atiduoda dievams, skriaudžia kiekvieną žmogų, jeigu jam kas bandytų suteikti panašią garbę.

Norint apsaugoti žmogų nuo paklydimo taip svarbiame reikale, Dievas pats nustatė garbinimo būdus ir įsakė griežtai jų laikytis: *"Kas aukoja kitiems dievams,* skamba įsakymas, *o ne vienam Viešpačiui, bus užmuštas",* Iš. 22, 20. Panašius įsakymus Dievas yra paskelbęs daugelyje kitų vietų.

Naujame Įstatyme Kristus mokė, kaip reikia Dievą garbinti, o tą mokslą perdavė paskui Bažnyčiai, pridurdamas: *"Kas jūsų klauso, tas manęs klauso; kas jus niekina, mane niekina. O kas mane niekina, niekina tą, kurs yra mane siuntęs"*, Luko 10, 16.

Pildydama savo pareigą, Bažnyčia smulkmeniškai nustatė visas Dievo garbės apeigas, visus garbinimo būdus, todėl kas trokšta Dievą garbinti tikrai ir nuoširdžiai ir tai tokia garbe, kuri patinka Dievui, privalo nepasitikėti savimi, bet klausyti Bažnyčios ir daryti viską taip, kaip kad ji yra nustačiusi, nes kitaip jo garbinimas bus paskaitytas Dievo išniekinimu. *"Kas mane niekina,* sako Išganytojas, *niekina tą, kurs yra mane siuntęs"*, Luko 10, 16. Štai kodėl Bažnyčia draudžia katalikams dalyvauti klaidatikių pamaldose ir apeigose, nes jos yra ne kas kita, kaip Dievo išniekinimas.

3. NAUDINGA YRA KŪNUI TURĖTI YPATINGAS DIEVO GARBINIMO VIETAS

Pasikalbėjime su samarijiete Išganytojas pareiškė, kad tikri garbintojai garbinsią Tėvą dvasioje ir tiesoje, taigi nereikėsią jo garbtinti vien tik Jeruzalėje sulig žydų papročiu, arba ant kalno Garizim sulig samariečių.

Šiuo pareiškimu Išganytojas nenorėjo panaikinti šventų vietų ar bažnyčių, nes jis pats gynė Jeruzalės bažnyčią nuo išniekinimo, sakydamas: *"Mano namai maldos namai, jūs gi padarėte iš jų galvažudžių lindynę"*, Luko 19, 46. Jis norėjo tik pranešti, kad baigiasi laikas, kai Dievas buvo garbinamas Jeruzalės ar Samarijos įstatymais, kad ateityje galima bus garbinti Dievą kiekvienoje vietoje.

Kūnui labai yra naudinga turėti ypatingas vietas, kuriose jis galėtų garbinti Dievą ne tik nekliudomas, bet padedamas ir tai trijų priežasčių.

a. Vietos šventumas skatina prie didesnio dievotumo, o per tai prie geresnės ir karštesnės maldos, nes arčiau yra

jaučiamas Dievas. Tuo būdu malda šventoje vietoje pasidaro daug naudingesnė, nes malonesnė Dievui. Pašventinimo bažnyčios iškilmėse Saliamonas ir prašo Dievo tos malonės, būtent, kad geriau būtų išklausytos maldos tų, kurie čia ateis ko nors prašyti Viešpaties.

b. Šventos paslaptys ir apeigos, kurios yra tik šventoje vietoje, taip galingai veikia kiekvieno jausmus, kad nejučiomis būna patraukiamas į Dievą. Jeigu nueisime į pasilinksminimo vietą, gausime patraukimą linksmybėn, o ne maldai ir šventumui, todėl kas ieško patraukimo šventuman, turi eiti į šventą vietą.

c. Susirinkusiųjų šventoje vietoje žmonių pavyzdys, jų dievotas elgesys nejučiomis šventai nuteikia kiekvieno dalyvio jausmus, juo labiau, kad Išganytojas žadėjo būti tų tarpe, kurie bus susirinkę jo vardu. *"Kur,* sako, *du ar trys susirinkę mano vardu, ten aš esu jų tarpe",* Mato 18, 20.

Branginkime tad šventas vietas, branginkime jose atliekamas pamaldas ir apeigas, dalyvaukime jose su dideliu uolumu ir karštumu ir atiduosime Dievui tą garbę, kuriai yra skirtas mūsų kūnas.

Kaip yra buvę iki šiol? Taisykime, kas yra taisytina.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, kaip vandeniui, vynui ar kitokiems skysčiams išlaikyti turime turėti indus, nes be indų skysčiai pasilieja ir dingsta, taip mintims, troškimams, nusiteikimams ir jausmams išsaugoti turime turėti tam tikras kūniškas formas ar lytis, be kurių ir mintys išsiblaško, ir troškimai sustoja, ir jausmai atšala. Žino tą tiesą šios žemės gyventojai, todėl tarpusaviuose santykiuose daug yra įvedę įvairių apeigų, daug ženklų, kuriais ne tik išreiškia savo vidaus nusiteikimą, bet jį sukuria ir išlaiko. Prietelis prietelį sutikęs rodo vienas kitam linksmą ir malonų veidą, taria pasveikinimo žodį; tarnas lenkiasi savo valdovui, reikšdamas jam savo pagarbą ir klusnumą, o juo didesnę pagarbą nori išreikšti, juo žemiau lenkiasi. Tautos ir valstybės turi savo vėliavas, įvairius ženklus, įvairias šven-

tes, kurių metu tam tikromis apeigomis, giedojimais, karštomis prakalbomis ne tik reiškia savo kraštui meilę ir prisirišimą, bet sukuria tą meilę iš naujo, jeigu jos trūko, ir gilina, jeigu ji buvo. Tobulėjant žmogui savo žmoniškume buvo surastos ir nustatytos tam tikros taisyklės, kaip žmogus turi elgtis įvairiose gyvenimo aplinkybėse, kaip kalbėti, kaip vaikščioti, kaip sveikintis, kaip prie stalo net sėdėti, kad išreikštume žmogiškos prigimties garbingumą ir atskirtume jį nuo žemesnų sutvėrimų. Jei, Viešpatie, suteikei žmogui tokią prigimtį, kad jis negali sulaikyti savo vidaus nusiteikimo, neišreiškęs jo kūniškomis formomis, todėl kūniškomis formomis turi išreikšti savo nusiteikimą ir Tau, Tavo garbę, Tavo meilę, Tau savo prisirišimą, kitaip sakant, ir savo kūnu žmogus turi Tave garbinti. Kadangi sunku yra žmogui atspėti, koki kūniški veiksmai geriausia išreiškia jo vidaus nusiteikimą ir koki geriausia Tau patinka, todėl Tu pats teikeisi pamokinti žmogų, Tu pats smulkmeniškai nustatei visas apeigas, kuriomis žydų tauta turėjo Tave garbinti. Buvo mirties bausme draudžiama tas apeigas kreipti į sutvėrimus ar klaidingus dievus, nes tai buvo didelis ir skaudus Tavo įžeidimas. Naujame Įstatyme Tavo Sūnus ir jo įsteigtoji Bažnyčia šv. Dvasios vedama sukūrė gražiausias ir reikšmingiausias apeigas, kuriomis ne tik turime Tave garbinti, Tau reikšti savo vidaus nusiteikimą, bet ir gilinti savyje Tavęs pažinimą ir meilę. Suteik tad, Viešpatie, mums malonės, kad nenuleistume niekais mūsų švento tikėjimo apeigų, kad visuomet dalyvautume jose su dideliu karštumu ir meile, nes apsileidimas jose veda į apsileidimą Tavo garbėje ir į Tavęs visišką užmiršimą. Iškalbingą tos tiesos pavyzdį turime tose tautose, kurios atsitraukė nuo tikrosios Bažnyčios ir panaikino jos šventas apeigas: jos visiškai atšalo Tavo meilėje ir Tavo tarnyboje ir paskendo žemiškų reikalų sūkuryje. Gelbėk mus, Viešpatie, nuo tokios nelaimės, leisk mums išsilaikyti Tavo šven-

toje tarnyboje, padėk suprasti ir branginti mūsų švento tikėjimo apeigas.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, prižiūrėti kūną, kad nebūtų sutingęs, bet uolus Tavo tarnyboje.

APIE DIEVO GARBINIMĄ AUKOMIS

Spalio 3 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime Senojo Įstatymo aukas, kuriomis žmonės garbino Dievą. Abelis, pirmųjų tėvų sūnus, degino gyvulius ant laužo. Nojus, išėjęs iš tvano laimingai, dėkojo Dievui, degindamas dalį tų gyvulių, kurie kartu buvo su juo išsigelbėję arkoje. Panašiai daro Abraomas ir jo įpėdiniai. Pagaliau visa žydų tauta gauna iš Dievo įsakymą daryti gyvulių aukas. Naujame Įstatyme Kristus pats save aukoja ant kryžiaus ir, skirdamasis su šiuo pasauliu, palieka įsakymą apaštalams kartoti jo auką nekruvinu būdu: „Tai darykite mano atsiminimui“, Luko 22, 19.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tinkamai suprastume aukos reikalą ir jos tikrą vertę, o supratę, kad dažnai ir uoliai klausytume šv. Mišių.

MĄSTYMAS

1. REIKIA DARYTI DIEVUI AUKAS

Geras mokytojas dėsto tiesas ne vien žodžiais, bet ir pavyzdžiais, nes žodis gali būti nesuprastas, ar net klaidingai suprastas, kai pavyzdys, prilyginimas ar paveikslas yra lengviau suprantamas, nes kalba į vaizduotę, iš kurios protas ima dėstomąją tiesą daug greičiau ir lengviau negu iš gryno žodžio.

Be to, yra tiesų, kurias išreikšti žodžiais labai yra sunku, arba net visai negalima. Tokioje būklėje buvo atsidūręs šv. Povilas. Dvasios pagavime jis matė dangų, bet jo ap-

sakyti negalėjo, nes žmonių kalba neturi tokių žodžių, kuriais galima būtų išreikšti dangiškas linksmybes.

Panašų sunkumą jautė ir šventieji, gyvendami žemėje. Iš Dievo malonės jiems tekdavo paragauti, kaip saldus yra Viešpats, bet kai norėdavo apsakyti tą saldumą kitiems, jautė, kad negali, kad trūksta žodžių. Griebdavosi tuomet pavyzdžių ir prilyginimų, kurie, nors neišreikšdavo tiesos pilnai, visgi prie jos šiek tiek prisiartindavo.

Mūsų Išganytojas buvo geras mokytojas. Jo klausėsi minių minios ir suprato jo kalbą, nes kalbėjo pavyzdžiais ir prilyginimais. *"Visa tai,* sako Evangelija, *Jėzus kalbėjo minioms prilyginimais, ir be prilyginimų jis jiems nekalbėjo, kad įvyktų, kas pranašo pasakyta šiais žodžiais: Aš praversiu savo burną prilyginimais, išpasakosiu nuo pat pasaulio įkūrimo paslėptus dalykus",* Mato 13, 34—35. Tik prilyginimais ir pavyzdžiais galima buvo išpasakoti nuo pat pasaulio įkūrimo paslėptus dalykus.

Prie tokių nuo pat pasaulio įkūrimo paslėptų dalykų priklauso patsai Dievas, jo esmė, jo tobulybės, jo santykis su žmogumi. Kadangi negalima buvo žmonių kalboje išreikšti tų dalykų taip, kad žmonės juos suprastų aiškiai, giliai ir gyvai, todėl atsirado reikalo pastatyti tokį ženklą ar paveikslą, kuris išreikštų iš vienos pusės neribotą Dievo didybę ir galybę, jo gerumą ir gailestingumą, o iš kitos žmogaus mažybę ir visišką jo nuo Dievo priklausomybę.

Toji tiesa, kad Dievas yra neribotai didelis, geras ir gailestingas, o žmogus silpnas ir reikalingas visokeriopos pagalbos, turi neapsakomai svarbių pasekmių žmogaus gyvenimui. Jei žmogus gyvai supranta tą tiesą, jis kreipiasi į Dievą, mato jame savo išganymą ir laimę, vykdo jo valią, o tuo pačiu pakyla į tas aukštybes, kuriose gyvena patsai Dievas ir kurių troškimą patsai Dievas ir pasėjo į jo širdį.

O jei priešingai užmiršta, tuomet nusikreipia nuo Dievo ir sutvėrimuose ieško to, ką galima rasti viename Dievuje. Vietoje valdyti sutvėrimus, kaip yra Dievo įsakyta, žmogus

lenkiasi prieš juos, juos garbina, o tuo patenka į neapsakomą kūno ir dvasios skurdą. Į tokį skurdą buvo patekusi žydų tauta, kai nusikreipė nuo Dievo, todėl Dievas apgailestauja jų nelaimę, sakydamas: *"Jie apleido mane, gyvojo vandens šaltinį, ir išsikasė sau šulinių, kiaurų šulinių, kurie negali laikyti savyje vandens"*, Jer. 2, 13.

Dievas, būdamas geras mokytojas ir pedagogas, nenorėjo leisti žmogui paklysti taip lengvai ir atsitolinti nuo gyvojo vandens šaltinio, todėl pastatė ženklą, kuris iškalbingiau už visus visų kalbų žodžius pasako tai, kas yra Dievas, kas yra žmogus ir koks yra tikras santykis tarp Dievo ir žmogaus. Tas ženklas yra auka, kurią daryti žmogų išmokė pats Dievas.

Žmogus, darydamas Dievui auką, turėjo paimti gyvulį, pralieti jo kraują, o kūną sudeginti ant laužo. Žiūrint, kaip gyvulys nyko liepsnose ir byrėjo į pelenus, žmogui darėsi aišku, kad Dievas yra vienintelis viso pasaulio Viešpats ir Valdovas, kad visi sutvėrimai prieš jį kaip ir visai jų nebūtų ir tiek tik verti, kiek yra verti sudegusio gyvulio pelenai. Kad žmogus ne daugiau yra vertas kaip tie pelenai, žinome iš paties Dievo pareiškimo, kurį padarė varydamas pirmuosius žmones iš rojaus: *"Tu esi dulkės ir vėl dulkėmis pavirsi"*, Prad. 3, 19.

Kaip galingai veikė žmonių dvasią jų daromos Dievui aukos, matosi iš patrijarkų gyvenimo: jie be galo nusižeminę kalbėjo apie save ir nusižeminę jautėsi Dievo akivaizdoje. *"Kalbėsiu į mano Viešpatį,* sako Abraomas, *nors esu dulkė ir pelenai"*, Prad. 18, 27. *"Pasidariau lygus dumblui,* sako Jobas, *ir panašus į dulkes ir pelenus"*, Jobo 30, 19.

Jeigu Dievas taip didelis, tai jis turi būti geras ir gailestingas, jeigu rūpinasi žmogumi ir jį aukština, nors žmogus yra tik dulkė ir pelenai.

Dideli žmonės paprastai nemato ir neatsimena mažų, jei kada atsimena ir parodo jiems tą atmintį, sužadina didelio džiaugsmo ir didelio dėkingumo mažųjų širdyse. Ko-

kio tad džiaugsmo ir dėkingumo turėtų sužadinti mūsų širdyse toji tiesa, kad Dievas, būdamas begaliniai didelis, parodo žmogui, kuris yra tik dulkė ir pelenas, tiek daug rūpestingumo ir meilės, kad skaito ir saugoja net jo plaukus ant galvos.

Kadangi ši tiesa reiškiasi aukoje taip pat, nes Dievas liepė daryti aukas ir dėl to, kad patrauktų žmogų į save ir apipiltų jį gėrybėmis, todėl auka turi žadinti mūsų širdyse neapsakomo džiaugsmo ir dėkingumo ir kartu išreikšti tą džiaugsmą ir dėkingumą.

Matydami vėl Dievo gerumą, negalime ištverti neprašę pagalbos mūsų reikaluose, mūsų silpnybėse ir negaliose, taip pat neatsiprašę jo už įžeidimus, kurių noroms nenoroms dažnai prisileidžiame.

Tuo būdu auka pasidaro tobuliausias išreiškimas mūsų ketveriopo santykio su Dievu: a) adoracijos, b) dėkojimo, c) prašymo ir d) atsiprašymo.

Kadangi žmogaus prigimčiai reikia ženklų tiesai išreikšti kol gyvena žemėje, kol nepamato Dievo amžinybėje, todėl reikia aukos, kuri gyvai ir giliai išreiškia svarbiausias tiesas. Štai kodėl visais amžiais ir visose tautose randame aukų darymą Dievui.

2. VIENAM DIEVUI REIKIA DARYTI AUKAS

Vienas yra Dievas, vienas viso pasaulio Kūrėjas ir Valdovas, vienas visokių gėrybių Šaltinis. Kadangi aukos tikslas yra gyvai ir iškalbingai išreikšti šias tiesas, todėl aukas galima daryti vienam Dievui. Jeigu kada žmonės paklydo iki to laipsnio, kad darė aukas gamtos gaivalams, gyvuliams, jaučiams, kaip kad darė egiptiečiai, ciesoriams, kaip kad darė romėnai, arba kitokiems sutvėrimams, kuriuos laikė dievais, labai sunkiai nusidėjo, už tą nusidėjimą Dievas liepė bausti žydus mirties balsme: *"Kas aukoja kitiems dievams,* sako Dievas, *o ne vienam Viešpačiui, tas bus užmuštas"*, Iš. 22, 20.

Suprasime dabar, kodėl pirmieji krikščionys taip labai biaurėjosi stabmeldybe, kad linkėjo iškentėti didžiausias kančias ir mirti, negu daryti aukas stabams. Katalikų Bažnyčia deda didžiausių pastangų ir šiandien, kad išgelbėjus pagoniškas tautas nuo stabmeldybės, siunčia pas jas misionierius, kad nuneštų joms tikrojo Dievo pažinimą.

3. AUKAS DARYTI PRIVALO VISI ŽMONĖS

Kadangi Dievas yra visų žmonių Sutvėrėjas ir Geradaris, visokios gėrybės Šaltinis, todėl visi žmonės turi jį tokiu pripažinti, lenktis prieš jį, jam aukoti savo sielą, kūną ir viską, ką tik turi, nes viską iš Dievo turi. Reikalui esant, kai atsiranda nuodėmės pavojus, kiekvienas žmogus turi geriau pasirinkti mirtį, turi geriau padaryti savo gyvybės auką, negu nusidėti. Taip darė visais laikais šventi ir dievobaimingi žmonės, o jų auka buvo Dievui maloni, nes žmogus neturi nieko brangesnio už gyvybę.

Kas dėl iškilmingų aukų darymo, kiekvienas žmogus turi prisitaikinti prie Dievo tvarkos. Sename Įstatyme buvo įsakyta, kad žmonės aukotų gyvulius ir juos degintų ant altoriaus. Tas apeigas atlikinėjo kunigai ir levitai, o žmonės pristatydavo gyvulius tam tikrais, numatytais laikais. Kurie gi nepriklausė žydų tautai, patys darė panašias aukas.

Naujame Įstatyme mūsų Išganytojas padarė maloniausią Dievui savo gyvybės auką, mirdamas ant kryžiaus. Tos aukos pakartojimas nekruvinu būdu yra šv. Mišios, kurias laiko įgalioti asmenys kunigai, o visi žmonės, kurie yra pakrikštyti ir pasiekę proto, turi dalyvauti šv. Mišiose Bažnyčios paskirtais laikais.

Rūpinkimės tad karštai ir uoliai klausyti šv. Mišių paskirtais laikais, o jei galima kad ir kasdien, ir atiduosime Dievui priderančią garbę.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, kaip saulė nuolat turi skleisti iš savęs spindulius, kad žemė turėtų šviesos ir šilumos, taip ir Tu nuolat turi skleisti iš savęs tą pačią galybę,

kuri kitados sutvėrė pasaulį, kad tas pasaulis nevirstų dulkėmis ir nesugrįžtų atgal į nebuvimą. *"Mano Tėvas veikia iki šiolei ir aš veikiu"* (Jono 5, 17), sakė Tavo Sūnus, pranešdamas mums tą tiesą. Jeigu taip, Viešpatie, tai mes esame visiškoje Tavo galybėje, nuo Tavęs priklausome ne tik savo atsiradime, bet ir gyvavime ir buvime, kiekvienas mūsų žingsnis, kiekvienas širdies plakimas iš Tavęs ima jėgą ir mus gaivina, net plaukas negali mums nukristi nuo galvos be Tavo valios, teisingai tad Tautų apaštalas sako apie Tave: *"Nes jame mes gyvename, judame ir esame"*, Apd. 17, 28. Brangi tai, Viešpatie, tiesa, bet kaip dažnai ji yra mūsų užmiršta. Nematydami Tavęs ir Tavo veikimo kūniškomis akimis, linkstame manyti, kad labai toli esi nuo mūsų, kad Tavo begalinė didybė negali nusilenkti iki to laipsnio, kad skaitytumei mūsų žingsnius ir mūsų plaukus ant galvos, todėl, gyvenimo reikalų spaudžiami, ieškome pagalbos visur: Tavo sutvėrimuose, gamtos galybėse, žmonėse; savuose ir svetimuose, šio pasaulio galiūnuose, o mažiausiai pas Tave, nes užmirštame, kad Tu esi *"mums prieglauda ir stiprybė, pagalba varguose"*, anot psalmės pasakymo (Ps. 45, 2). Teisingai tad skundiesi pranašo Jeremijaus lūpomis, sakydamas: *"Jie apleido mane gyvojo vandens šaltinį, ir išsikasė sau šulinių, kiaurų šulinių, kurie negali laikyti savyje vandens"*, Jer. 2, 13. Apgaulingas yra, Viešpatie, kiauro šulinio patarnavimas: ištroškęs keleivis artinasi prie jo, ieškodamas atsigaivinimo, bet randa jį išsekusį ir tuščią, todėl randa mirtį ten, kur tikėjosi rasti gyvybę. Kadangi Tu, Viešpatie, esi tikras tiesos mylėtojas ir visokios gyvybės davėjas, Tu negali pakęsti, kad žmogus prasilenktų su tiesa ir prarastų Tavo taip brangią dovaną gyvybę, todėl Tu pareikalavai iš jo, kad jis, darydamas aukas, išpažintų Tave esant gyvojo vandens šaltinį, aukščiausiąjį viso pasaulio valdovą, o išpažindamas, niekad tos tiesos neužmirštų. Turėdami tą tiesą prieš akis nuolat ir gyvai,pasitikėtų Tavim ir prie Tavęs kreiptųsi visuose savo gyvenimo reikaluose,

nuo Tavęs ir su Tavimi pradėtų kiekvieną dieną ir su Tavimi baigtų, o taip praleidęs visas savo gyvenimo dienas žemėje, kad su Tavimi gyventų ir džiaugtųsi amžinybėje. Auka tad, Viešpatie, turi išreikšti Tavo begalinę didybę, Tavo galybę ir Tavo valdžią visam pasauliui, nes visos tautos Tavo akivaizdoje lyg — kad visai jų nebūtų ir Tau tiek vertos, kaip niekai ir tuštybė (Iz. 40, 17). Šalia Tavo didybės ir galybės aukos reiškia ir Tavo gerumą ir Tavo gailestingumą, todėl visais amžiais aukomis bandė žmonės palenkti Tavo gailestingumą savo pusėn. Iš visų aukų maloniausia Tau yra ta, kurią Tau padarė Tavo Sūnus ant kryžiaus, todėl įsteigė šv. Mišias, kad ji būtų kartojama per amžius ir iki pasaulio pabaigai. Suteik tad, Viešpatie, malonės, kad brangintume šv. Mišių auką, kad trokštume joje dalyvauti ko dažniausiai, kad dalyvautume su dideliu dvasios susitelkimu, kad tuo būdu pasiektume tų tikslų, kuriems ji yra įsteigta.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, klausyti šv. Mišių su dideliu susitelkimu.

APIE DIEVO GARBINIMĄ DUOKLĖMIS

Spalio 4 d.

1. ĮŽANGA. Senajame Įstatyme buvo Dievo įsakyta, kad kiekvienas žmogus pašvęstų Dievo garbei savo turto dalį. Kadangi Kristus atėjo ne panaikinti Įstatymo, bet jį įvykdyti, todėl tas įsakymas galioja ir šiandien, juo labiau, kad vedamoji to įstatymo mintis padėkoti Dievui už įgytas gėrybes nėra pasikeitusi.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad būtume geri jo turtų užvaizdos, kad priderančią jo dovanų dalį paskirtume jo garbei, pildydami Patarlių knygos įsakymą: „Gerbk Viešpatį savo lobiu ir savo vaisių pirmenių duok jam“, Pat. 3, 9.

MĄSTYMAS

1. ŽMOGUS — DIEVO GĖRYBIŲ UŽVAIZDA

Žmonės pasidalino žemę tarp savęs, išvedė ribas, sukasė stulpus ir kelia ginčus, o tautos kruvinus karus už kiekvieną tos žemės žingsnį, už kiekvieną joje esamųjų gėrybių svarą ar mastą, nes kiekvienas skaito save nuskriaustu, jeigu kas nors ištiesia ranką ir bando savintis jam priklausančias gėrybes.

Tačiau įžvelgę giliau, pastebėsime, kad žmogus nėra ir negali būti šios žemės tikras ir pilnas savininkas. Tik paklauskime, kas valdė šias žemes, kalnus, upes ir kitus vandenis prieš šimtą metų? Tie ilsisi kapuose, jų ir kauleliai baigia byrėti į dulkes. O kas valdys jas už šimto metų? Dar tie negimė. Kaip lapai keičiasi ant medžio kas metai: pavasarį sprogsta, rudenį nukrinta, kad užleistų vietą kitiems lapams, taip keičiasi žemės ir jos gėrybių valdytojai. Pagyvenę kurį laiką žemėje, pasinaudoję jos gėrybėmis, eina į kapus, kad užleistų vietą kitiems, kuriuos laukia tas pats likimas. Kadangi ne lapai yra medžio savininkai, o tik medis lapų, todėl ir žmonės, būdami panašūs į medžio lapus, nėra tikri žemės ir jos gėrybių savininkai, o tik nuomininkai ir užvaizdos.

Tą tiesą patvirtina ir tikėjimo mokslas: žmogų vaizduoja kaip Dievo įgaliotinį valdyti visą žemę: *"Padarykime žmogų,* sako pasaulio Kūrėjas, *į mūsų paveikslą ir mūsų panašumą, ir jis tevaldo jūros žuvis, ir dangaus paukščius, ir žvėris, ir visą žemę, ir visus slankiojančius, kurie kruta ant žemės"*, Prad. 1, 26. Tikras tad viso pasaulio savininkas yra Dievas, o žmogus Dievo įgaliotinis. *"Viešpačiui priklauso žemė ir tai, ko ji pilna,* sako psalmė, *pasaulis ir visi, kurie jame gyvena. Nes jis įkūrė jį ant jūrų ir pastatė jį ant upių"*, Ps. 23, 1—2. *"Žemė nebus parduodama amžinai,* sako Dievas kitoje vietoje, *nes ji mano, o jūs esate ateiviai ir mano nuomininkai"*, Levit. 25, 23.

Ne kitaip kalba ir Naujas Įstatymas. Išganytojas, dėstydamas visas žmogaus pareigas, išdėstė ir tas, kurios liečia turtų valdymą. Žmogus ir čia yra atvaizduotas kaip Dievo gėrybių užvaizda. *"Buvo,* sako, *vienas turtingas žmogus. Jis turėjo užvaizdą. Tas buvo jam apskųstas, kad esąs išeikvojęs jo lobį. Todėl jis pasišaukė jį ir jam tarė: Ką tai girdžiu apie tave? Duok apyskaitą savo užvaizdavimo, nes jau nebegali toliau būti užvaizdu",* Luko 16, 1—2. Tas turtingas žmogus yra pats Dievas. Jo užvaizda yra kiekvienas žmogus, kuris turi kokį nors turtą. Kaip užvaizda turi duoti apyskaitą iš savo užvaizdavimo savo valdovui, taip ir žmogus turės duoti apyskaitą Dievui iš jo įgytų gėrybių.

2. UŽVAIZDOS PAREIGOS

Užvaizda nėra savininkas, todėl jis negali elgtis su jam pavestu turtu kaip jam patinka, bet turi jį prižiūrėti, saugoti ir taip valdyti, kad tikras savininkas turėtų iš to naudos. O juo daugiau padarys naudos, juo didesnio pagyrimo susilauks ir gausiau bus apdovanotas. Tarnas, kuris, gavęs penkis talentus, uždirbo kitus penkis, ir kuris gavęs du talentu, uždirbo kitu du, buvo pagirtas ,išaukštintas ir ant daugelio pastatytas. Kuris gi, gavęs vieną, nieko neuždirbo, buvo skaudžiai nubaustas: *"Ir nenaudingą tarną,* sako, *išmeskite laukan į tamsybes; ten bus verksmo ir dantų griežimo",* Mato 25, 30.

Panašiai Dievas padarys ir su žmonėmis, kuriems yra pavestas jo gėrybių užvaizdavimas: vienus išaukštins ir apdovanos už gerą užvaizdavimą, kitus nubaus už netikusį.

Netinkamiausiai valdo Dievo gėrybes turtuoliai, todėl jiems Išganytojas ir taikė skaudžiausius grąsinimus: *"Deja jums turtingieji, nes jūs jau turite savo paguodą. Deja jums, kurie esate sotūs, nes būsite alkani. Deja jums, kurie dabar juokiatės, nes gedėsite ir verksite",* Luko 6, 24—25.

Norint išvengti bausmių, kurias Dievas rengia neteisingiems užvaizdoms, reikia giliai įsidėti į savo širdį vieną tie-

są, būtent, kad esame žemiškųjų gėrybių tik nuomininkai ir užvaizdos, o ne savininkai, todėl turėsime duoti iš jų apyskaitą Dievui, tikram tų gėrybių savininkui. O kad toji tiesa nebūtų užmiršta, kad ji neužsitrintų laikui bėgant, reikia kas metai dalį savo uždarbio skirti Dievo garbei. Kaip žydų tauta, valgydama kas metai Velykų avinėlį, gyvai priminė savo stebuklingą išėjimą iš Egipto ir niekad jo neužmiršo, taip ir mes, aukodami kas metai dalį savo uždarbio Dievo garbei, niekad neužmiršime, kad visa, ką tik turime iš Dievo turime, o tuo pačiu turime naudotis jo gėrybėmis ne sulig mūsų pagedusia prigimtimi, bet sulig Dievo valia.

3. DIEVO GARBĖ SURIŠTA YRA SU IŠLAIDOMIS

Antroji priežastis, dėl kurios dalį savo uždarbio turime atiduoti Dievo garbei, yra ta, kad Dievo garbė žemėje surišta yra su išlaidomis.

Nors Dievas yra dvasia ir tie, kurie garbina Dievą privalo jį garbinti dvasia ir tiesa, tačiau tai padaryti be išlaidų gali tik angelai ir šventieji danguje, mes, žemės gyventojai, negalime išsiversti be jų, o negalime dėl labai aiškių priežasčių.

Kad žmogus galėtų Dievą garbinti, reikia, kad jis jį pažintų ir mylėtų. O to pažinimo ir tos meilės jis neatsineša su savimi ateidamas į šį pasaulį, priešingai, ateina tuščias, be jokio pažinimo ir be jokios meilės. Laikui bėgant, skaitydamas sutvėrimų knygą ir klausydamas jų kalbos jis galėtų pakilti iki Dievo galybės ir jo dievybės pažinimo gryna savo proto šviesa, bet reikia to skaitymo ir tos kalbos jį išmokyti, nes, ateidamas į šį pasaulį, neatsineša su savimi ir to mokslo. Kadangi mokslas negali išsiversti be mokytojo ir be daugelio kitų mokslui reikalingų pagalbų, todėl nejučiomis susidaro išlaidos, kurias ir turi padengti Dievo garbės mylėtojai.

Tos išlaidos būtų žymiai mažesnės, jei Dievo pažinimas, kurį suteikia sutvėrimai, pakaktų išganymui, tuomet pa-

kaktų to pamokymo, kurį suteikdavo tėvai savo vaikams patrijarkų laikais. Bet šiandien nepakanka tokio pamokymo, nes Dievas savo begaliniame gerume pakvietė žmogų į tas aukštybes, kuriose pats gyvena ir kurios savo aukštumu viršija visas žmogaus įgimtas jėgas. Kad žmogus galėtų prisirengti toms aukštybėms, atsirado reikalo suteikti jam šiek tiek žinių apie jas, nes ir žemiškos iškilmės reikalauja iš dalyvaujančių jose tam tikro prisirengimo, todėl pakviesti į jas teiraujasi: kas ten bus, kaip reikės pasielgti, kokiu drabužiu pasipuošti.

Kadangi gamtoje nėra dangiškų tiesų, todėl Dievas apreiškimo keliu patiekė jas žmonėms. Apreikšta vėl tiesa iškėlė daugelį naujų reikalų, kad galėtų būti suprasta ir kad galėtų patverti žmonėse. Reikėjo pirmiausia tam tikrų žmonių, kurie paskirtų savo gyvenimą Dievo tiesos mąstymui, jos saugojimui, jos skelbimui ir dėstymui. Tas dėstymas negalėjo būti atliekamas vien žodžiais, nes yra tiesų, kurias lengviau galima išreikšti apeigomis, ženklais, negu žodžiais, todėl atsirado reikalo įvesti tikybines apeigas.

Dievas visa tai ir padarė, tvarkydamas žydų tikėjimą. Davė jiems tiesas, tų tiesų saugojimą ir skelbimą pavedė kunigijai, nustatė įvairias apeigas iki mažiausių smulkmenų. Kadangi visa tai buvo surišta su didelėmis išlaidomis, todėl joms padengti visa tauta buvo apdėta ypatingais mokesčiais, kurių tikslas buvo Dievo garbė.

Naujame Įstatyme tiesų skaičius ne tik nesumažėjo, bet padidėjo, todėl turėjo padidėti ir išlaidos toms tiesoms įgyvendinti, juo labiau, kad žydai turėjo vieną tik bažnyčią, į kurią rinkdavosi melstis ir apie kurią buvo susitelkęs visas tikėjimas. Šiandien tokią bažnyčią turi kiekviena parapija, todėl kiekvieno kataliko pareiga palaikyti bažnyčią, kurioje telkiasi visas parapijos dvasiškas gyvenimas. Kadangi to gyvenimo tikslas yra Dievo garbė, todėl ir duoklės jam palaikyti skiriamos yra Dievo garbės rėmimas, o kas jas sąžiningai atiduoda, tas garbina Dievą, tas laikosi Kristaus

įsakymo: *"Atiduokite ciesoriui, kas ciesoriaus, ir Dievui, kas Dievo"*, Luko 20, 25.

Prašykime Viešpaties, kad niekais nenuleistume to įstatymo.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tau priklauso žemė ir tai, ko ji pilna, pasaulis ir visi, kurie jame gyvena, nes Tu jį įkūrei ant jūrų ir pastatei jį ant upių (Ps. 23, 1—2). Tavo yra ir tai, ką mes turime, ką pasigaminame savo rūpesčiu, savo darbu ir prakaitu, nes *"ne tas, kurs sodina yra šis tas, ir ne kurs laisto, bet kursai duoda augimą"*, 1 Kor. 3, 7. O tą augimą suteikia ne kas kitas, o tik Tu vienas, Viešpatie, teisingai tad klausia Tavo apaštalas, sakydamas: *"Ką turi, ko nesi gvęs? o jei gavai, ko giries, lyg kad nebūtumei gavęs"*, 1 Kor. 4, 7. O kaip dažnai mes giriamės, Viešpatie, lyg kad nieko nebūtume iš Tavęs gavę. Giriamės ir didžiuojamės savo protu, savo sumanumu ir darbštumu, sau priskaitome visas gėrybes, kurias turime, o užmirštame Tave, tikrąjį tų gėrybių savininką ir davėją. Tas užmiršimas, Viešpatie, padaro neapsakomą skriaudą Tavo garbei, nes yra tai tų visų klaidų ir nuodėmių šaltinis, kurias padarome Tavo gėrybes vartodami. Laikydami save vieninteliais tų gėrybių savininkais, nepaisome ir neatliekame tų pareigų, kurias esi mums uždėjęs, suteikdamas gėrybių, nes užmirštame, kad esame tik užvaizdos, o ne savininkai, užmirštame, kad turėsime duoti Tau apyskaitą, užvaizdavimo laikui pasibaigus. O sunki bus toji apyskaita tiems, kurie bus išeikvoję Tavo lobį, kurie bus juo kurstę ir penėję savo geidulius, dauginę savo ištvirkimus, o Tavo reikalus niekais nuleidę. Kaip sunki bus toji apyskaita, matosi ir iš to įspėjimo, kurį Tavo Sūnus padarė šio pasaulio turtuoliams prieš gręsiantį jiems amžinos pražūties pavojų: *"Pigiau, sako, kupranugariui išlysti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į dangaus karalystę"*, Mato 19, 24. *"Deja jums turtingieji, nes jūs jau turite savo paguodą"*, Luko 6, 24. *"Buvo vienas turtingas žmogus, kurs vilkėdavo purpura ir ploniau-*

sia drobe ir kasdien puikiai pokyliavo... Mirė taip pat ir turtingasis ir buvo palaidotas pragare", Luko 16, 19—22. Norint išvengti, Viešpatie, baisaus turtuolių likimo, reikia arba visiškai turtų atsižadėti, kaip kad šventieji darė, arba pradėti juos vartoti ne pagal savo geidulius, bet pagal Tavo valios įsakymus. Pirmiausia reikia prisiminti ir gyvai suprasti, kad Tu esi vienintelis viso pasaulio ir visų jame esančių gėrybių tikras ir pilnas savininkas, o mes tik užvaizdos. Kaip užvaizda turi rūpintis savo valdovo pelnu, taip ir mes turime rūpintis Tavo pelnu. Kad toji tiesa neišdiltų mums iš atminties, turime skirti Tavo garbei tų gėrybių dalį, kurias gauname Tavo dosnumu. Tą pareigą jautė visos tautos visais laikais ir visose vietose, net pagonys darė aukas ir atnašas klaidingiems dievams, nes dėkingumo jausmas už įgytas geradarybes, kurį Tu pasėjai į žmogaus širdį, traukdamas ją į save, visiškai neišnyko, kai ta širdis paklydo. Padėk tad, Viešpatie, mums atgaivinti dėkingumo jausmą mūsų širdyse, panaikink mumyse godumą, kuris neleidžia mums atiduoti Tau, kas Tau priklauso, padėk įvykdyti Tavo Sūnaus įsakymą: *"Darykite sau prietelių apgaulingų turtų pagalba, kad jums mirus priimtų jus į amžinąsias padangtes"*, Luko 16, 9. Padaryk mus gerus Tavo gėrybių užvaizdas, kad apyskaitos dieną išgirstume Tavo Sūnaus malonų kvietimą: *"Gerai, gerasis ir ištikimasis tarne; kadangi tu buvai ištikimas ant nedaug, aš tave pastatysiu ant daug; įeik į savo Viešpaties džiaugsmą"*, Mato 25, 23.

Pasižadame, Viešpatie, prisiminti Tavo geradarybes ir ypatingu būdu Tau už jas dėkoti: kas dorybių aktais, o kas žemiškų gėrybių duoklėmis.

APIE DIEVO GARBINIMĄ ĮŽADAIS

Spalio 5 d.

1. ĮŽANGA. Pranašas Izaijas, šalia aukų ir dovanų, įskaito įžadus į priemones Dievui garbinti, sakydamas: „Jie garbins jį (Viešpatį) aukomis ir dovanomis, darys Viešpačiui įžadų ir ištesės“, Iz. 19, 21.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad įkvėptų mus padaryti tokius įžadus, kurie jam patinka, o padarytus, kad tesėtume pagal Pamokslininko knygos patarimus: „Jei padarei įžadą Dievui negaišk tesėti, nes jam nepatinka neišmintingas ir paikas pažadas; bet ką nors esi žadėjęs, atiduok. Ir daug geriaus nežadėti, kaip padarius įžadą netesėti“, Pamoksl. 5, 3-4.

MĄSTYMAS

1. ĮŽADAS YRA SAVO RŪŠIES AUKA

Darydami Dievui aukas, mes lenkiamės prieš jo didybę, išpažįstame jį esantį viso pasaulio Sutvėrėją ir Valdovą. Tos tad aukos neturi tikslo padaryti Dievą turtingesniu, kaip kad mokesčiai daro turtingais šio pasaulio valdovus; jos turi tikslo išreikšti mūsų mintis, mūsų jausmus ir visą mūsų nusiteikimą Dievui.

Tokia, o ne kitokia prasme Dievas ir reikalauja iš mūsų aukų ir duoklių. *“Aš,* sako, *neimsiu veršių iš tavo namų, nei ožių iš tavo bandų; nes mano visi miškų žvėrys, gyvuliai kalnuose ir jaučiai. Aš pažįstu visus dangaus sparnuočius, ir lauko papuošalas yra pas mane. Jei aš alkčiau, nesisakyčiau tau, nes mano pasaulis ir ko jis pilnas. Ar gi aš valgysiu jaučių mėsą? arba ar gersiu ožių kraują? Atnašauk Dievui šlovinimo auką ir tesėk tavo apžadus Aukščiausiam, ir šaukis į mane sielvarto dieną; aš išgelbėsiu tave, ir tu*

pagerbsi mane", Ps. 49, 9—15. *"Nes jei norėtumei aukos,* sako atgailojantis karalius Dovidas, *aš juk duočiau; tu nemėgsti deginamųjų aukų. Auka Dievui tai suvarginta dvasia. Dieve, tu nepaniekinsi sutrintos ir nužemintos širdies"*, Ps. 50, 18—19.

Mūsų tad aukos ir duoklės darosi Dievui priimtinos tik tada, kai jos plaukia iš *"sutrintos ir nužemintos širdies"*, kai jos reiškia mūsų meilę, mūsų dėkingumą, mūsų kūdikišką prie jo prisirišimą, žodžiu, kada jos išreiškia mūsų vidaus nuotaiką Dievo linkui. Juk ir žmonės ne kitaip žiūri į dovanas. Gali būti dovana labai menka, bet jeigu ji plaukia iš didelės meilės ir gilios pagarbos, ji pasidaro brangi ir maloni. Ir priešingai, gali būti labai brangi, bet jeigu plaukia iš kokios prievartos, veidmainystės, iš kokių žemų tikslų, o ne iš širdies, pasidaro atstumianti ir nepriimtina. Žmones galima apgauti dovanomis, nes jie nemato, kas yra paslėpta aukotojo širdy, bet Dievo negalima apgauti, nes jo akis skaito širdžių paslaptis, kaip atvirą knygą.

Kadangi visos gėrybės, kuriomis esame apipilti, ir kūniškos, ir dvasiškos, plaukia iš Dievo, todėl iš visų gėrybių turime jam daryti aukas, pripažindami jį vieninteliu tų gėrybių savininku ir davėju.

Viena pirmaeilių žmogaus gėrybių yra jo vidaus laisvė. Kol jis ją turi, tol gali sau laimėti amžiną laimę, gali didinti savo dangiškus turtus, ją praradęs, praranda, tiesa, galią nusidėti, bet praranda ir galią pasitaisyti, sugrįžti prie Dievo, jeigu buvo nusigręžęs.

Žmogaus širdis nujaučia laisvės brangumą, todėl ją gina visomis savo jėgomis, o reikalui esant, atiduoda už ją net savo gyvybę. Žino tai ir šio pasaulio valdovai, todėl baudžia savo neklusnius pavaldinius laisvės atėmimu, uždarydami juos į kalėjimą.

Jeigu tad laisvė yra taip brangi, todėl ir iš jos padaryta auka turi būti neapsakomai maloni Dievui, nes ir žmonių

santykiuose juo brangesnė dovana, juo daugiau suteikia malonumo.

Maloniausią Dievui auką padaro tas, kas visą savo laisvę jam atiduoda. Tai yra vienuolių auka, kai jie daro savo vienuoliškojo gyvenimo įžadus, žadėdami Dievui gyventi klusnume, neturte ir skaistybėje iki gyvos galvos. Toji auka prilygsta kraujo praliejimą už tikėjimą, todėl šv. Augustinas ir sako, kad ilgas doras gyvenimas prilygsta kankinio vainikui.

O jei kas negali Dievui atiduoti visos laisvės, stodamas į vienuolyną, jis gali atiduoti jos dalį, žadėdamas Dievui ar skaistybę, ar ligonių ir vargšų slaugymą, ar šventų vietų lankymą, ar kitą kokį panašų gerą darbą, kuris patinka Dievui, o kurio atlikimas reikalauja pasišventimo ir mūsų laisvės aukos.

2. AR DERA DIEVUI KĄ NORS ŽADĖTI?

Tobulas kiekvieno žmogaus gyvenimas sueina į Kristaus sekimą anot šv. Povilo žodžių: *"Būkite mano sekėjai, kaip ir aš Kristaus"*, 1 Kor. 4, 16. Kadangi nerandame Evangelijoje, kad Kristus būtų pats daręs įžadus arba apaštalus raginęs juos daryti, todėl gali kai kam kilti abejonė, ar yra Dievui malonus įžado darymas.

Į tą abejonę atsako jau Senas Įstatymas, paties Dievo sutvarkytas. Posmas apie įžadus šitaip kalba: *"Padaręs Viešpačiui, tavo Dievui, įžadą, nesivėlinsi atlikti, nes Viešpats, tavo Dievas, tai reikalaus; ir jei būsi pasivėlinęs, bus tau paskaityta nusidėjimu. Jei nenorėsi žadėti, būsi be nuodėmės. Bet kas išėjo vieną sykį iš tavo lūpų, to laikysies ir padarysi, kaip pažadėjai Viešpačiui, tavo Dievui ,ir ką esi kalbėjęs savo valia ir burna"*, Atk. 23, 21—23.

Iš tų žodžių matosi, kad įžadų darymas nėra įsakytas, todėl nenusideda tas, kas jų nedaro. Bet jei padaro, o paskui jų neatlieka, įžeidžia Dievą. Juk ir žmonių santykiuose nėra laikomas geru žmogumi tas, kuris nesilaiko savo pa-

žadų. Tuo labiau toji taisyklė, kad reikia atlikti savo pažadus, galioja mūsų santykiuose su Dievu.

Kristus, tiesa, nedarė įžadų, nes, iš vienos pusės, jis buvo Dievas, o, iš antros, jo žmogiška valia taip tvirtai ir taip pastoviai buvo nusiteikusi Dievui, kad ne tik negalėjo nusidėti, bet viską, ką tik darė, darė aukščiausiu ir pilniausiu tobulumu, todėl mūsų Išganytojo gyvenime nebuvo vietos įžadams.

Visai kitas dalykas su mumis, kurie esame nepastovūs ir svyruojame į visas puses, kaip vėjo supami medžiai. Vieną dieną norime Dievui tarnauti, kitą dieną, pailsę Dievo tarnyboje, tarnaujame kūnui, pasiduodame akių geiduliams ir gyvenimo puikybei, paskui gailimės ir norime vėl prie Dievo sugrįžti. Taip ir keliaujame per šį gyvenimą svyruodami tarp gera ir bloga, tarp nuodėmės ir atgailos, būdami nuolatiniame amžinosios pražūties pavojuje.

Įžadas žymiai sumažina tą pavojų, nes, suteikdamas valiai pastovumo gerame, riša ją tampriau su Dievu ir neleidžia atsitolinti nuo jo. Įžadas tad, kaip ir visos kitos aukos bei doyanos, duoda naudos ne tiek Dievui, kiek mums patiems, nes saugoja mus nuo amžinosios pražūties. Žino tai Bažnyčia, todėl Dievo vardu žada išganymą tiems, kurie daro vienuoliškus įžadus: *"Jei,* sako, *tai padarysi Dievo vardu, žadu tau amžinąjį gyvenimą".* Tokio pažado Bažnyčia neduoda niekam: nei kunigams jų šventinimo dienoje, nei vyskupams jų konsekracijos metu, nei šv. Tėvui jo vainikavimo iškilmėse, tik vienuoliams jų įžadų valandą, nes tik jie pilnai užtikrina išganymą, jei būna atlikti. Išganymo, be abejo, padeda pasiekti ir visi kiti įžadai, kuriuos žmonės daro Dievo garbei, nors ne tokiame laipsnyje, kaip vienuoliški, todėl ne tik tinkamas yra daiktas įžadus daryti, bet ir naudingas.

3. ĮŽADAS PADARO DARBĄ PELNINGESNĮ

Trys aplinkybės padaro įžadų darbą pelningesnį, negu be įžado.

a. Dorybės kilnumas. Juo kilnesnė yra kuri dorybė, juo brangesnis yra jos aktas Dievo akyse, o tuo pačiu ir pelningesnis. Įžadas yra religijos dorybės aktas, nes siekia Dievo garbės. Kadangi religijos dorybė yra kilnesnė už kitas dorybes, todėl jos įžado aktas ir darbas plaukiąs iš įžado yra kilnesnis ir pelningesnis už kitų dorybių aktus. Kas, pvz., gyvena skaistybėje, gerai daro. Bet kas daro skaistybės įžadą, daug geriau daro, įžengia į skaistybės dorybę ir gauna danguje ypatingą vainiką.

b. Aukos didumas. Kas duoda visą medį su vaisiais, tas daugiau duoda už tą, kuris tik vaisius atiduoda, nes ant medžio nuolat vaisiai auga. Panašiai daugiau Dievui duoda tas, kuris daro įžadą, nes iš įžado, kaip iš kokio medžio vaisiai, nuolat plaukia geri darbai. Kas gi Dievui duoda daugiau, tas daugiau ir gaus iš Dievo.

c. Gerame pastovumas. Gražesnė yra sveiko ir blaivaus eisena, negu ligoto ar girto. Ligotas ar girtas eina svyruodamas ir sustodamas, todėl eina negražiai ir netoli tenueina. Sveikas ir blaivus, priešingai, eina gražiai ir greit, todėl toli nueina. Panašiai yra ir su gerais darbais. Kas yra padaręs įžadą, tas padaro daugiau ir gražesnių darbų, negu tas, kuris gyvena be įžado. Jei kas padaro daugiau ir gražesnių darbų, tas turi gauti pas Dievą ir didesnį užmokestį.

Prašykime Viešpaties malonės padaryti įžadus ir tinkamai juos atlikti.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daug turime gėrybių iš Tavo dosnumo, taip daug, kad nei protas jų neapima, nei širdis neįvertina, todėl dažnai pasidarome panašūs į vienturtį tėvų vaiką, kuris, apipiltas gėrybėmis, nemoka jų branginti ir nemoka už jas dėkoti tėvams. Mes irgi, Viešpatie, nemokame Tau dėkoti už gautas gėrybes ir ne tik nemokame, bet dargi esame linkę užmiršti iš kokio šaltinio jos

plaukia. Kadangi toks užmiršimas prasilenkia su tiesa ir pastato mus į klaidingą kelią amžinybėn, todėl Tu, norėdamas mus apsaugoti nuo žalingų užmiršimo vaisių, pareikalavai, kad dalis iš Tavo rankos gautų gėrybių būtų paskirta Tavo garbei. Davei mums žemę su visomis jos paviršiuje ir jos gelmėse esančiomis gėrybėmis, bet pareikalavai, kad mes iš jų Tavo vardui darytume aukas, kad, dėdami jas ant altoriaus, pripažintume Tave esantį tų gėrybių pilnateisį savininką. Davei mums kūną, bet įsakei, kad mes ir kūnu Tave garbintume, kad, nusilenkdami Tau iki žemės, išreikštume Tavo didybę, o savo mažybę, ir tuo pačiu kad neužmirštume, jog esame dulkė ir kad dulkėmis pavirsime. Davei mums sielą, bet įsakei, kad mes Tave mylėtume visa siela. Davei mums protą, bet uždėjai pareigą, kad tas protas Tau nusilenktų, pripažintų savo silpnybę ir laikytų tiesa tai, ko nesupranta, būtent Tavo apreiškimą, Tavo Sūnaus ir jo įsteigtosios Bažnyčios mokslą. Davei mums laisvą valią, bet ir iš jos pareikalavai mokesčio: savo meilėj ji turi statyti Tave pirmon vieton, Tave mylėti visomis savo jėgomis, visus kitus daiktus tiek, kiek juose spindi Tavo tobulybės. Kadangi toji valia yra labai nepastovi, ji blaškosi į visas puses, kaip miške vėjų supami medžiai, todėl Tu davei savo įsakymus, kad padėtum tai valiai ištverti Tavo meilėje, kad apsaugotum ją nuo suklydimo. Tačiau Tu jai neatėmei laisvės, jos neprievartauji, kad būtinai turėtų vaikščioti Tavo įsakymų keliais, todėl ir turėdama Tavo įsakymus lieka vis vien nepastovi ir besiblaškanti. Kad pasiektume tą taip brangų Tavo tarnyboje pastovumą, kad nenukryptume nuo Tavo įsakymų kelio, kuris veda mus į amžiną laimę, reikia, Viešpatie, padaryti Tau auką iš turimos laisvės, reikia pastatyti save į tokias sąlygas, kurios neleistų nukrypti nuo tiesos kelio nei kairėn, nei dešinėn. Tokią auką daro Tau, Viešpatie, tie, kurie suvaržo save vienuoliškais įžadais, būtent klusnybės, neturto ir skaistybės. Toji auka yra Tau maloniausia, nes žmogus ja atiduo-

da Tau ką turi brangiausio, būtent laisvę, tą laisvę, už kurią kovodamos tautos atiduoda savo sūnų gyvybę. Kadangi, Viešpatie, ne visi pajėgia Tau padaryti pilną savo laisvės auką, todėl Tu jos iš visų ir nereikalauji, bet visgi mielai priimi kiekvieną mūsų pastangą paaukoti Tau nors dalį savo laisvės, darant gerų darbų įžadus. Jautė tai žmogaus širdis visais laikais, todėl visais laikais darė Tavo garbei įžadus. Įkvėpk tad, Viešpatie, ir mūsų širdis padaryti Tau gerų darbų įžadus, padėk padarytuose tesėti, kad, garbindami Tave savo laisvės suvaržymu, pripažintume Tave esantį visokios laisvės šaltinį ir davėją.

Pasižadame, Viešpatie, paklausti savęs, ar esame Tave pagarbinę kokiais nors įžadais, o jeigu taip, tai kaip tesėjome.

APIE DIEVO GARBINIMĄ PRIESAIKA

Spalio 6 d.

1. ĮŽANGA. Sename Įstatyme buvo įsakyta, kad žmonės bijotųsi Viešpaties Dievo ir kad dėl tos baimės laikytųsi priesaikos jo vardu padarytos: „Bijosies Viešpaties, tavo Dievo, jam vienam tarnausi ir jo vardu prisieksi“, Atk. 6, 13.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad išmokytų mus branginti priesaiką, kad jos nevartotume be reikalo, kad tokiu būdu vykdytume mūsų Išganytojo įsakymą, kuriuo jis liepia nepriesaikauti: „Girdėjote, kad seniesiems pasakyta: Neprisieksi neteisingai, bet atitesėsi Viešpačiui, ką esi prisiekęs. Aš gi jums sakau: kad visai neprisiektumėte nei dangum, nes tai Dievo sostas, nei žeme, nes tai jo pakojis, nei Jeruzale, nes tai didžio karaliaus miestas. Neprisieksi taip pat savo galva, nes negali padaryti nė vieno plauko, kad būtų baltas ar juodas. Bet jūsų šneka tebūnie: taip, taip; ne, ne; o kas gi viršaus to, tai eina iš pikta“, Mato 5, 33-37.

MĄSTYMAS

1. PRIESAIKOS TIKSLAS

Tiesą mes galime sužinoti ne tik iš to, ką matome savo akimis, ką girdime savo ausimis, ką savo protu suvokiame, bet ir iš kitų žmonių pasakymo, kurie yra matę ar girdėję tai, ko teiraujamės. Mes, pvz., nesame vaikščioje su mūsų Išganytoju, o visgi žinome daugelį smulkmenų iš jo gyvenimo, o žinome iš pasakojimo tų, kurie su juo vaikščiojo.

Tačiau kitų pasakojimas ne visuomet patiekia mums tiesą, o tik tada, kai pasakotojas turi progos gerai patirti pasakojamąjį dalyką ir nori pasidalinti savo žiniomis su mumis. Labai dažnai atsitinka, kad pasakotojas prasilenkia su tiesa, ar tai dėl to, kad nėra nuodugniai ištyręs dalyko ,arba dėl to, kad, vedinas tam tikrais sumetimais, nenori visiems pasakyti to, ką žino. Viename ar kitame atsitikime nukenčia ne tik tiesa, bet ir tas, kuriam tos tiesos reikia ir kurios jis negali paimti iš kito šaltinio, kaip tik iš pasakotojo lūpų. Štai, pvz., teisėjas turi prieš save apkaltintą žmogų. Ar jis yra kaltas ,ar nekaltas, teisėjas gali sužinoti tik iš liudininkų parodymo, todėl teismuose naudojamasi liudininkais tiesai įrodyti. Bet kad liudininkas neiškreiptų tiesos, kad jis netarnautų nei skundėjui, nei kaltininkui, o tik tiesai, reikalaujama iš jo priesaikos.

Tikinčiųjų priesaika remiasi Dievu. Daręs priesaiką šaukiasi Dievą liudininku, kad yra pasiryžęs pasakyti tiesą taip, kaip ją turi savo mintyse. Dievas, iš vienos pusės, yra tiesos mylėtojas, todėl nepakenčia melo; o iš kitos pusės, skaito žmonių mintis, kaip atverstą knygą, todėl šaukiąs Dievą į liudininkus ir meluojąs, dvigubai užgauna Dievą, nes daro jį melo liudininku ir dalyviu. Štai kokiais žodžiais Ekleziastiko knyga smerkia tokį žmogų: *"Žmogus, kurs daug prisiekia, pilnas neteisybės, ir nuo jo namų neatstos sloga. Jei jis neatitesi, ką žadėjo, jo kaltė lieka jam, ir jei jis apsimeta tai nematęs, jis nusideda dvigubai"*, Ekli. 23, 12—13.

Priesaika, kaip matome, liečia tiesioginiu būdu ne tiesą, bet valią, jai deda griežtą pareigą atlikti tai, ką yra pasižadėjusi: jei pasižadėjo pasakyti tiesą, turi ją pasakyti nieko nepridėdama, nieko neslėpdama; jei pasižadėjo atlikti kokią pareigą, turi ją atlikti taip, kaip yra pasižadėjusi.

Pirmosios priesaikos rūšies reikalaujama iš liudininkų teisme, antrosios iš įvairių valdininkų, kad jie sąžiningai atliks savo pareigas. Vyskupai ir kunigai prisiekia, kad bus ištikimi Dievui ir Bažnyčiai; prezidentai, kad bus ištikimi krašto konstitucijai; kareiviai, kad bus ištikimi savo vėliavai ir savo vadams, žodžiu, visi, kurie daro priesaiką, suvaržo savo valią ir sudeda ją į Dievo rankas.

2. AR LEIDŽIAMA PRISIEKTI?

Skaitydami Evangelijoje mūsų Išganytojo pamokymą apie priesaiką, galime lengvai padaryti išvadą, kad priesaika yra visiškai uždrausta. *"Girdėjote,* sako Išganytojas, *kad seniesiems pasakyta: Neprisieksi neteisingai, bet atitesėsi Viešpačiui, ką esi prisiekęs. Aš gi jums sakau, kad visai neprisiektumėte... Bet jūsų šneka tebūnie: Taip, taip; ne, ne; o kas viršaus to, eina iš pikta"*, Mato 5, 33—37.

Kaip reikia suprasti tuos mūsų Išganytojo žodžius, galime atspėti iš šv. Povilo laiškų, kuriuose jis pats daro priesaikas. Jeigu jos būtų buvę visiškai draudžiamos, didelis apaštalas ir didelis Kristaus mylėtojas tikrai nebūtų klydęs taip svarbiame dalyke ir nebūtų peržengęs savo Mokytojo įsakymo. *"Aš šaukiu Dievą į liudytojus mano sielai"*, rašo jis korintiečiams, *kad pasigailėdamas jūsų nebėjau į Korintą"*, 2 Kor. 1, 23. *"Dievas yra man liudytojas, kaip jūsų visų trokštu giliausioje Jėzaus Kristaus meilėje"*, Pilyp. 1, 8. Panašiai kalba ir kitose vietose (Rom. 1, 9; Galat. 1, 20; Žyd. 6, 13).

Šv. Augustinas, pasiremdamas šv. Povilo laiškų priesaikomis, daro išvadą, kad Kristus nėra visiškai uždraudęs priesaikos, bet tik įspėjęs, kad žmonės nedarytų priesaikų

lengvai ir dažnai, nes lengvos ir dažnos priesaikos veda į įprotį, o įprotys veda į priesaikos nepaisymą, jos užmiršimą ir pagaliau sulaužymą (De mendacio cap. 5).

Panašus įspėjimas vengti dažnų priesaikų buvo duotas žmonėms ir Sename Įstatyme. Ekleziastiko knyga šitaip įspėja: *"Tavo burna teneįpranta prisiekinėti, nes tame daug nupuolimų. Neminėk nuolat savo burna Dievo vardo ir nemaišyk į savo šneką šventųjų vardų, nes kitaip tu nebūsi laisvas kaltės. Nes kaip nuolat plakamas vergas neišsivaduoja iš raudų, taip kiekvienas, kurs prisiekia ir mini vardą, neapsivalys visokių nuodėmių"*, Ekli. 23, 9—11.

Žmonės, matydami, kad priesaika baigia ginčą, nes įtikina priešininką, pradėjo vartoti priesaikos žodžius labai dažnai, menkniekiuose, paprastuose pasikalbėjimuose. Kadangi ji lengvai būna žmonių užmirštama ir neišpildoma, kas lengvabūdiškai pažadama, todėl ir lengvabūdiškos priesaikos lengvai užmirštamos ir sulaužomos. Kristus, kurs atėjo atitaisyti kas buvo pagadinta, negalėjo praeiti tylomis ir neįspėti tų, kurie prisiekia dažnai ir be reikalo.

Bažnyčia, Dievo žodžio iždininkė, leidžia daryti priesaiką, bet reikalauja trijų sąlygų: atsargumo, tiesos ir teisingumo.

Atsargumas verčia ištirti dalyką, ar jis yra taip svarbus, kad reikėtų net Dievą kviesti į liudininkus. Juk ir žmonių santykiuose nerimtas ir įžeidžiąs dalykas būtų šauktis karaliaus arba aukščiausiojo teismo dėl menkniekio, dėl vieno kito išgirsto nemandagaus žodžio.

Tiesa reikalauja, kad priesaika būtų daroma tik tiesai patvirtinti, todėl neleistinos yra priesaikos melams, šmeižtams, suktybėms skleisti.

Teisingumas leidžia daryti priesaiką tik teisinguose reikaluose, būtent tokiuose, kurie derinasi su Dievo įsakymais. Jei kas prisiektų, kad jis bus ištikimas blogame, kad jis neapleis smerktinų draugijų ir prietelybių, kad neatleis savo priešams, bet stengsis jiems atkeršinti, tokia priesaika

būtų nuodėminga ir Dievą užgaunanti, nes darytų Dievą piktų darbų liudininku ir dalyviu.

3. GERA PRIESAIKA GARBINA DIEVĄ

Žmonių ginčuose ,kuriuose yra naudojami laidai, kad sutarties ištesėta, praranda savo užstatą tas, kuris netesi tos sutarties. Jeigu tad žmogus brangina savo užstatą iki to laipsnio, kad nenorėtų jo prarasti jokiu būdu, jis rūpinsis, dės didžiausių pastangų, kad tesėtų tai, ką yra pasižadėjęs. Jei priešingai sutarties tesėjimas jam atrodys esąs daug brangesnis, negu užstatas, tuomet bandys geriau prarasti užstatą, negu padaryti sau didesnį nuostolį tesint sutartį. Sutartis tuomet būna netesėta, užstatas prarastas.

Panašiai yra priesaikoje. Dievas yra duodamas užstatu, kad yra ar bus pasakyta tiesa, kad tinkamai bus atliktos uždedamos pareigos, žodžiu, kad bus pasielgta, kaip reikalaujama.

Jeigu žmogus myli Dievą ir laiko jį didžiausia gėrybe, jis nenorės jo prarasti, jis atliks, ką yra pasižadėjęs, nors reikėtų ir gyvybę atiduoti, nes žino, kad pasislėpti nuo Dievo negalima, kad, padaręs priesaiką ir ją sulaužęs, labai skaudžiai užgaus Dievą ir turės jį prarasti. Kas tad prisiekia ir ištesi savo priesaiką, tas parodo, kad bijo Dievo ir laiko jį savo didžiausia gėrybe, kitaip sakant, tas garbina Dievą.

O jei kas, prisiekęs, laužo savo priesaiką, jeigu netesi, ką yra pažadėjęs Dievo vardu, tas parodo, kad jis žemiškas gėrybes, garbes ir tuštybes daugiau brangina, negu Dievą, nes pasirenka geriau prarasti Dievą, negu žemiškas gėrybes. Čia tai ir glūdi priežastis, dėl kurios žmonės leidžiasi paperkami, neteisingai prisiekia ir neteisingai liudija už pinigus, jie mažiau vertina Dievą, negu tuos pinigus, kuriuos gauna už savo nedorą darbą.

Senasis Įstatymas, norėdamas apsaugoti žmogų nuo tokios niekšybės, liepė bijotis Dievo ir tik tuomet daryti prie-

saiką jo vardu: *"Bijosies,* sako, *Viešpaties, tavo Dievo, jam vienam tarnausi ir jo vardu prisieksi"*, Atk. 6, 13.

Pariziejai, tardydami žmogų, kuris buvo aklas nuo užgimimo ir kurį Kristus buvo stebuklingai pagydęs, liepia jam duoti Dievui garbę ir pasakyti, ar tikrai Kristus jį yra pagydęs, nes jie nenorėjo tikėti, kad tas, kurį jie laiko nusidėjėliu, galėtų daryti stebuklus: *"Duok,* sako, *Dievui garbę. Mes žinome, kad tas žmogus nusidėjėlis"*, Jono 9, 24.

Duokime ir mes Dievui garbę, nedarykime priesaikų be reikalo, o padarę tesėkime, ką esame pažadėję.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, brangi yra tiesa ir mums reikalinga, ji yra brangesnė už saulės šviesą. Saulės šviesa suteikia pagalbos kūnui jo darbuose, kuomet tiesa neša pagalbą mūsų dvasiai, apšviečia jos protą, padeda surasti laimingo gyvenimo taisykles žemėje ir nušviečia kelią, kuris veda į Tave. Bet, Viešpatie, tiesa yra sunkiai pasiekiama. Tik retas žmogus savo jėgomis ją suranda, per ilgą laiką ir tai dar su daugelio klaidų priemaiša. Kad taip svarbiam reikale nepaklystume ir nepadarytume sau nuostolio, Tu, Viešpatie, aprūpinai mus įvairiomis pagalbomis, kuriomis tinkamai naudodamiesi tikrai nepaklysime. Pirmiausia, Tu suteikei jėgos mūsų protui, kad, stebėdamas Tavo rankų darbus, įvairius gamtos padarinius, iš jų sau semtų reikalingos šviesos. Ten, kur mūsų proto jėgos neneša, Tu pats atėjai į pagalbą ir gyvu žodžiu pamokei, kas mums yra gera, o kas bloga ir kaip turime elgtis žemėje, kad neprasilenktumėm su amžinąja laime. Kas tad klauso Tavo žodžio, tas turi tiesą tvirtesnę ir tikresnę, negu dangus ir žemė, nes ir dangus ir žemė yra išėję iš Tavo žodžio. Davei, Viešpatie, ir trečią tiesos šaltinį: tai kitų žmonių žodį, juk ne kitokiems tikslams davei jiems kalbą, o tik tam, kad pareikštų tiesą. Bet čia, Viešpatie, piktoji dvasia įsimaišė ir pagadino Tavo planus, ji išmokė žmones vartoti kalbą ne tiems tikslams, kuriems Tu ją skyrei, būtent — tiesai pareikšti, bet tiesai paslėpti ir ją gadinti. Jau rojuje piktoji dvasia pavartojo

kalbą žmonėms prigauti, todėl ir teisinosi pirmieji mūsų tėvai Tavo akivaizdoje dėl savo nedoro pasielgimo, kad žaltys juos prigavęs. Nuo to laiko ir pradėjo žmonės meluoti, pradėjo vaikščioti žalčio takais, kuris, anot Tavo Sūnaus įspėjimo, *"buvo galvažudys nuo pat pradžios ir nepasiliko tiesoje, nes nėra jame tiesos. Kalbėdamas melą, jis kalba iš to, kas jojo, nes jis melagis ir melo tėvas"*, Jono 8, 44. Norėdamas apsaugoti nuo melagingų žodžių ir jų pražūtingų pasekmių, įvedė tautoms, Tau pritariant ir Tau pamokinant, priesaiką. Ji yra ne kas kita, o tik Tavęs kvietimas į liudininkus, kad tiesos paklaustas dėl Tavo vardo pagarbos ir baimės pasakys ją taip, kaip Tu ją žinai ir matai. Pastebėję žmonės, kad priesaika baigia ginčus ir teikia pasitikėjimą, pradėjo ją dažnai vartoti nesvarbiuose dalykuose, o dažnai net melagingai, užgaudami dvigubai Tavo vardą. Tavo Sūnus tad, kuris atėjo į šią žemę, kad atitaisytų Tavo vardo garbę, uždraudė visiškai lengvamintiškas priesaikas ir liepė pasitenkinti kasdieninėje kalboje paprastais žodžiais: *"Taip, taip; Ne, ne"*. Padėk mums, Viešpatie, suprasti to įsakymo svarbą, padėk išvengti lengvaširdiškų priesaikų, padėk įsigyti didesnę Tavo vardo pagarbą ir baimę.

Pasižadame, Viešpatie, vengti priesaikų iš papročio, ir melstis už tuos, kurie, neturėdami Tavo vardo baimės, skaudžiai jį užgauna.

APIE ROŽANČIŲ

Spalio 7 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime tikinčiųjų minias, besirenkančias bažnyčiose ir koplyčiose spalio mėnesį rožančiaus kalbėti.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad suprastume vedamąją Rožančiaus mintį, o supratę, kad karštai jį kalbėtume ir pasiektume tos naudos, kurią šv. Dvasia yra jame paslėpusi.

MĄSTYMAS

1. ROŽANČIUS — REIKŠMINGA MALDA

Švenčiausios P-lės gyvenimas taip glaudžiai susirišęs su atpirkimu, kad, minėdami vieną, negalime praeiti tylomis pro kitą, kaip kad žiūrėdami į audinį, turime kartu pamatyti ir metmenis ir ataudus. Toks audinys, kuriame matosi ir atpirkimo paslaptys ir Švenčiausios P-lės gyvenimas, yra Rožančius.

Švenčiausioji P-lė, dalyvaudama atpirkime, pergyveno daug linksmų dienų: juk linksma jai buvo išgirsti taip kilnų angelo pasveikinimą, linksma buvo atsilankyti šv. Elzbietos namuose, linksma buvo matyti, kaip nepažįstami šio pasaulio galiūnai lenkiasi Betlėjuje prieš jos vaikelį, pripažindami jame viso pasaulio Atpirkėją ir visos tautos laukiamą Mesiją.

Bet atpirkimas negalėjo apsieiti be aukos, be kentėjimų, todėl teko kentėti ne tik jos Sūnui ,bet ir jai pačiai, ir tai taip daug, ir taip skaudžiai, kad pralenkė savo skausmais visus kentėjimus, todėl ir pelnė Kentėtojų Karalienės ir Sopulingosios Motinos vardą. Skausmams pasibaigus prasidėjo jos garbingas gyvenimas danguje.

Rožančius, kreipdamas mūsų dėmesį į atpirkimo paslaptis, ir išreiškia tuos tris Švenčiausiosios P-lės gyvenimo momentus, būtent: linksmąjį, sopulingąjį ir garbingąjį, todėl ir dalinasi į tris dalis: Linksmąją, Sopulingąją ir Garbingąją.

2. ROŽANČIUS — GYVENIMO KNYGA

Imdami Rožančių plačiau ir giliau, mes rasime, kad jis tinka ne vien Švenčiausiosios P-lės gyvenimui išreikšti, bet ir kiekvieno žmogaus, tuo būdu kiekvieno žmogaus gyvenimas yra savo rūšies rožančius, nes kiekvienas turi linksmų dienų savo gyvenime, bet turi ir labai skaudžių, kuriose priverstas yra verkti. Kai linksminasi, pergyvena linksmą-

ją savo rožančiaus dalį, kai verkia, pergyvena sopulingąją. Čia tai ir reikia to pamokymo, kurį suteikia Švenčiausiosios Panelės rožančius.

Kai atlanko žmogų džiaugsmas ir prasideda linksmos dienos, kartu su jomis atsiranda ir pagunda naudotis linksmybėmis iki soties, išgerti jų taurę iki dugno, nemąstyti apie rytojaus pareigas ir skausmus, kad nesudrumstų šios dienos linksmybių.

Kada linksmybės pasibaigia ir prasideda sopulingoji gyvenimo dalis, kai užeina skaudžios dienos, jos randa žmogų neprisirengusį jų pasitikti, todėl žadina jame nusiminimo ir desperacijos jausmus, kurie ir nustumia ne vieną į pražūties bedugnę, ypatingai tuos, kurie buvo paskendę kūniškose linksmybėse.

Su pagundomis, kurios mus ištinka linksmybėse ar skausmuose, išaukštinimuose ar pažeminimuose, sėkmingiausią kovą veda rožančius, todėl kas uoliai kalba rožančių, tas nugalės pagundas.

Rožančius gyvai primena, kad žemėje nėra nieko pastovaus, kad linksmybės, nors būtų ir šventos, turi kada nors pasibaigti ir užleisti vietą skausmams, laimingiausi žmonės turi kada nors sirgti ir mirti, turi apleisti viską, ką turėjo brangiausio žemėje. Iš to seka, kad kentėti turi ne tik nusidėjėliai, piktadariai, bet ir šventi žmonės.

Svarbi tai tiesa ir dažnai užmirštama net ir gerų žmonių. Nelaimių ištikti, skausmų prispausti dejuoja ir skundžiasi ir klausia, už kokias nuodėmes juos dabar Dievas baudžia; kai kada pajunta net pagundą prieš Dievo gerumą ir teisingumą, piktosios dvasios pasiūlymą mesti visiškai Dievo tarnybą, piktžodžiauti Dievui, kaip kad siūlė padaryti Jobui jo pati, sakydama: *"Dar tu pasilieki savo neišmanyme? Keik Dievą ir mirk"*, Jobo 2, 9.

Į tą klausimą, į tas pagundas iškalbingiausią atsakymą duoda rožančius, statydamas prieš akis Švenčiausios P-lės ir jos dieviškojo Sūnaus pavyzdį. Jiedu abu buvo be nuodė-

mės, ir ne tik be nuodėmės, bet švenčiausiu ir Dievui maloniausiu, o visgi iškentėjo daugiau, negu didžiausi piktadariai, reiškia, kad žemėje galima kentėti, ir tai labai daug, visiškai neturint nuodėmės ir kad toks kentėjimas gali būti didžiausios Dievo meilės parodymas.

Rožančius pasako ir tai, kad, jeigu linksmybės yra nepastovios, jeigu jos greit baigiasi ir praeina, nepastovūs yra ir skausmai, jie taip pat baigiasi ir praeina, todėl, skausmų ištikti, neprivalome pasiduoti nusiminimui ir desperacijai, bet imti į ranką rožančių ir kalbėti trečiąją jo dalį, Garbingąją, kuri mums pasakys, kad laukia mus garbingas iš numirusių prisikėlimas, jei būsime kantrūs, kad, anot šv. Povilo, *"šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta"*, Rom. 8, 18.

Tik bedievio rožančius neturi trečiosios dalies. Bedievis irgi turėjo linksmų dienų, gyvendamas žemėje, tačiau jos pasibaigė, užleisdamos vietą sopulingajai daliai, juk ir bedievis turės baigti savo gyvenimą mirties skausmais, po kurių prasidės amžini skausmai, nesulaukdami garbingo iš numirusių prisikėlimo.

Rožančius, kaip matome, yra tikra gyvenimo knyga, kurią, jei kas dažnai skaito, gauna išminties, kuri viršija visas žemiškas išmintis.

3. ROŽANČIUS — PRIE MIRTIES PRISIRENGIMO PABŪKLAS

Nors rožančių galima kalbėti kiekvienu metu: dieną ir valandą, tačiau Bažnyčia yra paskyrusi spalio mėnesį iškilmingam jo kalbėjimui, vedina tam tikra mintimi.

Kad suprastume Bažnyčios mintį, kuria vedina ji liepia kalbėti rožančių spalio mėnesį, pažvelkime į gamtą ir bandykime suprasti jos kalbą tuo laiku.

Vasara jau pasibaigė ir užviešpatavo ruduo, kuris yra ne kas kita, kaip ėjimas pasitikti žiemos. Saulė jau mažiau teikia šviesos ir šilumos, dienos trumpesnės, naktys ilges-

nės. Paukšteliai, kurie linksmino mūsų širdį savo čiulbėjimais, jau nustojo čiulbėję ir kraustosi į kitus kraštus. Augmenija, medžiai ir žolės, tarsi nujausdami savo neišvengiamą mirtį, nesipriešindami jai pasiduoda: gelsta, vysta ir nyksta. Suglaudę į krūvą visus įspūdžius, kuriuos mums patiekia ruduo, gausime vieną gilų ir liūdną senėjimo ir mirties vaizdą. Įspūdis būtų dar daug gilesnis, jei ne ta mintis, kad gamtos apmirimas yra laikinis, kad po kelių mėnesių nušvis pavasaris ir toji gamta vėl atsigaus, kad vėl galėsime džiaugtis jos grožybėmis.

Gamta rudenį tai gyvas žmogaus senėjimo ir mirties vaizdas. Senelis labai panašus į rudens gamtą: jo žila galva primena mums nušalnotą pievą; jo akys mažiau mato, ausys mažiau girdi, visi sąnariai stingsta ir nereiškia to karščio ir judrumo, kurį turėjo, kai buvo jauni, todėl atitinka rudens stingimą, šviesos ir šilumos stoką. Kaip gamtoje rudens metu viskas liudija, kad artinasi šalta žiema, o su ja ir mirtis, taip ir seneliui viskas liudija, kad artinasi ir jo mirtis, kuri paguldys jį į šaltą žemę.

Gamtos liūdesį rudens metu švelnina pavasario mintis, senelio liūdesį ramina garbingo iš numirusių prisikėlimo viltis, o tą viltį padaryti gyvą ir joje ištverti padeda rožančius, todėl Bažnyčia ir duoda mums į rankas rožančių ne pavasarį, kai mūsų akis visur mato gyvybės klestėjimą, bet rudenį, kai toji pat akis mato visur mirtį.

Pietinėje žemės pusėje, kur ruduo yra gegužės mėnesį, pavasaris spalio, Bažnyčia kalba rožančių gegužės mėnesį, o litaniją gieda spalio, reiškia, kad rožančius tikras yra vaistas nuo mirties liūdesio.

Rožančius suteikia dar vieną malonę ir tai labai didelę, būtent laimingą mirtį. Kalbėdami rožančių, mes nuolat šaukiamės Rožančiaus Karalienės, kad melstųsi už mus dabar ir mirties valandoje. Kadangi Rožančiaus Karalienė yra kartu ir mūsų meilingiausioji Motinėlė, kuri negali neiš-

girsti savo vaikelių verksmo, todėl rožančius užtikrina mums jos maldas, kurios negali būti neišklausytos.

Branginkime tad rožančių, kalbėkime jį dievotai, o tikrai pasieksime to, ką reiškia ir žada jo paslaptys.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, per Tavo Sūnaus įsikūnijimą, mirtį ir iš numirusių prisikėjimą prirengei mums amžinojo išganymo dovanas. Tačiau ne visi turėsime laimės jas gauti, o tik tie, kurie, gyvendami žemėje, jas brangins, apie jas dažnai mąstys, su Tavo Sūnumi ir jo Švenčiausiąja Motina kartu kentės ir vargs ,nes tik tada kartu su jais galės būti ir apvainikuoti. Kad taip svarbiam reikale neapsileistume ir neprarastume Tavo dovanų, Tu atsiuntei mums pagalbą rožančiaus pavidale, kas tad naudosis tąja pagalba, kas kalbės rožančių karštai ir dažnai, tas tikrai neprasilenks su tomis gėrybėmis, kurias rožančius mums primena ir kurių troškimą jis uždega. Juo labiau, kad ir Bažnyčia, Tavo Sūnaus Sužiedotinė, mums prašo iš Tavęs to paties, sakydama: *"Viešpatie, kurio Viengimis Sūnus per savo gyvenimą, mirtį ir iš numirusių prisikėlimą prirengė mums amžinojo išganymo dovanas, suteik, prašome, kad minėdami šias paslaptis Palaimintosios Marijos Panos rožančiumi ir sektume tai, ką jos neša su savim, gautume, ką žada. Per Kristų, Viešpatį mūsų"*. Kadangi Sužiedotinės balsas negali būti neišgirstas, ir negali būti neišklausytas, todėl galime nusižeminę tikėtis, kad uolūs rožančiaus kalbėtojai nebus išskirti iš dangiškų linksmybių, jų vardai nebus išbraukti iš gyvybės knygos. Suteik tad, Viešpatie, malonės karštai ir dievotai kalbėti rožančių, apsaugok mus nuo apsileidimo ir atšalimo šiame pamaldume, nes, jeigu Tu nesuteiksi pagalbos, kalbėdami nuolat tuos pačius žodžius galime ilgainiui su jais apsiprasti ir prieiti prie visiško apsileidimo. Tačiau, Viešpatie, pažvelgę į tas žmonių minias, kurios renkasi bažnyčiose ir koplyčiose kalbėti rožančiaus spalio mėnesį, turime prieiti išvados ,kad gausi turi būti Tavo pagalba, nes be jos tas pamaldumas nebūtų taip greit išsiplėtęs, nebūtų

apėmęs visos Bažnyčios, kaip koks gaisras. Šiandien kalba rožančių visi: popiežiai, vyskupai, kunigai, sielų ganytojai, pasauliečiai, maži ir dideli, seni ir jauni, o visi randa rožančiuje to dvasiško maisto, kurio trokšta ir ieško jų dvasia. Jeigu tad, Viešpatie, Tu esi to gaisro kaltininkas, tai reiškia, kad Tu, trokšdamas mūsų išganymo, trauki mus prie Savo Sūnaus, nes be jo nėra išganymo: *"Aš,* sako jis, *kelias, tiesa ir gyvenimas. Nė vienas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane"*, Jono 14, 8. Taigi, Viešpatie, Tu trauki mus prie savęs, trauki mus į amžinas buveines, kuriose Tu gyveni, bet trauki per Tavo Sūnų, o tuo būdu vykdai kitą jo pasakymą: *"Niekas negali ateiti pas mane, jei Tėvas, kurs yra mane siuntęs, jo nepatrauks"*, Jono 6, 44. Trauk tad mus, Viešpatie, prie Savo Sūnaus, o trauk tais būdais, kuriuos matysi esant sėkmingiausius. Vienas tokių būdų yra rožančius, nes gyvai mums primena Tavo Sūnaus atliktus darbus žemėje ir gėrybes, kurias jais pelnė, todėl uždek mūsų širdis rožančiaus meile ir ne tik mūs, bet ir visų tų, kurie dar jo nepažįsta ir nesinaudoja jo gėrybėmis. Daug stebuklų esi padaręs, Viešpatie, Tavo Bažnyčioje amžiams bėgant per rožančių, todėl drįstame prašyti, kad padarytumei dar ir tą, kad visi, kurie kalbės jį dievotai, įgytų ištvermės iki galo malonę. Tos malonės mes pakartotinai prašome rožančiuje Tavo Sūnaus Motinos, sakydami: *"Šventoji Marija, Dievo Motina, melsk už mus nusidėjėlius dabar ir mūsų mirties valandoje"*.

Pasižadame, Viešpatie, kalbėdami rožančių, kalbėti šiuos paskutinius žodžius su ypatingu karštumu ir dievotumu.

APIE DIEVO GARBINIMĄ LŪPOMIS

Spalio 8 d.

1. ĮŽANGA. Apaštalas šv. Jonas apreiškimo metu girdi iš dangiškojo sosto balsą, kuris kviečia visus jo tarnus, mažus ir didelius, garbinti Dievą. „Iš sosto, sako, išėjo balsas,

kuris tarė: Garbinkite Dievą visi jo tarnai ir kurie jo bijote, maži ir dideli. Aš girdėjau tarsi didžios minios balsą, ir tarsi daugelio vandenų balsą, ir tarsi didelių griausmų balsą tariant: Aleliuja, nes mūsų Viešpats Dievas Visagalis ėmė viešpatauti", Apr. 19, 5-6.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apvalytų mūsų širdis ir mūsų lūpas nuo visokio nešvarumo ir sutepimo, kad tuo būdu padarytų jas vertas jį garbinti, kaip kad apvalė Izaijo pranašo lūpas žėrinčia anglimi ir padarė jas tinkamas Dievo žodžiui skelbti.

MĄSTYMAS

1. KALBOS TIKSLAS

Žmogus kalba, kai nori pareikšti savo mintis kitiems. Kai neturi ko pareikšti arba nenori, tuomet tyli. Taip tylėjo evangelijoje aprašytas žmogus, kuris atėjo į karaliaus vestuves be vestuvinių drabužių. Paklaustas, kodėl taip padaręs, tylėjo, nes neturėjo ką sakyti. Išganytojas, Piloto klausinėjamas kančios metu, turėjo daug ką pasakyti, bet tylėjo, nes nematė reikalo kalbėti, Pilotas juk aiškiai matė, kad jis yra nekaltas. Kalba tad, kaip matome, turi tikslo išreikšti kalbančiojo mintis. Gyvuliai nekalba dėl to, kad neturi ką pasakyti, neturi minčių. Jie turi jausmus, kuriuos ir reiškia tam tikrais garsais, bet tie garsai neturi jokios minties.

Sugebėjimas kalbėti, arba, kitaip sakant, sugebėjimas išreikšti savo mintis žodžiais turi neapsakomos reikšmės žmonių gyvenime. Jis padeda žmonėms susisiekti savo tarpe, dalintis mintimis, rinktis reikalingų žinių, šauktis pagalbos, žodžiu, daryti savo gyvenimą žemėje lengvesnį ir tobulesnį. Atimkime žmonėms kalbą, o kartu su ja atimsime ir tūkstančius įvairių gėrybių.

2. KALBA SU DIEVU

Kad žmonių savitarpiuose santykiuose kalba yra reikalinga, niekas neabejoja, nes be kalbos sunkiai ir labai ne-

tobulai galėtume perduoti savo mintis kitiems ir pasinaudoti jų mintimis.

Visai kitaip dalykai stovi, kai pereiname į santykius su Dievu. Dievas žino visas mūsų mintis nuo amžių. Pirmiau, negu mes gimėme, Dievas yra suskaitęs visus mūsų žingsnius, ištyręs mūsų kelius, pramatęs visas mūsų mintis ir troškimus, nėra tad galimybės pasislėpti nuo Dievo su kokia nors mintimi, o paskui pareikšti jam ją žodžiais. Tai galima padaryti tik su žmonėmis, nes jie nežino mūsų minčių, o sužino tik iš mūsų kalbos.

Taip dalykams esant, atrodytų, kad melstis lūpomis, skelbti Dievo garbę žodžiais yra tuščias ir nereikalingas dalykas, kad pakanka garbinti jį dvasioje ir tiesoje, kaip kad pats Išganytojas mokė daryti Samarijietę, sakydamas: *"Dievas yra dvasia, ir jo garbintojams reikia garbinti dvasioje ir tiesoje"*, Jono 4, 24. Pats dangiškasis Tėvas reiškia nepasitenkinimo, kai jį žmonės garbina vien lūpomis, todėl ir sako Izaijui pranašui: *"Šita tauta artinasi savo burna ir garbina mane lūpomis, o jos širdis toli nuo manęs"*, Iz. 29, 13.

Tačiau įžvelgę giliau į Dievo parėdymus, rasime, kad lūpų malda ne tik nėra atmetama ir paniekinama, bet yra įsakyta. Sename Įstatyme rasime žyduose daug maldų, kurias jie kalbėjo lūpomis, ir tai garsiai ir viešai, kurias patsai Dievas buvo įsakęs. Pas pranašą Joelį randame Dievo pamokymą, kaip kunigai turi melstis ir prašyti jo pasigailėjimo: *"Tarp prieangio ir altoriaus teverkia kunigai, Viešpaties tarnai, ir tesako: Pasigailėk, Viešpatie, pasigailėk savo tautos ir neduok savo tėvainystės paniekinti, kad ja viešpatautų tautos. Kam turėtų sakytis tautose: Kur yra jų Dievas?"*, Joel. 2, 17.

Naujame Įstatyme patsai Išganytojas davė lūpų maldos pavyzdį daugelyje vietų, ir apaštalus mokė melstis panašiai, sakydamas: *"Jūs taip melskitės: Tėve mūsų, kurs esi danguje* etc. (Mato 6, 9). Jeigu kada atsitiko, kad Die-

vas peikė lūpų maldą, tai buvo tada, kai toji malda buvo melaginga, kai žmogus mąstė kitaip, o kalbėjo kitaip. Sakė, pvz., kad jis myli Dievą visa savo širdimi, o iš tikrųjų Dievo visai nemylėjo, nes nevykdė jo valios. Taip kalbėdami žmogų galime apgauti, nes žmogus nemato, kas yra mūsų viduje, bet Dievo negalime, nes jis skaito mūsų mintis kaip atverstą knygą, todėl jis mato, ar mūsų maldos žodžiai derinasi su vidaus nusiteikimu, ar ne. Jei nesiderina, tuomet malda tampa melaginga ir Dievui nepriimtina.

Jeigu vieni žodžiai galėtų sudaryti gerą maldą be vidaus nusiteikimo, tuomet ir mašina galėtų melstis, kuri kartoja gyvo žmogaus žodžius, tuomet paleidę tokią mašiną labai lengvai atliktume maldos pareigą.

3. LŪPŲ MALDOS REIKŠMĖ

Jeigu Dievas yra užgyręs ir įsakęs lūpų maldą, reiškia, kad toji malda yra naudinga, daugiau, ji yra ir reikalinga. Kadangi Dievas žino mūsų mintis ir be mūsų žodžių, todėl aišku, kad lūpų malda yra naudinga ir reikalinga ne Dievui, bet mums patiems.

Kad tai suprastume, pažvelkime į žmonių santykius ir pažiūrėkime, kokie yra gyriaus vaisiai žmonių tarpe. Jei girsime gerą žmogų ir vertą pagyrimo, sustiprinsime jį gerume ir paskatinsime būti geresniu, todėl ir Išganytojas nesigailėjo pagyrimų tiems, kurie to buvo verti: jis gyrė moterį kananietę dėl jos gyvo tikėjimo, gyrė šimtininką, gyrė šv. Petro išpažinimą, o tie pagyrimai žadino jų sielose dar didesnį gerumo troškimą. Girdami kokį daiktą ar asmenį karštais žodžiais, žadiname didesnį meilės karštį savo viduje, tas daiktas pasidaro ir mums brangesnis ir meilesnis. Štai kodėl kalbėtojai taip įkaista bekalbėdami. Pagaliau, girdami ar peikdami kokį daiktą ar reikalą, įkaitiname ir klausytojus, todėl žmonės daro susirinkimus svarbiais reikalais ir kviečia į juos žymiausius kalbėtojus, kad įkaitintų klausytojus ir privestų juos karštiems nutarimams.

Panašius vaisius duoda ir lūpų malda. Žinoma, girdami ir garbindami Dievą, negalime padidinti jo gerumo, nes jis yra visokio gerumo pilnybė, bet galime mes pasidaryti geresni, sukeldami savyje karštesnę jo meilę. Tą tad tiesą, kad žmogus, garbindamas Dievą, darosi geresnis, psalmė ir reiškia, sakydama: *"Šlovinimo auka gerbia mane (Dievą): ir čia yra kelias, kuriame aš jam parodysiu Dievo išganymą"*, Ps. 49, 23.

Lūpų malda teikia naudos ir tiems, kurie ją girdi, nes išjudina jų jausmus ir traukia širdį prie Dievo, anot psalmės pasakymo: *"Aš visą laiką šlovinsiu Viešpatį, jo gyrius bus visuomet mano burnoje... tegul girdi romieji ir tesidžiaugia. Šlovinkite su manim Viešpatį ir aukštinkime drauge jo vardą"*, Ps. 33, 2—4. Žmonės, dalyvaudami bendrose maldose, nejučiomis prisirenka pilnas ausis šventų žodžių, kurie dilgina jausmus ir kelia juos prie Dievo. Mylintiems tad Dievą nepatartina yra klausytis tuščių kalbų, kad neatšaltų savo meilėje, o atšalusiems patartina dalyvauti bendrose maldose, klausytis šventų žodžių ,kad sušildytų savo meilę ir grįžtų prie Dievo.

4. LŪPŲ MALDA YRA KALBOS DUOKLĖ

Visos gėrybės, kokias mes tik turime, iš Dievo dosnumo turime, todėl, kad to neužmirštume, Dievas įsakė dalį įgytų gėrybių paaukoti jo garbei. Tai darydami mes gyvai prisimename Dievo gerumą, skatiname dėkingumui už gautas gėrybes, o tuo pasiekiame tų gėrybių padidinimo, nes dėkingiems Dievas daugiau suteikia.

Kadangi kalba irgi yra Dievo dovana, ir tai ne menkiausia, todėl turime daryti Dievui aukas ir kalba, skelbdami jo garbę, aukštindami jo vardą. Ta prasme ir kalba pranašas Izaijas, sakydamas: *"Aš atsiminsiu Viešpaties pasigailėjimus, girsiu Viešpatį dėl viso to, ką mums Viešpats yra suteikęs"*, Iz. 63, 7. Kitoje vietoje pats Dievas pareiškia, kad šlovės auka yra jam malonesnė negu gyvulių au-

kos: *"Argi,* sako, *aš valgysiu jaučių mėsą? arba ar gersiu ožių kraują? Atnašauk Dievui šlovinimo auką ir atitesėk savo įžadus Aukščiausiam"*, Ps. 49, 13—14. Dievo tad garbinimas lūpomis yra tikra auka, kurią turime jam atiduoti.

5. IR GIESMĖMIS REIKIA DIEVĄ GARBINTI

Giedamas žodis geriau pasiekia savo tikslą, negu kalbamas žodis, todėl kas garbina Dievą giesmėmis, tas dvigubai jį garbina. Jei gyvas maldos žodis sujudina ir kalbantį ir klausantį, tai juo labiau sujudina vieną ir kitą žodis giedamas. Šv. Augustinas prisipažįsta, kad Bažnyčios giedojimai darydavę jam didelį įspūdį, kad verkdavęs, jų besiklausydamas.

Angelai ir šventieji danguje garbina Dievą giedojimais. Tai girdėti buvo leista pranašui Izaijui ir apaštalui šv. Jonui: *"Aš girdėjau,* sako šv. Jonas, *iš dangaus balsą, kaip daugelio vandenų balsą ir kaip didelio griaustinio balsą. Tas balsas, kurį aš girdėjau, buvo kaip balsas arpininkų, žaidžiančių savo arpomis. Jie giedojo tarsi naują giesmę ties sostu ir ties keturiais gyvūnais"*, Apr. 14, 2—3.

Patikrinkime ir mes savo lūpų maldas ir giesmes, ir pažiūrėkime, kaip mes jomis garbiname Dievą, jei kas yra taisytina, pasiryžkime pataisyti ,kad nebūtume apkaltinti Dievo garbinimo apsileidimu.

ŠIRDIES ŽODIS. Neapsakomas esi, Viešpatie, todėl nė vienas sutvėrimas nepajėgs išreikšti savo kalboje nei Tavo didumo, nei Tavo garbės ,nei Tavo gailestingumų skaičiaus. Jei Tobijo šeima tirpo dėkingumu ir siūlė Rafaeliui arkangelui pusę savo turto už tai, kad jis palydėjo jos sūnų į tolimą kelionę ir grąžino jį sveiką ir pilną visokių gėrybių, tai ką turėtume jausti savo širdyse, kokias gėrybes turėtume siūlyti Tau, Viešpatie, mes, kurie esame apdovanoti daug didesnėmis gėrybėmis, negu Tobijo šeima. Kada sužinojo, kad tas jų geradaris yra angelas ir kad Tavo įsakymu jis jiems tarnavo, parpuolė kniubsti žemėn ir tris valandas

šlovino Tave, paskui atsikėlę pasakojo visiems Tavo stebuklus, girdami Tave ir aukštindami Tavo vardą. Dar daugiau, negu Senojo Įstatymo teisingi žmonės, mes turėtume Tave girti ir aukštinti, nes, iš vienos pusės, daugiau ir brangesnių gėrybių esame gavę, o, iš kitos, esi vertas didesnės garbės, negu mūsų jėgos neša. Teisingai tad šventi Tavo tarnai skatina mus Tave garbinti tiek, kiek pajėgsime, nes niekad netesėsime garbinti iki to laipsnio, kokio esi vertas. Vertas esi, Viešpatie, begaliniai didelio gyrio, o tokio mes Tau duoti negalime, nes esame tik dulkė ir pelenas. O visgi vertas yra pagyrimo toks skolininkas, kuris stengiasi visomis jėgomis atiduoti bent dalį skolos, jei nepajėgia visos, mažina ir varžo savo išlaidas ,kad tik daugiau liktų skoloms apmokėti. Taigi ir mes, Viešpatie, būsime girtini Tavo akyse, jeigu vengsime tuščių ir nereikalingų žodžių, kad daugiau jų galėtume sutaupinti Tavo garbei skelbti ir skelbsime ją, kur tik galėsime ir kiek galėsime. Yra, Viešpatie, ir kita priežastis, kuri mums deda pareigą Tave garbinti lūpomis. Viską, ką tik mes turime, iš Tavo dosnumo turime, todėl, kad tos tiesos neužmirštume, turime dalį iš Tavęs įgytų gėrybių skirti Tavo garbei. Jeigu dabar imsime svarstyti kalbos dovaną, rasime, kad ji nėra viena menkiausių dovanų, nes be jos be galo sunkus būtų mūsų gyvenimas žemėje. Kalba gelbsti mums pažinti tiesą, ypatingai tą, kurios reikia išganymui, kalba duodamos visos žinios, visi mokslai, kalba yra priemonė susisiekti su kitais žmonėmis, pasinaudoti jų mintimis ir patyrimu, prisišaukti jų pagalbos, todėl žmogus, netekęs kalbos, pasidaro bejėgis, lyg mažas vaikas. Jeigu tad kalba yra taip didelė ir taip brangi Tavo dovana, teisinga ir tinkama, kad duotume Tau ir kalbos duoklę, kaip kad darome aukas ir atnašas savo turtų, gabumų ir kitų Tavo dovanų. Kad Tu, Viešpatie, neniekini tos duoklės, bet priimi ją maloningai, liudija visas Senas ir Naujas Įstatymas, liudija visos tikybinės apeigos, kuriose, šv. Dvasiai vadovaujant, buvo sukurtos gražiausios maldos Tavo garbei

išreikšti, gražiausi ir jautriausi giedojimai žmonių širdims sujudinti ir patraukti jas į Tave. Vieno dalyko Tu reikalauji, būtent, kad lūpos, kurios Tave garbina, būtų nesuteptos ir švarios. Todėl Tu pasiuntei Serafą, kad žėrinčia anglimi apvalytų Izaijo pranašo lūpas ir padarytų jas tinkamas Tavo garbei skelbti. Apvalyk ir mūsų lūpas karšta anglimi, padaryk jas nesuteptas, kad žodis, kuris iš jų išeis, neterštų Tavo garbės, bet ją skelbtų, apsaugok mus nuo nešvarių kalbų ir žodžių.

Pasiketiname, Viešpatie, kreipti ypatingą dėmesį į lūpų maldas, kad jas atliktume ne paskubomis, apsileidusiai, bet iš lėto ir gražiai, kad turėtume laimės Tau patikti.

APIE NETINKAMĄ DIEVO GARBINIMĄ

Spalio 9 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime mūsų Išganytojo įspėjimo, kad ne visi, kurie garbina Dievą, įeis į dangaus karalystę. Štai jo paties žodžiai: „Ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie, įeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę“, Mato 7, 21.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad mus apsaugotų nuo suklydimo jo garbinime, kad negarbintume jo, kaip kad mus kursto kūnas ir kraujas, mūsų pagedusi prigimtis, bet taip, kaip to reikalauja jo švenčiausia valia, kaip jam patinka.

MĄSTYMAS

1. NETINKAMAS TIKROJO DIEVO GARBINIMAS

Yra žmonių, kurie mano, kad užtenka Dievą garbinti bet kokiu būdu, kad tik garbinimo pareiga būtų atlikta. Jiems tuomet visi tikėjimai atrodo geri, nes visi šiokiu ar

tokiu būdu garbina Dievą. Kad toks manymas yra klaidingas, liudija patsai mūsų Išganytojas, sakydamas: *"Ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie, įeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę"*, Mato 7, 21.

Kad suprastume, kodėl Dievas nepriima kiekvieno garbinimo, kurį žmonės jam teikia, prisiminkime, kad Dievas yra tiesa, o tiesa nepakenčia šalia savęs jokio melo. Jei tiesa yra, kad du syk du keturi, užgaus tiesą, jei kas sakys, kad trys ar penki. Panašiai užgauna Dievą tie garbinimai, kurie išreiškia ne tiesą, bet melą. Melą gi išreiškia tada, kada išreiškia melagingą žmogaus dvasios nusiteikimą Dievui. Tiesa yra, pvz., kad Kristus atėjo į šį pasaulį, gyveno žemėje ir mus atpirko savo kentėjimais ir savo mirtimi. Jeigu dabar kas tuo netikėtų ir garbintų Dievą, laukdamas Kristaus atėjimo, kaip kad daro žydai, jo garbinimas reikštų melagingą dvasios nusiteikimą, o tuo pačiu būtų pats melagingas ir Dievui nepriimtinas.

Panašiai atsitinka su visais tikėjimais, kurie turi klaidingą mokslą apie Dievą. Savo apeigomis, savo maldomis jie tą mokslą išreiškia, nes išviršiniai dalykai yra ne kas kita, kaip vidaus nusiteikimo atspindys. Kadangi tas vidus yra nusiteikęs melagingai, melagingą ir neprimtiną Dievui padaro ir visą išviršinį Dievo garbinimą.

Gali kai kam ateiti mintis, kad yra tikėjimų, kurie turi ne visiškai suklaidintą mokslą apie Dievą, jie yra tik kai kurias tiesas pakeitę ar atmetę, kitas gi išpažįsta teisingai, todėl jų apeigos ir maldos ne visiškai yra melagingos, bet tik dalinai, todėl Dievo garbinimas tame tikėjime bent dalinai turėtų būti Dievui priimtinas.

Kad toks manymas yra klaidingas, galime rasti pavyzdžių kasdieniniame gyvenime. Arklys turi keturias kojas. Jeigu vieną iš jų nusilaužia, pasidaro netinkamas jokiam darbui, ir niekas nesako, kad dar jis turi tris kojas sveikas, todėl gali dirbti trimis kojomis. Panašiai yra ir su tikėji-

mais. Kuris jų atmeta nors vieną Dievo apreikštą tiesą, pasidaro niekam netinkamas, kaip tas arklys nulaužta koja. Tą išvadą patvirtina ir Išganytojas, sakydamas: *"Taigi kas panaikintų vieną šitų mažiausių paliepimų ir taip mokytų žmones, bus vadinamas mažiausias dangaus karalystėje"*, Mato 5, 19. Panašiai kalba ir Jokūbas apaštalas: *"Kas nors laikytų visą įstatymą, prasikalstų gi vienu dalyku, tas yra kaltas visais"*, Jok. 2, 10.

Kadangi savo jėgomis žmogus negali pilnai pažinti Dievo, o tuo negali susekti jo valios ir atiduoti jam tinkamos garbės, Dievas apreiškimo keliu pamokė žmones apie save, davė savo įsakymus, smulkmeniškai išdėstė garbinimo būdus, todėl tik tas tinkamai garbina Dievą, kas laikosi Dievo nustatytos tvarkos. Kas laužo tą tvarką ir bando Dievą garbinti savotišku būdu, ne tokiu, kokį Dievas įsakė, tas užgauna Dievą ir pasidaro kaltas jo akyse. Žydai klausė, kodėl Dievas nepažvelgė į jų pasninkus ir kitas atgailas: *"Kam,* sako, *mes pasninkavome ir tu nepažvelgei, žeminome savo sielas ir tu nežinojai?"*, Iz. 58, 3. Atsako jiems Viešpats: *"Štai jūsų pasninko dienoje randasi jūsų pačių valia"*, Iz. 58, 3. Dievas tad reikalauja, kad žmonės jį garbintų ne sauvališkai, bet sulig jo paties nustatyta tvarka.

Dievas, daug sykių kalbėjęs žmonėms per pranašus, paskiausiai prakalbėjo per savo Sūnų ir išdėstė visas jų pareigas Dievo linkui. Dievo Sūnus įsteigė Bažnyčią ir ją įgaliojo toliau tęsti jo darbą, sakydamas: *"Kas jūsų klauso, tas manęs klauso; kas jus niekina, mane niekina. Kas gi mane niekina, niekina tą, kurs yra mane siuntęs"*, Luko 10, 16. Kas tad nori garbinti Dievą šiandien, turi laikytis tos tvarkos ir to būdo, kurį užgiria ir palaiko katalikų Bažnyčia. Jeigu gi kas, paniekinęs Bažnyčiai priklausantį klusnumą, ims Dievą garbinti savotišku būdu, tas ne tik nepagarbins Dievo, bet jį skaudžiai įžeis, nes Išganytojas aiškiai sako, *"kas jus niekina, tas mane niekina. Kas gi mane niekina, niekina tą, kurs yra mane siuntęs"*, Luko 10, 16. Visos

tad heretikų ir įvairių atskalūnų pamaldos yra ne kas kita, kaip Kristaus ir Dievo išniekinimas, todėl draudžiama katalikams jose dalyvauti, nes jie tas pamaldas sukūrė niekindami katalikų Bažnyčią, jos įstatymus ir jos įgaliojimus.

Niekina Dievą ir katalikas, kuris pasirenka sau tokį dievotumo būdą, kurio Bažnyčia neužgiria, kuris, pvz., neklauso šv. Mišių šventą dieną, sakydamas, kad jis galįs pasimelsti ir namie.

2. STABMELDYBĖ

Jeigu melagingas yra dievotumas ir Dievui nepriimtinas, kada žmogus garbina Dievą savotiškai, reiškia ne taip, kaip Dievas yra įsakęs, tai dar melagingesnis pasidaro tas dievotumas, kuriame žmogus atiduoda dievišką garbę sutvėrimams, laikydamas juos galybėmis, lygiomis pačiam Dievui.

Dievas yra taip didelis, kad visi sutvėrimai jo akivaizdoje, tarsi jų visai nebūtų, tiek reiškia, kiek reiškia dulkė mūsų akyse. O čia štai žmogus lenkiasi prieš tas dulkes ir laiko jas lygias pačiam Dievui išmintimi, galybe ir visomis tobulybėmis. Sunku įsivaizduoti, kaip didelė neteisybė ir kaip didelis melas glūdi tokioje garbėje, todėl negalima įsivaizduoti, kaip labai ji nepatinka Dievui ir kaip didelę nuodėmę daro tie, kurie garbina stabus. Šv. Povilas, atvykęs į Atėnus ir pamatęs miestą, paskendusį stabmeldybėje, buvo sujudintas iki sielos gelmių, nes jautė, kaip baisiai ji nepatinka Dievui ir kaip ji jį užgauna.

Iš kitos vėl pusės ir žmogus, paskendęs stabmeldybėje, ne tik negali pakilti aukštyn tobulybėje ir žmoniškume, bet puola žemyn, žemiau neprotingų sutvėrimų. Tą žmogaus pažeminimą stabmeldybėje gyvais žodžiais aprašo šv. Povilas savo laiške Romėnams: *"Jie,* sako, *pakeitė nemaraus Dievo garbę maraus žmogaus, net paukščių, keturkojų ir šliužų paveikslo panašumu. Todėl Dievas juos padavė jų širdies geismams, susitepimui, kad patys sau terštų savo kūnus, — tuos kurie pakeitė Dievo tiesą melu, garbino ir*

tarnavo verčiau sutvėrimui kaip Sutvėrėjui", Rom. 1, 23—25.

3. ŽYNIAVIMAS

Dievas nepavydi žmogui žinių, priešingai jį skatina rinkti tas, kurių jam reikia ar tai, kad pasiektų išganymą, ar kad tinkamai eitų savo pareigas. Pats Išganytojas siuntė apaštalus skelbti evangeliją visam pasauliui, skelbti Dievo karalystę, nes tos žinios reikalingos išganymui. Kitos žinios yra reikalingos žmogaus gyvenimui žemėje, kad galėtų save išmaitinti, apsisaugoti nuo ligų ir kitų pavojų, viešpatauti žemesniems gaivalams pagal Dievo įsakymą. Tas žinias Dievas ir barstė gamtoje gamtos paslapčių pavidale, kurias žmogus gali susekti savo darbu, įvairiais bandymais ir tyrinėjimais.

Bet yra tiesų, kurias Dievas paslėpė nuo žmogaus, nes jos yra jam visiškai nereikalingos, o kartais gali būti net kenksmingos. Taip paslėpė nuo mūsų mirties valandą, pasaulio pabaigos laiką, išrinktųjų skaičių, būsimų laikų įvykius ir daug kitų panašių tiesų. Jei žmogus čia susitaiko su Dievo valia, jis pagerbia Dievą, nes nenori nieko žinoti prieš Dievo valią. Tačiau yra žmonių, kurie smalsumo vedini norėtų sužinoti ir tas paslaptis, kurios yra žinomos vienam Dievui, arba bent dvasių pasauliui. Kadangi geros dvasios nelaužo Dievo valios ir netiekia žmogui nereikalingų žinių, todėl žmogus pasiryžo kreiptis prie piktųjų dvasių, kad iš jų išgautų žinias, kurių trokšta jo smalsumas. Toks elgesys ne tik užgauna Dievą, bet ir patį žmogų pastato didelin pavojun. Tokiu keliu surinktos žinios dažnai yra klaidingos, apgaulingos, nes šėtonas, pasinaudodamas žmogaus neklusnumu Dievui, sunaikina visiškai Dievo karalystę žmogaus viduje.

4. BURTAI

Kas žmogui duoda laimę ar nelaimę, Dievas pakankamai yra pamokinęs žmogų, pakanka tad laikytis Dievo įsakymų, kad tūkstančiai nelaimių praeitų per mūsų galvą, jos

neužgaudami. Jeigu dabar žmogus nepasitiki Dievo įsakymais, o į jų vietą pastato kitas savo išgalvotas taisykles, laimingas, ar nelaimingas dienas, skaitlines ir kitus panašius daiktus, tas užgauna Dievą ir save nuskriaudžia anot psalmės pasakymo: *"Jie nesišaukė į Viešpatį ir drebėjo iš baimės tenai, kur nebuvo ko bijoti"*, Ps. 13, 5.

Atsiprašykime Viešpatį už netinkamai suteiktas jam garbes ir pasiryžkime jį garbinti pagal Bažnyčios nuostatus.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, uždėdamas kokią pareigą Tavo sutvėrimams, Tu pasėji kartu į jų prigimtį ir norą tą pareigą vykdyti. Štai Tu liepei paukšteliui skrajoti oru ir linksminti mus savo maloniu čiulbėjimu. Paukštelis vykdo tą paliepimą visu savo uolumu, nes randa sau malonumo jame, o tą malonumą Tu jam suteikei, lengvindamas jam jo pareigą. Viduriams įsakei virškinti maistą ir gaivinti žmogaus kūną. Viduriai jaučia malonumo, dirbdami savo darbą; jaučia skausmą, negalėdami atlikti savo pareigos dėl maisto trūkumo. Iš to galime jau spėti, kad ir žmogus, gavęs iš Tavęs pareigą Tave pažinti, Tave mylėti ir Tau tarnauti, negalėjo būti nuskriaustas savo prigimtyje ir negalėjo negauti to palinkimo savo pareigoms, kurį davei paukšteliui, viduriams ir visiems kitiems gyvūnams. Žmogų Tu, Viešpatie, ne tik nenuskriaudei, bet dargi jam daugiau suteikei, negu kuriems kitiems sutvėrimams: Tu, sutverdamas jį pagal savo paveikslą ir panašumą, pastatei ant jo savo antspaudą, anot reikšmingo psalmės pasakymo: *"Ant mūsų spindi tavo veido šviesa, Viešpatie; tu duodi linksmybės į mano širdį"*, Ps. 4, 7. Tą tad Tavo antspaudą žmogus nešioja savyje visur ir visais laikais, jis ją jaučia ir nerimsta, ir tol neturės ramybės, kol nesuras Tavęs, anot šv. Augustino nusiskundimo: *"Nerimsta mano širdis, Viešpatie, kol nenurims Tavyje"*, Confes. Maža dar Tau buvo, Viešpatie, pasėti į žmogaus širdį Tavęs troškimą, Tu jį aprūpinai įvairiomis apsaugomis, kad jis nepaklystų kelionėje į am-

žiną buveinę, Tu įsakei savo angelams saugoti jį visuose jo keliuose, kad neužgautų savo kojos į akmenį (Ps. 90, 12). O visgi, Viešpatie, nepaisant Tavo taip didelio rūpestingumo apsaugoti žmogų nuo paklydimo, daugelis žmonių paklysta kelionėje į amžinybę, paklysta Tave garbindami, atiduoda Tau tokią garbę, kurios Tu negali priimti, o tuo praranda teises į Tavo karalystę. Pamokyk tad, Viešpatie, mus kur glūdi to liūdno fakto priežastis, kodėl tik saujelė žmonių ištikimai Tau tarnauja, vykdydami Tavo valią, kodėl milžiniška dauguma Tavęs nepažįsta ir klaidžioja tamsybėse. Kadangi, Viešpatie, Tavo darbuose negali būti mažiausio netobulumo, todėl visos tos apsaugos, kuriomis mus aprūpinai, kad nenukryptum nuo tiesos kelio, taip yra šventos ir saugios, kad nė vienas žmogus nepaklystų, jei norėtų ištikimai jų laikytis. Visa mūsų nelaimė glūdi tame, kad mes daugiau pasitikime savo išmintimi, savo įspūdžiais ir nusiteikimais, negu Tavo įsakymais, kuriuos visuomet norime taisyti, karpyti ir taikinti prie savo viendienių ir siaurų pažiūrų. Tą nepasitikėjimą Tavo įspėjimais ir Tavo įsakymais parodė jau pirmieji mūsų tėvai rojuje, klausydami geriau šėtono kuždėjimo, negu Tavo draudimų. Šiandien mes turime Tavo Sūnaus Bažnyčią, kuria, kaip laivu, neklaidingai ir saugiai galėtume pervažiuoti šio gyvenimo vandenyną, jei tik klausytume jos įspėjimų, gyventume jos mintimi, visiškai pasiduotume jos vadovybei. Bet daugelis pasirenka verčiau klausyti savo pagedusios prigimties kuždėjimų, negu Bažnyčios parėdymų, pašiepia ir smerkia jos gyvenimą, jos papročius, jos apeigas, o tuo atsitraukia nuo tiesos kelio. Suteik tad, Viešpatie, mums didesnę Tavo Bažnyčios meilę, gilesnį jos mokslo supratimą, didesnį jos gyvenimo branginimą, kad, turėdami ją Motina, būtume laimingi turėti Tave Tėvu.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, patikrinti mūsų dievotumus ir pažiūrėti, ar jie derinasi su Tavo šventos Bažnyčios nuostatais.

APIE DIEVO GUNDYMĄ

Spalio 10 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime antrąją mūsų Išganytojo pagundą, kai šėtonas nunešė jį ant bažnyčios stogo ir siūlė jam pulti žemėn, nes esą parašyta, kad Dievas davęs įsakymą savo angelams nešioti jį ant savo rankų, kad kartais neužsigautų sau kojos į akmenį. Atsako jam Išganytojas: „Taip pat parašyta: Negundysi Viešpaties, savo Dievo", Mato 4, 7.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad šėtonas nesuklaidintų mūsų šv. Rašto žodžiais, kad savo gyvenimą remtume Dievo įsakymais, tvirtai jais pasitikėdami ir nereikalautume save iš jų išskirti.

MĄSTYMAS

1. DIEVO GUNDYMAS

Gundymu paprastai vadiname žmogaus viliojimą arba jo traukimą į nuodėmę. Tokia prasme imame pirmųjų mūsų tėvų gundymą rojuje. Pirm nusidėsiant jie buvo pagundos viliojami, o paskui ir įtraukti į nuodėmę.

Tokia prasme negalime imti Dievo gundymo, nes nėra mažiausios galimybės įtraukti Dievą į nuodėmę, todėl gundyti čia reiškia ką kitą, būtent mėginti, bandyti. Bandome daiktus, gyvulius ir žmones, kai nežinome jų ypatybių arba bent jomis abejojame ir bandymu norime jas ištirti. Taip tyrė jaučius vienas iš pakviestųjų į karališkas vestuves. Teisinosi, kad negalįs ateiti, nes pirkęs penkis jungus jaučių ir einąs juos išmėginti, atsiprašinėjo karalių ir tikėjosi būti išteisintu.

Šia mėginimo prasme gundė Išganytoją ir šėtonas. *"Jei,* sako, *tu Dievo Sūnus, sakyk, kad iš šitų akmenų pasidarytų duonos"*, Mato 4, 3. Šėtonas gerai žinojo, kad Dievo Sūnus

gali padaryti tokį stebuklą, todėl, jei Kristus jį padarys, įrodys, kad jis tikrai yra Dievo Sūnus.

Bandyti galime ir žodžiais ir darbais. Bandome žodžiais, kada besikalbėdami su artimu tiriame jo žinias, jo norus, jo pajėgas. Bandome darbais, kada viliojame jį į tokius darbus, iš kurių galėtume pamatyti jo išmintį, jo valią ar valdžią.

Vienu ir kitu būdu galima gundyti Dievą. Gundome žodžiais, kada, besikalbėdami su Dievu maldoje, prašome jo ko nors tuo tikslu, kad ištirtume jo žinojimą, galybę ir valdžią, o ne dėl to, kad prašomasis dalykas iš tikrųjų būtų mums reikalingas. Gundome Dievą darbais, kada atliekame tokius darbus, kurie verstų Dievą parodyti savo buvimą, savo žinojimą ar galybę. Štai, pvz., pastato kas save pavojun, žiūrėdamas, ar jį Dievas gelbės, ar ne. Bedieviai savo burnojimais prieš Dievą bando įrodyti, kad Dievo nėra, nes, sako, jeigu Dievas būtų, juos už tai nubaustų, o jeigu nebaudžia, reiškia, kad jo nėra, arba kad jis nesirūpina žmonių darbais.

Gundome Dievą ir tada, kada, nors ir neturime gundymo minties, tačiau elgiamės ar meldžiamės taip netinkamai, kad tas elgesys ir toji malda atrodo neturi kito tikslo, kaip Dievo gundymą, jo gerumo, jo žinojimo ir galybės tyrimą. Kas, pvz., pavojaus ištiktas, šoka ant arklio ir smarkiai jį varo, neatrodo, kad jis bandytų arklį, jis bėga nuo pavojaus. Kas gi arklį panašiai vaikytų be jokio pavojaus, atrodytų, kad jis jį bando.

Panašiai atsitinka ir mūsų santykiuose su Dievu. Jei kas, pvz., aplinkybių verčiamas ir neturėdamas kitokios išeities šaukiasi Dievo ir atsiduoda jo apvaizdai, tas negundo Dievo. Negundė Dievo nei Jozapatas, Jeruzalės karalius, kuris, matydamas priešų daugybę, šaukėsi Dievo pagalbos, sakydamas: *"Mūsų Dieve, argi tu neteisi jų? Mes juk neturime tokios stiprybės, kad galėtume pasipriešinti šitai daugybei, kuri užpuola mus. O kadangi nežinome, ką turime da-*

ryti, nieko mums nelieka, kaip tik kreipti savo akis į Tave", 2 Kon. 20,12.

Jei tokio reikalo nėra, arba ir reikalui esant, jei žmogus gali lengvai pats išsiversti, gundo Dievą, jei prašo, kad Dievas jį aprūpintų. Kada šėtonas, nunešęs Išganytoją ant bažnyčios stogo, pasiūlė pulti žemyn, nes esą parašyta, kad angelai nešiosią jį ant savo rankų, kad kartais neužsigautų sau kojos į akmenį, atsakė jam Išganytojas: *"Taip pat parašyta: Negundysi Viešpaties, savo Dievo"*, Mato 4, 7. Dievą gundytų, jei kas, galėdamas nulipti nuo stogo laiptais, prašytų, kad Dievas jį nukeltų, nes norėtų išmėginti ar Dievas tikrai gelbsti žmogų.

2. DIEVO GUNDYMAS YRA NUODĖMINGAS

Gundymas, kaip matėme, sueina į bandymą arba mėginimą. Mėginame gi tuos daiktus, kurių nepažįstame, arba kurių ypatybėmis abejojame, nes niekas nemėgina žinomų daiktų arba tiesų. Kadangi nepažinti Dievo ir abejoti jo tobulybėmis yra nuodėmė, todėl ir visokis Dievo gundymas yra nuodėmė, nes remiasi Dievo nežinojimu ir abejojimu jo ypatybėmis. *"Negundysi Viešpaties, tavo Dievo, kaip gundei Gundymo vietoje"*, skamba Dievo įsakymas draudžiąs gundymą (Atk. 6, 16). Vienoje vietoje tyruose, trūkdami vandens, žydai pakėlė maištą prieš Mozę, sakydami, kad jis juos išvedęs iš Egipto čia numarinti. Tai buvo aiškus Dievo gundymas, nes, nepaisant daugelio stebuklų, kuriuos jie buvo matę nuo pat pradžios, jie vis vien nepasitikėjo Dievu ir abejojo, ar Dievas yra su jais, ar ne. Mozė praminė tą vietą Gundymas *"dėl Izraelio sūnų barnio ir dėl to, kad jie gundė Viešpatį, sakydami: Ar yra Viešpats tarpe mūsų, ar ne?"*, Iš. 17, 7.

Kai kada galima prašyti Dievo nepaprastų ženklų, neperžengiant įsakymo negundyti. Būna tai tada, kai kas nori pamokyti kitus, kaip kad daro mokslininkai, norėdami pamokyti savo mokinius: jie bando gerai jiems žinomus daik-

tus mokinių akivaizdoje ne kad patys pasimokytų, bet kad mokinius įtikrintų. Panašiu tikslu ir apaštalai prašė Dievo ženklų galybės, sakydami: *"Dabar, Viešpatie, pažvelk į jų grasymus ir duok savo tarnams skelbti su visu pasitikėjimu tavo žodį, ištiesdamas savo ranką, kad įvyktų gydymų, ženklų ir stebuklų tavo šventojo Sūnaus, Jėzaus, vardu"* (Apd. 4, 29—30).

Jeigu kas prašo iš Dievo ženklų dėl savo tikėjimo silpnumo, tas nusideda, nes nori patikrinti ar Dievas kalba tiesą, o tai užgauna Dievą. Tuo būdu reikia manyti, kad Zakarijas, šv. Jono Krikštytojo tėvas, nusidėjo, netikėdamas angelo apreiškimu, kad sulauksiąs sūnaus ir reikalavo ženklo. Už tai ir buvo nubaustas kalbos praradimu. Švenčiausioji P-lė nenusidėjo, prašydama angelo paaiškinti, kaip gali būti sutaikinta motinystė su panyste, kurios įžadą ji buvo padariusi, todėl angelas išpildė jos prašymą, ir jokios bausmės neskyrė.

3. DIEVO GUNDYMAS MAŽINA DIEVO GARBĘ

Religijos dorybė skatina žmogų atiduoti Dievui garbę. Jei kas netiki Dievo žodžiu, bet bando, ar Dievas kalba tiesą, tas labai mažina Dievo garbę, nes mąsto apie Dievą kaip apie paprastą žmogų, kuris gali pats suklysti ir kitus suklaidinti.

Žmogus klysta dėl to, kad neturi pilno tiesos pažinimo, arba kad jos nekenčia, kai ji jam yra nepalanki. Piktosios dvasios, pvz., nekenčia dieviškosios tiesos, todėl gundo ir klaidina žmones, kad užkirstų jiems kelią į išganymą. Jei dabar Dievas galėtų suklysti ir kitus suklaidinti, tai sektų iš to, kad Dievas neturi pilno tiesos pažinimo, arba kad tiesos nekenčia, nes ji jam yra nepalanki.

Taip manyti apie Dievą būtų gryna beprotybė, nes Dievas, būdamas pati tiesa ir visokios tiesos šaltinis, ne tik turi pilną tiesos pažinimą, bet ir jos aukščiausią meilę, todėl negali klysti nei pats, nei vesti kitus į paklydimą. Kas tad

mano apie Dievą žmogišku būdu, tas siaurina jo tobulybes, o tuo mažina jo garbę, nes Dievo garbė yra ne kas kita, kaip jo tobulybių pilnas pasirodymas.

4. DIEVO GUNDYMAS NĖRA SUNKIAUSIA NUODĖMĖ

Atrodytų, kad Dievo gundymas yra sunkesnė nuodėmė už stabmeldybę, nes prie Sinajaus kalno už stabmeldybę buvo nubausti tik dvidešimt trys tūkstančiai žydų, už Dievo gundymą buvo nubausta visa tauta, nes visa tauta turėjo išmirti tyruose, ir tik jų vaikai įėjo į Žadėtąją žemę.

Iš tikrųjų tai stabmeldybė yra sunkesnė už Dievo gundymą. Nuodėmės sunkumą reikia matuoti prieštaravimu Dievo garbei, juo kuri daugiau prieštarauja, juo yra sunkesnė. Daugiau prieštarauja tiesai visiškas jos užginčijimas, negu tik abejojimas ja. Kadangi stabmeldybė visiškai užginčija Dievo tiesą, o tuo visiškai griauna Dievo garbę, todėl yra daug sunkesnė nuodėmė, negu Dievo gundymas, kuris, abejodamas Dievo tiesa, visiškai nenaikina Dievo garbės, o tik ją mažina.

Kai dėl bausmės prie Sinajaus kalno už stabmeldybę, tai dvidešimt trijų tūkstančių žlugimas dar nebuvo visiškas nuodėmės išlyginimas, nes Dievas, liepdamas Mozei vesti tautą toliau, žada dar sugrįžti prie tos nuodėmės, sakydamas: *"Kas man nusideda, tą ištrinsiu iš savo knygos; tu gi eik ir vesk tą tautą, kur aš tau sakiau; mano Angelas eis pirm tavęs. Aš gi keršto dienoje nubausiu ir už šitą nuodėmę"*, Iš. 32, 33—34.

Bijokime tad nusidėti Viešpačiui, kad neištrintų mūsų iš savo knygos ir nenubaustų keršto dieną.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, skauda mums širdį, kada, padarę žmonėms daug gera, sulaukiame iš jų nepasitikėjimo, įtarinėjimų ir net atvirų persekiojimų; o juo tas geras, kurį padarėme, yra didesnis, juo ir skausmas darosi didesnis. Kas tad apsakys tą skausmą, kurį turėjo jausti Tavo Sūnus, kai jis atėjo pas savuosius daryti jiems gera, gelbėti

nuo amžinos pražūties, ir vesti į amžinus džiaugsmus, o jie jo nepriėmė, ir ne tik nepriėmė, bet persekiojo, įtarinėjo ir pagaliau, apšaukę piktadariu, prikalė jį prie kryžiaus. Panašiai, Viešpatie, ir mes visi elgiamės su Tavimi. Tu esi didžiausias mūsų geradaris, nes viską, ką tik mes turime, iš Tavo dosnumo turime, net Tavo Sūnaus atėjimas seka iš Tavo begalinio gailestingumo, atidavei, reiškia, mums viską, ką turėjai brangiausio. Koks tad skausmas turėtų Tave apimti, jei galėtumei jausti skausmą, kai pažvelgi į mūsų elgesį Tavo atžvilgiu. Nors tiek gero esame patyrę iš Tavęs, o visgi nešiojame savo širdyje nepasitikėjimą Tavimi, abejojame Tavo gerumu, Tavo noru mums gera daryti. Tą gi nepasitikėjimą ir tą abejonę remiame tuo, kad nepatenkini visų mūsų užgaidų, visų mūsų svajonių, visų mūsų beprotiškų reikalavimų. Savo beprotiškuose reikalavimuose pasiekiame net to, kad norime, kad Tu žaistumei savo visagalybe, darytumei stebuklus ant kiekvieno žingsnio, ir tai ne tuo tikslu, kad padidintumei savo garbę, bet kad papenėtum mūsų akių geidulius. Tokiu, o ne kitokiu tikslu šėtonas siūlė Tavo Sūnui, kad pultų žemyn nuo bažnyčios stogo ir tuo nepaprastu darbu kad patenkintų minios ženklų troškimą. Tuo pačiu tikslu reikalavo iš Tavo Sūnaus ženklų pariziejai ir Rašto žinovai sakydami: *"Mokytojau, mes norime matyti iš tavęs ženklą"*, Mato 12, 38. Atsako jiems Tavo Sūnus, kad tokių troškimų turi tik pikta ir svetimoteriaujanti karta, tokia, reiškia, kuriai nerūpi Tavo garbė, o tik savo akių patenkinimas nepaprastais įvykiais. Kada Tavo Sūnus buvo prikaltas prie kryžiaus, toji pati minia reikalavo, kad jis padarytų ženklą, nužengtų nuo kryžiaus, tuomet jam įtikėsianti. *"Jei,* sako, *jis Izraelio karalius, tegul dabar nužengia nuo kryžiaus, ir mes jam tikime"*, Mato 27, 42. Jei, Viešpatie, visa to nedarai, jei netenkini akių užgaidų, pikta ir svetimoteriaujanti karta atsisako tikėti į Tave, atsisako pasitikėti Tavimi ir laikyti Tave visokio gėrio šaltiniu. Dėkojame Tau, Viešpatie, kad Tu nenori patenkinti

visų mūsų svajonių, visų mūsų užgaidų, nes stebėtinu būdu jos derinasi su šėtono planais išgriauti Tavo karalystę žemėje, jeigu tad Tu jas patenkintumei, sustiprintumei šėtono karalystę, o mus paskandintumei pražūties bedugnėje. Stiprink tad, Viešpatie, savo karalystę mūsų širdyse, pasėk į jas tvirtą Tavo įsakymais pasitikėjimą ir uždek karštą jų meilę, o malšink tuos nelemtus troškimus, kurie yra ne kas kita, kaip šėtono talkininkai Tavo karalystei išgriauti. Tavo gerumą, Viešpatie, pakankamai esi įrodęs, anot psalmės pasakymo: *"Tavo liudijimai pasidarė perdaug tikėtini"*, (Ps. 92, 5), todėl pakreipk mūsų mintis, kad užuot ieškoję naujų Tavo gerumo įrodymų, mokėtume pasiklausti senųjų dienų, kurios buvo pirm mūsų, ir mokėtume susekti Tavo gailestingumus, kurie yra be skaičiaus. Iš to mokslo galėsime padaryti išvadą, kad galėsime laukti Tavo gailestingumo ir ateityje, nes Tu esi amžinas ir nesikeiti.

Pasižadame, Viešpatie, patikrinti savo pareigas ir pažiūrėti, kaip mes jas atliekame, ar pakankamai darbštumo į jas įdedame, kad nebūtume panašus į tuos, kurie Tave gundo.

APIE ARTIMŲJŲ PAGARBĄ IR MEILĘ

Spalio 11 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas savo laiške Timotiejui aštriais žodžiais peikia tą žmogų, kuris neturi širdies savo artimiesiems: „Jei, sako, kas nesirūpina savaisiais ir ypač namiškiais, tas išsigynė tikėjimo ir yra piktesnis už netikintį", I Timot. 5, 8.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tinkamai atliktume tas pareigas, kurias jis mums uždėjo mūsų artimiesiems, kad užtarnautume tą pagyrimą, kurį teikia Makabiejų knyga pranašui Jeremijui: „Šitas yra brolių ir Izraelio tautos mylėtojas, jis yra, kurs daug meldžiasi už tautą ir už visą šventąjį miestą, Dievo pranašas Jeremijas", 2 Mak. 15, 14.

MĄSTYMAS

1. ASMENYS, KURIUOS APIMA PAGARBOS DORYBĖ

Pagarba yra teisingumo rūšis, o teisingumas reikalauja atiduoti kiekvienam, kas jam priklauso: kam priklauso turtas, atiduoti turtą; kam klusnumas, atiduoti klusnumą; kam pagarba, atiduoti pagarbą. Kadangi Dievas yra didžiausias mūsų geradaris, nes iš jo mes viską turime: ir gyvybę, ir valdymą, ir kūno ir dvasios turtus, todėl teisingumas reikalauja, kad mes jam atiduotume aukščiausią garbę, būtume labiausiai susirūpinę jį mylėti ir jo valią vykdyti.

Tačiau Dievas turi pagalbininkų, kurių rankomis siunčia mums savo dovanas, vykdo savo apvaizdos planus. Tokie Dievo pagalbininkai yra pirmoje eilėje kiekvieno žmogaus tėvai. Jie atlieka savo vaikų naudai tą patį darbą antraeiliu būdu, kokį ir Dievas atlieka pirmaeiliu. Jie suteikia savo vaikams gyvybę, maistą, drabužį, auginimą, auklėjimą, apsaugą nuo pavojų ir visokią kitokią pagalbą, kuri yra reikalinga žmogaus išsilaikymui žemėje. Tą patį daro ir Dievas tik pirmaeiliu būdu, todėl tėvai yra tarsi toji plunksna rašytojo rankoje, kada atlieka savo pareigas vaikams, jie dirba Dievo darbą, jie vaikams atstovauja Dievą.

Iš to matosi, kad didelis turi būti panašumas tarp Dievo ir tėvų, nes jų darbai yra panašūs, todėl ir Dievas, norėdamas žmonėms išreikšti savo rūpestingumą, liepia save vadinti Tėvu, nes nėra kito žodžio, kuris taip teisingai ir suprantamai išreikštų Dievo santykius su žmonėmis, kaip žodis Tėvas.

Jeigu dabar Dievui priklauso pagarba aukščiausiame laipsnyje, kaipo pirmaeiliam Tėvui, kokia nors pagarba turi priklausyti ir tėvams, kaip Dievo pagalbininkams, jo apvaizdos vykdytojams, todėl ir Dievas davė įsakymą: „Gerbk savo tėvą ir savo motiną, kad būtumei ilgaamžis žemėje", Iš. 20, 12.

Kada žmonės užmiršta Dievą garbinti, arba netinkamai jį garbina, Dievas primena jiems tą pareigą, statydamas save Tėvo vietoje. *"Sūnus,* sako, *gerbia tėvą ir tarnas savo valdovą; taigi jei aš Tėvas, kur yra mano pagarba? ir jei aš Valdovas, kur yra mano baimė?"*, Mal. 1, 6.

Dievo tėviškumas, kaip matome, yra sukūręs žmogišką tėviškumą, todėl ir pagarba, kurią teikiame Dievui kaip Tėvui, turėjo sukurti tą pagarbą, kurią teikiame tėvams, tėvų tad pagarba yra dieviškojo tėviškumo pagarbos spindulys tokiu pat būdu, kaip kad artimo meilė yra Dievo meilės spindulys.

Kadangi laiko atžvilgiu tėvus mes esame pirmiau ir greičiau pažinę negu Dievą, todėl Dievas ir kreipia mūsų dėmesį į tėvus ir iš pagarbos, kurią teikiame tėvams, liepia kilti aukštyn prie tos pagarbos, kuri pridera Dievui. Čia atsitinka tas pats, kas atsitinka su Dievo pažinimu iš sutvėrimų. Dievas yra pirmesnis negu sutvėrimai, tačiau sutvėrimus mes pažįstame pirmiau negu Dievą, todėl iš jų pažinimo turime kilti į Dievo pažinimą.

Dievo tėviškumas nesibaigia tėvuose, bet spinduliuoja ir toliau į gimines kraujo tapatybės pavidale, kuris yra tėvuose, todėl gerbdami tėvus dėl Dievo, turime gerbti ir gimines dėl tos pačios priežasties.

Bet ir čia dar nesibaigia Dievo tėviškumas, jis siekia iki tautos ribų, nes tauta yra ne kas kita, kaip išplatinta giminystė, todėl gerbdami ir mylėdami tėvus ir gimines dėl Dievo, dėl Dievo turime gerbti ir mylėti savo tautą ir tėvynę, su kuria esame surišti tais pačiais ryšiais nors šiek tiek atskiestais, kaip ir su giminėmis ir tėvais, nes ir tautoje spindi Dievo tėviškumas.

Čia tai ir glūdi priežastis, dėl kurios visi Dievo mylėtojai turi būti kartu ir savo tautos mylėtojai, nes tikra Dievo meilė negali išsiversti be tėvynės meilės, todėl ne tik jai nesipriešina, bet ją sukuria, stiprina, palaiko ir saugoja nuo išsigimimo.

Iš čia plaukia ir kita išvada, būtent, kad tėvynė ir valstybė nėra vienas ir tas pats dalykas, o tik du skirtingu, su kuriais mus riša ir skirtingi ryšiai. Su tėvyne riša mus dieviškojo tėviškumo pagarba ir kraujas, kuris plaukia iš to tėviškumo. Su valstybe žemiškojo teisingumo dėsniai: iš jo gauname žemiškojo gyvenimo palaikymą ir apsaugą, todėl turime jai už tai atsilyginti vykdydami jos įstatymus įgimto teisingumo ribose.

2. TĖVŲ UŽLAIKYMAS

Kadangi vaikai yra tėvų paveldėtojai: jų vardo, jų kraujo, jų turto, todėl ne vaikai turi krauti turtus tėvams, bet tėvai vaikams, anot šv. Povilo (2 Kor. 12, 14).

Tėvai ,kaip dieviškojo tėviškumo atstovai, turi teisių į vaikų pagarbą ir klusnumą, o vaikai turi teisių į tėvų turtus ir kitas gėrybes.

Gali tačiau atsitikti, kad tėvai įpuola į kokią nelaimę, ligą, neturtą, tuomet pagarba ir meilė deda vaikams pareigą rūpintis jų likimu ir teikti jiems pagalbą, jei jie negali aprūpinti savęs patys.

Pariziejai taip buvo iškraipę tos pareigos atlikimą, kad vaikai visada galėjo išsisukti iš jos, jei tik norėjo. Turtus, kuriais jie privalėjo šelpti tėvus, jie galėjo pavadinti qorban, dovana, tai yra daiktu Dievui pašvęstu. Prie tokio daikto niekas jau neturėjo teisių, nei skolintojai, nei tėvai, esantieji varge, nes daiktas skaitėsi šventas. Bet iš tikrųjų, tai vaikai galėjo tą turtą pasilaikyti sau ir neatiduoti jo bažnyčiai, nors jis ir skaitėsi šventas.

Tokios veidmainystės ir tokios neteisybės Išganytojas negalėjo pakęsti, todėl išmetinėjo pariziejams, kad jie tokiais savo beprotiškais žmonių tradicijomis paremtais įstatymais laužo Dievo įsakymą, kuris liepia gerbti savo tėvą ir savo motiną. *"Taip,* sako, *jūs nieku pavertėte Dievo paliepimą dėliai savo padavimo",* Mato 15, 6. Pagal tad Dievo įsakymą tėvų pagarba ir meilė deda vaikams pareigą išlai-

kyti tėvus ir teikti jiems tą pagalbą, kurios yra reikalingi. Kas elgtųsi kitaip, tas pagal mūsų Išganytojo įspėjimą niekais paverstų Dievo paliepimą.

3. DIEVO TARNYBA YRA SUTAIKOMA SU TĖVŲ GERBIMU

Imant paviršutiniai kaikuriuos Senojo ir Naujojo Įstatymo pasakymus, galima prieiti išvados, kad Dievo tarnyba ir tėvų gerbimas yra du nesuderinamu dalyku, kad negalima tarnauti abiems pusėms. Štai Mozė mirdamas laimina Levijo padermę už tai, kad atsisakė tarnauti tėvams, kad galėtų pasišvęsti Dievo žodžio saugojimui: *"Kurs,* sako, *tarė savo tėvui ir savo motinai: Nepažįstu jūsų; ir savo broliams: Nežinau jūsų; ir jie nežinojo savo sūnų. Šitie sergėjo tavo žodį ir tavo sandorą užlaikė, tavo nutarimus, o Jokūbe",* Atk. 33, 9.

Patsai Išganytojas liepė net nekęsti savo tėvų, brolių, seserų, kad galėtų kas likti jo mokytiniu. *"Jei,* sako, *kas pas mane ateina ir nelaiko neapykantoje savo tėvo, motinos, pačios, vaikų, brolių ir seserų, dar gi ir savo gyvybės, tas negali būti mano mokytinis",* Luko 14, 26.

Tie ir kiti jiems panašūs posakiai nesudaro išimties iš Dievo įsakymo gerbti savo tėvą ir savo motiną, jei tik juos imsime tikra jų prasme.

Dievas yra pirmaeilis visokios tėvystės šaltinis, nes iš jo, kalbant šv. Povilo žodžiais, *"kiekviena tėvystė danguje ir žemėje gauna vardą",* Efez. 3, 15. Todėl Dievas turi daugiau teisių į vaikus negu jų žemiški tėvai, o tuo ir vaikas turi daugiau ir griežtesnių pareigų tarnauti Dievui, jį garbinti ir jo klausyti, negu tarnauti savo tėvams ir jų klausyti.

Kadangi įsakymas gerbti savo tėvus ir jų klausyti plaukia iš Dievo, todėl Dievas savo išmintyje ir savo gerume taip viską sutvarkė, kad pareigos garbinti Dievą ir gerb-

ti savo tėvus vienos kitoms neprieštarauja ir eina lygiagrečiai vienos kitas papildydamos.

Jeigu kada atsiranda prieštaravimas, tai būna tada, kai tėvai, nesuprasdami savo pareigų ir teisių, reikalauja iš vaikų, kad jie arba visiškai nusikreiptų nuo Dievo, kaip kad pagonys reikalavo, arba juos pastatytų pirmon vieton, o Dievą — antron, arba net paskutinėn. Toks reikalavimas yra ne tik neteisėtas, bet ir skaudžiai užgaunąs Dievą, todėl čia ir tinka Išganytojo pasakymas: *"Kas myli tėvą ar motiną labiau nekaip mane, tas manęs nevertas"*, Mato 10, 37.

Jeigu kada tėvai, atsidūrę varge, reikalauja vaikų patarnavimo iš tikrųjų, tuomet Dievas pritaria tėvams ir liepia vaikams pasilikti prie tėvų ir jų neapleisti. Pavyzdį turime Bažnyčios įstatymuose, kurie draudžia stoti į vienuolyną, paliekant tėvus varge. Bet jeigu kas, įstojęs teisėtai į vienuolyną ir padaręs įžadus, norėtų grįžti į pasaulį, kad galėtų tėvams tarnauti, tėvus statytų aukščiau už Dievą. Tam tinka Išganytojo ištarmė: *"Sek mane ir palik mirusiems laidoti jų numirėlius"*, Mato 8, 22.

Statykime Dievą visuomet pirmon vieton, o išnyks visos abejonės ir prieštaravimai.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, jei turime pareigos teikti pagarbą ir meilę artimiesiems, rūpintis jų gerove, tai Tave šiuo atžvilgiu turime pastatyti pirmojon vieton. Iš visų artimųjų Tu esi mums artimiausias, nes Tavyje mes gyvename, judame ir esame, anot šv. Povilo pasakymo (Apd. 17, 28), iš Tavęs turime ne tik tą brangią gyvybę, kuria viršijame visus žemesnius sutvėrimus, bet ir neapsakomas visas kitas dovanas, kuriomis prilygstame dangaus gyventojams, pasidarome Tavo vaikeliai ir Tavo gėrybių paveldėtojai. Tačiau, Viešpatie, visų tų gėrybių teikime Tu norėjai turėti pagalbininkų ir tarpininkų ne dėl to, kad nebūtumei galėjęs vienas atlikti to darbo, bet kad norėjai surišti mus meilės ir dėkingumo jausmais su kitais žmonėmis. Štai, suteikdamas mums gyvybę, išauginimą ir išauklėjimą, Tu

pastatei tėvus tų gėrybių tarpininkais, nors tad tos gėrybės plaukia iš Tavęs, tačiau per tėvų rankas. Bet ir tėvai nebūtų galėję atlikti Tavo uždėtos jiems tarpininkystės pareigos, jeigu nebūtų turėję pagalbos iš savo artimųjų ir šiaip žmonių, kurie sudaro tam tikrą aplinkumą, reikalingą auklėjimui, o kuri nešioja tautos vardą. Pirmoje tad eilėje Tau turime būti dėkingi už gautas gėrybes, Tave garbinti ir Tave mylėti. Bet negalime užmiršti ir tų visų, per kurių rankas mums esi pasiuntęs tas gėrybes, negalime nesistengti jiems atsilyginti už jų patarnavimą, nes tai yra teisinga ir patinka Tau. Teisinga tad, Viešpatie, ir patinka Tau, kad mes mylėtume ir gerbtume savo tėvus, gimines ir savo tėvynę. Kaip nepatinka Tau priešingas elgesys, dėsto mums šv. Povilas, Tavo Sūnaus ištikimas apaštalas, sakydamas: *"Jei kas nesirūpina savaisiais ir ypač namiškiais, tas išsigynė tikėjimo ir yra piktesnis už netikintį"*, 1 Timot. 5, 8. Kad jis išsigina tikėjimo, matosi iš to, kad jis niekais nuleidžia Tavo įsakymą: *"Gerbk savo tėvą ir savo motiną, kad būtumei ilgaamžis žemėje"*, Iš. 20, 12. Bet kodėl jis yra piktesnis ir už netikintį? Kad tai suprastume, turime prisiminti Tavo Sūnaus mokslą. Tavo Sūnus liepė mums mylėti savo priešus, gerai daryti tiems, kurie daro mums bloga, kad būtume Tavo vaikeliai, o nepasitenkinti vien savo brolių sveikinimu, nes tai darą ir pagonys (Mato 5, 47). Pagonis, eidamas savo prigimties palinkimais, sveikina savo brolius, rūpinasi saviškiais ir daro jiems gera, jis vykdo prigimties įstatymus, kurie eina iš Tavęs. Kas gi to nedaro, kas nesirūpina saviškiais, tas laužo prigimties įstatymus, o tuo pasidaro piktesnis už netikintį. O kaip dažnai, Viešpatie, tas prigimties įstatymas būna sulaužytas, Tu vienas žinai, todėl matei reikalo ne tik duoti įsakymą apie savųjų gerbimą, bet ir pagrąsinti mirties bausmėmis: *"Kas užgautų,* sakei, *savo tėvą arba motiną, mirte tenumirštie. Kas pavogtų žmogų ir jį parduotų, pasirodžius jo kaltybei, mirte tenumirštie"*, Iš. 21, 15—16. *"Kas keiktų savo tėvą arba*

motiną, mirte tenumirštie", Kun. 20, 9. Iš tų bausmių matome, Viešpatie, kaip labai Tave užgauna tie, kurie neturi pagarbos ir meilės saviesiems, todėl saugok mus nuo panašių prasižengimų, suteik mums žmoniškumo dvasią, suteik tėvynės meilę, kad nors kiek būtume panašūs į Tavo Sūnaus paveikslą, kuris, *"mylėjęs savuosius, kurie buvo pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galui"*, Jono 13, 1.

Pasižadame, Viešpatie, paaukoti šiandien visas maldas už nuopelnus, už savųjų gerovę ir už tėvynę.

APIE VYRESNIŲJŲ PAGARBĄ

Spalio 12 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas liepia atiduoti kiekvienam, kas jam priklauso: „Taigi, sako, atiduokite visiems, ką esate kalti: kam mokestį — mokestį, kam muitą — muitą, kam baimę — baime, kam pagarbą — pagarbą", Rom. 13, 7.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad įvykdytume šv. Povilo paliepimą, atiduodami pagarbą vyresniesiems, nes tas paliepimas ne iš žmonių, bet iš Dievo, todėl, ji vykdydami, vykdysime Dievo valią.

MĄSTYMAS

1. ŽMOGUS TURI BŪTI VALDOMAS

Gamtos gyventojai: kaip žvėrys, paukščiai ir kiti gyvūnai, nors ir neturi proto, tačiau visiškai gerai verčiasi ir be jo. Jie yra gavę iš Dievo taip tobulus jausmus, kad be jokio patarimo iš šalies, pamokymo ar valdymo jais vadovaudamiesi neklaidingai atspėja, kas jiems yra gera, o kas bloga. Nereikia, pvz., mokyti paukštelio lekioti, ar žuvies plaukyti, kitaip sakant, jie valdo patys save.

Visai kitokioje būklėje yra atsidūręs žmogus. Nuo pat kūdikystės jis turi būti mokinamas ir valdomas, nes, paliktas sau vienas, negali išsaugoti savo gyvybės, negali aprūpinti visų savo reikalų. Kai užauga ir subręsta, išsilaisvina iš tėvų globos ir jų valdymo, bet neišsilaisvina iš tų valdžių, kurios yra skiriamos suaugusiems. Tuo būdu visą savo gyvenimą žmogus turi būti kokioje nors valdžioje.

Kadangi valdymas neapsieina be tam tikro valdomojo suvaržymo, o suvaržymas prieštarauja laisvei, kurią žmogus yra labai pamėgęs, todėl nevisuomet žmogus žiūri meilia akimi į valdžias ir jų atstovus, ir jei tik gali, stengiasi iš jų išsivaduoti, pavydėdamas paukšteliams, kurie yra visiškai laisvi ir neturi sau jokios valdžios. Vaikai stengiasi išsiveržti iš tėvų valdžios, todėl taip dažnai jų neklauso ir peržengia jų įsakymus. Ne geriau apsieina ir subrendę žmonės su savo valdžiomis, jie dar dažniau peržengia savo vyresniųjų įsakymus negu vaikai savo tėvų. Tuo būdu tarp valdančiųjų ir valdomųjų yra susidaręs kažkoks nepasitikėjimas, įsitempimas, kuris baigiasi arba revoliucijomis iš valdomųjų pusės, arba žiaurumais ir priespauda iš valdančiųjų.

Tas faktas, kad tarp vyresnybių ir valdinių dažnai atsiranda prieštaravimų ir nepasitikėjimų vieni kitais, davė progos kai kam manyti, kad vyresnybė nėra iš Dievo, kad jos yra galingųjų išradimas, kad slėgtų ir išnaudotų silpnuosius, todėl turėtų būti geruoju ar piktuoju visiškai panaikintos. Tokiam savo manymui nori rasti patvirtinimą gamtoje, kurioje neprotingi sutvėrimai, neturėdami jokių pašalinių patarėjų ir valdytojų, vedini vien savo įgimtais palinkimais, suranda tai, kas jiems yra gera, ir išvengia to, kas bloga. Jeigu tad, sako, gali tai padaryti neprotingi sutvėrimai, kodėl to negalėtų padaryti žmogus, turįs daugiau negu anie, turįs protą ir mokslą.

Tokiam galvojimui užkerta kelią šv. Povilas, pareikšdamas, kad valdžios ir vyresnybės nėra žmonių išrastos, bet

paties Dievo pastatytos. *"Kiekvienas,* sako, *tepasiduodie aukštesniosioms vyresnybėms; nes nėra valdžios kaip tik iš Dievo; kurios gi yra, jos Dievo įstatytos. Taigi, kas priešinasi valdžiai, tas priešinasi Dievo sutvarkymui. Kurie priešinasi, patys sau pelnosi pasmerkimą. Nes vyriausybės nėra bijotinos geriems darbams, bet piktiems. Nori nebijoti vyresnybės? Daryk gera ir turėsi jos pagyrimą; nes ji Dievo tarnaitė tavo labui. Bet jei darai pikta, bijok; nes ji ne veltui nešioja kalaviją. Ji juk Dievo tarnaitė, keršytoja rūstybei parodyti tam, kas daro pikta"*, Rom. 13, 1—4.

Klausimas dabar kyla, ar žmogus būtų buvęs reikalingas valdymo ir vyresnybės, jeigu nebūtų nusidėjęs, juk įsakymas būti *"vyro valdžioje"* atsirado tik nuodėmei įvykus. Tą pačią mintį, rodos, iškelia ir šv. Povilo minėtieji žodžiai, sulig kuriais vyresnybė yra *"Dievo tarnaitė, keršytoja rūstybei parodyti tam, kas daro pikta"*. Jeigu žmonės nebūtų nusidėję, nebūtų aptemdę savo proto ir suklaidinę savo valios, gal nebūtų reikėję ir vyresnybės, tos keršytojos už piktus darbus, nes nebūtų buvę piktų darbų, juk ir gydytojas yra reikalingas tik ligoniui.

Tačiau, giliau įžvelgę į žmogaus prigimtį, turime pasakyti, kad žmogaus prigimtis, nors būtų ir be nuodėmės, reikalinga yra vyresnybės ir jos darbų. Vyresnybė taip yra iš Dievo, kad ji yra reikalinga ir nekaltiems žmonėms, o tuo pačiu ji būtų buvusi ir nekaltume, nuodėmė tad nesukūrė vyresnybės, o tik pasunkino jos uždavinius.

2. VALDYMO REIKALAUJA PATI ŽMOGAUS PRIGIMTIS

Žmogus yra gavęs iš Dievo labai aukštus ir kilnius tikslus, taip aukštus, kad jokiu būdu negalėtų jų pasiekti, jei jam reiktų siekti savo jėgomis ir vienam be jokios pašalinės pagalbos. Tie tikslai yra: siekti tobulybės, būti panašiam į Dievą jo pažinimu ir meile, užvaldyti žemę ir daryti ją sau klusnią, viešpatauti žemesniais sutvėrimais. Tie uždaviniai

taip viršija paskiro žmogaus jėgas, kaip avilio sukūrimas ir jo pripildymas medum viršija vienos bitės jėgas.

Kadangi Dievo darbuose negali būti netobulumo, negali jo būti ir tokiame žmogiškos prigimties sutvarkyme, o būtų netobulumas ir tai labai didelis, jeigu Dievas uždėtų kokias pareigas sutvėrimui ir neduotų jam galėjimo jų atlikti, lieptų, pvz., paukšteliui skrajoti, o neduotų sparnų, lieptų žmogui kilti aukštyn, o neduotų jėgų.

Tą žmogaus netesėjimą savo pareigoms išpildyti Dievas papildė tokiu būdu, kad suteikė palinkimą ir galėjimą dėtis su kitais žmonėmis į krūvą ir bendromis jėgomis dirbti tuos darbus ,kurių negali nudirbti vienas. Žmogus tad gali šiandien pasiekti Dievo jam užbrėžtus tikslus, bet ne vienas, o tik susidėjęs su kitais.

Bet ten, kur dirba daugelis, reikia vadovybės. Žmogus yra laisvas, todėl nėra spiriamas iš vidaus, kaip bitė, dirbti visuomet vieną ir tą patį darbą, jis gali dirbti arba ilsėtis, dirbti tokį ar kitokį darbą, todėl, kad dirbtų tą, kuris yra visiems naudingas, kad suderintų savo jėgas su kitų žmonių jėgomis, reikia vadovybės. Turime, pvz., giesmininkų ar muzikantų grupę, reikia jiems dirigento, kad galėtų gražiai atlikti savo uždavinį. Dėl tos pačios priežasties visos žmonių grupės, kurios tik dirba sutartinai, reikalauja vadovybės: draugijos reikalauja pirmininkų, kariuomenės vadų, valstybės karalių ar prezidentų, vienuolijos viršininkų, parapijos klebonų, vyskupijos vyskupų, Bažnyčia popiežiaus.

Toks žmogiškos prigimties sutvarkymas, būtent, kad žmogus turi dėtis su kitais žmonėmis bendram darbui ir pasiduoti vadovybei nėra nuodėmės vaisius, nes jis buvo Dievo padarytas dar prieš nuodėmę, juk prieš nuodėmę Dievas liepė užvaldyti žemę ir viešpatauti dangaus sparnuočiais ir jūrų žuvimis, todėl ir vadovybės ir visokios vyresnybės reikalingumas plaukia iš Dievo, kuris taip sutvarkė žmogiškosios prigimties uždavinius. Toji tad vyresnybė būtų buvusi, nors žmogus ir nebūtų nusidėjęs, būtų pasilikęs rojuje.

3. VYRESNYBIŲ UŽDAVINIAI

Lengva dabar bus suprasti, kokie yra vyresnybių uždaviniai. Jie yra padėti žmonėms siekti Dievo užbrėžtus tikslus, kitaip sakant, rūpintis, kad žmonėms būtų gera, o ne vyresnybėms. Ūkininkas, kai valdo žemę ar gyvulį, rūpinasi gauti sau naudos iš to valdymo. Taip darydamas jis nenusikalsta prieš Dievo nustatytą tvarką, nes Dievas davė žmogui valdžios ant žemesnių sutvėrimų ir leido jų gėrybes panaudoti savo tikslams. Tačiau Dievas nedavė žmonėms tokios valdžios ant kitų žmonių, todėl vyresnybės, kurios valdo žmones, kaip ūkininkas žemę ar gyvulį, prasilenkia su savo uždaviniais, nes laužo Dievo suteiktus įgaliojimus.

Kad vyresnybės galėtų atlikti savo uždavinius, reikia, iš vienos pusės, tam tikrų kūno ir dvasios gėrybių ir dovanų, kurias Dievas ir suteikia kandidatams į vyresnybes; o iš kitos, pagarbos ir klusnumo iš valdinių pusės. Nėra tad reikalo pavydėti kam nors Dievo suteiktų gėrybių, ar tai turtų ar išmanymo, ar mokslo, ar gabumų, nes Dievas yra jas suteikęs visų žmonių naudai, o ne vieno to, kuris jas gauna. Mokslo, pvz., išradimais visi naudojamės lygiomis su tais, kurie tuos išradimus padarė. Gydytojas turi gydytojo mokslą, bet jis jo nelaiko tik sau, jis juo dalinasi su visais, todėl šv. Raštas liepia ir jo mokslą pagerbti. *"Gerbk,* sako, *gydytoją dėl reikalingumo, nes Aukščiausias jį sutvėrė"*, Ekli. 38, 1. Panašiai kalba ir šv. Petras apie dvasiškas dovanas: *"Patarnaukite kits kitam, kiekvienas ta dovana, kuria jis yra gavęs, kaip geri daugeriopos Dievo malonės užvaizdos"*, 1 Petro 4, 10.

Gerbkime tad visokias aukštybes ir vyresnybes, nes visos jos yra Dievo pastatytos mūsų naudai. Nusilenkime prieš senesnįjį, mokytesnį, vyresnį valdžioje, nes tai darydami pagerbsime Dievo dovanas, o jose ir patį dovanų Davėją.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, dėkojame Tau, kad tokius didelius turtus bei brangenybes sudėjai į žmogaus prigimtį, kad jame atspaudei visą Tavo paveikslą ir panašumą, len-

gvindamas tuo būdu mums Tave pažinti. Tiesa, visi sutvėrimai skelbia Tavo garbę, visi nešioja savyje Tavo tobulybių pėdsakus, kuriuos stebėdami, galime pakilti iki Tavo galybės ir dievybės pažinimo, bet nei vienas jų neskelbia Tavęs taip iškalbingai ir taip aiškiai, kaip žmogaus prigimtis, kurioje galime susekti visas Tavo tobulybes. Štai, kiekvienas žmogus žemėje turi savo tėvus, kurie jį pagimdė, išauklėjo ir išaugino. Žiūrėdami į tą tėvų meilę, kurią jie rodo savo vaikams, į jų darbštumą ir rūpestingumą, kurį jie išvysto, kad apsaugotų savo vaikų gyvybę bei sveikatą, lengvai jau galime pakilti iki Tavo tėviškumo, iš kurio kiekviena kita tėvystė danguje ir žemėje gauna savo vardą, anot šv. Povilo pasakymo (Efez. 3, 15). Kada vaikelis užauga, kada tiek subręsta, kad gali jau apseiti be tėvų globos ir pagalbos, patenka įvairių vyresnybių valdžion, kurios atstovauja Tave ir suteikia jam toliau Tavo pagalbą ir globą, nes nėra žemėje tokio amžiaus, tokio subrendimo, kuriame žmogus galėtų išsiversti be Tavęs. Visos tos vyresnybės plaukia iš Tavęs, Viešpatie, nes, kaip kiekviena tėvystė danguje ir žemėje iš Tavęs gauna savo vardą, taip ir kiekviena vyresnybė; teisingai tad šv. Povilas ragina tikinčiuosius joms pasiduoti, sakydamas: *"Kiekvienas tepasiduodie aukštesniosioms vyresnybėms, nes nėra valdžios, kaip tik iš Dievo; kurios gi yra, jos Dievo įstatytos"*, Rom. 13, 1. Jei, Viešpatie, tos vyresnybės yra Tavo įstatytos, mes turime ne tik jų klausyti, bet ir jas gerbti, kaip kad gerbiame tėvus, kuriuos Tu pastatei ir įsakei gerbti. Tą tad vyresnybių pagarbos įsakymą ir skelbia šv. Povilas, sakydamas: *"Taigi yra jums reikalo pasiduoti ne tik dėl rūstybės, bet ir dėl sąžinės"*, Rom. 13, 5. Vyresnybės nešioja kalaviją, kad keltų valdiniuose baimę ir padarytų juos klusnius. Tačiau toks klusnumas iš baimės, dėl vyresniųjų rūstybės Tau nepatinka, todėl tautų apaštalas ragina klausyti dėl sąžinės. Sąžinės niekas nemato, tik Tu vienas, Viešpatie, todėl, kas yra klusnus dėl sąžinės, Tau yra klusnus, jis vykdo tai, kas pa-

tinka Tau. Kadangi vyresnybės atstovauja žmonėse Tave, Viešpatie, todėl turi būti apsišarvavusios ir Tavo ypatybėmis, kad tinkamai galėtų atlikti joms duotas pareigas. Pirmiausia turi turėti tam tikrą amžį, kad atvaizduotų Tavo amžinybę; turi turėti išmintį, mokslą, dorą, kad galėtų išreikšti Tavo tobulybes ir žadinti žmonėse tų tobulybių pagarbą bei meilę. Bet yra žmonių, Viešpatie, kurie nors neturi kitiems valdžios, tačiau turi ypatybių, vyresnybėms reikalingų. Dėl tų ypatybių jie taip pat turėtų būti gerbiami, kaip ir tie, kurie yra pastatyti vyresnybėse. Todėl Tau patinka, kai mes pagerbiame senesnius amžiumi, mokytus, išmintingus, teisingus, dorus ir šventus, nes gerbdami juos, mes gerbiame Tave, kuris esi tų ypatybių tikriausias šaltinis, kūrėjas ir davėjas. Kadangi, Viešpatie, žinome jau iš patyrimo, kaip sunku yra nusilenkti Tavo įsakymams, nes kaip dažnai mes juos peržengiame, o ką jau ir besakyti apie įvairius įvairių vyresnybių įsakymus ir jiems teikiamą pagarbą, šaukiamės tad Tavo pagalbos šiame reikale, pakeisk mūsų vidaus dvasią, sustiprink tikėjimą, kad vyresnybėse matytume ne žmonių atstovus, bet Tavo, o priderančią jiems pagarbą ir klusnumą teiktume tikėjimu vedini, o ne žemiškais sumetimais.

Pildydami šv. Povilo įsakymą, pasižadame šiandien, Viešpatie, melstis už valdžias ir visokias vyresnybes, prašydami joms Tavo palaimos.

APIE KLUSNUMĄ

Spalio 13 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime psalmės žodžius, kuriais ji išreiškia naudą, plaukančią iš klusnumo Dievo įsakymams: „Jei, sako, tavo įstatymas nebūtų buvęs mano mąstymas, tuomet aš gal būčiau pražuvęs savo nuženiminime. Per amžius aš neužmiršiu tavo įstatų, nes jais tu atgaivinai mane“, Ps. 118, 92-93.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad suprastume jo įsakymų brangumą, o supratę, kad juos pamiltume ir niekad nuo jų neatsitrauktume, matydami juose tiesą, kelią ir gyvybę.

MĄSTYMAS

1. KLUSNUMO REIKALINGUMAS

Mažai yra žmonių, kurie nuoširdžiai norėtų klausyti. Tiesa, visi klauso, nes visi yra pastatyti kokiai nors vyresnybei, tačiau tas klusnumas plaukia daugiau iš baimės negu iš meilės. Žino tai visokios rūšies vyresnybės, todėl, duodamos įsakymus, prideda tuojau bausmes tiems, kurie nepaklausys tų įsakymų.

Iš kitos vėl pusės visi mylime ir branginame klusnius žmones, juos giriame ir aukštiname, jais pasitikime, jiems pavedame svarbias pareigas; tik kada reikia klausyti mums patiems, klusnumas neranda mūsų širdyse tos meilės, kurią buvo sužadinęs, kada jis puošė mūsų įsakymų ėmėjus ir jų vykdytojus.

Tokios nuotaikos priežastis glūdi tame, kad visi esame labai prisirišę prie savo valios, jos laisvę laikome didžiausia savo gėrybe. Jau mažas vaikelis svajoja apie tai, kad galėtų greičiau užaugti ir turėti daugiau laisvės negu kad šiandien turi. Pavergtos tautos perka sau laisvę savo sūnų gyvybe ir kada ją atgauna džiaugsmams nebūna galo. Kadangi įsakymai ir sekąs juos klusnumas varžo valią ir siaurina laisvę, todėl ir kelia mumyse klusnumo nemėgimą. Jį branginame kituose žmonėse, nes jų klusnumas yra mūsų laisvės užtikrinimas, mūsų valia nesutinka pasipriešinimo jų valioje, todėl jaučiasi laisva santykiuose su jais.

Kad žmogus mėgsta laisvę, tame nieko bloga nėra, nes laisvė yra Dievo dovana, duota protingam sutvėrimui, kad galėtų siekti tobulybės, laisvės tad meilė rišasi su tobulybės meile ir iš jos plaukia. Kadangi tobulybės meilė yra

įgimta, įgimta yra ir laisvės meilė. Ta prasme ir kalba šv. Raštas apie žmogaus laisvę, sakydamas: *"Dievas pradžioje sutvėrė žmogų ir jį paliko jo sumanymo valdžioje"*, Ekli. 15, 14. Tai reiškia, kad žmogus taip yra laisvas, kad žemėje nėra tokio daikto, kuris galėtų paveikti žmogaus valią ir patraukti ją į save be *"jo sumanymo valdžios"*. Jis gali paniekinti ir atmesti didžiausiąs gėrybes, gali atmesti net patį Dievą, jei nepanorės jam tarnauti, o Dievas nevaržo jo laisvės, nes nenori jam atimti tos dovanos, kurią yra suteikęs.

Laisvės todėl reikia tobulybei siekti, kad duoda žmogui progos dirbti tobulybės darbus ir tų darbų vaisius sau pasilaikyti. Vergija priešingai sustabdo visokį tobulybės siekimą, nes verčia dirbti ne tuos darbus, kurių reikia tobulybei, bet valdovui, todėl valdovas tunka, o vergas pasilieka varge ir skurde.

Tačiau laisvė turi ir silpną pusę, kuria ji gali virsti pražūties šaltiniu: ji nepasako, kaip turi elgtis laisvę turįs, kokius darbus turi dirbti, kad tobulybę pasiektų, ji lygiomis duoda progos daryti gera ir bloga, todėl daugelis, laisvėje atsidūrę, nueina blogiausiais keliais. Palikime laisvėje be jokios globos mažą vaikelį, o padarysime jam didžiausią skriaudą, nes jo laisvė nepasako jam, kas yra gera, o kas bloga. Panašiai atsitinka ir su suaugusiais žmonėmis ir net tautomis, nes ir tautos ne visuomet žino, kas reikia daryti ir kaip reikia elgtis laisvės valandose.

Žinojo tą laisvės silpnybę mūsų geradaris Viešpats, todėl nepaliko žmogaus vieno su jo laisve, kaip mažą vaikelį, bet aprūpino jį apsaugomis savo įsakymų pavidale. Jis davė įsakymą pirmiesiems žmonėms rojuje, jis jų davė sekančioms gentkartėms iki Mozei, paskui davė įsakymų Izraelio tautai per Mozę, paskui visam pasauliui per savo Sūnų. Kas tad nori apsisaugoti nuo pražūties, tegul apsiginkluoja klusnumu, tegul mąsto Dievo įsakymus dieną ir naktį ir tegul juos vykdo, o išlaikys ir apsaugos savo laisvę, išvengs tos

vergijos, kurią neša nuodėmė. Juk ir tautos, atgavusios laisvę, visu smarkumu ima rūpintis tos laisvės apsaugojimu: organizuojasi, ginkluojasi, kelia krašto gerovę, nes gerai žino, kad būdamos silpnos, ištižusios, be tvarkos, greitai vėl pateks į tą nelaisvę, iš kurios buvo išsilaisvinusios. Laisvė tad ne tik nenuima žmogui klusnumo, bet jį padaro griežtesnį, nes tik klusnumas gali išgelbėti ir apsaugoti žmogaus laisvę. Tą mintį ir reiškia psalmė, sakydama: *"Jei tavo (Dievo) įstatymas nebūtų buvęs mano mąstymas, tuomet aš gal būčiau pražuvęs savo nužeminime. Per amžius aš neužmiršiu tavo įstatų, nes jais tu atgaivinai mane"*, Ps. 118, 92—93.

2. KO REIKIA KLAUSYTI?

Kaip viso pasaulio, taip ir žmogaus ir jo laisvės Dievas yra Kūrėjas ir Saugotojas. Jis jį saugoja tam tikrais įstatymais, kurių jei kas griežtai klauso, pasiekia Dievo vaikų garbės laisvę, kalbant šv. Povilo žodžiais (Rom. 8, 21). Priešingai, kas nusigręžia nuo Dievo įstatymų, tas patenka į nuodėmės vergiją, anot mūsų Išganytojo įspėjimo: *"Kiekvienas, kurs nusideda, yra nuodėmės vergas"*, Jono 8, 34. Nevienam nusidėjėliui atrodo, kad, laužydamas Dievo įsakymus, jis vaikščioja laisvėje, o tie, kurie laikosi tų įsakymų, yra praradę savo laisvę. Tikrenybėje tai nusidėjėliai yra praradę savo laisvę, nes tarnauja tokiam valdovui, kuris atima iš jų visas gėrybes, o jiems palieka didžiausią skurdą ir vargą ir pagaliau stumia į mirtį, o tai yra tikriausia vergija. Dievas to nedaro, jis apipila didžiausiomis gėrybėmis savo tarnautojus, todėl teisingai yra pasakyta, kad tarnauti Dievui yra tas pats, ką ir karaliauti, nes kaip karaliai turi daug gėrybių, taip ir Dievo tarnai.

Pirmiausia tad reikia klausyti Dievo įsakymų. Dievas įvairiais būdais duoda savo įsakymus: vienus išrašo žmogiškoje prigimtyje; kitus skelbia gyvu žodžiu, kaip kad paskelbė dešimtį savo įsakymų ant Sinajaus kalno; dar kitus

paskelbė evangelijoje per savo Sūnų. Visi jie turi turėti pirmenybę mūsų klusnume, ir draudžiama ką nors aukščiau už juos pastatyti.

Kadangi prigimties įstatymai nėra smulkiai išdėstyti, todėl Dievas leido įvairioms vyresnybėms tuos įstatymus išdėstyti smulkiau ir pritaikinti juos gyvenimui. Visi tad vyresnybių parėdymai turi būti kokiame nors sąryšyje su prigimties įstatymais ir iš ten gauti savo varžomąją galią. Jeigu jie yra tokiame sąryšyje, mes privalome jų klausyti, kaip ir paties Dievo įsakymų, todėl šv. Povilas įspėja, kad *"kas priešinasi valdžiai, tas priešinasi Dievo sutvarkymui"*, Rom. 13, 2.

Bet žemiškosios valdžios yra klaidingos, todėl gali kai kada išleisti tokius įsakymus, kurie prieštarauja Dievo įsakymams, o tokių įsakymų draudžiama klausyti, kaip kad šv. Petras ir pareiškė teismo akivaizdoje: *"Dievo,* sako, *reikia labiau klausyti, kaip žmonių"*, Apd. 5, 29.

Evangelijos mokslą Dievas pavedė įgyvendinti Bažnyčiai. Kadangi to mokslo tikslas yra žmonių išganymas, todėl Dievas suteikė Bažnyčiai neklaidingumo dovaną, nes klaida šioje srityje galėtų sutrukdyti žmonių išganymą. Bažnyčiai esant neklaidingai, neklaidingi yra ir jos parėdymai, o tuo niekad negalima priešintis nei jos mokslui, nei įsakymams, nei apeigoms, bet pasiduoti jai su nuoširdžiu klusnumu.

3. KLUSNUMAS YRA DIDŽIAUSIA MORALINĖ DORYBĖ

Tos dorybės yra didžiausios, kurios riša mus su mūsų gyvenimo tikslu, būtent su Dievu. Tai daro teologinės dorybės, todėl jos yra didesnės už visas kitas dorybes.

Moralės dorybės netiekia mums tikslo, bet priemones tam tiklui pasiekti, todėl toji dorybė bus didžiausia, kuri patiekia geriausią priemonę. Geriausią priemonę patiekia klusnumas, nes liepia padaryti savo valios auką. Toji auka

žmogui sunkiausia, nes žmogus turi atsižadėti maloniausio dalyko, būtent savo valios. Bet iš kitos pusės ji yra ir naudingiausia, nes apsaugoja žmogų nuo suklydimo kelionėje į amžinybę. Dievas taip yra sutaisęs tą kelionę, kad nei vienas žmogus nepaklystų, jeigu griežtai laikytųsi Dievo nustatyto kelio. Kadangi klusnumu žmogus atsižada savo valios ir atsiduoda Dievo vadovybei, neklaidingai atsistoja išganymo kelyje, klusnumas tad yra didžiausia tų dorybių, kurios padeda eiti mums į dangų. Klusnumo reikalavo ir Išganytojas, sakydamas: *"Jei kas nori eiti paskui mane, tegul pats save išsižada"*, Mato 16, 24.

Kokiame laipsnyje yra mūsų klusnumas ir ką reikia daryti, kad jį patobulintume.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelė yra Tavo dovana laisvė, kurią Tu žmogui suteikei, išskirdamas tuo būdu jį iš kitų sutvėrimų tarpo. Visi sutvėrimai tarnauja Tau priverstinai, kaip vergai galingo valdovo namuose, jie neturi pasirinkimo laisvės, kuomet žmogus yra laisvas bet kokios prievartos, jis yra tarsi tas karaliaus vaikelis savo tėvo rūmuose. Toji laisvė yra ne kas kita, o tik Tavo paveikslo ir Tavo panašumo atspindys žmogiškoje prigimtyje, nes Tu esi laisvas ir visokios laisvės šaltinis, todėl ir tie, kurie yra į Tave panašūs, turi nešioti Tavo laisvės žymes, o juo kuris šventesnis ir panašesnis į Tave, juo laisvesnis. Bet ne tik panašumo į Tave žymė yra laisvė, Viešpatie, ji yra ir daugelio gėrybių šaltinis. Kaip vergai, tarnaudami priverstinai savo valdovui, nieko nepelno iš jo, taip ir neprotingi sutvėrimai, tarnaudami Tau nieko nepelno iš Tavęs. Visai kitokioje būklėje esi mus pastatęs, Viešpatie, suteikdamas mums laisvę. Tu atsiskaitai su mumis kaip su laisvais, todėl atlygini mums už visus darbus, atliktus Tavo tarnyboje, už visus skausmus ir vargus, iškentėtus dėl Tavęs, o kaip didelis yra Tavo atlyginimas, dėsto mums Tavo Sūnus, laimindamas tuos, kurie kenčia dėl jo vardo: *"Palaiminti,* sako, *kuomet jums piktžodžiauja ir persekioja jus, ir meluo-*

dami sako visa pikta prieš jus dėl manęs. Džiaukitės ir linksminkitės, nes jūsų užmokestis gausus danguje", Mato 5, 11—12. Vergas, atiduodamas savo valdovui visus savo darbų vaisius, pats pasilieka didžiausiame varge ir skurde. Ne taip yra, Viešpatie, su mumis Tavo tarnyboje. Tu atlygini mums kaip laisviems ir atlygini tokiais turtais, kurie nežūva, kurie yra amžini, kurie mus padaro turtingesnius ir garbingesnius už viso pasaulio karalius. Tegul tad Tau būna amžina garbė ir šlovė už taip didelę ir brangią laisvės dovaną, kuri yra pasidariusi dar didesnių gėrybių šaltiniu. Bet, Viešpatie, tą Tavo dovaną nešiojame labai trapiuose induose, kuriems sudužus, dingsta ir mūsų laisvė, o į jos vietą ateina sunki ir skaudi vergija. Tas indas — tai mūsų valia, kurią veikia ir kūnas su savo geiduliais, ir pasaulis su savo monais, ir šėtonas su savo apgaulingais pažadais, todėl sunku jai atitesėti taip galingiems priešams ir išlaikyti savo laisvę. Tūkstančiai žmonių ją praranda, tarnaudami ar tai savo geiduliams, ar tai pasauliui, ar tai šėtonui, nes, sulig Tavo Sūnaus įspėjimų, kas daro nuodėmę, nuodėmės yra vergas (Jono 8, 34). Bet Tu, Viešpatie, pramatei tą pavojų mūsų laisvei, todėl pastatei sargybą įsakymų pavidale. Vienus įrašei į mūsų prigimtį, kitus paskelbei gyvu savo žodžiu, dar kitus skelbi dvasiškųjų ir pasauliškųjų vyresnybių lūpomis, kas tad klauso visų Tavo įsakymų, tas apsaugoja ir išlaiko savo laisvę ir gauna visas tas gėrybes, kurios plaukia iš laisvės. Visa mūsų nelaimė glūdi tame, kad, pamėgę laisvę, nemėgstame jokių jos suvaržymų, nemėgstame įsakymų, nemėgstame klausyti ir tai ne tik žmonių, bet ir Tavęs. Suteik tad malonės, pakeisk mūsų širdį, uždegdamas joje tų įsakymų meilę, kuria degė visi Tavo ištikimi tarnai, o kuri viena padeda apsaugoti laisvę, nugalėti visus jos priešus ir laimėti tas gėrybes, kurias suteiki tik mokantiems naudotis laisve.

Pasižadame šiandien laikytis visų įsakymų, kurie eis iš bet kokios vyresnybės, kad pradėtume mokytis klusnumo.

APIE DĖKINGUMĄ

Spalio 14 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas skundžiasi, kad pagydęs dešimtį raupsuotų, o tik iš vieno sulaukęs padėkos žodžio: „Argi, sako, ne dešimts pagijo? Kur gi devyni? Neatsirado, kas sugrįžęs duotų garbę Dievui, kaip tik šitas svetimtautis“, Luko 17, 17.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad padėtų mums pasipuošti dėkingumo dorybe, kad karštai dėkotume už geradarystes visiems, kam turime dėkoti, ir tokiu būdu, kokiu reikia.

MĄSTYMAS

1. DĖKINGUMO DORYBĖ

Yra žmonių, kurie, sulaukę kokios nors geradarybės iš kitų, pripažįsta ją savo širdyje, jaučia palankumo tiems, kurių rankomis tos gėrybės jiems atėjo, neslepia savo palankumo, bet pareiškia jį viešai, o reikalui esant ar progai pasitaikius stengiasi atlyginti savo geradariams. Tokius žmones vadiname dėkingais, o dorybę, kuri juos verčia taip jausti ir taip daryti — dėkingumu.

Dėkingumas, kaip matome, glūdi žmogaus viduje, kaip ir visos dorybės. Jeigu jis yra tikras, veržiasi pasireikšti žodžiais, todėl ir yra atsiradęs žmonėse paprotys tarti padėkos žodį, kai kas iš kitų sulaukia kokios geradarybės.

Žinoma, žmogus, tardamas padėkos žodį, gali ir pameluoti, gali pareikšti žodžiais tą nuotaiką, kurios nejaučia savo viduje, todėl tikrą dėkingumą reikia spręsti iš darbų. Tikrai dėkingas žmogus visuomet stengsis atsilyginti savo geradariams kokiais nors darbais, ir ne tuojau, nes kas tuojau atsilygina daro skolininko įspūdį, o skolininkas atsi-

lygina ne iš meilės, bet iš prievolės. Atsilyginąs tuojau pareiškia, kad jis nenori niekam būti skolingas, nenori turėti savo viduje dėkingumo jausmų: gavo kokią geradarybę, tuojau atsilygino panašiu darbu ir niekam nieko neprivalo. Pakvietė jį kas į svečius, jis tuojau pakvietė aną pas save ir dėkingumas baigtas. Tokie tarp žmonių santykiai nepatinka mūsų Išganytojui, todėl jis juos smerkė sakydamas: *"Keldamas pietus ar vakarienę, nekviesk savo prietelių, nei savo brolių, nei giminių, nei turtingų kaimynų, kad kartais ir jie nepakviestų tavęs ir taip būtų tau atsilyginta. Bet, keldamas pokylį, pasikviesk beturčių, luošų, raišų ir aklų. Tai tu būsi palaimintas, nes jie neturi, kuo tau atsilyginti; bus gi tau atsilyginta teisiųjų prisikėlime"*, Luko 14, 12—14. Beturčiai, neturėdami kuo atsilyginti už kvietimą, nešios savo širdyje dėkingumo jausmus, laimins geradario vardą, o radę progą atsilygins ir darbais, kaip kad pelė, anot tos pasakos, reikšdama dėkingumą liūtui už gyvybės dovanojimą, išvadavo jį iš kilpų, į kurias buvo patekęs. Ji nugriaužė virves, iš kurių kilpos buvo padarytos, ir taip padėjo žvėrių karaliui atgauti laisvę. Tikras tad dėkingumas pasireiškia ne bet kokiais darbais, o tik tokiais, kurie teikia naudą pačiam geradariui, kurių geradariui reikia. Gali atsitikti, kad jaučiąs dėkingumą visą gyvenimą neturi progos atsilyginti savo geradariui naudingais darbais, tuomet pasilieka jam ugdyti dėkingumo nuotaiką viduje ir žodžiais reikšti tą nuotaiką viešai.

2. DĖKINGUMAS YRA DAUGELIO DORYBIŲ ŽIEDAS

Tenka dažnai išgirsti nusiskundimų žmonių nedėkingumu. Skundžiasi pirmiausia pats Dievas, kad išauginęs ir išauklėjęs Izraelio tautą, o ji jį paniekinusi: *"Klausykite,* sako, *dangūs, ir išgirsk ausimis žeme, nes Viešpats kalba. Aš užauginau sūnus ir išaukštinau, jie gi paniekino mane"*, Iz. 1, 2. Tas Dievo paniekinimas labiausia pasireiškė tada,

kada toji tauta prikalė prie kryžiaus jo Sūnų, atsižadėdama jo Piloto akivaizdoje. Skundžiasi visam pasauly tėvai, kad negali sulaukti to vaikų dėkingumo, kurio turi teisių laukti. Skundžiasi valdžios valdinių nedėkingumu, skundžiasi visuomenių veikėjai, labdaringų įstaigų vedėjai, kad labai retas tikras dėkingumas už suteiktas geradarybes.

Tokios žmonių nuotaikos savo geradarių atžvilgiu priežastis glūdi tame, kad dėkingumas yra daugelio dorybių išdava, kaip žiedas yra daugelio medžio dalių: ir šakų, ir kamieno, ir šaknų padarinys, todėl ten, kur tų dorybių trūksta, trūksta ir dėkingumo.

Reikia pirmiausia gilesnio ir platesnio pajutimo, kas yra teisinga, o kas neteisinga. Daugelis mano, kad teisingumas apima vien tuos dalykus, kuriuos teismai svarsto ir sprendžia, būtent piniginius ir jiems panašius reikalus. Bet kad jis apimtų visas gyvenimo sritis, net tas, kurių teismai nepasiekia, tai jiems visai nežinomas dalykas. Teismai sprendžia tik tuos dalykus, kuriuos mato liudininkų akys arba girdi jų ausys, todėl jie negali spręsti vidaus nuotaikos, kuri yra žinoma tik tam, kuris ją turi. Teisingumas apima ir vidaus nuotaiką, jis liepia atiduoti kiekvienam, kas jam priklauso: kam mokestis — mokestį, kam baimė — baimę, kam pagarba — pagarbą, kam dėkingumas — dėkingumą. Kadangi teisingumo dorybė yra labai sunki, dažniausia jai nusikalstama, todėl nusikalstama ir dėkingumui, kuris yra ne kas kita, kaip teisingumo atžala.

Dėkingumui reikia ir nusižeminimo, nes tik nusižeminę žmonės yra dėkingi. Įgyta geradarybė papildo kokį žmogaus trūkumą, kurio patsai nebūtų galėjęs papildyti. Kadangi išdidūs žmonės nenori pasirodyti su savo trūkumais kitų akyse, todėl nenori priimti jokių geradarybių, o jeigu kada yra priversti priimti, tai skuba kuo nors atsilyginti, kad nereikėtų jausti savo viduje dėkingumo, kuris juos žemina. Nusižeminę žmonės priešingai jaučia savyje daug trūkumų, todėl labai dėkingi tiems, kurie jiems padeda pa-

pildyti tuos trūkumus. Tikras vėl nusižeminimas yra retenybė, todėl retenybė yra ir tikras dėkingumas.

Šalia nusižeminimo reikia ir artimo meilės. Dėkingumas žadina mūsų širdyse palankumą tam, iš kurio esame sulaukę geradarybės, o palankumas yra ne kas kita, kaip linkėjimas gera. Bet ir meilė yra linkėjimas gera, todėl kas jaučia artimo meilę, tam labai yra lengva sukurti savo širdyje dėkingumą. Žmonės, pilni artimo meilės yra visuomet dėkingi, o dėkingi pilni artimo meilės. Kadangi tikra artimo meilė nėra dažnas dalykas, todėl nėra dažnas dalykas ir tikras dėkingumas.

Dėkingumą remia ir sveikas protas, nes jis pasako žmogui, kad visa, ką tik mes turime, esame gavę per kitų rankas, per jų malones. Žmonės gi daug uoliau ir daug noriau daro gera tiems, kurie yra dėkingi, negu tiems, kurie nedėkingi. Tos pačios taisyklės laikosi ir Dievas: daugiau malonių suteikia tiems, kurie karštai dėkoja už įgytąsias, negu tiems, kurie dėkingumu apsileidžia. Iš dešimties raupsuotųjų, kuriuos pagydė Išganytojas, tas daugiau laimėjo, kuris atėjo padėkoti, nes jam vienam buvo pridėta ir pritaikinta: *"kelkis, eik, tavo tikėjimas išgelbėjo tave"*, Luko 17, 19. Žmonės tad, kuriems trūksta sveiko proto, kurie yra lengvaminčiai, lengvaširdžiai, paviršutiniški, neturi dėkingumo, nes nesupranta jo naudos. Kadangi tokių žmonių irgi yra nemaža pasauly, todėl dėkingumas turi daug nukentėti ir nuo jų, nes ir jie daugina nedėkingų žmonių skaičių.

Teologinės dorybės ypatingu būdu skatina dėkingumui, todėl greičiau rasime dėkingumo pas tikinčiuosius, negu pas bedievius, greičiau pas šventuosius, negu pas atšalusius.

3. KAM TURIME DĖKOTI?

Didžiausias mūsų geradaris yra Dievas, nes visa, ką tik mes turime, iš jo malonės turime, todėl jam priklauso didžiausia padėka. Bažnyčia, paveldėjusi savo mokslą iš

Kristaus ir apaštalų, labai karštai skatina savo vaikelius dėkoti Dievui už viską, nes, kaip šv. Mišių prefacija sako: *"Tikra, verta ir teisinga, tinkama ir išganinga, kad mes visada ir visur dėkotume Tau, Šventasis Viešpatie, Visagalingasis Tėve, Amžinasis Dieve, per Kristų, Viešpatį mūsų.*

Po Dievo turime dėkoti tiems, kurių rankomis Dievas siunčia mums savo dovanas. Pirmoje eilėje tėvams, valdžioms, dvasiškoms ir pasauliškoms, ir šiaip žmonėms, kurie yra prisidėję prie mūsų gerovės.

Juo didesnes gėrybes kas yra gavęs, juo karščiau turi dėkoti, todėl nekalti, šventi žmonės daugiau turi dėkoti už mus nusidėjėlius, nes nekaltumo dovana yra brangiausia, kokią žmogus gali turėti žemėje. Ypatingai turi dėkoti tie, kurie yra be nuodėmės, nes Dievo gėrybės yra suteiktos jų nevertiems.

Branginkime tad dėkingumą ir lavinkimės jame, nes jis teikia mums progos pagilinti ir ištobulinti visų kitų dorybių eilę. Kaip buvo iki šiol?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tavo begalinė meilė mums tiek daug gėrybių yra suteikusi, kad atsidūrėme pagedimo pavojuje. Mūsų širdis taip yra netikusi, kad nemoka branginti tų gėrybių, kurios mus veltui pasiekia, be jokio nuopelno, be jokio mūsų darbo bei nuovargio. Štai vienturtis tėvų vaikelis, iš visų pusių aprūpintas patogumais, apipiltas gėrybėmis ir įvairiomis pastangomis, niekais laiko visą tėvų rūpestingumą, visą jų meilę. Tegul tie tėvai nesuspėja kada nors patenkinti kokią nors jo užgaidą, jau pilnas rūstybės prikaišioja jiems jų apsileidimą, prikaišioja meilės stoką. Įpratęs taip elgtis su tėvais, jis ne kitaip elgiasi ir su kitais žmonėmis, jis iš jų reikalauja to paties nuolaidumo, to paties paslaugumo, kaip ir iš tėvų, neatsiteisdamas jiems, kaip ir tėvams, nieku, nes, lengvai gaudamas visas gėrybes, neišmoko jų branginti ir už jas dėkoti. Taip besielgdamas, sueina su žmonėmis į nesantaiką, į ginčus, kuriuose dingsta ir artimo meilė ir žmoniškumas. Teisingai tad gyvenimo

žinovai sako, kad retai kada išeina kas gera iš vienturčių. Panašaus pagedimo pavojuje atsiduria ir našlaičiai, išauginti turtingųjų namuose ar prieglaudose. Gaudami viską veltui, — be jokio nuopelno ar vargo, papranta nebranginti kitų geros širdies ir jų paslaugumą ir gailestingus darbus laiko privaloma pareiga, už kurią jie nemato reikalo atsiteisti. Tuo būdu ir jie ima vaikščioti vienturčių sūnų keliais. Taip atsitinka, Viešpatie, ne tik su vienturčiais, bet ir su kiekvienu žmogumi, kuris gauna be vargo ir triūso daug gėrybių. Taip būtų atsitikę ir su mumis visais, nes esame gavę iš Tavo dosnumo tiek gėrybių, kad mūsų protas neapima, ir be jokių teisių į jas, be jokio pasidarbavimo, be nuopelno, būdami visiškai jų neverti, kaip nusidėjėliai. Todėl stebisi šv. Povilas Tavo dosnumu, sakydamas: *"Vargu kas nors miršta už teisųjį. Ir jei kas gal ir apsiimtų mirti už gerąjį, tai Dievas parodo mums savo meilę tuo, kad, mums dar tebesant nusidėjėliais, tinkamu metu Kristus už mus numirė"*, Rom. 5, 7—9. Apipilti tokiomis gėrybėmis, tikrai būtume nuėję vienturčių sūnų keliais, jei ne Tavo tėviškas gerumas, kuris privertė Tave užbėgti tam pavojui už akių, mokinant mus dėkingumo ir reikalaujant jo iš mūsų, ir tai ne tik Tau, bet ir visiems tiems, per kurių rankas teiksiesi pasiųsti savo gėrybes. Jau sename Įstatyme, tvarkydamas žydų tikėjimą, įsakei, kad būtų daromos aukos padėkoti už įgytas iš Tavęs gėrybes. Mirtimi pagrasinai vaikams, jei pasirodytų nedėkingi savo tėvams, jei pakeltų ranką prieš juos arba jiems piktžodžiautų, nes tai būtų nusikaltimas, einąs ne tik iš pagarbos įstatymo peržengimo, bet ir dėkingumo. Naujame Įstatyme Tavo Sūnus taip išmokė savo mokytinius dėkingumo, kad, pasilikus jiems vieniems žemėje, nebuvo susirinkimo, nebuvo duonos laužymo, kuriame jie nebūtų pareiškę karščiausio Tau dėkingumo už įgytas gėrybes. Prie to paties dėkingumo jie ragino ir visus tikinčiuosius, pilni jų laiškai tokių paraginimų, todėl ir Bažnyčia, jų tikėjimo, jų mokslo paveldėtoja, ragina mus visus

prie dėkingumo ir darbais, ir žodžiais, ir apeigomis. Padaryk, Viešpatie, kad Tavo ir Tavo Sūnaus sėja prigytų mūsų širdyse, kad dėkingumo jausmai ne tik niekad neišsektų, bet kaskart karštesni darytųsi, ir tai ne tik Tau, bet ir visiems tiems, per kurių rankas teiksiesi mums pasiųsti savo gėrybes.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, praleisti visą dieną padėkos dvasioje už visas geradarybes.

APIE KERŠTĄ

Spalio 15 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas pavaizduoja neteisingą teisėją: jis nesibijo Dievo ir nesidrovi žmogaus, bet dėl įkyraus našlės maldavimo ryžtasi ginti jos teises. Nuo to teisėjo Išganytojas liepia pakilti mintimi prie dangiškojo Tėvo, kuris tuo greičiau išklausys savo išrinktųjų šauksmą: „Argi, sako, Dievas negintų teisių savo išrinktųjų, šaukiančių į jį dieną ir naktį, ir ar gaištų jiems padėti?“ Luko 18, 7.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad kerštos jausmai mus neužvaldytų prieš jo valią, kad turėdami pareigą skirti bausmes už nusikaltimus nebūtume žiaurūs, iš vienos pusės, ir visiškai abejingi iš kitos pusės.

MĄSTYMAS

1. AR YRA LEIDŽIAMA KERŠYTI?

Prisiminę Kristaus įsakymą nesipriešinti piktam ir net atstatyti kitą veidą, jei kas užgautų vieną; prisiminę jo prilyginimą, kuriame šeimininkas draudžia tarnams ravėti rauges iš dirvos, kad kartais neišrautų kviečių drauge su jomis; prisiminę pagaliau jo paties elgesį žemėje, kad niekad niekam nėra keršijęs, nieko nėra nubaudęs, o net prašęs

dangiškojo Tėvo atleisti tiems, kurie jį prikalė prie kryžiaus, lengvai galime prieiti prie išvados, kad Kristaus sekėjams neleidžiama ką nors bausti, vartoti jėgą ir atlyginti piktadariui už jo piktą darbą.

Tokiai išvadai, rodos, skatintų ir pirmųjų krikščionių elgesys. Niekur nerandame, kad jie būtų griebęsi ginklo savo tikėjimui, gyvybei ar turtui apginti, kad būtų kur nors kėlę revoliuciją laisvei atgauti, iš persekiojimų išsilaisvinti, priešingai, žūdavo, kaip ir jų Mokytojas, kareiviai dėdavo savo ginklus į makštis, kaip kad šv. Petras buvo liepiamas padaryti Alyvų darže.

Laikui bėgant, rodos, tie pavyzdžiai buvo užmiršti. Kareiviai, tapę krikščionimis, ginklų nepametė, bet juos nešiojo ir vartojo, vedė karus, kurių Bažnyčia jiems nedraudė, o kai kada net pareigą dėjo kariauti, kaip kad buvo Kryžiaus karų metu, arba kovose su Islamo galybe.

Šie ir panašūs faktai sumaišo kai kam pėdas ir neleidžia tinkamai suprasti Kristaus mokslo dėl nesipriešinimo piktam.

Kad nusikaltėlių baudimas nėra blogas darbas, matosi iš to, kad patsai Dievas juos baudžia: pilnas yra šv. Raštas pavyzdžių, kurie liudija, kad nė vienas nusidėjėlis neištrūksta Dievui, kad jo ranka pasiekia kiekvieną jų. Kadangi viskas, kas eina iš Dievo yra gera, todėl ir nusidėjėlių baudimas yra geras daiktas, o tuo pačiu ir Kristus savo mokslu negalėjo prieštarauti dangiškajam Tėvui, nes sakėsi skelbiąs ne savo mokslą, bet to, kuris jį siuntęs, Tėvo. Jeigu gi dangiškasis Tėvas turi teisių bausti nusidėjėlius, jis gali tai daryti arba pats, arba per įgaliotus asmenis. Tokių įgaliojimų bausti nusidėjėlius randame Šventose knygose labai daug. Kada izraelitai, besiartindami į Žadėtąją žemę, susidūrė su moabitais ir žydų kunigaikščiai ėmė paleistuvauti su jų dukterimis, Dievas įsakė Mozei pakarti visus tuos kunigaikščius: *"Imk,* sako, *visus tautos kunigaikščius ir juos pakark ant kartuvių, saulei šviečiant, kad*

mano pyktis būtų nukreiptas nuo Izraelio", Skait. 25, 4. Visa žydų tauta labai dažnai buvo įgaliojama bausti aplinkines tautas už jų ištvirkimus. Apie tokius įgaliojimus kalba ir šv. Povilas, sakydamas: *"Jei darai pikta, bijok; nes ji (vyresnybė) ne veltui nešioja kalaviją. Ji juk Dievo tarnaitė, keršytoja rūstybei parodyti tam, kas daro pikta"*, Rom. 13, 4.

Kaip tada reikia suprasti Kristaus mokslą dėl nesipriešinimo piktam? Kristus draudė asmeniską kerštą, pats jo nevartojo ir draudė jį vartoti savo sekėjams.

Asmeniškas kerštas pasireiškia visuomet tose tautose, kurių visuomeniškas gyvenimas yra netobulas, silpnas ir suiręs. Darosi piktadarybės, paskirų žmonių teisės yra laužomos ir nėra kam apginti jų teisių, nėra kam suvaldyti piktadarių. Tuomet užsidega nuskriaustojo viduje įgimtas teisingumo jausmas ir verčia jį griebtis ginklo, vytis piktadarį ir išlyginti savo skriaudą.

Toks teisingumo ieškojimas yra labai netobulas, nes duoda progos padaryti labai daug neteisybių. Užsidegęs kerštu, žmogus praranda pusiausvyrą ir nubaudžia kaltininką daug daugiau, negu kaltė siekia, už menkniekį vienas kitam atima gyvybę, o tai didelis neteisingumas. Todėl visos tautos, kurios tik pasiekia nors kokį kultūros laipsnį, naikina asmeniškus kerštus ir jų vietoj steigia teismus, stato teisėjus, kuriems ir skiria spręsti žmonių ginčus.

Tačiau žmonės labai dažnai nepasitenkina teismų nutarimais, nes reikia ilgai laukti tų nutarimų, o sulaukus, reikia labai dažnai tenkintis mažesniais laimėjimais, nei tikėjosi. Pagaliau ne su visomis gyvenimo smulkmenomis ir skriaudomis galima kreiptis į teismą, todėl asmeniškas kerštas veikia ir šiandien ir tai visose tautose ir visuose luomuose, ir padaro neapsakomai daug blogo. Jeigu tos pačios šeimos nariai, kaimynai, pažįstami susitikę nekalba ir vienas nuo kito nusikreipia, tai reiškia, kad keršija už padarytas skriaudas.

Išganytojas, atėjęs mokyti žmones meilės, negalėjo praeiti tylomis pro kerštą jo nepasmerkęs, nes kerštas, linkėdamas artimui bloga, ardo meilę, kuri liepia linkėti artimui gera. Jeigu kas sulaukia kokios skriaudos, stengiasi atsilyginti artimui, darydamas jam tokią pat skriaudą, peržengia ne tik meilės įsakymą, bet pasirodo neklusnus ir apaštalui, kuris sako: *"Nekeršykite patys, mylimiausieji! bet duokite vietos rūstybei; nes yra parašyta: Mano kerštas; aš atsilyginsiu, sako Viešpats. Taigi, jei tavo neprietelis alksta, papenėk jį; jei trokšta, duok jam atsigerti. Nes tai darydamas, tu krausi žarijas ant jo galvos. Nesiduok nugalėti savęs piktumui, bet apgalėk piktą gerumu"*, Rom. 12, 19—21.

Visai kitas dalykas, jei kas teikia artimui skausmo tuo tikslu, kad išgelbėtų jį iš nelaimės ar iš didesnio skausmo, toks darbas nėra keršto, bet meilės aktas. Nekeršija tad nei gydytojas darydamas skaudžią operaciją, nei tėvai, užgaudami rykšte savo vaikus, nes nori išgelbėti juos iš didesnės nelaimės. Priešingai, nemeilės aktą padaro tie tėvai, kurie gailisi rykštės savo vaikams, todėl Patarlių knyga ir sako: *"Kas gailisi rykštės, nekenčia savo sūnaus, o kas jį myli, nuolat laiko drausmėje"*, Pat. 13, 24. *"Nesigailėk vaikui drausmės, nes jei jį užgauni rykšte, jis nemirs"*, Pat. 23, 13.

Nedaro keršto ir vyresnybės, kai baudžia nusikaltėlius Dievo įgaliojimu, nes turi tikslo gelbėti arba pačius nusikaltėlius, arba ginti teises tų, kurie yra pavesti jų globai.

2. KAS TURI TEISIŲ BAUSTI?

Teisių bausti turi pirmiausia pats Dievas, nes yra parašyta: *"Mano yra kerštas, ir aš atlyginsiu savo laiku"*, Atk. 32, 35. Pats Išganytojas dažnai grąsino Dievo bausmėmis pariziejams, Rašto žinovams, turtuoliams ir kitiems nusidėjėliams, mokydamas, ką reikia daryti, kad išvengtų tų bausmių.

Po Dievo, turi teisių bausti jo įgalioti asmenys: pirmiausia tėvai ir tie, kurie eina tėvų pareigas. Jokia vyresnybė negali atimti tėvams tų teisių, nes pačios nusikalstų Dievui. Paskui eina pasaulietiškos ir dvasiškos vyresnybės ir jų įgalioti asmenys. Turi tad teisių valstybės laikyti kariuomenes, leisti joms nešioti ir vartoti ginklus, nes turi pareigos ginti nekaltų žmonių teises. Tokiomis akimis buvo žiūrima į kareiviavimą viduramžy, gyvo tikėjimo laikais, ir priėmimą į tą luomą lydėjo tam tikros tikybinės apeigos.

Dvasiškos vyresnybės baudžia savo nusikaltusius dvasiškomis baudomis, todėl jiems nereikalingi kareiviški ginklai, jie yra visiškai uždrausti visokios rūšies ir visokio laipsnio dvasiškiams.

3. MOKĖJIMAS BAUSTI YRA DORYBĖ

Kaip yra lengva peržengti teisingumo ribas, liudija visų tautų susirūpinimas aprūpinti teismus ir teisėjus tam tikrais atsargumais, kad būtų apsaugojamas ir palaikomas teisingumas. Reikalaujami liudininkai kaltei įrodyti, reikalaujama iš teisėjo, kad jis savo nutarimus duotų sėdėdamas ir tai ne bet iš kurios vietos, o tik iš teismovietės, kad tuo būdu turėtų laiko atšalti, jeigu buvo įkaitęs ir ištirti nuodugniai kaltę, jeigu nebuvo jos ištyręs.

Nepaisant tų visų atsargumų, daug neteisingumų padaroma teismuose, todėl šv. Povilas pataria tikintiesiems visai nesibylinėti teismuose, geriau nukęsti skriaudą, negu ieškant teisingumo tą teisingumą sulaužyti. *"Jau,* sako, *ir tai yra tikra klaida jūsų tarpe, kad kits su kitu bylinėjatės. Kodėl verčiau nenukenčiate skriaudos? Kodėl verčiau nesiduodate daryti sau neteisybės? Bet jūs patys skriaudžiate ir darote neteisybę ir tai broliams",* 1 Kor. 6, 7—8. Tad pagal šiuos žodžius nenusikalsta prieš teisingumą tas, kuris atleidžia sau padarytas skriaudas ir kantriai nukenčia padarytus skausmus. Bet negali to daryti tada, kai jam padaryta skriauda užgauna kitų žmonių teises. Jis gali

atleisti savo dalį, bet negali atleisti to, kas kitiems priklauso. Vyresnybės, pav., negali atleisti vagystės ar žmogžudystės, negali nenubausti piktadarių, nes jie užgauna teises tų, kurie pavesti vyresnybės globai. Tėvai negali palikti nenubaudę vaikų neklusnybės, nes ji veda jų vaikus į pražūtį. Bausmių skirstymas, kaip matome, ne visuomet yra laisvas dalykas, kai kada jis yra tapęs griežta pareiga. Kas tą pareigą atlieka teisingai, elgiasi dorai, kas duoda didesnes bausmes, negu kaltė siekia, elgiasi žiauriai, o kas mažesnes arba visai nebaudžia, yra apsileidęs.

Kadangi kiekvienam žmogui tenka gyvenime užstoti kitų teises ir bausti nusikaltusius, todėl kiekvienas turi būti atsargus, kad, iš vienos pusės, nenubaustų per daug, o iš kitos, neapsileistų visiškai ir nenubaustų per mažai. Aukso vidurys ir sudaro baudimo dorybę.

Prašykime Viešpaties, kad teisingumas ir gailestingumas eitų greta mūsų gyvenimo, o tuomet nenusikalsime nei prieš vieną, nei prieš kitą. Griežtumą ir žiaurumą tegul švelnina meilė, o meilę tegul saugoja teisingumas, kad nesutirptų ištižime. Kaip buvo iki šiol?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, yra žmonių, kurie nei Tavęs bijosi, nei ko nors drovisi, bet gyvai jaučia kūno skausmus lygiomis su neprotingais sutvėrimais. Prie tokių žmonių priklausė ir tas neteisingas Tavo Sūnaus paminėtas teisėjas, kuris padarė teisingumą ir apgynė našlės teises vien dėl to, kad bijojo, kad ji neapdaužytų jam veido. *"Nors,* sako jis, *aš nebijau Dievo ir žmogaus nesidroviu, tačiau kadangi ta našlė man įkyri, tai aš apginsiu jos teises, kad pagaliau atėjus neapdaužytų man veido"*, Luko 18, 5. Kadangi Tu, Viešpatie, neapsakomame savo gerume neskubi bausti nusidėjėlių, todėl jie, pasinaudodami Tavo kantrumu, galėtų padaryti daug bloga žemėje, galėtų daug prikankinti Tavo ištikimus tarnus. Tokiems žmonėms suvaldyti Tu, Viešpatie, įgaliojai įvairias vyresnybes, kaip dvasiškas taip ir pasauliškas, bausti nusikaltėlius, kad, jeigu tiesos meile

negali jų patraukti prie Tavęs, nors bausmės baimė priverstų pamesti pikta. Šv. Povilas, ištikimas Tavo Sūnaus apaštalas, ir primena tikintiesiems tą Tavo įgaliojimą, sakydamas: *"Vyriausybės nėra bijotinos geriems darbams, bet piktiems. Nori nebijoti vyresnybės? Daryk gera ir turėsi jos pagyrimą; nes ji Dievo tarnaitė tavo labui. Bet jei tu darai pikta, bijok; nes ji ne veltui nešioja kalaviją. Ji juk Dievo tarnaitė keršytoja rūstybei parodyti tam, kas daro pikta"*, Rom. 13, 3—4. Bet, Viešpatie, bausmių skirstymas ne be tam tikro pavojaus ir pačiam skirstytojui. Pasidavęs kerštо jausmams, labai lengvai gali peržengti teisėtumo bei žmoniškumo ribas ir duoti bausmes, kurių kaltininkas nepelnė. Tokios bausmės reikalavo apaštalai vienam samaritonų miesteliui, kuris nepriėmė į nakvynę Tavo Sūnaus su jo mokytiniais. *"Viešpatie,* sako, *jei nori mes sakysime, kad ugnis pultų iš dangaus ir juos sunaikintų"*. Bet Tavo Sūnus sudraudė juos, sakydamas: *"Nežinote, kokios esate dvasios. Žmogaus Sūnus ne prapuldyti sielų atėjo, bet gelbėti"*, Luko 9, 54—56. Apaštalai tikrai nežinojo kokia dvasia kalba per juos; jie manė, kad Tavo Sūnaus meilės dvasia, nes skaudu jiems buvo žiūrėti, kai Tavo Sūnus buvo niekinamas ir už geradarybes ir ligonių gydymus nedėkingumu apmokamas. Tačiau tai nebuvo Tavo Sūnaus meilė, o tik užgautas savimylos jausmas. O kaip dažnai, Viešpatie, panašaus ūpo pagauti mes teisiame savo nusikaltėlius, jei ne Kajipo ar Piloto vietoje, tai to tarno, kuris užgavo Tavo Sūnų per veidą, įžiūrėdamas jo atsakyme vyresnybės įžeidimą. Iš kitos vėl pusės pasidavęs neprotingai meilei, teisėjas apsileidžia visiškai skirti kokią nors bausmę nusikaltėliui, arba, jeigu ir skiria, tai žymiai mažesnę, negu kaltė reikalauja. Tokios nuotaikos buvo pagautas vyriausias žydų kunigas Helis, kuris, matydamas savo sūnus piktinant žmones prie bažnyčios ir atstumiant juos nuo dievotumo, nebaudė jų, o tuo padarė jiems didžiausią skriaudą, nes užtraukė Tavo rūstybę. Jei tad, Viešpatie, kada nors skiri

mums pareigą bausti kitus, suteik malonės, kad teisingai atliktume tą pareigą, kad, iš vienos pusės, nepasiduotume kerštо jausmams ir neperžengtume žmoniškumo ribų, o iš kitos, kad niekais nenuleistume Tavo įgaliojimų ir savo apsileidimu nepadrąsintume piktadarių piktai sauvaliauti.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, melstis už visas vyresnybes, kad skirstydamos bausmes neperžengtų Tavo įgaliojimų.

APIE TIESOS SAKYMĄ

Spalio 16 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime aštuntąjį Dievo įsakymą, kuriuo draudžiamas yra melas, o įsakoma tiesa: „Nekalbėsi prieš tavo artimą neteisaus liudijimo“, Iš. 20, 16.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad niekad nesuteptume savo lūpų melagingais žodžiais, daugiau, kad būtume apsaugoti ir nuo nereikalingų žodžių, nes sulig mūsų Išganytojo įspėjimu „žmonės teismo dienoje duos atskaitą iš kiekvieno nenaudingo žodžio, kurį jie kalba“, Mato 12, 36.

MĄSTYMAS

1. KALBA TOBULUMO PABŪKLAS

Nors žmogus yra labai silpnas, daug silpnesnis už tuos sutvėrimus, kuriais Dievo paliepimu jis turi viešpatauti, tačiau yra gavęs iš Dievo dvi dovani, kuriomis veikdamas gali padidinti savo galybę. Tiedvi dovani yra: dvasios lankstumas, iš vienos pusės, ir kalba — iš kitos.

Lankstumo atžvilgiu žmogus viršija visus sutvėrimus, nes nė vieno iš jų nepadarysime lavinimais geresnio ar blogesnio tokiame laipsny, kokiame galime padaryti žmogų.

Lavindami, pvz., šunelį, galime jį pripratinti šokinėti per virvelę arba atnešti pamestą daiktą, bet neišmokinsime jo nei rašyti, nei skaityti, nei tų darbų, kurie aukština žmogų, daro jį garbingą bei galingą.

Šiuo atžvilgiu galima žmogų prilyginti marmurui. Kol marmuras guli laukuose ar kalnų kloduose, nieku nesiskiria nuo paprastų akmenų, netraukia į save niekeno dėmesio. Bet kai jį paliečia menininko ranka, kai tos rankos tašomas virsta gražia stovyla, gauna patraukiančios galybės, gauna gyvumo, kuris stebina ir traukia žiūrovo akį.

Panašiai yra su žmogumi. Kol jis yra netašytas, neišmokintas, neišauklėtas, jis neturi tos galybės, kurios reikia žemei valdyti. Jis yra taip silpnas ir bailus, kaip kad silpnas ir bailus yra mažas vaikas; jis bijo gamtos ir jos prajovų, bijo gyvulių, kuriuos turi pavergti ir priversti sau tarnauti.. Bet kai jį paliečia mokytojo ranka ir išlavina, jis pradeda valdyti tas galybes, kurių pirmiau bijojo.

Visą tą tobulinimo darbą mokytojas ar auklėtojas atlieka kalbos pagalba, todėl kalba gali būti prilyginta skulptoriaus kaltui. Kaip skulptorius, kalinėdamas savo kaltu marmuro gabalą, paverčia jį gražia stovyla, taip ir mokytojas, nuolat kalbėdamas, veikia mažo vaikelio dvasią, tarsi ją tašydamas, paverčia ją, laikui bėgant, galinga būtybe, kuri sugeba valdyti gamtos gaivalus ir priversti juos sau tarnauti.

Bet tęskime toliau kalbos palyginimą dailininko kaltui ir žiūrėkime, kokios seka tolesnės išvados.

Jei paims į rankas dailininko kaltą ne dailininkas, o tik tas, kuris nieko nenusimano apie tą darbą, ir ims tašinėti marmurą, sutrupins jį visą, bet stovylos neiškals, nes jo užgavimai, nors ir padaro žymes, tačiau ne tokias, kokios yra stovylai reikalingos ir ne toje vietoje, kurioje reikia. Jo tašymas paliks tai, kas reikia nukirsti, ir nukirs tai, kas reikia palikti, žodžiu, gadins medžiagą, bet nepadarys naudingo darbo.

Panašiai yra ir su kalba. Kiekvienas kalbos žodis — tai kalto kirtis į artimo dvasią. Jei tas žodis yra geras ir teisingas, jis duoda naudos tai dvasiai, jei melagingas ir apgaulingas, jis ją skriaudžia ir drasko, kaip netikslus kalto smūgis trupina marmurą, bet nedaro stovylos. Todėl didesnę skriaudą padaro artimui melagingas žodis, negu jo kūnui suteiktas klaidingas kirtis, nes, kaip dvasia yra svarbesnė už kūną, taip ir skriauda, padaryta dvasiai, yra didesnė už skriaudą, padarytą kūnui. Išminties knyga daro tą skriaudą lygią užmušimui: *"Meluojanti,* sako, *burna užmuša sielą"*, Išm. 1, 11.

Suprasime dabar, kodėl Dievas, skelbdamas savo dešimtį įsakymų, neaplenkė ir skriaudų, kurias žmonės daro vieni kitiems neteisingais žodžiais: *"Nekalbėk,* sako, *prieš savo artimą neteisaus liudijimo"*, Atk. 5, 20. Kad šie žodžiai apima visas kalbas, o ne vienus tik liudijimus teisme, matome iš paties Kristaus įspėjimo: *"Sakau gi jums, žmonės teismo dienoje duos atskaitą iš kiekvieno nenaudingo žodžio. Nes dėl savo žodžio būsi išteisintas ir dėl savo žodžio būsi pasmerktas"*, Mato 12, 36.

Jei prisiminsime skriaudą, kokią žmonijai padarė rojuje žaltys savo melaginga kalba, suprasime melo nedorumą ir tiesos žodžių garbingumą, suprasime, kaip didelę skriaudą gali padaryti ir šiandien žmogui ir visai žmonijai melagingas žodis.

2. KALBA YRA TEISINGUMO AKTAS

Teisingumas reikalauja, kad kiekvienam būtų atiduota, kas jam priklauso, į ką jis turi teisių: kam priklauso mokestis, kad būtų atiduotas mokestis, kam pagarba — pagarba, kam baimė — baimė.

Kadangi tiesa irgi yra gėrybė ir labai didelė, nes padeda žmogui siekti tobulybės, todėl žmogus gali turėti teisių ir į tiesą lygiai kaip ir į mokestį, pagarbą ar baimę. Jei kas jam nepripažįsta tos teisės, tas daro jam skriaudą, nu-

sikalsta teisingumo dorybei, panašiai kaip ir tas, kuris nemoka mokesčio.

Tačiau žmogus negali turėti teisių į visas teises, kokios tik yra pasauly, kaip kad jis negali turėti teisių į visus turtus, kurie tik yra žmonėse. Turtai yra skirstomi pagal tam tikras taisykles, kurias nustato teisingumas. Panašiai yra skirstomos ir tiesos. Todėl tas tik nusikalsta teisingumui kalboje, kas neatiduoda artimui tos tiesos, į kurią jis turi teisių, kuri jam yra reikalinga ar tai išganymui pasiekti, kaip štai — tikėjimo tiesos, ar savo pareigoms tinkamai atlikti, kaip prigimties tiesos. Kas atiduoda žmogui jo teises šioje srityje, kas pamoko jį gražaus ir doro gyvenimo, tas atlieka gražų ir garbingą darbą, tas bus pavadintas didelis dangaus karalystėje, anot mūsų Išganytojo pažadą. Kas gi jį skriaudžia šioje srityje, klaidindamas jį ar tai tikėjime, ar kasdieninėse pareigose, tas daro labai sunkią nuodėmę, tas užsipelno, kad asilu sukamų girnų akmuo būtų jam pririštas prie kaklo ir būtų paskandintas jūrų gelmėse. Čia tai ir turės skaudžiai atsakyti visi klaidatikiai, visi blogų raštų ir mokslų skleidėjai, nes jie bus be galo daug žmonių pražūdę.

3. KALBA YRA DORYBĖS AKTAS

Kalba yra žmogui duota, kad jis galėtų pareikšti kitiems savo mintis, todėl žodžiai, kuriuos taria lūpos, turi derintis su mintimis, kurios yra galvoje. Jei tokio derinio nėra, jeigu kas kitaip mano, o kitaip kalba, tas laužo Dievo nustatytą tvarką, tas naudoja kalbos dovaną ne tam tikslui, kuriam Dievas davė, tas meluoja, o melas yra draudžiamas ir Dievo ir žmonių įstatymais.

Melas užgauna ne tik Dievo teises, bet ir žmonių. Tarp kalbančio ir klausančio vyksta slapta sutartis: vienas pasižada pareikšti savo mintis, kitas jų klausyti. Jeigu dabar kalbėtojas slepia savo mintis, o pareiškia visai kitas, jis

laužo sutartį, klaidina klausytoją ir daro jam skriaudą, nes nė vienas žmogus nenori būti klaidinamas.

Jeigu gi klausytojas nebūna klaidinamas, kaip kad atsitinka meluose juokams krėsti, nes visi iš anksto žino, kad čia taip kalbama tik juokui, tuomet toks melas gali būti ir nenuodėmingas, nebent būtų daromi skaudūs ir papiktinantys juokai. Papiktinantys bus visuomet, jei tokius juokus krės aukšti ir rimti asmenys arba šventi, iš kurių niekas nelaukia ir nesitiki tokių juokų. Skriauda čia glūdi tame, kad žmonės praranda aukštų ir gerbtinų asmenų pagarbą, nes juokdariai niekur neturi pagarbos, o praradę pagarbą nustoja branginę ir ėmę į širdį jų žodžius ir jų mokslą. Štai kodėl skaitome evangelijoje, kad Kristus yra verkęs, bet kad jis būtų pats juokęsis ar kitus juokinęs, to nerandame.

Mokykimės iš Kristaus ir jo šventųjų, kaip ir kokiems tikslams reikia vartoti kalbą, darykime dažnai savo kalbų sąžinės sąskaitą, mokėkime daugiau tylėti, negu kalbėti, nes, anot Patarlių knygos: *"Šnekumas neesti be nuodėmės"*, Pat. 10, 19. Taip darydami, sumažinsime nenaudingų žodžių skaičių ir palengvinsime sau apyskaitą teismo dienoje, kurioje Išganytojas žada pareikalauti tos apyskaitos dėl kiekvieno nereikalingo žodžio.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, laimingas yra žmogus, kai jis naudoja Tavo dovanas tiems tikslams, kuriems Tu jas esi skyręs, nes pasiekia tas aukštybes, į kurias Tu jį esi pakvietęs. Tu pakvietei žmogų į tą neprieinamąją šviesą, kurioje Tu pats gyveni, o kad jis galėtų tenai nueiti, Tu suteikei jam tiek įvairių brangenybių, kad jų pilnai užtektų kelionei apmokėti, jeigu jis jų nemėtytų ir nevartotų pašaliniams tikslams. Suteikei jam nemirtingą sielą, kad galėtų amžinai džiaugtis su Tavimi; suteikei protą, kad galėtų pažinti Tave; suteikei valią, kad galėtų mylėti Tave; suteikei kūną ir pojučius, kad, pažindamas žemesnių sutvėrimų tobulybes, jų tvarką ir gražumą, lengviau galėtų pakilti iki

Tavęs pažinimo. Prie to viso pridėjai kalbą, kad galėtų pareikšti savo troškimus kitiems, pasišaukti pagalbos ir pasimokyti jų žiniomis ir patyrimu. Jei dabar žmogus laikytųsi Tavo tvarkos, jei vartotų Tavo dovanas tiems tikslams siekti, kuriems Tu jam jas esi suteikęs, greitu laiku pakiltų į neapsakomos tobulybės aukštybes, ypatingai, jei tinkamai vartotų kalbos dovaną. Kalba yra žmonių tarpininkė, ji perduoda vieno žmogaus mintis kitam. Jei tos mintys yra šventos ir teisingos, kalba pasidaro tiesos ir šventumo nešiotoja, jei melagingos ir klaidingos, kalba pasidaro melo ir klastos skleidėja. Kadangi ko ne visos mūsų žinios ir tobulybės yra semiamos iš kitų žmonių ir tobulybių kalbai tarpininkaujant, todėl neapsakomą patarnavimą mums padarytų artimo kalba, jei ji būtų tiesos ir šventumo nešiotoja; jei yra tuščia, o kas dar blogiau melaginga, gali mums padaryti neapsakomą skriaudą. Visi atsimename, kokią baisią nelaimę užtraukė ant pirmųjų tėvų ir visos žmonijos melaginga žalčio kalba. Į panašią nelaimę stumia žmoniją ir šiandien klaidatikių, atskalūnų, klaidingų mokytojų ir veikėjų kalbos bei raštai, todėl jau Tavo Sūnus įspėjo apaštalus, kad saugotųsi vilkų, kurie ateina apsitaisę avių kailiais. *"Saugokitės,* sako, *netikrų pranašų, kurie ateina pas jus avių apdaruose, o viduje yra plėšrieji vilkai"*, Mato 7, 15. Kaip vilkas artinasi prie avių ne tuo tikslu, kad joms ką gera darytų, bet kad jas draskytų ir jų gyvybe mistų, taip ir melagingas žmogus artinasi prie kito žmogaus, kad jam draskytų jo amžiną gyvenimą. Bet ne tik melagingas žodis daro artimui skriaudą, ją daro ir kiekvienas tuščias žodis, todėl Tavo Sūnus įspėjo žmones, kad vengtų ir tuščių žodžių, sakydamas: *"Sakau gi jums, žmonės teismo dienoje atsiskaitys iš kiekvieno nenaudingo žodžio, kurį jie kalba"*, Mato 12, 36. Bažnyčia prisimindama Tavo įsakymą: *"Nekalbėsi prieš savo artimą neteisaus liudijimo"*, prisimindama Tavo Sūnaus įspėjimus, draudžia savo vaikeliams klausytis melų ir šmeižtų, draudžia skaityti melagingus raštus,

kad neužtrauktų nelaimės savo dvasiai ir kūnui. Suteik mums, Viešpatie, malonės, kad niekad nesuteptume savo lūpų melagingais žodžiais, neteisingais liudijimais, kad paklausytume Tavo Sūnaus išganingo įspėjimo, kad tepa žmogų, kas iš jo burnos išeina, kad teismo dienoje reikės duoti apyskaitą iš kiekvieno nenaudingo žodžio.

Pasižadame, Viešpatie, vengti šiandien ne tik melagingų, bet ir tuščių kalbų ir melstis už tuos, kurie panašiomis kalbomis būna klaidinami.

APIE VEIDMAINYSTĘ

Spalio 17 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime mūsų Išganytojo įsakymo saugotis veidmainystės: „Saugokitės, sako, pariziejų raugo, tai yra veidmainystės. Nėra nieko uždengta, kas nebus atidengta, nei paslėpta, kas nepasidarytų žinoma“, Luko 12, 1-2.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad atliktume jo Sūnaus įsakymą saugotis veidmainystės, kad nebandytume rodytis geresniais, negu kad esame iš tikrųjų, nes ateis valanda, kurioj viešai bus iškeltos visos paslėptos mintys.

MĄSTYMAS

1. VEIDMAINYSTĖ YRA MELAS

Žmogus gali reikšti savo vidaus nuotaiką bei mintis ne tik žodžiais, bet ir veiksmais ar kitais kuriais ženklais, iš kurių kaip ir iš žodžių galime sužinoti, kas vyksta jo viduje. Visai kitaip, pvz., elgiasi žmogus nuliūdęs, o kitaip linksmas; kitaip išdidus, o kitaip nusižeminęs; kitaip šventas, o kitaip bedievis. Čia nereikia žodžių, kad pažintume kiekvieno vidaus nuotaiką, pakanka pamatyti jų elgesį, jų darbus, ir bus aišku, ką kiekvienas jų turi savo viduje.

Iš darbų liepia pažinti kiekvieną ir Išganytojas, sakydamas: *"Jūs pažinsite juos ant jų vaisių. Argi kas renka vynuoges nuo erškėčių, ar figas nuo usnių?"*, Mato 7, 16. Kaip erškėčiai negali užauginti vynuogių, nei usnės figų, taip ir pagedęs žmogus negali daryti dorybės darbų, nei bedievis šventumo. Bendra tad taisyklė visiems: koks medis, toks ir vaisius, kokia vidaus nuotaika, tokie ir darbai, kurie ją seka.

Tačiau žmogus, turėdamas laisvą valią ir valdžią ant savo sąnarių, gali bandyti paslėpti savo vidų nuo žmonių akių, vadovaudamasis tais ar kitais sumetimais. Tuo tikslu jis gali įsakyti savo sąnariams taip judėti ir taip veikti, kad ta jų veikla neatitiktų vidaus nuotaikos ir jos nereikštų: jaučiąs, pvz., skausmą ar nuliūdimą gali rodyti linksmą veidą; pilnas puikybės ir išdidumo gali lenkti galvą žemyn ir rodytis labai nusižeminusiu; vagis, atėjęs vogti į bažnyčią, gali rodyti didelį dievotumą, kad nukreiptų nuo savęs žmonių akis; bedievis, atsidūręs tikinčiųjų žmonių tarpe, gali apsimesti tikinčiu ir doru žmogumi; svetimšalis gali nuduoti karštą tėvynainį ir tautininką. Kitaip sakant, kiekvienas gali užsidėti kaukę ant savo veido ir rodytis žmonėms kitokiu, negu kad yra iš tikrųjų.

Toks apsimetimas yra gryniausia melagystė, nes nieku ji nesiskiria nuo tos, kuri daroma žodžiais. Kaip ši pastaroji taip ir anoji slepia žmogaus vidaus nuotaiką ir klaidina artimą, žadindama jame mintis, kurios neatitinka tikrenybę.

Bet nevisada bus veidmainystė, kada kas slepia savo mintis, žinias ar nuotaiką, nes yra sąlygų, kuriose žmogus turi pareigos neišduoti savo žinių, kad kas jų nepanaudotų blogiems tikslams. Valstybės turi savo paslaptis, kariuomenės turi savo, draugijos savo, o ir paskiri asmenys turi savo paslapčių: nuodėmklausiai, gydytojai, advokatai, eidami savo luomo pareigas, susiduria su žiniomis, kurių jie negali išduoti. Tokių žinių nutylėjimas nėra veidmainystė, o tik griežto teisingumo aktas, nes jų paskelbimas nu-

skriaustų daugelį žmonių. Nepadarė veidmainystės ir pirmieji krikščionys, kai jie slėpėsi su savo tikėjimu. Negalima jiems buvo apsimesti pagonimis, daryti aukas stabams, dalyvauti pagoniškose iškilmėse, kad nebūtų pažinti; tai būtų buvusi veidmainystė, bet nutylėti savo tikėjimą ir jo paslaptis buvo ne tik leistinas, bet ir reikalingas dalykas.

Veidmainystė, kaip matome, yra tada, kai kas apsimeta tokiu žmogumi, kokiu jis nėra, tiksliai darys iš savęs tokią išvaizdą, kuri klaidins kitus ir vers juos manyti apie jį kitaip, negu jis yra iš tikrųjų. Jeigu, pvz., bedievis apsimestų dievotu žmogumi, nusidėjėlis šventuoju, apgavikas teisinguoju, neturįs meilės apsimestų jo ištikimu prieteliu — tai būtų veidmainystė.

Abejonę čia galėtų sukelti šventieji, kurie, būdami šventi, skelbė save esant didžiausiais nusidėjėliais. Kadangi jie tokiais nebuvo, išeitų, kad jie ar tik neveidmainiavo. Jie būtų veidmainiavę, o tuo nebūtų buvę šventi, jei nebūtų tikėję tuo, ką jie kalbėjo. Yra žmonių, kurie mėgsta kalbėti apie save labai nusižeminusiai, prisipažįsta prie daugelio silpnybių, klaidų, bet netiki tuo, o savo kalbomis nori sukelti pagyrimų iš klausančio lūpų ir savo kalbų užginčijimą. Tokios kalbos yra tikrai veidmainingos, bet taip nekalbėjo šventieji, jie tikrai tikėjo, kad yra didžiausi nusidėjėliai, todėl taip kalbėdami nedarė jokios veidmainystės.

Bet ar gali žmogus įtikėti, kad yra didžiausias nusidėjėlis, juo nebūdamas. Kad tai galėtume suprasti, turėtume patys būti pasiekę šventumą. Šventumas atskleidžia žmogaus akims Dievo šventumą ir jo begalinę didybę. Kai toje šviesoje žmogus pažvelgia į save, pamato savyje tiek daug trūkumų ir silpnybių, kad pajunta tikrą savimi pasibiaurėjimą. Tokio pasibiaurėjimo nejaučia kitiems žmonėms, nes nemato jų trūkumų ir silpnybių, todėl ir skaito save žemesniu už juos.

To pavyzdį, ką gali padaryti Dievo šviesa žmoguje, kaip gali pakeisti jo mintis, turime patrijarko Jobo gyve-

nime. Jis turėjo daug kentėti, dėl to Dievas jam leido giliau pažinti savo šventumą ir didybę. Kada toje šviesoje pažvelgė į save, pamatė tiek daug tamsybių savyje, kad griebėsi atgailos, dulkių ir pelenų, kad nors kiek tamsybių prašalintų iš savęs. Bet štai jo paties žodžiai: *"Mano ausys girdėjo kalbant apie tave (Dievą), dabar gi mano akis mato tave. Todėl aš pats save kaltinu ir darau atgailą dulkėse ir pelenuose"*, Jobo 42, 6.

Šiaip kiekvienas žmogus, neturėdamas dangiškos šviesos, nemato savo silpnybių, o nematydamas mano, kad jų ir neturi. Senovės išminčiai jautė, kad savęs pažinimas yra be galo didelis ir svarbus dalykas, todėl savo mokytiniams įpareigodavo pažinti save, nes tai esanti svarbiausia gyvenimo pareiga. Tačiau, neturėdami dangiškos šviesos, nei mokytiniai, nei mokytojai negalėjo tinkamai atlikti tos pareigos, negalėjo savęs pažinti. Tai padarė tinkamiausiu būdu tik katalikų Bažnyčios šventieji, todėl jie nebuvo veidmainiai.

2. VEIDMAINYSTĖ YRA NUODĖMĖ

Kad melas yra nuodėmė, visi pripažįstame, todėl visi turėtume pripažinti nuodėme ir veidmainystę ir jos vengti, kaip vengiame melo, nes veidmainystė yra tas pats melas, tik atliktas ne žodžiais, o elgesiu ir ženklais.

Tačiau rasime ne mažai žmonių, kurie labai nuoširdžiai vengia melo žodžiuose, bet nevengia jo elgesyje, nevengia veidmainystės, o tai dėl to, kad jos neskaito melu, o tuo pačiu ir nuodėme.

Įžvelgę giliau į pasaulio gyvenimą, rasime jame tiek daug veidmainystės, kad, rodos, visas pasaulis yra virtęs teatru, o žmonės to teatro artistai, kurie vaidina ne savo tikrąjį asmenį, bet kitą, dirbtinį, nes kiekvienas nori pasirodyti kitokiu, geresniu, tobulesniu, garbingesniu, mokytesniu, negu kad yra iš tikrųjų. Ne veltui viduramžio rašytojai

ir vadino pasaulio gyvenimą teatru: theatrum vitae humanae.

Teatro artistai, vaidindami svetimus asmenis, nenusideda, nes visi žino, kad jie vaidina, kad jie nėra tie, kuriais yra apsimetę, todėl jų apsimetimu niekas nebūna suklaidinamas. Visai kitokia yra kasdieninio gyvenimo veidmainystė, ji klaidina, kaip kad klaidina melas, žodžiais padarytas, todėl yra nuodėminga, o juo svarbesniame dalyke veidmainiaujame, juo sunkiau nusidedame.

Svarbiausios yra tikėjimo tiesos, todėl kas jose meluoja, tas padaro artimui didžiausią skriaudą, nes trukdo pasiekti amžinąjį gyvenimą, o tuo pasidaro kaltas labai sunkia nuodėme. Tokią pat sunkią nuodėmę daro ir tas, kuris veidmainiauja tikėjimo vykdyme, apsimeta dievotu ir šventu, o viduje yra sugedęs. Toks žmogus be galo yra biaurus Dievui, jis yra sugadinęs visą savo žmogiškumą, todėl panašus yra daugiau į pūvantį kapuose lavoną, negu į gyvą žmogų. Išganytojui daug malonesni buvo didžiausi nusidėjėliai, negu veidmainiai pariziejai, todėl jiems atleido nuodėmes ir žadėjo juos priimti į dangaus karalystę, o šiems pastariesiems grasino atmetimu: *"Taigi aš sakau jums, daugelis iš rytų ir vakarų ateis ir sėsis prie stalo dangaus karalystėje su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu; o karalystės vaikai bus išmesti laukan į tamsybes"*, Mato 8, 11—12. *"Deja gi jums Rašto žinovai ir pariziejai veidmainiai, dėlto kad jūs užrakinate dangaus karalystę ties žmonėmis. Nes jūs patys neįeinate ir norinčiųjų įeiti neįleidžiate"*, Mato 23, 13. *„Deja jums, Rašto žinovai ir pariziejai veidmainiai, nes jūs panašūs į pabaltintus kapus, kurie iš oro pusės rodosi žmonėms labai gražūs, o viduje pilni mirusiųjų kaulų ir visokių puvėsių. Taip ir jūs iš viršaus, tiesa, rodotės žmonėms teisūs, o viduje pilni esate veidmainystės ir nedorumo"*, Mato 23, 27—28. Kitoje vietoje Išganytojas liepia visiems saugotis veidmainystės: *„Saugokitės,* sako, *pariziejų raugo, tai yra veidmainystės"*, Luko 12,1.

Dvasiškieji rašytojai, prisimindami šį Išganytojo pamokymą, labai smerkia neatvirumą ir visokią veidmainystę dvasiškame gyvenime, ar tai savo dvasios vadams, ar tai nuodėmklausiui, ar tai savo viršininkams vienuolijose, nes veidmainystė užrakina duris į dangaus karalystę.

Patikrinkime savo sąžinę ir žiūrėkime, ar mūsų pažanga dvasiškame gyvenime nėra užkliuvusi už kokio neatvirumo ar veidmainystės.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, brangi ir garbinga turi būti dorybė, kad net piktadariai ja dangstosi, norėdami paslėpti savo piktus darbus nuo žmonių akių ir būt paskaityti gerais. Juk ir šėtonas rojuje apsimetė žmonijos geradariu, siūlydamas pirmiesiems tėvams žinojimą, o iš tikrųjų tai tykojo jų pražūties. Panašiai elgiasi kiekviena pagunda: ji žada žmogui neapsakomai daug džiaugsmo ir smagumo, bet kada suvadžioja, numeta kaukę ir parodo tikrą savo veidą, ji gąsdina jį įvykusia jau pražūtimi ir trukdo jo atsivertimą. Kaip biauri yra veidmainystė Tavo akims, Viešpatie, matosi iš tų palyginimų, kuriuos Tavo Sūnus jai taikė. Jis lygino žmogų veidmainį vilkui, kuris, apsitaisęs avių apdarais, kad nebūtų pažintas, ateina jų draskyti: *"Saugokitės,* sako, *netikrų pranašų, kurie ateina pas jus avių apdaruose, o viduje yra plėšrieji vilkai"*, Mato 7, 15. Jis lygino veidmainius pabaltintiems kapams, kurie iš viršaus atrodo švarūs, o viduje pilni yra visokio puvėsio. *"Deja jums, Rašto žinovai ir pariziejai veidmainiai, nes jūs panašūs į pabaltintus kapus, kurie iš oro pusės rodosi žmonėms labai gražūs, o viduje pilni mirusiųjų kaulų ir visokių puvėsių. Taip ir jūs iš viršaus, tiesa, rodotės žmonėms teisūs, o viduje pilni esate veidmainystės ir nedorumo"*, Mato 23, 27—28. Jei veidmainystė, Viešpatie, taip yra biauri Tavo akims, nemažiau biaurus turi būti ir visas pasaulis, kuris jos pilnas. Veidmainiauja tautos ir valstybės, reikšdamos vienos kitoms palankumą ir prietelystę, o iš tikrųjų tyko viena kitos pražūties, kad papenėtų savo besotį žemių troškimą anos

griūvėsiais. Veidmainiauja valstybių atstovai tarptautiniuose suvažiavimuose. Apsitaisę gražiausiais drabužiais, sveikina vienas kitą su šypsena, tarsi norėtų vienas kitam parodyti giliausios meilės ženklus, o iš tikrųjų tai kiekvienas linki tik sau pasisekimo ir laimės, o kitiems apsirikimo ir pralaimėjimo. Veidmainiauja visuomenės, švęsdamos Tavo Sūnaus šventes. Kalėdose matome papuoštus namus, namo viduje žėrinčias eglaites, krūvas dovanų, stalus, linkstančius nuo įvairiausių skanėsių, atrodytų, kad žemėje viešpatauja karščiausia Tavo Sūnaus meilė, jeigu su tokia iškilme minima yra jo gimimo diena. Iš tikrųjų gi Tavo Sūnaus vardas metamas yra iš viešojo gyvenimo, iš teismų, iš mokyklų, iš knygų, tarsi jis būtų visų nelaimių pradžia, tarsi reiktų nuo jo gintis, kaip nuo kokios ligos. Veidmainiauja ir paskiri asmenys santykiaudami su kitais, nuduoda meilę ir palankumą, o širdy visai ką kitą turi. Kaip visi nustebs, kai visa tikrenybė bus apreikšta, kada išeis aikštėn visos širdžių paslaptys, kada visos visų širdys bus atidengtos visų akyse. Renk jau šiandien mus, Viešpatie, tai valandai, taisyk mūsų širdis, sėdamas į jas tikrų dorybių sėklas, laistyk jas savo malonės vandenimis, kad apsireiškimo valandai išmušus nereikėtų mums gėdytis Tavo šventųjų akyse ir šaukti kalnus ir uolas: *"Griūkite ant mūsų ir paslėpkite mus nuo sėdinčiojo soste veido ir nuo Avinėlio rūstybės"*, Apr. 6, 16.

Pasižadame, Viešpatie, neieškoti pagyrimų ir nesirodyti pasaulio akyse geresniais, negu kad esame iš tikrųjų.

APIE TIESOS PAŽINIMĄ

Spalio 18 d.

1. ĮŽANGA. Mums, dvidešimtojo amžiaus žmonėms, papratusiems nuolatai susidurti su naujais dalykais, atrodo kad senoviški dalykai yra beverčiai. Mes branginame naujas drabužių madas, naujus automobilius, visokius techniškus pageri-

nimus. Tačiau vertindami dalykus mes turime vertinti juos dėl to, kad jie yra geri, o ne dėl to, kad jie yra nauji.

2. ĮŽANGA. Kartais visai neprotingas teigimas patraukia žmones prie savęs vien dėl to, kad jis yra naujas. Tačiau didžiosios tiesos visada yra tos pačios. Tik ne visada žmonės sugeba jas pažinti. Sugebančiam jas pažinti žmogui jos visada atrodo įdomios. Prašykime V. Jėzaus malonės branginti senąsias tiesas, kurias žmonija yra priėjusi savo protu ir kurias V. Dievas yra apreiškęs.

MĄSTYMAS

1. KINTANČIŲ IR PASTOVIŲ DALYKŲ SUDERINIMAS

Pagrindiniai žmonijos klausimai amžinai yra tie patys, amžinai žmogaus protas sukasi apie juos, ieškodamas jų išaiškinimo. Pvz., blogio klausimas, iš kur kyla kentėjimai, koks jų tikslas ir kaip žmogus turi į juos reaguoti, šiandien yra lygiai toks pats, kaip kad jis buvo prieš tūkstančius metų, kada Indų galvočius Budda ėmėsi jį spręsti. Daugeliui galvočių Buddos išsprendimas patinka ir šiandien, todėl kreipiasi prie jo, ieškodami sau šviesos. Buddizmas plečiasi ir tai ne tarp Azijos gyventojų, bet tarp XX-jo šimtmečio šviesuolių, kurie turėjo nelaimės nusikreipti nuo Kristaus. Jeigu dabar paimsime Aristotelį, giliai mintijančiam žmogui jis atrodys taip naujas, kad tarsi vakar būtų baigęs rašyti savo veikalus, o tai dėl to, kad jis gvildena tuos pačius klausimus, kurie yra amžinai gyvi ir amžinai yra nauji. Kaip matematika nekeičia savo tiesų, taip jų nekeičia ir metafizika, kuri aukščiau siekia, negu matematika. Dusyk du yra keturi, buvo teisinga tada, kai žmogaus dar nebuvo ant žemės, ir bus teisinga tada, kada to žmogaus ir vėl nebus. Tiesa, kada žmogaus nebuvo ant žemės, nebuvo kam formuoti tos tiesos, bet tos formulės turinys priklauso ne nuo žmogaus proto, bet nuo objekto, nuo dalyko, kuriam pagauti žmogaus protas yra padarytas. Ne žmogaus akis padaro šviesą, ne jo ausis padaro skambėjimą, ne uoslė padaro kvapsnį; tie dalykai buvo pirmesni už mūsų

akis, ausis ir uoslę; jiems tai pagauti ir buvo suteikti mums tie įrankiai. Panašiai ir proto objektas būtis — ens, das Sein, being, etre yra pirmesnis už žmogaus protą, jam tai pagauti ir buvo suteiktas žmogui protas.

Žmogus, kaip matome, yra apdovanotas daugeliu įvairių įrankių realybei pagauti: jis turi akis pagauti šviesai, ausis pagauti skambėjimams, uoslę kvapsniams, bet turi ir protą, kurio uždavinys pagauti realybę, kurios nepagauna pojūčiai, būtent būtį: tai, kas yra, ir tai kas su tąja būtimi rišasi, kaip štai: įvairios būties rūšys, daiktų esmė ir tai, kas būtinai ir betarpiškai plaukia iš tų esmių.

Žmogus, atsistojęs dabar realybės akivaizdoje, pojūčiais pagauna joje tai, kas nuolat keičiasi, kas nestovi vietoje, protu gi pagauna tai, kas joje yra pastovu ir nesikeičia. Klausimas kyla, kam duoti pirmenybę, ar pojūčiams ar protui? Pirmieji graikų galvotojai nesugebėjo to klausimo išspręsti. Joniečiams atrodė, kad viskas nuolat keičiasi. Pasak Heraklito, kaip upėje vanduo nuolat teka, todėl negalima du kart tame pačiame vandenyje išsimaudyti, taip teka ir keičiasi realybė. Ji amžinai rieda, amžinai evoluoja. Jeigu protas ir pastebi kokį nors pastovumą, tai yra tuščia mintis be turinio, nes tokios realybės nesą.

Eleatiečiai, priešingai, pastebėję, kad proto daviniai yra pastovūs, padarė išvadą, kad viskas laikosi pastoviai kaip uola, kad niekas nesikeičia, kad nesą tekėjimo ir evoliucijos, Jeigu gi pojūčiai mums sako, kad toks tekėjimas, toks keitimasis yra, tai jie apsirinka ir mus klaidina.

Rodėsi, kad tarp tų dviejų filosofijų negali rastis susitaikymo, ar viena, ar kita turi nusileisti ir išnykti. Tačiau to nereikėjo, nes atsirado genijus, kuris jas sutaikė, tai buvo Aristotelis. Nesutaikė jis jų ta prasme, kad jos būtų pakeitusios savo kraštutinumus ir pasibučiavusios, bet ta prasme, kad pripažindamas už teisingus vienos ir kitos davinius, suvedė jas į vienybę aukštesnėje sintezėje.

Tai padaryti jis galėjo tik tada, kada nuodugniai išna-

grinėjo, kas yra tiesa, kokios reikšmės turi tiesai pojūčių daviniai, kokie yra proto veiksmai, ir kaip vieni su kitais derinasi, o ne kovoja. Kitaip sakant, pirmą kartą žmonijos istorijoje buvo išnagrinėtas pažinimo aparatas, nustatytos taisyklės, pagal kurias jis veikia.

Kadangi Aristotelio filosofija tinka rišti ko ne visiems gyvenimo klausimams, kadangi ji rišasi su žmogaus prigimties ir jo proto esme, todėl ji negali keistis kaip ir matematika, ir dėl to ji gavo garbingą pavadinimą „philosophia perennis", o Aristotelis, tos filosofijos kūrėjas, pateko į genialiausiųjų mintytojų eiles.

2. ŠV. TOMO MOKSLAS

Klystume sakydami, kad Aristotelis amžinai nuramino žmonijos mintį, kad klausimas apie proto santykius su pojūčių daviniais amžinai yra užbaigtas, kad Joniečiai daugiau nesiginčija su Eleatiečiais.

Viduramžio pradžioje Aristotelis nebuvo žinomas, nes retai kas mokėjo graikų kalbą, o dar rečiau kas Aristotelį pajėgė skaityti, todėl senas ginčas atgijo su visu smarkumu, su kokiu buvo gimęs graikų filosofijoje. Nors tas ginčas vadinosi kitu vardu, būtent „de universalibus", bet savo esmėje jis buvo tas pats: jis siekė išrišti, ar proto sąvokos yra tik tuščias žodis „flatus vocis", ar priešingai, reiškia pastovią realybę, todėl vienos ir kitos pakraipos šalininkai dalinosi į nominalistus ar realistus pagal tai, kurioje pusėje buvo atsidūrę: ar Joniečių, ar Eleatiečių.

Tie ginčai sulaukė šv. Tomo gadynės, kuris atliko tą pačią pareigą viduramžio filosofijoje, kokią Aristotelis atliko savo gadynėje, todėl jis ir vadinamas krikščioniškuoju Aristoteliu, arba Aristotelio pakrikštytoju, nes papildė tai, ko trūko pas Aristotelį. Šv. Tomas susyk pažino neįkainuojamą Aristotelio filosofijos vertę. Pirmiausia jis parūpino gerą Aristotelio veikalų vertimą, nes tie vertimai, kurie buvo vartojami iki šiol, buvo padaryti Arabų įsikūrusių Ispa-

nijoje. Jie iškraipė Aristotelį ir skelbė greičiau Mahometo mintis.

Gavę naują Aristotelio vertimą, visi tuojau pažino, kad Aristotelis yra visai kas kita, negu Arabų dėstymai. Visi puolėsi jį studijuoti. Šv. Tomas, matydamas Aristotelio minties vertingumą, pasidarė uolus jo šalininkas. Patikrino visą jo pažinimo mokslą, sukurdamas tuo būdu krikščioniškąją filosofiją, kuri yra tvirčiausia ir sėkmingiausia priemonė išsisaugoti klaidų, kaip kad sako Brevioriaus lekcija. Daugelis šių laikų visuomenininkų be svyravimo pripažįsta, kad Leono XIII-jo enciklikos daug giliau ir daug teisingiau sprendžia visuomeniškus klausimus, negu koks nors geriausias sociologas; kad nei vienas iš jų negali susilyginti su anomis. Tos gi enciklikos yra ne kas kita, kaip šv. Tomo minties išvystymas ir pritaikymas gyvenimui.

Nukalęs ginklą žmogaus protui apsaugoti, šv. Tomas dabar kreipėsi prie apreikštojo Dievo žodžio ir prie teologijos. Čia jis užbrėžė žmogaus protui ribas, parodė, kur baigiasi jo teisės ir galybė, o prasideda apreiškimo sritis, atskyrė tuo būdu filosofiją nuo teologijos. Tas atskyrimas ne tik nepakenkė tiemdviem mokslam, bet suteikė neapsakomą naudą, nes nustatė gaires abiem, pagal kurias dabar gali abu plėtotis, vienas kito neužgaudamas, vienas kitam patarnaudamas.

3. ŠV. TOMAS MŪSŲ LAIKŲ MINTIES GYDYTOJAS

Nors šv. Tomas yra nuo mūsų atskirtas septynių šimtų metų laikotarpio, tačiau nėra tinkamesnio vaisto mūsų laikų proto negalėms pagydyti, kaip jo filosofija, nes beveik visos mūsų negalės eina iš klaidingos fenomenalistinės filosofijos.

Pažiūrėkime, iš kur ji atsirado, koks jos išsivystymas ir ką ji yra sukūrusi. Pirmutinė tos naujosios filosofijos prošvaistė — tai Dekartas, kuris pašlijo Heraklito pusėn. Jam atrodė netikri esą mūsų proto daviniai, todėl jis krei-

pėsi prie fenomenų, juose ieškodamas tikrenybės ir pastovumo, kurio jie neturi ir duoti negali. Cogito, ergo sum buvo jo filosofijos pamatas. Cogito — mąstau yra fenomenas; ergo sum — taigi esu kitas fenomenas. Kadangi fenomenai yra nepastovūs, jie nuolat keičiasi, todėl tos rūšies išvados irgi nepastovios, ir svyruojančios. Tikras scholastas šitaip turėtų pasakyti: cogito, ergo ens est (mąstau, taigi yra kaž kas), nes ens - būtis yra proto objektas, kaip kad šviesa akies. Jei akis mato, reiškia šviesa yra, nes be šviesos akis nieko nemato, jeigu girdžiu — yra garsas, nes ausis tik garsus pagauna.

Dekarto mestą mintį nutvėrė Hume'as ir tęsė ją toliau, tepripažindamas protui teisę registruoti fenomenus ir nieko daugiau.

Kantas dėkojo Hume'ui, kad jį pabudinęs iš dogmatiško snaudimo ir paskatinęs giliau mintyti. Hume'as sakė, kad žmogus pažįstąs tik pojūčių ir jausmų davinius, bet tikrovės tie daviniai neatidengią. Kantas perkėlė tai į proto sritį ir pasakė, kad proto daviniai neparodo realybės, o visos sąvokos yra grynos formos be realybės turinio.

Hegelis, eidamas tuo keliu, priėjo prie realybės sumaišymo su protu ir padarė iš žmogaus proto realybės kūrėją: „scientia hominis est causa rerum". Jeigu aš matau kokį daiktą, tai tas daiktas nėra tas, kuris man atrodo, bet tik mano proto ir mano sąmonės išsivystymas. Jeigu pataikysiu kakta į mūro kampą ir prasiskelsiu sau galvą, tai nereiškia, kad ten yra koks mūro kampas iš tikrųjų, bet tik mano psichologijos fenomenas.

Bet eikime toliau, sekdami jo mintimis. Protas turi kontradikcijos sąvoką. Bet protas ir realybė yra vienas ir tas pats daiktas, todėl visų daiktų, visos būties pagrinduose glūdi kontradikcija: būt ir nebūt, tiesa ir melas, gėris ir blogis, šventumas ir prakeiktumas, Dievas ir velnias sueina į vienybę ir sudaro realybės esmę. Nieko nėra pastovaus,

viskas juda, viskas keičiasi ir kuriasi. Net dievystė nuolat kuriasi ir save naikina.

Tuo pačiu keliu yra nuėję daugelis ir kitų filosofų, kaip štai de Roy, Bergsonas, J. Weberis ir kiti, kurie yra susispietę aplink Revue de Metaphysique et de Morale.

ŠIRDIES ŽODIS. Jei filosofų mintys pasiliktų vien jų galvose, gal nebūtų jos taip žalingos ir pavojingos, bet jos veikia žmones, politikus, valstybių galvas, parlamentų atstovus, kurie valdo pasaulį ir leidžia įstatymus. Prisigėrę klaidingų filosofijų, jie įneša į gyvenimą klaidingą šviesą, leidžia klaidingus įstatymus, todėl ir pradeda darytis visame civilizuotame pasaulyje didžiausias suirimas ir chaosas. Visi socializmai, bolševizmai, fašizmai, nacizmai ir eibė kitų izmų yra išdygę iš Heraklitinės šių laikų filosofijos. Norint tad pagydyti žmonių mintį ir atvesti juos į tikrą kelią, sveiko proto kelią, reikia pradėti darbą nuo filosofijos; reikia suteikti jiems sveiko proto filosofiją, o atimti ligoto proto, tik tuomet galėsime su jais susišnekėti. Toji sveiko proto filosofija ir yra šv. Tomo filosofija. Dabar suprasime, kodėl Bažnyčia visomis jėgomis kreipia visų mintis, bet ypatingai studijuojančios jaunuomenės, prie šv. Tomo studijų. Tenai mes rasime tikrą šviesą mūsų protui, tikrą pamatą mūsų gyvenimui, o ir ginklus kovai su šių laikų negalėmis ir pavojais. Tik nelaimė, kad kartais ir katalikai yra užsikrėtę heraklitine filosofija ir vengia šv. Tomo ir tų kelių, kuriuos Bažnyčia tiek jau kartų mums rodė ir rodo. Tai atsitinka ne iš blogos valios, bet iš nežinojimo.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien melstis už visus mokslininkus ir tautų vadus, kad jie pažintų tikrąją tiesą, mokėtų ją atskirti nuo klaidų ir pagal ją vestų žmonių gyvenimą.

APIE MANDAGUMĄ

Spalio 19 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime, kokių mandagumo taisyklių liepia laikytis šv. Raštas įvairiose aplinkybėse: „Beturčių susirinkime būk meilus, vyresniam nužemink savo sielą ir nulenk savo galvą didumai. Pasuk be apmaudo savo ausį į beturtį ir atiduok, ką esi skolingas, atsakyk jam taikiai ir su ramumu... Teisdamas būk gailestingas našlaičiams kaip tėvas, ir jų motinai, kaip jos vyras", Ekli. 4, 7-10.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad mūsų elgesys būtų visuomet tinkamas, kad ne tik neužgautų kitų teisių, nesuteiktų jiems skausmo, bet suteiktų leistino malonumo ir prisidėtų gerų santykių palaikymui žmonėse.

MĄSTYMAS

1. MANDAGUMAS YRA DORYBĖ

Pagal Dievo planus žmogus žmogui neturi būti priešas, bet draugas ir talkininkas. Vienas su kitu turi dėtis į krūvą bendram darbui, Dievo valiai vykdyti ir amžinajai laimei siekti. Todėl kiekvienas žmogus turi jaustis esąs milžiniškos mašinos dalimi, kuri vadinasi žmonija.

Bet tęskime toliau mašinos prilyginimą. Mašina turi tikslų, kurių siekia visų savo dalių vieningu veikimu. Tam vieningam veikimui palaikyti reikia tepalo, nes paskiros dalys, nors ir labai tiksliai būtų padarytos, viena kitai pritaikintos plauko tikslumu, be tepalo vis vien jos skaudžiai ir šiurkščiai trinsis viena į kitą. Iš to trynimosi kyla karštis, kuris naikina mašiną ir neleidžia jai veikti. Tepalas, švelnindamas dalių trynimąsi, sulaiko karštį ir padaro tai, kad mašina dirba savo darbą tyliai, sklandžiai ir pastoviai.

Panašiai yra ir žmonių santykiuose. Gali būti žmogus ir labai mokytas, gali būti geriausiai paruoštas bendram darbui, bet jeigu neturės mandagumo, kaip toji mašina te-

palo, jis skaudžiai ir šiurkščiai užgaulios kitus, kels karštį, kuris ir suardys gerus santykius su kitais ir trukdys vieningą veikimą.

Tiesa, Dievas, norėdamas burti žmones į vienybę, suteikė jiems bendrus tėvus, vieną ir tą pačią prigimtį su tomis pačiomis teisėmis ir pareigomis, kad nei vienas neturėtų priežasties skirtis iš kitų ir sakyti, kad jis ne toks, kaip kiti. Prie visa to pridėjo meilės įsakymą: *"Mylėsi savo artimą kaip pats save"*, Mato 23, 39. Tačiau visi tie Dievo patvarkymai užmirštami ir paneigiami tenai, kur nėra mandagumo. Šiai tiesai patvirtinti galėtume rasti pavyzdžių visose gyvenimo srityse. Štai du draugu, kuriuodu labai mylėjosi ir rodėsi, kad vienas be kito negalėsią gyventi. Kuriam laikui praėjus, jau nebedraugauja, jau pykstasi. Įžvelgę į jų elgesį, pastebėsime, kad persiskyrimas prasidėjo tada, kada vienas kitam pasidarė nemandagūs, vienas kitą pradėjo užgaulioti. Panašiai atsitinka ir su moterystės sakramentu. Stojantieji į moterystės luomą ne tik mylisi, bet net priesaika patvirtina tą meilę. Po kurio laiko jau pykstasi ir skiriasi. To persiskyrimo priežastis yra ta pati — mandagumo stoka, vienas kitą pradėjo užgaulioti ir pagaliau vienas kitam taip įsipyko, kad neturėjo jėgų ilgiau gyventi po vienu stogu.

Jau senovės išminčiai pastebėjo, kad niekas negali ištverti vienos dienos su tuo, kuris yra nuliūdęs arba nemalonus (Arist. Etika kn. 8, sk. 5). Tad ypatybė, kuri padeda žmonėms vieningai ir maloniai sugyventi, negali būti bloga, o tik gera, ji yra mandagumo dorybė.

Mandagumas švelnina ne tik paskirų žmonių santykius, bet ir tautų ir valstybių. Tautos, norėdamos palaikyti gerus tarpusavius santykius, rodo mandagumą vienos kitoms įvairiais būdais: reiškia užuojautą nelaiminguose atsitikimuose, sveikina laiminguose, reiškia pagarbos atstovams ir jų vėliavoms ,o tie visi pareiškimai būna labai vertinami ir atlyginami panašiais pareiškimais.

2. MANDAGUMAS UGDO MEILĘ

Artimo meilė yra įsakyta, kaip kad skaitome evangelijoje: *"Mylėsi savo artimą kaip pats save"*, sako Išganytojas, Mato 22, 39. Bet meilė turi ugnies savybes, ji gęsta, jei negauna kuro, o meilės kuras yra geri darbai, todėl ji ir gęsta ten, kur to kuro pritrūksta. Apaštalas šv. Jonas artimo meilei palaikyti reikalauja dalintis savo lobiu su tais, kuriems to lobio trūksta: *"Jei*, sako, *kas turi šio pasaulio lobio ir, matydamas, kad jo brolis turi reikalo, uždaro jam savo širdį, kaip gi pasiliks jame Dievo meilė?"*, 1 Jono 3, 17.

Bet ne visi yra toje laimingoje padėtyje, kad galėtų dalintis savo lobiu su neturinčiais, todėl ir šv. Jonas reikalauja lobio dalinimo tik iš tų, kurie to lobio turi. O kurie neturi to lobio, ką turi daryti savo meilei ugdyti? arba kurie nėra reikalingi, kad jiems kas lobius dalintų, kaip jie gali artimo meilės įsakymą vykdyti?

Jiems apaštalas šv. Povilas duoda daug patarimų, kurie dažniausia sueina į mandagumo taisykles: *"Jei*, sako, *dėl valgio tavo brolis nuliūsta, tu nebesielgi, kaip reikalauja meilė"*, Rom. 14, 15. Valgydami tad turime atsižvelgti į artimą, kad nepadarytume jam skausmo ar papiktinimo, nes tai būtų priešinga artimo meilei.

Kitoje vietoje meilei ugdyti šv. Povilas duoda ištisą eilę įvairių taisyklių, kurios kartu yra ir mandagumo taisyklės: *"Meilė*, sako, *tebūnie be veidmainystės. Nekęskite pikto, laikykitės to, kas gera. Mylėkite vienas kitą brolių meile. Pagerbimu vienas kitą pralenkite. Uolumu nebūkite tinginiai; būkite karšti dvasia; tarnaukite Viešpačiui. Džiaukitės viltyje; būkite kantrūs suspaudime, ištvermingi maldoje. Dalyvaukite šventųjų reikaluose, rūpinkitės svetingumu. Laiminkite tuos, kurie jus persekioja, laiminkite ir nekeikite. Džiaukitės su linksmaisiais, verkite su verkiančiais. Turėkite kitas kitam vienokių jausmų; neieškokite aukštų dalykų, bet nusileiskite prie to, kas žema. Nelaiky-*

kite patys savęs išmintingais. Niekam piktumu už pikta neatsimokėkite; rūpinkitės tuo, kas gera, ne tik Dievo akivaizdoje, bet ir visų žmonių. Jei galì būti, kiek nuo jūsų pareina, būkite taikoje su visais žmonėmis. Nekeršinkite patys, mylimiausieji! bet duokite vietos rūstybei; nes yra parašyta: Mano kerštas; aš atsilyginsiu, sako Viešpats. Taigi, jei tavo neprietelis alksta, papenėk jį; jei trokšta, duok jam atsigerti. Nes tai darydamas, tu krausi žarijas ant jo galvos. Nesiduok nugalėti savęs piktumui, bet nugalėk piktą gerumu", Rom. 12, 9—21.

Panašių patarimų rasime ir Senojo Įstatymo knygose. Ekleziastikas liepia, kaip ir šv. Povilas, verkti su verkiančiais, nes labai nemandagu būtų linksmintis tada, kai kiti verkia: *"Nepalik,* sako, *verkiančių be paguodos ir vaikščiok su liūdinčiais"*, Ekli. 7, 38.

Meilės įstatymas deda pareigą kai kada duoti artimui skausmo, kad išgelbėtume jį nuo didesnės nelaimės, bet tai nėra mandagumo laužymas. Šv. Povilas buvo atsidūręs tokioje būklėje: jis savo laišku padarė skausmo korintiečiams ir džiaugėsi tuo skausmu, bet ne iš skausmo džiaugėsi, o tik iš to, kad jie priėmė į širdį šv. Povilo įspėjimą ir pasitaisė. Jeigu kas rodytų linksmą veidą, matydamas artimą klystantį ir blogai darantį, tas nusikalstų, nes dalyvautų artimo paklydime. Todėl Ekleziastikas neliepia rodyti linksmo veido dukterims. *"Turi,* sako, *dukterų? sergėk jų kūną ir nerodyk joms linksmo savo veido"*, Ekli. 7, 26. Tai reiškia: būk rimtas, kad jos nepasidarytų tau atkaklios ir nenusidėtų.

3. MANDAGUMAS YRA TEISINGUMO RŪŠIS

Teisingumas verčia atiduoti kiekvienam, kas jam priklauso, tad galime klausti, ar teisingumas verčia būti mandagiu ir ar visi žmonės turi teisių į mandagumą.

Kadangi meilės įstatymas apima visus žmones, nė vieno neišskyrus, nes visi turi tą pačią žmogišką prigimtį, tas

pačias teises ir pareigas, todėl visi turi teisių, kad būtų mylimi, kad būtų suteikta jiems pagalba jų tikslams siekti. Meilė vėl negali patverti be mandagumo, todėl kas turi teisių į meilę, tas turi teisių ir į mandagumą.

Iš kitos vėl pusės, nemandagumas teikia artimui skausmo, o skausmą gali suteikti tik teisėjas už nusikaltimą, vis vien, kas būtų tas teisėjas: ar tėvai savo vaikų atžvilgiu, ar mokytojai, ar viršininkai, ar valstybių teisėjai, ar nuodėmklausiai bei kiti dvasios vadai ir auklėtojai. Tad kas nėra teisėjas, neturi teisių ką nors bausti, neturi teisių daryti kam nors nemalonumo, nemandagiai su juo elgdamasis. Teisėjas vėl, paskyręs bausmę už nusikaltimą, neturi teisių bausti antru kartu už tą patį nusikaltimą, o baustų, jeigu būtų nemandagus. Todėl krikščioniškose ir civilizuotose tautose net nusikaltėliai turi teisių, kad būtų mandagiai traktuojami, nes valstybių įstatymai, saugodami jų teises, draudžia juos bausti be teismo nutarimo, o po teismo nutarimo įsako taikyti jiems tik tas bausmes, kurias teismas nutarė.

Visos tos taisyklės buvo sulaužytos, kai buvo suimtas ir teisiamas Išganytojas, ir prieš ir po teismo nutarimo buvo laužomos visos jau ne mandagumo, bet paprasčiausio žmoniškumo taisyklės.

Žinodami, kad nemandagumas ardo ir meilę ir teisingumą, atsiprašykime Viešpatį už visus nemandagumus iki šiol padarytus ir pasiryžkime pasitaisyti.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, rasime gamtoje gaivalų, kurie neišsitenka vienas šalia kito. Neišsitenka nei ugnis šalia vandens, nei šaltis šalia karščio, nei šviesa šalia tamsybių, nei gyvybė šalia mirties, todėl vienam jų įsigalėjus, kitas turi trauktis, arba visiškai išnykti. Toks Tavo surėdymas, Viešpatie, gamtai yra naudingas, nes padeda išsilaikyti jos gyventojams. Kada ugnis paverčia vandenį garais, vėjas juos pagauna ir išnešioja po tolimiausius kraštus. Garai, atvėsę, vėl virsta vandeniu, sugrįžta žemėn lie-

taus pavidale ir gaivina žoles, medžius, gyvulius ir žmones. Panaši nauda yra gamtai ir iš kovų, kurios vyksta tarp kitų gaivalų, kovodami jie palaiko pusiausvyrą ir tvarką žemėje. Visai kitaip sutvarkei, Viešpatie, žmonių gyvenimą ir jų tarpusavius santykius: jiems įsakei ne kovose ir ne susiskaldymuose gyventi, bet meilėje ir vienybėje, nes tik bendromis jėgomis, tik vienas kitą gelbėdamas ir remdamas galės pasiekti tas aukštybes, į kurias esi juos pakvietęs. Tuo tikslu juos padarei vienų tėvų vaikais, suteikdamas jiems tą pačią prigimtį, tas pačias teises į Tavo gėrybes, kad nė vienas negalėtų didžiuotis ir girtis turįs kilnesnę prigimtį, garbingesnius tėvus, aukštesnį pašaukimą, o tuo nesąs toks, kaip kiti. To dar negana buvo, kad suvestumei žmones į vienybę meilėje ir joje juos išlaikytumei. Tu panorai suteikti žmonėms visas savo gėrybes kitų rankomis, pradedant nuo gyvybės ir baigiant aukščiausiomis antgamtinėmis malonėmis, kad žmogus matytų kitame žmoguje ne savo priešą ir engėją, bet savo geradarį ir talkininką, kad, vienas su kitu susitikęs, turėtų džiaugsmo ir malonumo, o ne kartumo ir skausmo. Tie Tavo nuostatai, Viešpatie, yra begalinės Tavo išminties ir gerumo padariniai, todėl jeigu mes jų laikytumės, tikrą rojų turėtume žemėje. Taip Šventosios Knygos, Tavo įkvėpimu parašytos, ir skelbia, kad Tu, sutvėręs žmogų, apgyvendinai jį rojuje. Tačiau žmogus prarado rojų, kai nustojo Tavęs klausęs, nustojo Tavo užbrėžtais keliais vaikščiojęs. Prarandame ir šiandien gyvenimo malonumą ir džiaugsmą, įkrintame į nuliūdimą ir pesimizmą, murmame prieš Tavo apvaizdą, kada nustojame Tavęs klausę, kada imame žiūrėti į artimą tamsiomis akimis, ir artinamės prie jo su kartumais ir šiurkščiu elgesiu. Kadangi, pagal Tavo Sūnaus įspėjimą, kokiu saiku seikėsime, tokiu bus ir mums atseikėta, todėl tuos pačius kartumus ir šiurkštumus gauname iš žmonių, su kuriais kreipiamės į juos, o tuo vieni kitiems pasidarome ne artimi, bet tolimi; ne tos pačios šeimos nariai, bet priešingų

stovyklų kariai; ne su vienybės ir meilės troškimais atsistojame vieni prieš kitus, bet su pykčio ir kerštо jausmais. Kiek gėrybių žūva tokioje mūsų nuotaikoje, kiek malonumo ir džiaugsmo, tik Tu vienas žinai, Viešpatie, todėl gink mus nuo jos, o įkvėpk tikrą švelnumą ir žodžiams ir elgesiui, kad neužgautume savo artimo, kad ne tik neatstumtume jo nuo savęs, bet patrauktume į save, kad mūsų draugystė su žmonėmis neturėtų kartumo, o gyvenimas su jais nebūtų nuobodis, bet pasigėrėjimas ir džiaugsmas.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, budėti, kad mūsų elgesys su žmonėmis būtų pilnas švelnumo ir mandagumo, kad nors vieną dieną praleistume pagal Tavo nuostatus.

APIE VYLINGUMĄ

Spalio 20 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime, ką sako Viešpats apie tuos, kurie gaudo sielas ir jas suvedžioja saldžiomis kalbomis: „Deja toms, kurios siuva patiesalus po kiekviena alkūne ir daro priegalvius po visokio amžiaus žmonių galva sieloms sugauti... Aš sudraskysiu jūsų priegalvius ir paleisiu mano tautą iš jūsų rankos ir jie nebebus daugiau jūsų rankose grobis, ir jūs žinosite, kad aš Viešpats“, Ezek. 13, 18-21.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad neperdėtume žodžiais, pataikaudami artimui, kad neatitrauktume jo nuo tiesos kelio ir neužmigdytume klaidoje saldžiais ir vylingais žodžiais, o tuo kad neužsitrauktume bausmių, kuriomis Viešpats grasina už vylingumą.

MĄSTYMAS

1. PATAIKAVIMAS

Pataikauti pirma ir žodine prasme reiškia taip elgtis, kad patiktume. Daug yra būdų kitiems patikti: galime, pvz., apsivilkti naują ir gražų drabužį ir patiksime žiūrėtojų

akims, todėl eidami į susirinkimus ir rūpinamės apsitaisyti gražesniais drabužiais. Galime patikti ir gerais darbais, galime, pvz., daryti kitiems gera: dalintis su jais savo gėrybėmis, turtais, žiniomis, valdžia, galime ištiesti jiems ranką nelaimėje, suraminti nuliūdime, patarnauti ligoje, suteikti gerą patarimą abejonėse, ir visuomet sulauksime palankumo iš pusės tų, kuriems padarėme gera.

Tačiau šie visi būdai kitiems patikti ne pigiai kainuoja tam, kuris nori patikti, reikia daug vargti, pasišvęsti, o kai kada ir išlaidų turėti, todėl ne visi nori jais naudotis. Yra daug pigesnių būdų kitiems patikti. Visi labai mėgsta pagyrimus ir aukštinimus, o tai dėl to, kad pagyrimas yra, tarsi, liudymas, kad giriamasis turi kokią gerą ypatybę ar kitą kokią brangenybę, tad pagirti ką nors reiškia tiek pat, kiek ir suteikti jam tą gėrybę. Kadangi pagyrimas nepadaro jokio nuostolio tam, kuris giria, nesudaro jokių išlaidų, todėl tos priemonės dažniausia ir griebiasi tie, kurie nori kitiems įtikti, nepaisydami, ar tie pagyrimai atitinka tikrenybę, ar ne.

Šalia pagyrimų ir aukštinimų žmonės labai mėgsta vykdyti savo valią ir nemėgsta jokių pasipriešinimų. Tą pamėgimą turi ne tik šio pasaulio valdytojai ir tvarkytojai, galiūnai, didikai ir visokios rūšies viršininkai, bet net maži vaikeliai, ir jie nori, kad jiems būtų daroma pagal jų norus, o ne pagal tėvų ar vyresniųjų. Tad norėdami kam patikti, lengvai galime to atsiekti: pakanka prisitaikinti prie jo pageidavimų ir jau sužadinsime jo širdyje tą palankumą, kurio ieškome ir kurio mums reikia.

Pataikavimas, kaip matome, tikra savo prasme sueina į du veiksmu: į gyrimą ir aukštinimą žodžiais ir į taikymąsi artimo norams: taip elgtis, kaip artimas nori.

2. GERAS IR BLOGAS PATAIKAVIMAS

Girti ir aukštinti artimą, kai jis vertas pagyrimo, kai jis tikrai turi tas ypatybes ar dorybes, už kurias mes jį

giriame, nėra blogas daiktas, nes pats Išganytojas gyrė tuos, kurie buvo verti pagyrimo. Jis pagyrė moteriškę kananietę, kuri nusižeminusi prašė jos dukters pagydimo: *"O moteriške, tavo tikėjimas didelis"*, Mato 15, 28. Pagyrė ir šimtininką, kuris jautėsi nevertas, kad Išganytojas aplankytų jo namus ir pagydytų jo tarną, pakaks, jei įsakys ligai apleisti ligonį, būdamas toli nuo jo namų, nes jo įsitikinimu visa gamta taip turi klausyti Išganytojo, kaip kareiviai klauso savo viršininkų. *"Iš tikrųjų, sakau jums,* atsako Išganytojas, *aš neradau taip didelio tikėjimo Izraelyje"*, Mato 8, 10.

Geras būna pagyrimas ir tada, kai, artimo meile vedini, norime suraminti nuliūdusį, suteikti jam jėgų, kad nepasiduotų nusiminimui skausmų spaudžiamas. Galime girti ir tą, kuris dar tik pradeda vaikščioti dorybių keliais, kad žengtų pirmyn ir tesėtų savo geruose pasiryžimuose. Žinoma, čia reikia saugotis, kad pagyrimai nebūtų perdėti ir negirtų to, kas nėra girtina.

Gyrimas pasidaro blogas ir nuodėmingas, kai nuodėmė yra giriama, anot psalmės pasakymo: *"Nusidėjėlis giriasi savo sielos geiduliais, ir nedorasis save laimina"*, Ps. 96, 3. Nesigirtų, jei žinotų, kad niekam nepatiks savo darbais.

Negeras taip pat gyrimas, kai nėra už ką girti arba giriami yra netikri ir nepastovūs dalykai, todėl Dievo žodis įspėja mus prieš tokį pagyrimą, sakydamas: *"Negirk žmogaus, kol jis dar nekalbėjo"*, Ekli. 27, 8. *"Negirk žmogaus dėl jo gražumo ir nieko neniekink dėl jo išvaizdos"*, Ekli. 11, 2.

Nereikia taip pat girti žmogaus ir tada, kai jis keliasi į puikybę dėl pagyrimų ir praranda tas gėrybes, už kurias yra giriamas, todėl ir čia Dievo žodis duoda mums pamokinimą: *"Negirk,* sako, *nei vieno žmogaus prieš mirtį"*, Ekli. 11, 30. Saliamonas, žydų karalius, buvo labai geras ir vertas visokio pagyrimo kol buvo jaunas, bet, pasenęs, prarado visas savo geras ypatybes, už kurias buvo giriamas, ir

pasidarė labai peiktinas. Panašiai gali atsitikti kiekvienam žmogui, todėl Bažnyčia nekanonizuoja šventųjų, kol jie gyvi. Tik kada šventasis ištveria savo šventume iki mirties, ištyrusi jo gyvenimą, leidžia jį aukštinti ir statyti jo paveikslus ir stovylas šventose vietose, pildydama tuo būdu Dievo žodį — negirti žmogaus prieš jo mirtį.

Pataikavimas kitiems savo elgesiu gali būti taip pat kaip ir gyrimas geras ir blogas. Geras pataikavimas bus tada, kai norėsime palaikyti artimo meilę, ramybę, padaryti pažangą dorybėse, pildysime savo globėjų ir viršininkų valią. Tąja mintimi vedinas šv. Povilas liepia pataikauti valdžioms: *„Nori,* sako, *nebijoti vyresnybės? Daryk gera ir turėsi jos pagyrimą"*, Rom. 13, 3.

Blogas pataikavimas bus tada, kai norėsime patikti žmonėms dėl tuščios garbės, dėl žemiško pelno ar kitokių nuodėmingų tikslų, todėl psalmė įspėja tos rūšies pataikavimus, sakydama: *"Dievas išbarsto kaulus tų, kurie patinka žmonėms"*, Ps. 52, 6. Ne kitaip kalba ir tautų apaštalas: *"Jei,* sako, *dar norėčiau įtikti žmonėms, aš nebūčiau Kristaus tarnas"*, Gal. 1, 10.

3. VYLINGUMO NUODĖMĖ

Trejopu būdu vylingumas priešinasi Dievo ir artimo meilei, o tuo daro mirtiną nuodėmę.

a. Jei kas giria ir aukština kitų piktus darbus ir nuodėmes, nes tuomet juos patvirtina jų nuodėmėse. Dievas nori, kad mes perspėtume klystantį, todėl jis grąsina bausmėmis pranašui, jei jis bus apsileidęs tose pareigose ir leis klystančiam pražūti: *"Jo,* sako, *kraujo aš pareikalausiu iš tavo rankos"*, Ezek. 33, 8. Tai kokia atsakomybė laukia tų, kurie ne tik neįspėja klystančio, bet jį savo vylingumais patvirtina jo paklydime, todėl Dievas įspėja vylinguosius Izaijo pranašo lūpomis: *"Deja,* sako, *jums, kurie vadinate, kas pikta, geru ir, kas gera, piktu, kurie darote iš tamsybės*

šviesą ir iš šviesos tamsybę, iš to, kas kartu, saldu ir iš saldaus kartų", Iz. 5, 20.

b. Antruoju būdu sunkiai nusideda vylingieji, kai tyko išplėšti artimui kokią gėrybę ar pakenkti jam kokiu nors būdu. Taip pasielgė Judas apaštalas, būčiuodamas Kristų Alyvų darže: rodė jam meilę bučiuodamas, bet tuo savo elgesiu išdavė savo Mokytoją priešams, todėl Patarlių knyga ir sako: *"Geriau mylinčiojo daromos žaizdos, kaip apgaulingi nekenčiančiojo bučiavimai"*, Pat. 27, 6.

c. Trečiuoju būdu nusideda vylingieji, kai piktina kitus savo pataikavimais ir suteikia jiems progos nusidėti, kartais net nemanydami apie tai. Čia reikia prisiminti papiktinimo taisykles. Jei kas atlieka gerą ir naudingą darbą, o kitas iš šalies, žiūrėdamas piktomis akimis, piktinasi tuo darbu, tuomet nuodėmė tenka tam, kuris piktinasi. Taip piktinosi pariziejai iš Kristaus, kai jis pagydė ligonį subatos dieną. Jei kas atlieka neleistiną ir blogą darbą, ir tuom papiktina artimą, tuomet atsakomybė už papiktinimą tenka tam, kuris piktinantį darbą atlieka.

Nebus sunkios nuodėmės, jei kas pataikaus ir darys vylius kitiems, norėdamas juos palinksminti, padaryti jiems malonumo, išvengti kokios nelaimės, arba įgyti kokią svarbią gėrybę, nes tokiu elgesiu nenaikins dar nei Dievo, nei artimo meilės. Šv. Augustinas priskaito tokį vylingumą prie mažų nuodėmių (Sermo de Purgat).

Perkvoskime dabar savo kalbas, savo elgesį aukštų asmenų, valdžių ir vyresniųjų atžvilgiu ir pažiūrėkime ar neturime kokio įpročio jiems pataikauti neleistinu būdu, ar nenorime jiems patikti veidmainingu elgesiu. Jeigu pastebėsime ką peiktino, atsiprašykime Viešpaties ir pasiryžkime taisytis.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, nemėgstame įspėjimų ir pamokymų, nes jie atskleidžia mūsų silpnybes ir neleidžia susidaryti apie save aukštos nuomonės. Gali būti tie įspėjimai labai teisingi ir geriausiai pagrįsti, gali jie plaukti iš

labai mums palankios širdies, vis vien netikime tiems, kurie mus įspėja ir įtarinėjame juos turint blogos valios mūsų atžvilgiu. Priešingai labai mėgstame pagyrimus, greit tikime tiems, kurie mus giria, rodome jiems didžiausią palankumą, nors jų žodžiai būtų perdėti ir be pagrindo. Žino tą mūsų silpnybę šio pasaulio lapės, todėl ir artinasi prie mūsų su vylingais ir saldžiais žodžiais, giria mus ir aukština, net mūsų silpnybės ir klaidos virsta jų lūpose dorybėmis ir karžygiškais darbais. Taip darydami jie nori užmigdyti mūsų saugumą, nori sau sudaryti mumyse palankumo ir išnaudoti jį savo tikslams. Pranašo žodžiais kalbant jie siuva patiesalus po kiekviena alkūne ir daro pagalvius po visokio amžiaus žmonių galva, kad sielas sugautų, o kai sugauna, elgiasi taip, kaip elgiasi medžiotojas su pakliuvusiu į jo kilpas paukšteliu: jis maitinasi to paukštelio mėsa. Panašiai daro ir vylingieji: jie maitinasi tų žmonių gėrybėmis, kurie pakliūva į jų pinkles. Kad jie išviliotų mums vien žemiškas gėrybes: turtus, garbę, ar valdžią nepadarytų tokio nuostolio, kokį padaro tada, kai išvilioja dangiškasias, kai atima tikėjimą, širdies nekaltybę, kai atitraukia nuo Tavęs, o įstumia į nuodėmę. Šios rūšies pavyzdžių randame, Viešpatie, pakankamai Tavo įkvėptose knygose. Tu siųsdavai pranašų, kad įspėtų tautą apie jai gresiantį pavojų, praneštų apie bausmes, kurios laukia kaltininkus iš Tavo rankos. Sugraudinta tauta jau beveik linksta pasitaisyti, atgailoti, tik štai atsiranda klaidingi pranašai, kurių Tu nesiuntei kalbėti, o kurie, aukštindami ir girdami tautą, sulaiko ją nuo atgailos. Paklydėliai greit įtiki vylingiems pranašams, juos laiko tiesos skelbėjais ir jų klauso, Tavo gi atsiųstuosius pranašus persekioja, žudo ir lieja jų kraują. Tad nereikia stebėtis, jei Tavo rūstybė užsidega prieš vylinguosius ir pataikūnus ir šaukia, sakydamas: *"Deja jums, kurie vadinate, kas pikta, geru ir, kas gera, piktu, kurie darote iš tamsybės šviesą ir iš šviesos tamsybę, iš to, kas kartu, saldu, ir iš saldaus kartų"*, Iz. 5, 20. Bet, Viešpatie, Tau ne-

patinka ne tik tas, kuris klaidina kitus savo vylingais žodžiais, bet ir tas, kuris klauso tų žodžių ir jais gėrisi. Tavo angelas mirtimi nubaudė karalių Erodą už tai, kad jis, girdėdamas vylingą minios šauksmą: *"Tai Dievo balsas, ne žmogaus"*, neatidavė Tau garbės ir nenusilenkė prieš Tavo vardą, bet sau priskaitė tą melagingą pagyrimą ir tuo džiaugėsi. Tad apšviesk, Viešpatie, mūsų protą, kad suprastume, kaip labai kenkia visiems vylingumas, kad nepataikautume artimui, girdami jį ten, kur jis nėra vertas pagyrimo; kad ne tik neieškotume pagyrimų, bet bėgtume nuo jų, kaip kad bėgo šventieji.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, patikrinti savo kalbas santykiuose su pasauliu ir žiūrėti, ar nesame užsikrėtę vylingumu.

APIE DOSNUMĄ

Spalio 21 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mūsų Išganytojo dosnumo įsakymą: „Duokite, sako, tai ir jums duos; saiką gerą, prikimštą, primurdytą ir kupiną duos jums į prieglobstį. Nes tuo pačiu saiku, kuriuo seikėsite, bus jums atseikėta", Luko 6, 38.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad įvykdytume dosnumo įsakymą, kad neeikvotume mums suteiktų gėrybių ar tai laikydami jas pas save ir pūdydami, ar tai mėtydami be tikslo vien tuštybe vedini, nes kokiu saiku seikėsime, tokiu ir mums bus atseikėta.

MĄSTYMAS

1. DOSNUMAS YRA DORYBĖ

Daug pagundų sukelia vargšams jų neturtas: jie pavydi turtuoliams, murma ir prieš Dievo apvaizdą, kad nelygiai yra paskirsčiusi žemiškas gėrybes, kai kada padaro net vagystę, kad aprūpintų savo būtinus reikalus.

Toms pagundoms nugalėti, išvengti nuodėmės ir pasitikėti Dievo apvaizda reikia labai aukšto kantrybės laipsnio, tokio, kokį mes matome Lozoriaus asmenyje. Jis guli visų apleistas pas turtuolio vartus; mato be abejo gėrybes, kurių yra pilnas turtuolio namas; būtų patenkintas ir dėkingas, jei kas jam pasiūlytų trupinėlius, kurie krinta nuo puotaujančiųjų stalo, bet ir to jam niekas nesiūlo. Jei tokiose sąlygose ištvėrė kantrybėje, jei nemurmėjo prieš Dievą ir žmones, parodė aukštą dorybės laipsnį, parodė, kad yra vertas dangaus tuojau po mirties. Išganytojas taip apie jį ir sako: *"Atsitiko, kad elgeta mirė ir buvo angelų nuneštas į Abraomo prieglobstį"*, Luko 16, 22.

Pagundų šaltinis yra ne tik neturtas, bet ir turtas ir perteklius ir tai daug gilesnių ir skaudesnių. Vargšas, bekovodamas su savo neturtu, papranta varžyti save, papranta pasitenkinti mažmožiais; jei ko trokšta, tai tik to, ko būtinai reikia gyvybei palaikyti.

Turtuolis priešingai, kurstydamas savo geidulius, juos penėdamas savo turtais, atpranta visiškai save varžyti, atpranta ko nors sau atsakyti. Kadangi geidulių reikalavimai neturi ribų, papenėti ir laikinai užmigdyti jie atbunda su didesniais apetitais ir reiškia didesnius reikalavimus, turtuolis, nepratęs savęs varžyti, tenkina ir tuos reikalavimus ir taip pamaži prieina visiškai nežmoniško gyvenimo. Tai matydamas Patarlių knygos autorius prašo Dievo, kad neduotų jam didelio vargo, bet ir didelio turto, sakydamas: *"Neduok man elgetystės ir turtų; tik suteik man, ko reikia pragyventi; kad kartais nebūčiau suviliotas užsiginti ir nesakyčiau: Kas Viešpats? arba skurdo priverstas vogčiau ir apgaulingai prisiekčiau mano Dievo vardu"*, Pat. 30, 8—9.

Suprasime dabar, kodėl Išganytojas nesmerkė vargšų, neišmetinėjo jiems jų klaidų, bet reiškė gilios užuojautos ir laimino tuos, kurie dvasioje nenusileido pagundoms, kylančioms iš neturto: *"Palaiminti beturčiai dvasioje, nes jų dangaus karalystė"*, Mato 5, 3. Turtuoliams priešingai tai-

kė aštrius ir skaudžius žodžius: *"Deja jums turtingieji, nes jūs jau turite savo paguodą"*, Luko 6, 24. *"Iš tikrųjų, sakau jums turtingam nepigu įeiti į dangaus karalystę. Ir dar aš jums sakau: Pigiau kupranugariui išlysti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į dangaus karalystę"*, Mato 19, 23—24.

Tad jei vargšui reikia dorybės, kad nugalėtų pagundas, kylančias dėl neturto, daug didesnės dorybės reikia turtuoliui nugalėti tas, kurios kyla dėl turto. Vargšo dorybė yra kantrybė, turtuolio dosnumas, kuriuo jis lengvai dalinasi turimomis gėrybėmis su tais, kurie mažiau turi.

2. TIKRAS IR APGAULINGAS DOSNUMAS

Ne kiekvienas dosnumas gali būti girtinas ir įgauti dorybės vardą. Pariziejai evangelijos aprašyme buvo labai dosnūs pavargėliams, tačiau Išganytojas jų negyrė už tą dosnumą, nes jie tai darė dėl savo tuštybės, ieškojo garbės žmonėse. Tas jų dosnumas buvo geras ir naudingas pavargėliams, bet jis nebuvo geras patiems davėjams, nes nedarė juos geresnius. O dorybė priešingai padaro gerą ne tik darbą, bet ir darbininką. Tad turtuolis, kuris eikvoja savo turtus blogiems tikslams, garbei laimėti, tuštybėms patenkinti, piktadariams remti, nėra žmogus, bet eikvotojas ir palaidūnas. Apie tokius šv. Ambroziejus šitaip kalba: *"Jei šelpi tą, kurs nori užgrobti kitų turtą, neįrodai dosnumo: nei tas dosnumas nėra tobulas, kurį tu darai pasigyrimo tikslais, o ne gailestingumo"*, De offic. 1, I c. 30.

Dosnumui, kaip matome, priešinasi du dalykai: a) šykštumas, kada turtuolis laiko užgniaužęs rankas ten, kur jas reiktų atgniaužti ir b) palaidūnas, kada kas eikvoja ir mėto Dievo suteiktas gėrybes ne tiems tikslams, kuriems jas Dievas paskyrė. Iš to seka, kad dosnumas pirmoje eilėje liečia žmogaus širdį, ją tobulina ir gerai nuteikia žemiškų gėrybių atžvilgiu, o paskui tik tvarko pačias gėrybes. Dosnumas tad nėra išimtinai turtuolių dorybė, ją gali turėti ir vargšai, kurie jokių turtų neturi, jeigu jų turėtų, dosniai ir tvar-

kingai jais naudotųsi. Tokio dosnumo pavyzdį evangelijoje randame tos našlės asmenyje, kuri įmetė į aukų skrynią vos du pinigėliu, tuo tarpu kai turtuoliai metė auksinius pinigus. Išganytojas šitaip apie ją atsiliepė: *"Tikrai, sakau jums, šita neturtinga našlė įmetė daugiau už visus. Nes visi tie dėjo dovanų Dievui iš to, kas jiems atlieka; o šita iš savo neturto; ji dėjo visą savo išteklių, kurį turėjo"*, Luko 21, 3—4. Nors tad minėtoji našlė davė labai nedaug, bet savo širdies dosnumu ji pralenkė visus turtuolius. Panašius dosnumo pavyzdžius randame ir šventųjų gyvenimuose, kurie, būdami patys vargšai, noriai dalinosi gautomis išmaldomis su kitais vargšais. Jie turėjo dosnumo dorybę, nors turtų ir neturėjo.

3. DOSNUMAS YRA PANAŠUMAS TEISINGUMUI

Dievas, sutvėręs žemiškas gėrybes, davė joms paskyrimą tarnauti žmonėms, aprūpinti jų reikalus, palaikyti jų gyvybę. Tačiau nepaskirstė tų gėrybių tokiu būdu, kad viena gėrybė būtinai tarnautų vienam žmogui, kita kitam, kaip kad yra su kūno sąnariais, kurie tarnauja tik tam, kurio yra, o ne kitam, negalime, pvz., nupiauti rankos ar kojos ir atiduoti neturinčiam. Gėrybių paskirstymo reikalą Dievas paliko patiems žmonėms, "atidavė pasaulį jų ginčams", anot Pamokslininko žodžių (3, 11). Žmonės, besiginčydami, pasidalino tas gėrybes, nustatė taisykles, kam kuri gėrybė turi priklausyti, o Dievas jas patvirtino, draudamas vogti, savintis, reiškia, tai, kas kitam priklauso pagal tas taisykles. Einant tad to teisingumo dėsniais, kuriuos nustatė žmonės, o Dievas patvirtino, vargšas neturi teisių į turtuolio gėrybes, o jei jas slaptai savinasi, vagia, nes užgauna turtuolio teises.

Iš kitos vėl pusės, turtuolis privalo sušelpti vargšą, nes Dievas baudžia tuos turtuolius, kurie apsileidžia šioje pareigoje. Evangelijoje aprašytasai turtuolis nuėjo į pragarą už tai, kad nesušelpė vargšo Lozoriaus, kuris gulėjo ap-

leistas šalia jo vartų: *"Mirė taip pat ir turtingasis ir buvo palaidotas pragare"*, sako Išganytojas, dėstydamas abiejų likimą (Luko 11, 22).

Tas dosnumas, kuris verčia šelpti pavargėlius, yra artimo meilės išdava. Kadangi artimo meilė yra įsakyta, įsakytas yra ir tas dosnumas, nes be jo negali artimo meilė patverti. Bet yra ir kitas dosnumas, kuris plaukia iš teisingumo dorybės, todėl turi savyje teisingumo panašumą. Kaip teisingumas rūpinasi kitų žmonių teisėmis, taip dosnumas rūpinasi kitų žmonių reikalais. Teisingumas verčia atiduoti kiekvienam, kas jam priklauso; dosnumas rūpinasi suteikti kitiems, kas jiems yra gera ir naudinga. Tokio dosnumo pavyzdį randame mūsų Išganytojo prilyginime apie šeimininką, kuris, susiderėjęs su darbininkais po vieną denarą už dienos darbą, davė visą denarą ir tiems, kurie dirbo vos pusę dienos, ar net vieną valandą. Tie, kurie dirbo vos dalį dienos, neturėjo teisių gauti viso denaro, jeigu gavo, gavo vien iš šeimininko dosnumo.

Mylėkime dosnumo dorybę, lavinkimės joje dažnai, būkime dosnūs, nes kokiu saiku saikėsime, tokiu ir mums bus atseikėta, pagal Išganytojo įspėjimą. Dievas yra neapsakomai dosnus, tačiau savo dosnumą dažnai daro priklausomą nuo mūsų dosnumo, todėl Išganytojas ir sako: *"Duokite, tai ir jums duos; saiką gerą, prikimštą, primurdytą ir kupiną duos jums į prieglobstį"*, Luko 6, 36.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, laimingas yra žmogus, kuris moka skaityti Tavo meilios apvaizdos knygą, nes nugali daug pagundų prieš Tavo gerumą, apsisaugoja nuo murmėjimo prieš Tavo teisingumą, kada mato nekaltus kenčiant, o piktadarius džiūgaujant. Tos pagundos ir tie murmėjimai yra ne tik kasdieninė bedievių duona, kuria jie maitina save ir kitus, bet ir Tavo vaikelių skaudi sloga, kuri juos kankina prieš jų norą. Štai pranašas Jeremijas, ištikimas Tavo tarnas, lieja karčias ašaras, žiūrėdamas į savo tautos likimą; pripažįsta Tave esant teisingą, tačiau negalįs su-

prasti, kodėl nedorėliams sekasi gyvenime? kodėl gera visiems, kurie neištikimi ir kurie neteisingai elgiasi? kodėl įsodinti jie leidžia šaknis, auga ir neša vaisiaus? kodėl Tu arti burnos ir toli nuo jų inkstų (Jer. 12, 1—2). Viena iš tų priežasčių, kurios klaidina žmonių mintis ir žadina pagundų prieš Tavo apvaizdą yra nelygus turtų ir kitų žemiškų gėrybių padalinimas: vieni jų turi per akis ir tai be sunkaus darbo, mėto jas be tikslo arba laiko suspaudę ir pūdo jas pas save be jokios naudos; kiti vėl, sunkiai dirbdami, negali sau duonos uždirbti. Vieni tenkina jomis visus savo geidulius, visas savo svajones; kiti neturi kuo aprūpinti net ir skaudžiausių savo reikalų. Kadangi, Viešpatie, visi Tavo keliai pasigailėjimas ir tiesa, kaip kad psalmė sako (24, 10), todėl ir nelygus turtų ir kitų gėrybių padalinimas yra ne kas kita, kaip Tavo pasigailėjimo ir Tavo tiesos darbai. Tu nori, kad mes gyventume taikoje ir meilėje vieni su kitais. Tokį įsakymą atnešė mums iš Tavęs Tavo Sūnus: *"Aš,* sako, *jums duodu naują įsakymą mylėti vienas kitą; kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs vienas kitą mylėtumėte",* Jono 13, 34. Tu, Viešpatie, ne tik duodi įsakymus, bet savo gerume padedi juos ir įvykdyti. Kad palengvintumei mums atlikti meilės įsakymą, Tu padalinai nelygiai turtus ir kitas žemiškas gėrybes: vieniems jų davei mažiau, kitiems daugiau. Tie, kurie yra gavę jų mažiau, turės progos lavintis dėkingume ir meilėje, gaudami jų iš tų, kurie turi jų daugiau. Turtingesnieji vėl turės progos laimėti anų meilę savo dosnumu ir Tavo palaimą už gerą Tavo turtų užvaizdavimą. Tuo būdu pagal Tavo planus, Viešpatie, turtų nelygybė turėtų būti dėkingumo, meilės ir palaimos šaltinis, o ne pavydo, neapykantos ir nesantaikos kurstytoja. Šios visos blogybės atsiranda tada, kai Tavo gėrybių užveizdėtojai - turtuoliai apsileidžia dosnume, kai jie laiko Tavo dovanas savo valdžioje ir arba jas pūdo savo sandėliuose, arba mėto savo tuštybei kurstyti ir savo geiduliams tenkinti. Tokiu savo elgesiu jie ardo Tavo planus meilei palaikyti žemėje, kelia

murmėjimų prieš Tavo apvaizdą beturčiuose ir sėja žmonėse visa tai, kas yra priešinga savitarpei meilei, būtent: pavydą, ginčus, žudynes, pagaliau visišką dvasios ir kūno nuvargimą. Gelbėk tad, Viešpatie, mus nuo tų blogybių, kartu su turtais suteik ir dosnumo dorybę, kad galėtume įvykdyti Tavo Sūnaus įsakymą: *"Darykite sau prietelių pagalba apgaulingų turtų, kad jiems mirus priimtų jus į amžinąsias padangtes"*, Luko 6, 19.

Pasižadame, Viešpatie, patikrinti savo praeitį ir pažiūrėti, ką gera esame padarę savo broliams turimomis gėrybėmis ir ar galime tikėtis, kad būsime priimti į amžinąsias buveines.

APIE GODUMĄ

Spalio 22 d.

1. ĮŽANGA. Apaštalas šv. Povilas priskaito godumą prie sunkiausių nuodėmių rūšies (Rom. 1, 29) ir priduria, kad tie, kurie tai daro, verti esą mirties ir esą išskiriami iš Dievo karalystės: „Nes, rašo jis efeziečiams, žinokite ir supraskite, kad nė vienas paleistuvis, ar sutaptas, ar gobšas... neturi Kristaus ir Dievo karalystėje tėvonystės", Efez. 5, 5.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad apipiltų erškėčiais visas žemiškas gėrybes, kad mūsų širdis pajustų skausmą, kiek kartų, godumo apimta, bandys prie jų glaustis ir jose ieškoti sau džiaugsmo ir malonumo, o pajutusi skausmą šalintųsi jų.

MĄSTYMAS

1. GODUMO ATSIRADIMAS

Daug įvairių gėrybių reikia žmogui ,kad jis galėtų išlaikyti savo gyvybę žemėje ir ją tobulintų: jam reikia ne tik duonos, pastogės, drabužio, bet ir daugelio kitų dalykų, kurie suteikia jam malonumo, lavina dvasią ir didina galybę kovoje už būvį su kitais žmonėmis ir su gamtos gaivalais.

Bet tos gėrybės neatsiranda pačios savaime, kaip kad savaime atsiranda vabalai, kirminai, grūdai, kuriais maitinasi paukščiai, o kurių jie neaugina, nesėja ir į kluonus nekrauna, todėl žmonės priversti yra prakaituodami sunkiai dirbti, kad pasigamintų sau reikalingų gėrybių. Dievas taip ir įsakė, varydamas pirmuosius tėvus iš rojaus: *"Savo veido prakaite tu valgysi duoną, iki nesugrįši į žemę, iš kurios esi paimtas"*, Pradž. 3, 19.

Darbas tačiau žmogų vargina, teikia jam skausmo, kurio žmogus nemėgsta ir vengia visomis savo jėgomis, todėl nemėgsta ir darbo, iš kurio plaukia skausmas. Tuo būdu žmoguje nuolat veikia du prieštaraujančiu sau troškimu: vienas, turėti apsčiai reikalingų gėrybių, ir antras, turėti jų be skausmo, be nuovargio, be darbo.

Tuodu troškimu suveda į krūvą ir sutaiko pinigai, nes jie, iš vienos pusės, suteikia žmogui tai, ko reikia jo gyvenimui, o, iš kitos, vaduoja jį iš sunkaus darbo ir nuovargio, nes, kas turi daug pinigų, tam nereikia sunkiai dirbti ir vargti. Štai kodėl žmonės nieko taip netrokšta, kaip pinigų, manydami, kad juose glūdi visa žmogaus laimė, tobulybė ir galybė, nes *"viskas klauso pinigų"*, kaip kad sako Pamokslininkas, 10, 19. Kas turi pinigų, tas gali sau statyti rūmus ir tvirtoves, samdytis tarnų ir sargų, palenkti sau žmonių mintis ir širdis, žodžiu patenkinti visus savo žemiškus troškimus. Todėl ir pinigingos valstybės laikomos tvirtomis ir galingomis.

Bet ne visi vienodai naudojasi surinktais pinigais: vieni juos leidžia, perka viską, ką tik gali nupirkti, pataikaudami savo tuštybei ir kūno geiduliams; kiti juos laiko užgrobę, neperka sau nieko, gyvena skurde ir tenkinasi vien mintimi, kad, turėdami daug pinigų, jie esą laisvi ir galingi, nes gali daryti, ką tik nori: gali statytis rūmus ir juose pokyliauti, gali turėti daug tarnų ir tarnaičių, gali rėdytis puošniausiais drabužiais, atlikti maloniausias keliones, žodžiu gali patenkinti visas savo svajones, visas užgaidas.

Vieni ir kiti būna apimti karščiu rinkti pinigus ar kitas panašias gėrybes ir daug jų turėti. Tas karštis ir sudaro žmoguje godumą. Jis gali rastis ne tik tuose, kurie yra turtingi, bet ir vargšuose, kurie nieko neturi, jei jie netrokšta kitokių gėrybių, o tik turtų. Toks vargšas yra lygus tuomet godžiam turtuoliui, kai tas eina gulti, nes ir turtuolis nieko tuomet neturi, juk jis neima su savimi į lovą savo turtų, o tik savo godžią širdį.

2. GODUMAS NUODĖMĖ

a. Godusis skriaudžia savo artimą. Visos žmogui reikalingos gėrybės neatsiranda savaime, o tik būna pagamintos sunkiu jo paties darbu. Jei dabar godusis dirbo savo veido prakaite, kad prisigamintų sau gėrybių ir dirba nekviesdamas kitų žmonių į pagalbą, nesinaudodamas kitų žmonių prakaitu, jis nedaro niekam skriaudos tiesioginiu būdu, nes neužgauna kitų žmonių teisių. Tačiau sunku jam išvengti nuodėmių prieš kitas dorybes: godumas jam neleidžia sušelpti pavargėlio, o tai sunki nuodėmė prieš artimo meilę, neleidžia jam taip pat prisidėti prie Dievo garbės platinimo žemėje, o tai nusikaltimas prieš dosnumą, prieš sąžiningą Dievo gėrybių užvaizdavimą, iš kurio reikės duoti apyskaitą.

Kadangi didelių turtų surinkimas be kitų žmonių pagalbos ir bendradarbiavimo yra neįmanomas, todėl ir godusis, kuris turi surinkęs didelius turtus, arba juos dar renka ir grobia, negali išsiversti be tos pagalbos ir to bendradarbiavimo. Darbininkas vėl ar koks nors pagalbininkas, kuris neša naudą savo darbu, turi teisių gauti tinkamą algą už savo darbą. Bet godusis, godumo apakintas, tų teisių nemato, jis jų nepaiso, jis jas mindžioja, ištiesdamas ranką į tas gėrybes, kurios ne jo yra pagamintos ir ne jam priklauso. Darbininkas, jausdamas savo skriaudą, kyla prieš godųjį ginti savo teises, jis su juo kovoja ir reikalauja skriaudos atlyginimo. Bet ir darbininkas, godumo apimtas, padaro ne-

teisingumą, kai jis reikalauja daugiau, negu jam priklauso. Tuo būdu visi žmonių ginčai, visos kruvinos kovos dėl žemiškų gėrybių plaukia iš godulystės, kaip kokia upė iš šaltinio. Išganytojas tai patvirtino, patardamas dviem broliam, kurie ginčijosi dėl tėvo palikimo ir negalėjo juo pasidalinti, saugotis godumo: *"Žiūrėkite,* sako, *ir saugokitės visokio godumo, nes gyvybė nepriklauso nuo lobio apstumo, kurį kas turi"*, Luko 12, 15.

b. Godusis skriaudžia pats save. Kas godžiai grobia ir renka turtus, kad jais patenkintų savo tuštybes ir kūno geidulius, tas stato save amžinosios pražūties pavojui, nes žmogaus geiduliai yra ligoti ir tenkinami taip įsigali, kad visiškai nukreipia žmogų nuo amžinųjų gėrybių, todėl ir Išganytojas įspėjo turtuolius, kad sunku jiems bus įeiti į dangaus karalystę (Mato 19, 23).

Jei kas renka turtus, kad turėtų malonumo iš jų turėjimo, bet nenaudoja jų geriems darbams, tas peržengia Išganytojo įsakymą: *"Darykite sau prietelių pagalba apgaulingų turtų, kad jums mirus priimtų jus į amžinąsias padangtes"*, Luko 16, 9.

c. Godusis skriaudžia Dievą. Dievas yra viso pasaulio maitintojas: jis lesina paukštelius, jis rėdo lauko leliją, jis maitina ir žmogų. Tam tikslui jis pagamino tiek gėrybių, kad jų turėtų pilnai pakakti visiems. Bet štai ateina godusis su savo godumu ir, atsiėmęs savo dalį, grobia kitiems skirtą dalį, palikdamas juos varge ir skurde. Nuskriaustieji vėl kaltina Dievą, kad neteisingai yra gėrybes padalinęs, tuo būdu godusis mažina Dievo garbę žemėje.

3. GODUMO DUKTERYS

a. Išdavimas. Judas apaštalas išdavė savo Mokytoją godumo vedinas, gavo 30 sidabrinių. Jo pėdomis eina visi tie, kurie už pinigus išduoda valstybės paslaptis, karų ir kariuomenių planus, pastatydami mirties pavojun tūkstančius savo brolių, išsižada savo tikėjimo už pelningas vietas,

išduoda savo brolius, vykstant ar tai tikėjimo ar tai tautos persekiojimams. Išdavimas yra taip biaurus nusikaltimas, kad kaltininkai dažniausia yra baudžiami mirties bausme.

b. Suktybė. Negalėdami praturtėti teisėtu keliu, griebiasi suktybių: padirbinėja pinigus ir prekes, padirba dokumentus, paperka atsakingus asmenis, griauna kitų žmonių gerbūvį, kad pasipelnytų iš jų pražūties.

c. Apgaulė. Meluodami ir skleisdami neteisingas žinias per laikraščius, gadina žmonėms ūpą ir sudaro sąlygas, kuriose gali pirkti pigiai vertingus daiktus ir beverčius brangiai parduoti.

d. Melaginga priesaika. Godusis pamaži praranda savo sąžinę, todėl lengva širdimi melagingai prisiekia, kad apgintų turimą turtą, arba įsigytų naują, o teismuose galima sutikti minias liudininkų, kurie neteisingai liudija už pinigus.

e. Susikrimtimas. Jeigu godusis yra pasiryžęs parduoti savo sąžinę ir savo sielą už pinigus, tad sunku įsivaizduoti, kas dedasi jo viduje, kai jo turtams gresia pavojus, arba kai jis juos praranda. Nemažai yra atsitikimų, kad turtuolis praradęs savo gėrybes, įpuola į desperaciją ir atima sau gyvybę.

d. Prievarta. Godusis, negalėdamas įsigyti turtų nei melu, nei suktybėmis, nei kitais panašiais būdais, pagaliau griebiasi prievartos: arba atvirai puola, plėšdamas svetimas gėrybes, kaip kad daro plėšikai arba tautos karo metu; arba sudaro aplinkybes, kurių verčiami savininkai turi išsižadėti savo gėrybių godžiojo naudai. Taip daro tautos skelbdamos ekonominius boikotus vienos kitoms; taip daro dirbtuvės ir kompanijos norėdamos priversti darbininkus dirbti už mažesnę kainą. Sustabdo dirbtuves, kad darbininkai, bado verčiami, priimtų jų pasiūlymus.

e. Negailestingumas. Godusis yra panašus į akmeninę ar metalinę stovylą, kuri stovi rinkos viduje. Gali čia pat prieš ją vykti skaudžiausios tragedijos, gali žmonės lieti

kraują, dejuoti ir mirti, stovyla nesujudės iš gailestingumo, neišties nelaimingiems pagalbos rankos, ji pasiliks šalta ir nepajudinama. Toks yra ir godusis: jo nesujaudina žmonių skausmai, vargai ir ašaros, jis pasilieka visuomet šaltas, kaip tas auksas, kuriame jis laiko paskandinęs savo širdį.

Jeigu tokios baisios godumo dukterys, nereikia stebėtis, kad šv. Knygos jį smerkia visu griežtumu: *"Nieko nėra kaltesnio už godų, sako Siracho sūnus. Nėra nieko neteisingesnio, kaip mylėti pinigus; nes toks ir savo sielą parduotų; dar gyvas tebebūdamas jis išmeta savo vidurius"*, Ekli. 10, 9—10.

Atkreipkime dabar akis į save ir pažiūrėkime ar godumo liga nedaro pažangos mumyse, ar noriai dalinamės su kitais turimomis gėrybėmis: ar žemiškomis, ar dangiškomis, ar nenuliūstame, girdėdami ir matydami kitų pasisekimus ir laimėjimus. Jei taip, tai skubėkime gesinti to baisaus gaisro kibirkštį, nes kai godumo gaisras apims visą širdį, tuomet pasidarys nepataisoma, kaip kad namas, liepsnų apimtas, pasidaro neišgelbimas.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, neapsakomai gilų ir galingą laimės troškimą esi mums suteikęs mus sutverdamas, taip galingą, kad nepajėgiame nei jo sustabdyti, nei jo užvaldyti. Visą savo gyvenimą ieškome vien laimės, jos vardu mąstome, svajojame ir veikiame, nes tik tokiu keliu eidami, tokias pastangas darydami, galime tikėtis ją pasiekti. Kadangi toji laimė yra viename Tavyje, todėl tik tas ją suranda ir pasiekia, kuris jos ieško Tavyje ir su Tavo pagalba. Kad nepaklystume ir neapsiriktume taip svarbiame reikale ir nepadarytume sau nuostolio, kurio niekas ir nieku neišpirks, Tu davei įsakymą į Tave kreipti visus laimės troškimus ir viename Tavyje jos ieškoti, sakydamas: *"Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela, ir visa savo mintimi"*, Mato 22, 37. Bet štai, Viešpatie, aplinkui save matome žmonių, kurie yra nusigręžę nuo Tavęs ir nepaiso Tavo įsakymų. Laimės troškimas juose yra

pasilikęs, nes negali jo nei panaikinti, nei sustabdyti, todėl jos ieško, tik ne Tavyje, o Tavo sutvėrimuose. Vieni jų renka turtus, kiti gaudo garbes, kiti veržiasi į valdžią, kiti tyrinėja gamtos paslaptis, kiti rūpinasi suteikti kūnui ko daugiausia smagumų, tenkindami jo geidulius, o visi veikia visa savo širdimi, visa savo mintimi, visa savo siela, nes tokio, o ne kitokio įsitempimo reikalauja laimė. Kadangi sutvėrimuose nėra tokio, kuris suteiktų žmogui visišką laimę, todėl tie, Viešpatie, kurie jos ieško ne Tavyje, o Tavo sutvėrimuose, priversti yra dauginti sutvėrimų kiekį, manydami, kad bus laimingesni, jei užgrobs ir užvaldys daugiau sutvėrimų. Todėl nesustoja didinęs savo turtų godusis, nei savo garbės tuščiasis, nei savo galybės galingasis, nei savo mokslų mokytasis, nei savo kūno smagumų kūniškasis, jų norai niekad nebūna patenkinti, jie amžinai yra alkani. Bet iš jų visų daugiausia blogo kitiems padaro godusis. Žemiškų gėrybių kiekis žemėje yra ribotas, Tu jų suteiki, Viešpatie, tiek, kiek reikia visų žmonių kūnui palaikyti, nes visi yra Tavo vaikai ir visiems tieki reikalingo maisto. Bet godusis nepasitenkins savo dalimi, jis tyko užgrobti kitų dalį ir ją grobia, palikdamas juos varge ir skurde, todėl ten, kur yra daug godžių turtuolių, šalia jų vartų rasime ir vargšų Lozorių, kuriems trūksta reikalingiausių pragyvenimui dalykų. Kad visi vargšai, gobšiųjų nuskriausti, taip būtų karžygiškai kantrūs, kaip kad buvo kantrus evangelijoje paminėtas Lozorius, gal turtuolių gobšumas nekeltų tiek pykčio, kiek jo kelia šiandien, kai vargšai tokią pat turi godžią širdį, kaip ir turtuoliai: matydami turtuolių gėrybes, vargšai ima jiems pavydėti, užsidega kerštu jausmais ir kelia revoliucijas. Pagydyk tad, Viešpatie, mūsų širdis, neleisk, kad jos užsikrėstų gobšumu ir sukeltų žmonių tarpe tą pyktį, kurį vargšai jaučia ne tik turtuoliams, bet ir Tavo apvaizdai, tarsi Tu būtumei neteisingai padalinęs žemiškas gėrybes ir labiau pamilęs turtuolius negu vargšus.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien melstis už gobšuosius, kad suminkštintumei jų širdį, ir už vargšus, kad suteiktumei jiems kantrybės.

APIE ŠV. DVASIOS DIEVOTUMO DOVANĄ

Spalio 23 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas primena romėnams, o jų asmenyje ir mums, kad esame Dievo vaikai, todėl turime teisių kreiptis į jį, kaip mūsų Tėvą: „Jūs, sako, gavote ne vergystės dvasią, kad jums vėl reiktų bijoti, bet gavote įsūnystės dvasią, kurioje šaukiame: Abba, Tėve. Pati dvasia duoda liudijimą mūsų dvasiai, kad mes esame Dievo vaikai", Rom. 8, 15-16.

2. ĮŽANGA. Pirmaeilė vaikelių pareiga gerbti savo tėvus, juos mylėti ir jų bijoti. Tokias pat pareigas ir mes esame gavę mūsų dangiškojo Tėvo atžvilgiu, virsdami jo vaikais. Bet vaikai yra linkę apsileisti savo pareigose, todėl tas pavojus gresia ir mums, prašykime tad Viešpaties malonės, kad mes niekad neapsileistume mūsų dangiškojo Tėvo pagarboje, jo meilėje ir jo baimėje.

MĄSTYMAS

1. DIEVOTUMAS

Kasdieninėje mūsų kalboje paprastai neatskiriame dievotumo nuo pamaldumo, dievotą vadiname pamaldžiu ir atvirkščiai pamaldų dievotu. Įžvelgę tačiau giliau į tų dviejų ypatybių pasireiškimus, rasime tarp jų ir žymių skirtumų, kurie labai gražiai nušviečia mūsų santykį su Dievu.

Pamaldus žmogus yra tas, kuris mėgsta maldą. Jis meldžiasi daug ir ilgai, dalyvauja bažnytinėse apeigose su noru ir nejaučia nuovargio, atlieka uoliai ne tik tas maldas, kurias įsako Bažnyčia, bet dar daugiau jų sau užsideda, žodžiu, tai yra maldos žmogus.

Dievotas irgi mėgsta maldą, tačiau jis žino, kad malda nėra vienintelis būdas Dievui garbinti, jis atsimena tai, ką šv. Povilas sako šiuo reikalu: *"Ar valgote, ar geriate, ar ką kitą darote, visa darykite Dievo garbei"*, 1 Kor. 10, 31. Taigi dievotas yra susirūpinęs garbinti Dievą ne vien malda, bet ir visais savo darbais, ne tik išviršiniais, bet ir vidujiniais. Jis rūpinasi pirmiausia turėti gryną sąžinę ir nekaltą širdį, todėl vykdo Dievo ir Bažnyčios įsakymus su kūdikišku prastumu net ir smulkmenose, saugoja savo širdį net ir nuo mažiausio sutepimo, nes žino, kad nuo Dievo akių negalima paslėpti net savo troškimų. Dievo akys taip yra šviesios, kad, pagal Jobo pasakymą, jis rado netobulumo savo angeluose, todėl dievotas rūpinasi prašalinti iš savo vidaus visokį netobulumą, visokį sutepimą, kuris galėtų užgauti Dievą, o jo vietoje ugdo giliausios pagarbos, meilės ir baimės jausmus.

Tuos jausmus jis rūpinasi išreikšti išviršiniu dievotumu. Kadangi jis atsimena Jeremijo žodžius, kuriais tas pranašas smerkia kiekvieną apsileidimą Dievo tarnyboje, būtent, kad *„prakeiktas, kas klastingai dirba Viešpaties darbą"* (Jer. 48, 10), todėl dievotas daro daug pastangų, kad išvengtų to prakeikimo, kad visus Dievo tarnybos darbus atliktų taip, kad jais patiktų Dievui.

Čia jau dievotumas liepia imti pavyzdį iš Dievo ir iš jo mokytis, kaip reikia atlikti Dievo garbės darbus. Nors Dievas yra begaliniai didelis, tačiau jis rūpinasi ir menkiausiais sutvėrimais: jis rėdo lauko žoles ir lelijas, jis lesina paukštelius, jis skaito mūsų žingsnius ir plaukus ant galvos, o visa tai daro su tokia išmintimi, su tokiu tobulumu ir gražumu, kad visuose jo darbuose, mažiausiame vabalėly galima įžiūrėti jo begalines tobulybes. Sutverdamas žmogų jis prirengė jo akims gražiausių vaizdų, įvairiausių šviesų ir spalvų; jo ausims maloniausių muzikos garsų; jo uoslei, jo skoniui, jo visam kūnui tiek įvairiausių kvapsnių, skanėsių

ir patogumų, kad meiliausia motinėlė nepajėgtų padaryti panašių dalykų savo mylimiausiam vaikui.

Kadangi aukščiausias visų Dievo darbų tikslas yra jo garbė, todėl ir mes, darydami ką nors dėl Dievo, turime panaudoti visą mūsų rūpestingumą, visą darbštumą, kad tie darbai iš tikrųjų skelbtų Dievo garbę. Jei statome bažnyčią, Dievo garbės namus, tai tie namai savo gražumu ir brangumu turi viršyti žmonių gyvenamus namus, net ir pačių karalių. Jei rengiame Dievo garbės iškilmes, šventes, apeigas, procesijas, tai jos turi viršyti visas tautines ir valstybines iškilmes ir vaikštynes. Jei taisome drabužius, indus ir kitus Dievo garbei reikmenis, tai visi tie daiktai taip turi būti gražūs ir brangūs, kad jie viršytų visus panašius daiktus, skiriamus žmonių naudai ir pagerbimui.

Kas turi tokią širdį ir tokią nuotaiką, kad, tarsi, yra traukte traukiamas panaudoti visą savo uolumą ir darbštumą, kad Dievui skiriami daiktai ir darbai išeitų gražūs, Dievo verti ir jam malonūs, tas turi dievotumą. Dievotumas, kaip matome, žymiai skiriasi nuo pamaldumo.

Kad tokio dievotumo Dievas reikalauja iš mūsų, matosi aiškiai iš Senojo Įstatymo, kuriame Dievas pats smulkmeniškai nustatė visą bažnyčios išvaizdą, apeigas, drabužius, aukas ir jų darymo būdą, o visa tai reikalavo iš žmonių didelių išlaidų, didelio uolumo, rūpestingumo ir darbštumo. Jei kada kunigai apsileisdavo savo pareigose ir atlikdavo Dievo garbės darbus prasčiau, negu kad buvo nustatyta paties Dievo, susilaukdavo skaudžių pabarimų ir bausmių iš Dievo. Tokio pabarimo pavyzdį randame pas pranašą Malakiją: *"Jūs aukojate ant mano altoriaus suteptą duoną ir sakote: Kuo mes sutepėme tave?... Jei jūs darote auką iš aklo gyvulio, argi tai ne piktumas? ir jei aukojate raišą ir sergantį, argi tai ne piktumas? Nunešk jį savo kunigaikščiui, matysi, ar jam patiks, ar jis priims tave maloniai, sako kareivijų Viešpats"*, Mal. 1, 7—8. *"Dabar toks yra įsakymas jums, o kunigai. Jei jūs nenorite klau-*

syti ir jei nenorite imti į širdį, kad duotumėte garbę mano vardui, sako kareivijų Viešpats, aš siųsiu jum neturtą ir prakeiksiu jūsų laiminimus; aš prakeiksiu juos, nes jūs neėmėte sau į širdį. Štai aš numesiu jums petį ir drėbsiu jums į veidą jūsų iškilmių mėšlą, ir jis nuneš jus su savim", Mal.

2. DIEVOTUMAS YRA ŠV. DVASIOS DOVANA

Senasis Įstatymas neturėjo šv. Dvasios, todėl pats Dievas smulkmeniškai nustatė visą dievotumo pasireiškimą ir eigą ir baudė žmones, ypatingai kunigus, jeigu kur atitoldavo nuo nustatytos tvarkos.

Naujojo Įstatymo dievotumui nerandame evangelijoje smulkmeniškų nuostatų, bet tai nereiškia, kad jų visai nėra arba kad jie nėra reikalingi. Išganytojas atsiuntė apaštalams šv. Dvasią, o toji, gyvendama Bažnyčioje ir žmonių sielose, sukūrė daug gražesnį ir Dievui malonesnį dievotumą, negu kad buvo Senojo Įstatymo dievotumas. Štai paties Dievo žodžiai, kuriais jis pareiškia pasigėrėjimą Naujojo Įstatymo dievotumu: *"Aš nemėgstu jūsų, sako kareivijų Viešpats, ir nepriimsiu dovanos iš jūsų rankos. Nes nuo saulėtekio iki saulėleidžio mano vardas yra didis tautose, ir kiekvienoje vietoje aukojama ir atnašaujama mano vardui nesutepta auka ,nes mano vardas yra didis tautose, sako kareivijų Viešpats"*, Mal. 1, 10—11.

Jei lyginsime katalikų Bažnyčią dievotumo atžvilgiu su kitais tikėjimais, rasime, kad ji tiek yra panaši į juos, kiek gražiausias gėlynas į tuščią lauką, kuriame tik piktžolės veisiasi. Nėra žmonių gyvenimo srities, kurioje šv. Dvasia nebūtų pasėjusi ir išauginusi gražiausių dievotumo gėlių ir nenupynusi gražiausio Dievo garbės vainiko.

Tai, ką šv. Dvasia sukūrė katalikų Bažnyčioje, ji kuria ir paskirose sielose, reikia tik klausyti jos balso ir pasiduoti jos vadovybei.

3. DIEVOTUMAS GAIVINA IR PALAIKO TEISINGUMĄ

Teisingumas, kaip žinome, lenkia mūsų širdį atiduoti kiekvienam, kas jam teisėtai priklauso. Bet Dievui priklauso aukščiausia pagarba, meilė ir baimė, todėl kas jam tai atiduoda, laikomas teisingu.

Dievotumas irgi lenkia tą pačią širdį atiduoti Dievui aukščiausią pagarbą, meilę ir baimę, su tuo tik skirtumu, kad teisingumas liepia lenktis prieš Dievą kaip Sutvėrėją, dievotumas prieš Dievą kaip Tėvą. Kas garbina Dievą ir jį myli kaip Tėvą, tas atlieka ir tai, ko reikalauja teisingumas, būtent, kad jį mylėtume ir garbintume kaip Sutvėrėją. Kadangi Dievui labiau patinka, kad žmonės jį mylėtų ir garbintų kaip Tėvą, negu kaip Sutvėrėją, todėl ir dievotumas yra daug gražesnė ir kilnesnė dorybė, negu teisingumas, negu religija, kuri yra teisingumo rūšis.

Dievotumas apima ne vien Dievą, bet ir visa, kas nors kokiu būdu rišosi su Dievu ir jį mums primena. Dievotas tad gerbia ir brangina angelus, šventuosius, Dievo žodį, kurs yra užrašytas šv. Knygose, brangina Bažnyčią, jos apeigas, šventas vietas ir daiktus, brangina Bažnyčios vyresnybę ir nusilenkia prieš ją, nes visa tai jam primena Dievą, kurį jis trokšta mylėti ir pagerbti.

4. DIEVOTUMĄ PALAIKO ANTRASIS PALAIMINIMAS

"Palaiminti romieji, laimino Išganytojas, *nes jie paveldės žemę",* Mato 5, 4. Karaliai nori užvaldyti žemę savo kariuomenių skaitlingumu ir ginklų galingumu, tačiau jų laimėjimai nepastovūs, nes, sulig Išganytojo įspėjimu, kas kovoja kalaviju, nuo kalavijo ir žūva. Išganytojas liepė šv. Petrui padėti savo kalaviją. Apginklavęs savo apaštalus Dievo meile, baime ir dievotumu, pasiuntė juos užkariauti pasaulį, užvaldyti žemę. Apaštalų darbai parodė, kad tas ginklas buvo sėkmingiausias, nes jis iš tikrųjų užvaldė žemę ir užvaldė ją pastoviai. Norėdami tad išplatinti Dievo

darbą žemėje, užvaldyti ją tuo tikslu, imkimės ir mes to paties ginklo.

Kaip buvo iki šiol? Kokiais ginklais kovojame? Koks yra mūsų dievotumas?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, jautriausios ir meilingiausios motinėlės meilė, kurią ji turi savo vaikeliams, nesusilygins su tąja meile, kurią Tu turi mums. Galingiausia ir turtingiausia karalienė, kuri turi savo valdžioje ir turtų, ir garbių, ir šimtus tarnų, nepajėgs suteikti savo vaikams tų gėrybių, kokias Tu suteiki mums. Gražūs yra karalių rūmai, kuriuose auga karalių vaikai, bet gražesnis yra rojus, kuriame Tu apgyvendinai pirmuosius Tavo vaikus. Daug gėrybių turi karaliai, kurias palieka savo vaikams, bet dar daugiau jų yra pas Tave, nes Tavo yra visas pasaulis, not psalmės pasakymo: *"Viešpačiui priklauso žemė ir tai, ko ji pilna"*, Ps. 23, 1. *Tąją gi žemę atiduodi mums, sakydamas: "Viešpataukite jūros žuvimis ir dangaus paukščiais ir visais gyvuliais, kurie kruta ant žemės"*, Prad. 1, 28. Daugiau, Tu atidavei mums savo vienatinį Sūnų, kad per jį pasidarytume ir dangiškųjų turtų dalininkais, teisingai tad pastebi šv. Petras, kad "per jį dovanojo mums didžiausius ir brangiausius pažadus, kad jūs jais pasidarytumėte dieviškos prigimties dalininkai", 2 Petro 1, 4. Gražūs yra karalių drabužiai, auksu ir brangiais akmenimis nusagstyti; lauko žolės, kurias Tu rėdai, yra gražesnės, negu karalių parėdai, todėl Tavo Sūnus ir kreipia mūsų dėmesį į tai, sakydamas: *"Įsižiūrėkite į lauko lelijas, kaip jos auga, jos nesidarbuoja ir neverpia, tačiau aš sakau jums, kad ir Saliamonas visoje savo garbėje nebuvo taip apsivilkęs, kaip kiekviena iš jų"*, Mato 6, 28—29. Taigi, Viešpatie, jei taip apvelki lauko žolę, kuri šiandien yra, o rytoj metama į krosnį, tai kas apsakys, kaip rėdai mus, Tavo vaikelius. Suteikęs, Viešpatie, mums savo vaikelių garbę, išaukštinęs ir apvainikavęs, parodęs tiek tėviškos meilės, kad panašios nepajėgia parodyti galingiausi ir meiliausi tėvai, teisingai reikalauji iš mūsų, kad

mes atliktume vaikų pareigas. Geri vaikai gerbia savo tėvus, juos myli ir jų bijosi. Panašių jausmų tik augštesniame laipsny reikalauji ir iš mūsų, nes didesnis esi mūsų geradaris ir labiau esi mūsų Tėvas, negu mūsų žemiškojo gyvenimo tėvai. Atsimename, Viešpatie, Tavo žodžius, kuriuos ištarei Malakijo pranašo lūpomis, ir dedamės juos į širdį: *"Sūnus gerbia tėvą ir tarnas savo valdovą; taigi, jei aš Tėvas, kur yra mano pagarba? ir jei aš Valdovas, kur yra mano baimė?"*, Mal. 1, 6. Kadangi vaikai yra linkę apsileisti savo pareigose tėvų atžvilgiu, todėl Tu matei reikalo priminti vaikeliams tą pareigą ketvirtuoju Tavo įsakymu: *"Gerbk savo tėvą ir savo motiną"* — skambėjo Tavo balsas nuo Sinajaus kalno. Bet dar daugiau: esame linkę apsileisti pagarboje, meilėje ir baimėje Tavo atžvilgiu. Čia jau ir įsakymas nieko negelbsti, todėl, kad neprarastume Tavo vaikelių tiesių, Tu atsiuntei šv. Dvasią, kad veiktų mus iš vidaus, kad savo veikimu sukurtų mumyse Tau tą švelnią ir gilią pagarbą, kurią jaučiame garbingų asmenų akivaizdoje, uždegtų Tavęs meilę, kuria kreipiamės į didžiausias mūsų brangenybes; suteiktų Tavęs baimę, kurią suteikia šio pasaulio didybės. Visa tai atlieka mumyse šv. Dvasia, suteikdama mums dievotumo dovaną. Atsiųsk tad, Viešpatie, šv. Dvasią, tegul suteikia mums tą brangią dovaną, kuri padėtų mums išsilaikyti šventoje Tavo tarnyboje.

Pasižadame, Viešpatie, saugotis šiandien ypatingu būdu, kad nepadarytume jokio apsileidimo Tavo tarnyboje ir vakare padaryti iš to sąžinės sąskaitą.

APIE TEISINGUMO ĮSAKYMUS

Spalio 24 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime tamsiu debesiu apsuptą Sinajaus kalną. Tarp žaibų ir griaustinių pasigirsta Dievo balsas: „Aš esu Viešpats, Tavo Dievas, kurs tave išvedžiau iš Egipto žemės, iš vergijos namų.

Neturėsi svetimų dievų mano akivaizdoje... Netarsi Viešpaties, tavo Dievo, vardo be reikalo: Atsimink, kad šventum subatos dieną... Gerbk savo tėvą ir savo motiną... Nežudysi. Nepaleistuvausi. Nevogsi. Nesakysi prieš tavo artimą neteisaus liudijimo. Negeisi savo artimo namų ir netrokši jo pačios, nei tarno, nei tarnaitės, nei jaučio, nei asilo, nei jokio daikto, kuris yra jo", Iš. 20, 2 — 17.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tie įsakymai nuolat skambėtų mūsų ausyse ir žadintų tą baimę, kurią jie žadino žydų minioje, kad jų niekad neužmirštume ir neperžengtume, nes jie yra tie kelrodžiai, kurie saugoja nuo paklydimo teisingumo srityje, yra žibintai, kurie nušviečia kelią į laimingą amžinybę.

MĄSTYMAS

1. DIEVUI DAROMOS SKRIAUDOS

Skriaudžiame Dievą, kai jam neatiduodame to, kas jam priklauso. O kas jam priklauso? Paklausykime, ką sako psalmės: *"Viešpačiui priklauso žemė ir tai, ko ji pilna, pasaulis ir visi, kurie jame gyvena. Nes jis įkūrė jį ant jūrų ir pastatė jį ant upių"*, Ps. 23, 1—2. *"Nes jo jūra ir jis padarė ją ir sausumą jo rankos sutvėrė. Ateikime, pagarbinkime ir parkriskime, ir verkime Viešpaties akivaizdoje, kurs mus padarė. Nes jis Viešpats, mūsų Dievas, o mes jo ganyklos tauta ir jo rankų avys"*, Ps. 96, 5—7.

Jei tad Viešpačiui priklauso žemė ir tai, ko ji pilna, turime pripažinti jį tikru pasaulio Valdovu, nusilenkti prieš jį, verkti jo akivaizdoje ir iš jo rankų laukti viso, ko mums reikia. Kas to nedaro, kas nepripažįsta Dievo valdžios sau ar pasauliui, o sau reikalingų gėrybių laukia iš sutvėrimų, iš mokslų, išradimų, pažangų ir kultūrų, tas skriaudžia Dievą, nes nori užgrobti Dievui priklausančias gėrybes, jas savintis ir jomis naudotis kaip savomis, o tai yra vagystė.

Tos rūšies skriaudą žmogus labai lengvai padaro, nes Dievas nelaiko užrakinęs savo gėrybių geležinėse spintose,

kaip tai daro šio pasaulio turtuoliai, nesaugoja jų apstatęs šimtais ginkluotų tarnų, bet leidžia visiems laisvai naudotis su sąlyga, kad žmonės atsimintų, iš kokio šaltinio tos gėrybės plaukia, ir garbintų geradarį. O žmonės, nematydami geradario savo akimis, lengvai ima manyti, kad jo visai ir nėra, kad gėrybės niekam nepriklauso, todėl niekam už jas nereikia ir dėkoti. Iš kitos vėl pusės, matydami gamtos galybes: saulę, audras, vėjus, potvinius, naudingus ir kenksmingus gyvius, jausdami savo nuo jų priklausomybę, pradeda jų bijotis, prieš juos lenktis ir atiduoti jiems tą garbę, kuri priklauso vienam Dievui, šio pasaulio tikram savininkui.

Čia tai Dievas ir atėjo žmonijai į pagalbą savo pirmuoju įsakymu, liepdamas atiduoti garbę, kam ji tikrai priklauso ir drausdamas atiduoti, kam ji nepriklauso: *"Neturėsi,* sako, *svetimų dievų mano akivaizdoje. Nedirbsi sau drožinio, nei jokio paveikslo, panašaus į tai, kas yra dangaus aukštybėse ir kas žemės apačioje, nei į tai, kas yra vandenyse po žeme. Nesilenksi prieš juos ir negarbinsi: aš esu Viešpats, tavo Dievas, galingas ir pavydus, keršijąs už tėvų neteisybę vaikams lig trečiajai ir ketvirtajai kartai tų, kurie manęs neapkenčia, ir daręs gailestingumą iki tūkstantinei kartai tų, kurie mane myli ir laikosi mano įsakymų",* Iš. 20, 3—6.

Antruoju įsakymu Dievas liepia laikyti pagarboje jo vardą: *"Netarsi,* sako, *Viešpaties, tavo Dievo, vardo be reikalo; nes Viešpats neskaitys nekaltu to, kurs tars Viešpaties, savo Dievo, vardą be reikalo",* Iš. 20, 7. Paprastai žmonių gyvenime vardo niekinimas veda į asmens niekinimą, kuris tuo vardu yra pažymėtas, todėl ir Dievo vardo niekinimas vestų į dieviškojo asmens niekinimą.

Trečiame įsakyme Dievas nori, kad žmogus pašvęstų vieną dieną savaitėje savo dvasios reikalams, kad pasirūpintų giliau pažinti Dievą ir jo darbus, nes tik pažinęs Dievą galės vykdyti jo valią. Kas tad laužo šventą dieną, daro

skriaudą ir sau ir Dievui. Daro skriaudą sau, nes, nepažindamas Dievo, paskęsta tamsybėse, o tamsybės ardo visą žmogaus gyvenimą. Skriaudžia Dievą, nes savinasi dieną, kuri yra skirta Dievo garbei. Iš septynių dienų savaitėje Dievas pasiskyrė sau tik vieną, kitas šešias atidavė žmogui, bet žmogus godumo vedamas grobia ir tą septintąją, darydamas tikrą vagystę. Nuo tos tad vagystės Dievas ir nori apsaugoti žmogų trečiuoju įsakymu.

2. TĖVAMS DAROMOS SKRIAUDOS

Po Dievo nėra žemėje didesnio geradario, kaip mūsų tėvai. Kas suskaitys tuos vargus, skausmus ir rūpesčius, kuriuos turi pergyventi tėvai, kol užaugina savo vaikelius. Nekartą stato pavojun net savo išganymą, rinkdami turtus ir kitas gėrybes nesąžiningai, kad tik daugiau jų paliktų savo vaikams. Tokios meilės, tokio rūpestingumo ir pasišventimo vaikai nieku nėra užsitarnavę, bet gavę visiškai veltui, todėl turi atsilyginti pirmiausia dėkingumu. Dėkingumą turi net gyvuliai tiems, kurie juos maitina ir globoja, žmogus tad, neturįs dėkingumo, pasidaro prastesnis už gyvulį, praranda visą savo žmoniškumą.

Teisingumas toliau reikalauja, kad vaikai šalia dėkingumo reikštų savo tėvams pagarbą, kaip tiems, kurie pavaduoja Dievą žmogaus išauginime ir išauklėjime; reikštų meilę, kaip savo geradariams; reikštų klusnumą, kaip Dievo atstovams. Kadangi žmogus, turėdamas savo gimtąja nuodėme pagadintą prigimtį, nėra linkęs visa tai daryti, todėl ir vaikai labai dažnai nusikalsta savo tėvams, laužydami jų dėkingumo, pagarbos, meilės ir klusnumo teises.

Kadangi Dievas nepalieka žmonių be pagalbos jų silpnybėse, todėl nepaliko be pagalbos ir vaikų jų santykiuose su tėvais; savo ketvirtuoju įsakymu jis ne tik išdėstė vaikams jų pareigas, bet pagrąsino bausmėmis, jei tos pareigos nebus atliktos: *"Gerbk savo tėvą ir savo motiną, kad būtum ilgaamžis žemėje, kurią Viešpats, tavo Dievas tau*

duos", Iš. 20, 12. *"Kas užgautų savo tėvą arba motiną, mirte tenumiršta"*, Iš. 21, 15. *"Kas piktžodžiautų savo tėvui arba motinai, mirte tenumiršta"*, Iš. 21, 17. Deja tad tiems vaikams, kurie privers Dievą savo elgesiu įvykdyti tuos grasinimus.

3. KITIEMS ŽMONĖMS DAROMOS SKRIAUDOS

Dievas, sutverdamas žmogų, skyrė jam taip aukštus tikslus, kad be pašalinės pagalbos jokiu būdu jis tų tikslų negalėtų pasiekti: juk negalėtų nei savęs išmaitinti, nei aprėdyti, ypatingai negalėtų įsigyti tų žinių, kurių reikia amžinajai laimei pasiekti. Bet kad žmonės padėtų vieni kitiems, reikia kad vieni kitiems linkėtų gera, vieni kitus mylėtų, nes meilė ir yra ne kas kita, kaip linkėjimas gera, todėl ten, kur žmonės mylisi, ten ir pagalbos teikia vieni kitiems, o ten kur vienas kito nekenčia, vieni kitus skriaudžia.

Iš kur dabar kyla ta neapykanta? Iš pagadintos meilės. Kiekvienas žmogus yra linkęs turėti daugiau už kitus, todėl nei nepasijunta, kai ima savintis kitiems priklausančias gėrybes. Tie kiti tolygiai nusiteikę, todėl žmonių troškimai, jų linkėjimai ir eina priešingomis kryptimis, keldami neapykantą, ginčus ir peštynes. Čia galima būtų prilyginti žmones skaitlingai šeimai. Tėvai, mylėdami visus savo vaikus, turi būti labai atsargūs, kad savo dovanomis nekeltų jų tarpe ginčų, pavydo ir neapykantos. O kelia, jei vieniems tos meilės parodo daugiau, kitiems mažiau, arba jeigu duoda kokias gėrybes naudotis bendrai. Išmintingi tad tėvai dalina savo dovanas taip, kad paskirsto, kas kuriam priklauso ir draudžia vieniems liesti kitų gėrybes bei jų trokšti.

Panašiai pasielgė ir Dievas su savo vaikais: jis padalino gėrybes žmonėms ir uždraudė, kad kas tiestų ranką į gėrybes, kurios ne jam, o kitam priklauso.

Svarbiausios gėrybės, be kurių nė vienas žmogus negali pasiekti Dievo užbrėžtų tikslų, yra šios: pirmiausia gyvybė;

paskui tas šiltnamis, kuriame atsiranda ir auga žmogiška gyvybė, būtent šeima; paskui eina žemiškos gėrybės, kurių reikia gyvybei išlaikyti, pagaliau dvasiškos gėrybės: tiesa ir geras vardas. Žmogaus gyvybę Dievas apgynė penktuoju įsakymu; šeimą šeštuoju ir devintuoju; žemiškas gėrybes — septintuoju ir dešimtuoju; dvasiškas — aštuntuoju. Štai paties Dievo balsas: *"Nežudysi, Nepaleistuvausi. Nevogsi. Nekalbėsi prieš savo artimą neteisaus liudijimo. Nenorėsi savo artimo namų ir netrokši jo pačios, nei tarno, nei tarnaitės, nei jaučio, nei asilo, nei jokio daikto, kuris yra jo"*, Iš. 20, 17—17.

Dėkokime Viešpačiui už tuos įsakymus, nes juose glūdi jo dieviška ir tėviška išmintis, glūdi žmonių meilė, taika, ramybė ir visokia gerovė. Kad žmonės tai kada nors suprastų, išnyktų ginčai, peštynės ir žudynės, išnyktų karai, tautos perkaltų savo kalavijus į žagres ir ietis į piautuvus ir nebesimankštintų daugiau kovai, Iz. 2, 4. Prašykime Viešpaties tos laimingos valandos.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, sunkus yra teisingumas, todėl mažai yra žmonių žemėje, kurie nenusikalsta jam. O sunkus jis yra dėl to, kad liepia atiduoti kiekvienam, kas jam priklauso: kam priklauso pagarba, liepia atiduoti pagarbą, kam klusnybė — klusnybę, kam turtas — turtą. Kadangi ne visuomet galime susekti savo protu kas ir kiek ko kam priklauso, todėl nevisuomet jam galime tai ir atiduoti. Mūsų protas yra godumo įtakoje, todėl kai reikia atiduoti kitiems jų teises, jis mus klaidina, jis kalba ir šviečia taip, kaip patinka godumui, o godumui patinka duoti ko mažiausia, ir gauti ko daugiausia, nes jis nenori skirtis su turimomis gėrybėmis, priešingai jis nori jas didinti ir didinti be galo ir be krašto. Bet ir mūsų artimas, tas, kuris turi gauti iš mūsų, taip pat yra godumu užsikrėtęs, todėl nori duoti mums ko mažiausia, o gauti iš mūsų ko daugiausia, tuo būdu vienų ir kitų mintys, pažiūros ir troškimai eina visuomet priešinga kryptimi. Kai susitinka tame pačiame

kelyje, tų pačių reikalų srityje, vieni kitiems nenori nusileisti. Iš to kyla nesutikimai, ginčai, peštynės, karai tautose, kurie sunaikina daug daugiau gėrybių, padaro daug daugiau skriaudų, negu vertas yra tas menkniekis, dėl kurio kilo tie ginčai. Matydamas, Viešpatie, tą sunkumą, kurį neša su savim teisingumas, matydamas tuos ginčus, kuriuos jis kelia, tas neteisybes, kurias padaro tie, kurie ieško teisingumo, Tu negalėjai palikti savo vaikelių be pagalbos taip svarbiam reikale.. Tą pagalbą Tu ir suteikei, paskelbdamas savo dešimtį įsakymų ant Sinajaus kalno. Juose mes randame neklaidingą šviesą, neklaidingas taisykles, iš kurių galime pažinti, kas kam priklauso, į ką kas turi teisių, todėl lengvai galime būti teisingi, jeigu tik norime. Tau priklauso aukščiausia pagarba, klusnumas ir meilė, nes Tu esi viso pasaulio pradžia ir pabaiga, alfa ir omega, didžiausias geradaris ir Tėvas. Paskui Tave eina tėvai, kuriems Tu davei pareigą pavaduoti Tave vaikelių auginime ir jų auklėjime. Tai jiems priklauso antraeilė pagarba, klusnumas ir meilė. Paskui tėvus eina visi kiti žmonės, surišti su mumis artimesniais ar tolimesniais ryšiais. Jų visų privalome saugoti gyvybę, nuosavybę ir gerą vardą, nes tai jų brangenybės, be kurių jie negali išsiversti, todėl tų brangenybių grobimas arba jų naikinimas ardo tą meilę, kurią Tu liepei turėti. Bet, Viešpatie, ir žinodami, kas kam priklauso pagal Tavo įsakymus, ne visada norime prieš juos nusilenkti ir Tavo valią vykdyti, tad ateik mums į pagalbą, uždek mūsų širdį Tavo įsakymų meile ir baime, kad niekad jų neperžengtume, kad su noru ir džiaugsmu atiduotume kiekvienam, ką jam esame kalti ir ką turime atiduoti.

Pasižadame, Viešpatie, patikrinti savo sąžinę dešimties Tavo įsakymų šviesoje ir pažiūrėti ,ar neturime įpročio kurį jų peržengti.

APIE NARSUMO DORYBĘ

Spalio 25 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime narsumo įsakymą, kurį mums davė mūsų Išganytojas: „Nebijokite tų, kurie užmuša kūną, sielos gi negali užmušti; verčiau bijokite to, kurs gali ir sielą ir kūną nugramsdinti į pragarą", Mato 10, 28.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad uždegtų mumyse šventą tų dalykų baimę, kurie veda į pražūtį, o tų dalykų, kurie veda į išganymą, kad ne tik nesibijotume, bet kad, reikalui esant, ir gyvybę už juos atiduotume.

MĄSTYMAS

1. GYVENIMAS YRA KOVA

Pirmasis kovos šaltinis yra pati žemė, kurioje Dievas apgyvendino žmogų. Nors jam davė valdžią ant visų sutvėrimų, sakydamas: *"ją (žemę) paverkite, ir viešpataukite jūros žuvimis, ir dangaus paukščiais, ir visais gyvuliais, kurie kruta ant žemės"*, (Pradž. 1, 28), tačiau nepadarė, kad toji žemė pasijungtų žmogui geruoju ir be kovos, kad ji jo klausytų, kaip kad klauso Dievo: *"jis tarė ir įvyko, jis liepė ir buvo sutverta"*, Ps. 32, 9.

Kol žmogus buvo be nuodėmės, toji kova buvo lengva, švelni ir maloni. Iš vienos pusės žmogus turėjo daugiau jėgų, geriau suprato gamtos paslaptis, todėl nesibijojo jos gąsdinimo. Iš kitos vėl pusės ir gamta turėjo būti daug švelnesnė, nes žemė dar nebuvo gavusi įsakymo varginti žmogų ir be prakaito nieko jam neduoti.

Nuodėmei įvykus viskas pasikeitė. Žmogus neteko to gilaus proto, kokį pirma turėjo, todėl pradėjo drebėti iš baimės ten, kur visai nebuvo jokios baimės, pradėjo lenktis gamtos gaivalams ir juos laikyti dievais. Žemė vėl gavo įsakymą želdinti vien erškėčius ir usnis, kad žmogus būtų pri-

verstas dirbti savo veido prakaite ir gaminti sau duonos su dideliu sunkumu. Nuo to laiko žmogus turi įtempti visas savo jėgas, kad nors kiek galėtų apsiginti nuo gamtos gaivalų: jis turi gesinti ugnį, kad joje nesudegtų; kovoti su vandenimis, kad juose neprigertų; slėptis nuo šalčio, kad nesušaltų; nuo audrų ir vėjų, kad nenušluotų nuo žemės paviršiaus, kaip sudžiūvusį lapą nuo tako, žodžiu, turi kovoti su ta žeme, kuriai yra paskirtas valdovu.

Antrasis kovų šaltinis — tai pagedusi žmogaus prigimtis. *"Kūnas geidžia prieš dvasią, o dvasia prieš kūną; nes tuodu yra vienas kitam priešingu"*, sako šv. Povilas (Galat. 5, 17). Kad žmogus būtų visiškai pagedęs, kaip kad yra pagedęs šėtonas, tuomet visos jo galios sutartinai veiktų pagedimo kryptimi ir nekeltų tos kovos, kuri jame šiandien verda. Geresniąja savo dalimi žmogus kreipiasi į Dievą, bet žemesnioji traukia jį žemėn, todėl ir vyksta jame toji kova, kurią jautė net šventieji ir kuria nusiskundžia šv. Povilas: *"Aš*, sako, *tiesa, gėriuosi Dievo įstatymu, žiūrint vidujinio žmogaus, bet matau savo sąnariuose kitą įstatymą, pasipriešinantį mano proto įstatymui ir darantį mane belaisvį nuodėmės įstatymo, kurs yra mano sąnariuose... Taigi, aš pats protu tarnauju Dievo įstatymui, kūnu gi nuodėmės įstatymui"*, Rom. 7, 22—24.

Trečiasis kovų šaltinis tai kiekvieno žmogaus artimas. Pagal Dievo planus žmogus žmogui turėjo būti brolis, turėjo jį mylėti, kaip save, teikti jam visokiariopą pagalbą, o už tai gauti iš jo tokią pat meilę ir pagalbą. Sujungti meile, bendromis jėgomis žmonės turėjo užvaldyti žemę, pažinti Dievą ir augti visokioje tobulybėje. Nuodėmė išardė tuos Dievo planus, pasėdama į žmogaus širdį savimeilę, artimo neapykantą ir kitus piktus palinkimus, kurie verčia žmogų matyti savo artime didžiausią priešą, ginkluotis prieš jį ir kovoti su juo kruviniausiu būdu. Nėra žemėje tokio žvėries, prieš kurį būtų vartojami toki baisūs ginklai, kurie vartojami prieš žmogų, o karaliai ir tautos smarkiau rengiasi

į kovą su kitomis tautomis, negu su kokiais nors gamtos gaivalais. Praeitis aiškiai rodo, kad daugiau yra žmonių žuvusių tarpusavėse kovose, negu kokiose nors kitokiose nelaimėse.

Ketvirtasis kovos šaltinis tai pragaro galybės, kurios tyko mus pražudyti. Šv. Petras sako, kad šėtonas kaip koks kriokiąs liūtas suka apie kiekvieną mūsų, tykodamas mus praryti. Panašiai kalba ir šv. Povilas, sakydamas: *"Apsivilkite Dievo šarvais, kad galėtumėte drąsiai stoti prieš velnio žabangas. Nes mūsų kova yra ne prieš kūną ir kraują, bet prieš kunigaikščius ir valdžias, prieš šių tamsybių pasaulio valdovus, prieš piktumo dvasias padangėse"*, Efez. 6, 12.

Sutraukę į krūvą visus kovų šaltinius, turėsime tokią daugybę priešų, kad nei vienas žmogus jų nenugalėtų, jei Dievas neteiktų pagalbos. Tą pagalbą Dievas teikia įvairiais būdais, bet ypatingas yra tas, kuriuo Dievas lenkia kiekvieną gyvūną, žmogaus neišskyrus, mylėti savo gyvybę, o bijoti mirties. Tuo palinkimu vedinas žmogus stoja į žūtbūtinę kovą su tais priešais, kurie tyko jo gyvybės. Kadangi tų priešų yra labai daug, kadangi jie tyko žmogų visą gyvenimą, todėl visas žmogaus gyvenimas ir yra pilnas kovų, pagal patriarko Jobo žodžius: *"Žmogaus gyvenimas žemėje yra kariavimas"*, Jobo 7, 1.

2. NARSUMAS

Kas stoja į tokią kovą, kurioje nėra mažiausio pavojaus gyvybei, tas dar neparodo savo narsumo. Neparodo tad narsumo įvairios rūšies sportininkai, kurie stoja į varžytynes ir lengtynes, kad laimėtų garbės vainiką. Neparodo narsumo ir kareiviai, kai jie daro įvairius bandymus su ginklais ir mankštinasi, kad mokėtų juos vartoti karui atėjus. Neparodo narsumo ir tie, kurie keliauja aplink pasaulį ištaisytais ir apsaugotais keliais, plaukia jūromis tokiais laivais, kuriems audros negali pakenkti. Neparodo narsumo

ir medžiotojai, kurie medžioja paukščius ir kitus gyvūnus, daug kartų silpnesnius už žmogų.

Bet narsumą parodo kareivis karo metu, eidamas pasitikti savo krašto priešą, nuo kurio rankos gali žūti, o dažnai ir žūva. Narsumą parodė pirmieji keliautojai aplink pasaulį, kurie kitiems kelius praskynė, nes darė tai su didžiausiu savo gyvybei pavojumi. Narsumą parodo ir liūtų, tigrų ir kitų didelių žvėrių medžiotojai, nes nuo tų žvėrių ne vienas medžiotojas yra žuvęs. Narsumą parodo ir tas kentėtojas, kuris budelio akivaizdoje prisimena Išganytojo įsakymą nesibijoti tų, kurie kūną užmuša, ir guldo galvą už savo tikėjimą.

3. TIKRAS IR APGAULINGAS NARSUMAS

Narsumo esmė, kaip matėme, glūdi tame, kad žmogus nepasiduoda baimės jausmams mirties akivaizdoje, nebėga nuo jos, bet ją pasitinka ir, reikalui esant, guldo galvą už gėrybes, kurias laiko brangesnėmis, negu jo gyvybė.

Tačiau ne kiekvienas žmogus, kuris stato savo gyvybę pavojui, vadovaujasi narsumu, kartais vadovaujasi visai kitais dalykais, kurie yra visai svetimi narsumui. Taip įvyksta penkeriais atvejais.

a. Kai kas nesupranta to pavojaus, kurin stato savo gyvybę. Jei, pvz., mažas vaikelis ima į ranką gyvatę, nežinodamas, kad ji gali įkąsti ir būti mirties priežastimi, vadovaujasi ne narsumu, bet nepatyrimu.

b. Kai kas eina pasitikti pavojų, pasitikėdamas savo laime. Daugelyje pavojų jau yra buvęs ir iš visų išėjo laimingai, išeis ir iš šito.

c. Kai kas pasitiki savo gudrumu, patyrimu, kovos amato mokėjimu, kuris jam padėjo laimėti jau ne vieną kovą ir nugalėti ne vieną priešą.

d. Kai kas atsiduria pavojuje, ar puola į kovą geidulių įkaitintas ir sukurstytas, pvz., pykčio, pavydo, nuliūdimo, gašlumo, desperacijos ir pan. Štai šv. Petras puola ginti

Kristų Alyvų daržely, vienas atsistoja prieš visą tarnų ir sargų būrį ir nukerta ausį vienam jų. Tačiau tai nebuvo narsumo aktas, nes po valandos išsigynė to paties Kristaus tarnaitės akivaizdoje. Tai buvo užsidegusios širdies neapgalvotas žingsnis.

e. Kai kas guldo galvą už žemiškas gėrybes, kurios yra daug mažesnės vertės, negu žmogaus gyvybė. Vieni štai guldo savo gyvybę rinkdami turtus, ar gindami juos; kiti garbę, darydami tokius darbus, kurie žmonių akyse laikomi labai garsūs ir garbingi, bet ne Dievuje, kaip štai perskristi vandenyną, laimėti sportuose ir kiti panašūs; dar kiti vengdami kokio skausmo, nemalonumo, negarbės ir panašių nuostolių. Kas tad, vengdamas žemiškojo gyvenimo sunkumų, žudo save, ne narsumo, bet didžiausio bailumo daro žingsnį.

Narsumo dorybė, kuri Dievui patinka, verčia žmogų branginti savo gyvybę, kaip paties Dievo dovaną, neeikvoti jos veltui ir dėl menkniekių, bet mielai atiduoti ją už dangiškas ir nežūvančias gėrybes, kaip kad mokė ir darė pats mūsų Išganytojas ir jo sekėjai. Kas tad sakytų, kad jis nebijąs pragaro, ir būtų pasiryžęs ten eiti, rodytų ne narsumą, bet didžiausį kvailumą.

Prašykime tad Viešpaties, kad sužadintų mūsų širdyse šventą jo vardo baimę ir baimę visų tų dalykų, kurie nepatinka Dievui, kad galėtume įvykdyti jo Sūnaus įsakymą: *"Nesibijokite tų, kurie užmuša kūną, o sielos negali užmušti; verčiau bijokite to, kurs gali ir sielą ir kūną nugramzdinti į pragarą"*, Mato 10, 28.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelė ir brangi yra Tavo dovana gyvybė, todėl be reikalo Tu uždraudei ją naikinti. *"Nežudysi"*, skambėjo Tavo balsas nuo Sinajaus kalno. Bet kad pats žmogus nenaikintų savo gyvybės ir be reikalo nestatytų jos pavojun, Tu įdiegei į jo širdį baimės jausmą ir tai taip gilų, kad žmogus lengvai atiduoda visas gėrybes, kad tik išsigelbėtų nuo mirties. Tačiau yra gėrybių, kurios

viršija paskiro žmogaus gyvybę savo kilnumu ar didumu, todėl joms apsaugoti ar išgelbėti reikia nekartą pašvęsti savo gyvybę. To vardu vyriausias žydų kunigas Kajifas reikalavo Kristaus mirties, sakydamas: *"Jūs nieko nežinote ir neapsvarstote, kad jums geriau, jei vienas žmogus mirs už tautą, kaip kad visa tauta pražūtų"*, Jono 11, 50. Tavo Sūnus, Viešpatie, pripažino tą tiesą, todėl, žinodamas, jog be jo mirties negali būti žmonės išganyti, ėjo į Jeruzalę drąsiai priimti tos mirties iš savo priešų rankos. Panašiai elgėsi ir Tavo Sūnaus ištikimi pasekėjai: apaštalai ir kankiniai. Jie mielai guldė savo gyvybę už jį, nes žinojo jo mokslą, kad kas prarastų savo gyvybę dėl jo, atras ją, o kas norėtų ją išgelbėti, jo atsižadėdamas, tas praras ją. Panašios aukos reikalavo tautos iš savo sūnų visais laikais, kai tik jos atsidurdavo pavojuje. Jos juos siųsdavo į žūtbūtinę kovą, kuriai laimingai pasibaigus statydavo žuvusiems paminklus, girdavo ir aukštindavo jų narsumą, nes ne kas kitas, o tik tas tautos sūnų narsumas ir pasišventimas išgelbėjo ją nuo skaudžios vergijos. Narsumas tad, Viešpatie, yra brangi ir garbinga dorybė, bet kaip yra maža žmonių, kurie jos turi. Gimtoji nuodėmė, sugadindama mūsų prigimtį, sugadino mumyse ir tikrųjų vertybių skonį: labai dažnai esame panašūs į mažą vaiką, kuris lieja gailias ašaras, kai praranda menkniekį, o nesigaili tikrų vertybių, neverkia, kai laidoja tėvą ar motiną. Atsitinka tad, Viešpatie, kad užsidegame dideliu narsumu ginti tokias gėrybes ir net galvą už jas guldyti, kurios neturi jokios vertės Tavo akyse. Toks narsumas nėra tikras narsumas, tas būtent, kuris patinka Tavo akims, kuris puošė Tavo Sūnų ir jo šventus sekėjus. Jis tiek yra panašus į tikrą narsumą, kiek lavonas panašus į gyvą žmogų, arba dirbtina gėlė į gyvąją, sode užaugusią. Nepavadinsime tad narsumu nei pirklio godumo, kuris jį su gyvybės pavojumi stumia ieškoti pelno; nei pasaulio sūnų išdidumo, kuriuo vedini praranda gyvybę tarpusavėse rietenose; nei tuščiųjų tuštybės, kuri verčia nugalėti

mirties pavojus, kad laimėtų pasaulio pagyrimą; nei vaiko kvailystės, kuri jam leidžia imti gyvatę į ranką ir su ja žaisti. Tikras narsumas yra tas, kuris padeda žmogui aukoti savo gyvybę už amžinas ir nežūvančias gėrybes. Kadangi, Viešpatie, kelionėje į amžinybę tyko apiplėšti mūsų dangiškas gėrybes mūsų išganymo priešai, todėl mums labai reikia to narsumo, apie kurį kalba Tavo Sūnus, sakydamas: *„Nesibijokite tų, kurie užmuša kūną, o sielos negali užmušti, verčiau bijokite to, kuris gali ir sielą ir kūną nugramzdinti į pragarą"*, Mato 10, 28. Suteik mums, Viešpatie, tą narsumą ir ramiai galėsime juo vedini keliauti į laimingą amžinybę.

Pasižadame, Viešpatie, patikrinti šiandien visas savo baimes ir iš jų spręsti ar mes turime tikrą Tavo baimę.

APIE KANKINIO VAINIKĄ

Spalio 26 d.

1. ĮŽANGA. Savo gyvybės atidavimą už savo prietelius Išganytojas laiko aukščiausiu meilės laipsniu, sakydamas: „Nieks neturi didesnės meilės, kaip tą, kad kas guldo savo gyvybę už savo prietelius", Jono 15, 13.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad nesigailėtume atiduoti savo gyvybę už jo Sūnų, kaip kad jis nesigailėjo atiduoti savo gyvybės už mus. O jeigu nebūsime verti tos malonės, prašykime kitos, kad kasdieniniais kantriais kentėjimais bandytume laimėti tą patį kankinio vainiką.

MĄSTYMAS

1. MEILĖS MAISTAS PASIŠVENTIMAS

Peržvelgę įvairias meiles, kurios glūdi žmonių širdyse, pastebėsime, kad kiekviena jų, kokia ji ir nebūtų — gera ar bloga, verčia žmogų pasišvęsti ir dirbti tokius darbus,

kuriais toji meilė maitinasi ir laikosi. Girtybės pamėgimas verčia girtuoklį padaryti jai daug aukų: atsižadėti turto, gero vardo, sveikatos, daugelio gyvenimo patogumų, nes be tų aukų ji užgestų.

Panašių aukų reikalauja iš savo pasekėjų ir visos kitos meilės. Kas suskaitys tuos visus skausmus, ginčus, neramumus, kuriuos turi pergyventi šio pasaulio tuštybių mėgėjai. Daugeliui tas gyvenimas taip įgrįsta, kad jo nepakelia ir atima sau gyvybę.

O piktadariai? Kiek jie turi iškęsti, kad galėtų vaikščioti piktadarybės keliais? Neveltui Išminties knyga deda į jų lūpas skaudų nusiskundimą: *"Mes neišmanėliai... Mes pavargome neteisybės ir pražūties kelyje ir vaikščiojome sunkiais keliais"*, Išm. 5, 4—7.

Bet ir gera meilė reikalauja aukų. Prisiminkime, kiek iškenčia geri tėvai, kol užaugina savo vaikelius, kiek pergyvena skausmų, nemiegotų naktų, rūpesčių ir kitokių sielvartų; už pinigus nepasamdysi žmogaus, kuris imtųsi tiek kentėti, kiek iškenčia tėvai. Kad meilė neateitų jiems į pagalbą ir neskatintų pasišvęsti, nepajėgtų ir jie pakelti tų visų vargų.

Prisiminkime toliau šventųjų atgailas, pasninkus, maldas, nemiegotas naktis, o suprasime, kad ir Dievo meilė reikalauja aukų, kad jomis maitinasi ir laikosi.

Kas nemaitina savo meilės aukomis, kas jai nepasišvenčia, tas ją numarina savyje ir užgesina. O jei kas didina savo aukas ir pasišventimą, tas stiprina ir augina savo meilę. Jeigu tad kas labai pasišvenčia Dievui, daug daro aukų, daug nukenčia, tas turi Dievo meilę ir ją augina savyje. O kas nenori nieko padaryti Dievui, nenori net poterėlio sukalbėti rytą - vakarą, tas neturi visai Dievo meilės, tas yra ją užgesinęs savyje.

2. TIKRA IR APGAULINGA KANKINYSTĖ

Kiekviena meilė, kaip matėme, reikalauja iš žmogaus aukos ir pasišventimo, o juo kuri didesnė, reikalauja dides-

nių aukų ir didesnio pasišventimo. Didžiausią auką daro ir didžiausią pasišventimą parodo žmogus tada, kada atiduoda savo gyvybę už numylėtą daiktą, todėl ir Išganytojas pastebi, kad *"niekas neturi didesnės meilės, kaip tą, kad kas guldo savo gyvybę už savo prietelius"*, Jono 15, 13. Kas tad guldo savo gyvybę už kokį reikalą ar asmenį, tas parodo aukščiausią to reikalo ar asmens meilės laipsnį, todėl gali būti pavadintas to asmens ar to reikalo kankinys.

Pasižvalgę po įvairias kankininkystes, rasime, kad žmonės dažnai praranda savo gyvybę be reikalo. Girtuoklis dažnai praranda savo gyvybę girtybėje; paleistuvis paleistuvystėje; godusis godume, rinkdamas ar gindamas turtus su gyvybės pavojumi; garbių ir tuštybių mėgėjai ir jų ieškotojai žūva įvairiuose sportuose, lenktynėse ir varžytynėse; šio pasaulio sūnūs ir dukterys žūva tarpusavėse peštynėse, nes puikybė, pavydas ir sukurstyti geiduliai neleidžia nusilenkti vieni kitiems. Tokiose sąlygose prarasta gyvybė nedaro žmogaus kankiniu, bet nusidėjėliu, nes tarnauja nuodėmei, o ne geriems tikslams.

Net ir gerų tikslų siekiant, bet žemiškų, prarasta gyvybė neduoda teisių vadintis kankiniu tikra prasme. Štai kareivis žūva, gindamas savo tėvynę karo metu; mokslininkas žūva savo laboratorijoje, norėdamas išplėšti gamtai jos paslaptis; įvairaus pašaukimo žmonės, eidami savo pašaukimo pareigas, kaip štai gydytojas, policininkas ar net kunigas praranda savo gyvybę labai naudingai ir garbingai, tačiau nėra aukštinami kaip kankiniai, nebent aukotų savo gyvybę Dievo meilės vedini, todėl šv. Povilas ir sako, kad *"jei duočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės, nieko man nepadeda"*, 1 Kor. 13, 3. Čia šv. Povilas kalba ne apie bet kokios meilės trūkumą, nes nėra tokio žmogaus, kuris neturėtų kokios nors meilės ir neveiktų jos vardu, bet apie Dievo meilės trūkumą, tos būtent, kurią sukuria mumyse šv. Dvasia sulig to paties šv. Povilo žodžiais: *"Die-*

vo meilė mūsų širdyse išlieta šventosios Dvasios, kuri mums yra duota", Rom. 5, 5.

Kadangi be tikėjimo negalima patikti Dievui, todėl šv. Dvasia nemėto savo dovanų ten, kur to tikėjimo nėra, nes šv. Dvasios veikimas yra Dievui įtikimo darbas. Visi tad klaidatikiai, atskalūnai, klaidingų mokslų skelbėjai, neturėdami tikro tikėjimo, neturi ir šv. Dvasios, o jos neturėdami, neturi ir tikros Dievo meilės. Jei tad jie kada paguldo galvą už savo klaidas: ar jas skelbdami, ar nenorėdami jų išsižadėti, nelaimi kankinio vainiko, bet tinkamą bausmę už savo kaltes.

Tikri Dievo ir Bažnyčios kankiniai yra tie, kurie, gavę iš Dievo jo meilės dovaną, laiko ją didžiausia brangenybe, gina ją iki mirties ir atiduoda už ją savo gyvybę. Kankinys tad yra ne tik tas, kuris, verčiamas užsiginti savo tikėjimo, jo neužsigina ir už jį miršta, bet ir tas, kuris, verčiamas daryti kokią nuodėmę, peržengti kokį Dievo įsakymą ir tuo būdu sunaikinti savyje Dievo meilę, to nepadaro ir už tai atiduoda savo gyvybę.

3. KANKINYSTĖ YRA AUKŠČIAUSIOS TOBULYBĖS ŽENKLAS

Žmogus brangina savo gyvybę daugiau negu kurias kitas gėrybes, todėl lengvai jas atiduoda, kad tik išliktų gyvas. Brangindamas gyvybę, bijosi mirties, ypatingai jei ji yra surišta su žiauriais kankinimais. Jei dabar žmogus atiduoda taip brangią jam gyvybę, jei prisiima žiaurią mirtį, kurios labiausia bijo ir nekenčia, kad įvykdytų Dievo valią, parodo didžiausios Dievo meilės ženklą, juo labiau, jei, atsižadėdamas Dievo, labai lengvai galėtų išvengti mirties ir visų jos žiaurumų. Jei tad neišsižada, Dievą laiko aukščiau už savo gyvybę, jo užrūstinimą laiko didesniu skausmu negu tą, kurį teikia mirtis su visais jos žiaurumais, o tai yra aukščiausias meilės laipsnis. Kadangi meilėje glūdi žmogaus tobulybė, todėl kankinys, guldydamas savo galvą dėl Dievo meilės, parodo aukščiausios tobulybės ženklą.

Kankinystė, kaip matome, semia visą savo brangumą ir gražumą ne iš narsumo, kuris padeda nugalėti mirties baimę, bet iš Dievo meilės. Gali tad atsitikti, kad kas vien narsumu vedinas atsiduria mirties pavojuje ir žūva jame, bet jei tai daro ne iš tobulos Dievo meilės, nelaimi kankinio vainiko. Šv. Petras puolė ginti Kristų Alyvų daržely, vienas šoko prieš visą gaują. Jis statė savo gyvybę į didelį pavojų, nes galėjo būti sukapotas vietoj atėjusių Kristaus suimti tarnų. Tačiau tas jo žingsnis sekė daugiau iš narsumo, negu iš Kristaus meilės, todėl jei būtų buvęs sukapotas, nebūtų pelnęs kankinio vainiko. Kad Kristaus meilė jame nebuvo pasiekusi to laipsnio, kurį pasiekė jo gyvenimo pabaigoje, kai buvo kalamas prie kryžiaus žemyn galva, liudija jo užsigynimas, kuris įvyko po poros valandų teismo kieme.

Šį pavyzdį taikindami kitiems panašiems atsitikimams, lengvai suprasime, kodėl nėra gerbiami kaip kankiniai tie, kurie žuvo karuose tikėjimui ir Bažnyčiai apginti, kaip kad buvo viduramžio kryžiaus karuose, arba karuose su pagonimis ir klaidatikiais. Trūko jiems tobulos Dievo meilės, nes pakeliui į kovą padarydavo daug ir sunkių nuodėmių. Jei kurie kareiviai ėjo į kovą su tobula Dievo meile, tie žūdami galėjo laimėti kankinio vainiką.

Čia yra pamokymas ,kad nepasitikėtume savo narsumu, kad nestatytume savo gyvybės pavojun be reikalo, nes gali pritrūkti narsumo ir galime užsiginti Dievo, jei neturėsime tobulos Dievo meilės. Jei būsime netikėtai užklupti, pasitikėkime Dievu, jis suteiks reikalingo narsumo ir meilės, ir jo neužsiginsime. Ypatingai lavinkimės mažų kryželių nešiojime, tuomet reikalui esant pakelsime ir didelius.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, klausia Senojo Įstatymo giesmininkas, kas gyvens Tavo šėtroje, arba kas ilsėsis ant Tavo šventojo kalno, kitaip sakant, kas bus išganytas? Atsakymą Tu pats įdėjai jam į jo širdį, kad išganytas bus tas, *"kurio gyvenimas nesuteptas, kurs daro teisybę, kurs kalba tiesą širdyje, kurs nedaro savo liežuviu klastos, kurs nedaro*

savo artimui pikta ir neklauso savo artimo išniekinimo, kurio akyse piktadaris paverstas nieku, o bijančius Viešpaties jis laiko pagarboje, kurs prisiekia savo artimui ir neapgauna, kurs neduoda savo pinigų palūkanoms, ir neima dovanų prieš nekaltąjį. Kurs tai daro, nebus pajudintas per amžius", Ps. 14, 1—5. Taip buvo Sename Įstatyme, bet Naujame Tu davei kitą taisyklę, tą būtent, apie kurią kalba šv. Povilas, sakydamas: *"Kuriuos iš anksto pažino, tuos iš anksto ir paskyrė, kad jie būtų tos pačios išvaizdos, kaip jo Sūnaus paveikslas, kad jis būtų pirmagimis daugelio brolių tarpe, kuriuos gi jis iš anksto paskyrė, tuos ir pašaukė; ir kuriuos pašaukė, tuos ir nuteisino; kuriuos nuteisino, tuos ir pašlovino"*, Rom. 8, 29—30. Naujame tad Įstatyme Tu davei žmonėms savo Sūnų ir pareikalavai, kad visi jo klausytų, visi eitų jo pėdomis, visi stengtųsi būti panašūs į jį, kad jis būtų pirmagimis tarp daugelio brolių. Panašumas tad į Tavo Sūnų, Viešpatie, yra vienintelis ženklas, kuris mums sako, kas gyvens Tavo šėtroje, arba kas ilsėsis ant Tavo šventojo kalno. Bet Tavo Sūnus nemirė savo mirtimi, jis buvo priešų nukankintas, jis praliejo savo kraują iki paskutinio lašo, atiduodamas savo gyvybę už mus. Kas tad miršta panašia mirtimi, kas lieja savo kraują už Tave ir žmonių išganymą, tas nešioja savyje Tavo Sūnaus paveikslą, tas vertas yra gyventi Tavo šėtroje ir ilsėtis ant Tavo švento kalno. Bažnyčia, Tavo Dvasios vedina, visais laikais brangino tą kraują, kuris buvo dėl Tavęs pralietas, ir laiko jį šventu, nes tai buvo aukščiausios meilės ženklas. Ji laiko šventu net mažų vaikelių kraują, kurį Erodas praliejo, tykodamas Tavo Sūnaus gyvybės, nes tai buvo kraujas už Tavo Sūnų pralietas. Bet kas bus, Viešpatie, su tais, kurie nėra atsidūrę toje laimingoje padėtyje, kad galėtų paaukoti savo gyvybę už Tave, kaip jie galės būti panašūs į Tavo Sūnų ir įsigyti jo paveikslą? Tiems, Viešpatie, Tu išdėstei kankinio kentėjimus visam gyvenimui, kad kasdien gerdami iš jų po lašelį gyvenimo pabaigoje ištuštintų tą taurę, ku-

rią kentėtojai ištuštino viena diena, ir taip susilygintų su jais garbėje. Ne kitaip skamba ir Tavo Sūnaus įsakymas: *"Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane"*, Luko 9, 23. Bet kaip dažnai mes nenorime imti tuos kryželius, kurie mus daro panašius Tavo Sūnaus paveikslui, kaip dažnai purtomės jų ir murmame prieš juos. Taip elgdamies, mes prarandame Tavo Sūnaus paveikslą, kaip kad jį prarado piktasis latras ant kryžiaus. Suteik tad, Viešpatie, malonės, kad visuomet būtume pasiryžę aukoti savo gyvybę už Tave ir Tau padedant įvykdytume tą pasiryžimą, jei rasi mus vertus tos garbės. O jei kitais keliais maloni Tavo ranka norės mus vesti, padaryk, kad kasdieniniai kryželiai veltui mums nežūtų, bet kad drožtų ir tobulintų mumyse Tavo Sūnaus paveikslą.

Pasižadame šiandien priimti kiekvieną kryželį su džiaugsmu, kaip priemonę, kuri mus veda į dangiškas linksmybes.

APIE BAIMĘ

Spalio 27 d.

1. ĮŽANGA. Įsigilinkime dar kartą į Išganytojo žodžius, kuriais jis mus įspėja, ko reikia bijoti, o ko ne. „Nebijokite, sako, tų, kurie užmuša kūną, o sielos negali užmušti; verčiau bijokite to, kurs gali ir sielą ir kūną nugramsdinti į pragarą", Mato 10, 28.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad pataisytų mūsų baimes, kurias nuodėmė pagadino, kad mes iš tikrųjų bijotume to, ko reikia bijoti ir nebijotume to, ko nereikia bijoti.

MĄSTYMAS

1. KADA ŽMOGUS BIJO

Žmogus mėgsta tai, kas gera, kas teikia jam malonumo ir džiaugsmo, o nekenčia to, kas neša skausmą, vargą ir liūdesį.

Didžiausia žmogaus gėrybė yra gyvybė, todėl labiausia jis yra prie jos prisirišęs, labiausia ją saugoja, gina nuo pavojų ir su dideliu gobšumu gaudo tuos dalykus, kurių reikia jai palaikyti, kaip štai: maistas, pastogė, drabužis ir kitos panašios gėrybės.

Bet nevisada žmogui pasiseka išsaugoti ir apginti savo brangenybes. Yra gaivalų, daug stipresnių už žmogų, kurie labai lengvai sunaikina jo gėrybes, nepaisydami jo priešinimosi. Audros, potviniai, gaisrai ir plėšikai naikina jo turtą, o dažnai ir gyvybę; ligos, laukiniai žvėrys, nuodingi kirminai neša jam mirtį, todėl tų visų gaivalų akivaizdoje žmogus pajunta tam tikrą šiurpą, kuris verčia jį bėgti ir slėptis nuo pavojų. Tas šiurpas tai ir yra baimė.

Baimė, kaip matome, apima žmogų tik tada, kai jo brangenybės, pamilti daiktai ir asmenys atsiduria rimtame pavojuje, tokiame būtent, kokiam nelabai jaučiasi galįs pasipriešinti. Jei tokiame pat pavojuje atsiduria svetimos gėrybės, kurios nėra su juo surištos jokiais ryšiais, tuomet nejaučia baimės. Gauname, pvz., pranešimų, kad štai tolimuose kraštuose siaučia audros, karai, užkrečiamos ligos, kurios tūkstančiais varo žmones į kapus. Nesidžiaugiame tomis nelaimėmis, bet ir nedrebame iš baimės, nes jos neliečia nei mūsų gyvybės, nei mūsų turto, nei mums brangių asmenų. Bet kai tos nelaimės ima artintis į mus, kai ima grąsinti pavojumi mūsų gyvybėms, tada pradedame jų bijoti ir pradedame ieškoti apsigynimo.

2. GEROS IR BLOGOS BAIMĖS

Kadangi baimė rišasi su meile ir iš meilės plaukia, kaip iš kokio šaltinio, todėl kokios kieno meilės, tokios jo ir baimės. Dievotas žmogus bijo nuodėmės, nes nuodėmė atima jam Dievą, kurį jis laiko didžiausia savo gėrybe. Piktadaris nuodėmės nebijo, nes jis nelaiko Dievo didžiausia gėrybe, jis bijo tvarkos dabotojų, kad jį nesugautų ir nenubaustų, kad neatimtų jam laisvės, kurią jis brangina ir kurios

nenorėtų prarasti. Pagal žmonių meiles seka ir jų baimės, o pagal baimes seka jų meilės. Norėdami geriau ir teisingiau pažinti, kokios meilės slepiasi mūsų širdyje, žiūrėkime ir sekime baimes, kurios ją aplanko: šventos baimės reiškia šventas meiles, žemos ir negarbingos baimės reiškia žemas ir negarbingas meiles, todėl žmonės su jomis ir slepiasi.

Gimtoji nuodėmė, kaip žinome, suardė žmogaus santykius su Dievu, atitraukė jo širdį nuo Dievo ir pakreipė į sutvėrimus. Toks meilės suirimas ir pakeitimas negalėjo pasilikti be įtakos ir į žmogaus baimes: suirus Dievo meilei žmogaus širdyje, suiro joje ir Dievo baimė. Šiandien žmogus bijo visko: ir sutvėrimų, ir gamtos gaivalų, ir nelaimingų dienų, ir nelaimingų skaitlinių, bet nesibijo Dievo, nesibijo jo tiesų, jo žodžių, jo grąsinimų, nesibijo nuodėmės. Teisingai tad psalmė pastebi, sakydama: *"Jie nesišaukė į Viešpatį; jie drebėjo iš baimės tenai, kur nebuvo ko bijoti"*, Ps. 13, 5. Šv. krikštas, tiesa, panaikino gimtosios nuodėmės sutepimą, bet nepanaikino to suirimo, kurį ji buvo pasėjusi į žmogaus prigimtį, todėl ir šiandien tenka mums jausti savo sąnariuose baimę ten, kur nėra ko bijoti ir priešingai nejausti jokios baimės tenai, kur turėtų drebėti visi mūsų kaulai, todėl šventas giesmininkas ir prašo Viešpaties tos šventos baimės, sakydamas: „Perverk Tavo baime mano kūną, nes aš bijau Tavo teismų", Ps. 118, 120.

Net ir dievotų žmonių širdis nėra visiškai laisva tų klaidingų baimių: ji dažnai atsižvelgia į pasaulio šūkius, jo nuomonę, jo teismus ir smerkimus ir neišdrįsta pasakyti su šv. Povilu: *"Išeikime pas jį (Kristų) už stovyklos, nešdami jo pajuoką"*, Žyd. 13, 13. Labai visi bijomės pajuokos, todėl nekartą labai varžomės, darydami gerus darbus, kad tos pajuokos nesulauktume. Šv. Povilas ragina mus nesibijoti pajuokos ir eiti paskui Kristų, *"nešdami jo pajuoką"*.

Žmogaus gedimas, kaip žinome, prasidėjo nuo jo meilės gedimo. Jis atėmė savo meilę Dievui ir atidavė ją sutvėrimams. Išganytojas, atėjęs žmonių taisyti, atitaisė pirmiau-

sia jų meilę: Dievą pastatė pirmon vieton, o visiems kitiems dalykams suteikė tiek svarbos, kiek jie turėjo sąryšio su Dievu. *"Ieškokite,* sako, *visų pirma Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta"*, Mato 6, 33. *"Mylėsi Viešpatį, savo Dievą visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo mintimi. Tai didžiausias ir pirmasis įsakymas. Antras gi į jį panašus: Mylėsi savo artimą kaip pats save"*, Mato 22, 37—39.

Kadangi meilė yra baimės šaltinis, todėl Išganytojas, pataisęs žmonių meilę, nepraėjo pro šalį tylomis ir pro jų baimę: *"Nebūkite,* sako, *tad bailiai susirūpinę ir nesakykite: Ką valgysime, ar ką gersime, ar kuo apsidengsime? Nes visų tų dalykų labai ieško pagonys. Juk jūsų Tėvas žino, kad viso to jums reikia. Taigi, ieškokite visų pirma Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta"*, Mato 6, 31—33. *"Nebijokite tų, kurie užmuša kūną, o sielos negali užmušti; verčiau bijokite to, kurs gali ir sielą ir kūną nugramzdinti į pragarą"*, Mato 10, 28.

Dievo tad baimę pastatė pirmon vieton, o visoms kitoms baimėms davė tiek svarbos, kiek jos rišasi su Dievo baime. Nuodėmė daro žmogui didžiausią skriaudą, nes atima jam Dievą, todėl jos reikia daugiau bijoti, negu kūniškos mirties, reikalui esant reikia nesibijoti atiduoti ir gyvybę, nes *"kas prapuldytų savo gyvybę dėl manęs, atras ją"*, sako Išganytojas (Mato 16, 25). Dvasiškojo tad mūsų gyvenimo pastangos turi eiti dviem kryptim: a) naikinti žemiškųjų baimių liekanas, kurios glūdi mūsų sąnariuose gimtajai nuodėmei esant panaikintai per šv. krikštą, ir b) lavintis tų dalykų baimėje, kurie gali mus nugramzdinti į pragarą, sulig mūsų Išganytojo įspėjimu. Pirmąjį darbą atliksime lavindamies krikščioniškojo narsumo dorybėje, kurią galime lengvai pastebėti šventųjų gyvenimuose; antrąjį — gamindami savo išganymą su baime ir drebėjimu, sulig šv. Povilo įspėjimu (Pilyp. 2, 12). Tobulas tad žmogus nėra nei tas, kurs nieko nebijo, nei tas, kurs visko bijo.

3. BAIMĖ NEPATEISINA NUSIDĖJĖLIO

Žmogaus kūnas susideda iš daugelio sąnarių, tačiau ne visi lygiai svarbūs kūno gyvybei, todėl pavojui ištikus žmogus atiduoda mažiau svarbius sąnarius, kad išgelbėtų svarbesnius: duoda, pvz., nupiauti skaudamą pirštą, kad išgelbėtų ranką; aukoja ranką, kad išgelbėtų galvą, nes be piršto, be rankos žmogus dar gali gyventi, be galvos ne.

Panašiai žmogus turi elgtis ir su visomis kitomis gėrybėmis, kurių jam reikia: pavojui ištikus privalo aukoti menkesnes, kad išgelbėtų didesnes. Štai užpuola plėšikai ir grąsina atimti gyvybę, jei užpultasis neatiduos pinigų. Kadangi gyvybė yra svarbesnė, negu pinigai, todėl turi atiduoti pinigus, kad išgelbėtų gyvybę. Nebūtų krikščioniškojo narsumo aktas, priešingai būtų nuodėminga aukoti gyvybę, kad išgelbėtų pinigus.

Dvasiškos žmogaus gėrybės svarbesnės ir brangesnės už kūno gyvybę, todėl pavojui ištikus turi nesibijoti paaukoti kūno gyvpbę, kad išgelbėtų dvasios turtus, privalo pasirinkti mirtį negu nuodėmę. Taip darė pirmieji krikščionys. Pagonų verčiami, kad išsižadėtų Kristaus, išsižadėtų tikėjimo, skaistybės, kad darytų aukas stabams, rinkosi mirtį, negu prarasti dangiškas gėrybes, nes taip daryti įsakė pats mūsų Išganytojas: *"Nebijokite,* sako, *tų, kurie užmuša kūną, o sielos negali užmušti; verčiau bijokite to, kurs gali ir sielą ir kūną nugramzdinti į pragarą",* Mato 10, 28. Bet jei kuris krikščionis, baimės apimtas, pasiduodavo pagonų reikalavimams ir atsižadėdavo tikėjimo, kad išgelbėtų gyvybę, nebuvo pateisinamas, bet baudžiamas ir išskiriamas iš tikinčiųjų tarpo.

Prašykime Viešpaties, kad persekiojimams ištikus, nesibijotume atiduoti už jį savo gyvybę.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelė yra Tavo dovana baimė, nes jos vedini išvengiame daugelio pavojų, į kuriuos patekę pražūtume. Ji liepia mums pirmiausia bijotis Tavęs, vykdyti Tavo valią, kad neužsitrauktume Tavo rūs-

tybės ir neprarastume amžinojo gyvenimo. Ji liepia toliau bijoti mirties, saugoti savo gyvybę ir nestatyti jos pavojun be reikalo ,kad laimingai sulauktume tos valandos, kurią mus pašauksi pas save. Ji liepia bijoti ir tų, kuriuos Tu pastatei mus valdyti mūsų naudai ir mums patarnauti kelionėje į amžinybę per šio gyvenimo dykumas, kur tyko mus užpulti ir apiplėšti daugybė mūsų išganymo priešų. Tėvai įveda mus į gyvenimą, apginkluoja ir išrengia į kelionę. Dvasiškos ir pasauliškos valdžios yra gavusios Tavo įsakymą saugoti mūsų dvasią ir kūną ir laimingai nuvesti į išganymo uostą. Bijodami jų, mes vykdysime jų įsakymus, nenukrypsime nuo tikro kelio, o tuo pačiu nepaklysime eidami per šio gyvenimo klajas. Daug tad naudos paslėpei mums baimėje, Viešpatie, daug gėrybių suteiki per ją, reikia tik, kad mes nešiotume savo širdyje tokią baimę, kokia yra išėjusi iš Tavo rankų, kokią Tu pasėjai pirmojo žmogaus nekaltoje prigimtyje. O kad esi pasėjęs tokią baimę, liudija Tavo paties žodis. Apgyvendinęs žmogų rojuje, Tu jam davei įsakymą nevalgyti vaisiaus nuo to medžio, kuriame slėpėsi jo pražūtis. Bet kad jis nesulaužytų to įsakymo, pagrasinai jam mirtimi, sakydamas: *"Iš medžio žinojimo gero ir pikto nevalgyk; nes tą dieną, kurią iš jo valgysi, mirte numirsi"*, Prad. 2, 17. Kada atėjo gundytojas su tikslu juos suklaidinti, pasirūpino pirmiausia atimti jiems šventą Tavo įsakymo baimę: *"Visai,* sako, *judu nenumirsite; nes Dievas žino, kad tą dieną, kurią judu iš jo valgysite, atsidarys judviejų akys, ir būsite, kaip dievai"*, Prad. 3, 4—5. Kad tai buvo niekšiška apgavystė, pripažino ir patys apgautieji; moteriškė paklausta, kodėl taip padariusi, atsakė: "Žaltys mane apgavo, ir aš valgiau", Prad. 3, 13. Tačiau, Viešpatie, praradęs žmogus Tavęs baimę nei kiek nepasidaro narsesnis, priešingai, pasidaro daug bailesnis. Netekęs tos galybės, kurią turėjo pirmiau, kai buvo vienybėje su Tavimi, netekęs tos šviesos, kurioje jis matė, kad be Tavo valios plaukas jam negali nukristi nuo galvos, pasijuto

taip silpnas, kad ėmė drebėti iš baimės ir gamtos gaivalų akivaizdoje, ir žvėrių, ir tamsos, ir ateities, pradėjo lenktis prieš juos ir garbinti, kad padarytų juos sau palankius. Tuo būdu pasitikrino psalmės pasakymas: *"Jie nesišaukė į Viešpatį; jie drebėjo iš baimės tenai, kur nebuvo ko bijoti"*, Ps. 13, 5. Dreba iš baimės ir šiandien, Viešpatie, tie, kurie nesišaukia Tavo vardo: jie pilni yra burtų, prietarų, įtarinėjimų, jie kreipiasi į užkalbėtojus, kad padarytų jiems palankias slaptingas ir nematomas jėgas, prieš kurias dreba, nes mano, kad ne nuo Tavęs, o nuo tų galybių priklauso jų likimas. Tokios baimės neturi Tavo vaikeliai, nes turi tą išmintį, apie kurią kalba šventas rašytojas, sakydamas: *"Išminties pradžia, Viešpaties baimė"*, Pat. 9, 10. Suteik tad, Viešpatie, šventą Tavo baimę, perverk ja visą mūsų kūną, kad visuomet vaikščiotume Tavo įsakymų keliais, tuomet nesibijosime, kad ir žemė drebėtų, kad ir kalnai nugrimstų į jūros vidurį, nes galybių Viešpats su mumis; mūsų globėjas Jokūbo Dievas.

Pasižadame šiandien patikrinti visas savo baimes ir pažiūrėti ar jų tarpe yra Tavo baimė, Viešpatie.

APIE DVASIOS KILNUMĄ

Spalio 28 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas liepia daryti gerus darbus taip, kad žmonės garbintų ne darbininką, bet Dievą, kuris yra pirmaeilis visų gerų darbų Kūrėjas: „Tegul, sako, jūsų šviesa taip šviečia žmonių akyse, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jūsų Tėvą, kurs yra danguje", Mato 5, 16.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad mes tinkamai suprastume tą įsakymą, o supratę jį vykdytume, kad visuose mūsų darbuose, kurie yra dideli ir garbingi žmonių akyse, ieškotume ne savo garbės, bet Tėvo, kurs yra danguje.

MĄSTYMAS

1. GARBĖ GALINGAI TRAUKIA MŪSŲ ŠIRDĮ Į SAVE

Garbė yra ne kas kita, kaip tobulybės liudymas tų, kurie yra giriami, juk giriame ką nors tik už gerus darbus, o ne už blogus, už blogus peikiame.

Geri vėl darbai, kurie duoda pagrindą garbei, turi būti žymiai ir nepaprastai geri, ne dažnai atsitinkantys, nes kasdieniniai ir dažni nestebina žiūrovo, netraukia jo akies į save ir nežadina pagyrimo. Kas, pvz., atlieka savo kasdienines pareigas sąžiningai, nesusilaukia ypatingo pagyrimo, nes rasime daug žmonių, kurie panašiai elgiasi. Visai kas kita, jei jis atliks tas pareigas ypatingai sunkiose sąlygose, su gyvybės pavojumi, arba net ir gyvybę atiduos už jas, susilauks nepaprasto pagyrimo, nes nepaprastą darbą yra atlikęs.

Kadangi įžymūs geri darbai neįvyksta atsitiktinai, iš netyčių, bet yra tam tikro dvasiško tobulumo išdava, todėl jie ir reiškia tą tobulumą, skleisdami apie jį žinias žmonėse. Jei dabar žmonės priima tas žinias su pamėgimu, jei pripažįsta, kad darbai yra įžymūs ir nepaprasti, liudija veikėjo tobulumą. Tas liudymas yra be galo svarbus pačiam veikėjui, nes jis pats dažnai negali išspręsti, ar jo darbas yra žymus, ar nežymus. Bet kada žmonės ima jį girti, ima juo stebėtis, veikėjas gauna įrodymą, kad jo darbas yra tikrai geras ir nepaprastas, o tuo įrodo veikėjo tobulumą, nes žmonės paprastais darbais nesistebi.

Iš kitos vėl pusės, kiekvienas žmogus turi įgimtą, reiškia paties Dievo ranka pasėtą tobulybės troškimą. Ne visi, tiesa, trokšta tos pačios tobulybės: vieni trokšta kūniškos, kiti dvasiškos; vieni ją mato turtuose ir juos gaudo, kiti moksluose ir juose lavinasi, dar kiti Dievo meilėje ir rūpinasi joje žengti pirmyn, bet visi nori būti tobuli, visi nėra patenkinti tuo, ką turi, ir tik rūpinasi pridėti prie turimų gėrybių daugiau, kad būtų turtingesni tuo, ką laiko didžiau-

sia gėrybe. Turėdamas tad žmogus gilų tobulybės troškimą, negali pasilikti šaltas ir nejautrus garbei, nes ji pripildo jo širdies gelmes, liudija apie suradimą to, ko taip stropiai ieškoma.

Garbės troškimas sustiprėja dar ir tuo, kad ji yra teikiama Dievui ir šventiesiems, aukštiems asmenims, tautų ir visuomenių vadams ir veikėjams. Pagaliau daugelis viską atiduoda, kad tik pasiektų garbę ir išvengtų papeikimo.

2. GARBĖS PAVOJAI

Kai badu nuvargintas žmogus suranda kokio maisto, tveria jį ir valgo, nepaisydamas, ar jis sveikas ar nesveikas, jei tik panašus į valgomąjį daiktą. Tuo būdu daugelis užsinuodija ir miršta.

Panašiai atsitinka ir su garbe. Žmogus ištroškęs tobulybės. Bet štai jo ausis pagauna gandą, kuris liudija, kad jame jau reiškiasi tobulybė, nes atlieka darbus, kurie traukia visų dėmesį į save ir stebina. Tie gandai gali būti pramanyti, gali būti suklastoti žmonių, kurie nori pagauti giriamąjį į savo pinkles ir išnaudoti jį saviems tikslams, bet giriamasis to nepaiso, jis gaudo tuos gandus, tiki jiems ir tuo būdu užnuodija savo dvasią. Kiek žmonių yra žuvę, vaikščiodami tais keliais! Jei prisiminsime karaliaus Erodo likimą, turėsime iškalbingą šios tiesos patvirtinimą. Karalius Erodas, kuriam nepasisekė nužudyti šv. Petrą, apleido Judėją ir atvyko į Kesariją. Tyriečiai ir sidoniečiai, kurių šalys buvo Erodo maitinamos, atėjo pas jį ieškodami taikos, nes buvo susipykę. Paskirtą dieną Erodas, apsivilkęs karališkais drabužiais, sėdo sostan ir jiems kalbėjo. Žmonės gi, pataikaudami jam, šaukė: *"Tai Dievo balsas, ne žmogaus"*, Apd. 12, 22. Bet Dievas jį nubaudė staigia mirtimi, nes nedavė Dievui garbės ir savinosi veidmainingus minios šūkius.

Ne mažesniame pavojuje atsiduria ir tie, kurie, turėdami iš Dievo daug dovanų ir pašaukimą atlikti didelius ir

garbingus darbus, iš tikrųjų taip juos atlieka, kad užsitarnauja teisingą garbę. Toji garbė, skambėdama nuolat jų ausyse, taip aptemdo jiems protą, kad nepamato, iš kur plaukia jų garbingi darbai, būtent, kad iš Dievo dovanų, nustoja dėkoję Dievui už jo dovanas ir skaitęsi su jo valia, o tuo iškrypsta visiškai iš Dievo kelio. Jei Saliamonas, už kurį nebuvo išmintingesnio, kurio garbė pasiekė tolimiausius kraštus, nepajėgė išsilaikyti doros aukštumoje, bet nupuolė ir išklydo iš Dievo kelio, tai ką kalbėti apie tuos galiūnus ir garsuolius, kurie neturėjo tos išminties, kurią turėjo Saliamonas, jie dar greičiau išklydo, negu anas garsusis žydų karalius. Visa istorija, tarsi koks karo laukas, nuklota lavonais tų, kurie gražiai pradėjo, bet blogai užbaigė; pradėjo būti garsūs gerais darbais, bet paskui užbaigė, pasidarę garsūs blogaisiais, nes garbės juos suklaidino.

Kad žmogus nesuklystų garbėje, kuri seka jo didelius ir gerus darbus, kad neatsitrauktų nuo tiesos ir doros kelio, kad išsilaikytų tose aukštumose, kurias yra pasiekęs savo garbingais darbais, reikia ypatingos dorybės, kuri vadinasi dvasios kilnumu.

Tos dorybės labai reikia visiems tiems, kurie dirba kitų žmonių naudai ir susilaukia iš jų didelių pagyrimų ir aukštinimų, todėl Išganytojas nepraėjo pro ją, neatkreipęs dėmesio į ją: *"Tegul,* sako, *jūsų šviesa taip šviečia žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jūsų Tėvą, kurs yra danguje",* Mato 5, 16. Kaip dienos šviesos negalima paslėpti nuo žmonių akių, taip negalima paslėpti ir darbų, kurie yra surišti su aukštais asmenimis arba vietomis. Negali, pvz., paslėpti savo darbų nei šventasis Tėvas, nei vyskupai, nei kunigai, nei karaliai ar šiaip visuomenės veikėjai, mokytojai, įstaigų vedėjai, viršininkai ir pirmininkai, tačiau jie turi neužmiršti Išganytojo įsakymo rūpintis, kad garbė už tuos darbus eitų ne veikėjams, bet pačiam Dievui, kuris yra tikriausias tų darbų Kūrėjas.

3. KAIP REIŠKIASI KILNUMO DORYBĖ?

Žiūrint apgraibom į žmogų, kuris yra apdovanotas kilnumo dorybe, galima apsirikti, nes galima manyti, kad jis mažiau turi tobulumo negu kiti, nes mažiau traukia į save.

a. Kilniadvasis atrodo neatmenąs sau padarytų geradarybių. Bet iš tikrųjų tai taip nėra. Jis, tiesa, neišsilieja padėkos žodžiais, kaip kad daro žmonės mažo užsimojimo, jie kalba daug žodžių, bet mažai turi dėkingumo savo viduje; kilniadvasis priešingai daug nekalba, bet jis trokšta darbais atsilyginti ir tai daugiau, negu jam buvo padaryta. Tokia nuotaika reiškia dėkingumo gilumą.

b. Kilniadvasis atrodo lyg kad būtų neveiklus ir nejudrus, bet tai tik dėl to, kad visos jo mintys ir visos jėgos nukreiptos į didelius dalykus, todėl maži ir smulkūs kasdieninio gyvenimo įvykiai jo nepajudina, kaip kad pajudina mažus, jautrius ir nervingus žmones.

c. Kilniadvasis nemėgsta rodytis su savo garbingomis ypatybėmis tiems, kurie tokių ypatybių neturi; o daro tai ne dėl to, kad save aukštintų ir kitus niekintų, bet dėl to, kad nenori jų atstumti nuo savęs, kas paprastai atsitinka, jei kas rodosi didelis mažesniųjų akyse. Patsai Išganytojas juk paslėpė savo dievybę, apsidengė žmogiška prigimtimi, kad galėtų būti į mus panašus ir mus išgelbėti. Panašiai elgėsi ir šv. Povilas, todėl jis kreipia į tai tikinčiųjų dėmesį, sakydamas: *"Nors buvau laisvas prieš visus, aš padariau iš savęs visų tarną, kad laimėčiau didesnį skaičių. Žydams aš buvau kaip žydas, kad laimėčiau žydus; tiems, kurie yra po įstatymu, lyg kad ir aš būčiau po įstatymu, (nors aš nebuvau po įstatymu), kad laimėčiau tuos, kurie buvo po įstatymu; tiems, kurie buvo be įstatymo, lyg kad ir aš būčiau be įstatymo, (nors nebuvau be Dievo įstatymo, nes buvau po Kristaus įstatymu), kad laimėčiau tuos, kurie buvo be įstatymo. Pasidariau silpniems silpnas, kad laimėčiau silpnuosius; visiems visa pasidariau, kad visus išgelbėčiau"*, 1 Kor. 9, 19—22. Kas dabar galės manyti, kad čia puikybė

kalba; ne puikybė, o tik didžiausias dvasios kilnumas, kurio puikieji neturi.

d. Nemėgsta kilniadvasis ypatingų prietelysčių, ypatingai su mažais žmonėmis, nes jie yra linkę pataikauti didesniesiems, girti juos vertai ir nevertai, kad laimėtų jų palankumą. Tokios dvasios nuotaikos kilniadvasis labai nemėgsta, todėl ir šalinasi nuo tų, kurie panašia dvasia yra užsikrėtę.

e. Daiktus ir darbus kilniadvasis vertina ne sulig nauda, kurią jie neša, bet sulig jų kilnumu, todėl dažnai renkasi tokius, kurie iš šalies žiūrint atrodo visai nereikalingi, tačiau savo kilnumu ir garbingumu liudija veikėjo dvasios kilnumą, kuri turi pamėgimo tokiuose dalykuose. Dirbti naudingus darbus yra užpildyti savo asmens ir savo gyvenimo trūkumus, o dirbti kilnius yra parodyti savo dvasios kilnumą. Dievas, pvz., sutvėrė visą pasaulį ne tuo tikslu, kad užpildytų savo esmės kokį trūkumą, kaip kad žmogus stato sau namą, kad turėtų kur gyventi, siuvasi drabužį, kad apsidengtų nuo šalčio, bet tuo, kad parodytų savo galybę, savo išmintį ir kitas savybes.

Įžvelgę giliau į kilniadvasio ypatybes, visas jas rasime pirmiausia Dievuje, paskui Kristuje ir jo šventuosiuose, todėl rūpinkimės jas įsigyti, o įvykdysime įsakymą: *"Būkite tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas"*, Mato 5, 48.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tavo Sūnus paliko mums įsakymą nedaryti savo teisybės žmonių akivaizdoje, idant jų būtume matomi, nes kitaip neturėsime užmokesčio Tavyje. Vykdydami tą įsakymą, turime rūpintis, kad kairioji nežinotų, ką daro dešinioji; kada darome išmaldas, kad netrimituotume ties savim trimitu, kaip kad veidmainiai daro susirinkimuose ir gatvėse, kad būtų žmonių gerbiami. Taip elgdamies, jie atsiima savo užmokestį žemėje nuo žmonių, bet ne nuo Tavęs. Mūsų išmaldos turi būti padarytos slaptai, kad Tu, kuris matai slaptai, slaptai galėtumei mums

atlyginti. Kai meldžiamės, neturime būti kaip veidmainiai, kurie mėgsta melstis stovėdami sinagogose ir gatvių kampuose, kad būtų žmonių matomi, priešingai, turime pasislėpti nuo jų, turime įeiti į savo kambarį ir, užsidarę savo duris, melsti Tave slapčia, kad Tu, kurs matai slaptoje, galėtumei atlyginti. Ir kai pasninkaujame, neturime būti paniūrę kaip veidmainiai, kurie perkreipia savo veidus, kad pasirodytų žmonėms pasninkaują. Mes turime pasitepti sau galvą, nusiprausti veidą, kad ne žmonėms rodytumės pasninkaują, bet Tau, kurs esi slaptoje ir, slaptoje matydamas, atlygini. Bet, Viešpatie, yra gerų darbų, su kuriais negalime pasislėpti nuo žmonių akių, nors ir labai norėtume. Mes esame sulig tautų apaštalo dėstymų Tavo Sūnaus kūnas ir sąnariai vienas prie kito (1 Kor. 12, 27). Bet kūno sąnariai skiriasi vienas nuo kito savo uždaviniais, o tuo net ir savo išvaizda. Vieni iš tų uždavinių yra labai kilnūs ir garbingi, todėl kilnūs ir garbingi yra tie sąnariai, kurie atlieka tuos uždavinius. Kiti uždaviniai yra mažiau garbingi, mažiau tad garbingi yra ir tie sąnariai, kurie juos atlieka. Galva ir širdis skaitosi garbingiausi kūno sąnariai, nes be jų negali kūnas išlikti gyvas. Panašiai, Viešpatie, sutvarkei ir žmonių bendrąjį gyvenimą. Vieniems Tu paskyrei dirbti tokius darbus, nuo kurių priklauso tūkstančių likimas, Bažnyčios, tautų, valstybių, įvairių draugijų klestėjimas, teisingai tad visų akys yra į juos atkreiptos, jie negali pasislėpti su savo gerais darbais. Kitiems paskyrei mažesnes pareigas, kurios mažiau sveria žmonių gyvenime, todėl jie gali pasislėpti su jomis nuo žmonių akių. Kadangi Tu, Viešpatie, skirdamas kam kokį uždavinį suteiki jam ir jėgų tą uždavinį atlikti, skirdamas paukšteliui skrajoti, davei jam sparnus, todėl, skirdamas žmonėms aukštas ir kilnias pareigas, paruošei jų prigimtį taip, kad jie galėtų jas tinkamai atlikti. Suprantame dabar, Viešpatie, kodėl dideli ir garbingi žmonės jautė nuo pat kūdikystės patraukimą aukštiems ir garbingiems darbams. Bet čia, Viešpatie, jie ir su-

sidurdavo su didžiausiu pavojumi, kuris nemažiau sunkus nugalėti kaip ir mirties baimė, būtent priskaityti sau visus garbingus darbus savo sumanumui, savo tobulybei ir niekam už juos nedėkoti. Tokiame pavojuje buvo atsidūrę angelai ir daugelis jų nukrito į pragarą. Tokiame pavojuje atsiduria ir daugelis žemiškų galiūnų ir taip pat nukrinta į pragarą. Gelbėk tad mus, Viešpatie, nuo panašaus pavojaus, suteik išminties, kad niekad nesisavintume garbės, kuri mus ištinka pildant gerus darbus, bet visą garbę atiduotume Tau, kurs esi danguje.

Pasižadame, Viešpatie, patikrinti savo jausmus ir pažiūrėti, kaip veikia juos žmonių pagyrimai.

APIE TUŠČIĄ GARBĘ

Spalio 29 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime, ką sako Viešpats pranašui Jeremijui apie tai, kuo ištikrųjų reikia didžiuotis ir girtis: "Tegul išmintingasis nesigiria savo išmintimi ir stiprusis tenesigiria savo stiprybe, ir turtingasis tenesigiria savo turtais; bet kas giriasi, tegul giriasi žinąs ir pažįstąs mane, kad aš Viešpats, kurs darau pasigailėjimą, teismą ir teisybę žemėje", Jer. 9, 23-24.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad vykdytume jo įsakymą apie pasigyrimą, kad neieškotume sau garbės kur kitur, o tik jo pažinime ir jo valios vykdyme sulig šv. Povilo pavyzdžiu: „Nesitariau, sako, žinąs jūsų tarpe ką kitą, kaip tik Jėzų Kristų ir tą prikaltą ant kryžiaus", I Kor. 2, 2.

MĄSTYMAS

1. DIEVO IR ŽMONIŲ GARBĖ

Išganytojas apgailestauja, kad žmonės ieško garbės vieni kituose, o visai neieško tos, kuri yra Dievo: *"Kaip,*

sako, *galite tikėti jūs, kurie imate garbės vieni iš kitų ir neieškote garbės, kuri yra iš vieno Dievo?"*, Jono 5, 44.

Panašiai kalba ir mylimas Išganytojo mokytinis šv. Jonas apaštalas. Kristui skelbiant evangeliją labai iškalbingai ir įtikinančiai, įtikėjo į jį ir daugelis žydų vyriausybės, tačiau, bijodami parizie jų, neprisipažino to, nes būtų buvę išmesti iš sinagogos. Šv. Jonas aiškina jų elgesį tuo, *"kad jie labiau mėgo žmonių garbę, nekaip Dievo garbę"*, Jono 12, 43.

Iš tų mūsų Išganytojo ir jo apaštalo žodžių matome, kad garbė yra dviejų rūšių: viena, kuri eina iš Dievo, kita, kuri eina iš žmonių. Garbė, kuri eina iš Dievo, padeda žmogui priimti Dievo žodį, įsistiprinti tikėjime ir jame išsilaikyti. Garbė, kuri eina iš žmonių, veikia priešinga kryptimi, užkerta kelią tikėjimui į žmogaus širdį.

Kadangi taip svarbios yra pasekmės tų dviejų garbių, pravartu yra pažinti jas arčiau, kad išsisaugotume žmonių garbės, o imtume visa širdimi ieškoti tos, kuri yra iš Dievo.

Kad žmogus galėtų išsilaikyti žemėje, jam reikia trijų dalykų: išminties, stiprybės ir turto. Išmintis jį apšviečia, atskiria nuo gyvulio ir padeda gyventi tinkamu žmogui gyvenimu. Stiprybė padeda jam apsiginti nuo tų gaivalų, kurie tyko jo gyvybės, būtent: žvėrių, blogų žmonių ir gamtos žiaurumų. Mažas, pvz., vaikas neturi nei vieno tų trijų dalykų: neturi nei išminties, nes nieko nežino; neturi stiprybės, nes negali nei ant kojų pastovėti; neturi nei turto, nes nieko neatsinešė į šį pasaulį, todėl greit žūtų, jei ne tėvai, kurie, apsiginklavę tomis trimis gėrybėmis, būtent, išmintimi, stiprybe ir turtais, aprūpina visus vaiko reikalus ir gelbsti nuo pražūties.

Tačiau ne visi ir suaugę žmonės turi visus tris minėtus dalykus, kurių reikia jų gyvenimui: vieniems trūksta išminties, nes neturėjo progos išsilavinti joje; kitiems trūksta jėgų, nes visuomet yra stelbiami galingesniųjų, kaip aukštame miške maži medeliai; tretiems trūksta turto, to-

dėl kenčia vargą ar tai visą savo gyvenimą, ar bent žymią jo dalį. Kadangi kiekvienas žmogus labiausia brangina savo gyvybę, todėl lygiomis brangina ir tai, ko reikia tai gyvybei išlaikyti. Šiuo būdu trys minėtos gėrybės, būtent išmintis, stiprybė ir turtas pasidarė labiausia žmonių pageidaujamos ir branginamos gėrybės.

Iš kitos vėl pusės, yra žmonių, kurie turi šių gėrybių daugiau, negu jiems reikia, daugiau negu dauguma žmonijos, todėl ir traukia į save tos daugumos akį, nes ta akis labiausia mėgsta žiūrėti į tai ir stebėtis tuom, kas yra reta, išimtina, nepaprasta.

Kadangi vėl tos gėrybės yra visų branginamos ir pageidaujamos, todėl visi ir lenkia galvą prieš tuos asmenis, kurie yra išimtinai jomis atsižymėję, juos giria, juos aukština ir laiko nepaprastais žmonėmis, duodami tuo būdu liudymą, kad tos gėrybės jiems priklauso tikrai. O tie, kurie jomis yra apdovanoti, gaudo tuos liudymus, matydami juose savo minties patvirtinimą, kad jie yra iš tikrųjų aukšti ir girtini. Taip ir susidaro toji žmonių garbė, apie kurią kalba Išganytojas: *"Jūs,* sako, *imate garbės vieni iš kitų, ir neieškote garbės, kuri yra iš vieno Dievo"*, Jono 5, 44. Tą pačią tiesą reiškia ir apaštalas, sakydamas: *"Jie labiau mėgo žmonių garbę, nekaip Dievo garbę"*, Jono 12, 43.

Kas yra toji garbė, kuri yra iš vieno Dievo ir kurios nemėgsta ir kurios neieško tie, kurie yra pamėgę žmonių garbę.

Žemiškai žmogaus gyvybei išlaikyti reikia, kaip matėme, išminties, stiprybės ir turtų. Nuo tikslo, kuriam šios gėrybės tarnauja, gavo pavadinimą žemiškos išminties, žemiškos stiprybės ir žemiško turto. Bet yra ir kitas žmogaus gyvenimas, kuris suteikia teisių peržengti dangaus slenkstį sulig mūsų Išganytojo pareiškimu: *"Jei kas neatgims iš naujo, tas negalės matyti Dievo karalystės"*, Jono 3, 3. Tas naujas gyvenimas reikalauja lygiai kaip ir žemiškas išminties, stiprybės ir turto, kad galėtų išsilaikyti, augti ir kles-

tėti. Kadangi tas gyvenimas yra nežemiškas, nes prasidėjęs iš šv. Dvasios ir suteikiąs teisių į dangų, todėl reikalauja nežemiškos išminties, nežemiškos stiprybės ir nežemiško turto. Tas gėrybes suteikia vienas Dievas, todėl kas yra jomis gausiai apdovanotas, tas patinka Dievo akims, tas traukia jo širdį į save, tas turi garbę pas Dievą. Jo garbė eina iš vieno Dievo, nes kaip vienas Dievas galėjo pradėti žmoguje tą gyvybę, taip vienas Dievas gali suteikti ir priemonių jai išsilaikyti ir augti.

Pažvelgę į šventųjų gyvenimus, dar aiškiau suprasime garbę, kuri eina iš Dievo. Nei vienas karalius, nors ir narsiausias, negali susilyginti savo garbingumu su katalikų Bažnyčios šventaisiais. Karaliai ir kiti galiūnai tol yra giriami ir aukštinami, kol gyvi, kol dirba savo darbus, kaip tie varpai, tol skamba žmonių ausyse, kol yra siūbuojami. Karaliams mirus, jų garbės pradeda nykti, kaip tų varpų garsas, kai nustoja skambėję. Tiesa, jų vardai būna užrašyti istorijos lapuose, bet tuos lapus skaito tik reti žmonės, o dauguma žmonijos apie juos nežino nieko, nežino tad ir apie tuos vardus, kurie ten yra įrašyti.

Ne taip yra su šventaisiais. Po mirties jų vardai pasidaro dar garsesni, jų garbė eina iš kartos į kartą, prieš juos tautos lenkiasi ir klaupia, prašydamos jų užtarymo ir pagalbos, nes skaito juos gyvais ir dar galingesniais, negu kad tada, kai gyveno žemėje. Kas kada panašiai pasielgė su mirusiais karaliais, išskyrus, žinoma, tuos karalius, kurie pelnė tą garbę savo šventumu.

2. ŽMONIŲ GARBĖ YRA TUŠČIA

Tuščias skaitosi daiktas tada, kai neturi tų vertybių, kurioms laikyti jis yra skirtas. Indas, pvz., yra skirtas skysčiams laikyti, kada jų neturi, skaitosi tuščias. Namas yra skirtas žmonėms gyventi, todėl skaitomas tuščias, kai žmonės išsikrausto iš jo.

Panašiai kalbame ir apie dvasios dalykus. Protas yra

skirtas žinioms laikyti, todėl skaitosi tuščias, kai jų neturi. Širdis yra skirta kilniems ir aukštiems troškimams ugdyti, jeigu jų neturi, yra tuščia.

Panašiai atsitinka ir su garbe. Garbės tikslas liudyti kieno nors kilnius darbus ir ypatybes. Jeigu dabar ji tos pareigos neatlieka, jeigu ji giria ir aukština tokius darbus ir tokias ypatybes, kurios neturi tikros vertės žmonių gyvenime, tokia garbė yra tuščia.

Ypatingai garbė laikoma tuščia trejais atvejais:

a. Jeigu kas jos ieško menkniekiuose, arba nepastoviose ir žūvančiose gėrybėse, nes joms žuvus, žūva ir garbė. Prieš tos garbės pavojų įspėja pats Dievas, sakydamas: *"Tegul išmintingasis nesigiria savo išmintimi, ir stiprusis tenesigiria savo stiprybe, ir turtingasis tenesigiria savo turtais"*, Jer. 9, 23. Nors šios gėrybės yra reikalingos šiam žemiškam gyvenimui, tačiau tuščias yra daiktas jomis girtis, nes žemiškas gyvenimas yra laikinis, jis yra tarsi sapnas, todėl jo gėrybės yra tiek vertos, kiek yra vertos sapno gėrybės.

b. Jei kas ieško garbės žmonėse. Žmonių nuomonės yra nepastovios ir klaidingos, todėl nepastovios ir klaidingos yra garbės, kurios remiasi tomis nuomonėmis. Jeigu prisiminsime, kas ištiko Kristų Verbų sekmadienį, ir kas po kelių dienų, turėsime iškalbingiausią tos tiesos įrodymą. Verbose Kristus buvo išaukštintas kaip Mesijas, o penktadienį jau buvo paniekintas kaip piktadaris ir prikaltas ant kryžiaus. Prieš šią tuštybę įspėja psalmė, sakydama: *"Kam jūs mylite tuštybę ir ieškote melo"*, Ps. 4, 3.

c. Jei kas ieško garbės save išaukštinti, o ne Dievo ir artimo meilei. Nuo šio pavojaus gelbsti mūsų Išganytojo įspėjimas: *„Tegul,* sako, *jūsų šviesa taip šviečia žmonių akyse, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jūsų Tėvą, kurs yra danguje"*, Mato 5, 16. O ir tautų apaštalas liepia ieškoti garbės ne kur kitur, kaip Viešpatyje: *"Kas,* sako, *giriasi, tegul giriasi Viešpatyje. Nes ne kas pats save*

užtaria, tas yra pripažįstamas, bet tas, kurį Dievas giria", 2 Kor. 10, 17—18.

3. TUŠTYBĖS NUODĖMĖ

Jei tuštybė nenaikina mumyse Dievo ir artimo meilės, tai pasilieka tik atleistina nuodėmė, jeigu naikina, tampa mirtinąja nuodėme.

Tuštybė naikina mumyse Dievo meilę dvejais atvejais: vienu, kada giriamės melagingai, užgaudami Dievo garbę, kaip kad gyrėsi Tiro kunigaikštis sakydamas: *"Aš Dievas ir sėdžiu Dievo soste"*, Ezek. 28, 2. Arba kaip gyrėsi tas, kurį draudžia šv. Povilas, sakydamas: *"Ką turi, ko nesi gavęs? o jei gavai, ko giries, lyg kad nebūtumei gavęs"*, 1 Kor. 4, 7. Antru atveju tuštybė virsta mirtinąja nuodėme, kada niauti, rodytis geresniu negu kad yra iš tikrųjų, kaip kad šv. Jonas apaštalas sako: *"Jie labiau mėgo žmonių garbę, nekaip Dievo garbę"*, Jono 12, 43.

Tuštybė paprastai yra šaltinis daugelio kitų sunkių ydų ir nuodėmių, jeigu įsistiprina žmogaus dvasioje ir išauga į didelį medį. Jos atžalos yra: pirmiausia neklusnumas, nes tuštybė neleidžia vykdyti vyresniųjų valios, laikydama negarbingu dalyku ir silpnybe būti kito valioje. Paskui eina pasigyrimas, nes tuštybė verčia save patį girti, jei kiti negiria. Jei kas neturi tikrų ypatybių, kad galėtų tikėtis garbės žmonėse, tai tuštybės yra verčiamas veidmainiauti, rodytis geresniu negu kad yra iš tikrųjų, kaip kad darė pariziejai. Tuštybė pagaliau veda nesantaikon, užsispyriman, ginčuosna ir nuo kitų išsiskyriman, kad atkreiptų į save kitų dėmesį.

Jei tad tokios baisios yra tuštybės atžalos, bijokime jos, ginkimės nuo jos, darydami priešingus aktus čia išvardintosioms ydoms, ieškokime visada Dievo garbės, užmiršdami save, tuomet Dievas pasirūpins mūsų garbe.

Kaip buvo iki šiol? Ir kaip bus toliau?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, netinka ir labai netinka, kad karaliaus vaikai valgytų gyvulių maistą, voliotųsi purvuose ir jais gėrėtųsi. Taip darydami, jie skaudžiai užgautų patį karalių, o garbingumą žmonių akyse užgautų ir visą jo šeimą, nes sulig Tavo Sūnaus žodžiais negali geras medis duoti blogo vaisiaus, o jeigu davė, reiškia, kad ir medis yra blogas. Visi valdiniai trokšta, kad karaliaus vaikai gyventų karališku gyvenimu, kad auklėtųsi karališkoje dvasioje, kad rinktų tas žinias, kurių reikia būsimoms jų pareigoms, kad, paėmę krašto valdymą į savo rankas, nenuvestų jo į pražūtį, bet į gerovę. O jei tie vaikai verčiasi menkniekiais, voliojasi purvuose ir jais gėrisi, teikia skausmą ne tik karaliui, bet ir valdiniams, nes visi mato, kad tie vaikai rengiasi ne krašto tvarkymui, bet jo ardymui, ne žmones vesti į gerovę, bet į pražūtį. Mes, Viešpatie, esame Tavo vaikeliai, todėl turime gyventi Tavo gyvenimu, turime rinkti žinias apie Tave ir Tavo karalystę šiame ir kitame pasaulyje, jas branginti, jomis džiaugtis ir jomis didžiuotis, kad prisidėtume prie Tavo garbės platinimo, o ne jos naikinimo, prie Tavo karalystės statymo, o ne jos griovimo. Bet jei to nedarome, jei renkame žinias apie vabalus ir kirminus, matuojame jūrų gelmes ir skaitome žemės dulkes, jomis džiaugiamės ir didžiuojamės, o Tavęs, viso pasaulio Kūrėjo, nepažįstame ir pažinti nenorime, skaudžiai užgauname ir Tave, ir Tavo valdinius — sutvėrimus. Užgauname Tave, nes Tavo sutvėrimus statome aukščiau už Tave, juos norime pažinti, jų tobulybes savintis ir jomis didžiuotis, o Tavęs pažinti nenorime, nenorime savintis Tavo tobulybių, jose lavintis, jomis didžiuotis. Skaudus yra tėvams smūgis, kai jų vaikeliai nenori būti į juos panašūs, skaudus ir Tau smūgis, kai mes nenorime būti panašūs į Tave. Užgauname ir Tavo valdinius - sutvėrimus, nes, gavę iš Tavęs valdžią ant jų, juos valdome ne sulig Tavo valia, o sulig savo užgaidomis, o jos nepažįsta Tavo valios, todėl taip valdo sutvėrimus, kad tie dejuoja ir laukia išsilaisvinimo, anot šv. Povi-

lo pareiškimo: *"Sutvėrimas juk buvo pavergtas tuštybei ne savo valia, bet to, kurs jį pavergė su viltimi, kad ir pats sutvėrimas bus išlaisvintas iš sugedimo vergijos į Dievo vaikų garbės laisvę. Mes juk žinome, kad visas sutvėrimas vaitoja ir kenčia skausmus iki šioleī"*, Rom. 8, 20—22. Bet ir savęs neaplenkia žmogus, ieškodamas garbės sutvėrimuose, sau taip pat padaro neapsakomą skriaudą. Sutvėrimai yra nepastovūs, jie keičiasi, susidėvi ir žūva, todėl nepastovios yra ir garbės, kurios jais remiasi, jos susidėvi ir žūva, teisingai tad ir turi tuščių garbių vardą. Matydamī, Viešpatie, kiek daug blogų vaisių veda tuštybės medis, ryžtamės jį iškirsti iš savo širdies, bet Tu palaimink mūsų pasiryžimą, padėk mums jausti ir kalbėti su šv. Povilu: *"Saugok, Dieve, kad aš kuo nors girčiaus kaip tik mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kryžiumi"*, Gal. 6, 14.

Vengdami tuštybės, pasižadame, Viešpatie, nekalbėti apie save nei gerai, nei blogai, pasižadame bijoti daugiau pagyrimų negu papeikimų.

APIE DIDŽIADVASIŠKUMO DORYBĘ

Spalio 30 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime dangų, kaip jį mato mūsų akys nakties metu. Nesuskaitoma žvaigždžių daugybė mirgi ir skelbia Dievo garbę pagal psalmės pareiškimą: „Dangus pasakoja Dievo garbę ir tvirtuma skelbia jo rankų darbus", Ps. 18, 2. Prisiminkime, kad tuos neišmatuojamus plotus apsėjo žvaigždėmis Dievo visagalė ranka.

2. ĮŽANGA. Su giliausia pagarba nusilenkime prieš Dievo visagalybę ir prašykime jo malonės, kad ir mes, eidami jo pėdomis, galėtume atlikti savo darbus taip, kad juose matytųsi Dievo didingumas pagal jo Sūnaus įsakymą: „Tegul jūsų šviesa taip šviečia žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jūsų Tėvą, kurs yra danguje", Mato 5, 16.

MĄSTYMAS

1. DIDELIŲ DARBŲ PAVOJAI

Matėme anksčiau, kokį didelį pavojų sudaro žmogui didelė garbė, kaip aptemdo jo protą ir neleidžia jam pamatyti savo silpnybių. Žmogus tuo keliu eidamas greit įtiki, kad jis ne toks, kaip kiti, pradeda save skaityti aukštesniu, geresniu už kitus, keliasi puikybėn, kuri yra pirmutinė visokios nuodėmės, o paskui ir pražūties pradžia. Nuo to pavojaus jį gina dvasios kilnumo dorybė. Tąja dorybe apsiginklavęs žmogus kreipia į Dievą visą garbę ir sako su psalmininku: *"Ne mums, Viešpatie, ne mums, bet savo vardui duok garbę"*, Ps. 113, 1.

Ne mažesniame pavojuje žmogus atsiduria ir tada, kai gauna progos atlikti didelius darbus. Dideli darbai surišti yra su didelėmis išlaidomis, o tos vėl reikalauja didelių turtų ir pinigų. Nors pinigas nėra nuodėmė, tačiau neša su savim taip didelę pagundą blogai jį panaudoti, kad Išganytojas matė reikalo dėl to įspėti apaštalus: *"Kaip,* sako, *vargiai tie, kurie turi pinigų, įeis į Dievo karalystę! Nes pigiau kupranugariui išlysti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į Dievo karalystę"*, Luko 18, 24—25.

Paprastai žmonės vartoja pinigus labai netiksliai, ypatingai tie, kurie daug jų turi. Vieni laiko juos suspaudę ir niekam nieko gero nedaro, pasitenkina vien mintimi, kad yra galingi, daug ką galėtų nuveikti, jei norėtų — tai šykštuoliai. Kiti eina priešinga kryptimi: leidžia pinigus be jokios tvarkos, mėto juos į visas puses, dažniausiai savo tuštybei ir savo geiduliams patenkinti, o geri ir šventi tikslai, Dievo garbės ir artimo meilės reikalai visiškai negraudina jų širdies. Jei kada ir imasi didelių darbų, tai vien tuo tikslu, kad laimėtų garbę ir išaukštinimą žmonėse, bet visiškai nesirūpina, kad žmonės turėtų kokios naudos iš tų darbų. Štai senovės Persų ir Babilonijos karaliai statėsi milžiniškus miestus, puošniausius rūmus ir sodus, kėlė poky-

lius, kuriais stebino visą karalystę, o visa tai darė, *"kad parodytų savo karaliavimo garbės turtus ir savo galybės didumą bei šlovę"*, kaip kad Esteros knyga sako (Est. 1, 4).

Panašiame pavojuje atsiduria ne tik didelių turtų savininkai, bet ir tų turtų užvaizdos. Evangelijoje randame prilyginimą apie neteisingą užvaizdą, kuris buvo išeikvojęs savo valdovo lobį, buvo, reiškia, padaręs išlaidų, priešingų savo valdovo valiai. Kadangi Išganytojas imdavo prilyginimus iš kasdieninio žmonių gyvenimo, kad būtų suprantamesnis, todėl svetimo turto neteisingas eikvojimas turėjo būti ir tais laikais ne retenybė.

Ne mažiau platus yra svetimo turto neteisingas eikvojimas ir šiandien. Jeigu prisiminsime, kiek to turto būna neteisingai išeikvojama ir pavagiama valstybinėse įstaigose, viešuose darbuose, bankuose, ekonominėse draugijose ir organizacijose, ypatingai tose, kurios turi daug turto ir daro dideles apyvartas, gausime tokį didelį neteisybių ir vagysčių kalną, kad jo viršūnė sieks aukščiau debesų. Tik šio kalno akivaizdoje suprasime, kaip dideliame pavojuje atsiduria tas, kuriam būna pavesti atlikti dideli darbai, surišti su didelėmis išlaidomis ir didelėmis apyvartomis.

2. DIDŽIADIRBYSTĖS DORYBĖ

Tvirtovė, priešų apsupta, negali ilgai išsilaikyti nepaimta, jeigu joje atsiranda išdavikų, kurie slaptai ir nejučiomis atidaro priešams tvirtovės vartus. Jeigu išdavikai būna laiku pastebėti ir iššudyti, arba įmesti į kalėjimą, tvirtovė išsilaiko.

Tokia tvirtovė yra kiekvienas žmogus. Tos tvirtovės gyventojai yra žmogaus dvasiškas gyvenimas, jo mintys ir troškimai. Tvirtovės priešai yra turtai ir pinigai, kurie laiko apgulę žmogų ir veržiasi į jo vidų, kad sunaikintų jame Dievo karalystę. Tvirtovės išdavikai yra žmogaus geiduliai, ypatingai trys, prie kurių telkiasi ir visi kiti, būtent: akių ir kūno geismai ir gyvenimo puikybė.

Tas trejopas geidulys taip yra priešingas Dievo karalystei žemėje, kad pragaras pasirinko jį kaip svarbiausią ir sėkmingiausią ginklą tai karalystei naikinti, o savajai statyti. Jei prisiminsime trejopą Kristaus pagundą tyruose, turėsime iškalbingiausią ir tikriausią šios tiesos įrodymą ir pasitvirtinimą. Visą savo viltimi laimėti kovą su Dievo karalyste žemėje pragaras remia to trejopo geidulio kurstytymu žmonėse, todėl ir prie Kristaus artinosi šėtonas ne su kitokiomis pagundomis, o tik su tomis, kurios jo nuomone turėjo smarkiausia veikti Kristų kaip žmogų.

Kol tvirtovės priešai neapsupa, ramūs yra ir tvirtovės išdavikai, nes negali atlikti savo išdavikiško darbo. Bet kai aplinkui tvirtovę pasirodo priešai ir apsupa ją, subruzda išdavikai ir ima tartis su priešais dėl tvirtovės išdavimo.

Panašiai yra ir su žmogumi. Kol jis tiek teturi žemiškų gėrybių, kiek pakanka tik pragyvenimui, geiduliai - išdavikai yra ramūs, tarsi žarijos po pelenais. Bet tegul į žmogaus rankas patenka dideli turtai, didelėms išlaidoms padengti reikalingi dideli pinigai, geiduliai pabunda ir ima kaisti tarsi tos žarijos, vėjo pučiamos. Jei žmogus nėra pratęs kovoti su geiduliais, jei nėra jų suvaržęs ir nelaiko jų apmarinimo kalėjime, neatlaiko jų karščio, pasiduoda jiems ir tampa jų vergas. Jam pavestus turtus, vis vien ar savus, ar svetimus, vartos ne taip, kaip to reikalauja Dievo garbė ir žmonių gerovė, bet pagal savo tuštybės ir geidulių įsakymus, o šie nesupranta Dievo įsakymų ir nepaiso sąžinės balso. Tokį jie padaro ir žmogų, kuris jiems vergauja.

Daug yra dorybių, kurios tvarko geidulius ir gelbsti žmogų iš jų vergijos: kantrybė, ištvermė, susivaldymas, kuklumas, nusižeminimas ir daugelis kitų, bet nei viena jų nesiima tiesioginiu būdu turtų ir išlaidų tvarkymu. Tą darbą atlieka didžiadvasiškumo dorybė, todėl ji yra panaši kaikuriais atžvilgiais į dvasios kilnumo dorybę. Ši pastaroji padeda žmogui nepaklysti ir neprarasti pusiausvyros, kai jį ištinka didelės garbės: ar kai užima aukštas vietas, ar

kai padaro garsius ir nepaprastus darbus. Anoji padeda nepaklysti ir neprarasti pusiausvyros dideliuose turtuose ir didelėse išlaidose.

Kaip didžiadvasiškumo dorybė reiškiasi gyvenime, geriausia pamatysime skaitydami šventų karalių ir šventų karalienių gyvenimus. Pagal savo luomo pašaukimą jie buvo verčiami turėti didelius turtus ir juos valdyti, tačiau juos taip valdė, kad Dievo garbė, labdarybė, žmonių vieši reikalai turėjo būti aprūpinti anksčiau ir gausiai, o jų pačių asmeniški reikalai naudojosi tik likučiais, todėl daugiau rūpinosi bažnyčių, vienuolynų, ligoninių statymu, negu savo rūmų, savo sostų ir savo drabužių puošimu.

3. DIDŽIADVASIŠKUMAS YRA SAVO RŪŠIES NARSUMAS

Nepaprasto reikia narsumo mirties baimei nugalėti, ir ryžtis greičiau pašvęsti savo gyvybę, negu pasitraukti nuo tiesos kelio. Nemažo taip pat reikia narsumo ir dvasios stiprybės nugalėti tas pagundas, kurias pinigai sužadina. *"Viskas klauso pinigų"*, sako Pamokslininkas (10—19), todėl, jei atsiranda toks, kuris neklauso pinigų, kuris nugali visas pagundas, kurios eina iš pinigų, parodo didelį narsumą ir dvasios tvirtumą. Štai kaip kalba Ekleziastikas apie tokį žmogų: *"Palaimintas turtuolis, kurs atrastas be dėmės, kurs nenuėjo paskui auksą ir neturėjo vilties piniguose ir turtuose. Kas jis, ir mes jį girsime? nes jis padarė stebuklingų dalykų savo gyvenime. Kas buvo juo išmėgintas ir rastas tobulas, tokiam bus amžino gyriaus. Kas galėjo peržengti ir neperžengė, daryti pikta ir nedarė. Todėl jo gėrybės patvirtintos Viešpaties, ir visas šventųjų susirinkimas skelbs jo išmaldas"*, Ekli. 31, 8—11.

Mokinkimės nereikalingai neeikvoti žemiškų gėrybių; rūpinkimės, kad kiekviena jų pasiektų savo tikslą, būtent Dievo garbę ir žmonių naudą, nes tokiems tikslams Dievas jas sutvėrė. Kaip buvo iki šiol su mumis?

ŠIRDIES ŽODIS. Didis esi, Viešpatie, ir didelė Tavo galybė, matome tai iš Tavo darbų. Mažiausia dulkė taip yra sudėta, kad stebina akį didžiausių mokslininkų ir verčia juos mąstyti apie Tavo visagalybę. O kai pažvelgiame į dangaus neišmatuojamus plotus, į nesuskaitomą žvaigždžių daugybę, kurią Tavo ranka ten pasėjo, pajuntame noro pulti ant kelių ir atiduoti Tau garbę, kaip karaliui ir dangiškųjų kariuomenių vadui bei valdovui. Žemiški karaliai mėgsta rodyti savo galybę savo rūmų didumu ir puošnumu, savo tarnų ir kariuomenių skaitlingumu. Koks tad turi būti Tavo didumas, jei dangus ir dangų dangus negali Tavęs sutalpinti (3 kar. 8, 27), jei tūkstančių tūkstančiai Tau tarnauja ir dešimtys tūkstančių kartų šimtai tūkstančių stovi prie Tavęs (Dan. 7, 10). Tačiau, Viešpatie, Tu nori padaryti ir mus savo neapsakomo didumo dalyviais, todėl uždėjai ant mūsų savo didumo antspaudą, sutverdamas mus pagal savo paveikslą ir panašumą. Jau maži būdami svajojame apie didelius, karžygiškus darbus, mėgome skaityti pasakas apie karalaičius, kurie išvadavo žmones iš užburtų rūmų, mėgome statyti iš smėlio miestus ir pilis, mėgome vaidinti kareivius, kariuomenių vadus ir jų darbus pamėgdžioti. Kai užaugome ir subrendome, išnyko mažų vaikų svajonės, bet didelių ir karžygiškų darbų troškimai neišnyko, nes jie yra ne kas kita, o tik Tavo paveikslo ir panašumo mumyse atspindžiai. Kaip mėnulis šviečia ne savo šviesa, bet skolinta iš saulės, taip ir mūsų didelių ir karžygiškų darbų troškimai yra skolinti iš Tavo paveikslo ir panašumo, kuris glūdi mumyse. Tie mūsų troškimai eina dviem kryptim: viena, kad padarytume tokius darbus, kurie suteiktų mums didelę garbę žmonių akyse; kita, kad paliktume po savo galvos tokius statybos paminklus, kurie neleistų išnykti mūsų vardui iš žmonių atminties. Kad nebūtume suklaidinti pirmuoju troškimu, ateini mums į pagalbą dvasios kilnumo dorybe; kad nebūtume suklaidinti antruoju, saugoji didžiadvasiškumu. Jau giliausioje senovėje žmo-

nės veržėsi prie didelių statybų: Nojaus vaikai užsimojo pastatyti miestą ir bokštą, kurio viršūnė siektų dangų ir padarytų jų vardą garsiu pirma negu išsiskirstysią į visas puses. Karaliai statėsi sau milžiniškus rūmus, laidojimo vietas, savo dievams šventyklas, kurios savo didumu mus stebina dar ir šiandien. Bet, Viešpatie, tų didelių statybų užsimojimai patikdavo Tau tik tada, kai buvo daromi Tavo garbei ir artimo meilei, todėl Tu leidai Saliamonui pastatyti didelę ir gražią bažnyčią Tavo vardo garbei, o sutrukdei Babelio bokšto statymą, nes tuščios garbės sumetimais buvo daromas. Sutrukdyk, Viešpatie, ir mūsų visus darbus, kurie tuštybės sumetimais bus pradedami, bet palaimink tuos, kurie Tavo garbei ir artimo meilei bus skiriami. Jeigu neturėsime progos atlikti tokių darbų, kurie yra dideli žmonių akyse, padėk atlikti mūsų kasdieninius darbus taip, kad jie Tau patiktų ir būtų dideli Tavo akyse, o bus dideli, jei bus Tavo garbės vardu atlikti, nes net lašas vandens, paduotas vienam mūsų mažiausiųjų brolių Tavo Sūnaus vardu, atlyginamas danguje.

Pasižadame šiandien atlikti visus savo darbus Tavo garbės mintimi.

APIE KANTRYBĘ

Spalio 31 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas, rengdamas apaštalus evangelijai skelbti, įspėja jucs, kad reikės jiems kentėti didelius persekiojimus, kuriuos ištvers, jei bus apsiginklavę kantrybe: „Jūs, sako, būsite įduoti gimdytojų, brolių, giminių ir prietelių, ir kaikuriuos jūsų nužudys. Jūs būsite nekenčiami dėl mano vardo... Savo kantrumu jūs laimėsite savo sielas“, Luko 21, 16-19.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad ir mus apginkluotų kantrybe, nes ir mums tenka daug persekiojimų kentėti jo tarnyboje, sulig šv. Povilo pareiškimu: „Visi, kurie nori gyventi maldingai Kristuje Jėzuje, kentės persekiojimą“, 2 Timot. 3, 12.

MĄSTYMAS

1. SKAUSMŲ PAVOJAI

Skausmas paliečia žmogų ne tik tada, kai susižeidžia kūną: nusilaužia koją ar ranką, bet ir tada, kai praranda kokią gėrybę ar brangenybę. Praranda kas, pvz., turtą, laisvę, gerą vardą žmonėse, numirė kam artimas ir brangus asmuo, o jau skausmas spaudžia širdį ir verčia žmogų liūdėti ir verkti.

Skausmas, kuris kyla dėl prarastų gėrybių, yra dvasiško pobūdžio ir vadinasi nuliūdimas. Gyvuliai neturi dvasios, todėl negali turėti dvasiško skausmo, negali liūdėti, liūdėti gali tik žmogus.

Kai kam gali atrodyti, kad liūdi ir gyvuliai: šunelis, pvz., nuleidžia galvą baramas, o džiaugiasi glostomas; reiškia neramumą ir pasiilgimą, kai praranda savo šeimininką, prie kurio buvo prisirišęs, todėl žmonės kasdieninėje savo kalboje ir priskaito gyvuliams linksmumą, nusiminimą bei nuliūdimą. Tačiau yra tai apsirikimas, nes žmogus savo jausmus bei įspūdžius priskaito gyvuliams.

Dvasia yra daug aukštesnė ir galingesnė už kūną, todėl jos skausmai daug yra skaudesni už kūno skausmus. Tiesa, jeigu lyginsime mažą dvasios skausmą su dideliu kūno sužalojimu, rasime, kad šis pastarasis yra didesnis už aną, bet bendrai imant dvasios skausmai yra daug skaudesni, labiau prislėgia ir nuvargina žmogų, negu kūno skausmai, nes paralyžuodami dvasią, paralyžuoja ir visą žmogaus veikimą. Šventi rašytojai, atsižvelgdami į nuliūdimo žalingumą, teikia jam labai didelės reikšmės žmogaus gyvenime. *"Kaip kandis drabužiui,* sako Patarlių knyga, *ir kirminas medžiui, taip žmogaus nuliūdimas kenkia širdžiai"*, Pat. 20, 25. *"Liūdnumas užmušė daugelį ir nėra jame naudos"*, sako Ekleziastikas (30, 25). *"Nuliūdimas greitai atveda mirtį, nusmelkia jėgas ir širdies liūdnumas sulenkia sprandą...*

Neduok savo širdies liūdnumui, bet varyk jį nuo savęs", sako tas pats rašytojas (38, 19—21).

Jei žmogiško skausmo bei nuliūdimo tokie blogi vaisiai, nereikia stebėtis, kad žmonės jo bijo, bėga nuo jo, atsižadėdami nekartą ir labai didelių brangenybių, kurių šiandien dar nesupranta ir neįvertina, bet kurių negalima įgyti be tam tikro pasišventimo ir skausmo. Ne vienas atsižada ir dangaus ir visų tų gėrybių, kurias tikėjimas žada, kad nereiktų savęs varžyti ir vaikščioti skaudžiu dorybių keliu.

Bet yra gėrybių, kurias žmogus labai brangina ir vertina, tuomet, norėdamas jas įgyti, ryžtasi pakelti visus sunkumus, iškentėti visus skausmus, kurie jo laukia kelyje į tas gėrybes, kad tik pasiektų tai, ko širdis trokšta. Štai darbininkas dirba dirbtuvėje labai sunkius darbus, laiko, pvz., indą su ištirpusia geležimi ir pilsto ją, apsiliejęs prakaitu, bet daro tai linksmai, nes turi žadamą gausų atlyginimą. O kas apsakys, kiek iškenčia šio pasaulio sūnūs ir dukterys, ieškodami tuščių garbių, dalyvaudami įvairiose lenktynėse ir varžytynėse? *"Jie nuo viso susilaiko,* sako šv. Povilas, *kad gautų pragaištantį vainiką"*, 1 Kor. 9, 25.

Yra tad žmoguje jėga, kuri jam padeda nugalėti visas skausmų ir nuliūdimų baimes, iškentėti ir pakelti daug vargo siekiant gėrybės, kuri jam patinka, kurios jis trokšta. Toji jėga vadinasi kantrybė.

2. GERA IR BLOGA KANTRYBĖ

Kantrybė, kaip matome, seka iš meilės, nes žmogus tik tada būna kantrus, kai siekia kokios gėrybės, kurią yra pamilęs. Bet meilės ne visos yra geros, yra ir blogų, sulig apaštalo šv. Jono įspėjimu: *"Nemylėkite pasaulio, nė to, kas yra pasaulyje. Jei kas myli pasaulį, jame nėra Tėvo meilės"*, 1 Jono 2, 15. Jei tad kas, mylėdamas pasaulį, kantriai siekia jo gėrybes užvaldyti, daug vargo iškenčia, kad patenkintų akių geismą, kūno geismą ir gyvenimo puikybę, tas dar neturi kantrybės dorybės. Dorybė yra tokia ypatybė,

kuri padaro gerą ir žmogų ir jo darbą, todėl negali vadintis dorybe tokia kantrybė, kuri tarnauja blogiems tikslams, kuri padaro blogą ir žmogų ir jo darbą, nors žmonių lūpose kai kada ir gauna kantrybės vardą. Nėra tad kantrybė tikroje prasmėje nei girtuoklio ištvermingas girtavimas, sujungtas su didžiausiu vargu ir skurdu, nei šykštuolio badavimas, kad daugiau pinigų sutaupytų, nei visos šio pasaulio sūnų ir dukterų kankynės, kuriomis save kankina, kad laimėtų kokią garbę ar paaukštinimą pasaulio akyse.

Tikra kantrybės dorybė bus tada, kai kupini Dievo meilės niekais laikysime visus vargus ir skausmus, kurie mus ištiks Dievo tarnyboje, kai sulig jo Sūnaus įsakymu išsižadėsime savęs, imsime savo kryžių ir seksime jį. Pasaulis laikys mus bepročiais, jis mus persekios sulig Kristaus įspėjimu: *"Jūs būsite įduoti gimdytojų, brolių, giminių ir prietelių, ir kaikuriuos jūsų nužudys. Jūs būsite nekenčiami dėl mano vardo"*, Luko 21, 16—19. Jei mes neužsidegsime keršto jausmais, jei neatlyginsime piktu už piktą, jei gera darysime tiems, kurie mums bloga daro, jei melsimės už tuos, kurie mus persekioja ir šmeižia, būsime Dievo vaikai, parodysime tą kantrybę, kuria kantrus yra Dievas ir kuri taip dažnai Šventame Rašte yra priskiriama Dievui: *"Viešpats yra kantrus ir didelis galia"*, Naumo 1, 3.

Kadangi niekas negali Dievo mylėti savaime, bet Dievo meilė mumyse yra šv. Dvasios kūrinys sulig šv. Povilo pranešimu: *"Dievo meilė mūsų širdyse išlieta šventosios Dvasios, kuri mums yra duota"*, (Rom. 5, 5), todėl niekas savaime negali turėti nei kantrybės, bet visa mūsų kantrybė iš Dievo, kaip psalmė sako: *"Tačiau tu, mano siela, būk atsidavus Dievui, nes iš jo mano kantrybė"*, Ps. 61, 6. Jei tad pamatysime žmogų, kuris kantriai neša gyvenimo vargus, viską aukoja Dievui ir už viską dėkoja, žinokime, kad tai didelių malonių žmogus, lenkimės prieš jį ir imkime iš jo pavyzdį.

3. KANTRYBĖS BANDYMAI

Nors kantrybės visur ir visada reikia, tačiau yra valandų, yra gyvenimo aplinkybių, kuriose kantrybė darosi ypatingai brangi dorybė, nes gelbsti nuo suirimo visą mūsų dvasios gyvenimą.

Tos valandos ir tos aplinkybės yra ketverios:

a. Pagundos. Yra pagundų, kurios greit ateina, bet greit ir praeina, nieko nelaimėjusios. Bet yra ir tokių, kurios lydi žmogų visą gyvenimą. Vienus kankina skrupulai, kitus kankina pagundos prieš tikėjimą, prieš skaistybę, prieš Dievo gerumą, prieš artimo meilę ar prieš kurią kitą dorybę, ir tai taip įkyriai, kad žmogus labai pailsta bekovodamas su jomis. Ir meldžiasi ir marina save, bet, rodos, viskas veltui, pagundos nenyksta. Čia tai ir reikia ypatingos kantrybės, kad žmogus pasitikėtų Dievu ir nepasiduotų pagundoms.

b. Tobulybė. Tobulybė yra kaip medis, kuris auga labai pamažu. Yra medžių, kurie auga daugelį šimtmečių, todėl klystų tas, kuris norėtų jį išauginti per vienus metus. Panašiai yra ir su tobulybe, ji taip pat reikalauja ilgo laiko, kol užauga. Kas tos paslapties nežino, tas griebiasi karštai tobulybės priemonių, manydamas jos tuojau pasiekti. Pastebėjęs, kad vežimas nejuda iš vietos, kad tobulybė neauga taip greit, kaip norėtų, užsidega nekantrumu ir jaučia pagundą mesti visas tobulybės priemones. Tik kantrybė gali išgelbėti tobulybę.

c. Gyvenimas su žmonėmis. Kol žmonės gyvena toli nuo vienas kito, rodos, labai mylisi ir gražiai sugyvena. Bet kai gyvenimo aplinkybės suveda juos po vienu stogu, pasirodo tiek nesuderinamų skirtumų, kad tas gyvenimas pasidaro nepakenčiamas. Aiškų pavyzdį turime divorsuose. Kol jaunavedžiai gyvena atstu nuo vienas kito, labai mylisi, kai sueina, pradeda nesutikti. Kantrybės stoka tai padarė.

d. Dangaus linksmybių laukimas. Gyvenimo nuvargintas žmogus dažnai trokšta mirties ir klausia, kodėl Dievas jo neatsiima. Tą troškimą turėjo ir šventieji: *"Trokštu mirti ir būti su Kristumi"*, šaukė šv. Povilas (Pilyp. 1, 23). *"Mano siela trokšta Dievo, galingojo, gyvojo; kuomet gi aš ateisiu ir pasirodysiu Dievo akivaizdoje"*, meldžiasi psalmininkas (Ps. 41, 3). Kantrybės tad visiems reikia, prašykime jos Dievo ir lavinkimės joje, kad įvykdytume Kristaus įsakymą: *"Savo kantrumu jūs laimėsite savo sielas"*, Luko 21, 19.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelė ir brangi turi būti kantrybės dorybė, jei šventi rašytojai Tau ją priskaito ypatingu būdu: *"Kantrusis ir didžio gailestingumo"*, sako apie Tave Mozė (Iš. 34, 6). *"Kadangi Viešpats kantrus, todėl darykime atgailą ir, liedami ašaras, maldaukime jo pasigailėjimo"*, kalba Judita, ragindama savo žmones atgailon (Judit. 8, 14). *"Maloningas ir gailestingas Viešpats, kantrus ir pilnas malonumo"*, gieda apie Tave psalmės (Ps. 144, 8). *"Tu gi, mūsų Dieve, esi saldus ir tikras, kantrus ir visa gailestingai tvarkąs"*, meldžiasi išminčius (Išm. 15, 1). O kantrus esi, Viešpatie, dėl to, kad esi meilė, nes *"meilė,* anot tautų apaštalo, *yra kantri... ji nesusierzina, neįtaria piktumu... visa nukenčia, visa tiki, visa ko viliasi, visa pakelia"*, 1 Kor. 13, 4—7. Tiesa, Viešpatie, ir mes pajėgiame būti kantrūs, daug nukenčiame ir daug pakeliame, kai siekiame kokios gėrybės, kuri mums patinka. Ūkininkas kantriai laukia derliaus iš pasėto grūdo; pirklys kantriai sėdi prie savo prekių ir laukia pelno; žvejas kantriai laukia ateinančios į jo pabūklus žuvies; medžiotojas kantriai vaikšto, ieškodamas žvėrių ir paukščių; mokslininkas kantriai seka žvaigždžių takus, matuoja jūrų gelmes, tyrinėja gamtos paslaptis, kad surastų tai, ko dar niekas nesurado, ir sulauktų garbės vainiko, kuris jam teisėtai priklauso. Ne mažiau kantrybės parodo ir piktadariai, siekdami savo tikslų. Kiek vargo ir skurdo turi pakelti girtuoklis, tarnauda-

mas savo geiduliui; kiek jėgų turi išeikvoti, kiek nemiegotų naktų turi praleisti vagis ar plėšikas, tykodamas svetimo turto, kas apsakys. Teisingai tad išminčius jų lūpomis nusiskundžia: *"Mes pavargome neteisybės ir pražūties kelyje, ir vaikščiojome sunkiais keliais"*, Išm. 5, 7. Taigi mokame, Viešpatie, būti kantrūs, kai siekiame žemiškų tikslų, kai tarnaujame pasauliui, jo monams ir savo geiduliams, bet kai reikia pavargti Tavo tarnyboje, pakelti vieną kitą sunkumą, atleisti artimui skriaudas ir patirtus nemalonumus, gerai daryti tiems, kurie mums daro bloga, pasijuntame neturį mažiausios kantrybės, imame karščiuotis ir dejuoti, imame kaltinti žmones ir murmėti prieš Tavo apvaizdą. Jei ir ryžtamės kada stoti į Tavo tarnybą, paskatinti šventųjų garbingu gyvenimu, rūpinamės taip apsidrausti iš visų pusių, kad nieko netektų nukentėti; šventųjų garbėje norėtume dalyvauti, bet jų kentėjimų nenorime paragauti. Jei žemiški karaliai turėtų savo kareivius taip išlepintus, kaip kad mes esame Tavo tarnyboje, negalėtų jais pasitikėti, negalėtų pradėti nei vieno karo, nes nei vieno nelaimėtų. Tokioje padėtyje mes statome Tave, Viešpatie, Tavo karalystės kovose su pragaro galybėmis, jei nenorime kentėti, jei nenorime pralieti už Tave nei vieno kraujo lašo. Kadangi meilė yra kantrybės šaltinis, pakeisk, Viešpatie, mumyse žemiškas meiles Tavo meile, apginkluok mus kantrybės dorybe, o nesibijosime imti kasdieninį savo kryžių ir eiti paskui Tavo Sūnų, nors kelias vestų į Kalvarijos kalną.

Pasižadame, Viešpatie, niekam neparodyti mažiausio nekantrumo, bet ramiai ir linksmai imtis savo pareigų, nors jos būtų ir skaudžios.

KRISTAUS KARALIAUS ŠVENTĖ

Paskutinis spalio sekmadienis

1. ĮŽANGA. Pakelkime akis į kryžių ir paskaitykime parašą, kurį Pilotas padėjo, o kurio žydai nenorėjo pripažinti: „Jėzus Nazaretietis, žydų Karalius."

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad būtume ištikimi Kristaus Karaliaus valdiniai, kad nebūtume panašūs nei į žydus, kurie šaukė Piloto akivaizdoje: „Mes neturime karaliaus, tiktai ciesorių" (Jono 19, 15), nei į šių laikų tautas, kurios nusigręžo nuo Kristaus ir pareiškė nenorą, kad jis karaliautų jomis.

MĄSTYMAS

1. KARALIŲ UŽDAVINIAI

Koks turi būti karalius ir kokie jo uždaviniai, pasako mums pats Išganytojas ir savo žodžiu ir savo pavyzdžiu: *"Pagonių,* sako, *kunigaikščiai viešpatauja jiems ir kurie didesni, valdžią jiems turi. Ne taip bus tarp jūsų; bet kas tik tarp jūsų nori būti didesnis, tebūnie jūsų tarnas, ir kas tarp jūsų nori būti pirmas, bus jūsų vergas; taip pat kaip žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir atiduoti savo gyvybės daugeliui atvaduoti",* Mato 20, 25—28.

Valstybių galvos, kaip matome, nesvarbu kaip jos vadinsis, ar karaliais, ar ciesoriais, ar imperatoriais, ar šachais, sultonais, faraonais, ar dar kaip kitaip, turi tikslo valdyti žmones taip, kad būtų gera pirmoje eilėje ne joms, bet žmonėms, kad žmonės, esantieji jų valdžioje, turėtų apsčiai visa ko, ko reikia žmogaus gyvenimui. O jeigu tos valstybių galvos savo asmeniškus reikalus statys pirmon vieton, o žmonių antron, arba net paskutinėn, prasilenks savo pašaukimui ir pasieks ir Dievo ir žmonių pasmerkimo. Karalius tad ar kitas koks viršininkas turi jaustis sulig mūsų Išganytojo mokslu kaip visų tarnas ir vergas, jam turi rūpėti ne vieno kito žmogaus gerovė, bet visų. Taip jautėsi ir pats Išganytojas, sakydamas: *"Žmogaus Sūnus atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir atiduoti savo gyvybę daugeliui atvaduoti",* Mato 20, 28.

2. KRISTUS YRA KARALIŲ KARALIUS

"Man duota valdžia danguje ir žemėje", sakė Išganytojas apaštalams, atsisveikindamas su jais žengimo į dangų dieną (Mato, 28, 18). Tai reiškia, kad Kristus turi valdžią ne tik žmonių dvasiai, bet ir jų kūnui, ne tik dvasiškuose reikaluose, bet ir kūniškuose.

Kūno reikalais rūpinasi šios žemės karaliai; jie deda pastangų, kad žmonėms nepristigtų nei duonos, nei pastogės, nei drabužių, kad būtų apsaugota žmonių sveikata, gyvybė ir jų nuosavybės. Taigi žemės karaliai yra ne kas kita, o tik Kristaus įgaliotiniai kūno reikalams aprūpinti, sakysime tie dijakonai, kurie buvo išrinkti tarnauti prie stalų Jeruzalėje apaštalų laikais. Bažnyčia laikosi tos minties ir šiandien, todėl vainikuodama katalikiškus karalius apvelka juos dijakono dalmatika kaip jų pareigų ženklu.

Dvasios reikalams aprūpinti Kristus įgaliojo Bažnyčią su jos pirmininku šv. Petru ir jo įpėdiniais, Romos popiežiais priešaky. Žemės tad karaliai atstovauja Kristų žmonėse kūno reikaluose, Romos popiežiai dvasios, o vienų ir kitų tikras Karalius ir Valdovas yra patsai Kristus, kuriam visi turės duoti apyskaitą iš savo užvaizdavimo, laikams pasibaigus. Kad toji karališkoji garbė ir galybė tikrai priklauso Kristui, randame pas šv. Joną apaštalą Apreiškime: *"Paskui,* sako, *aš mačiau atvirą dangų: štai baltas žirgas ir kurs ant jo sėdėjo, vadinamas Ištikimasis ir Tikrasis; jis teisingai teisia ir kovoja. Jo akys buvo kaip ugnies liepsna ir ant jo galvos daug vainikų; jis turėjo parašytą vardą, kurio niekas nežino, kaip tik jis pats... Ant savo apdaro ir ant savo strėnos jis turi parašyta: Karalių Karalius ir viešpataujančiųjų Viešpats"*, Apr. 19, 11—16.

Žemės karaliai nevisada pasiekia savo tikslų, nes arba suklysta, arba neturi pakankamai jėgų savo sumanymams įvykdyti, todėl dažnai atsitinka, kad, nepaisant visų karališkų pastangų, žmonėms ima trūkti vieno ar kito dalyko, o

kai kada ir daugelio. Žmonės tuomet ima murmėti ir nekantrauti, kelia revoliucijas ir verčia karalius nuo sosto.

Taip negali atsitikti su dangiškuoju mūsų karaliumi. Netrūksta jam išminties, nes jis yra paties Dievo amžinoji Išmintis. Netrūksta nė galybės savo sumanymams įvykdyti, nes *"jo valdžia yra amžina valdžia, kuri nebus atimta ir jo karalystė nebus sugriauta"*, Dan. 7, 14.

Kad apsaugotų nuo paklydimo ir žemės karalius jų pareigose, suteikė dangiškasis Karalius savo Bažnyčiai ir jos pirmininkui neklaidingumo dovaną dvasios reikaluose. Jei karaliai klausys Bažnyčios ir jos pirmininko šv. Tėvo dvasios dalykuose, jie išlaikys savo dvasią šventą ir sveiką, apsaugos ją nuo suklydimo, o, turėdami sveiką ir nesuklaidintą dvasią, apsisaugos nuo suklydimo ir žemiškuose reikaluose, bent pagrindiniuose dalykuose, nes pagrindiniai žemiški reikalai labai ankštai rišasi su dvasios reikalais. Tegul tik karaliai ir jų valdiniai laikosi dešimties Dievo įsakymų, ir rojus įvyks žemėje ir žemiškuose reikaluose. Istorija yra liudininkė, kad tais laikais ir tose vietose, kur karaliai laikė Kristų savo karaliumi, klausė jo įsteigtos Bažnyčios, laikėsi Dievo įsakymų, ten kilo ir žemiška žmonių gerovė. Buvo tai šventų karalių ir karalienių laikai. Jeigu prisiminsime šv. Liudviko, šv. Stepono, šv. Enriko ir kitų laikus, turėsime aiškų tos tiesos pasitvirtinimą.

Bet ne visi karaliai nori klausyti dangiškojo Karaliaus ir jam nusilenkti. Jų didelė daugybė renkasi į būrį, ginkluojasi ir skelbia jam karą, meta jo vardą iš knygų, iš mokyklų, iš viešų įstaigų, persekioja jo Bažnyčią ir jos tarnus, vesdami tuo būdu savo kraštus į didžiausią suirimą, skurdą ir badą. Jie tai daro to valdovo įsakymais, kuris, nunešęs Kristų ant aukšto kalno ir parodęs jam visas pasaulio karalystes ir jų garbingumą, pasiūlė jam, sakydamas: *"Aš visa tai tau duosiu, jei parpuolęs pagarbinsi mane"*, Mato 4, 9.

Pažiūrėkime dabar, koks bus tų karalių likimas, kurie

stoja į kovą su dangiškuoju Karaliumi, nenorėdami sau pripažinti jo valdžios. *"Tuomet aš mačiau,* sako apaštalas šv. Jonas, *vieną angelą stovintį saulėje; jis šaukė dideliu balsu sakydamas visiems paukščiams, kurie skrido dangaus viduriu: Ateikite ir susirinkite į didį Dievo pokylį ėsti karalių kūnų, vadų kūnų, galingųjų kūnų, žirgų ir tų kūnų, kurie ant jų sėdi, kūnų visų laisvųjų ir vergų, mažųjų ir didžiųjų. Aš mačiau žvėrį, žemės karalius ir jų kariuomenes, surinktus kariauti prieš sėdėjusį ant žirgo ir prieš jo kariuomenę. Žvėris buvo sugautas ir su juo netikrasis pranašas, dariusis jo akivaizdoje ženklus, kuriais suvedžiojo ėmusius žvėries žymę ir garbinusius jo paveikslą. Šituodu buvo įmestu gyvu į siera degantį ugnies tvenkinį; kiti buvo nužudyti sėdinčiojo ant žirgo kalaviju, kurs išeina iš jo burnos; ir visi paukščiai pasisotino jų kūnais"*, Apr. 19, 17—21. Kristus tad tikrai yra Karalių Karalius ir Viešpataujančiųjų Viešpats.

3. DANGIŠKOJO KARALIAUS GĖRYBĖS

Kiekvienai žmogaus dvasiai reikia septynių dalykų, be kurių ji negali tobulėti ir būti laiminga, o kuriuos gali surasti tik Kristaus karalystėje, būtent: tiesa, gyvybė, šventumas, Dievo malonė, teisingumas, meilė ir ramybė. Šias visas gėrybes Bažnyčia sumini prefacijoje Kristaus Karaliaus šventei.

a. Tiesa. Svarbiausia tiesa yra ta, kuri mums pasako, kas mūsų laukia po mirties. Tos tiesos negalima surasti nei chemijos laboratorijose, nei keliaujant aplinkui pasaulį, ją galima gauti tik iš Kristaus Karaliaus.

b. Gyvybė. Kristus yra visokios gyvybės šaltinis ir Karalius, bet kad galėtume jos pasisemti iš jo, reikia būti su juo sujungtam, kaip kad medžio šakelė yra sujungta su kamienu.

c. Šventumas. Žmonės labai trokšta tobulumo, bet mažai kas žino, kad tobulumas ir šventumas yra vienas ir tas pats dalykas, todėl ten, kur nėra šventumo, nėra nė tobu-

lumo. Bet šventumą galime rasti tik sekdami Kristų, todėl tenai tik galima rasti ir tobulumą.

d. Dievo malonė. *"Niekas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane"*, sako Išganytojas (Jono 14, 6). Kad nueitume pas Tėvą, reikia antru kart užgimti, reikia tos malonės, kuri mus padaro Dievo vaikeliais. Tos malonės negalima gauti be Kristaus, todėl jis yra malonės Karalius.

e. Teisingumas. Nors valstybės turi teismus teisingumui išspręsti, tačiau jos labai gerai žino, kad teisingumo nėra žemėje, todėl visos ginkluojasi ir yra pasiryžusios ginklais atremti kiekvieną neteisybę. Toks stovis tol bus, kol tautos nesugrįš prie Kristaus Karaliaus ir nepradės tvarkytis sulig jo teisingumu, sulig jo konstitucija.

f. Meilė. Meilė yra labai jautrus dalykas, todėl labai greit genda. Kristus, atėjęs žemėn, rado ją labai pagedusią: žmonės visai nežinojo, kas yra Dievo ir artimo meilė; nemokėjo užjausti ligonio, vargšo ir mažo vaiko; nemokėjo atleisti nusidėjėliui ir priešui, nemokėjo nuoširdžiai mylėti svetimos tautos žmogaus. Kristus visa tai atitaisė, nes jis yra meilės Karalius. Šiandien visos tos meilės pradeda vėl gesti, nes tautos atsitraukia nuo Kristaus. Norint išgelbėti tas meiles, reikia sugrįžti prie Kristaus.

g. Ramybė. Žmogaus širdis trokšta ramybės ir džiaugiasi ją pasiekęs, o kankinasi neramumais. Bet ramybės vienintelis šaltinis ir davėjas yra Kristus, kaip kad yra pasakęs: *"Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę; ne kaip pasaulis duoda, aš jums duodu"*, Jono 14, 27. Pasaulio ramybės yra nepastovios, jos greit baigiasi, palikdamos žmogų didžiausiame neramume ir susikrimtime. Kristaus ramybė, priešingai, yra amžina, ir laimingas, kas gali jos ragauti, todėl ir sako, kad duodąs ramybę ne taip, kaip duoda pasaulis.

Dėkokime savo Išganytojui, kad nori būti mūsų Karaliumi, kad nori mums suteikti tas gėrybes, kuriomis pats yra turtingas. Būkime ištikimi jo karalystės valdiniai, kad,

kentėdami šioje žemėje kartu su juo, kartu su juo būtume ir apvainikuoti.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, savo Sūnaus asmenyje didelį ir garbingą karalių davei mus vesti į amžinąjį gyvenimą; niekas nesusilygins su juo nei išmintimi, nei galybe. Nesusilygins išmintimi, nes tai Tavo išmintis įsikūnijusi; nesusilygins galybe, nes *"visa per jį padaryta, ir be jo nepadaryta nieko iš to, kas padaryta"*, Jono 1, 3. Kaip turėtume džiaugtis tokiu vadu ir karaliumi; kaip turėtume būti jam ištikimi, vykdyti jo įsakymus iki paskutinio atsidusimo, kaip turėtume būti dėkingi Tau, kuris būdamas be galo turtingas, nieko brangesnio negalėjai mums duoti. Tačiau, Viešpatie, prisiminę, ką padarė su savo karaliumi toji tauta, kurią pirmutinę jis atėjo gelbėti, prisiminę, ką daro su juo tautos ir šiandien, priversti esame dejuoti ir šaukti su psalmininku: *"Kam pagonys siaučia ir tautos mąsto tuščius dalykus? Žemės karaliai sustoja ir kunigaikščiai renkasi prieš Viešpatį ir prieš jo Pateptąjį. Sutraukykime jų pančius ir meskime šalin nuo savęs jų jungą"*, Ps. 2, 1—3. Meta tautos nuo savęs Tavo Sūnaus jungą, kuris yra saldus ir lengvas, kuris neša gyvybę ir šviesą, bet už tai užsideda šėtono jungą, kuris neša pragaro kančias jau žemėje, paskui kurį eina kraujo praliejimas, tamsybė ir mirtis. Sutrauko tautos Tavo Sūnaus pančius, kuriais jis saugojo jų kojas nuo piktų kelių, rankas nuo piktų darbų, bet už tai gauna kitus pančius, kuriais šėtonas prirakina savo nelaimingas aukas prie pragaro vartų, kur naikinamos visos tos gėrybės, kurių žmonės visuomet troško, už kurias guldė galvą, kurių tikėjosi gauti iš šėtono, todėl ir pasirinko jį sau karaliumi, o atmetė Tavo Sūnų. Su tautų apostazija nuo savo tikrojo Karaliaus nyksta, Viešpatie, žemėje tiesa ir gyvybė, nyksta šventumas ir malonė, nyksta teisingumas, meilė ir ramybė, žodžiu visos tos brangiausios gėrybės, kurias atnešė žemėn Tavo Sūnus, kurių nėra pragare, o be kurių ir žemė virsta pragaru. Pasikartoja, Viešpatie, toji

baisi nelaimė, kuri kitados įvyko rojuje: žmogus pasitikėjo šėtonu, paklausė jo siūlymų ir prarado visas tas gėrybes, kurias buvai jam suteikęs, o kurių jis taip troško. Praranda ir šiandien tautos savo gėrybes, o praranda daug didesnes, nes daugiau jų esi mums suteikęs per savo Sūnų, negu kad suteikei pirmiesiems tėvams rojuje sulig šv. Povilo mokslu: *"Kur gausėjo nuodėmė, ten dar labiau gausėjo malonė"*, Rom. 5, 20. Pirmųjų tėvų garbei reikia pripažinti, kad greit pastebėjo savo klaidą, todėl Tavo paklausti, kodėl taip padarę, atsakė, kad žaltys juos prigavęs. Suteik tad, Viešpatie, malonės, suteik šviesos, kad ir šiandien tautos suprastų, kad jos yra suvedžiojamos to paties žalčio, kurs suvedžiojo pirmuosius tėvus rojuje, kuris ir šiandien suvedžioja visą pasaulį, ir kuris vadinasi velniu ir šėtonu. Tavo šventoji Bažnyčia, Tavo Dvasios vedama, mato pavojų, kuris grėsia visai žmonijai iš amžinojo gundytojo pusės, todėl įvedė Kristaus Karaliaus šventę, kad visi atkreiptų į jį akis, giliau pažintų jo meilius darbus mums, o pažinę sugrįžtų į jį, jo karaliavimui pasiduotų. Padėk mums, Viešpatie, šią šventę taip praleisti, kad pilnai laimėtume jos vaisius.

Pasižadame, Viešpatie, dažnai pažvelgti į kryžių ir skaityti parašą, kad Tavo Sūnus, Jėzus Nazaretietis, yra žmonijos Karalius.

VISŲ ŠVENTĖ

Lapkričio 1 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime didelę šventųjų minią danguje, kaip ją aprašo apaštalas šv. Jonas savo Apreiškime: „Po to aš mačiau didelę minią, kurios nieks negalėjo suskaityti, iš visų tautų, giminių, žmonių kuopų ir kalbų: jie stovėjo ties sostu ir Avinėlio akivaizdoje, apvilkti baltais rūbais, ir palmės buvo jų rankose. Jie šaukė dideliu balsu, tardami: Išganymas mūsų Dievui, sėdinčiam soste, ir Avinėliui", Apr. 7, 9-10.

2. ĮŽANGA. Sužadinkime savo širdyje didelį dangaus troškimą ir prašykime Viešpaties malonės, kad įrašytų mūsų vardus į gyvybės knygą, kad ir mes galėtume būti priskaityti prie tos minios, kuri stovi prieš sostą Avinėlio akivaizdoje. Atiduokime pagarbą šventiesiems ir prašykime jų užtarimo.

MĄSTYMAS

1. VISŲ ŠVENTĖS VEDAMOJI MINTIS

Kristus, gyvendamas žemėje, kentėdamas ir mirdamas, atidarė mums dangų, kuris buvo uždarytas nuo to laiko, kai įvyko žemėje pirmoji nuodėmė, nes pirmieji tėvai prarado dangų ne tik sau, bet ir mums.

Nors dabar dangus yra atdaras, tačiau ne visi į jį patenka, o tik tie, kurie naudojasi laimėtais Kristaus turtais, gydosi paliktais jo vaistais, nes iš prigimties esame ne Dievo vaikeliais, bet rūstybės sūnūs, todėl neturime teisių į dangų. Iš prigimties esame vargšai ir ligoniai, nes esame praradę visus turtus ir jaučiame savo sąnariuose kitą įstatymą, kuris prieštarauja Dievo įstatymui, todėl negalime peržengti dangaus slenksčio tokiame stovyje, turime pasigydyti, turime apsivalyti, prisirinkti dvasiškų turtų ir tik tada artintis prie dangaus vartų.

Kad vaistas galėtų pagydyti ligonį, reikia, kad jis būtų jam pritaikintas, kad pasiektų skaudamą vietą. Kol vaistas gulės vaistinėje, kol bus toli nuo ligonio, nepadarys jam nė mažiausios naudos. Panašiai atsitinka ir su dvasiškais ligoniais. Kristus paliko pakankamai vaistų pagydyti visam pasauliui, bet jei pasaulis jų šalinsis, nepasigydys, nueis į kitą pasaulį su visomis savo ligomis ir bus išskirtas iš dangaus karalystės. Nemažas tad klausimas kyla, ką reikia daryti, kad Kristaus palikti vaistai imtų mus gydyti, kad sugrąžintų mums dangišką gyvybę ir Dievo vaikelių garbę su teisėmis į dangų.

Protestantai, savo vadų klaidinami, mano, kad nieko daugiau nereikia, o tik tikėjimo į Kristų. Žmogus, tikėda-

mas į Kristų, stato jį tarp savęs ir Dievo. Dievas, žiūrėdamas į žmogų, jo nemato, o tik Kristų, nes Kristus jį uždengia. Iš to seka išvada, kad visų tikinčiųjų šventumas esąs vienas, būtent Kristaus šventumas, kad jis yra tik išviršinis, nes nepasiekia žmogaus vidaus, todėl negali būti šventumo nei didesnio, nei mažesnio, o tuo šventųjų garbinimas neturįs jokio pagrindo.

Katalikų Bažnyčia griežtai pasmerkė ir atmetė tokį mokslą, nes jis prieštarauja Kristaus mokslui.

Kristus yra pilnas visokios gėrybės ir gyvybės, pilnas šv. Dvasios, bet savo dovanas suteikia tik tiems, kurie yra vienybėje su juo ir tai ne bet kokioje vienybėje, o tik tokioje, kokia yra tarp medžio ir jo šakų: *"Aš,* sako, *vynmedis, jūs vynmedžio šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti",* Jono 15, 5. Kaip nulaužta nuo medžio šaka negali vesti vaisių, taip ir žmogus, atskirtas nuo Kristaus, negali dirbti išganymo darbų, jis, kaip toji šaka, tinka tik sudeginimui.

Šv. Povilas tęsia tą mintį toliau ir sudaro iš Kristaus ir tikinčiųjų vieną paslaptingą arba mistišką kūną, kurio galva yra patsai Kristus, o jo sąnariai — visi pakrikštytieji. *"Ar,* sako, *jūs nežinote, kad jūsų kūnai yra Kristaus sąnariai?",* 1 Kor. 6, 15. *"Kaip viename kūne turime daug sąnarių, visi sąnariai turi ne tą patį veikimą, taip mes daugelis esame vienas kūnas Kristuje",* Rom. 12, 4—5.

Nuo Kristaus atskiria ne mirtis, o tik nuodėmė, todėl visi, kurie ištveria vienybėje su juo iki mirties, pasilieka amžinai jo mistiško kūno sąnariais. Kadangi ne visi, kurie apleidžia šį pasaulį vienybėje su Kristum, pakankamai prisirengę Dievą regėti, todėl baigia savo prisirengimą skaistykloje. Tuo būdu Kristaus mistiškojo kūno sąnariai yra pasiskirstę į tris dalis: vieni kovoja žemėje už jo karalystę; antri kenčia skaistykloje ir rengiasi į dangiškas linksmybes; treti jau ilsisi ir džiaugiasi tomis linksmybėmis. Pir-

mieji sudaro kovojančiąją Bažnyčią, antrieji kenčiančiąją, tretieji besidžiaugiančiąją ir garbingąją danguje.

Kadangi teisėtas ir labai tinkamas dalykas pagerbti tuos, kurie dirbo prieš mus, į kurių darbus mes įstojome, kurių nuovargio ir prakaito vaisiais mes gyvename, todėl kovojančioji Bažnyčia pasiskyrė vieną dieną, kurią atiduoda ypatingą pagarbą garbėje esančiai Bažnyčiai, nes ji gyveno žemėje pirmiau už mus, dirbo, kentėjo ir vargo už Dievo karalystę, paliko dorybių ir šventumo neišdildomus pavyzdžius, paliko įstaigas, į kurias mes stojame, paliko raštus, iš kurių galime pasisemti tiek šviesos, kiek tik mūsų prigimtis siekia, teisingai tad jai priklauso dėkingumas, pagarba ir meilė.

2. KELIAI Į DANGŲ

Ne vien išreikšti pagarbą nori Bažnyčia šiandien šventiesiems danguje, bet ir paskatinti savo vaikelius eiti į dangų tais keliais, kuriais jie ėjo, kurie neklaidingai tenai veda, nes paties Kristaus yra pagirti ir praminti, todėl skaito evangeliją, kurioje Kristus tuos kelius dėsto ir laimina tuos, kurie jais eina.

Išganytojas juos vadina *„laimingais"*, nes tokią prasmę turi lotynų ir graikų kalbos žodžiai, kuriais tie palaiminimai yra išreikšti, būtent: Beati ir Macarioi. Tad, *"Palaiminti beturčiai dvasioje"* reiškia: *"Laimingi beturčiai dvasioje"*. Toliau eina: *"Laimingi romieji. Laimingi, kurie liūdi. Laimingi, kurie alksta ir trokšta teisybės. Laimingi gailestingieji. Laimingi nesuteptos širdies. Laimingi taikieji"*.

Laimingu vadiname žmogų ne tik tada, kai jis jau yra pasiekęs savo laimę ir ilsisi joje, kaip kad ilsisi šventieji danguje, bet ir tada, kai yra atsistojęs ant tokio kelio, kuris neklaidingai veda į tą laimę. Nors tad žemės gyventojams grėsia pražūties pavojus, tačiau tie, kurie eina Kristaus palaimintais ir pagirtais keliais, to pavojaus išvengia ir su iš-

ganymu neprasilenkia, todėl ir gali būti pavadinti laimingais. Geriausias tos tiesos įrodymas tai šventieji danguje, kurie ėjo tais pačiais, o ne kitais keliais ir savo laimę pasiekė. Pasieksime ir mes, jei jais pasitikėsime, jei jais eisime. Jie yra septyni.

Pirmasis tai neturto kelias: *"Laimingi beturčiai dvasioje, nes jų dangaus karalystė"*. Turtas, kaip matome, nekartą sudaro didelę kliūtį kelionėje į dangų, todėl kas nėra jame paskandinęs savo širdies, kas išganymą stato aukščiau už turtus, tas vertas yra dangaus.

Antrasis — nusižeminimo ir lėtumo kelias: *"Laimingi romieji, nes jie paveldės žemę"*. Kristus nėjo kovoti prieš savo priešus žvangančiais ginklais, jis neleido to daryti ir savo pasekėjams, todėl šv. Petrui liepė įdėti savo kardą į makštis; jis apginklavo savo kariuomenę lėtumu ir nusižeminimu, duodamas savęs pavyzdį ir liepdamas eiti paskui save, ir štai jis nugali pasaulį, o pasaulis nepajėgia jam atsispirti.

Trečiasis — liūdesio kelias: *"Laimingi, kurie liūdi, nes jie bus paguosti"*. Kas neranda džiaugsmo sutvėrimuose, tas jo ieško Dievuje, todėl laimingi tie, kurie nesuranda to džiaugsmo sutvėrimuose. Jie, tiesa, liūdi, bet jų liūdesys virs didžiausiu džiaugsmu, nes juos nuves pas Dievą.

Ketvirtasis tai šventumo kelias: *"Laimingi, kurie alksta ir trokšta teisybės, nes jie bus pasotinti"*. Išalkęs ir ištroškęs žmogus labai karštai ieško valgymo ir gėrymo. Jeigu tad išvystys tokį pat karštumą, ieškodamas šventumo, bus laimingas, nes bus pasotintas.

Penktasis tai gailestingumo kelias: *"Laimingi gailestingieji, nes jie laimės gailestingumo"*. Jei kas patenka į dangų, tik dėl Dievo gailestingumo ten patenka, todėl laimingi gailestingieji, nes jie turi sau užtikrintą mūsų Išganytojo tą gailestingumą.

Šeštasis tai širdies švarumo kelias: *"Laimingi nesuteptos širdies, nes jie matys Dievą"*. Kas myli skaistybę,

tas myli ir Dievą, o Dievas jį, o ką Dievas myli, tą ir apsaugoja nuo pražūties, suteikdamas jam gyvą tikėjimą ir visas kitas išganymui reikalingas dorybes.

Septintasis tai taikingumo kelias: *"Palaiminti taikieji, nes juos vadins Dievo vaikais"*. Dievas yra vienybės ir taikos davėjas, todėl Išganytojas ir prašė paskutinę valandą dangiškojo Tėvo vienybės savo mokytiniams, sakydamas: *"Tėve, kad būtų viena, kaip mes viena esame"*, Jono 17, 22. Kas tad dirba vienybei ir taikai, tas yra Dievo vaikelis, tam negręsia pražūties pavojus. Dažnai mąstykime apie tuos kelius į dangų, vaikščiokime jais, ir nueisime ten, kur linksminasi šventieji.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, gerbia tautos savo karžygius, stato jiems paminklus, laikas nuo laiko renkasi prie tų paminklų prisiminti karžygių darbus, išreikšti jiems pagarbą ir dėkingumą ir paskatinti visą tautą eiti tais takais, kuriuos karžygiai savo pasišventimu praskynė. Tai daryti jas verčia tas žmoniškumas, kurį Tu įdiegei, Viešpatie, į žmogaus širdį, ją sutverdamas. Jei tik toji širdis nėra dar visiškai pagedusi, jaučia dėkingumą tiems, iš kurių yra gavusi kokią geradarybę. Tas dėkingumo jausmas nepasilieka žmogaus viduje, bet veržiasi į viršų ir reiškiasi arba žodžiais, arba darbais, todėl ir įprasta yra žmonėms tarti nors "ačiū" už gautą dovanėlę ar kokį nors ir mažiausią patarnavimą. Kad toks paprotys, Viešpatie, nėra pagedusios prigimties, o tik sveikosios išdava, liudija Tavo Sūnus, kuris ne tik nesmerkė dėkingumo, bet dar griežčiau jį pabrėžė. Kai pagydė dešimtį raupsuotų, o padėkos sulaukė tik iš vieno, pastebėjo su širdgėla: *"Argi,* sako, *ne dešimts pagijo? kur gi devyni? Neatsirado, kas sugrįžęs duotų garbę Dievui, kaip tik šitas svetimtautis"*, Luko 17, 17—18. Tavo tad garbė, Viešpatie, reikalauja, kad žmonės reikštų dėkingumą pirmiausia Tau už gautas geradarybes, o paskui vieni kitiems, nes Tu dalini savo dovanas žmonėms kitų žmonių rankomis. Bet, Viešpatie, jei tautos yra giriamos

už tai, kad gerbia savo geradarius ir karžygius, argi gali būti peikiama Bažnyčia už tai, kad ji pagerbia savo karžygius ir geradarius - šventuosius. Katalikų Bažnyčios šventieji yra daug didesni karžygiai, negu tie, kuriuos tautos gerbia ir aukština, nes daug sunkiau yra nugalėti save, padaryti iš savęs tobulą Švenč. Trejybės paveikslą, negu nugalėti svetimas kariuomenes, negu užvaldyti svetimus kraštus. Tautų karžygiai dažnai yra nugalėję priešų atsparumą, sunaikinę jų kraštus, išdeginę jų miestus, sugriovę jų tvirtoves, bet nėra nugalėję savęs, nėra išnaikinę savo piktų palinkimų, todėl šalia vieno kito jų garžygiško darbo rasime ir silpnybių, kurios žymiai aptemdo jų garbingus darbus. Įkvėptasai išminčius, matydamas karžygiškumą tų, kurie yra save nugalėję, stebisi ir šaukia: *"Palaimintas turtuolis, kurs atrastas be dėmės, kurs nenuėjo paskui auksą ir neturėjo vilties piniguose bei turtuose. Kas jis, ir mes jį girsime? nes jis padarė stebuklingų dalykų savo gyvenime"*, Ekli. 31, 8—9. Katalikų Bažnyčios šventieji yra padarę dar stebuklingesnių dalykų, nes yra nugalėję ne tik aukso ir turto troškimus, bet yra sutriuškinę ir visus kūno ir dvasios piktus palinkimus, kaip kad puodžius triuškintų savo puodus geležine lazda. Negana to, jie yra ištobulinę savyje Tavo paveikslą iki to laipsnio, kad yra virtę Tavo namais ir dangaus vartais, nes per juos daugelis žmonių pasieks išganymą; teisingai tad Bažnyčia juos giria ir aukština, ragina savo vaikelius vaikščioti jų keliais, todėl ir Evangelija šiandien skaito "Palaiminimus", kurie yra ne kas kita, kaip tik keliai į dangų. Suteik, Viešpatie, malonės, kad mes pamiltume tuos kelius, kad mes jais vaikščiotume per visas savo gyvenimo dienas, o vaikščiodami jais, užsitarnautume šventųjų užtarymu būti įrašytais į gyvenimo knygą.

Pasižadame, Viešpatie, prašyti šventųjų ypatingu būdu užtarti, kad leista būtų mums vaikščioti jų keliais ir, kelionei pasibaigus, rasti atdarą dangų.

APIE SKAISTYKLĄ

Lapkričio 2 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas įspėja mus dėl reikalo išlyginti visas savo skolas žemėje ir nepalikti kitam pasauliui nė vieno skatiko: „Greitai, sako, susitaikink su savo priešu, kol dar tebeesi draug su juo kelyje, kad kartais tavo priešas nepaduotų tavęs teisėjui, teisėjas nepaduotų tavęs budeliui, kad nebūtumei įmestas į kalėjimą. Iš tiesų, aš sakau tau, tu neišeisi iš ten, kolei neatiduosi paskutinio skatiko", Mato 5, 25-26.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad įvykdytume jo Sūnaus įsakymą, kad nepaliktume žemėje nė vieno skatiko skolos, kad, be skolų nuėję į kitą pasaulį, būtume verti jį regėti.

MĄSTYMAS

1. AMŽINOSIOS BUVEINĖS STATYMAS

Visi mes noroms nenoroms keliaujame į amžinybę, o ji kiekvienam bus tokia, kokią sau kiekvienas sukurs savo darbais šiam pasauly.

Kokia turi būti toji kūryba, kuo ji turi prasidėti, kad suteiktų laimę žmogui, pasako mums šv. Povilas: *"Kiekvienas težiūrì, kaip jis stato. O ar kas stato ant to pamato auksą, sidabrą, brangius akmenis, medžius, šieną, šiaudus, tai kiekvieno darbas paaiškės; Viešpaties diena tai išaiškins, nes ji pasirėikš ugnimi, ir, koks yra kiekvieno darbas, ugnis ištirs"*, 1 Kor. 3, 10—13.

Iš tų žodžių matosi, kad statyba turi prasidėti nuo pamato, o pamatas negali būti kitokis, kaip pats Jėzus Kristus. Ant to pamato ne visi varo vienodą statybą: vieni stato iš aukso, sidabro ir brangių akmenų; stato tie, kurie įtempia visas savo jėgas, kad pasistatytų sau kitame pasauly puošniausius karališkus rūmus; jie nesigaili jokių brange-

nybių, kad padarytų tuos rūmus tvirtus, gražius ir garbingus. Tai katalikų Bažnyčios šventieji ir šiaip tobuli žmonės, kurie yra labai susirūpinę savo amžinu likimu. Visus savo darbus jie remia tikėjimu, viltimi ir meile, nes žino, kad tik tokie darbai patinka Dievui ir ištveria visus bandymus, gi žino ne iš kur kitur, kaip tik iš Kristaus mokslo, kurį yra įdėję į savo statybos pamatus. Kadangi tokie darbai yra retenybė, ir brangenybė, todėl ir yra prilyginti auksui, sidabrui ir brangiems akmenims.

Bet yra ir tokių statytojų, kurie mažiau rūpinasi savo amžinosios buveinės statyba. Jie, tiesa, stato ant to paties pamato, kaip ir anie, jie yra priėmę Jėzų Kristų ir jo mokslą, bet stato apsileisdami, stato iš medžio, šieno ir šiaudų, stato, reiškia, iš prastesnės medžiagos, kuri neturi nei tvirtumo, nei gražumo, nei brangumo.

Kada medžiaga darosi prastesnė? Prastesnė darosi medžiaga tada, kai gauna įmaišų, prastesnių už save. Auksas, pvz., pasidaro prastesnis ir pigesnis, kai sumaišomas su variu, švinu ar kitais prastesniais už save metalais. Panašiai ir Dievo meilė darosi daug prastesnė, kai susimaišo su sutvėrimų meile. Būna tai tada, kai žmogus myli Dievą ne visa savo širdimi, ne visa savo siela, ne visomis savo mintimis ir jėgomis, kaip kad yra įsakyta, bet dalimi tiktai: vieną savo širdies ir sielos dalį skiria Dievui, o kitą sutvėrimams. Tokia meilė yra pigi, nes jos yra daug, todėl ir darbai, pagrįsti tokia meile, teturi tiek vertės, kiek vertės turi mūsų akyse medis, šienas ir šiaudai. Taigi ir tokiais darbais daroma statyba panaši yra į medžio, šieno bei šiaudų statybą, kaip kad šv. Povilas ir sako.

2. STATYBOS IŠBANDYMAS

Tas pats šv. Povilas įspėja, kad kiekvieno statyba turės būti išbandyta ugnimi, turės, reiškia, pereiti per ugnį: "*Koks,* sako, *yra kiekvieno darbas, ugnis ištirs. Jei kieno darbas, kurį jis statė, išliks, tas gaus užmokestį. Jei kieno*

darbas sudegs, tas turės nuostolio; bet pats bus išganytas, tačiau taip, kaip ugnimi", 1 Kor. 3, 13—15.

To bandymo, kaip matome, pasekmė yra dvejopa: viena, kurioje bandomoji statyba ištveria ugnį; kita, kurioje statyba sudega. Nesudega toji statyba, kuri yra pastatyta iš nedegamos medžiagos, iš aukso, sidabro ir brangių akmenų, jos ugnis neįkanda ir nepadaro savininkui jokio nuostolio. Tai yra tos sielos, kurios, gyvendamos žemėje, viską darė iš tyros ir grynos Dievo meilės, neįsileisdamos į savo vidų jokios žemiškos meilės; bandymo ugnis nepadarys joms jokio nuostolio, nesuteiks jokio skausmo, nes nebus kas dega jose. Juk ir angelai sargai nužengia kai kada į skaistyklą suraminti jiems pavestas sielas, o skaistyklos ugnies nejaučia, nes Dievo meilė, kurios jie yra pilni, juos apsaugoja nuo to.

Visai kitokioje padėtyje atsiduria tos sielos, kurios statėsi sau amžinybės buveinę iš medžio, šieno ar šiaudų, kai patenka į bandymo ugnį. Maišydamos Dievo meilę su sutvėrimų meile, jos padarė daug nuodėmių, atleistinų, tiesa, bet vis tiek nuodėmių, o tai pavertė jų statybą degamosios medžiagos krūva. Kada minėtosios sielos įžengia į bandymo ugnį, jų statybos užsiliepsnoja ir būna sunaikinamos, nes iš medžio, šieno ir šiaudų buvo pastatytos. Tuo būdu niekais nueina visas gyvenimo darbas, bet pačios sielos būna išgelbėtos, nes išlieka nesudegęs pamatas, į kurį jų statyba rėmėsi: tai negali sudegti, nes tai yra pats mūsų Viešpats Jėzus Kristus.

Atleistinos nuodėmės čia yra reiškiamos statyba iš medžio, šieno ir šiaudų, o tai dėlto, kad jos nėra lygios: vienos yra sunkesnės, kitos lengvesnės. Tos kurios yra sunkesnės, skaudžiau turi būti ir baudžiamos. Jos yra reiškiamos statyba iš medžio, nes kaip medis degdamas duoda daugiau karščio, taip ir sunkesnės nuodėmės didesniu karščiu yra naikinamos. Šieno ir šiaudų ugnis neturi tokio karščio, kaip medžio ugnis, bet gali ilgai degti, jeigu dega didelė krūva.

Tuo būdu gali atsitikti, kad bandymo ugnis vienus degina skaudžiau, bet trumpiau; kitus lengviau, bet ilgiau. Ilgiau degins tas nuodėmes, kurios, nors yra labai lengvos, bet giliai sieloje įsišaknyjusios, siela jaučia joms didelį prisirišimą, todėl ima daug laiko ,kol būna visiškai išnaikintos.

3. SKAISTYKLOS SKAUSMAI

Dviejų rūšių yra skaistyklos skausmai: vieni, kurie kyla iš to, kad siela nemato Dievo; kiti yra panašūs į tuos, kuriuos ugnis teikia. Vieni ir kiti yra be galo skaudūs, taip skaudūs, kad mažiausias skaistyklos kentėjimas yra daug didesnis už kiekvieną žemišką kentėjimą, nors ir didžiausią.

Kaip tie skausmai yra dideli, mes net suprasti jų negalime. Pirmiausia negalime suprasti skausmų, kurie eina iš Dievo neregėjimo, o tai dėl to, kad visi mes, žemės gyventojai, Dievo nematome, o vis vien skausmo neturime, todėl manome, kad ir sielos skaistykloje, būdamos panašioje padėtyje, jei ir turi kokį skausmą, tai tik tokį, kokį turi dievoti ir šventi žmonės žemėje. Jie, tiesa, ilgisi Dievo, jie jaučia ir kalba su šv. Povilu: *"Trokštu mirti ir būti su Kristumi"* (Pilyp. 1, 23), tačiau jų ilgesys nėra nepakenčiamai skaudus, todėl manome, kad tik toks yra ir sielų skaistykloje skausmas. Bet klystame, nes užmirštame, kad tos sielos yra jau atsiskyrusios nuo kūno. Kol gyveno kūne, kūnas jas varžė ir neleido išvystyti visos jų galybės, kaip supančiotas arklys negali parodyti savo greitumo. Kada atsiskiria nuo kūno, atsipalaiduoja visų varžtų, tuomet įgauna tokį neapsakomą Dievo troškimą, su kuriuo negali susilyginti nei vienas šventųjų troškimas žemėje. Kadangi nepatenkintas troškimas yra skausmo priežastis, ir juo didesnis troškimas, juo didesnis skausmas, todėl ir sielų skaistykloje neapsakomai didelis Dievo troškimas žadina neapsakomai didelį skausmą. Pagaliau dangiškoji laimė dėl to yra neapsakomai didelė, kad jos pagrinde glūdi neapsakomas Dievo

troškimas. Atimkime šventiesiems danguje Dievą ir paskandinsime juos tame pačiame skausme, kuriame yra sielos skaistykloje.

Nesuprantame pilnai ir ugnies kančių, nes nesuprantame to jautrumo, tos įstangos kentėti, kurios pasiekia sielos, atsiskirdamos nuo kūno. Siela yra jautimo centras, nes kūnas nuo jos atskirtas nieko nejaučia. Bet kol siela gyvena kūne, jos jautrumas yra labai sumažėjęs, kaip kad sumažėjęs yra jautrumas žmogaus, apsivilkusio stora drabužių eile: galime jį plakti, jis vis vien mažai jaučia. Budeliai tad, norėdami suteikti žmogui didelį skausmą plakimu, nuvelka jam drabužius. Panašiai atsitinka ir su siela: išėjusi iš kūno ir patekusi į bandymo ugnį, pajunta tokį skausmą, kokio nėra žemėje. Teisingai tad šventi rašytojai sako, kad mažiausias skaistyklos skausmas yra didesnis už didžiausius skausmus žemėje.

Rūpinkimės tad atlikti Išganytojo įspėjimą: susitaikinti su savo priešais čia, žemėje, kad nereiktų kentėti skaistykloje. Koks buvo mūsų rūpestis šiuo atžvilgiu iki šiol?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tu esi tas priešas, su kuriuo mums reikia susitaikinti čia, žemėje, kol keliaujame į amžinybę, nes visuomet priešiniesi ir niekad nepataikauji tiems mūsų palinkimams ir troškimams, kurie seka pagadintą prigimtį. Tu reikalauji iš mūsų nepaprasto švarumo, nepaprasto kūno ir dvasios skaistumo, kad galėtume peržengti Tavo rūmų slenkstį, atsistoti Tavo akivaizdoje ir dalyvauti Tavo vakarienėje. Kaip didelio švarumo reikalauji iš mūsų, gali mums pasakyti ši žemė, kurioje gyvename. Ji yra prakeikta, ji biauri Tavo akims ne dėl to, kad būtų nusidėjusi, bet dėlto tiktai, kad jos paviršiuje įvyko nuodėmė. *"Žemė bus prakeikta dėl tavo pasielgimo"*, pasakei pirmajam žmogui, varydamas jį iš rojaus (Prad. 3, 17). Pasaulio pabaigoje ji turės pereiti per ugnį, kad atgautų tą švarumą, kurį turėjo išeidama iš Tavo rankų. Panašus likimas laukia ir žmogaus kūną, kuris buvo pradėtas nuodėmėje. Jis gali

būti jau be nuodėmės, gali būti apiplautas šv. krikšto vandeniu, gali būti priėmęs Tavo Sūnaus kūną ir visus kitus sakramentus, gali būti pasiekęs karžygišką šventumą, kaip kad yra pasiekę šventųjų kūnai, kuriuos Tavo Bažnyčia taip brangina, kad net altoriuose laiko, kur švenčiausioji auka yra atnašaujama, o vis vien nėra pakankami švarūs, kad galėtų būti priimti į dangų ir atsistoti Tavo akivaizdoje, kaip kad yra atsistoję Tavo Sūnaus ir jo Švenč. Motinos kūnai. Šventųjų kūnai lygiomis su visais tais kūnais, kurie buvo pradėti nuodėmėje, turės subyrėti į dulkes, ir tik paskui Tavo ranka, prikeldama juos iš tų dulkių, suteiks jiems tą skaistumą, kuris Tau patinka. Jei tad, Viešpatie, taip elgiesi su bedvasiais sutvėrimais, jei taip labai švarini tuos, kurie nenusidėjo, o yra buvę tik nusidėjėlių rankose, tai ką padarysi su mūsų dvasia, kuri yra tikroji nuodėmės priežastis ir šaltinis. Kokio skaistumo iš jo pareikalausi? Nepakaks, Viešpatie, kad būtų be nuodėmės, nepakaks, kad būtų pasipuošus šv. krikšto drabužėliu, bet reikės, kad net savo prigimties gelmėse neturėtų nė mažiausio prisirišimo prie sutvėrimų, kuris galėtų jai temdyti Tavo veido regėjimą. Maži vaikeliai mirdami po krikšto eina pas Tave, nes tokio prisirišimo prie žemės neturi: jie nėra jos visai pažinę, taigi nėra jos nei troškę. Visai kitokioje padėtyje yra atsidūręs brėstąs ar subrendęs žmogus. Jis jaučia savo sąnariuose kitą įstatymą, kuris prieštarauja Tavo įstatymui, todėl dažnai sužeidžia savo dvasią, pasiduodamas savo sąnarių įstatymui, ar bent neužtektinai su juo kovodamas. Žaizdoms užgijus, pasilieka žaizdų žymės, kurios mažina kūno gražumą. Panašiai atsitinka ir su dvasiškomis žaizdomis — nuodėmėmis. Nuodėmei esant atleistai, lieka dvasioje jos žymės, kurios ir mažina tą skaistumą, kurio Tu reikalauji iš dangaus gyventojų. Pilną dvasios skaistumą galime pasiekti žemėje, vartodami Tavo Sūnaus paliktus vaistus, bet jei apsileisime juos vartodami, jei visai nepagysime, teks po mirties baigti gydymąsi, todėl Tavo Sūnus

ir ragina mus, kad susitaikintume su savo priešu, kol esame kelionėje, kad nereikėtų atsilyginti po mirties. Suteik, Viešpatie, malonės, patrauk mus prie Tavo Sūnaus, nes niekas negali prie jo prisiartinti, jei Tu jo nepatrauki, kad su jo pagalba atsilygintume iki paskutiniam skatikui ir nepatektume į tą skaistyklos kalėjimą, iš kurio neišeisime, kol viso neužmokėsime.

Atsimindami, Viešpatie, kad kokiu mastu matuosime, tokiu bus ir mums atmatuota, pasižadame melstis ypatingu būdu už sielas skaistykloje.

APIE SIELŲ SKAISTYKLOJE GELBĖJIMĄ

Lapkričio 3 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime patriarko Jobo žodžius, kuriais jis prašo savo prietelių jo pasigailėti: "Pasigailėkite manęs bent jūs, mano prieteliai, nes Viešpaties ranka ištiko mane," Jobo 19, 21. Šį graudų šauksmą Bažnyčia priskaito sieloms skaistykloje, kad paskatintų tikinčiuosius karščiau melstis už jas.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tas sielų skaistykloje šauksmas nuolat skambėtų mūsų ausyse, o skambėdamas graudintų mūsų širdį ir verstų skubėtis joms į pagalbą, juo labiau, kad kokiu saiku seikėsime, tokiu bus ir mums atseikėta.

MĄSTYMAS

1. ATSITEISIMAS

Žmonių santykiuose vienas gali išlyginti kito pinigines skolas, nes tam, kuris gauna pinigus, nesvarbu, iš ko jis juos gauna, svarbu kieno vardu gauna, ir kokiems tikslams. Jeigu kaltininko vardu jo skola atlyginta, gavęs pinigus jis turi išbraukti kaltininko skolą ir laikyti jį neskolingu.

Kitoks yra moralinio ir dvasinio pobūdžio skolų atlyginimas. Jei kas užgavo ar įžeidė kitą asmenį, padarė jam

moralę skriaudą, jis pats turi ir atsiprašyti. Trečiasis asmuo, stovįs šalia, negali atlyginti tos skolos, negali atlikti atsiprašymo pareigos, nebent būtų surištas ypatingais ryšiais su kaltininku, turėtų jam valdžios. Todėl tėvai gali atsiprašyti už vaikų nusikaltimus, valstybė gali atsiprašyti kitą valstybę už savo piliečių užgaulingus pasielgimus. Kitais atvejais pats kaltininkas turi nusilenkti ir savo skolą atlyginti.

Persikelkime dabar su tomis žiniomis į santykius su Dievu ir įgysime šiek tiek žinių tiems santykiams suprasti.

Piniginių skolų pas Dievą turėti negalime, nes visa, ką turime, iš Dievo turime, Dievui priklausome ir mes ir visos mūsų gėrybės. Jeigu kada netiksliai vartojame suteiktas mums gėrybes, užsitraukiame pas Dievą ne piniginę skolą, bet moralę ir dvasišką, užgauname jo didybę, nevykdydami jo valios. Net artimui padarytos skriaudos: vagystės, suktybės nesunkina mūsų piniginės skolos pas Dievą, o tik moralę ir dvasišką. Neužtenka tad atiduoti artimui, kas jam priklauso, kad būtume jau nekalti ir Dievo akyse: skolą užtrauktą pas Dievą reikia rūpintis atlyginti kitokiu būdu.

Bet čia ir prasideda sunkumai, nes pilnas atsiteisimas, kokio Dievas iš mūsų reikalauja, yra negalimas, nes viršija mūsų jėgas. Dievas yra be galo didelis, todėl ir mažiausias jo įžeidimas užtraukia mums begaliniai didelę skolą, o tokios skolos mes atlyginti negalime, nes, būdami tik dulkė, tiek turto neturime. Įžeisti tad Dievą, užtraukti pas jį skolą galime, atsiprašyti negalime.

Žino tai gerasis Dievas, todėl nepaliko mūsų be pagalbos taip svarbiame reikale, kaip kad yra išganymo reikalas. Jis atsiuntė mums savo Sūnų ir suteikė jam galvos malonę, o mums jo sąnarių garbę. Toji galvos malonė buvo suteikta pirmajam žmogui Adomui, iš jo būtume paveldėję šventumą ir visas kitas malones, išganymui reikalingas, jei būtų ištvėręs šventume, jei nebūtų praradęs gautųjų malonių. Kadangi jas prarado, todėl gauname iš jo žmogišką prigimtį

be tų malonių, nes žmogus nenustojo būti žmonijos galva prigimties srityje.

Dievas, matydamas, į kokią nelaimę pakliuvome be mūsų tiesioginės kaltės, pasigailėjo mūsų ir atsiuntė mums savo Sūnų su galvos teisėmis, kad sugrąžintų mums tai, ką Adomas prarado, todėl ir yra pavadintas antruoju Adomu. Šv. Povilas ir reiškia tą tiesą, sakydamas: *"Jei per vieno nuodėmę daugelis mirė, tai daug labiau Dievo malonė ir dovana gausiai pasipylė ant daugelio per vieno žmogaus Jėzaus Kristaus malonę"*, Rom. 5, 15. Kristus tad yra mūsų dvasiškojo gyvenimo galva, iš jo mes gauname tą gyvybę, be kurios nėra išganymo, per jį tik mes galime išlyginti savo skolas, pas Dievą užtrauktas.

Bet galva gaivina tik tuos sąnarius, kurie yra vienybėje su ja, nukirstų sąnarių ji nepasiekia, todėl tik tie žmonės naudojasi Kristaus galvos tiekiamomis malonėmis, kurie yra vienybėje su juo, kurie, reiškia, sudaro jo mistiškojo kūno sąnarius.

Yra tačiau skirtumų tarp tų sąnarių, kurie gyvena žemėje, ir tų, kurie kenčia skaistykloje. Tie, kurie gyvena žemėje, yra Bažnyčios valdžioje, o Bažnyčia turi galybės ne tik atleisti nuodėmes, bet ir panaikinti visas kitas kliūtis ir skolas, kurios sulaiko sielą nuo Dievo regėjimo. Kitaip sakant, Bažnyčia, turėdama dangaus karalystės raktus, gali atrakinti dangų kiekvienai sielai, kuri skiriasi su šiuo pasauliu. O jeigu neatrakina, tai jau ne Bažnyčios kaltė, o tik pačios sielos, kuri nenorėjo naudotis tąja Bažnyčios galybe.

Tokios valdžios Bažnyčia neturi sieloms skaistykloje, todėl negali joms atidaryti dangaus, kaip norėtų, negali suteiti joms jokio sakramento nei atlaido, nes tų dalykų laikas joms yra praėjęs. Bet kadangi sielos skaistykloje nėra nustojusios būti Kristaus mistiškojo kūno sąnariais, Bažnyčia gali suteikti joms pagalbą, prašydama Dievo pasigailėjimo; visos tad Bažnyčios pastangos joms padėti, ar tai

šv. Mišių auka, ar pasninkais, ar atlaidais, ar kitais gerais ir gailestingais darbais sueina į prašymą. O kaip Dievas išklauso tą prašymą, niekas negali žinoti be ypatingo apreiškimo, todėl Bažnyčia nei pati neskelbia, nei kam nors neleidžia skelbti, kad tokia malda, toks atlaidas, ar tokia auka, kad ir tai būtų šv. Mišių auka būtinai išvaduoja ar išvadavo sielą iš skaistyklos. Bažnyčia skelbia tik, kad mūsų maldos, geri darbai, ypatingai šv. Mišios suteikia sieloms skaistykloje didelę pagalbą, bet susilaiko kokiame laipsnyje.

2. MALDOS UŽ MIRUSIUS MUMS PATIEMS NAUDINGOS

Nors neturime žinių, kaip Dievas priima mūsų maldas ir gerus darbus už sielas skaistykloje ir kokiame laipsnyje joms jas pritaiko, tačiau, prisiminę, kad visuose Dievo darbuose glūdi jo teisingumas ir gailestingumas, reikia spėti, kad ir čia veikia tas pats teisingumas ir gailestingumas. Gailestingumą Dievas parodo tuo, kad įkvėpė Bažnyčią ir tikinčiuosius melstis už mirusius ir kad tas maldas priima; o teisingumą tuo, kad tas maldas priima pagal mūsų Išganytojo paskelbtą taisyklę: *"Tuo pačiu saiku, kokiu seikėsite, bus jums atseikėta"*, Luko 6, 38. Jei tad siela, gyvendama žemėje, labai karštai meldėsi ir aukojosi už mirusius, tas pats kiekis maldų ir aukų bus ir jai sugrąžintas ir pritaikintas. Bet jei siela buvo labai apsileidusi tame gailestingame darbe, jei retai kada padarydavo kokį mirusiųjų atminimą, arba ir niekad, tokiame pat apleidime ir ji turės būti, kai pateks į skaistyklą. Jei tad už ją būtų daromas ir didelis atminimas, kaip kad yra daromas už tuos, kurie palieka tam tikslui didelius turtus, ji vis vien neturės tos naudos iš to atminimo, kurią turėtų, jei būtų buvusi uoli sielų skaistykloje gelbėtoja. Dievas, taikindamas savo Sūnaus paskelbtąją taisyklę, pritaikins jai tiek, kiek ji yra aukojusi kitiems, o atlikusias aukas paskirs toms, kurios buvo

labai uolios sielų gelbėtojos, o už kurias niekas arba maža kas meldžiasi.

Taip dalykams esant, nesunku suprasti, kad mirusiųjų atminimas yra vienas iš svarbiausiųjų mūsų pačių reikalas, nes kokiu saiku seikėsime, tokiu bus ir mums atseikėta. O tikėtis skaistyklos išvengti, be jos į dangų patekti yra dalykas pavojingas ir klaidingas. Yra dalykas pavojingas, nes niekas, išskyrus patį Dievą, negali mūsų taip užtikrinti. Yra klaidingas, nes kas tokiu pasitikėjimu vadovaudamasis apsileistų mirusiųjų šelpime, parodytų didelį negailestingumą, už kurį tikrai neišvengtų skaistyklos, o gal dar ir blogiau atsitiktų.

Nėra abejonės, kad kaikurios sielos peršoka skaistyklą, jos nepajutusios. Tą laimę tikrai turi maži vaikeliai, mirdami po krikšto, todėl Bažnyčia už juos nesimeldžia. Bet kas darosi su suaugusių žmonių sielomis, kurios iš jų peršoka skaistyklą, o kurios ne, sunku sužinoti, todėl Bažnyčia visus laidoja su gedulu ir visiems prašo Dievo pasigailėjimo, net tiems, kurie būna paskui kanonizuojami.

Prašykime ir mes sau Dievo pasigailėjimo, prašykime ypatingai, kad sulauktume mirties valandoje vijatiko, paskutinio patepimo ir visuotinio atlaido, nes tie dalykai pirengia sielą prie netarpiško Dievo regėjimo po mirties. Šalia to atnaujinkime savo pasiryžimą karščiau melstis už mirusius, o tikrai neapsiriksime ir turėsime neapsakomą naudą kitame pasaulyje.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, žiūrėdami į skaistyklą ir klausydami balsų, kurie eina iš ten, negalime susilaikyti nešaukę, kad esi teisingas ir kad teisingi Tavo teismai. Tu reikalauji iš sielų, kurios ten kankinasi, pilno atlyginimo už skolas, padarytas žemėje, atlyginimo iki paskutiniam skatikui, nes nepakenti, kad kas suteptas įeitų pro Tavo vartus į Tavo miestą. Nors švarumas, kurio Tu reikalauji iš dangaus gyventojų yra neapsakomai didelis, taip didelis, kad viršija viso sutvėrimo jėgas, tačiau Tu suteikei žemės gy-

ventojams tiek galingų priemonių tam švarumui įsigyti, kad jis pasidaro visiems lengvai pasiekiamas. Ypatingai Tavo Sūnaus užtarymas, jo pralietas kraujas taip galingai naikina mūsų kaltes, kad apaštalas šv. Jonas mato jame pakankamai galybės apvalyti visam pasauliui: *"Mano vaikeliai,* sako, *aš tai jums rašau, kad nenusidėtumėte. Bet jei kas ir nusidėtų, tai mes turime pas Tėvą užtarėją Jėzų Kristų, teisųjį; jis yra permaldavimas už mūsų nuodėmes: ne tiktai už mūsų, bet taip pat ir už viso pasaulio"*, 1 Jono 2, 1—2. Turime pagaliau šv. sakramentus, per kuriuos mums atiteka Tavo Sūnaus malonės be jokio nuopelno iš mūsų pusės. Tarp tų sakramentų yra vėl vienas, būtent **paskutinio patepimo** sakramentas, kuris, naikindamas nuodėmių liekanas, prirengia mus prie netarpiško Tavo veido regėjimo danguje, teikia, reiškia, galimybės peršokti skaistyklą jos nepajutus. Šių faktų akivaizdoje teisingai, Viešpatie, gali skųstis tomis sielomis, kurios kenčia skaistykloje, sakydamas: *"Dabar tad, Jeruzalės gyventojai ir Judo žmonės, darykite teismą tarp manęs ir mano vynuogyno. Ką gi dar daugiau aš turėjau padaryti savo vynuogynui ir jam nepadariau? ar kam aš laukiau, kad jis užaugintų vynuogių ir jis užaugino rūkštuogių"*, Iz. 5, 3—4. Teisingai tad, Viešpatie, kenčia skaistykloje sielos, iš kurių laukei vynuogių, o sulaukei rūkštuogių. Bet ir čia Tavo gailestingumas jų neapleidžia. Tu jas myli, kaip savo vaikelius, todėl trokšti jų išvadavimo, o trokšdamas, įkvėpei Tavo Bažnyčią rūpintis jų likimu, padėti joms atsilyginti Tavo teisingumui. Bažnyčia, vadovaudamasi Tavo įkvėpimais, vykdo Tavo valią, aukoja šv. Mišias už sielų skaistykloje išvadavimą, skatina tikinčiuosius melstis už jas, pasninkauti, gauti atlaidus, daryti gerus darbus, ypatingai gailestingus ir taip padėti joms pakilti iš tamsybių į šviesą, iš skausmų į džiaugsmą. O Tu visa tai priimi tėvišku gerumu, įskaitai joms į turtą tai, ką ne jos, o tik kiti joms yra padarę ir atidarai skaudaus kalėjimo vartus. Kadangi, Viešpatie, gailėtis artimo, kai jis

patenka į nelaimę, ir teikti jam pagalbą yra gailestingas darbas, o tokius Tavo Sūnus laimina ir žada atlyginti pasigailėjimu, aukos tad ir maldos už mirusius sugrįžta mums patiems Tavo pasigailėjimo pavidale, nes kokiu saiku seikėsime, tokiu bus ir mums atseikėta. Paskatink tad, Viešpatie, mūsų širdis prie didesnio uolumo sielų skaistykloje gelbėjime, prašalink visokį sustingimą ir apsileidimą, tegul jų graudus šauksmas skamba mūsų ausyse ir primena tą gailestingumą, kurio ir mes būsime reikalingi.

Pasižadame, Viešpatie, paaukoti šiandien visus savo nuopelnus, visus atlaidus už tas sielas, kurios jų labiausia yra reikalingos.

APIE IŠTVERMĘ

Lapkričio 4 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas mus įspėja, kad be ištvermės gerame nėra išganymo: „Kas, sako, bus ištvermingas iki galui, tas bus išgelbėtas", Mato 10, 22.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties, kad suteiktų mums ištvermės malonę. Ji yra taip didelė, kad jokiu geru darbu negalime jos užtarnauti, ją galime tik išprašyti, pasiremdami mūsų Išganytojo pažadu: "Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jis jums duos," Jono 16, 23.

MĄSTYMAS

1. IŠTVERMĖ YRA DORYBĖ

Daug įvairių skausmų, pagundų ir sunkumų tenka kiekvienam žmogui pergyventi žemėje. Jei jis visa tai pakelia, visam tam atsispiria, iš tiesos kelio neiškrypsta ir nuo Dievo neatsitraukia, parodo didelį dvasios atsparumą. Tas dvasios atsparumas nėra viena kokia dorybė, bet daugelio dorybių sutartinis veikimas. Mirties pavojams, pvz., padeda atsispirti narsumas; nuliūdimams — kantrybė; girtavimui

— blaivybė; nešvarioms pagundoms — skaistybė; tuštybės pavojams — dvasios kilnumas, žodžiu, kiekvienam sunkumui atsverti reikia tam tikros dorybės, kuri suteikia pagalbos tai sunkenybei nugalėti. Jei kas yra blaivus, jis atsispirs girtybei, bet jei jis nėra skaistus, nenugalės nešvarių pagundų.

Kokiam sunkumui padeda atsispirti ištvermės dorybė? Ištverti tuose dalykuose, kurie patinka žmogaus prigimčiai, nėra jokio sunkumo, todėl nėra nė dorybės, jei kas juose ištveria. Šio pasaulio sūnūs ir dukterys labai ištvermingi savo pasilinksminimuose, teatrų lankyme, madų sekime, bet tai nėra dorybė iš jų pusės, nes pati prigimtis juos traukia į tuos dalykus. Panašiai nėra ištvermės dorybės ir mokslininkui, kuris tyrinėja malonius jam dalykus, ir girtuokliui, kuris ištvermingai girtauja, nes nėra jiems jokio sunkumo būti tuose dalykuose.

Tikri sunkumai prasideda tada, kai žmogus patenka į skaudžias ir sunkias sąlygas, tokias būtent, kurių prigimtis nemėgsta, nuo kurių verčia šalintis ir bėgti. Jei nuo jų nebėgame, bet einame tolyn, nešdami tą sunkumą ir siekdami užsibrėžtus tikslus, pradedame rodyti ištvermės dorybę.

Bet ir čia dar nėra ištvermės, jei sunkumas yra trumpas, nors ir labai skaudus. Gydytojas, pvz., piauna kam kokį sąnarį ar skaudulį. Toji operacija gali būti kai kam ir labai skaudi, bet, kadangi ji yra trumpa, nereiškia ištvermės to, kuris yra operuojamas. Jis gali būti kantrus, jei kantriai kenčia operaciją, bet nėra dar ištvermingas, nes skausmas yra trumpas.

Ištvermė, kaip matome, pasireiškia tik tada, kai žmogus atlaiko ilgą sunkumą, ilgą nuovargį, nenukrypdamas nuo savo kelio. Ilgas skausmas, nors ir nelabai didelis, nuvargina ir nualsina žmogų savo ilgumu, todėl daugelis žmonių, pradėję kokį darbą ar veikimą, pradėję eiti mokslus, pradėję lavintis kokioje dorybėje ar tobulybėje, staiga viską nutraukia ir nebaigia to darbo, nes darbo ilgumas tiek

juos nuvargina, kad nebenori jo toliau tęsti. Sakome tuomet, kad jiems trūko ištvermės jų pasiryžime. Kas tad ištesi savo pasiryžimuose, nemeta pradėto darbo dėl sunkumų, su kuriais reikia susidurti, tas parodo ištvermę.

2. ĮVAIRIOS IŠTVERMĖS RŪŠYS

Gyvendami žmonių tarpe, galime pastebėti juose daug įvairių ištvermių: vieni ištvermingi viename dalyke, kiti kitame, vieni pramonėje, kiti prekyboje, sportuose, moksluose, politikoje, bet tai yra žemiškos ištvermės, kurios čia mums nerūpi. Mums rūpi toji ištvermė, kuri padeda mums eiti prie Dievo ir nenukrypti nuo Dievo tarnybos dėl sunkumų, kuriuos joje sutinkame.

Ši pastaroji ištvermė yra trijų rūšių:

a. Tam tikras tvirtumas, kuris suteikia žmogui galią išsilaikyti doros kelyje ir nenukrypti nuo jo. Gamtoje panašiu tvirtumu apdovanoti visi gyvūnai, kad galėtų atsispirti toms nepalankioms sąlygoms, kuriose jiems tenka gyventi. Žmogus, pvz., apdovanotas tam tikru atsparumu, kad pakęstų ir šaltį, ir karštį, ir maisto trūkumą, nes jei to neturėtų, kiekviena oro permaina jį sunaikintų. Medžiai turi tam tikrą atsparumą, kad atsispirtų vėjams, kurie nori juos nulaužti, šalčiams, kurie tyko juos sušaldyti, sausroms, kurios nori juos sudžiovinti. Tie medžiai, kurie tokio atsparumo neturi, negali augti nei šaltuose kraštuose, nei sausuose, nei vėjuotuose.

Panašų atsparumą gauna iš Dievo ir žmogus kartu su pašvenčiamąja malone. Toji malonė yra savos rūšies gyvybė, kurią tyko sunaikinti mumyse pasaulis, šėtonas ir mūsų pačių pikti palinkimai, kaip kad augalus ir medžius tyko sunaikinti vėjai, šalčiai, karščiai ir sausros ar kiti kokie gaivalai.

b. Antroji ištvermės rūšis — pasiryžimas kovoti su pagundomis ir visais tais pavojais, kurie naikina mumyse dangiškąjį dvasios gyvenimą.

Nė viena gyvybė nenori lengvai pasiduoti mirčiai, todėl kovoja su ja. Nenori jai pasiduoti ir dangiškoji malonės gyvybė, todėl verčia žmogų gintis ir nenusileisti dvasiškajai mirčiai. Tuo tikslu ji kelia žmoguje nuodėmės baimę, o nekaltumo džiaugsmą, kelia troškimą dvasiškų dalykų: šv. sakramentų, įvairių pamokymų ir apeigų, žodžiu, kelia troškimą gyventi krikščioniškai. Jei žmogus rūpinasi patenkinti tą troškimą, jei gyvena krikščioniškai, jis stiprina dangiškąją gyvybę savyje, daro ją atsparesnę visokiems pavojams, o tuo ir pats darosi tvirtesnis ir atsparesnis dorybės kelyje: jis vykdo savo ištvermę.

Pirmoji ir antroji ištvermės rūšys yra taip ankštai tarp savęs susirišusios, kad negali būti viena be kitos, todėl kur yra viena, ten ir kita. Kadangi jos abi eina iš pašvenčiamosios malonės, todėl visi, kurie yra toje malonėje, turi ir ištvermės abi rūši.

c. Trečioji ištvermė yra tai patvėrimas Dievo malonėje iki mirties. Tai būna tada, kai, mirties valandai išmušus, žmogus būna be nuodėmės ir Dievo malonėje. Tokią mirtį laimina mūsų Išganytojas, sakydamas: *"Palaimintas tas tarnas, kurį atėjęs jo viešpats randa taip darantį. Iš tikrųjų sakau jums jis pastatys jį prie visų savo gėrybių"*, Mato 24, 46—47.

Kad suprastume šią trečiąją ištvermę, grįžkime vėl į gamtą ir žiūrėkime į medžių atsparumą. Medžiai turi jėgų atsispirti paprastiems vėjams, bet permaža audroms. Audroms užėjus, stipriausi medžiai būna nulaužiami arba išverčiami su šaknimis. Panašiai atsitinka ir su žmogumi dvasiškame gyvenime. Pašvenčiamoji malonė suteikia jam užtektinai jėgų atsispirti paprastoms, kasdieninėms pagundoms. Yra tačiau pagundų, gyvenimo aplinkybių ir valandų, kurios veikia žmogų tokiu pat būdu, kaip audros medžius, jos nulaužia, arba iš šaknų išrauna stipriausią žmogų, todėl šv. Augustinas ir kalba apie tokį atsitikimą, sa-

kydamas: *"Tikėk man, vyskupas esmi, nemeluoju: Libano kedrus mačiau išgriuvusius"*.

Kas gi žmogų gali išgelbėti nuo tokios audros? Niekas daugiau, kaip tik vienas Dievas. Jis žino mūsų jėgas, jis mato ateinančias audras, todėl pramato iš anksto ar mes ištversime, ar ne. Jeigu mato, kad neištversime, jis arba mus prašalina audrai iš kelio, arba audrą nukreipia kitu keliu. Tuo būdu, nesusidurdami su audra, liekame nenulaužti. Bet tai yra taip didelė malonė, kad ji yra didesnė už visas kitas, net už stebuklų darymo, ar pranašavimo malonę, ji yra lygi mūsų vardų įrašymui į gyvybės knygą, todėl Išganytojas ja liepia džiaugtis apaštalams daugiau, negu piktųjų dvasių išvarymo galybe: *"Ne tuo,* sako, *džiaukitės, kad dvasios jums pasiduoda, bet verčiau džiaukitės tuo, kad jūsų vardai įrašyti danguje"*, Luko 10, 20.

Ištvermės malonė yra veikiančiosios malonės rūšis, todėl skiriasi nuo pašvenčiamosios, nuo tos dangiškosios gyvybės, kurią gauname per šv. krikštą ir per kitus sakramentus. Gali tad kas turėti pašvenčiamąją malonę, bet dar neturėti ištvermės malonės.

3. IŠTVERMĖS MALONĖS ĮGYJIMAS

Ištvermės malonė taip yra didelė, kad jos negalime užtarnauti jokiu geru darbu, todėl be ypatingo apreiškimo niekas negali žinoti, ar jis ją turi ar ne, ar jis išsilaikys gerame iki galo, ar atkris.

Dviejų malonių negalime laimėti savo gerais darbais: pirmutinės ir paskutinės. Pirmoji Dievo malonė yra mūsų pašaukimas į pašvenčiamosios malonės gyvenimą. Toji malonė suteikiama yra mums dovanai, kaip kad šv. Povilo atsivertimas ir pašaukimas buvo jam visiškai veltui suteiktas, jis tuomet negalėjo turėti jokių nuopelnų.

Paskutinė Dievo malonė, būtent ištvermės malonė gali būti išprašoma iš Dievo, pasiremiant mūsų Išganytojo pažadais: *"Iš tikrųjų, iš tikrųjų sakau jums: ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jis jums duos"*, Jono 16, 23.

Maldos galybė taip yra didelė, kad ja galime iš Dievo gauti tai, ko negalime laimėti jokiu geru darbu. Štai nusidėjėlis ateina į Bažnyčią, mušasi į krūtinę ir sako: *"Dieve, būk gailestingas man nusidėjėliui"*, Luko 18, 13. Išganytojas taip atsiliepia apie tą nusidėjėlį. *"Sakau jums: šitas nuėjo į savo namus nuteisintas"*, Luko 18, 14. Atsivertimo malonės jis negalėjo pelnyti, nes buvo nusidėjėlis, bet išprašyti galėjo.

Turėdami tad prieš akis ir Išganytojo pažadą ir maldos galybės pavyzdį, nepraleiskime nė vienos dienos neprašę ištvermės malonės, o tikrai ją gausime.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, šventųjų ir prakeiktųjų, išganytųjų ir pražuvusiųjų pavyzdžiai aiškiai mums pasako, kad ne tas būna išganomas, kuris gražiai pradeda, bet kuris gražiai baigia. Gerasis latras ant kryžiaus, šv. Magdalena, šv. Povilas, šv. Augustinas ir daugelis kitų šventųjų buvo blogai pradėję, buvo pradėję eiti pražūties keliais, bet Tavo malonė pastojo jiems kelią į pražūtį ir sugrąžino į išganymo kelią. Nuo to kelio jie nenukrypo, Tavo malonei padedant, ištvėrė iki galo, gražiai užbaigė, palikdami neišdildomą Tavo gailestingumo paminklą. Bet turime, Viešpatie, ir kitokių pavyzdžių. Judas apaštalas buvo gražiai pradėjęs, bet kaip liūdnai jis užbaigė. Gražiai buvo pradėjęs ir Saliamonas, žydų karalius, savo išmintimi buvo pralenkęs viso pasaulio išminčius, o kaip negražiai suteršė savo senatvę. Gražiai turėjo būti pradėję ir tie, kurie bus pastatyti pražūties pusėje paskutiniame teisme ir šauks: *"Viešpatie, Viešpatie, argi ne Tavo vardu mes pranašavome, ar ne Tavo vardu išvarinėjome velnius ir ar ne Tavo vardu darėme daug stebuklų?"*, Mato 7, 22. Juos buvai, Viešpatie, išaukštinęs, buvai suteikęs stebuklų darymo ir pranašavimo dovaną, bet jie neištvėrė tose aukštybėse, nukrypo žemyn, ištvėrė iki galo tose žemybėse, blogai baigė, ir pagaliau ateis į Tavo Sūnaus teismą, kad išgirstų iš jo lūpų savo pasmerkimą: *"Atstokite nuo manęs, jūs, piktadariai"*, Mato 7, 23.

Šiurpi baimė mus apima, Viešpatie, kada skaitome tuos Tavo Sūnaus pareiškimus. Jei pranašai ir stebukladariai nėra dar apsaugoti nuo pražūties, jeigu Libano kedrai griūva, išrauti su šaknimis vėtrų, tai kaip atsilaikys prieš tas vėtras silpna nedrė, kuri jau svyruoja kiekvienam vėjui papūtus, o tokie mes esame. Teisingai tad apaštalai, nusiminę, klausė Tavo Sūnaus: *"Ir kas gi gali būti išgelbėtas?"*, Luko 18, 26. Tavo Sūnaus atsakymas ramina ir mus ir suteikia vilties: *"Kas negalima žmonėms, galima Dievui"*, Luko 18, 27. Taip, Viešpatie, žmonėms yra negalima ištvermė iki galo, bet galima Tau. Kaip tad laimingi esame, kad mūsų išganymas ne mūsų, bet Tavo rankose, Viešpatie, nes iš Tavo rankų niekas mums jo negali išplėšti. *"Mano avys klauso mano balso,* sakė Tavo Sūnus; *aš jas pažįstu, ir jos seka mane. Aš joms duodu amžinąjį gyvenimą, ir jos nepražus per amžius; niekas neišplėš jų iš mano rankos. Ką man davė mano Tėvas, tai už viską didesnis dalykas, ir niekas negali išplėšti iš mano Tėvo rankos"*, Jono 10, 27—29. Bet, Viešpatie, ar mes esame Tavo rankoje, ar mūsų vardai yra įrašyti į gyvybės knygą, to niekas nežino, tik Tu vienas. Neprašome, kad mums apreikštumei tą paslaptį, prašome tik ištvermės gerame malonės. Didelė tai yra dovana, ji lygi mūsų vardų įrašymui į gyvybės knygą, tačiau padrąsinti Tavo Sūnaus pažadais, kad ko tik prašysime Tavęs jo vardu, mums suteiksi, prašome apsaugoti mus nuo tų audrų ir pagundų, kurios galėtų mus nulaužti ir atitolinti nuo Tavęs. O jeigu ko trūksta mūsų prašymų tobulumui, Tu pats juos papildyk ir ištobulink, ypatingai skatink branginti ištvermės malonę daugiau už visas kitas, jos prašyti per visas mūsų gyvenimo dienas, nes pagal apaštalo pareiškimą *"daug gali nuolatinė teisiojo malda"*, Jok. 5, 16.

Pasižadame, Viešpatie, nuo šios dienos pradėti melstis kasdien ypatingai po šv. Komunijos, kad suteiktumei mums ištvermės malonę.

APIE TAI, KAS NAIKINA IŠTVERMĘ

Lapkričio 5 d.

1. ĮŽANGA. Patarlių knyga įspėja, kad išlepintas žmogus ir apsileidęs darbe greit išeikvoja savo uždarbį: "Kas, sako, išlepęs ir vangus savo darbe, tas brolis eikvojančiojo, ką yra uždirbęs", Pat. 18, 9.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad savo išlepimais ir apsileidimais neprarastume to, ką esame uždirbę gerais darbais, kad įvykdytume apaštalo šv. Petro įsakymą: 'Taigi broliai, stengkitės gerais darbais padaryti savo pašaukimą ir išrinkimą tikrą, nes tai darydami jūs niekuomet nenusidėsite. Taip bus jums pilnai suteiktas įėjimas į amžinąją mūsų Viešpaties ir Išganytojo Jėzaus Kristaus karalystę," 2 Petro 1, 10-11.

MĄSTYMAS

1. KELIAS Į DANGŲ AŠTRUS IR SKAUDUS

Nors patsai Dievas paruošė mums kelią į dangų ir tai paruošė taip, kad keliautojams nieko negali pritrūkti, ko reikia kelionei, tačiau tas kelias pasilieka visvien skaudus ir aštrus, todėl ir Išganytojas, kviesdamas eiti paskui save, reikalavo dviejų dalykų: savęs išsižadėjimo ir kryžiaus nešimo: *"Jei,* sako, *kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane",* Luko 9, 23.

Savęs išsižadėti, reiškia išsižadėti savo valios, daryti visada ne tai, kas mums patinka, bet kas patinka kitam, o tai yra didelis skausmas, ypatingai ten, kur susiduria valios visiškai priešingos viena kitai. Žino tai valstybių tvarkytojai, todėl baudžia nusikaltėlius atimdami jiems laisvę ir uždarydami į kalėjimą. Esąs kalėjime turi atsižadėti savo valios, jis negali daryti to, kas jam patinka, bet kas patinka kalėjimo užvaizdai. Kadangi vieno ir kito valios yra

priešingos, todėl didelį skausmą turi pergyventi toji valia, kuri turi nusilenkti ir klausyti.

Ar mūsų valia yra priešinga Dievo valiai iki to laipsnio, kad jaustų skausmą, klausydama Dievo valios? Juk Dievo valia niekad neįsako to, kas bloga, bet visuomet tai, kas gera. Į tą klausimą atsako jau patrijarkas Jobas, nusiskųsdamas, kad esąs Dievo priešininkas ir kad dėl tos priežasties jaučiąs sunkią naštą. *"Nusidėjau,* sako, *ką tau darysiu, o žmonių sarge? kam padarei iš manęs savo priešą, ir pasidariau pats sau našta?"*, Jobo 7, 20. O ir šv. Povilas skundžiasi, jaučiąs savo sąnariuose kitą įstatymą, kuris prieštarauja Dievo įsakymams. Dievo valios tad vykdymas nėra lengvas dalykas, bet labai sunkus ir skaudus, nes reikalauja ne kokios nors mažos gėrybės atsižadėjimo, bet savęs, o ši yra mums didžiausia ir brangiausia. Katalikų Bažnyčia, kadangi atstovauja Dievo valią žemėje ir ją skelbia, turi iš pasaulio pusės didžiausios neapykantos ir persekiojimų.

Antras dalykas, kurio Kristus reikalauja iš savo pasekėjų, tai kryžiaus nešimas. Kryžius reiškia kentėjimą, jei tad Kristus reikalauja kryžiaus, reiškia reikalauja kentėjimų, be kentėjimų negalima eiti paskui Kristų. Be kentėjimų ėjo paskui jį ant Kalvarijos kalno tik toji minia, kuri pas Pilotą reikalavo jam kryžiaus mirties. Ji ėjo dabar su džiaugsmu ir triukšmaudama, kad gavo viršų ir ant Piloto ir ant Kristaus, ėjo su viltimi patenkinti savo akis neįprastais įspūdžiais, kuriuos teikė kybančiojo ant kryžiaus reginys.

Į Kalvarijos kalną ėjo ir Kristaus šalininkai, bet ėjo su didžiausiu nuliūdimu ir skausmu, kokio niekad nebuvo turėję savo gyvenime. Jie, tiesa, nenešė kryžiaus ant savo pečių, bet jį jautė savo širdyse: jie ėjo paskui savo Mokytoją su kryžiumi. Tokio tad, o ne kitokio ėjimo paskui save reikalauja Kristus iš savo pasekėjų.

Kristaus sekimas, kaip matome, reikalauja dviejų daly-

kų, būtent: savęs išsižadėjimo ir kryžiaus nešimo. Kas negali atlikti tų dviejų sąlygų, tas turi atsitraukti nuo Kristaus ir nuo išganymo kelio, nes kito kelio į dangų nėra.

Pirmosios sąlygos neatlieka užsispyrėliai, antrosios — išlepusieji.

2. UŽSISPYRIMAS

Didelis yra skirtumas tarp ištvermės ir užsispyrimo, nors paviršutiniškai žiūrint viena ypatybė labai yra giminninga ir artima kitai, nes viena ir kita reikalauja tam tikro valios kietumo savo tikslams pasiekti. Tačiau įžvelgę giliau pastebėsime ne tik skirtumą, bet ir griežtą viena kitai prieštaravimą.

Ištvermė yra dorybė, kuri semia savo jėgas iš Dievo meilės. Šventieji buvo labai ištvermingi, jokia galybė, jokios kliūtys nepajėgė stabdyti jų pasiryžimo siekiant šventumo. Tokie jie buvo dėl to, kad mylėjo Dievą, Dievas juos traukė į save ir tai taip galingai, kad nė jie patys negalėjo atsispirti tam traukimui, kaip kad matome apaštalo šv. Povilo gyvenime, *"nes,* sako šventasis, *Kristaus meilė verčia mus"*, 2 Kor. 5, 14. Kituose dalykuose jie buvo labai minkšti ir nuolaidūs, nes tokį įsakymą jiems buvo palikęs pats Išganytojas: *"Jei,* sako, *kas nori su tavim bylinėtis teisme ir atimti tavo jupą, palik jam ir apsiaustą. Ir kas tave verčia atlikti baudžiavos tūkstantį žingsnių, eik su juo ir kitu du"*, Mato 5, 40—41.

Visai kitaip elgiasi užsispyrėlis. Savo valios vykdymą jis laiko didele tobulybe, jei ne didžiausia, todėl niekam nenusileidžia. Nusileisti kam nors, pasiduoti kieno vadovybei, vykdyti kieno valią jam atrodo didelė netobulybė ir didelis pažeminimas, todėl jaučia didelį skausmą, jei kada nors reikia tai padaryti. Jis yra ištvermingas savo darbuose, tačiau toji ištvermė plaukia jam ne iš Dievo meilės, kaip kad yra šventuosiuose, bet iš savimylos, todėl, padaręs klai-

dą, jis prie jos neprisipažįsta, jos netaiso, nes tai būtų pažeminimas, bet joje užsispiria ir brenda tolyn.

Kelias į dangų, kaip žinome, yra neapsakomai painus ir ankštas, jis yra painus net patiems angelams, nes daugelis jų paklydo ir iškrito iš to kelio, todėl Išganytojas pats ėmėsi tai kelionei vadovauti, kad apsaugotų keleivius nuo klaidos iš vienos pusės ir suteiktų jiems jėgų ir lėšų iš kitos. Tuo tikslu jis liepė keleiviams išsižadėti savo valios ir pasiduoti jo ir jo pastatytų asmenų vadovybei.

Nesunku dabar bus pramatyti, kas atsitiks su užsispyrėliu. Nemėgdamas vadovybės, jis negalės išvengti vienos kitos klaidos, nors ir ne taip žymios iš karto. Įspėtas, jis nepaklausys įspėjimo, klaidos netaisys, bet joje, užsispyręs, bris tolyn ir darys dar didesnes klaidas, už kurias vadovybė turės jį išskirti iš keleivių tarpo. Tuo būdu praras ir ištvermę gerame ir išganymą.

Čia tai ir yra tas kelias, kuriuo nuėjo visi klaidatikiai, atskalūnai ir kiti atkritėliai, kurie, priėmę tikėjimą ir pradėję eiti geru keliu, neištvėrė iki galo dėl savo užsispyrimo. Užsispyrimas tad yra didelis ištvermės priešas ir jos naikintojas.

3. IŠLEPIMAS

Išganytojas reikalauja iš savo pasekėjų ne tik išsižadėti savęs, bet ir imti kryžių ant savęs. Kryžiaus kančia yra viena sunkiausių kančių žemėje, todėl kas nori eiti paskui Kristų, turi būti pasirengęs pakelti net ir skaudžiausius kentėjimus. Tai galės padaryti tik žmogus, kuris įvairiais lavinimais ir varginimais užgrūdino save ir padarė kietą, nes tik kietas daiktas atlaiko didelį spaudimą.

Bet gali žmogus panaikinti savyje visokį atsparumą ir kietumą ir pasidaryti taip minkštas, kad neatlaikys mažiausio spaudimo, nepakels mažiausios sunkenybės. Atsitinka tai tada, kai ima pataikauti savo kūnui ir jo nelemtiems geismams. Kūnas pasidaro taip jautrus, kad kelia labai

didelį skausmą dėl menkiausios priežasties, dėl mažiausio nepatogumo, nes kaip mankštinant ir varginant kūną galima padaryti jį nejautrų daugeliui skausmų ir nepatogumų, taip pataikaujant galima jį išlepinti ir padaryti panašų į tą moterį, apie kurią kalba Mozės penktoji knyga: *"Opi,* sako, *ir išlepinta moteriškė, kuri nebuvo pratusi vaikščioti žeme, nei kojos padu jos užminti"*, Atk. 28, 56. Tokie pasekėjai nepajėgia eiti paskui Kristų, kurio kelias yra siauras ir erškėčiais nuklotas, jie jį apleidžia ir grįžta į platų ir patogų kelią, kuris veda į pražūtį. Leisdamiesi tad išlepimui, pasidaro neverti dangaus karalystės, praranda ištvermę, o su ja ir išganymą.

Išganytojas, kalbėdamas apie šv. Joną Krikštytoją ir jo šventumą, ypatingu būdu pabrėžia jo gyvenimo aštrumus ir aukština jį už tai: *"Ko,* sako, *išėjote į tyrus pažiūrėti? ar vėjo linguojamos nendrės? Bet ko gi išėjote pažiūrėti? ar švelniais drabužiais vilkinčio žmogaus? Štai tie, kurie švelnius rūbus dėvi, yra karalių namuose"*, Mato 11, 7—8.

Norėdami tad ištverti iki galo, imkime pavyzdį iš šv. Povilo, varginkime savo kūną ir imkime jį į nelaisvę, o tikrai ištversime iki galo ir nebūsime peiktini. Kaip buvo iki šiol su mūsų apsimarinimais?

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tu nesutvėrei nei vieno žmogaus pražūčiai, bet visus išganymui, todėl Tu nori, kad kiekvienas pažintų tiesą ir būtų išganytas. Tavo Sūnus, vykdydamas Tavo valią, pasiuntė savo apaštalus į visą pasaulį, liepdamas skelbti išganymo naujieną visam sutvėrimui, ir kas tik įtikės ir bus pakrikštytas, tas bus išganytas, o pražus tik tas, kuris nenorės įtikėti. Iš to matome, Viešpatie, kad, nors išganymas yra iš Tavęs, tačiau ir mes turime prie jo prisidėti ir pavargti dėl jo. Tu, tiesa, kvieti mus į dangiškas linksmybes, bet mes turime atsakyti į Tavo pakvietimą ir uoliai rengtis dangiškam pokyliui. Panašią tvarką, Viešpatie, esi ir gamtai nustatęs. Tu rėdai lauko žoles, bet jos turi augti, žydėti ir puoštis. Tu lesini

paukštelius, bet jie turi skrajoti ir ieškoti to maisto. Jei Tavo ranka nebūtų prirengusi jiems maisto, jie ir skrajodami jo nerastų. Tu maitini ir žmogų, bet jis turi dirbti savo veido prakaite, kad tą maistą išgautų iš žemės. Jei Tavo ranka nebūtų apipylusi žemės gėrybėmis, jei Tavo žodis nebūtų jai įsakęs auginti vaisius, žmogus ir dirbdamas nieko iš jos negautų. Panašiai yra ir su mūsų išganymu. Jei nebūtumei mus pakvietęs į savo dangiškus rūmus, jei Tavo ranka nebūtų prirengusi mums vestuvių drabužėlio ir suteikusi lėšų, įvairių pagalbų kelionei atlikti, nieko nepadėtų mūsų darbštumas, dalyvauti dangiškoje vakarienėje vis vien negalėtume. Bet Tu, Viešpatie, viską prirengei, viską padarei, kad nieko netrūktų mums toje kelionėje, reikia tik, kad mes uoliai atsakytume į Tavo kvietimą ir leistumės į tą kelionę, gerais darbais darydami savo pašaukimą ir išrinkimą tikrą, kaip kad liepia daryti apaštalas šv. Petras. Daugelis, Viešpatie, neatsako į Tavo pakvietimą, nes žemės reikalai juos trukdo. Bet yra daug ir tokių, kurie, pradėję kelionę, netesi iki galo ir grįžta atgal, svarbu tad žinoti, kokios kliūtys juos sulaikė ir privertė grįžti atgal, kad galėtume prisirengti iš anksto ir atsispirti toms kliūtims ir tesėti kelionėje iki galo. Tavo Sūnus paliko mums įsakymą eiti siauru keliu į dangų, nes platus kelias veda į pražūtį, o daug yra tokių, kurie tuo keliu eina. Platus kelias, matyti, yra malonus ir linksmas, todėl dauguma jį pasirenka, nejausdami ir nepaisydami, kad jis baigiasi prie pragaro vartų. Siauras kelias yra skaudus ir sunkus, todėl reikia didelio pasišventimo ir savęs išsižadėjimo, kad kas norėtų tuo keliu eiti, o pradėjęs eiti, kad tesėtų iki galo. Daugelis, paskatinti Tavo Sūnaus pažadais, pradeda eiti išganymo keliais, bet, susidūrę su jų aštrumais, grįžta atgal. Vieni grįžta dėl to, kad, būdami išlepę, nepakelia kelionės vargų. Kiti, pasitikėdami savimi, savo išmintimi ir patyrimu, nematė reikalo pasiduoti Tavo Sūnaus nustatytai vadovybei, todėl eina vieni sau, nepaisydami jokių įspėjimų. Kada suklysta, o tai

atsitinka visada tiems, kurie neklauso įspėjimų, stinga nusižeminimo, kad prisipažintų prie klaidos, užsispiria savo klaidoje, brenda gilyn, suklysta visiškai ir atsitraukia nuo tiesos kelio, kuriuo pradėjo eiti. Apsaugok mus, Viešpatie, nuo tos nelaimės, sugrąžink į tiesos kelią, jei kada, beprotystės vedini, nuo jo išklysime. Suteik krikščioniškojo tvirtumo ir narsumo dovaną, nes mūsų gyvenimas yra nuolatinė kova, o kareivis ištižęs ir išlepęs teikia visai kariuomenei daugiau blogo, negu gero, nes užkrečia ir kitus savo pavyzdžiu.

Pasižadame šiandien dažnai prisiminti šv. Povilo žodžius: *"Aš baudžiu savo kūną ir stengiuos pavergti, kad kartais kitiems skelbęs, pats nepasidaryčiau peiktinas"*, 1 Kor. 9, 27.

APIE ŠV. DVASIOS NARSUMO DOVANĄ

Lapkričio 6 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime paskutinės vakarienės patalpą ir žiūrėkime, kas atsitiko su apaštalais, kai jie įgijo šv. Dvasią. Pirmiau jie buvo pilni baimės, niekam nė žodžiu neprasitarė apie Kristų, tylėjo ir meldėsi, užsidarę duris. Dabar atsivėrė durys ir jų burnos, išnyko visokia baimė ir įvyko tai, ką šv. Povilas sako: "Jų balsas išėjo į visą žemę ir jų žodžiai iki žemės skritulio kraštų", Rom. 10, 18.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties narsumo dovanos, nes esame apsupti iš visų pusių galingų priešų, kurie tyko mus užpulti ir sukliudyti mūsų kelionę į išganymą.

MĄSTYMAS

1. KOKĮ NARSUMĄ SUTEIKIA ŠV. DVASIA?

Kiekvienas sutvėrimas, išeidamas iš Dievo rankų, gauna tam tikrų ypatybių, kurios jam padeda surasti tai, kas gera, ir apsisaugoti nuo gaivalų, kurie tyko jį sunaikinti. Paukštelis yra gavęs sparnus, kuriais skrajodamas suranda

sau maisto ir pabėga nuo tų žvėrių, kurie tyko jį sudraskyti. Jei sparnų neturėtų, greitai visa veislė išnyktų. Žuvis yra gavusi galios gyventi vandenyje, juo kvėpuoti, jame plaukioti ir slėptis nuo tų gyvių, kurie gyvena ore ir tyko pagauti žuvį.

Panašiai buvo apdovanotas ir žmogus. Tik kadangi jo prigimtis yra daug turtingesnė, daugiau turi įvairių reikalų, todėl daugiau ypatybių yra gavęs iš Dievo tiems reikalams aprūpinti. Šalia dvasios su jos skaitlingomis ypatybėmis žmogus yra gavęs pakankamą kojų greitumą ir rankų stiprumą, kad protui padedant ir vadovaujant galėtų žmogus ir apsiginti nuo tų gaivalų, kurie tyko jį sunaikinti, ir užvaldyti tas gėrybes, kurių jam būtinai reikia, ir kurios labai sunkiai pasiekiamos. Vienu ir kitu atveju jo tvirtumas yra girtinas ir vadinamas narsumu. Kadangi tas narsumas gelbsti ir puošia vien žemišką žmogaus prigimtį, nes padeda jai išsilaikyti žemėje, todėl ir vadinasi žemiškuoju arba prigimtiniu narsumu. Jis yra labai didelėje pagarboje tuose, kurie gyvena vien žemišku gyvenimu ir siekia vien žemiškų tikslų, kaip štai senovės pagonys, kurie sukūrė dideles valstybes, laimėjo dideles kautynes savo kareivių narsumu, arba šių laikų tautiniai karžygiai, aukštumų, platumų ir gilumų nugalėtojai ir įvairūs sportininkai.

Bet žmogus yra gavęs iš Dievo gailestingumo kitą prigimtį, būtent dangišką, jis yra pasidaręs Dievo vaikelis, todėl yra gavęs ypatybių, kurios remia ir puošia tą naują prigimtį, aprūpina jos reikalus, padeda jai išsilaikyti žmogaus viduje. Čia taip pat reikia tam tikro dvasios tvirtumo, kuris padeda žmogui gyventi pagal tąją prigimtį, nes yra daug priešų, kurie tyko ją sunaikinti, todėl Sirako sūnus ir įspėja tą pavojų, sakydamas: *"Sūnau, jei tu eini tarnauti Dievui, tvirtai stovėk teisybėje ir baimėje ir ruošk savo sielą gundymui"*, Ekli. 2, 1. Tie tad, kurie tvirtai stovi Dievo tarnyboje, nepasiduoda pagundoms, kurios eina ar iš piktosios dvasios, ar iš pasaulio, ar iš žemiškosios prigimties

sugedimo, išvysto didelį tvirtumą ir atsparumą, kuris taip pat yra vadinamas narsumu. Tačiau, kadangi jis kovoja už dangiškosios gyvybės ir prigimties gerovę, jis vadinasi dangiškuoju arba antgamtiniu narsumu.

Kad toks narsumas yra reikalingas, žino visi, kurie dievotai gyvena. Kiek pašiepimų, pasityčiojimų, užsipuolimų ir atvirų persekiojimų tenka jiems nukęsti nuo pasaulio; kiek pagundų pergyventi, kurias šėtonas žadina; kiek sunkumų ir pasipriešinimų nugalėti iš kūno pusės ir jo geidulių, todėl šv. Povilas pastebi, kad, *"visi, kurie nori gyventi maldingai Kristuje Jėzuje, kentės persekiojimą"*, 2 Timot. 3, 12.

Tas antgamtinis narsumas, nors jis yra antgamtinis, veikia ne antgamtiniu būdu, bet žmogišku - gamtiniu, todėl reikalauja iš žmogaus pusės jo prigimties jėgų įkinkymo ir įtempimo. Šiuo narsumu pagrįstą veikimą galėtume palyginti rašymui. Raštu išreikštos mintys nėra nei rankos, nei plunksnos padarinys, bet proto, o vis vien ir ranka ir plunksna turi dirbti, kad tos mintys būtų parašytos. Panašiai yra ir su antgamtiniu narsumu. Visa žmogaus prigimtis būna jame įkinkyta ir įtempta veikimui, kaip kad ranka ir plunksna rašymui, bet veikimo turinys plaukia ne iš žemiškos prigimties, o tik iš dangiškosios.

Yra dar vienas narsumas, kuris plaukia iš Šv. Dvasios, ir kuris yra daug kilnesnės rūšies, negu pirmieji du. Anuodu reikalauja žmogiškosios prigimties įtempimo, nors to įtempimo priežastis abiejuose yra skirtinga; šis pastarasis tokio įtempimo nereikalauja. Jis taip apima žmogaus prigimtį ir taip ją traukia į didžiausius ir pavojingiausius darbus Dievo garbei, kad žmogui reiktų pavartoti visas savo jėgas, kad galėtų atsispirti tam traukimui ir tai vargiai ar pajėgtų atsispirti.

Tokio traukimo pavyzdį turime apaštaluose, kai jie įgavo šv. Dvasią. Jie Kristų pamilo ir buvo pasiryžę eiti paskui jį net ir į kalėjimą, turėjo, reiškia, antgamtinį nar-

sumą, bet kažko dar jiems trūko, kažkokia baimė laikė jiems užčiauptą burną, todėl nei vienu žodžiu nedrįso prasitarti kam nors apie savo Mokytoją. Tik štai šv. Dvasia nužengia ant jų. Pajunta staiga tokį karštą norą skelbti Kristų, kad užmiršta visiškai apie kokius nors pavojus, atidaro patalpas, kur jie buvo susirinkę, atidaro savo burnas ir skelbia Kristų tol, kol kvapo turi krūtinėje. Iš karto žydai stebėjosi ir manė juos esant saldaus vyno prisigėrusius, bet, pamatę kaip galingai veikia jų žodis į minias, šoko jų persekioti, plakti rykštėmis ir žudyti. Apaštalai nei kiek nesvyravo, nei kiek nebijojo tų persekiojimų, bet priešingai džiaugėsi, kad *"buvo rasti verti kentėti dėl Jėzaus vardo panieką"*, Apd. 5, 41. Žmogus paprastai bijo paniekos; jei dabar apaštalai ne tik nesibijo, bet džiaugiasi, tai tas džiaugsmas yra šv. Dvasios narsumo dovana.

Panašų narsumą mes sutinkame kiekvieno šventojo gyvenime, nes kiekvienas jų yra atlikęs tokius darbus, kurie savo didumu ir sunkumu viršija ir pirmąjį ir antrąjį narsumą, todėl niekad nebūtų išdrįsę imtis tų darbų, jei šv. Dvasia nebūtų jiems suteikusi visai kitokios rūšies narsumo. Šios rūšies narsumas yra suteikiamas kiekvienam žmogui kartu su pašvenčiamąja malone, bet pasirodo tik tada, kai žmogus pasiekia tam tikrą tobulybės laipsnį.

2. KETVIRTASIS PALAIMINIMAS ATITINKA ŠIĄ ŠV. DVASIOS DOVANĄ

Ketvirtasis palaiminimas šiaip skamba: *"Palaiminti, kurie alksta ir trokšta teisybės, nes jie bus pasotinti"*, Mato 5, 6. Išganytojas čia laimina tuos, kurie ieško dangaus karalystės ir jos teisingumo su tokiu karštumu, su kokiu išalkęs ir ištroškęs ieško maisto ir gėrimo.

Pažvelgę į šventųjų gyvenimus, į jų karštą veiklumą Dievo tarnyboje, rasime, kad jie labai yra panašūs į tuos, kurie išalkę ieško maisto, ir ištroškę ieško gėrimo. Kaip šie pastarieji apie nieką nemąsto, apie nieką nekalba, o tik apie

savo vidaus karštį, kuris juos degina ir verčia ieškoti užgesinimo, taip ir šventieji neturėjo kitokių minčių ir troškimų, o tik tuos, kurie siekia Dievo karalystės praplatinimo žemėje. Šv. Povilas sako laikęs visa nuostoliu kilniam pažinimui Viešpaties Jėzaus Kristaus. Dėl jo jis išsižadėjęs visa ko ir laikęs lyg mėšlu, kad tik laimėtų Kristų (Pilyp. 3, 8).

Kitoje vietoje tautų apaštalas dėsto šventųjų narsumą, kuriuo jie pakėlė didžiausius sunkumus ir nugalėjo nenugalimas kliūtis: *"Tikėjimu,* sako, *nugalėjo karalystes, darė teisybę, laimėjo pažadus, sučiaupė liūtų nasrus, užgesė ugnies smarkumą, ištrūko nuo kalavijo ašmenų, silpni pasidarė stiprūs, buvo karžygiai kovoje, nugalėjo karines svetimųjų stovyklas... Kiti buvo kankinti, nepriimdami išlaisvinimo, kad rastų geresnį prisikėlimą. Kiti vėl prityrė pasityčiojimų ir plakimų, be to, dar pančių ir kalėjimų, buvo akmenimis užmušti, piūklu perpiauti, gundyti, mirė kalaviju nukirsti, klaidžiojo apsidengę avių ir ožkų kailiais, kentėjo stoką, buvo prislėgti, suvarginti, tie, kurių pasaulis nebuvo vertas, klaidžiojo tyruose, kalnuose, lindynėse ir žemės urvuose"*, Žyd. 11, 33—38. Toji galybė, kuria jie visa tai iškentėjo, pakėlė ir nugalėjo, plaukė jiems ne iš kur kitur, kaip tik iš šv. Dvasios narsumo dovanos, kuri kėlė juose tą patį karštį, kurį paprastai sukelia išalkimas ir ištroškimas žemiškoje žmogaus prigimtyje, teisingai tad ir yra prilyginti prie išalkusių ir ištroškusių.

Kiekvienos galybės išvystymas suteikia galiūnui tam tikro malonumo, kuris gali būti pavadintas tos galybės vaisiumi. To malonumo suteikia ir šv. Dvasios narsumo dovana, kantrumo ir neskubumo pavidale, nes šventieji tomis kančiomis nebuvo stumiami į desperaciją, bet į tam tikrą malonumą, kad, vykdydami Dievo valią, ruošia sau vainiką danguje.

Koks yra mūsų narsumas Dievo karalystės darbuose ir su kokiu ūpu visa priimame.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, sunki ir pavojinga yra ke-

lionė į dangų, nes skaitlingi ir galingi priešai tyko pakeliui mus užpulti, apiplėšti tas gėrybes, kurias esi mums suteikęs, ir padaryti kelionę nebeįvykdomą. Tyko pirmiausia šėtonas, amžinas gundytojas ir suvedžiotojas, kuris nuolat gundydamas ir žudydamas žmones įgijo nepaprastą gudrumą ir gundymo mokslą. Tyko paskui pasaulis su savo monais, kuris sau garbe laiko atitraukti nuo Tavęs Tavo tarnus. Jei negali to padaryti savo viliojimais, tuomet sukelia atvirą Tavo tarnų persekiojimą, kad tik pasiektų savo tikslą. Tyko mus ir mūsų pagedusi prigimtis, kuriai siauras ir aštrus kelias į dangų atrodo nebepakenčiamas ir nebepakeliamas. Tie mūsų priešai ypatingai yra pavojingi tuo, kad mes jų nematome, dažnai juos laikome visai nesančiais, o jei kurie ir laikome esančiais, tai ne taip pavojingais, kaip kad dvasiški vadovai mus įspėja. Daugeliui atrodo, kad šėtono visai nėra, nes jo nemato savo akimis, kad pragaras yra tik silpnos ir neapšviestos vaizduotės padarinys, todėl nereikia bijotis nei vieno, nei kito, nei kreipti dėmesio į pavojus, kurie iš tos pusės eina. Tokios nuotaikos žmonės, Viešpatie, atrodo labai narsūs, bet jų narsumas yra lygus mažo vaiko narsumui, kuris ima į rankas gyvatę, nesuprasdamas pavojaus: nėra tai narsumas, bet kvailumas. Tokie narsuoliai dažniausia žūva tuose pavojuose, kurių sakosi nebijąs. Neįvertiname ir tų pavojų, kurie eina iš pasaulio. Nors Tavo Sūnus mus įspėjo, kad pasaulio kunigaikštis yra šėtonas ir kad jis yra jau pasmerktas, nors Tavo Sūnaus mylimiausias apaštalas mums draudė mylėti pasaulį, nes kas jį myli, tame nėra Tavo meilės, mes vis vien nepaisome tų įspėjimų, nelaikome pasaulio pavojingu mūsų išganymui, artinamės prie jo, užmezgame su juo bičiulystes, lankome jo pasilinksminimo ir pasigrožėjimo vietas ir taip nejučiomis užsikrečiame jo pažiūromis, jo šūkiais, jo madomis, prarandame pamaži dangiškųjų gėrybių skonį ir atsiduriame pražūties kelyje. Panašiai atsitinka ir su tais pavojais, kurie eina iš kūno pusės. Apsvaiginti pasaulio šūkių kad

nereikia kūno marinti ir varžyti, kad priešingai reikią jam duoti daugiau patogumų ir laisvės, užmirštame Tavo Sūnaus ir jo šventų pasekėjų pavyzdžius, leidžiame kūnui įsigalėti, užvaldyti dvasią, paimti ją dvasiškon vergijon ir įstumti ją baisiausian dvasiškan skurdan, kurį seka ir amžinas skurdas kitame pasauly. Mūsų tad išganymo priešai, Viešpatie, yra labai dideli ir pavojingi, o dar pavojingesni būna, kai imame manyti, kad jie yra labai maži arba kad jų visai nėra. Suteik tad, Viešpatie, mums šviesos, kad mes pamatytume statomas mūsų išganymui pinkles, o pamatę, kad jų neišsigąstume, bet drąsiai stotume į kovą su jomis. Tiesa, mūsų priešai daug kartų yra galingesni už mus, todėl, palikti sau vieni, niekad jų neįveiktume, bet, jausdami Tavo galybę, kuri stovi už mūsų pečių ir veikia drauge su mumis, jau nesibijosime eiti į tą kovą, kuri užtikrina pergalę, kaip kad nesibijojo apaštalai nei žydų, nei pagonų.

Pasižadame, Viešpatie, prieš visą pasaulį viešai išpažinti Tavo Sūnų, kad ir Tavo Sūnus mus išpažintų angelams ir šventiesiems.

APIE SUSIVALDYMĄ

Lapkričio 7 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime pirmąją nuodėmę, kuri įvyko dėl susivaldymo stokos: "Moteriškė matė, kad medis buvo geras valgyti, ir gražus akims, ir meilus pasižiūrėti; ir ėmė iš jo vaisių, ir suvalgė, ir davė savo vyrui, ir jis valgė", Prad. 3, 6.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad pagydytų mūsų geidulius ir padėtų mums juos suvaldyti, kad jie nesuklaidintų mūsų kelionėje į amžinybę, kaip kad suklaidino pirmuosius tėvus, kaip kad suklaidina ir šiandien šio pasaulio mėgėjus.

MĄSTYMAS

1. REIKIA VALDYTIS

Kainas, mūsų pirmųjų tėvų sūnus, pamatęs, kad Abelio, jo brolio, auka yra Dievui maloni ir priimtina, o jo paties atmesta, pajuto skausmą ir pradėjo nekęsti savo brolio, kaip to skausmo priežasties. Laikui bėgant ta neapykanta nei kiek nemažėjo, bet didėjo. Pagaliau priėjo prie to, kad pradėjo mąstyti apie brolio nužudymą. Tada Dievas prakalbėjo į jį, įspėdamas, kad susivaldytų: *"Po tavimi,* sako, *tebūna jo pageidimas* (noras nužudyti) *ir tu turi juo viešpatauti"*, Prad. 4, 7. Kainas nepaklausė Dievo įspėjimo, leido neapykantai įsigalėti ir išaugti iki to laipsnio, kad jis jos negalėjo sutramdyti, išvedė savo brolį į laukus ir nužudė, užsitarnaudamas pirmojo žmogžudžio vardą visame pasaulyje.

Bet štai kitas pavyzdys. Apaštalas Judas, šalia daugelio dorybių, dėl kurių Išganytojas jį pakvietė apaštalu, turėjo mažą silpnybę: buvo prisirišęs prie pinigų. Pradžioje tas prisirišimas neturėjo būti didelis, nes neatkreipė niekieno dėmesio į save, o apaštalai, matydami Jude tam tikrus ekonominius gabumus, padarė jį mažos savo šeimynėlės iždininku, o gal ir jis pats pasisiūlė savo silpnybės vedamas. Iždininko rūpesčiai, susidėję su širdies silpnybe, taip užvaldė nelaimingojo apaštalo mintis, kad jose nebuvo vietos kitoms mintims. Jis, tiesa, lygiomis su kitais apaštalais klausė Kristaus dėstymų, bet jie praskambėdavo pro jo ausis, nepajudinę nei jo minties, nei jo širdies. O čia į jo maišelį patekdavo kas kart daugiau aukų ir kurstydavo jo silpnybę. Praėjo trys metai. Visi apaštalai augo Dievo meilėje, kas kart jautė didesnį prisirišimą prie savo Mokytojo ir jo skelbiamojo mokslo, tik ne apaštalas Judas, jis ėjo priešinga kryptimi: jis tiek atšalo savo pašaukimui, o įkaito godume, kad nutarė jai paskirti viską: ir savo sąžinę, ir savo išganymą. Kadangi nuodėmė niekad niekam nėra suteikusi laimės, nesuteikė jos ir Judui. Pardavęs savo Mokytoją ir

pamatęs savo niekšystę, savižudybe užbaigė savo žemą gyvenimą.

Tie pavyzdžiai mums sako, kad nei vienas žmogus negimsta nei šventas, nei prakeiktas, o tik laikui bėgant tokiais virsta: vieni, ugdydami šventumo ir dorybių kibirkštėlę, kurią Dievo gailestingumas sėja į kiekvieno žmogaus širdį, pasidaro šventi, kiti, nevaldydami savęs ir ugdydami kurią nors silpnybę, pasidaro prakeikti. Šv. Teresė, didžioji Ispanijos rašytoja, sako, kad Dievas jai parodęs vietą pragare, į kurią būtų patekusi, jei savo jaunystėje nebūtų prašalinusi kažkurios pagundos, kuri net neatrodė ir labai nuodėminga.

Reikia tad valdytis, nes nevaldomi geiduliai ir kitos silpnybės nestovi vietoje, bet auga ir nustelbia žmoguje visa, kas jame yra gera, apima visą žmogų, kaip gaisras namą, ir padaro iš jo pražūties sūnų.

2. GEIDULIŲ PAGEDIMAS

Geiduliai yra tam tikras jausmų sujudimas, kai vaizduojamės ką gera, ar bloga. Kai vaizduojamės ką gera, jaučiame malonumo ir džiaugsmo, o jei ką bloga — nusiminimo ir skausmo.

Iš prigimties geiduliai nėra nei geri, nei blogi. Jie yra Dievo duoti kūniškoms gėrybėms patarnauti, jas surasti ir jas apginti, nes tų gėrybių reikia kūnui. Jei tos gėrybės tinka kūnui, kūnas jaučia malonumą, jei netinka, kūnas jaučia skausmą ir verčia žmogų jų šalintis, jas mesti ir ieškoti kitų.

Geiduliai, kaip matome, yra duoti kūniškam pamėgimui, jo meilei apginti. Šiuo atžvilgiu jie yra panašūs į karaliaus sosto sargybą. Sargybiniams nesvarbu, kas sėdi soste, jų pareiga yra jį ginti. Jei soste sėdi karalius, jie gina jį visu pasišventimu; bet jei blogas, jie gins ir tą su tokiu pat pasišventimu, kaip ir gerą, nes, būdami visiškoje karaliaus valdžioje, jie priklauso nuo jo ir tik jo įsakymus

vykdo. Gero tad žmogaus yra geri ir geiduliai, o blogo — blogi, nes vieno meilės soste sėdi gera meilė, kito — bloga.

Kol žmogus buvo be nuodėmės, kūnas visiškai atsidavęs tarnavo dvasiai, o dvasia Dievui. Meilės soste sėdėjo šventa meilė, todėl ir geiduliai buvo šventi, nes gynė šventą meilę. Jie taip klausė dvasios, kad niekad jai neprieštaravo, todėl ir žmogus neturėjo jokio vargo su jais. Rojuje, pvz., pirmieji tėvai buvo be jokio drabužio ir to visai nejautė, kaip kad nejaučia nuogumo maži kūdikėliai.

Nuodėmei įvykus viskas pasikeitė. Dvasia, atsisakydama klausyti Dievo, prarado tą jėgą, kurią turėjo iš Dievo. Kūnas, pajutęs dvasios silpnumą, atsisakė tarnauti dvasiai, meilės soste atsisėdo kūniškumas, kuriam geiduliai ir pradėjo tarnauti.

Tą geidulių tarnybą kūniškumui, o dvasiai prieštaravimą pirmieji tėvai tuojau pajuto, nes, pamatę, kad nuogi, pradėjo dangstytis ir slapstytis. Kai Dievas pašaukė Adomą ir paklausė, kur esąs, jis atsiliepė: *"Aš išgirdau Tavo balsą sode ir nusigandau, kadangi esu nuogas ir pasislėpiau"*, Prad. 3, 10. *"Kas tau nurodė,* klausia jo toliau Viešpats, *kad tu nuogas? Rasi tu valgei iš medžio, iš kurio aš tau įsakiau nevalgyti"*, Prad. 3, 11.

Pažiūrėkime dabar, koks yra skirtumas tarp tų geidulių, kurie veikia žmoguje ir tų, kurie veikia gyvuliuose, kad suprastume, kodėl gyvuliai sekdami savo geidulius neklaidingai suranda, kas gera, o išvengia, kas bloga, o žmogus priešingai užtraukia sau didžiausias nelaimes, sunkiausias ligas ir mirtį.

Gyvulių geiduliai buvo skirti tarnauti vien kūno gerovei, nes gyvuliai neturi dvasios, todėl gavo iš Dievo tam tikrą galybę ir tobulumą, kad gerai patarnautų, juk Dievo darbuose negali būti netobulumų. Gyvuliai nėra nusidėję, todėl nėra pagadinę Dievo dovanos, jie ja naudosis tokia, kokia ji yra išėjusi iš Dievo rankų.

Žmogaus geiduliai buvo skirti tarnauti dvasiai, o tik

per dvasią ir kūnui. Nuodėmei įvykus, dvasia nustojo tvarkiusi geidulius, nes prarado tam tikslui reikiamą galybę. Geiduliai, netekę valdomosios ir varžomosios jėgos, pasidarė laisvi ir išsiliejo, kaip išsilieja skystis indui sudužus, kuriame jis buvo laikomas. Tokie geiduliai nustojo tarnavę ir kūnui, todėl kas ima pildyti jų reikalavimus, sugadina kūno sveikatą, užsitraukia biauriausias ligas ir mirtį. Norint tad pradėti žmogiškai gyventi ir išvengti visų tų nelaimių, reikia suvaržyti geidulius ir atiduoti juos dvasios valdžion. Tam tikslui ir ragina šv. Povilas tikinčiuosius savo pavyzdžiu ,sakydamas: *"Aš baudžiau savo kūną ir stengiuos pavergti, kad kartais, kitiems skelbęs, pats nepasidaryčiau peiktinas"*, 1 Kor. 9, 27. Kas tai daro, gydo geidulius ir lavina susivaldymą.

3. SUSIVALDYMO RŪŠYS

Kai žmogus suserga kokia liga, šaukiasi gydytojo. Tas, ištyręs ligą, nustato ligoniui, ką jis turi valgyti, o ko ne, kiek ilsėtis, kiek vaikščioti, kiek ir ką veikti, žodžiu, ligonį tam tikrai suvaržo; to suvaržymo jis turi laikytis, jei nori būti sveikas.

Panašaus suvaržymo reikia ir sveikam žmogui, nes jei nevaržys savo geidulių, o leis jiems laisvai veikti, praras savo sveikatą, o paskui ir gyvybę. Tas suvaržymas, kuris padeda žmogui išsaugoti savo prigimtį sveikatoje ir žmoniškume, vadinasi prigimties susivaldymo dorybe.

Bet yra ir kitas susivaldymas, kurį deda žmogui Bažnyčia, rengdama jį į amžinąjį gyvenimą danguje, kuris daugiau reikalauja iš žmogaus, negu gydytojų suvaržymai, yra tai antgamtinė susivaldymo dorybė.

Pirmasis susivaldymas turi tikslo padėti žmogui žmoniškai gyventi žemėje, apsaugoti nuo ligų ir kitų nelaimių. Antrasis nori kiek galint daugiau suvaržyti kūno reikalus, kad dvasia turėtų daugiau laiko ir laisvės prisirinkti turtų dangaus karalystei.

Atsižvelgdami į tuos pavojus, į kuriuos mus stumia nesuvaržyti jausmai bei geiduliai, varginkime savo kūną ir imkime jį į nelaisvę, kad nesutrukdytų mums kelionės į laimingą amžinybę.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, kas atsitiko, kad Tavo dovanos eina mums į nenaudą, kad jos mus klaidina ir atitraukia nuo Tavęs? Nejaugi davei mums akį, kad ji besigėrėdama šio pasaulio gražumais, užuot kėlusi mūsų širdį prie Tavęs, ją atitrauktų nuo Tavęs ir pririštų prie žemės? Argi, suteikdamas mums ausį, uoslę, gomurį, palytėjimą ir kitus jausmus, norėjai padaryti iš jų mums pinkles, kad, jose įstrigę, negalėtume nueiti pas Tave? Argi gali būti Tavo darbuose suvedžiojimo ir apgaulės? O būtų, jei būtum paslėpęs savo dovanose mirtį vietoje gyvybės, pražūtį vietoj išganymo. Lygindami, Viešpatie, žmogų su neprotingais sutvėrimais, kuriems esi suteikęs tas pačias akis, ausis, uoslę, gomurį, palytėjimą ir kitus jausmus ir palinkimus, randame didelį skirtumą tarp jų ir žmogaus Tavo dovanų pasekose. Kuomet neprotingi sutvėrimai, sekdami savo palinkimus ir jausmus, suranda kas jiems yra gera, palaiko savo gyvybę ir apsaugoja savo veislę nuo išnykimo, žmogus, panašiai darydamas, susilaukia visiškai priešingų pasekmių: jis suardo savo sveikatą, užsitraukia ligas, kurios trumpina jam gyvenimą, ir ne tik jam, bet ir ištisoms šeimoms ir tautoms, kurios, neprotingų sutvėrimų pavyzdžiu, pradeda vadovautis vien įgimtais jausmais ir geiduliais. Argi būtum norėjęs nuskriausti žmogų, suteikdamas jam blogesnes gyvenimo sąlygas negu neprotingiems sutvėrimams? Jei geri tėvai neskriaudžia savo vaikelių, tai kaip, Viešpatie, Tu būtum norėjęs nuskriausti žmogų, kuris yra Tavo vaikelis, o Tu geriausias iš visų tėvų? Taigi nenuskriaudei žmogaus, o tik jį išaukštinai. Tu suteikei jam daugiau gėrybių, negu jo protas siekia, todėl, nesuprasdamas jų kaip mažas vaikelis, nemoka jų branginti ir Tau už jas dėkoti. Jeigu šiandien mus klaidina mūsų geiduliai, jei

veda ne į Tave, bet tolina nuo Tavęs, ne iš Tavęs eina toji nelaimė, bet iš nuodėmės, o ją ne Tu sutvėrei, mes ją susiieškojome ir ja užnuodijome visą savo prigimtį. Tu buvai sutvarkęs, kad visi mūsų pojūčiai, geiduliai ir jausmai tarnautų dvasios reikalams. Jie vykdė tą Tavo sutvarkymą, ir vykdė su tokiu uolumu ir griežtumu, kad nė vienas jų nesipriešino dvasiai, nekėlė joje jokių pagundų, nedarė netvarkos, todėl žmogus galėjo jais pasitikėti ir jų pasiklausti, kas jam yra gera, o kas bloga tuose dalykuose, kurie jiems prilygsta, ir kurie stovi žemiau proto. Nuodėmei įvykus, viskas pasikeitė: dvasia neteko tos galybės, kurią pirmiau turėjo, todėl nustojo varžiusi geidulius, kaip varžė pirma. Tie vėl, netekę reikiamų varžtų, išsilaisvino ir išsiliejo, kaip, indui sudužus, pasilieja skystis. Šiandien jau negalime jais pasitikėti, nes jie mus klaidina, traukdami mus žemėn ir visokin kūniškuman daugiau, negu reikia, todėl tie, kurie jais pasitiki ir duoda jiems laisvę, veikiai praranda sveikatą, gyvybę ir visą žmoniškumą. Gyvuliai nenusidėjo, todėl nėra pagadinę savo geidulių, jie juos turi tokius, kokie yra išėję iš Tavo rankos, todėl gali jais naudotis ir neklaidingai surasti, kas jiems gera, o kas bloga, o mes ne. Ateik tad, Viešpatie, mums į pagalbą, apšviesk mums protą, kad aiškiai suprastume, kad geiduliai mus klaidina ir veda į pražūtį, ko nesupranta didelė žmonijos dauguma, ypatingai šio pasaulio mėgėjai. Įpilk į mūsų žaizdas alyvos ir vyno, nugabenk į viešbutį, kad ten būdami atgautume pilną sveikatą, tokią, kokią turėjome, kai išėjome iš Tavo rankų.

Pasižadame, Viešpatie, padaryti sau kokį apsimarinimą, kad pradėtume išsiveržti iš kūno ir jo geidulių vergijos.

APIE GĖDOS JAUSMĄ

Lapkričio 8 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas mus įspėja, kas mus laukia jo teisme, jei mes jo gėdysimės, gyvendami žemėje: "Kas,

sako gėdysis manęs ir mano žodžių, to gėdysis žmogaus Sūnus atėjęs savo Tėvo ir šventųjų angelų didenybėje", Luko 9, 26.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad gėdytumės ne evangelijos, kuri yra kvailystė pasaulio akyse, bet tų darbų, kurie užtraukia mums nešlovę ir pažeminimą Dievo akyse.

MĄSTYMAS

1. GĖDA YRA JAUSMAS

Visiems yra žinomas faktas, kad su vienais darbais žmonės slepiasi, nori, kad jų niekas nematytų, su kitais, priešingai, nori išeiti viešumon, nori pasirodyti visų akyse, jausdami, kad jie jų neužgaus, bet žadins pasigėrėjimą.

Viešumon nori išeiti su tais, kurie yra garbingi, kurie daugumos nuomonėje žmogaus nežemina, bet aukština, suteikia jam tam tikrą grožį. Apsivilkęs, pvz., gražiais drabužiais mėgsta pasirodyti viešumoje, nes žino, kad gražus drabužis visiems patinka ir puošia tą, kuris jį nešioja.

Slapstosi žmonės su savo darbais dėl įvairių priežasčių, ne visi dėl tų pačių. Šventieji slapstėsi su savo gerais darbais, nes norėjo išvengti garbės ir aukštinimų žmonėse. Jie gerai žinojo, kad visokie pagyrimai ir pagarsėjimai augina ir tenkina mumyse tuštybę ir išdidumą, o šias ydas jie kaip tik norėjo išnaikinti savyje, todėl ir vengė tų dalykų, kurie jas maitino ir stiprino.

Piktadariai slapstosi su savo piktais darbais, nes bijo bausmių už juos, bet už tai giriasi ir didžiuojasi savųjų tarpe, žinodami, kad savieji nepasipiktins, o pagirs juos.

Valstybių ir draugijų tarnautojai slepia savo darbus, nes, išnešdami juos viešumon, galėtų pakenkti valstybei ar draugijai.

Bet dar yra viena priežastis, dėl kurios žmonės slapstosi su savo darbais ir ypatybėmis, tai pažeminimas. Yra darbų ir ypatybių, kurios aukština žmogų, bet yra ir tokių,

kurios jį žemina. kelia tam tikrą nepasitenkinimą ir pasibiaurėjimą. Apsivilkęs, pvz., nešvariu ir sudėvėtu drabužiu nenori eiti į garbingą susirinkimą, kur visi yra pasipuošę gražiais drabužiais, nes žino, kad bus palaikytas visų žemiausiu, anot apaštalo Jokūbo prasitarimo: *"Jei į jūsų susirinkimą įeina žmogus, turįs aukso žiedą, skaisčiais rūbais, įeina taip pat ir beturtis suteptu apdaru ir jūs žiūrite į tą, kurs apsivilkęs puikiais rūbais ir jam sakote: Tu sėskis čia gražiai, o beturčiui sakote: Tu stovėk tenai, arba sėskis prie mano pakojo!"*, Jok. 2, 2—3. Todėl daug žmonių neina šventą dieną į bažnyčią, nes neturi išeiginių drabužių, bijosi susilaukti iš tų pusės žeminančių žvilgsnių, kurie gražiai apsitaisę.

Tai, ką daro žmogui drabužis, daro jam ir jo darbai bei ypatybės, arba jį aukština žmonių akyse, arba žemina. Jeigu tad kam tenka padaryti kokį žeminantį darbą dvasios ar kūno srityje, kristi kokion ydon, jaučia norą slėptis ir saugotis, kad kas nepamatytų. Net jeigu žmogus paslydęs parkrinta, skubiai keliasi ir dairosi, ar kas nematė, nes jam būtų labai nemalonu, jei kas pamatytų ir pašieptų.

Tas tad jausmas, kuris atsiranda žmoguje, kai kas pamato jo ydas, silpnybes, ar netinkamus darbus ir yra gėdos jausmas. Jis yra girtinas, bet nesudaro dorybės, nes yra tik jausmas. Jis yra grynai žmogiškas jausmas, nes gyvuliai jo neturi, gyvuliai yra tikri begėdžiai, tačiau ne ta prasme, kaip kad sakome: žmogus begėdis, nes žmogui gėda yra reikalinga, ji jį apsaugoja nuo daugelio paklydimų. Visai kitokie būtų žmonių santykiai, jie būtų daug blogesni, jei išnyktų gėdos jausmas, kuris atsirado dar rojuje, tuojau po nuodėmės. Tą jausmą Dievas patvirtino ir pagerbė, suteikdamas pirmiesiems žmonėms gyvulių kailių drabužius. *"Viešpats Dievas,* sako Pradžios knyga, *padarė taip pat Adomui ir jo pačiai kailinius apdarus ir juodu jais apvilko"*, Prad. 3, 21.

Gėdos jausmas yra taip senas ir platus, kaip sena ir

plati yra visa žmonija: jį randame mažiausiai kultūringose padermėse ,kurias vadiname laukinėmis. Jis yra brangintinas, nes skiria žmogų nuo gyvulio, todėl žmogiškumo ir žmoniškumo vardu reikia griežčiausiai smerkti tų šios gadynės kultūrininkų pastangas, kurie nori panaikinti ir užtrinti žmoguje gėdos jausmą, nes, tai darydami, jie ne tik užtrina skirtumą tarp žmogaus ir gyvulio, bet iš žmogaus padaro gyvulį visame jo elgesyje, o tai nekelia žmogaus aukštyn, bet stumia jį žemyn, kaip kad psalmė ir sako: *"Žmogus, būdamas šlovėje, nesupranta; jis prilygsta proto neturintiems galvijams ir darosi į juos panašus"*, Ps. 48, 21.

2. KAS NETURI GĖDOS JAUSMO?

Gėda, kaip matėme, yra tam tikras jausmas, kuris kyla dėl kokio nešvaraus ar negarbingo darbo, ar kokios žeminančios ydos, kas tad neturi tokių darbų ar ydų, tas neturi ir gėdos.

Tokių darbų neturi pirmiausia maži vaikeliai, todėl neturi ir gėdos. Jeigu ir turėtų, tai nesigėdytų, nes, neturėdami proto, prilygsta neprotingiems sutvėrimams, kuriuose negali kilti gėda.

Šlykščių ir negarbingų darbų niekad nedaro geri ir tobuli žmonės, todėl niekad nėra reikalo jiems kaisti ir gėdytis, nėra reikalo pergyventi gėdos jausmo, nes nėra priežasties, kuri keltų juose tą jausmą. Jis juose glūdi kitų dorybių pavidale, todėl greitai sukiltų ir skaudžiai vargintų, jeigu tobuliems žmonėms atsitiktų koks negarbingas darbas.

Neturi gėdos ir piktadariai, nes neskaito savo piktadarybių žeminančiais ir negarbingais darbais, kaip kad Patarlių knyga pastebi, sakydama: *"Nedorėlis, įpuolęs į nuodėmių gilybę, nieku tai verčia"*, Pat. 18, 3.

Čia tai turės sunkiai atsakyti pas Dievą spauda, kuri, aprašinėdama įvairias piktadarybes, užuot jas smerkusi ir gėdinusi piktadarius, kelia aukštyn gabumus, kuriais vedini

piktadariai atliko savo darbus. Tuo būdu užtrina žmonėse supratimą, kas yra garbinga, o kas negarbinga ir skatina piktadarybei tuos, kurie stovi kryžkelėje, nori garbės, bet nežino kur jos ieškoti.

Seni žmonės turi daug silpnybių, bet jų nesigėdi, nes jų silpnybės plaukia iš senatvės, o ji neišvengiama, todėl nedaro gėdos. Jei jiems atsitiktų koks žeminantis darbas, gėdytųsi, jei dorai ir nekaltai gyveno, o jeigu blogai, kaip Babilonijos teisėjai, kurie norėjo nužudyti nekaltą Susaną, nesigėdytų, kaip kad nesigėdi piktadariai.

3. GERA IR BLOGA GĖDA

Kad yra gera ir bloga gėda, patvirtina mums pats Išganytojas, sakydamas: *"Kas gėdysis manęs ir mano žodžių, to gėdysis žmogaus Sūnus atėjęs savo Tėvo ir šventųjų angelų didybėje"*, Luko 9, 26. Yra tad žmonių, kurie gėdisi Kristaus, jo žodžių, jo Bažnyčios, bet už tai nesigėdi daugelio biauriausių ištvirkimų, kurie tikrai žemina žmogų. Apie tokią gėdą kalba ir šv. Augustinas savo Išpažinimų knygoje. Patekęs pagoniškoje mokykloje į pagedusių moksleivių tarpą, norėjo ne tik susilyginti su jais ištvirkime, bet ir pralenkti juos, kad sulauktų jų pagyrimo, bet negalėjo, todėl buvo labai nepatenkintas ir gėdijosi.

Panašios gėdos nemažai rasime ir šiandien. Štai vyras kaip milžinas, nesibijąs nieko, pasiryžęs, rodos, stoti į kovą su visu pasauliu, o čia bijo pakelti kepurę eidamas pro bažnyčią, bijo persižegnoti sėsdamas už stalo, bijo paimti į ranką katalikišką laikraštį ar knygą ir pasirodyti viešumoje, bijo perspėti klystantį, bijo sudrausti burnotoją ir apginti Dievo vardą, Kristaus ir jo Bažnyčios garbę, nes gėda jam bus prieš tuos, kurie jį laiko dideliu ir garbingu.

Tokiems gręsia didelis ne tik amžinos pražūties pavojus, nes Kristus žada tokių gėdytis, kai ateis savo Tėvo ir šventųjų angelų didenybėje, bet ir šioje žemėje yra pavojus įpulti į didžiausias begėdystes. Nusikreipę nuo Dievo, jie

turi prarasti ir žmoniškumo mastą, nes visas žmoniškumas eina iš Dievo. Praradę žmoniškumo mastą, jie nebegali atskirti, kas dera, o kas nedera žmogui, todėl, geidulių vedami, įkrinta į tokias baisias begėdystes, kad šaukia į dangų keršto. Tokiomis begėdystėmis buvo užtrauktas tvanas ant žemės, ugnis ir siera ant Sodomos ir Gomoros; o ir šiandien būna užtraukiamos įvairios Dievo bausmės ir nepagydomos ligos už tuos pačius darbus.

Patikrinkime visas savo baimes ir pažiūrėkime, ko mes labiausiai bijome ir gėdinamės, ir pastebėję kokią netvarką, skubėkime viską atitaisyti, nes nuo žmonių galime pasislėpti, o nuo Dievo ne, todėl rūpinkimės gėdintis tų dalykų, kurie užtraukia negarbę Dievuje labiau, negu tų, kurie užtraukia negarbę žmonėse.

ŠIRDIES ŽODIS. Mėgstame, Viešpatie, rodytis pasauliui su savo gerais darbais, mėgstame klausytis pagyrimų ir aukštinimų, bet slepiamės su tais, kurie yra negarbingi pasaulio akyse, kuriuos jis pašiepia, iš kurių jis tyčiojasi. Kadangi pasaulio dvasia priešinga yra Tavo Dvasiai, todėl dažnai atsitinka, kad tie, kurie nori įtikti pasauliui, susilaukti jo pagyrimų, priversti yra dirbti tokius darbus, kurie yra negarbingi ir žeminantys Tavo akyse, teisingai tad tautų apaštalas sako: *"Jei dar norėčiau įtikti žmonėms, aš nebūčiau Kristaus tarnas"*, Gal. 1, 10. Bet, Viešpatie, kaip maža yra žmonių, kurie nori būti ištikimi Tavo Sūnaus tarnai, kurie nesibijo eiti paskui jį ir nešti jo apjuoką, kaip kad nešė apaštalai. Kaip didelė buvo ta apjuoka, kuriai statė save apaštalai, eidami paskui Tavo Sūnų, liudija šv. Povilas, sakydamas: *"Man rodosi, kad Dievas pastatė mus, apaštalus, kaip paskučiausius, kaip mirčiai paskirtus. Iš mūsų juk pasidarė stebalas pasauliui, angelams ir žmonėms. Mes esame paiki dėl Kristaus...; mes silpni..., mes negarbingi. Iki šiai valandai mes alkstame ir trokštame, esame pliki, kumščiais mušami, neturime tikros vietos ir vargstame, dirbdami savo rankomis. Mes esame keikiami... esame per-*

sekiojami ir kenčiame; mums piktžodžiauja...; pasidarėme lyg šio pasaulio išmatos, visų sąšlavos iki šiolei", 1 Kor. 4, 9—13. Kokią apjuoką kentė Tavo Sūnus, tokia teko kęsti po jo ir apaštalams. Jis buvo *"kirminas, o ne žmogus, žmonių pasityčiojimas ir liaudies atmata"*, Ps. 21, 7. Tokiais buvo laikomi ir apaštalai, nes pagal Tavo Sūnaus žodžius *"Mokytinis nėra aukštesnis už mokytoją, nei tarnas už savo valdovą. Gana mokytiniui būti, kaip jo mokytojas, ir tarnui, kaip jo valdovas. Jei jie šeimynos tėvą vadino Beelzebubu, juogi labiau jo namiškius!"*, Mato 10, 24—25. Kadangi žmogus bijo persekiojimų ir apjuokos, todėl daug žmonių bijo eiti paskui Tavo Sūnų, gėdisi išpažinti jį pasaulio akivaizdoje, kad nesusilauktų persekiojimų ir tos apjuokos. Net daugelis tų pačių katalikų, kurie per šventąjį krikštą yra išsižadėję velnio ir visos jo puikybės, yra išpažinę Tavo Sūnų ir pasižadėję eiti paskui jį, užaugę, nevykdo savo pažadų, dedasi su jo priešininkais bedieviais, priklauso prie jų draugijų, remia jų spaudą, skaitydami jų knygas ir laikraščius, o gėdisi pasirodyti viešumoje su katalikiškais raštais, gėdisi išpažinti Tavo Sūnų. Nelaimingi, jie užmiršta, ką jiems yra pažadėjęs Tavo Sūnus, sakydamas: *"Kas gėdysis manęs ir mano žodžių, to gėdysis žmogaus Sūnus, atėjęs savo Tėvo ir šventųjų angelų didenybėje"*, Luko 9, 26. Be tos nelaimės, kuri juos laukia paskutiniame teisme, juos paliečia visa eilė kitų čia, žemėje, kurias aprašinėja šv. Povilas savo laiške romėnams. Gėdydamies Tavęs, jie praranda pamaži tą žmoniškumą, kuris plaukia iš Tavęs, o praradę žmoniškumą, įpuola į tokias begėdystes, kurias sunku net ir išvardinti, nes sutepa kalbančiojo lūpas ir klausančiojo ausis. Apsaugok tad, Viešpatie, mus nuo tokių nelaimių, neleisk, kad mes kada nors gėdytumės Tavo vardo ar jo užsigintume ir prarastume tą gėdos jausmą, kuris aukština žmogų, o kurį praradusieji nupuola žemiau už gyvulius ir verčia Tave bausti, kaip kad nubaudei visą žemę tvanu, Sodomą ir Gomorą siera ir ugnimi.

Pasižadame, Viešpatie, išpažinti Tave žmonių akivaizdoje ir saugotis tų darbų, kurie reiškia gėdos jausmo mažėjimą.

APIE PADORUMĄ

Lapkričio 9 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas, ragindamas korintiečius prie padorumo, pareiškia, kad tai, ką jis įsako, yra ne jo, bet Viešpaties įsakymai. "Jei, sako, kas tariasi esąs pranašas ar Dvasia apdovanotasis, tepažįsta, kad tai, ką aš jums rašau, yra Viešpaties įsakymai... Visa tebūnie daroma padoriai ir tvarkingai," Kor. 14, 37-40.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad mes įvykdytume tą jo įsakymą, kurį jis paskelbė per šv. Povilą, kad padorumas ir tvarka matytųsi visame mūsų elgesyje.

MĄSTYMAS

1. PADORUMAS AUKŠTINA ŽMOGŲ

Žmogus išėjo iš Dievo rankų didelis ir garbingas, nes buvo sutvertas pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Kadangi Dievas valdo visą pasaulį, todėl ir žmogus turėjo gauti kokios nors valdžios, kad išsaugotų savyje Dievo paveikslą ir panašumą. Tuo tikslu Dievas jam suteikė valdžios visai žemei ir joje esantiems tvariniams, sakydamas: *"Pripildykite žemę ir ją paverkite, ir viešpataukite jūros žuvimis ir dangaus paukščiais ir visais gyvuliais, kurie kruta ant žemės"*, Prad. 1, 28.

Jei dabar žmogus nevykdo to įsakymo, jei užuot valdęs gyvulius ir visa, kas kruta ant žemės, ima juos garbinti, lenktis prieš juos ir laikyti juos savo viršininkais, skaudžiai užgauna Dievą, nes teršia savyje jo paveiksą, darydamas iš savęs ne Dievo, bet gyvulio panašumą, kaip kad šv. Povilas ir sako: *"Jie pamainė nemaraus Dievo garbę maraus žmo-*

gaus, net paukščių, keturkojų ir slankiojančių gyvių paveikslo panašumu", Rom. 1, 23.

Tą pačią klaidą padarė ir bedieviškoji šių laikų kultūra. Praradusi skirtumo tarp gera ir bloga pajautimą, ji pasiūlė savo pasekėjams kreiptis į gyvulius ir juose ieškoti savo gyvenimui taisyklių.

Pagal tas taisykles tikėjimas pasidarė nereikalingas, nes ir gyvuliai jo neturi. Moterystė esanti žmonių pramanyta, todėl reikėtų ją panaikinti, nes jos neturi gyvuliai. Gyvuliai nedėvi drabužių, neturi gėdos, neturėtų drabužių nešioti ir žmonės, turėtų panaikinti savyje gėdos jausmą ir vaikščioti be drabužių, kaip gyvuliai. Gyvulio gražumas išimtinai priklauso nuo jo kūno gražumo, todėl daromos yra gyvulių parodos, ir kas išstato parodai gražesnį gyvulį, brangesnę gauna dovaną. Panašios parodos yra daromos ir su žmonėmis: išrenkamos gražiausios moterys ir merginos, ir pusnuogės viešai statomos, kad susirinkusi publika išspręstų, kuri jų yra gražiausia ir kuri verta brangiausios dovanos.

Tokie bedieviškosios kultūros veiksmai be galo žemina žmogų, nes panaikina tarp jo ir gyvulio tą skirtumą, kurį Dievas jam davė, ir kuriuo seka visas žmogaus didumas ir garbingumas.

Norėdami tad išaukštinti žmogų, neturime jo gretinti su gyvuliu, bet su Dievu, neturime jame ugdyti gyvuliškų ypatybių, bet dieviškąsias, neturime jam duoti mokytoju gyvulio, bet patį Dievą.

Kad gyvuliškosios ypatybės ir jomis paremtas elgesys nedaro žmogui garbės, jaučia tai kiekvienas sveikas žmožmogus, todėl užsigauna, jei kas jį palygina gyvuliui; gėdisi, kai reikia aprūpinti tuos kūno reikalus, kuriuos jis turi bendrus su gyvuliais; jis slepiasi su jais nuo žmonių akių. Tie darbai, kurie artina žmogų su gyvuliu ir laikomi nepadorūs, netinkami žmogui ,jų žmogus gėdisi ir slepiasi. O tie, kurie skiria žmogų nuo gyvulio, kurie pabrėžia jo vir-

šenybę, laikomi padorūs, tinkami, todėl su jais žmogus ir nesislepia, priešingai nori su jais pasirodyti visų akyse.

Vaikščioti tad be drabužio, kaip kad gyvuliai daro, naikinti moterystę, daryti žmogaus kūno parodas yra nepadorus dalykas, žmogui netinkamas, jį žeminantis. Toji dorybė, kuri neleidžia žmogui panašiai elgtis, kuri žadina jame gėdos jausmą panašių darbų akivaizdoje, nukaitina jo veidą ir yra padorumo dorybė. Ji nei kiek nežemina žmogaus, nereiškia silpnumo, bet jį aukština, pripažindama jam aukštesnę kilmę ir pašaukimą, negu gyvuliams.

2. PADORUMAS PUOŠIA ŽMOGŲ

Visi mėgstame gražius daiktus, nors ne visi suprantame, iš ko gražumas susideda ir kokios ypatybės padaro daiktą gražų. Žiūrėdami tačiau į įvairius gražumynus, pastebime, kad kiekvienas daiktas turi savotišką gražumą, visiškai skirtingą nuo kitų daiktų gražumo. Kitoks yra žvaigždėto dangaus gražumas, o kitoks žemės; kitoks žiemos, o kitoks vasaros; kitoks augalų, o kitoks vabalų; kitoks gyvulių, o kitoks žmonių. Visi tie gražumai sueina į tam tikras ypatybes, kurios derinasi su daikto esme, darydamas jį pilnesnį ir tobulesnį. Sveikas, pvz., gyvulys daug gražesnis, negu palieęęs, nes sveikata puošia kiekvieną gyvą daiktą. Medis vasarą daug gražesnis, negu žiemą ar rudenį, nes žali lapai, kuriais jis yra pasipuošęs, daug geriau išreiškia medžio turtą, gyvybę, negu sausos ar plikos šakos.

Jei dabar pažvelgsime į žmogų, rasime jame vietos dvejopam grožiui: kūniškajam ir dvasiškajam. Kūniškąjį grožį sudaro sveikata, sąnarių proporcingumas ir lankstumas, drabužiai ir visi kiti panašūs pagražinimai; dvasiškąjį — proto ir valios ypatybės: mokslai ir dorybės.

Kadangi kūniškasis gražumas pirmiausia ir greičiausia krinta į akis, todėl šio pasaulio sūnūs ir dukterys labiausia juo ir rūpinasi, nekartą visiškai užmiršdami dvasiškojo gražumo reikalavimus. Ne retenybė tad sutikti žmones gražius kūnu, bet biaurius dvasia.

Toks gražumas neteikia žmogui garbės, nes stato jį žemiau už lauko žoles. *"Įsižiūrėkite,* sako Išganytojas, *į lauko lelijas, kaip jos auga; jos nesidarbuoja ir neverpia; tačiau aš sakau jums, kad ir Saliamonas visoje savo garbėje nebuvo taip apsivilkęs, kaip viena iš jų"*, Mato 6, 29. Jeigu tad net Saliamonas negalėjo prilygti savo drabužiais lauko lelijoms, reiškia, kad žmogaus galybė, jo didenybė ir puošnumas glūdi ne drabužiuose, ne kūno ypatybėse, bet dvasioje ir tose dvasios ypatybėse, kurios dangsto jo kūniškumą, o pabrėžia ir kelia aikštėn jo dvasiškumą, pabrėžia tuos turtus ir tas gėrybes, kuriomis jis išsiskiria iš visų žemesniųjų sutvėrimų tarpo.

Tokią pareigą atlieka padorumas. Jis liepia žmogui saugotis visokio nešvarumo, visokios šlykštybės: ar kalboje, ar elgesyje, ar drabužyje, nes tie visi dalykai pabrėžia žmogaus kūniškumą, jo panašumą į gyvulius, o slepia ir dangsto jo dvasiškumą, kuris juk yra visokios tobulybės pamatas ir šaltinis.

Kad padorumas gražina žmogų, liudija ir žmonių kalba, nes joje padorumas ir gražumas dažnai yra vartojami vienai ir tai pačiai minčiai išreikšti. Padorus elgesys reiškia gražų elgesį. Motinėlė, norėdama atpratinti vaikelį nuo nepadoraus elgesio, sako jam: "taip nedaryk, negražu". Padorumas tad ir gražumas jai rodosi viena.

3. PADORUMAS TEIKIA NAUDOS IR MALONUMO

Kadangi padorumas liepia žmogui elgtis pagal žmogišką protingą prigimtį, o ne pagal pagadintą ir gyvulišką, nenuostabu, kad ji teikia daug naudos ir malonumo. Teikia daug naudos, nes, tenkindama prigimties pageidavimus, augina ją ir tobulina, kaip maistas, patenkindamas vidurių norus, augina ir sveikatoje laiko visą kūną. Teikia daug malonumo, nes darbai, kurie atitinka prigimtį, teikia jai ne tik naudos, bet ir malonumo. Sveikas, pvz., maistas yra ne tik naudingas, bet ir skanus; gražūs vaizdai, gražūs garsai,

kilnios mintys, gilūs mokslai yra ne tik naudingi, bet ir malonūs dalykai, todėl žmonės uoliai jų ir ieško, o suradę džiaugiasi. Panašiai yra ir su padorumu, todėl tie, kurie gyvena padoriai, daug daugiau turi naudos ir malonumo gyvenime, negu tie, kurie gyvena nepadoriai.

Tiesa, malonumo teikia ir nuodėmė, nes kitaip žmonės nenusidėtų, bet tas malonumas yra nepastovus ir trumpas, o kas labiausia jis baigiasi skausmu, nes didina žmogiškosios prigimties žaizdas. Šv. Raštas pilnas yra įspėjimų, kad nedorybė neteikia džiaugsmo ir laimės, bet pražūtį. *"Aš mačiau,* sako psalmininkas, *bedievį labai išaukštintą, ir iškeltą, kaip Libano kedrai. Ir praėjau, o štai jo nebebuvo; aš ieškojau jo, ir neberandu jo vietos"*, Ps. 36, 35—36. Panašiai atsitinka ir su nepadoriais elgesiais, jie ardo žmogaus gyvenimą iki nesuardo jo visiškai. Tvanas, Sodomos ir Gomoros ir kitų panašių miestų likimas, nepadorūs teatrai ir paveikslai turėtų mus pakankamai įtikinti, kaip žalingas yra nepadorumas. Prašykime Viešpaties padorumo dorybės, ja pasidarysime tikri Dievo vaikeliai.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelį grožio pamėgimą suteikei mūsų akims, todėl noriai jos gėrisi, žiūrėdamos į gražius daiktus. Pataikaudami savo akims, mėgstame nešioti gražius drabužius, statyti gražius namus, Tavo garbei statyti gražias bažnyčias, jose matyti gražias apeigas. Net kasdieniniame gyvenime mėgstame matyti tą grožį, todėl civilizuotos tautos pasirūpino surasti tam tikras taisykles kaip vaikščioti, kaip kalbėti, kaip sėdėti prie stalo, žodžiu, kaip elgtis kiekvienoje gyvenimo aplinkybėje, kad pasirodytume esą ne bet kaip, o tik gražiai išauginti, priklausą kultūringų žmonių skaičiui. Tačiau, Viešpatie, šalia kūniško gražumo, kuris veria mūsų akį, yra ir kitas, dvasiškas gražumas, kurį mato tik nekalto žmogaus akis ir kurį jaučia tik jo širdis. Jei pažvelgsime į šventųjų paveikslus, į nekaltų žmonių, į mažų vaikelių veidus, pamatysime juose, jei patys esame nekalti, ypatingą grožį, kuris traukia mūsų

akis, o jis labai skiriasi nuo to grožio, kurio taip trokšta ir kuriuo taip didžiuojasi šio pasaulio sūnūs ir dukterys. Kadangi Tu, Viešpatie, esi nekaltumo šaltinis, todėl nereikia stebėtis, kad esi pamėgęs ypatingu būdu tą dvasišką gražumą. Gali tad žmogus apsivilkti gražiausiais drabužiais, gali sau užsidėti ant galvos aukso vainiką, bet jis nepatiks Tavo akims, jei neturės dvasiško grožio. Jis nepatiks ir nei vieno doro žmogaus akims, nes negalės paslėpti to dvasiško purvo, kuris veržiasi iš jo dvasios ir deda savo antspaudą ant jo veido, o tas purvas teršia žmogų ir pripildo pasibiaurėjimu iš šalies žiūrinčiojo akis. Kadangi, Viešpatie, mes norime patikti, todėl labai norime žinoti, iš ko susideda dvasiškas grožis ,kad galėtume juo pasipuošti. Tyrinėdami gamtą, randame, kad kiekvieno daikto gražumas priklauso nuo tų ypatingų dovanų, kurias Tu jam esi suteikęs, o kurios jį išskiria iš visų kitų Tavo tvarinių tarpo ir aukščiau už juos stato. Viena tokių dovanų yra gyvybė. Ji išskiria gyvus daiktus iš negyvų tarpo ir stato juos aukščiau už negyvus. Gyva, pvz., gėlė daug yra gražesnė už sudžiūvusią; gyvas gyvulys gražesnis už nudvėsusį; gyvas žmogus gražesnis už numirusį. Bet ir gyvybės nėra lygios: vienos yra aukštesnės, kitos žemesnės, gyvulio gyvybė yra aukštesnė už augalų gyvybę, žmogaus yra aukštesnė už gyvulio. Tą skirtumą tarp įvairių gyvybių sudaro vėl Tavo ypatingos dovanos: aukštesniosios turi tai, ko neturi žemesniosios, todėl ir skiriasi nuo pastarųjų. Žmogus skiriasi nuo gyvulio tuo, kad turi dvasią, kurios neturi kiti gyviai, todėl visas žmogaus didumas ir garbingumas plaukia ne iš to, ką jis turi bendra su kitais gyviais, bet iš to, ką jis turi skirtingo, o tai yra dvasia, gi dvasioje protas. Juo tad labiau žmogus savo gyvenimu skiriasi nuo gyvulio, o artinasi prie dvasios pasaulio, juo jis gražesnis ir garbingesnis, ir juo labiau artinasi prie gyvulio, labiau save žemina ir teršia. Suteik tad mums, Viešpatie, tą dvasišką gražumą, kuris Tau patinka, suteik tą dorybę ,kuri varžo mumyse tai, ką

bendra turime su gyvuliais, o išaugink mumyse tai, ką bendra turime su angelais ir šventaisiais.

Pasižadame, Viešpatie, padoriai praleisti šią dieną ir nedaryti nieko, kas terštų mūsų grožį Tavo akyse, pasižadame laikytis padorumo taisyklių.

APIE SUSILAIKYMĄ VALGYME ARBA ABSTINENCIJĄ

Lapkričio 10 d.

1. ĮŽANGA. Klausykime Išganytojo žodžių, kuriais mus įspėjo, kad saugotumės apsirijimo: "Žiūrėkite, sako, savęs, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsunkitos apsirijimu", Luko 21, 34.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tas jo Sūnaus įspėjimas nuolat skambėtų mūsų ausyse ir primintų mums pareigą susilaikyti valgyme, ypatingai kai atsisėdame prie stalo, gausiai valgiais apkrauto, arba kai pamatome skanėsius, kurie patinka mūsų gomuriui.

MĄSTYMAS

1. VALGYMO TIKSLAS

Dievas, pripildęs žemę visokiais gyviais, davė jiems pareigą maitintis ir tuo būdu išsaugoti savo gyvybę. Nuo tos pareigos nebuvo atleistas ir žmogus, visų gyvių viešpats ir valdovas, todėl Dievas skyrė maistą ir pirmiesiems tėvams, sakydamas: *"Štai aš judum daviau visokią žolę ant žemės, turinčią sėklą, ir visus medžius, turinčius savyje savo rūšies sėklą, kad būtų penas judviem, ir visiems žemės gyvuliams, ir visiems dangaus paukščiams, ir visiems krutantiems ant žemės, kuriuose yra gyvybės dvasia, kad turėtų ko ėsti"*, Prad. 1, 29—30.

Valgymas, kaip matome, nėra tik nuodėmei įvykus atsiradęs reikalas, bet paties Dievo sudaryta priemonė gyvybei išlaikyti, teisingai tad yra pasakyta, kad valgome, idant gyventume, o ne gyvename, kad valgytume. Kitaip sakant,

valgymas nėra gyvenimo tikslas, o tik viena iš daugelio apsaugų, kurios apsaugoja žmogaus gyvenimą žemėje nuo sunykimo. Jei kas, eidamas kokiais nors sumetimais, atsisakytų valgyti ir tuo pakenktų savo gyvybei, negalėtų būti pagirtas, nes laužytų Dievo valią.

Kadangi gyvybė yra ne vienos rūšies, o tik daugelio, įvairių laipsnių, įvairios tobulybės, todėl ir maistas, kuris gaivina tas gyvybes, turi būti įvairus, pagal gyvybę turi derintis ir maistas, juo gyvybė yra tobulesnė, juo tobulesnis turi būti ir maistas.

Tobuliausia gyvybė yra ta, kuri buvo pas Dievą danguje ir mums apsireiškė, kurią atnešė mums iš dangaus mūsų Išganytojas. Kadangi kiekviena gyvybė turi maitintis ir tai tokiu maistu, kokio reikalauja jos prigimtis, todėl ir dangiškoji gyvybė pareikalavo dangiško maisto. Tą dangišką maistą mes ir turime Švenčiausiame Sakramente, kuris yra ne kas kita, kaip tik duona, atnešta iš dangaus. *"Aš esu gyvoji duona, kurs iš dangaus nužengiau"*, atsako Išganytojas žydams, kurie teiravosi apie duoną suteikiančią amžiną gyvenimą (Jono 6, 51).

Kad tarp valgio ir gyvybės yra ryšys, pastebėjo tautos jau žiloje senovėje, todėl ėmė gamintis šventų valgių, manydamos, kad valgis gali net šventumą suteikti. Buvo tai klaidingas manymas, nes valgis nekuria gyvybės, o tik palaiko esamąją. Galime pilti numirėliui į burną geriausius valgius, vis vien jis negalės jų priimti ir būti gyvas, nes neturi gyvybės, kuri tuos valgius suviršKintų. Todėl net šv. Komunija negali žmogaus padaryti šventu, jei jis yra nekrikštytas arba mirtinos nuodėmės stovyje, jei, reiškia, neturi tos gyvybės, kuriai išlaikyti ir gaivinti yra skirta dangiškoji duona.

Iš kitos vėl pusės gyvybė negali išsilaikyti, jei nėra maitinama. *"Jei nevalgysite,* sako Išganytojas, *žmogaus Sūnaus kūno ir negersite jo kraujo, neturėsite savyje gyvenimo"*, Jono 6, 54. Čia Išganytojas kalba apie tos gyvybės

išlaikymą, kurią mes gauname per šv. krikštą, tačiau jo žodis tinka ir žemiškai gyvybei, jei nebus maitinama, negalės išsilaikyti, todėl jis pats atėjo valgąs ir geriąs, kad suteiktų mums savo pavyzdžiu tikrą ir neklaidingą pamokymą šiuo klausimu (Mato 11, 19).

2. VALGYMO KLAIDOS

Dievo neapsakomas gerumas pridėjo malonumą toms pareigoms, kurios gyviams yra būtinos, kad ne vien reikalo, bet ir malonumo traukiami lengviau ir griežčiau jas vykdytų. Reikalingas, pvz., yra miegas. Kiekvienas jam lengvai atsiduoda ne vien dėlto, kad jo reikia, bet ir dėlto, kad yra saldus.

Panašiai Dievo gerumas sutaisė ir valgius. Įvairiam maistui jis pridėjo skanumą, kuris traukte trauktų į save tuos gyvius, kurie jų yra reikalingi, kad maitinimosi pareiga būtų lengviau vykdoma. Bet čia ir prasideda prasilenkimas su tuo tikslu, kurį Dievas skyrė valgymui, būtent gyvybės išlaikymą. Išminties knyga sako, o ir griežčiausi mokslų tyrinėtojai tai patvirtina, kad Dievas viską sutvarkė, *"žiūrėdamas saiko, ir skaitliaus, ir švarumo"* (Išm. 11, 21). Taigi jis nustatė ir maistą kiekvienai gyvybei, žiūrėdamas saiko, skaitliaus ir švarumo. Jei dabar kas nesilaiko Dievo nustatytos tvarkos, jei kas peržengia ir saiką, ir skaitlių, ir švarumą maiste, tas kenkia savo gyvybei, tas nusikalsta Dievui, kuris yra tikras mūsų gyvybės savininkas.

Gyvuliai negali nusikalsti šiuo atžvilgiu, nes jie turi instinktą, kuris jiems pasako, kada ir kokio maisto jiems pakanka.

Kitaip yra su žmogum. Instinkto vietoje jis turi protą, kuris jam turi pasakyti kada, ko ir kiek valgyti, kad valgymas neštų tą naudą, kuriai jis yra daromas. Tačiau žmogus, valgymo malonumo traukiamas, neklauso proto taisyklių, puola prie valgio gyvulišku smarkumu, prisivalgo

daugiau negu reikia ir tuo būdu kenkia savo gyvybei. Visi rūpesčiai ir visos pastangos yra dedamos, kad skaniau ir sočiau pavalgytų. Tuo būdu gyvenama, kad valgytų, o ne valgoma, kad gyventų, valgymas pasidaro gyvenimo dievaitis. Apie tokius šv. Povilas kalba, sakydamas: *"Jų galas pražuvimas, jų dievas yra pilvas"*, Pilyp. 3, 19.

Penkeriopu būdu nusikalstama susilaikymo valgyme dorybei: 1. Kada valgoma ne savo laiku. 2. Valgoma daugiau negu reikia. 3. Ieškoma brangių valgių. 4. Reikalaujama ypatingo prirengimo. 5. Valgoma su dideliu godumu. Kas tad nori nenusikalsti prieš susilaikymo dorybę, turi dažnai daryti sąžinės sąskaitą tik paminėtais punktais.

3. APSIRIJIMO DUKTERYS

Apsirijimss kenkia visam žmogui, todėl kenkia ir jo dvasiai ir jo kūnui. Penkerios yra apsirijimo dukterys.

1. Proto atbukimas. Mąstydamas nuolat apie skanius valgius ir jų malonumus, protas įsigyja šioje srityje tam tikro patyrimo ir jautrumo, bet už tai pasidaro visiškai nejautrus ir atbukęs mokslo ir išminties dalykams, todėl išminčius ir sako: *"Aš nutariau atitraukti savo kūną nuo vyno, kad pakelčiau savo sielą į išmintį ir kad išvengčiau paikumo"*, Pamoks. 2, 3.

2. Paikas linksmumas. Linksmas būna žmogus, kai gauna tai, ko troško. Jei troško kilnių dalykų ir juos gavo, linksmumas aukština žmogų. O jei troško paikų, paikas pasidaro ir linksmumas. Taip linksminasi ir gyvuliai, išėję pavasarį žolėn.

3. Gausus šnekėjimas. Gili upė ramiai teka, negili labai verda ir sūkuriuoja. Panašiai yra ir su žmogumi. Gilus ir protingas žmogus mažai kalba, jis tylus, kaip ta gili upė. Paviršutinis nuolat skamba, nes nori pripildyti savo dvasios tuštumą, kurią jame sukuria atbukęs protas.

4. Žemas juokavimas. Tuščios mintys, nerimtos kal-

bos labai lengvai gimdo žemus ir nepadorius juokavimus, kurie paprastai ir vyrauja lėbautojų sueigose.

5. Nešvarumas. Maistu perpildytas kūnas nepajėgia išsaugoti švarumo, todėl visokios rūšies susitepimai ir nešvarumai teršia lėbautojų kūnus. Tuo būdu ne vien jų dvasia, bet ir kūnas darosi visokio purvo sandėlis, neveltui tad evangelijoje paminėtas lėbautojas pateko po mirties į pragarą.

Patikrinkime mintimis savo elgesį valgant svečiuose, prie stalo skanumynais papuošto, ir žiūrėkime ar nesame peržengę Dievo duotų taisyklių. O jeigu taip, atsiprašykime ir pasiryžkime dažniau apsimarinti.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelis yra svetingumo pažymys, kai svečias sodinamas prie rūpestingai paruošto stalo, su pilna laisve naudotis visomis gėrybėmis, kurios tik jam patinka. Tokį svetingumą parodė karalius Asverus, kai pakvietė į savo rūmus žymiausius savo karalystės kunigaikščius, viršininkus ir tarnus. Jis nevertė nenorinčius, bet kiekvienam paliko laisvę imti, ko jis norėjo. Tas karaliaus Asvero vaišingumas, Viešpatie, yra ne kas kita, o tik silpnas to vaišingumo paveikslas, kurį Tu rodai visai žmonijai. Tu suteikei šiai žemei tiek gėrybių, kad jų pilnai pakanka ne vienam kitam karaliui pasivaišinti su savo kunigaikščiais, bet visam pasauliui, visiems gyviams, kokie tik slankioja žeme, ar plaukioja vandenyse, ar lekioja ore. Visi jie laukia maisto iš Tavo rankų, teisingai tad psalmė sako, kad *"visų akys turi vilties Tavyje, Viešpatie, ir Tu duodi jiems maisto tinkamu metu. Tu atveri savo ranką ir pasotini visa, kas gyva, palaiminimu"*, Ps. 144, 15. Bet žmogui, Viešpatie, suteikei ypatingą palaiminimą. Tu jam atidavei visas šios žemės gėrybes, pridėdamas laisvę naudotis jomis ligi sočiai. Taip elgiasi tik labai svetingas šeimininkas, kuris nori pavaišinti sau brangų svečią, arba meilingas tėvas, kuris nuoširdžiai dalinasi savo gėrybėmis su savo vaikeliais. Tačiau kaip jūra, nors ir labai plati, turi savo kran-

tus, kuriuose laikosi jos vandenys, taip ir žmogaus laisvė naudotis Tavo gėrybėmis turi savo ribas, kurių negalima peržengti neužgaunant Tavęs, kaip vaišingo šeimininko ir gerojo Tėvo. Tos ribos, Viešpatie, tai mūsų dvasiška ir kūniška gerovė, o pagaliau Tavo garbė, kurią mes turime Tau atiduoti, būdami sveiki dvasia ir kūnu. Bet mes, atsidūrę Tavo gėrybių akivaizdoje, dažnai nepaisome jokių ribų ir elgiamės taip, kaip kad pasielgė mūsų pirmoji motina Jieva rojuje. Pamačiusi, kad *"medis buvo geras valgyti, ir gražus akims, ir meilus pažiūrėti, ėmė iš jo ir valgė, nepaisydama, kad laužo Tavo įsakymą, užsitraukia kentėjimus, ligas ir mirtį ir tai ne tik sau, bet visiems savo ainiams"* (Prad. 3, 6). Panašias nelaimes ir mes sau užsitraukiame, kai valgome daugiau, negu reikia, ne savo laiku, kai ieškome brangių valgių, pagamintų su ypatingu rūpestingumu; kai puolame prie jų su ypatingu godumu, darydami iš savęs neprotingo sutvėrimo paveikslą, o užtrindami Tavąjį, pagal kurį esi mus sutvėręs. Tu kalbi į mus sąžinės balsu, šventųjų pavyzdžiais, ypatingai savo vienatinio Sūnaus žodžiais ir darbais, šventos motinos Bažnyčios įsakymais, o vis vien lengviau pasiduodame kūno traukimams, negu Tavo įsakymų grasinimams. Pastatyk tad, Viešpatie, sargybą prie mūsų burnos ir vartus aplink mūsų lūpas, neduok mūsų širdžiai pakrypti į piktus dalykus, neleisk ieškoti pateisinimo mūsų nesusivaldymui, padėk mums naudotis šiuo pasauliu taip, kaip kad pataria šv. Povilas, sakydamas: *"kurie naudojasi šiuo pasauliu, kaip kad nesinaudotų, nes šio pasaulio išvaizda praeina"*, 1 Kor. 7, 31.

Pasižadame šiandien padaryti kokį apsimarinimą valgyme.

APIE BLAIVYBĘ

Lapkričio 11 d.

1. ĮŽANGA. Apaštalas šv. Petras įspėja tikinčiuosius, kad būtų blaivūs, kad galėtų atsispirti šėtono pagundoms. „Būkite, sako, blaivūs ir budėkite, nes jūsų priešininkas velnias aplink eina, kaip krokiąs liūtas, jieškodamas, ką prarytų", 1 Petro, 5, 8.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad nenuleistume niekais apaštalo įspėjimo, kad visuomet turėtume prieš akis tą pavojų, kuris mums grėsia iš svaiginančių gėrimų pusės, nes jie yra piktosios dvasios talkininkai žmonių gundyme.

MĄSTYMAS

1. SVAIGINANČIŲ GĖRIMŲ VARTOJIMAS NĖRA UŽDRAUSTAS

Šv. Augustinas gavėnios pradžioje įspėja tikinčiuosius, kad susilaikydami kaikurių valgių ar net gėrimų, darytų tai ne tuo tikslu, kad šventvagiškai smerktų Dievo sutvėrimą, bet kad susilaikytų iš dievotumo. Mat, šventojo laikais buvo smarkiai paplitusi manikiejų erezija, kuri laikė kai kurias medžiagas ne Dievo, bet piktosios dvasios padariniais. Todėl jis pareiškia, kad viskas yra iš Dievo, draudžiama tad smerkti ir velniui priskirti betkurį sutvėrimą, nes tai būtų šventvagiška klaida (Sermo 208).

Tas šventojo mokslas nėra jo paties išrastas, bet paimtas iš evangelijos. Pats Išganytojas atėjo valgąs ir geriąs, kaip kad pats apie save sako: *"Atėjo žmogaus Sūnus; jis valgo ir geria, ir jie sako: Štai žmogus rijūnas ir vyno gėrėjas"*, Mato 11, 18. Kitoje vietoje Išganytojas pareiškia, kad joks valgis ar gėrimas nesutepa žmogaus: *"Ne kas,* sako, *pro burną įeina, sutepa žmogų, bet kas išeina iš burnos, tai sutepa žmogų"*, Mato 15, 11. Pagaliau, vartojo vyno per paskutinę vakarienę ir įsteigė šv. Mišias su duona ir vynu. Kad tai buvo tikras, turįs alkoholio vynas, matosi iš Baž-

nyčios griežto įsakymo vartoti šv. Mišiose ne kitokį vyną, o tik su alkoholiu, natūraliai pasidariusiu iš vynuogių. Bažnyčia labai stropiai saugoja Kristaus palikimą, o ypatingai medžiagas, kurias patsai Išganytojas vartojo, steigdamas šv. sakramentus. Vynai be alkoholio pagal Bažnyčios mokslą yra visai nevartotini šv. Mišiose, o jei kas vartotų, gadintų šv. Mišias.

Svaigalai gali pasidaryti neleistini kaikuriems asmenims, atsižvelgiant į tam tikras aplinkybes, kuriose jie atsiduria. Vieniems jie neleistini dėl to, kad greit jiems pakenkia. Kitiems dėl įžado nevartoti svaigalų. Tretiems, kad negali susivaldyti, pradėję gerti nesusilaiko, kol proto nepameta. Tokiems vienintelis išsigelbėjimas neimti niekad svaigalų į burną. Ketvirtiesiems svaigalai neleistini dėl papiktinimo. Gali kas atsidurti tokiose aplinkybėse, kad mažiausias svaigalų kiekis gali sukelti papiktinimą, tuomet jau artimo meilė reikalauja susilaikyti nuo jų. *"Jei,* sako šv. Povilas, *valgis piktina mano brolį, tai aš nevalgysiu mėsos amžinai, kad nepapiktinčiau savo brolio"*, 1 Kor. 8, 13. Čia tautų apaštalas kalba apie mėsą, stabams paaukotą, ją galima valgyti. Bet jei brolis, silpnas tikėjime, pasipiktintų, manydamas, kad tokią mėsą valgąs dalyvauja stabų garbinime ir atsižada savo tikėjimo, reiktų nuo jos susilaikyti. Panašiai reikia pasielgti ir su svaigalų vartojimu, reikia nuo jų susilaikyti, jei galėtų sukelti brolių tarpe kokį papiktinimą.

2. GIRTYBĖS NUODĖMĖ

Girtybės blogumas glūdi ne tame, kad ji apsvaigina protą ir sustabdo jo veikimą, bet tame, kad ji, sustabdydama proto veikimą, kartu sukursto geidulius, kurie stumia žmogų veikti priešinga kryptimi, negu kad sveikas protas įsako. Kadangi Dievo, Bažnyčios ir valdžių įsakymai yra sveiko proto išraiška ir padariniai, todėl nusigėręs visuomet jaučia patraukimą laužyti ir Dievo, ir Bažnyčios, ir valdžių

įsakymus. Visiems yra žinomi įgėrusių palinkimai triukšmauti, kelti nesantaiką, muštis, keiktis, nešvariai kalbėti ir paleistuvauti, todėl šv. Povilas įspėja efeziečius prieš girtybę, sakydamas: *"Nepasigerkite vynu, kuriame yra ištvirkimas"*, Efez. 5, 18.

Girtybė, kaip matome, pagadina žmoguje du dalyku: aptemdo protą ir uždega geidulius veikti neprotinga kryptimi. Jos įtakoje žmogus pasidaro panašus į tą veikiančią mašiną, iš kurios iškrito žmogus, kuris ją valdė. Mašina turi jėgos ir važiuoja, bet neturi proto, todėl nežino, kur važiuoti. Pati savęs suvaldyti negali, todėl ir nukrypsta nuo tiesaus kelio į griovį.

Panašiai atsitinka ir su žmogumi. Jo geiduliai yra toji jėga, kuri varo mašiną. Bet kaip mašinai reikia žmogiškos rankos, taip ir geiduliams reikia valdymo iš proto pusės. Svaigalai aptemdo protą ir uždega geidulius, nenuostabu tad, kad apsvaigęs žmogus negali dirbti naudingai.

Dviejų rūšių žmonėms svaigalai sudaro ypatingą pavojų, būtent tiems, kurių pašaukimas yra dirbti protu kitų naudai ir tiems, kurių geiduliai iš prigimties yra karšti, svaigalų pakurstyti pasidaro nesuvaldomi. Vieniems ir kitiems blaivybė yra būtina gyvenimo sąlyga.

Prie pirmųjų priklauso karaliai, nes jie kitus valdo ir leidžia įstatymus; vyskupai, nes jie valdo Bažnyčią, skelbia Dievo žodį ir veda sielas į išganymą; seneliai, nes jie duoda patarimų jauniesiems. Jiems visiems šv. Raštas įsako blaivybę: *"Neduok karaliams, o Samueli, neduok karaliams vyno... kad kartais gerdami jie neužmirštų teisybės"*, sako Patarlių knyga (Pat. 31, 4). Kaip tas įsakymas yra išmintingas, liudija Erodo istorija, kuris, būdamas neblaiviam stovy, pasiuntė budelį į kalėjimą, kad nukirstų šv. Jonui galvą, nors anksčiau jį gerbė ir jo žodžių klausėsi. Šv. Povilas reikalauja blaivybės iš vyskupų ir senelių: *"Vyskupas,* sako, *turi būti blaivus"* (1 Timot. 3, 2). *"Tu kalbėk,* rašo Titui,

kas atitinka sveiką mokslą: seniams, kad būtų blaivūs", Tit. 2, 1—2.

Antrai žmonių rūšiai, kuriems svaigalai yra pavojingi, priklauso moterys ir jaunimas. Jų temperamentas iš prigimties jau yra gyvas ir karštas, o dėl to labai sunkiai suvaldomas. Kada būna svaigalų dar labiau įkaitintas, pasidaro visiškai nesuvaldomas, todėl net pagonys reikalavo blaivumo iš savo moterų ir labai smerkė tąsias, kurios nusikalsdavo blaivybei. Todėl šv. Povilas ir rašo savo laiške Titui ir Timotiejui, kad reikalautų blaivybės iš moterų ir iš jaunimo: *"Tu gi kalbėk... senelėms... kad nebūtų pasidavusios girtuokliavimui... kad mokytų jaunąsias... būti blaivias... Taip pat ragink jaunikaičius, kad būtų blaivūs"*, Tit. 2, 1—6.

Blogiausias dalykas girtybėje yra tas, kad ji apima žmogų nenugalimu troškimu gerti ir padaro iš jo tikrą Lozorių dvasioje. Pirmiausia numarina jo sąžinę. Girtuoklis ramia sąžine padarys didžiausią piktadarybę už svaigalus. Jis vogs, jis meluos, paleistuvaus, jis nužudys ir žmogų, jei jam bus pažadėta atlyginti svaigalais, kai jis neturi iš ko jų gauti. Kaip šeimos galva jis yra blogiausias vyras savo žmonai, blogiausias tėvas savo vaikams. Jo širdis nesusispaudžia gailestingumu, kai jo šeima badauja, neturi pastogės nei drabužių, jis vis vien atiduoda savo uždarbį svaigalams. Nereikia tad stebėtis, jeigu šv. Povilas sodina girtuoklį ant vieno suolo su didžiausiais piktadariais ir išskiria jį iš dangaus karalystės.

3. GIRTYBĖ NEPATEISINA NUODĖMĖS

Nevienas girtuoklis, pridaręs daug piktadaryščių neblaiviam stovyje, teisinasi tuo, kad buvo girtas, kad nežinojo, ką daro. Toks teisinimasis nepateisina jo darbų ir visiškai nesumažina nuodėmės Dievo akyse. Jeigu kam atsitiktų pasigerti netyčia arba pirmą kartą ir padaryti tokiame stovyje kokį netinkamą darbą, kaip kad atsitiko Nojui,

kuris pasigėrė, nežinodamas vyno smarkumo, galėtų būti pateisintas. Bet jeigu jam atsitinka dažnai pasigerti ir piktinti kitus tokiame stovyje, pateisinimo negali turėti. Iš patyrimo jis žinó, kaip jis elgiasi pasigėręs, todėl, jei jam tikrai rūpėtų nepadaryti daugiau panašių darbų, jis vengtų girtavimų, o jeigu nevengia, reiškia, nepaiso girtavimo pasekmių, todėl už jas turi ir atsakyti.

Yra vėl žmonių, kurie tyčia nusigeria, kad drąsiau jiems būtų piktus darbus daryti. Tokiose aplinkybėse nuodėmė nemažėja, bet didėja.

Girdėdami šv. Povilo grąsinimus, kad girtuokliai bus išskirti iš dangaus karalystės, bijokime tos ydos ir melskimės nuoširdžiai už nelaimingus girtybės kankinius.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, didelio pasigailėjimo yra vertas žmogus, kurs neteko Tavo dovanos regėjimo. Jis negali džiaugtis tais gražumais, kuriuos Tu tuo tikslu išbarstei po visą pasaulį, kad žmonės, juos stebėdami, kiltų prie Tavęs, tų gražumų Kūrėjo. Jis nemato skaisčios saulutės, o nei tų visų paveikslų, kuriuos ji piešia, kai teka ar leidžiasi. Jis nemato žvaigždėto dangaus, kuris visais amžiais ir visose tautose žadino žmonėse baimingą Tavęs pagarbą, todėl sunkiau jam pažinti Tave iš Tavo darbų. Taigi lengvai yra suprantamas tas graudus šauksmas, kuriuo šaukėsi pasigailėjimo aklasis sėdįs šalia kelio į Jeriką. Išgirdęs, kad pro šalį eina Tavo Sūnus, sušuko tardamas: *"Dovido Sūnau, Jėzau, pasigailėk manęs"*. Nors minia jį tildė, bet jis neklausė minios ir dar labiau šaukėsi pasigailėjimo, kad būtų pagydytas, kad atgautų regėjimą. Taip, regėjimas yra didelė Tavo dovana, visi ją brangina, ir niekas nenori pigiai jos išsižadėti. Tačiau, Viešpatie, didesnio pasigailėjimo yra vertas tas žmogus, kuris praranda savo dvasios rerėjimą protą. Kadangi daug daugiau dalykų galima apimti protu, negu pamatyti akimis, todėl, praradęs protą, padaro sau didesnį nuostolį, didesnių ir brangesnių gėrybių netenka, negu praradęs regėjimą. Šis pastarasis gali pasi-

klausti kitų žmonių, gali pasinaudoti jų akimis, bet anas negali to padaryti, negali pasinaudoti kitų žmonių protu, nes, praradęs savo protą, jau nebegali susisiekti su jais, neturi kuo priimti jų patarimų bei pamokinimų. Taigi didžiausio pasigailėjimo yra vertas žmogus, netekęs proto, bet tik tada, kai toji nelaimė ištinka jį be jo kaltės, be jo noro ir pritarimo, kaip kad atsitinka įvairiose ligose, paveldėjime ar kitokiuose gyvenimo bandymuose. Bet kada nelaimingasis pats užsitraukia tą nelaimę, o tai atsitinka vartojant svaigalus, tuomet jau ne pasigailėjimo, o tik bausmės pasidaro vertas. Teisingai tad šv. Povilas sodina girtuoklius ant vieno suolo su didžiausiais piktadariais ir grasina jiems amžinąja pražūtimi. *"Neklyskite,* sako, *nei paleistuviai, nei stabų garbintojai ..., nei vagys, nei godūs, nei girtuokliai, nei piktžodžiautojai, nei plėšikai nepaveldės dangaus karalystės"*, 1 Kor. 6, 10. Bet ypatingai, Viešpatie, blaivaus proto reikia tiems, kurie Tave atstovauja žemėje, kuriuos Tu pastatei, kad Tavo vardu valdytų kitus, duotų jiems pamokymų ir patarimų. Praradę blaivų protą per girtybę, jie duoda klaidingus įsakymus, kaip kad karalius Erodas, apsvaigęs vynu, davė įsakymą nukirsti šv. Jonui galvą, nors pirmiau, kol nebuvo vynu apsvaigintas, jį gerbė ir klausėsi jo kalbų. Gesink tad, Viešpatie, mumyse svaigalų troškimą, padėk mums atsiminti Tavo Sūnaus apaštalo įspėjimą, kad piktoji dvasia, kaip liūtas kriokiąs suka aplinkui kiekvieną mūsų, tykodamas mus praryti. Kol būsime blaivūs, kol turėsime aiškų ir šviesų protą, kol neleisime svaigalams uždegti savo geidulių, tol kriokiąs liūtas neturės mumyse talkininkų, tol jis mūsų nenugalės.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien melstis už tuos, kurie yra paskendę svaigaluose ir tuo būdu teikia progos šėtonui juos nugalėti.

APIE SKAISTYBĘ

Lapkričio 12 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime, kaip gėrisi skaistybe Išminties knyga, sakydama: "O, kaip gi graži nesutepta giminė su skaistumu, nes jos atmintis nemari, ir ji žinoma ir pas Dievą ir pas žmones. Kai ji yra čia, žmonės ją sekioja; trokšta jos, kai ji pasitraukia, ir apvainikuota triumfuoja per amžius laimėjus kovų be sutepimo užmokestį", Išm. 4, 1—2.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad pamiltume visa širdimi skaistybės dorybę, kad vengtume iš tolo visų tų minčių, žodžių ir darbų, kurie užgauna tą dorybę, o vengdami, kad užtarnautume jo Sūnaus palaiminimą: "Palaiminti tyros širdies, nes jie regės Dievą", Mato 5, 8.

MĄSTYMAS

1. KAS YRA SKAISTYBĖ

Skaistus yra daiktas, kai spindi, o spindėdamas veria mūsų akį ir teikia pasigėrėjimo. Atsitinka tai tada, kai daiktas ne tik spindi, bet kartu yra ir švarus. Skaistumui tad reikia dviejų dalykų: spindėjimo ir švarumo. Sakome, pvz., skaisčios žvaigždės, skaistus dangus, o sakome tai tada, kai nesimato jokio debesėlio ar miglų, kurios gadintų ir mažintų žvaigždžių spindėjimą. Tegul kokie rūkai aptraukia dangų, žvaigždės tuojau praranda savo gyvumą, pasidaro neaiškios, tarsi užmiegotos akys.

Panašų skaistumą ar neskaistumą galime rasti ir žmoguje. Kada kas apsivelka nauju ir gražiu drabužiu, atrodo skaisčiai, nes naujas drabužis yra ir švarus ir spindi. Kadangi skaistumas visiems patinka, todėl visi mėgsta nešioti gražius drabužius, ypatingai, kai reikia pasirodyti viešumoje. Tačiau tas skaistumas nėra žmogaus skaistumas, o tik drabužio, nes ne žmogus tikrumoje spindi, o tik drabužis.

Dauguma šio pasaulio sūnų ir dukterų tik tokį skaistumą ir turi ir tik tokiu tenkinasi, o tikro žmogiško skaistumo visai nesupranta ir juo nesirūpina. Kur tad glūdi tikras žmogiškas skaistumas, kuris labiau pagražina žmogų negu drabužis?

Žmogus turi kūną ir sielą, todėl čia, o ne kur kitur reikia ieškoti žmogiško skaistumo.

Siela yra skaisti, kol yra be nuodėmės, nes nuodėmė ją sutepa ir atima tą švarumą, kurio reikia skaistumui. Sielos skaistumą Bažnyčia žymi suteikdama per šv. krikštą baltą drabužį ir linkėdama, kad pakrikštytasis nuneštų jį nesuteptą į Viešpaties teismo vietą ir pasiektų amžinąjį gyvenimą, nes nieko sutepta neįeis į Dievo miestą.

Kūnas yra skaistus, kol nėra tarnavęs nuodėmei, arba, jeigu ir tarnavo, tai atgailos darbais yra nuplovęs nuodėmės nešvarumus.

Kad nuodėmė suteikia ir kūnui tam tikrą nešvarumą, matome ir iš kasdieninio gyvenimo pavyzdžių ir iš paties Dievo pareiškimo. Visi branginame ir aukštiname tuos daiktus, kurie yra tarnavę kilniems tikslams, todėl renkame šventųjų relikvijas, jų drabužius ir kitas reikmenis, į muziejus dedame plunksnas, kuriomis buvo pasirašytos tarptautinės sutartys. Iš kitos vėl pusės biaurimės tais, kurie yra tarnavę žemiems darbams, todėl nenorime net į ranką paimti peilio, kuriuo buvo žmogus nudurtas, ar virvės, kuria buvo pakartas, nors tai būtų buvęs ir piktadaris.

Panašų pasibiaurėjimą tik daug aukštesniame laipsnyje turi ir Dievas to kūno, kuris dalyvavo nuodėmėje, todėl jis negali žiūrėti į tas rankas, kurios ar tai svetimą kraują praliejo, ar tai svetimą turtą užgrobė. *"Kai jūs ištiesite savo rankas,* sako Viešpats žydams, *aš nugrįšiu nuo jūsų savo akis ir kai dauginsite savo maldas aš neišklausysiu, nes jūsų rankos pilnos kraujo"*, Iz. 1, 15. Gali tad piktadaris plauti savo rankas kokiais tik nori vandenimis, jos vis vien Dievo akyse yra nešvarios ir verčia Dievą nusikreipti nuo jų.

Pilotas, nuteisęs Kristų, irgi plovė savo rankas, bet jų nenuplovė, jos pasiliko suteptos Kristaus Krauju viso pasaulio akyse ir tokios pasiliks per amžius.

Iš visų nuodėmių, kuriose dalyvauja kūnas, labiausia jį sutepa ir padaro nepakenčiamą Dievo akims paleistuvystės nuodėmė, nes užtrina žmoguje visiškai Dievo paveikslą ir padaro gyvulio, anot psalmės pasakymo: *"Žmogus, būdamas šlovėje nesupranta; jis prilygsta proto neturintiems galvijams ir darosi į juos panašus"*, Ps. 48, 21.

Tiesa, gyvulys nėra biaurus Dievo akims, bet žmogus, Dievo paveikslas, virtęs gyvuliu, yra nepakenčiamas, todėl ir iššaukė Dievo gailestį, kad buvo žmogų sutvėręs, kai tas žmogus paskendo paleistuvystėje. Tvanas, Sodomos ir Gomoros likimas tegul mums liudija, kaip Dievas biaurisi paleistuvystės darbais.

Kas tad yra laisvas paleistuvystės darbų, ir ne vien darbų, bet minčių, paleistuvingų kalbų ir troškimų, kas yra suvaldęs savo kūno polinkius šiuo atžvilgiu, tas turi ypatingą gražumą ir Dievo ir gerų žmonių akyse. Tas ypatingas gražumas tai ir yra skaistybės dorybė. Ja gėrisi Išminties knyga, sakydama: *"O, kaip gi graži nesutepta giminė su skaistumu! nes jos atmintis nemari, ir ji žinoma ir pas Dievą, ir pas žmones"*, Išm. 4, 1.

2. PRIEMONĖS SKAISTYBEI IŠLAIKYTI

Pirmiausia, reikia skaistybę branginti. Kas jos nebrangina, tas labai lengvai stato ją pavojams ir nei nepasijunta, kaip greit ją praranda, nes tai labai lepi ir jautri gėlelė, kurią sušaldo kiekvienas šiaurės vėjo pūstelėjimas.

Kad galėtume branginti skaistybę tiek, kiek ji yra verta, prisiminkime tas baisias nelaimes, nuo kurių ji mus apsaugoja.

a. Apsaugoja pirmiausia nuo proto aptemimo. Paleistuvystės geidulys labai smarkiai veikia žmogaus smegenis ir vaizduotę, todėl kas jo nevaldo, praranda proto lakumą ir

prieina net prie visiškos beprotybės. Bepročių namuose rasime daug ligonių, kuriuos ten atvedė skaistybės nebranginimas. Saliamonas, žydų karalius, jaunatvėje buvo labai išmintingas, bet senatvėje prarado visą savo išmintį ir pradėjo garbinti stabus, nes paniekino skaistybę.

b. Antra, apsaugoja nuo sąžinės apmirimo. Žydų teisėjai Babilonijoje, nešvaraus geidulio apimti, prarado sąžinę, nustojo paisę gėdos ir Dievo įsakymų, darė neteisingus teismus, užmušinėjo nekaltus žmones, kol patys nebuvo pranašo Danieliaus sugauti meluojant ir nužudyti skaisčios Susanos byloje.

c. Trečia, apsaugoja nuo beprotiško poelgio. Gyvuliai neprotauja, kai siekia savo tikslų, bet puola į juos aklo instinkto traukiami, teisingai tad galima apie juos pasakyti, kad jie neveikia, bet yra veikiami. Panašioje būklėje atsiduria ir žmogus nešvaraus geidulio pagautas, jis neveikia, bet yra veikiamas, todėl savo darbais darosi panašus greičiau į gyvulį negu į žmogų.

d. Ketvirta, apsaugoja nuo nepastovumo. Kaip jūrų bangos mėto laivą, taip geiduliai tranko žmogaus gyvenimą, o ypatingai paleistuvystės geidulys, todėl kas jam tarnauja, praranda pastovumą, o su juo ir visas tas dorybes, kurios remiasi pastovumu.

e. Penkta, apsaugoja nuo egoizmo. Kiekvienas geidulys plaukia iš egoizmo ir egoizmą kursto, bet ypatingai nešvarus geidulys, todėl jo apimti praranda visiškai artimo meilę ir visus kitus idealus, kurie reikalauja pasišventimo.

f. Šešta, apsaugoja nuo Dievo neapykantos. Šv. Augustinas jau pastebėjo, kad visos meilės sueina į dvi: savęs arba Dievo. Savęs meilė veda prie Dievo neapykantos, Dievo meilė prie savęs nekentimo. Kadangi paleistuvystės dvasia uždega egoizmą, todėl nuosekliai turi sukurti didžiausią Dievo neapykantą.

g. Septinta, apsaugoja nuo prisirišimo prie šio pasaulio. Paleistuvystė yra galima tik šiam pasauly, todėl joje

paskendę, yra prisirišę prie šio gyvenimo, o nekenčia būsimojo, nekenčia visų dvasiškų dalykų, kurie primena žmogui būsimą gyvenimą ir prie jo rengia.

Visų tų nelaimių akivaizdoje, nuo kurių mus gelbsti skaistybė, sužadinkime savo širdyje didelį jos branginimą. Ypatingai nesibijokime marinti savo kūną ir visus pojūčius, nes silpną kūną lengvai nugalėsime. Mylėkime blaivybę, nes nuo seniausių laikų pastebėta, kad svaigalai be galo smarkiai kursto paleistuvystės polinkius. Venkime pasaulio ir jo monų, nes pasaulis yra ne kas kita, kaip organizuota nuodėmė.

Prie visų tų dalykų pridėkime karštą maldą, nes skaistybė yra Dievo dovana, kurios tik prašydami pasieksime. Ypatingai rūpinkimės visuomet būti Dievo malonėje, kuri yra mūsų sielos gyvybė. Visiems yra žinomas dalykas, kad gyvas daiktas ilgai laikosi, negyvas tuojau ima pūti. Tas faktas teisingas ir dvasiškame gyvenime: kas laikosi Dievo malonėje, tas išsisaugoja nuo supuvimo ir lengvai tveria skaistybėje.

Taigi šaukime visa širdimi: "Nuo paleistuvystės dvasios gelbėk mus, Viešpatie.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, graži turi būti skaistybė Tavo akims, jei Tu priimi į savo rūmus tuos, kurie ateina pas Tave ja pasipuošę. O kaip biaurus Tavo akims turi būti priešingas skaistybei sutepimas, jei Tu neįsileidi į savo dangiškus rūmus nei vieno, kuris yra suteptas, kuris daro nuobodą, kaip kad yra mums pareiškęs Tavo Sūnaus numylėtas mokytinis: *"Į jį* (į Dievo miestą), sako, *neįeis nieko sutepta, arba kas daro nuobodą ir melagystę, bet tiktai tie, kurie įrašyti į Avinėlio gyvenimo knygą"*, Apr. 21, 27. Iš visų sutepimų biauriausias Tavo akims yra tas, kurį neša su savim paleistuvystės nuodėmė. Kaip baisus yra tos rūšies sutepimas, gali mums paliudyti ir tas skausmas, su kuriuo Tu žiūrėjai į pasileidusią žmoniją dar prieš tvaną ir nutarei ją išnaikinti, sakydamas: *"Išnaikinsiu žmogų, kurį sutvė-*

riau, nuo žemės paviršiaus: nuo žmogaus iki gyvulių, nuo kirminų iki oro paukščių, nes aš gailiuos juos padaręs", Prad. 5, 7. Jei prisiminsime Sodomos ir Gomoros likimą, rasime naują įrodymą, kaip nepatinka Tavo akims paleistuvystės nuodėmė. Nors Tu esi begaliniai gailestingas ir skubus atleisti visokią nuodėmę, tačiau pareiškei, kad *"Sodomos ir Gomoros šauksmas pasidaugino, ir jų nusidėjimas pasidarė per daug sunkus"*, Prad. 18, 20. Todėl Tu pasiuntei sierą ir ugnį iš dangaus ir sudeginai paleistuvingus miestus su žeme, palikdamas amžiną visoms kartoms Tavo pasibiaurėjimo paminklą: Mirusių Jūrą. O ir šiandien, Viešpatie, netrūksta Tavo rūstybei paminklų, tik kad mes, žmonės menko tikėjimo, nemokame skaityti Tavo apvaizdos knygoje. Juk neveltui tikintieji pastebėjo, kad yra nuodėmių, kurios šaukia į dangų kerštо, tai reiškia, kurios šaukiasi Tavo bausmės jau čia, žemėje. Jų tarpe yra išvardintos ir tos, už kurias Tu nubaudei siera ir ugnimi Sodomos gyventojus. Tavo Sūnus mus įspėjo, kad mus sutepa ne vien nešvarūs darbai, bet ir nešvarios kalbos: *"Kas*, sako, *išeina iš burnos, tai eina iš širdies, ir tai sutepa žmogų. Iš širdies išeina piktos mintys, žmogžudystės, svetimoterystės, paleistuvystės... Tie tai dalykai sutepa žmogų"*, Mato 15, 18—20. Ne kitokį mokslą skelbė ir tautų apaštalas, sakydamas: *"Paleistuvystė ir bet koks susitepimas ar godumas tenebūnie nė minima jūsų tarpe, kaip pritinka šventiesiems; nei begėdystė, nei paikos šnekos, nei juokavimai, kas nepritinka, bet verčiau dėkojimas"*, Efez. 5, 3—4. Kada Izajas pranašas pasiskundė Tau, Viešpatie, kad, gyvendamas tautos tarpe, turinčios suteptas lūpas, pats yra susitepęs, Tu jam pasiuntei angelą, kuris, paėmęs replėmis žėrinčią anglį nuo altoriaus, prisilietė jo lūpų ir apvalė jų sutepimą. Atsiųsk, Viešpatie, panašų angelą ir mums, nes ir mes esame nešvarūs ir susitepę. Mes gyvename to pasaulio viduje, kuris yra pilnas visokių nešvarumų. Pilnos gatvės, pilni teatrai, pilnos knygos įvairiausių paleistuvysčių,

kurios nuodija mūsų širdis, gadina mūsų akis, teršia lūpas ir ausis. Tegul Tavo angelas paima žėrinčią anglį ir tegul apvalo nuo sutepimo mūsų mintis ir vaizduotę, mūsų širdis ir lūpas, tegul uždega mumyse didelę skaistybės meilę, kad gyvendami pagedusio pasaulio viduje, apsisaugotume nuo tų nešvarumų, kuriais jis yra taip turtingas.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien saugotis kiekvieno nešvarumo ir dažnai kartoti: "Nuo paleistuvystės dvasios gelbėk mus, Viešpatie".

APIE MERGYSTĖS DORYBĘ

Lapkričio 13 d.

1. ĮŽANGA. Apaštalai, išgirdę savo Mokytojo pareiškimą, kad negalima nutraukti moterystės ryšio, nes ką Dievas surišo, žmogui draudžiama atrišti, pastebi, kad tokioje aplinkybėse geriau nestoti moterystėn. Jiems Išganytojas atsako: "Ne visi išmano tą žodį, bet tie, kuriems duota". Mato 19, 11.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad aukštoje pagarboje laikytume mergystės dorybę, prisimindami, kad tai yra paties Dievo dovana, kad nesityčiotume iš tų, kurie joje gyvena, kaip kad tyčiojasi pasaulis.

MĄSTYMAS

1. KOKIA MERGYSTĖ ĮGAUNA DORYBĖS VARDĄ?

Netekėjusias vadiname merginomis, ištekėjusias arba našles vadiname moterimis. Tokį skirtumą daro ir Bažnyčia savo liturgijoje, nes šventas merginas stato vienoje vietoje, o šventas moteris kitoje.

Tačiau ne kiekviena mergina turi mergystės dorybę, nors ir gyventų skaistybėje ir netekėjusi. Dorybė yra pastovi, tvirta dvasios ypatybė, iš kurios, kaip iš šaltinio, nuolat teka tam tikri dorybės aktai. Kas, pvz., turi teisingumo dorybę, tas nuolat ir kalba ir elgiasi teisingai, nes dorybė jam neleidžia daryti kokią nors skriaudą artimui.

O kas tos dorybės neturi, gali atlikti vieną kitą teisingą darbą, bet ne visus: jis dažnai padarys ir skriaudų. Evangelijoje minėtasis teisėjas nebijojo nei Dievo, nei žmonių, todėl dažnai neteisingai teisė, jis neturėjo teisingumo dorybės. Bet pagaliau pasiryžo našlei padaryti teisingumą iš baimės, kad ji jo neapmuštų. Tas jo aktas nebuvo teisingumo aktas, bet baimės.

Panašiai gali atsitikti ir su mergyste. Gali kas gyventi skaistybėje ir mergystėje, bet tik dėl to, kad nepasisekė ištekėti, arba net iš baimės, kaip tas teisėjas, kad ko blogo neatsitiktų. Kiti vėl nestoja į moterystės luomą, bijodami tų sunkių pareigų, kurias moterystės luomas uždeda. Visi tie, nors ir gyventų mergystėje, bet mergystės dorybės ir nuopelnų, kurie iš jos plaukia, neturėtų.

Mergystės dorybę sudaro tos dorybės meilė. Žmogus ja vedamas ryžtasi gyventi nekaltybėje iki gyvos galvos, o tą savo pasiryžimą patvirtina įžadu, kad nebūtų gyvenimo sąlygų atitrauktas nuo savo pasiryžimo. Noras tad gyventi nekaltybėje įžadu patvirtintas ir yra mergystės dorybė.

Toji dorybė, kaip matome, susideda iš dviejų dalykų: kūno nekaltumo ir nusiteikimo taip gyventi iki gyvos galvos. Kas tad praranda kūno nekaltumą, mirtinai nusidėdamas prieš skaistybę, arba kas pakeičia savo nusiteikimą gyventi nekaltybėje iki gyvos galvos, tas praranda ir mergystės dorybę.

Klausimas dabar, ar praradęs skaistybę gali ją atgauti. Kūno neliečiamybės atgauti negali, nes kas sykį įvyko, įvykęs turi ir pasilikti, nei Dievas negali padaryti, kad įvykęs dalykas pasidarytų neįvykusiu.

Dvasios nusiteikimas gyventi skaistybėje iki gyvos galvos gali būti pataisytas, pakanka, kad žmogus gailėtųsi savo klaidos ir padarytų griežtą pasiryžimą amžinai gyventi skaistybėje, o tai yra svarbiausias dalykas mergystėje. Mažas vaikelis, pvz., turi kūno nekaltumą, bet jis neturi pasiryžimo gyventi skaistybėje iki gyvos galvos, todėl neturi

ir mergystės. Kas tad prarado mergystę, gali atgauti jos nuopelnus, bet pačios mergystės atgauti negali. Jei galėtų, tuomet ir našlės ir našliai, darydami skaistybės įžadą, turėtų būti priskaityti prie skaistybės, o žinome, kad Bažnyčia to nedaro. Šv. Magdalena nors ir didelio šventumo yra pasiekusi savo atgailomis, tačiau Bažnyčia savo liturgijoje yra skyrusi jai vietą tarp moterų, o ne merginų.

2. AR MERGYSTĖ YRA LEISTINA?

Dievas, sutvėręs pirmuosius tėvus, juodu palaimino ir tarė: *"Veiskitės ir dauginkitės ir pripildykite žemę"*, Prad. 1, 28. Turėdami prieš akis tą Dievo įsakymą, galime lengvai prieiti išvados, kad moterystė yra visiems Dievo įsakyta ir privaloma, todėl mergystė yra nusižengimas Dievo įsakymams. Prie tokių išvadų amžiams bėgant daugelis klaidatikių ir priėjo, ypatingai 16-jo šimtmečio reformatoriai. Jie sulaužė mergystės įžadus, panaikino ir išgriovė vienuolynus, skelbdami visam pasauliui, kad jie grįžta prie grynos evangelijos, kad mergystė neturinti vertės, kad moterystė yra kilnesnė, negu mergystė.

Kaip klaidingas yra toks mokslas, matosi iš paties Kristaus ir pavyzdžio ir žodžių. Vieną kartą žydai ginčijosi savo tarpe, ar leidžiama žmogui prašalinti savo moterį dėl kokios nors priežasties. Kad leidžiama dėl svarbios, jie neabejojo, bet pašalinti dėl mažos priežasties, dėl menkniekio kai kas ir abejojo ar leista, ar ne, nes moterystė vis vien yra svarbus dalykas. Savo ginčą nutarė pavesti Išganytojui ir žiūrėti, ką jis pasakys. Išganytojas išaiškino, kad niekad ir niekam neleidžiama prašalinti savo moters, nes ką Dievas surišo, žmogus atrišti negali. Apaštalai, tai girdėdami, padarė savo Mokytojui priekaištą, kad tokiomis sąlygomis visai neverta stoti į moterystę. Atsako jiems Išganytojas: *"Ne visi išmano tą žodį, bet tie, kuriems duota"*, Mato 19, 11. Kas tad tarnauja Dievui mergystėje, tai daro ne savo išmanymu, bet iš Dievo gautąja dovana. Kitoje vietoje Iš-

ganytojas žada šimteriopą atlyginimą tiems, kurie gyvens mergystėje: *"Ir kiekvienas, kurs palieka... pačią ar vaikus... dėl mano vardo, gaus šimteriopai ir paveldės amžinąjį gyvenimą"*, Mato 19, 29.

Jei dar kas abejotų šių žodžių prasme, tai jau paties Išganytojo pavyzdys turi išblaškyti visas abejones. Jis buvo nevedęs, gyveno skaistybėje ir labiausia mylėjo tą apaštalą, kuris jam buvo panašus šiuo atžvilgiu, būtent šv. Joną.

O ką pasakysime apie Merginų Karalienę, kuri, būdama dar tik trijų metų, padarė skaistybės įžadą? Ji taip buvo pamilusi tą dorybę, kad nežinia ką ji būtų atsakiusi angelui, jei dėl motinystės, nors ir garbingiausios būtų reikėję prarasti mergystę. O juk ji buvo *„malonės pilnoji"*.

Paskui ją eina šventasis Jonas Krikštytojas, kuris gyveno ir mirė skaistybėje, o apie kurį Išganytojas sako, *"kad tarp gimusiųjų iš moterų nekilo didesnio už Joną Krikštytoją"*, Mato 11, 11. Jeigu tad mergystė būtų smerktina, tuomet turėtume pasmerkti ne tik tūkstančius abiejų lyčių šventųjų, bet ir patį Kristų ir jo švenčiausiąją Motiną.

Jeigu dabar kas norėtų žinoti, kaip suderinti mergystę su Dievo įsakymu: *"veiskitės ir dauginkitės ir pripildykite žemę"*, turėtų atsiminti, kad Kristus neatėjo Dievo įsakymų laužyti, bet juos vykdyti, todėl jei jis gyrė ir aukštino mergystę, ji tikrai neprieštarauja Dievo įsakymams.

Įsakymas veistis ir daugintis yra, tiesa, prigimties įstatymas, bet jis turi tikslo tarnauti visai žmonijai, o ne vienam kuriam žmogui, todėl jis ir varžo ne paskirus žmones, bet bendrai visą žmoniją. Jei daugiau žmonių nebūtų, o tik viena pora, kaip kad buvo rojuje, tuomet jiems būtų draudžiama gyventi skaistybėje, jie turėtų stoti moterystėn ir vykdyti Dievo duotąjį įsakymą: veistis ir daugintis ir pripildyti žemę. Kadangi šiandien yra pakankamai žmonių, kurie, gyvendami moterystėje pagal savo pašaukimą, užtektinai vykdo Dievo įsakymą, todėl paskiri asmenys yra

laisvi nuo tos pareigos ir gali Dievui tarnauti, gyvendami skaistybėje.

Moterystės ir jos pareigų įsakymas yra panašus į skolą, už kurią atsako savo turtais kokios nors draugijos nariai. Jeigu dalis narių, susitarę, skolą apmokėtų, tai kiti būtų jos atžvilgiu laisvi. Taigi laisvi yra nuo moterystės įsakymo visi tie, kurie nori pasišvęsti Dievui.

3. MERGYSTĖS KILNUMAS

Šv. Povilas labai gražiai dėsto priežastis, dėl kurių mergystė yra kilnesnė už moterystę. *"Netekėjusi,* sako, *moteriškė ir mergaitė galvoja apie Viešpaties dalykus, kad būtų šventa kūnu ir dvasia; ištekėjusi gi galvoja apie pasaulio dalykus; kaip ji įtiktų vyrui. Aš tai sakau jūsų naudai, ne kad mesčiau ant jūsų kilpą, bet tam, kad tai padoru ir kad palengvina melstis Viešpačiui be kliūčių",* 1 Kor. 7, 34—35. Kaip teisingi yra tie šv. Povilo žodžiai, galime matyti kasdieniniame žmonių gyvenime. Vedusieji daug daugiau turi rūpintis žemiškais dalykais, negu nevedusieji, todėl negali nei melstis be kliūčių, nei būti šventi kūnu ir dvasia. Jeigu dabar palyginsime šventųjų skaičių, kurie gyveno moterystėje su skaičiumi tų, kurie gyveno mergystėje, šių pastarųjų skaičius šimtą kartų prašoks anų skaičių. Geriausias tai įrodymas, kad moterystėje labai sunku pasiekti šventumo. Branginkime mergystę ir nenorėkime pigiai jos parduoti.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, mėgsta karaliai ir kiti šio pasaulio galiūnai apsistatyti įvairios rūšies palydovais, kad jais geriau ir tiksliau išreikštų savo galybę ir garbingumą. O juo kuris jų didesnis, juo didesnių ir garbingesnių palydovų sau ieško. Toks karalių ir galiūnų elgesys neturėtų savyje nieko blogo, jei jie tikrai būtų galingi ir garbingi, nes, anot Tavo Sūnaus pastabos, *"nedegama žiburio ir nededama jo po saiku, bet į žibintuvą, kad šviestų visiems, kurie yra namuose",* Mato, 5, 15. Kadangi dabar kiekvienas žmogus yra tik dulkė ir rengiasi dulkėmis virsti, kaip kad esi

pareiškęs, varydamas pirmuosius tėvus iš rojaus, todėl ir visos karalių garbės ir galybės, kurias jie reiškia, apsistatydami palydovais, yra melagingos ir klaidinančios. Tik Tavo vieno, Viešpatie, garbė ir galybė nėra melaginga, todėl Tau vienam dera turėti palydovus ir tai taip galingus ir garbingus, kaip kad patsai esi galingas ir garbingas. Iš tikrųjų tai ir randame pas Danielių pranašą, kuris turėjo laimę regėti Tavo sostą: *"Tūkstančių,* sako, *tūkstančiai tarnavo jam ir dešimtis tūkstančių kartų šimtai tūkstančių stovėjo prie jo"*, Dan. 7, 10. Tą savo garbę kartu su savo prigimtimi atidavei savo Sūnui, o mūsų Išganytojui Jėzui Kristui, kuris įsikūnijo ir virto tikriausia prasme karalių karalius ir galiūnų galiūnas. Kadangi jo garbė ir didybė nėra apgaulinga, o tikra, todėl ir jam dera turėti palydovų, kurie išreikštų jo garbingumą ir galybę. Jis jų turi, ir tai labai daug. Visi jie yra apvilkti baltais drabužiais, seka Avinėlį, kur tik jis eina, ir gieda naują giesmę, kurios niekas negali giedoti. Kuo jie yra užtarnavę, Viešpatie, tokį išaukštinimą? Apie tai gali mums pasakyti tiktai tas, kuris jau žemėje patraukė Tavo Sūnaus akis ir širdį ir buvo jo palydovu jo vainikavimo dieną, tada būtent, kai visam pasauliui buvo paskelbta, kad jis yra Jėzus, žydų karalius. Pirmasis Tavo Sūnaus palydovas šitaip kalba apie tuos, kuriuos jis matė danguje einant paskui Avinėlį ir giedant giesmę, kurios niekas negali giedoti: *"Tie yra, kurie nėra susitepę su moterimis, nes yra mergaitės"*, Apr. 14, 4. Mergystės tad dorybe pasipuošę yra kviečiami danguje į Tavo Sūnaus palydovus, jiems vieniems leista vaikščioti paskui Avinėlį ir giedoti tą naują giesmę, kurios negali giedoti tie, kurie neturi mergystės drabužėlio. Kaip tad graži turi būti toji mergystės dorybė, kad ji patinka Tavo ir Tavo Sūnaus akims. Ja gėrėjosi net pagonys, nes matė joje kažkokį nežemišką grožį, todėl bandė ją aukoti savo dievams. Tik deivės Vestos tarnaitėms ir Lietuvoje Vaidilutėms leista buvo paliesti šventą aukurą, ant kurio degė amžinoji

ugnis. Nuimk tad, Viešpatie, nuo mūsų akių uždangą, kad ir mes praregėtume, kad pamatytume mergystės gražumą ir ją pamiltume visa širdimi, kad gerbtume ir brangintume ją, kur tik su ja susitiksime, o ypatingai, kad saugotumės lengvamintiškai apie ją kalbėti ir mažinti jos vertę pasaulio akyse.

Pasiketiname, Viešpatie, šiandien dažnai mąstyti apie dangiškas linksmybes ir džiaugtis garbe, kuri yra skirta mergystei.

APIE RŪSTYBĘ

Lapkričio 14 d.

1. ĮŽANGA. Patarlių knyga šiais žodžiais smerkia rūstybę: "Sunkus akmuo ir svarios smiltys, bet paikiojo pyktis sunkesnė už vieną ir kitą. Rūstybė ir kyląs narsas neturi pasigailėjimo, ir kas gali pakelti užsidegusiojo smarkumą", Pat. 27, 3—4.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties, kad saugotų mus nuo pykčio užsidegimo, to pykčio, kuris nežino pasigailėjimo, kuris naikina mumyse ir Dievo ir artimo meilę.

MĄSTYMAS

1. PYKČIO PRIEŽASTIS

Kol skausmas gręsia žmogui iš tolo, jis bando su juo kovoti, kad galėtų jo išvengti. Kyla tuomet žmogaus viduje narso jausmas, kuris didina žmogaus jėgas ir stumia jį į kovą. Gręsia, pvz., kam sunki liga ar mirtis. Šaukiasi tuojau gydytojo, nes tikisi išvengti nelaimės su jo pagalba. Bet jei nėra vilties išvengti nelaimės, jei gydytojas pasako, kad liga yra nepagydoma ir kad mirtis yra čia pat, vienus apima baimė, kitus desperacija, kiti vėl kaupia savo jėgas, ginkluojasi kantrybe ir ruošiasi ramiai pasitikti savo nelaimę. Visuose šituose atvejuose pyktis nepasirodo.

Bet yra skausmų, kurie ištinka žmogų netikėtai, nelaukiamai. Kovoti su jais, ar rengtis juos pasitikti nėra kaip, nes jau yra žmogų apėmę. Tuomet kyla jo viduje didelis troškimas atlyginti tokiu pat skausmu tam, kuris yra suteikęs tą skausmą, jei tik priešas yra toks sutvėrimas, kuris gali jausti skausmą. Užgautas kas, pvz., per veidą užsidega karščiu pasivyti kaltininką ir atlyginti jam tokiu pat ar bent panašiu smūgiu. Bet vėjo užgautas, šalčio ar karščio paliestas negaudo tų gaivalų, kad jiems atsilygintų panašiu skausmu. Kai kada tik pykčio apimtas žmogus bando keršyti ir negyviems gaivalams. Persų karalius Kserksas liepė plakti botagais jūrų bangas už tai, kad jam paskandino daug laivų su kareiviais. Bet tokį darbą visi skaito beprotišku ir net didelis pikčiurna jo vengia.

Tokio beprotiško pykčio rasime nemažai žmonių gyvenime. Darbininkas, kaldamas vinį į sieną, supyksta, kad ji nelenda kaip reikia, suduoda plaktuku iš piktumo taip smarkiai, kad toji kažkur nulekia. Rašytojas laužo savo plunksną, kad ji kliūva ir nerašo taip, kaip jis norėtų. Yra tai beprotiško pykčio pavyzdžiai.

Pyktis, kaip matome, yra ne kas kita, o tik kerštо troškimas dėl skriaudos ar skausmo. Tas kerštas yra taikomas tiems, kurie daro laisva valia skriaudą ar skausmą. Jeigu skausmas padaromas ne laisva valia, netyčia, tuomet nekyla ir pyktis, arba jis kyla labai mažam laipsny.

Yra įsigalėjęs žmonėse geras paprotys tuojau atsiprašyti už padarytą kam nors nemalonumą. Daroma tai tuo tikslu, kad artimas nesupyktų, nes atsiprašymas reiškia, kad nemalonumas nėra tyčia padarytas, o jeigu netyčia, tuomet ir pykčiui negali būti vietos.

Pyktis yra troškimas kerštо už asmeniškas skriaudas ir skausmus. Jeigu teisėjas baudžia nusikaltėlį už skriaudas kitiems padarytas, jis nedaro to pykčiu, bet teisingumu vadovaudamasis. Taip pat ir Dievas nepyksta, kai baudžia nusidėjėlius, o tik atiduoda kiekvienam, ką jis užtarnavo,

nors šv. Raštas, kalbėdamas žmogišku būdu, kai kada ir sako, kad Dievas pyksta.

Galima ieškoti ir asmeniškų skriaudų išlyginimo, ir tai nebus pyktis, jei tas išlyginimas nebus daromas savomis rankomis, bet pavestas teisėtiems asmenims.

2. PYKČIO ŠALTINIS

Kaip vanduo teka iš šaltinio, taip pyktis iš puikybės. Kas neturi puikybės, neturi nė pykčio. Nei mūsų Išganytojas, nei jo Švenčiausioji Motinėlė neturėjo pykčio. Pyktis atsirado žemėje kartu su gimtąja nuodėme, kuri pakeitė mūsų širdies polinkius. Kol žmogaus širdis linko išimtinai prie Dievo, pykčiui nebuvo vietos, nes Dievas yra taip didelė gėrybė, kad jos niekam negali pritrūkti, ir nei vienas kitam gali ją atimti. Danguje visi šventieji gėrisi Dievu, jį turi, visiems jo pakanka, todėl nėra tarp šventųjų pavydo nei pykčio.

Visai kiti jausmai užviešpatavo žmogaus širdį, kai ji nusigrįžo nuo Dievo ir palinko į sutvėrimus, norėdama jais užpildyti savo tuštumą, kad pasiektų tą tobulybę, kurios pradus Dievas buvo joje pasėjęs. Toji tuštuma yra taip didelė, kad visas pasaulis negali jos užpildyti, o čia milijonai žmonių tiesia rankas į tuos sutvėrimus. Aišku, kad visi negalės pasisotinti, o tik tie, kurie sugebės greičiau už kitus užgrobti tai, kas jiems reikalinga. Tuo būdu kilo žmonėse baisios ir skaudžios varžytynės užvaldyti žemiškas gėrybes, turtus, garbes ir visus kitus žmogiškosios prigimties mėgiamus daiktus.

Kadangi varžytynėse kiekvienas nori laimėti, todėl nuosekliai kitiems turi linkėti pralaimėjimo. O jeigu jie laimi, jų laimėjimą skaityti savo pralaimėjimu ir tuo jiems pavydėti ir jų nekęsti. Nuodėmė tad, nukreipdama žmogaus širdį nuo Dievo, sukūrė žmogaus viduje savimylą, kuri būtinai turi privesti prie puikybės, prie Dievo ir žmo-

nių nekentimo ir pykčio. Panaikinkime puikybę ir išnyks pyktis žmonėse.

3. PYKČIO RŪŠYS

Nors visada ir visur pykčio siekimas yra vienas ir tas pats, būtent atkeršyti už įgytą skausmą, tačiau jos pasireiškimai yra įvairūs. Vieni labai greit supyksta ir net dėl menkniekio. Tokius žmones vadina pikčiurnomis. Kiti, supykę, labai ilgai nešioja pyktį savo širdyje, neatsileidžia ir dažnai reiškia savo nepasitenkinimą kerštingais darbais. Tokie vadinasi surūgėliais. Treti vaikščioja įtūžę ir tol nenurimsta, kol nepasiseka jiems atkeršyti už padarytą skausmą. Tai įtūžėliai. Jie yra panašūs į karalių Asverą, kurio rūstybė tik tada atsileido, kada Amanas, jo ministeris, buvo pakabintas ant kartuvių. Arba dar geriau, panašus yra į audrą, kuri tik tada nurimsta, kada viskas būna išvartyta ir išgriauta.

4. PYKČIO VAISIAI

1. Įnirtimas arba beprotiškas poelgis. Pyktis sustabdo proto veikimą ir stumia žmogų į didžiausias piktadarystes, nes verčia elgtis pagal įkaitusius jausmus, kurie trokšta keršto. Žmogžudystė yra dažniausias įnirtimo vaisius.

2. Proto sutinimas. Kaip sutinęs sąnarys blogai tarnauja žmogui, taip ir protas, apimtas pykčio. Jis mąsto vien apie tai, kaip galėtų atkeršyti tam, ant kurio pyksta, kitos tiesos negali patekti į jo vidų, nes yra kerštingų minčių sulaikomos, kaip kad sulaikomas sveikas kraujo tekėjimas sutinusiame sąnaryje.

3. Riksmas. Pyktis veržiasi lauk iš širdies, todėl supykęs žmogus tuojau ima garsiai šaukti.

4. Burnojimas. Žmogus supyksta ne vien ant žmogaus, bet ir ant Dievo ir pradeda niekinti patį Dievą biauriausiais žodžiais.

5. Kolionės ir keikimai. Pyktis yra keršto troškimas.

Bet nevisada gali žmogus įvykdyti tą kerštą darbais, tuomet keršija žodžiais, biaurindamas visokiais būdais savo priešininką, teršdamas jo vardą ir linkėdamas jam visokių nelaimių.

6. Peštynės. Pyktis verčia kenkti savo priešui. Bet priešas, pastebėjęs ano užsimojimą, supyksta ir nori jį įskaudinti, tuo būdu ir susikerta du priešingu noru, kuriuodu ir veda į muštynes.

Čia matome išvardintus didelio pykčio vaisius, bet panašius vaisius duoda ir mažas pyktis, tik, žinoma, mažesniam laipsny. Norėdami tad būti Dievo vaikeliais, turime kovoti su visokiu pykčiu, net ir mažiausiu, prisimindami mūsų Išganytojo įspėjimą: *"Kiekvienas, kurs pyksta ant savo brolio, bus smerktinas teisme. Kas gi sakytų savo broliui: Raka, bus smerktinas taryboje. O kas sakytų: Beproti! bus smerktinas į pragaro ugnį"*, Mato 5, 22.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daug pagalbų mums suteikei kelionėje į amžinybę, daug apsaugų pastatei išilgai kelio, bet nesi atleidęs kelionės sunkenybių, nuo pareigos kovoti su kliūtimis ir pavojais. Tą pareigą pastebėjo jau patrijarkas Jobas, todėl ir praminė žmogaus gyvenimą žemėje kova. Ne kitaip kalbėjo ir Tavo Sūnus. Iš visų, kurie tik norėjo turėti laimingą amžinąjį gyvenimą, jis reikalavo atsižadėti savęs, imti savo kryžių ir eiti paskui jį, o to negalima atsiekti be ilgų ir sunkių kovų. Bet ir čia, Viešpatie, Tavo meili apvaizda nepaliko mus be pagalbos. Kurdamas žmogiškąją prigimtį ir prirengdamas ją kovai, Tu pasėjai joje ypatingą jausmą, kuris užsidega kliūčių ir pavojų akivaizdoje, didina žmogaus jėgas ir stumia jį į kovą. Tas jausmas yra narsumas, kuris ne tik padeda žmogui nugalėti kliūtis ir pavojus, bet sukelia malonumo ir džiaugsmo kovą laimėjusiam. To džiaugsmo beieškodami žmonės stoja į varžytynes, stato save įvairiems pavojams, kad išėję iš jų nugalėtojais turėtų teisių didžiuotis savo stiprybe ir galybe. Kad nuodėmė, Viešpatie, nebūtų pagadinusi mūsų meilės,

visos lenktynės ir varžytynės būtų buvusios nukreiptos į Tave, į Tavo valios ieškojimą ir jos pildymą, nes Tu, o ne Tavo sutvėrimai, būtum buvęs mūsų didžiausioji gėrybė. Kadangi niekas negali mums Tavęs atimti, o niekam negali Tavęs ir pritrūkti, todėl visos kovos ir varžytynės už Tave, Viešpatie, būtų buvusios ramios ir šventos, kaip kad ramios ir šventos buvo Tavo šventųjų varžytynės jų kelionėje pas Tave. Bet šiandien, kai nuodėmė yra nukreipusi mūsų meilę nuo Tavęs ir pakreipusi ją į sutvėrimus, savęs meilė ir jos tenkinimas sutvertomis gėrybėmis pasidarė didžiausias mūsų siekis ir troškimas. Kadangi visiems tų gėrybių pakanka, pradėjome trokšti kitiems priklausomųjų gėrybių ir jas savintis, keldami tuo būdu tarpusaves kovas ir varžytynes, nukreiptas ne prie Tavo valios vykdymo, bet prie Tavo sutvėrimų užgrobimo ir užvaldymo. Vieni į kitus pradėjome žiūrėti ne kaip į bendrakeleivius ir pagalbininkus kelionėje į amžinybę, bet kaip į priešus ir kliūtis savo laimei pasiekti, pradėjome vieni kitų nekęsti ir linkėti vieni kitiems mirties. Tavo suteiktąjį narsumo jausmą pradėjome naudoti kovoms su savo broliais ir artimaisiais, teisingai tad Patarlių knyga sako, kad rūstybė ir kyląs narsas neturi pasigailėjimo. Neturėjo pasigailėjimo ir Kainas, žudydamas savo brolį Abelį, neturi pasigailėjimo ir šių laikų tautos, galąsdamos ginklus vienos prieš kitas. O visa tai įvyksta, Viešpatie, dėl to, kad mūsų širdys yra nukreiptos nuo Tavęs ir palenktos į Tavo sutvėrimus, kad jos ieško netikrų ir apgaulingų gėrybių, taigi pagydyk jas, patrauk jas prie savęs, užgesyk jose pyktį ir kylantį iš jos narsą, kad nekovotume su savo broliais, nešdami jiems mirtį ir kerštą, bet su tais gaivalais, kuriuos Tu liepei užvaldyti ir padaryti sau klusnius.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien išsilaikyti be pykčio, nors ir atsidurtume tokiose aplinkybėse, kurios jį kurstytų.

APIE NUOLANKUMĄ

Lapkričio 15 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas liepia iš jo mokytis nusižeminimo dorybės, sakydamas: "Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies; taip jūs rasite savo sieloms poilsio", Mato 11, 29.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad padėtų mums išmokti nuolankumo, kad pasipuošę tąja dorybe patiktume jo akims ir apturėtume tas malones, kurias jis suteikia nusižeminusiems.

MĄSTYMAS

1. KOKS NUSIŽEMINIMAS YRA DORYBĖ?

Kiekviena žemybė nemaloniai skamba mūsų ausyse. Jeigu pasakysime apie kurį žmogų, kad jis yra žemos kilmės, žemo mokslo, žemos doros, nepagirsime jo, bet paniekinsime. Toks paniekinimas labai skaudžiai atsiliepia kiekvieno nuotaikoje, todėl žmonės, norėdami vienas kitą įskaudinti, vienas kitą niekina, žemais vardais vadina, žemus palyginimus daro, arba žemas pareigas duoda. Net psalmininkas skundžiasi ir dejuoja, kad tapo jo priešų paniekintas. *"Pasigailėk,* sako, *manęs, Viešpatie, pažvelk į mano priešų man padarytą pažeminimą",* Ps. 9, 14.

Tas skausmas atsiranda todėl, kad kiekvienas turi Dievo duotą pareigą siekti tobulybės: *"Būkite tobuli,* sako Išganytojas, *kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas",* Mato 5, 48. Kad toji pareiga lengviau ir tiksliau būtų vykdoma, Dievas įdiegė į žmogaus prigimtį labai gilų tobulybės troškimą. Tas tad troškimas ir verčia kiekvieną žmogų kopti aukštyn, veržtis prie didesnių ir tobulesnių dalykų. Jei žmogus pastebi, kad žengia pirmyn, jaučia malonumo ir džiaugsmo, o jei kas pastebi, kad žengia, arba jau yra nužengęs žemyn, nusimena ir jaučia skausmą.

Šių faktų akivaizdoje pagonų išminčiai, o ir šių laikų bedieviškoji kultūra nusižeminimo nelaiko dorybe, o tik trūkumu ir yda, garsiais šūkiais dangstydamies kursto žmonėse savimylą, tuštybę ir puikybę.

Tačiau yra žemybė, kuri turi savo grožį ir yra pageidaujama kaip kokia tobulybė. Būna tai tada, kai kas, žinodamas savo silpnybes, laikosi jų ribose ir nesiveržia aukščiau, negu kad jo jėgos neša. Vaikelis, pvz., jausdamas savo nesubrendimą, laikosi savo amžiaus ribose ir imasi tokio elgesio, kuris tinka jo amžiui. Jei jis apsimestų dideliu žmogumi ir veržtųsi į darbus, kurie jam netinka, atrodytų labai biauriai. Lygiai biauriai atrodo apsimetęs mokslininku bemokslis; vargšas — turtuoliu; nedorėlis — šventuoju, žodžiu, kada kas priskaito sau tokias savybes bei tobulybes, kurių jis neturi.

Kadangi Dievo akivaizdoje mes nieko neturime, o tik silpnybes, nes, anot pranašo pasakymo, *"visos tautos jo akivaizdoje lyg kad visai jų nebūtų ir jam tiek vertos, kaip niekai ir tuštybė"* (Iz. 40, 17), todėl niekuo negalime girtis ar didžiuotis. O jei kas didžiuojasi, pasidaro biaurus jo akims, todėl biaurus jo akims buvo pariziejus, kuris, atėjęs į bažnyčią, didžiavosi ir gyrėsi savo darbais. Priešingai, muitininkas patiko, nes, nors buvo nusidėjėlis ir visų niekinamas, nieku nesididžiavo, o tik prisipažino kaltu ir prašė atleidimo. Yra tad žemybė, kuri patinka Dievo akims, kuri yra didelė tobulybė ,todėl aukština žmogų, kuris ja pasipuošia. Ji tai ir yra nusižeminimo dorybė; kas ją turi, tas gyvena tiesoje. Kadangi Dievas myli tiesą, o nekenčia melo, todėl nužemintiems suteikia savo malonę, o priešinasi išdidiems, nes išdidumas yra melas.

2. TIKRAS IR APGAULINGAS NUSIŽEMINIMAS

Didelių ir garbingų pareigų akivaizdoje įvairūs žmonės įvairiai elgiasi. Vieni veržiasi prie jų ir stengiasi jas gauti, nepaisydami, ar mokės jas atlikti tinkamai, ar ne. Jiems

rūpi ne geras pareigų atlikimas, o tik garbės įgyjimas, kuri yra surišta su tomis pareigomis. Yra tai išdidieji. Jiems puikybė yra aptemdžiusi protą ir neleidžia savęs pažinti.

Bet yra ir tokių, kurie bijo didelių pareigų ir visomis jėgomis jų kratosi, nes, žinodami savo trūkumus, neturi vilties jas tinkamai atlikti. Tai yra nužemintų žmonių nuotaika.

Tačiau tarp tų, kurie ginasi aukštų pareigų, ne visi yra nužeminti. Jei kas ginasi dėl to, kad, netinkamai atlikdamas pareigas, nelaimės tos garbės, kuri yra surišta su ta vieta, kad pasirodys prieš visų akis su savo trūkumais ir silpnybėmis ir užsitrauks nešlovę, ne nusižeminimo vedinas ginasi, o tik puikybės ir išdidumo.

Yra vėl tokių, kurie mėgsta tam tikrose aplinkybėse kalbėti apie save nužemintai, pareiškia savo silpnybes ir nesugebėjimą, bet netiki savo žodžiams, nori tik savo kalba iššaukti kitų žmonių gerą nuomonę. Yra tai, anot šv. Augustino, didelės puikybės pažymys.

Tik tas yra tikrai nužemintas, kuris tiki, kad yra silpnas. Jeigu vengia aukštų pareigų, tai vengia vien dėl to, kad bijosi savo nesugebėjimu pakenkti Dievo garbei ir žmonių naudai, o ne dėl to, kad galėtų sulaukti kokios negarbės. Verčiamas priimti kokią pareigą, jis ją priima, ginkluojasi kilniaširdyste, nepasitikėdamas savimi, jis pasitiki Dievu ir nuolat šaukiasi jo pagalbos, priima noriai gerų žmonių paslaugas ir patarimus, todėl išvengia tų klaidų, kurios seka iš jo silpnybių, o kurias padaro išdidieji.

3. NUSIŽEMINIMO REIKALINGUMAS

Jau Išganytojas mus įspėjo, kad neįeisime į dangaus karalystę, jeigu nepasidarysime kaip maži vaikeliai. Tas įspėjimas gana aiškiai parodo, kaip reikalingas yra nusižeminimas. Galima tačiau pagvildenti smulkiau ir pažiūrėti, kokiam darbui nusižeminimas yra reikalingas.

Jis yra reikalingas tiesai surasti, o be tiesos nėra išganymo.

Nors kiekvienas žmogus myli tiesą ir jos ieško, tačiau ne kiekvienas ją suranda, ypatingai tą, kuri liečia paties ieškotojo asmenį, todėl labai mažai yra žmonių pasaulyje, kurie pažįsta save ir tas tiesas, kurias atnešė mums Išganytojas, tačiau nuo kurių priklauso kiekvieno žmogaus amžinas likimas.

To sunkumo priežastis glūdi pačioje žmogaus prigimtyje. Tiesos buveinė yra protas. Bet protas netarpiškai nesusisiekia su daiktais, o tik tarpininkaujant kūnui su jo galiomis ir pojūčiais. Kol kokia tikrovė pasiekia protą, turi persikošti per įvairius kūno pojūčius, išviršinius ir išvidinius, per jo nervus ir smegenis, todėl neišvengiamai turi nusidažyti tų pojūčių ir nervų nuotaika. Kitaip, pvz., piešia savo kaimyną tas, kuris jį myli, o kitaip tas, kuris jo nekenčia. Vienam tas kaimynas atrodo tamsus, kaip debesis, kitam šviesus, kaip vidudienis. Neapykanta ar meilė nudažo mūsų pažiūras į tikrovę, kaip raudonas stiklas nudažo saulės spindulį, kuris persikošia per jį.

Bendroji mūsų nuotaika po gimtosios nuodėmės yra egoizmas, tai reiškia, kad save mylime daugiau už visus kitus tvarinius, sau linkime daugiau ir geriau, negu aniems, visur ir visada statome save pirmon vieton. Tąja savimyla ir yra nudažytos visos tiesos, kurios patenka į mūsų protą, visos pažiūros į Dievą, į žmones, į pareigas, net į pačią Evangeliją, į Kristaus mokslą. Gera ir teisinga laikome tai, kas mums patinka; bloga ir neteisinga, kas mums nepatinka. Kitaip sakant, savimi matuojame tiesą, teisingumą, pareigas, patį Dievą ir jo žodį. Kadangi ne žmogus yra tiesos šaltinis, o tik Dievas, todėl, matuodami tiesą savimi, turime ją pasmerkti, kaip kad Pilotas ir žydų vyresnybė pasmerkė Kristų, pasmerkė tą, kuris atėjo liudyti tiesą.

Norėdami tad susekti tikrą tiesą, turime pirmiausia pasigydyti iš egoizmo, nusilenkti prieš tiesą, prisipažinti prie savo silpnybių ir paskęsti nusižeminime. Tokių sąlygų ir reikalauja iš mūsų Išganytojas, jeigu norime eiti

paskui jį. *"Jei,* sako, *kas nori eiti paskui mane, tegul pats savęs išsižada, tegul ima savo kryžių ir teseka mane"*, Mato 16, 24.

Kadangi pasaulis kas kartą daugiau keliasi į puikybę, todėl kas kartą mažiau supranta Kristų. Tik tada pasaulis supras ir pamils Kristų, kada supras nusižeminimo ir savęs išsižadėjimo svarbumą.

Žinodami tą paslaptį, mokykimės iš mažų vaikelių nusižeminimo, o pakilsime iki Dievo vaikelių garbingumo.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, sutverdamas žmogų pagal savo paveikslą ir panašumą, Tu pasėjai į jo širdį didybės troškimą ir tai ne bet kokios, o taip didelės, kaip didelis Tu pats esi. To troškimo nepajėgė užgesinti nei nuodėmė, todėl ir nuodėmei įvykus visais amžiais ir visose vietose žmonės trokšta didumo. Kad toks troškimas nėra pagadintos prigimties išdava, liudija Tavo Sūnaus įsakymas: *"Būkite tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas"*, Mato 5, 48. Kadangi Tavo darbuose, Viešpatie, nėra netobulumų, o būtų, jeigu Tu, duodamas įsakymus, neduotum savo sutvėrimams galios juos atlikti, jeigu, pvz., duodamas paukšteliui įsakymą lekioti, nebūtumei jam suteikęs sparnų, todėl, davęs žmogui aukštos tobulybės įsakymą, suteikei jam ir galią jį atlikti. Tačiau tos galios nesudėjai į žmogaus vidų tokiu būdu, kad jis savo jėgomis pasiektų tas aukštybes, kuriose Tu gyveni ir į kurias Tu jam liepi kopti, bet palikai savo rankose. Jei žmogus nori būti didelis, jeigu nori įvykdyti tobulybės įsakymą, turi kreiptis į Tave, turi atsiduoti Tavo vadovybei, o Tu jį padarysi dideliu. Kaip mažas vaikelis, keliaudamas aplink pasaulį, negali atlikti tos kelionės savo jėgomis, o tik motinėlės, negali kitokiu būdu, o tik gulėdamas ant jos rankų, taip ir mes tik jausdamies bejėgiais ir gulėdami ant Tavo rankų galime pasiekti tą didumą, kurio troškimą Tu pasėjai mūsų širdyse. Tą tiesą patvirtino ir Tavo Sūnus mus įspėdamas: *"Iš tikrųjų sakau jums, jei jūs nesigręšite ir nepasidarysite kaip vaikai, neįei-*

site į dangaus karalystę", Mato 18, 3. Laimingas yra tas vaikelis, kuris supranta savo silpnumą ir ramiai atsiduoda auklėtojų vadovybei. Bet jeigu jis ima beprotiškai manyti apie savo galybę, ima veržtis gyventi nepriklausomu gyvenimu, paneigia suaugusiųjų įsakymus ir jų pagalbą, jis turi įpulti į didžiausias nelaimes, ir prasilenkti su tuo didumu, kurio troško. Panašiai, Viešpatie, atsitinka ir su mumis. Laimingi ir mes esame, kai suprantame savo silpnumą, kai nužemintai mąstome apie save, nepasitikime savo jėgomis, bet Tavo meilia pagalba. Jeigu ir veržiamės į aukštybes, tai ne į tas, kurias patys sau išsvajojame, ir ne į tas, į kurias veržiasi šio pasaulio sūnūs ir dukterys, bet į tas, į kurias Tu pats esi mus pakvietęs. Iš kitos vėl pusės, matydami savo begalinį silpnumą, nepasiduodame desperacijai, nepaniekiname Tavo kvietimo, nesakome su Tavo Sūnaus neištikimais mokytiniais: *"Šitie žodžiai kieti, ir kas gali jų klausyti?"*, bet su apaštalų pirmininku: *"Viešpatie, pas ką mes eisime? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius"*, Jono 6, 61—69. Atsiduodami Tavo ir Tavo pastatytų asmenų meiliai vadovybei, mes tikrai pasieksime tas aukštybes, kuriose Tu gyveni ir kurių troškimą esi įdiegęs mūsų širdyse. Šaukiame tad su Jeriko akluoju: Viešpatie, kad regėtume, kad pamatytume mūsų silpnybes tikroje šviesoje, kad jas pamatę liautumės didžiavęsi, o jeigu didžiuosimės, kad didžiuotumės ne brangiais drabužiais, aukštomis vietomis bei pažintimis, o tik Tavimi ir Tavo Sūnaus kryžiumi, anot tautų apaštalo ir visų kitų šventųjų pareiškimo.

Pasižadame, Viešpatie, neištarti šiandien nei vieno pasigyrimo žodžio ir kantriai nukęsti visus pažeminimus.

APIE NUSIŽEMINIMO LAIPSNIUS

Lapkričio 16 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Benediktas išvardija savo reguloje dvyliką nusižeminimo laipsnių. Nėra tai laipsniai tikra to žodžio prasme, o tik išviršiniai nusižeminimo pareiškimai.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad nuolat turėtume prieš akis tuos nusižeminimo pasireiškimus, kad, jais laistydami tą dorybę, išaugintume ją iki to medžio didumo, kuriame ilsisi dangaus sparnuočiai.

MĄSTYMAS

Kaip nusižeminimas yra visokios dorybės pamatas ir sąlyga, taip puikybė — visokios nuodėmės ir paklydimo, anot apreikštojo žodžio įspėjimo: *"Puikybė kiekvienos nuodėmės pradžia"*, Ekli. 10, 15.

Bažnyčios tėvai ir dvasiškojo gyvenimo žinovai yra išskaičiavę visus nusižeminimo ir puikybės apsireiškimus ir yra įrašę į vienuoliškąsias regulas, kad įspėtų tikrosios tobulybės ieškotojus, kas remia jų tobulybę ir kas ją kliudo. Pagal šv. Benediktą yra dvylika nusižeminimo laipsnių, tiek pat ir puikybės pagal šv. Bernardą.

Pirmasis nusižeminimo laipsnis liečia išorinę žmogaus išvaizdą. Nusižeminęs žmogus nevaikščioja pakelta galva, nevarsto visų akimis, nežiūri į visus iš aukšto, bet kukliai ir nuleidęs akis neša savo galvą. Išdidus priešingai nori viską pamatyti, išgirsti, sužinoti, viską išbandyti, ir tai ne tuo tikslu, kad Dievą geriau pažintų iš jo darbų, bet kad patenkintų savo tuštybę, kad galėtų pasigirti savo žiniomis. Todėl jo smalsumas visuomet yra nukreiptas į tai, kas bloga, skandalinga, kas piktina ir kitus žemina. Geromis žiniomis, kurios būtų naudingos jam ir kitiems, jis nesirūpina, sako, jos esančios nuobodžios.

Antrasis nusižeminimo laipsnis tvarko kalbą. Nusižeminęs žmogus kalba mažai, jis daugiau mąsto, negu kalba,

o jei kalba, kalba išmintingai ir negarsiai. Išdidus elgiasi priešingai. Pirmiausia jis yra lengvamintis, tai reiškia, kad lengvai ir paviršutiniškai jis apie viską mąsto ir sprendžia, svarbiausi dalykai jam atrodo neverti jo dėmesio. Jei kalba, kalba garsiai ir triukšmingai, kad visi jį girdėtų, visi būtų priversti jo klausyti. Tokios lengvamintystės pavyzdį turime šių laikų pasaulio nuotaikoje. Pasaulis labai lengvai ir neigiamai išsprendė Dievo buvimą, tikėjimo reikalingumą, sielos ir pomirtinio gyvenimo tikrumą, Bažnyčios ir šv. sakramentų būtinumą, žodžiu, labai lengvamintiškai pasielgė su svarbiausiais žmogų liečiančiais klausimais. Bet kada koks diplomatas net netyčiomis ką prasitaria prieš kitą tautą ar valstybę, sujuda visas kraštas, įsitempia diplomatiniai santykiai, oras prisipildo karo nuotaika, girdisi ginklų žvangėjimas. Tai puikybės išdava.

Trečiasis nusižeminimo laipsnis neleidžia garsiai juoktis ir triukšmingai linksmintis. Jeigu išgirsime kokioje vietoje garsias linksmybes, žinokime, kad nusižeminimas nėra tų žmonių dorybė, kurie ten linksminasi.

Ketvirtasis laipsnis yra tyla iki paklausimui. Nusižeminęs žmogus niekad nieko nepasakoja apie save nei gerai, nei blogai, nebent būtų paklaustas ir verčiamas atsakyti. Išdidus, aukštai manydamas apie save, nuolat šneka, pasakoja, ką jis yra padaręs, kas jam atsitiko kelionėse, kaip garbingai jis išėjo iš tų nuotykių, o viskas yra perdėta, pagražinta, pameluota, kad parodytų savo nepaprastumą, todėl rašytas Dievo žodis įspėja, kad *"kas kalba daug žodžių, žeidžia savo sielą"*, Ekli. 20, 8.

Penktasis laipsnis draudžia išsiskyrimą. Nusižeminęs žmogus, nenorėdamas atkreipti į save žmonių dėmesio, nieku nesiskiria iš kitų. Jis vaikščioja, kalba, rėdosi, elgiasi kaip visi, nes jam labai būtų nemalonu, kad visi į jį žiūrėtų ir laikytų geresniu už kitus. Išdidus elgiasi priešingai. Jis nori, kad visi į jį žiūrėtų, kaip į nepaprastą žmogų, todėl nuolat rūpinasi parodyti ir savo kalba, eisena, drabužiu ir

visu savo gyvenimu, kad jis ne toks kaip visi. *"Dėkoju tau, Dieve,* meldžiasi išdidus pariziejus, *kad aš ne toks, kaip kiti žmonės"*, Luko 18, 11.

Šeštasis laipsnis neleidžia laikyti savęs geresniu už kitus. Priešingoji yda, vadinama arogancija, verčia žmogų visus niekinti, žeminti jų darbus, visus ir viską kritikuoti, nieku nesidžiaugti, nebent savo atliktais darbais, sau vienam priskaityti visas tobulybes.

Septintasis laipsnis liepia laikyti save niekam netinkamu ir nenaudingu. Tokioje nuotaikoje liepia gyventi mūsų Išganytojas savo mokytiniams: *"Atlikę,* sako, *visa, kas jums paliepta, sakykite: Esame nenaudingi tarnai; darėme, ką turėjome daryti"*, Luko 17, 10. Išdidus kitaip mano. Jam atrodo, kad jis yra sutvertas dideliems ir garbingiems darbams atlikti, todėl į juos ir veržiasi, nepaisydamas, ar mokės juos atlikti, ar ne. Klaidas ir nepasisekimus priskaito ne savo nesugebėjimui, bet ar tai nelaimingoms aplinkybėms, ar tai žmonių nepalankumui ir jų pavydui. Tokia puikybė vadinasi prezumcija.

Aštuntasis laipsnis liepia prisipažinti prie kaltės, padarius kokią klaidą, skubėti ją atitaisyti, jei galima. Išdidus kitaip elgiasi. Nors jo kaltė būtų aiškiausia, jis prie jos neprisipažįsta, todėl nepriima jokių įspėjimų, nei pamokymų. Klaidą padaręs, jis brenda jon gilyn, nenorėdamas parodyti, kad yra suklydęs.

Devintasis laipsnis padeda žmogui kantriai priimti atgailą ir bausmes už padarytas kaltes. Taip buvo nusiteikęs gerasis latras ant kryžiaus, mirdamas. Girdėdamas, kaip kitas latras piktžodžiavo Kristui, ėmė jį drausti, sakydamas: *"Ir Dievo tu nebijai, nors esi taip pat pasmerktas. Mudu juk teisingai, nes gauname tai, ko mūsų darbai verti, o šitas nepadarė nieko pikta"*, Luko 23, 41. Išdidusis, nelaikydamas savęs kaltu, nepriima jokios bausmės, o jei kokia jį paliečia, laiko ją neteisinga ir priešinasi jai visomis savo jėgomis.

Dešimtasis laipsnis — tai klusnybės dvasia. Ji įkvepia žmogų visuomet elgtis pagal šv. Povilo įsakymą: *"Kiekvienas tepasiduodie aukštesniosioms vyresnybėms; nes nėra valdžios, kaip tik iš Dievo... Taigi, atiduokite visiems, ką esate kalti, kam mokestį — mokestį, kam muitą — muitą, kam baimę — baimę, kam pagarbą — pagarbą"*, Rom. 13, 1—7. Išdidusis priešingai gyvena revoliucijos dvasia. Jis nepripažįsta klusnumo, kiekvieną įsakymą jis laiko savęs pažeminimu, todėl nenori vykdyti jokių įsakymų, nei Dievo, nei žmonių, tyčia peržengia, kur mato įsakyta.

Vienuoliktasis laipsnis veda žmogų į valios ir kūno suvaržymą, pagal šv. Povilo pavyzdį: *"Baudžiu,* sako, *savo kūną ir stengiuosi pavergti, kad kartais kitiems skelbęs, pats nepasidaryčiau peiktinas"*, 1 Kor. 9, 27. Nusižeminęs žmogus nepasitiki savimi, todėl maloniau ir saugiau jam yra būti klusnybėje, suvaržyti savo valią, vengti sauvalystės. Išdidusis eina priešinga kryptimi. Laisvė be jokių ribų yra jo idealas, todėl nepakenčia jokių suvaržymų, o savo valios pildymą skaito didžiausia laime. Įpratęs sauvaliauti, jis nepakenčia ir nepakelia svetimos valios, todėl negali priimti tokios tarnystės, eiti tokių pareigų, kuriose reikia išsižadėti savo valios.

Dvyliktasis laipsnis veda į gėrio ištvermę iki galo. Kas nepasitiki savimi, kas klauso Dievo ir jo pastatytų vyresnybių, tam nėra pavojaus paklysti ir pražūti. Jeigu kada ir suklysta, tai, vyresnybių įspėtas, greitai paklauso ir sugrįžta į gerą kelią. Be tokios dvasios niekas negali ištverti gerame, nei užtarnauti ištvermės malonės, nes kiekvienas žmogus dažnai suklysta ir negali be Dievo ir žmonių pagalbos ir vadovavimo pasiekti savo tikslo.

Išdidusis, eidamas savo keliu, turi prieiti galutinio užkietėjimo piktame. Kad žmogus galėtų atsikelti iš nuodėmių ir sugrįžti į gerą kelią, turi nusižeminti, prisipažinti blogai padaręs, kaip sūnus palaidūnas. Puikybės apsėstas

nepadarys to niekados, todėl atsivertimas jam yra negalimas. Šėtonas niekad neatsivers.

Matydami tad, iš vienos pusės, palaimintus nusižeminimo vaisius, o pražūtį, į kurią veda puikybė, iš kitos, kartokime šiandien visą dieną: *"Jėzau romusis ir nuolankios širdies, padaryk mūsų širdį panašią į Tavo širdį"*.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, sunkus, labai sunkus yra nusižeminimo mokslas, daug sunkesnis negu visi kiti mokslai, todėl greičiau sutiksime mokytą, negu nusižeminusį. Kaip sunkus jis yra, liudija Tavo šventųjų darbai. Kas suskaitys tuos apsimarinimus, tas maldas ir tuos budėjimus, kuriais jie laistė ir augino tą dorybę? To sunkumo priežastis, Viešpatie, glūdi mūsų pačių prigimtyje. Norėdamas mus išaukštinti, Tu pasėjai mumyse gilų tobulybės troškimą, kad jo vedini nuolat save tobulintume ir pakiltume iki tų aukštybių, kuriose Tu gyveni. Tas troškimas turėjo būti tenkinamas Tavęs kas kart gilesniu pažinimu ir gilesne meile, nes ką žmogus myli, į tą ir panašus pasidaro. Nuodėmė išardė Tavo planus: pamilome ne Tave, bet save ir Tavo sutvėrimus, juos ėmėme gaudyti, juos tyrinėti, jų ypatybes savintis, laikydami didžiausia tobulybe suskaityti žvaigždes danguje, žoles, medžius, vabalus ir gyvulius, išmatuoti jūrų gelmes, nugalėti gamtos gaivalus ir juos priversti mums tarnauti. Atlikę tuos darbus, pasidarėme labai dideli ir tobuli, bet ne Tavo, o tik savo akyse, ėmėme mąstyti ir kalbėti su evangelijos turtuoliu: *"Mano siela, tu turi daug gėrybių, sukrautų daugeliui metų; ilsėkis, valgyk, gerk, pokyliauk"*, Luko 12, 19. Iš tikrųjų, tai tais keliais eidami pasidarėme didžiausi vargšai, panašūs į tą, kuriam Tavo Sūnus liepė parašyti: *"Tu sakai: Aš esu turtingas ir pralobęs, ir nieko neprivalau; o nežinai, kad tu esi nelaimingas ir apgailėtinas, beturtis, aklas ir plikas"*, Apr. 3, 17. Mylėdami ne Tave, o tik sutvėrimus, pasidarėme ne į Tave, bet į juos panašūs, anot psalmės pasakymo: *"Žmogus, būdamas šlovėje, nesupranta; jis prilygsta proto neturintiems*

galvijams ir darosi į juos panašus", Ps. 48, 21. Kad pasiektume, Viešpatie, tikrą tobulybę, tą būtent, kurią mums esi skyręs, turime atsižadėti savęs, nusigrįžti nuo sutvėrimų, o sugrįžti į Tave, pamilti Tave visa širdimi ir visomis jėgomis Tavęs ieškoti. Bet be nusižeminimo negalima to atsiekti, negalima Tavęs surasti, nei prie Tavęs sugrįžti, nes Tu leidiesi surandamas tik nusižeminusiems, o slapstaisi nuo išdidžiųjų, kaip kad įspėja mus Tavo Sūnus, sakydamas: *"Aš dėkoju tau, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad tai paslėpei nuo išmintingųjų, ir gudriųjų ir tai apreiškei mažutėliams"*, Luko 10, 21. Bet, Viešpatie, nusižeminimo mokslas viršija mūsų jėgas, nes puikybė yra suaugusi su mūsų kūnu ir krauju, su visa prigimtimi, todėl lengviau yra duoti nupiauti koją, ranką, išlupti akį, negu savęs atsižadėti. O suaugusi su mūsų prigimtimi yra todėl, kad ji yra ne kas kita, o tik Tavo pasėtas mumyse tobulybės troškimas, bet nuodėmės pagadintas ir paverstas visokios nuodėmės šaltiniu. Kaip ligonis, sunkios ligos apimtas, tik pamaži, tik laipsniais gali atgauti sveikatą, taip ir mes tik pamaži ir per ilgą laiką galime įgyti brangų nusižeminimo mokslą. Gydyk tad mus, Viešpatie, vadovauk mūsų sveikatai, patepk akių tepalu mūsų akis, kad pamatytume savo dvasios skurdą, į kurį veda puikybė, užgesink mumyse visus tuos karščius ir sujudimus, kuriais maitinasi puikybė, o kurie daro mirtiną smūgį nusižeminimui.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, budėti, kad sugebėtume padaryti vieną kitą nusižeminimo aktą, ypatingai šv. Benedikto išvardintuose atvejuose.

APIE PUIKYBĘ

Lapkričio 17 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime grąsinimo, kurį Išganytojas taiko Kaparnaumui už jo puikybę: "Ir tu, Kaparnaume, iki dangui išaukštintas, tu būsi nustumtas į pragarą", Luko 10, 15.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties maloněs, kad išdidžiųjų likimas niekad neišdiltų mums iš atminties ir kad nuoširdžiai sektume tą pamokinimą, kurį Tobijas davė savo sūnui: "Niekuomet, sako, neleisk viešpatauti savo mintyse arba savo žodžiuose puikybei, nes iš jos ēmē pradžią visokia pražūtis", Tobijo 4, 14.

MĄSTYMAS

1. PUIKYBĖ YRA DVASIOS NUODĖMĖ

Nors žmogaus dvasia dalyvauja kiekvienoje nuodėmėje, nors už kiekvieną ji yra atsakinga, tačiau ne visose ji dalyvauja su tuo pačiu noru. Vienose ji dalyvauja su dideliu noru, veržiasi prie jų visomis savo galiomis, kitose priešingai neparodo tokio noro, jei ir pritaria, tai tik verčiama kūno geidulių ar kitokių kokių gaivalų.

Tarp tųdviejų kraštutinumų yra visa eilė nuodėmių, kuriose sunku atskirti, kas daugiau dalyvauja: ar kūnas, ar dvasia. Jei kuris žmogus yra daugiau apšviestas, jei pripratęs vadovautis daugiau protu negu kūno įspūdžiais, jo nuodėmėse dalyvauja daugiau dvasia negu kūnas. O jei mažai apšviestas, jei mažai turi minčių, jei vadovaujasi daugiau kūno įspūdžiais, kaip mažas vaikelis, jo nuodėmės yra daugiau kūniškos, negu dvasiškos.

Skirtumas tarp vienos ir kitos nuodėmių rūšies yra labai svarbus ir pačioms nuodėmėms įvertinti ir gyvenimui taisyti.

Kūniškos nuodėmės labai krinta visiems į akis, jos labai žemina nusidėjėlį, nes daro jį panašų į gyvulius, todėl dažnai atgrasina nevieną savo išorine išvaizda. Dvasiškosios priešingai neturi tos biaurios išorinės išvaizdos, nes dangstosi dažnai net tobulybės skraiste, todėl ne tik nestumia nuo savęs nusidėjėlių, bet dar labiau traukia į save.

Visai kitaip tos nuodėmės atrodo Dievo akims: dvasiškosios daug biauresnės, negu kūniškosios: žmoguje pirmosios daug sunkiau yra pataisomos, negu pastarosios.

Tiesa, Dievas biaurisi ir labai biaurisi kūniškomis, todėl yra skaudžiai baudęs žmones už jas, tačiau jos netaiko tiesioginiu būdu į Dievą, o tik į žmogų, jį žemina Dievo akyse, jį daro lygų gyvuliams, kuomet dvasiškosios taiko į Dievą, Dievą žemina žmogaus akyse, o tai didelis skirtumas nuodėmės piktume. Sakysime, gydytojas daro operaciją su tikslu nužudyti žmogų. Jis yra tuomet žmogžudys, vertas visiems žmogžudžiams skiriamos bausmės. Bet jei jis daro tą operaciją sveikatos tikslais, ir tik per apsileidimą ar neapsižiūrėjimą pakenkia ligoniui ir jį numarina, jis nėra kaltas žmogžudyste, o tik apsileidimu.

Panašiai atsitinka ir su nuodėmėmis. Kūniškose nuodėmėse žmogus siekia pirmoje eilėje patenkinti kūną. Kadangi tas patenkinimas yra Dievo draudžiamas, todėl, tenkindamas kūną, užgauna ir Dievą, nors neturi savo mintyse noro jį užgauti. Dvasiškose nuodėmėse atsitinka priešingai. Žmogus, nekęsdamas Dievo, nusigrįžta nuo jo, ir tik paskui ieško sutvėrimų, kurie galėtų užpildyti savo sielos tuštumą. Todėl dvasiškosios nuodėmės daug yra sunkesnės ir skaudžiau Dievą užgauna, negu kūniškosios, o ir žmogui sunkiau iš jų atsikelti negu iš pastarųjų. Judo išdavystė buvo daug skaudesnė Išganytojui, negu Piloto mirties sprendimas. Pilotas nusileido žydams iš baimės, kad nebūtų įskųstas ciesoriui, o širdyje Kristui neturėjo jokios neapykantos, priešingai, norėjo jį išlaisvinti. Visai kitokie jausmai buvo užvaldę žydų širdis, jie nekentė Kristaus, ir dėl tos neapykantos jie reikalavo jam mirties, todėl Išganytojas ir pareiškė Pilotui, kad *"kas mane tau įdavė, turi didesnę nuodėmę"*, Jono 19, 11.

Pažvelgę dabar į puikybę šių faktų šviesoje, turėsime ją pirmiausia priskaityti prie dvasiškosios rūšies nuodėmių, nes nupuolusieji angelai nusidėjo puikybe, o juk jie neturi kūno, jie yra grynos dvasios. Antra, puikybė yra viena iš didžiausių ir sunkiausių nuodėmių, nors žmonių akims ji neatrodo tokia, nes negalima matyti dvasiško biaurumo

kūniškomis akimis. Trečia, žmogus, puikybės apimtas, darosi nepataisomas, nes puikybė jam neleidžia pastebėti savo klaidų, prie jų prisipažinti, už jas gailėtis ir prašyti Dievą atleisti, o be šių veiksmų nusidėjėlis negali pasitaisyti, kaip kad numirėlis negali atsikelti iš numirusių. Tokioje nuotaikoje gyvena pragaro gyventojai, todėl nėra vilties, kad jie kada nors atsiverstų. Bet tą nuotaiką jie pasiekė ne pragare, o žemėje, todėl ir žemėje yra pragaro gyventojų, o jais yra visi tie, kuriuos puikybė atskyrė nuo Dievo, kurie ne Dievuje mato žmonijos išganymą, o tik įvairiose kultūrose ir pažangose.

2. PUIKYBĖS RŪŠYS

Popiežius Grigalius išskaito keturias puikybės rūšis.

Pirmoji. Jei kas giriasi, kad visa, ką gero turi, iš savęs turi ir niekam neprivalo dėkoti. Šioje puikybės rūšyje gyvena visas šių laikų pasaulis: jis giriasi savo išradimais, savo nuveiktais darbais, savo kultūromis, ir visa tai priskaito sau, savo galybei ir pastangoms, o ne Dievui, todėl ne tik nedėkoja Dievui už jo gėrybes, bet nori visiškai užtrinti Dievo vardą žemėje. Mat, didesnė yra garbė būti išradėju, negu naudotis kitų išradimais. Jiems atsako šv. Povilas: *"Ką turi, ko nesi gavęs? o jei gavai, ko giries, lyg kad nebūtumei gavęs"*, 1 Kor. 4, 7. Prieš juos kalba ir Jokūbas apaštalas: *"Kiekvienas geras davinys ir kiekviena tobula dovana yra iš aukštybių, nužengia nuo šviesybių Tėvo, pas kurį nėra nevienodumo, nė pasikeitimo šešėlio"*, Jok. 1, 17.

Antroji. Jei kas Dievo dovanas laiko atlyginimu už savo nuopelnus. Juos smerkia šv. Povilas, sakydamas: *"Iš malonės jūs esate išganyti tikėjimu; ir tai ne savaime, nes tai yra Dievo dovana, ne darbais, kad nė vienas nesigirtų"*, Efez. 2, 8—9.

Trečioji rūšis. Jei kas giriasi gėrybėmis, kurių neturi. Tokius pasmerkė Dievas jau Sename Įstatyme. *"Aš žinau,* sako Viešpats, *jo gyrpelnystę ir kad tam nelygi jo jėga,*

kad jis mėgino daryti ne tiek, kiek galėjo ištesėti", Jer. 48, 30. Ne kitaip kalba ir Naujas Įstatymas: *"Tu sakai: Aš esu turtingas ir pralobęs, ir nieko neprivalau; o nežinai, kad tu esi nelaimingas ir apgailėtinas, beturtis, aklas ir plikas"*, Apr. 3, 17.

Ketvirtoji rūšis. Jei kas didžiuojasi turimomis gėrybėmis ir niekina kitus, kurie jų neturi. Tokiam atsako patsai Išganytojas: *"Kiekvienas kurs save aukština bus pažemintas, ir kas save žemina, bus paaukštintas"*, Luko 18, 14.

3. PUIKYBĖ VISOKIOS NUODĖMĖS PRADŽIA

Kadangi Dievas priešinasi puikiems ir tik nusižeminusiems duoda malones, anot apaštalo šv. Jokūbo pareiškimo, todėl puikybė užkerta kelią Dievo malonei į žmogaus vidų. Likęs be Dievo malonės, žmogus pasidaro panašus į upę be krantų potvinio metu, vanduo užlieja visus laukus. Nėra tos nuodėmės, kurios jis negalėtų padaryti tokiame stovyje, todėl šv. Raštas ir sako, kad *"puikybė kiekvienos nuodėmės pradžia; kas jos laikosi bus pilnas prakeikimų, ir pagaliau ji pražudys jį"*, Ekli. 10, 15.

Puikybė yra ne tik visų nuodėmių pradžia ta prasme, kad sustabdo Dievo malonę, bet ir ta prasme, būtent, kad yra daugelio nuodėmių motina. Kaip motina nešioja savo viduriuose naują gyvybę, kurią paskui duoda gimdydama, taip ir puikybė nešioja savo viduriuose daugelį nuodėmių, kurias ir gimdo tam tikrose aplinkybėse. Kokios yra tos nuodėmės, matėme praeitoje meditacijoje apie nusižeminimo laipsnius ir priešingus nusižeminimui darbus. Šia pastarąja prasme, o ne pirma Bažnyčios Tėvai ir teologai priskaito puikybę prie pirmutinės iš septynių didžiųjų nuodėmių.

Matydami tokias baisias puikybės pasekmes, žeminkime save, kad atidarytume savo širdį Dievo malonei, kad išpildytume mūsų Išganytojo įsakymą: *"Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies"*, Mato 11, 29.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, baisi turi būti puikybė, jeigu ji pavertė šventąsias dvasias prakeiktomis, jeigu iš angelų padarė šėtonus. Ne mažiau kenksminga ji yra ir žmogui, nes Tavo apreikštasis žodis ne kartą mus įspėja, kad puikybė yra visokios nuodėmės ir pražūties šaltinis, todėl kas jos laikosi bus pilnas prakeikimų (Ekli. 10, 15). O kitaip ir būti negali, jei Tu pagal savo Sūnaus pareiškimą priešiniesi išdidiems, sustabdai jiems visas savo malones, uždengi nuo jų akių visas savo karalystės paslaptis. O darai tai, Viešpatie, ne bausmės tikslais, bet gailestingumo, nes visi Tavo darbai gailestingumas ir tiesa. Jei suteiktumei savo malones išdidiems, dar labiau juos pastūmėtumei į išdidumą, o per tai į didesnę pražūtį. Juk angelams buvai suteikęs daugiau malonių ir įvairių dovanų, negu pirmajam žmogui, todėl, kada pasikėlė į puikybę, daug žemiau nupuolė, negu anas. Pirmasai žmogus nupuolęs buvo dar pataisomas, todėl jam pažadėjai atsiųsti Išganytoją. Angelai, nupuolę, pasidarė nepataisomi, joks Išganytojas, nors tai būtų buvęs ir Tavo Sūnus, nebūtų jų pataisęs, todėl jiems Išganytojo ir nežadėjai ir nesiuntei. Nepataisomas pasidaro ir žmogus; o būna tai tada, kada Tavo malonėmis apdovanotas ne Tau jas priskaito, ne Tau už jas dėkoja, bet sau ir ima keltis į puikybę. Nepataisomi buvo ir išdidūs parizie-jai, nors savo rankose turėjo visą Įstatymą ir pranašus, nors sėdėjo Mozės kėdėje ir dėstė žmonėms tą Įstatymą ir gerai dėstė, nes Tavo Sūnus liepė klausyti jų dėstymų, tik nesielgti taip, kaip jie elgėsi, nes jie sakė ir nedarė. Jie matė ir Tavo Sūnaus stebuklus ir pripažino, kad yra iš dangaus atėjęs, nes tokių darbų niekas negalįs daryti, bet nusilenkti prieš jį ir pripažinti laukiamą Išganytoją jie nesugebėjo, puikybė neleido jiems to padaryti, ji jiems užkirto kelią į išganymą. Nepataisomi yra ir šių laikų įvairaus plauko mokslininkai ir kultūrininkai, kuriems puikybė neleidžia Tau nusilenkti ir dėkoti už suteiktas dovanas. Jie didžiuojasi padarę daug išradimų, daug gamtai paslapčių

išplėšę, daug jos gaivalų užvaldę ir privertę juos tarnauti žmogui, bet nepajėgia įžiūrėti, kad visa toji gamta su visomis savo gėrybėmis, paslaptimis ir galybėmis yra Tavo rankų padarinys, kad Tu leidi žmogui ją užvaldyti ir naudotis josios gėrybėmis, todėl dėkingumas už visa tai priklauso ne kam kitam, o tik Tau Vienam, Viešpatie, tikrajam viso pasaulio šeimininkui ir savininkui. O žmogus, puikybės apimtas, ne tik nedėkoja Tau už Tavo dovanas, bet dar kelia ranką prieš Tave, norėdamas išvaryti Tave iš pasaulio, norėdamas išbraukti Tavo vardą iš visų žmonijos reikalų, kad jis nebūtų net minimas, teisingai tad, Viešpatie, šauki į dangų ir žemę stebėtis tokia piktadarybe, sakydamas: *"Klausykitės, dangus, ir išgirsk ausimis žeme, nes Viešpats kalba. Aš užauginau sūnus ir išaukštinau, jie gi paniekino mane"*, Iz. 1, 2. Jeigu, Viešpatie, tokie baisūs yra puikybės darbai, gelbėk mus nuo jos ir gink, nes savo jėgomis neapsiginsime. Ji neturi tos biaurios išvaizdos, kurią turi kitos piktadarystės, todėl nestumia nuo savęs, kaip kad anos stumia, priešingai, traukia į save, žadėdama patenkinti tuos tobulybės troškimus, kuriuos Tu pasėjai mūsų širdyse.

Pasižadame šiandien nuolat kartoti: "Nuo puikybės dvasios, gelbėk mus, Viešpatie!"

APIE ŽINOJIMO TROŠKIMĄ

Lapkričio 18 d.

1. ĮŽANGA. Patarlių knyga ragina imtis išminties, sakydama: "Užsiimk išmintimi, mano sūnau, ir palinksmink mano širdį, kad galėtumei atsakyti darančiam priekaištų", Pat. 27, 11.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad sukurtų mumyse didelį šviesos troškimą, tos šviesos, kuri eina iš Dievo ir apšviečia kiekvieną žmogų ateinantį į šį pasaulį, kad ypatingu būdu apsaugotų mus nuo tų apgaulingų ir klaidinančių šviesų, kuriomis pasaulis yra taip turtingas, o kurios eina ne iš Dievo, o tik iš išganymo priešo.

MĄSTYMAS

1. ŽINIŲ REIKALINGUMAS

Vieni sutvėrimai veikia sąmoningai, kiti nesąmoningai. Medžiai, pvz., sprogsta, žydi, augina vaisius nieko apie tai nežinodami, jiems pakanka tų chemijos ir fizikos dėsnių, kuriais laikosi viso pasaulio tvarka.

Kiek kitoks yra gyvulių gyvenimas. Jų prigimtis yra daug sudėtingesnė, negu augalų, todėl ir jų reikalai daug įvairesni, kuriems aprūpinti nepakanka chemijos ir fizikos dėsnių, bet reikia pasirinkimo galios, o tą pasirinkimo galią suteikia pažinimas. Gyvulių maistas, pvz., daug įvairesnis negu medžių, ir jo nėra kiekvienoje vietoje, todėl gyvulys turi vaikščioti iš vienos vietos į kitą, kad surastų sau maisto, turi turėti akis, kad jį pamatytų, uoslę, kad suuostų, skonį, kad atskirtų gerą ir sveiką nuo pagadinto ir netinkamo. Kitaip sakant, gyvuliams reikia pažinimo, kuris padėtų jiems surasti tai, kas gera, o išvengti to, kas bloga. Kadangi gyvulių prigimtis nėra labai turtinga, todėl užtenka jausminio pažinimo tos prigimties reikalams apsirūpinti, užtenka to, ką akys mato, ką ausys girdi, ką uoslė suuodžia ir visas kūnas jaučia.

Žmogiškoji prigimtis yra dar kitokesnė, ji taip viršija gyvuliškąją, kaip kad dvasia viršija medžiagą. Tiesa, žmogus turi kūną lygiomis su gyvuliais, todėl turi ir jaučiamąjį pažinimą kūno reikalams aprūpinti: jis turi ir akis, ir ausis, ir uoslę, ir skonį, ir palytėjimą, kaip kad tie turi. Bet žmogus turi dvasią, kurios negalima pamatyti akimis, išgirsti ausimis, apčiuopti palytėjimu ar kuriuo kitu pojūčiu, nes pojūčiai yra skirti tik medžiagiškiems dalykams pagauti, o dvasia nėra medžiaga. Toji medžiaga turi taip pat reikalų, kuriuos reikia aprūpinti, turi tuštumų, kurias reikia užpildyti, kad ji galėtų tobulėti ir siekti tų tikslų, kuriuos Dievas jai skyrė. Kadangi pojūčiai nieko negali mums pasakyti apie dvasią, tai nieko negali mums pasakyti ir apie

jos reikalus. Kad žmogus nebūtų nuskriaustas, Dievas davė jam aukštesnę pažinimo galią, būtent protą, kuris nepriklauso pojūčių, kuris pasiekia tokius dalykus, kurių niekad nei akis neregėjo, nei ausis negirdėjo. Žinome, pvz., kad jūros turi dugną, bet mes jo niekad nematėme. Panašiai protu sužinome apie Dievą, jo buvimą, jo ypatybes, jo santykius su pasauliu, sužinome savo sielą, jos tikslus ir reikalus, nors niekad nesame tų dalykų apčiuopę pojūčiais.

Bet protas tik tada pasidaro naudingas ir tik tada tarnauja žmogui, kai jis yra pilnas žinių. Mažas, pvz., vaikelis turi protą, bet negali juo naudotis, nes yra tuščias.

Kad protas neliktų tuščias visą žmogaus gyvenimą, Dievas pasėjo jame didelį žinojimo troškimą, todėl kiekvienas protas taip trokšta žinių, kaip kad viduriai trokšta maisto, nes žinios yra proto maistas. Vieni žmonės turi progos gyvenime prisirinkti daugiau žinių, kiti mažiau, bet visi jų trokšta, ir tai trokšta ne kokiu pagedimu, bet Dievo sutvarkymu, nes žinios yra proto tobulybė, o kiekvienas daiktas trokšta savo tobulybės.

2. GEROS IR BLOGOS ŽINIOS

Nors kiekviena žinia didina ir tobulina protą, tačiau ne kiekviena žinia tobulina žmogų, kuris gauna tą žinią. Protas nėra koks dievaitis, prieš kurį turi nusilenkti visi žmogaus reikalai ir trauktis jam iš kelio. Protas yra garbinga žmogaus galia, bet tik jo galia, reiškia jo dalis, o dalis turi tarnauti visumai, kaip kad visam žmogui tarnauja kojos, rankos, akys ir visos kitos kūno dalys. Protas tad nėra žmogaus valdovas, o tik jo tarnas, todėl turi jam tarnauti, o ne jį valdyti. Tarnas vėl negali dirbti kas jam patinka, o tik tai, ką valdovas įsako, todėl protas negali rinkti bet kokių žinių, o tik tokias, kurių reikia žmogui, kurias žmogus turi turėti, kad galėtų tobulėti ir siekti to tikslo, kurį Dievas jam užbrėžė. Tas tikslas yra amžinoji laimė danguje. Jos siekiama žemėje Dievo nurodytais keliais. Kas tad rūpinasi

pažinti Dievą, jo švenčiausiąją valią, savo luomo pareigas, kad galėtų jas tinkamai atlikti, ir visas žinias renka tik tais tikslais, tas gerai naudojasi savo protu, tas geromis žiniomis jį pripildo. O kas renka žinias kitais tikslais, būtent, ar tai kad patenkintų savo smalsumą, ar kad kitiems pasirodytų mokytesniu, tas blogai naudojasi savo protu, tas pripildo jį nereikalingomis žiniomis, nors pačios žinios savaime būtų tikros ir neapgaulingos.

Šiais atvejais žinių rinkimas pasidaro peiktinas ir nuodėmingas.

1. Jei kas renka žinias tuo tikslu, kad pasirodytų daug žinąs ir dėlto keltųsi puikybėn, pagal šv. Povilo pasakymą: *"Žinojimas daro pasipūtusius"*, 1 Kor. 8, 1. Apie juos šv. Augustinas šitaip kalba: *"Yra tokių, kurie, apsileidę dorybėse ir nežinodami kas yra Dievas ir kokia tos prigimties didenybė, kuri amžinai yra ta pati, mano, kad atlieka labai didelį darbą, jei su didžiausiu smalsumu ir įsitempimu tyrinėja tą medžiagos gabalą, kurį vadiname pasauliu. Iš to juose kyla tokia puikybė, kad jiems atrodo gyvena tose pačiose dangaus aukštybėse, apie kurias ginčijasi"*, De morib. Eccles. c. 21.

2. Jei kas renka žinias nuodėmėms pildyti, anot pranašo Jeremijaus pareiškimo: *"Jie moko savo liežuvį kalbėti melą ir vargsta besielgdami melagingai"*, Jer. 9, 5.

3. Jei kas, rinkdamas nevertingas žinias, trukdo reikalingų ir būtinų žinių įgijimą. Šv. Jeronimas piktinasi kai kuriais kunigais, kad jie, apleidę evangeliją ir pranašus, skaito komedijas ir dainuoja piemenų meilės dainas (Epist. 146 ad Damasum).

4. Jei kas renka žinias iš tų, iš kurių draudžiama rinkti. Toki yra burtininkai, žyniai, piktosios dvasios, jei tad kas kreipiasi į jas sužinoti ateitį, nusikalsta Dievo ir Bažnyčios akivaizdoje.

5. Jei kas tyrinėja sutvėrimus ne su tikslu geriau pažinti Dievą. Tuo nusideda dauguma šių laikų mokslininkų,

kurie tyrinėja gamtą su dideliu uolumu, bet Dievo nepažįsta, o ir nenori pažinti.

6. Jei kas veržiasi į tokias tiesas, kurios viršija jo gabumus ir pasiruošimą. Šv. Dvasia įspėja, sakydama: *"Neieškok, kas tau peraukšta ir netyrinėk, kas viršija tavo jėgas; bet visuomet mąstyk apie tai, ką tau Dievas įsakė, ir nebūk žingeidus pažinti visus jo veikalus"*, Ekli. 3, 22. Tuo nusikalsta visi tie, kurie, neturėdami mokslo, imasi aiškinti tuos dalykus, kurių nesupranta, kaip štai naujų tikybų skelbėjai, biblistai ir kiti.

3. NUODĖMINGAS POJŪČIŲ NAUDOJIMAS

Pojūčiai yra žmogui duoti dviem tikslam: pirma, kad jų pagalba žmogus susektų, kas kūnui yra gera, o kas bloga, ir tinkamai aprūpintų jo reikalus; antras, kad prisirinktų medžiagos protiniam darbui, nes protas iš pojūčių semia visą savo mąstymui reikalingą medžiagą. Dviem tad atvejais žmogus gali pavartoti savo pojūčius netiksliai: vienas, kada gaudo visai nereikalingus kūno gerovei įspūdžius; antras, kada pojūčiais surinkta medžiaga yra nuodėmės priežastis. Šv. Augustinas, kalbėdamas apie akis, sako, kad jau liovėsi žiūrėjęs kaip šuo gaudo kiškį cirke. Iš tikrųjų visi cirkų ir teatrų vaizdai nėra kūnui nei reikalingi, nei naudingi, todėl visi tie įspūdžiai yra ne kas kita, kaip akių geismas.

Dar blogiau naudoja savo pojūčius, kas gaudo jais nuodėmingus įspūdžius, kaip štai žiūrėjimas nešvarių vaizdų, nešvarių pasakų ir elgesių klausymas, nes gauti įspūdžiai stumia žmogų į nuodėmę. Prieš tokį pojūčių naudojimą įspėja Patarlių knyga sakydama: *"Netykok ir neieškok nedorybės teisiojo namuose ir neardyk jo ramybės"*, Pat. 24,15.

Matydami tad blogas smalsumo pasekmes, melskime Viešpatį su giesmininku, sakydami: *"Pastatyk, Viešpatie, sargybą prie mano burnos ir vartus aplink mano lūpas. Neleisk mano širdžiai pakrypti į piktus dalykus, ieškoti pasi-*

teisinimo su žmonėmis darančiais neteisybę. Aš nedalyvausiu jų rinktiniuose dalykuose", Ps. 140, 3—4.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tu esi visokio žinojimo Dievas, nes nėra nei vieno daikto, kuris galėtų pasislėpti nuo Tavo akių. Tu esi išmatavęs jūrų gelmes ir dangaus aukštybes, esi suskaitęs žvaigždes danguje, dulkes ir vandens lašus žemėje, net mūsų plaukus ant galvos, o nė vienas jų nenukrinta be Tavo valios. Tu turi prieš savo akis būtuosius ir būsimuosius laikus, Tu matai ir mūsų mintis, kurias turėjome nuo pat kūdikystės ar turėsime visą amžinybę. Tas Tavo stebėtinas žinojimas, Viešpatie, neturėtų pripildyti mūsų širdies baime, o tik džiaugsmu, nes Tu nesi pavydus, bet dosnus, todėl noriai daliniesi savo žiniomis su sutvėrimais: angelais ir žmonėmis. Vieniems ir kitiems suteikei taip didelį protą, kad jame gali sutilpti visi sutvėrimai ir pripildyti jį neapsakomu džiaugsmu. Daugelis protų yra taip sužavėti Tavo sutvėrimų gražumu, kad atsisako kilti aukščiau iki Tavęs, nes nemano, kad gali būti dar kas gražesnio, kas galingesnio, kas įdomesnio, sustoja vidur kelio, stebi Tavo rankų darbus ir jiems atiduoda tą garbę, kuri Tau vienam priklauso. Tačiau, Viešpatie, Tu nenori, kad žmogus pasitenkintų vien Tavo sutvėrimų pažinimu, aplenkdamas Tave, bet kad kiltų aukštyn ir stengtųsi Tave pažinti ne tuo pažinimu, kurį teikia sutvėrimai, bet tuo, kuris plaukia iš Tavo veido regėjimo. Kadangi nei angelas, nei žmogus negali pakilti iki tų aukštybių savo jėgomis, todėl Tu suteiki visiems visokiariopą pagalbą, kad niekas negalėtų teisintis jėgų trūkumu negalėjęs vykdyti Tavo įsakymų. Pirmiausia, Viešpatie, Tu pasėjai į žmogaus prigimtį neapsakomą žinojimo troškimą, kad, jo verčiamas, lengviau atliktų Tavo uždėtą pareigą. Tačiau tame žinojimo troškime glūdi ir pavojus. Kaip maistai ne visi yra geri, ne visi palaiko gyvybę ir sveikatą, yra tokių, kurie žmogų užnuodija, taip ir žinios ne visos yra geros ir naudingos, yra tokių, kurios užtemdo protą, pagadina širdį ir užuot vedusios prie

Tavęs, nuo Tavęs atitolina. Tokias žinias siūlė gundytojas pirmiesiems tėvams rojuje ir suklaidino juos. Tokias žinias siūlo mums ir šiandien pasaulis, tas pasaulis, už kurį Tavo Sūnus nesimeldė, o apie kurį jo numylėtasis mokytinis sako, kad yra ne kas kita, kaip kūno pageidimas, akių pageidimas ir gyvenimo puikybė. Padaryk tad, Viešpatie, mus kurčiais, nebyliais ir aklais, kad neregėtume, neišgirstume, neskelbtume tų žinių, kurios mus klaidina ir nuo Tavęs atitolina. Tų žinių pilnas pasaulis, pilnos knygos, pilni susirinkimai; jomis užkrėstas oras, kuriuo kvėpuojame, užnuodintas vanduo, kurį geriame. Be Tavo pagalbos neišvengsime pavojaus. Iš kitos vėl pusės, Viešpatie, gerų žinių rinkimas negalimas be sunkaus darbo ir nuovargio, o viso to nemėgstame, todėl vengdami nuovargio apsileidžiame ir žinojime to, ko mums reikia. Daug rasime žmonių, kurie nežino, nesupranta, o ir nenori suprasti savo luomo pareigų, todėl apsileidžia jose, darydami neapsakomą skriaudą tiems, kurie jų priklauso. Gelbėk tad mus, Viešpatie, ir uždek mūsų širdį uolumu rinkti reikalingas žinias, o vengti tų, kurios mus klaidina ir atitraukia nuo Tavęs.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, stabdyti visokį smalsumą ir klausti dažnai savęs, ar tinkamai esame susipažinę su savo luomo pareigomis.

APIE KUKLUMO DORYBĘ

Lapkričio 19 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Dvasia žada gražių vaisių kuklumo dorybei, sakydama: "Kuklumo vaisius Viešpaties baimė, turtai, garbė ir gyvenimas", Pat. 22, 4.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad suprastume kuklumo brangumą, kad jame lavintumės visą savo gyvenimą ir pasiektume tų vaisių, kuriuos toji dorybė teikia.

MĄSTYMAS

1. KAS YRA KUKLUMAS?

Ne kas kitas, o tik žmogaus dvasia valdo jo kūną, visus kūno veiksmus ir darbus ir valdo taip, kaip nori ir moka, valdo pagal tobulybę, kurią yra pasiekusi, ir pagal nuotaiką, kurion yra atsidūrusi, teisingai tad sakoma, kad išviršinė žmogaus išvaizda yra jo dvasios veidrodis.

Jei toji dvasia yra pasiekusi kurį kokios nors kultūros laipsnį, toji kultūra matysis visame žmogaus elgesyje. Kitaip, pvz., elgsis civilizuotas žmogus, o kitaip necivilizuotas, kitaip pagonis, o kitaip krikščionis, kitaip išauklėtas, o kitaip neišauklėtas, žodžiu, kiekvienas parodys savo dvasios veidą savo elgesiu.

Bet ir dievotas ir šventas žmogus turi savo dvasios veidą. Jį sudaro antgamtinės dorybės, šv. Dvasiai veikiant, kaip kad šv. Povilas pareiškia: *"Dievo meilė mūsų širdyse išlieta šventosios Dvasios, kuri mums yra duota"*, Rom. 5, 5. Šv. Dvasia, gyvendama žmoguje, lenkia jį taip veikti ir taip elgtis, kad tuose veiksmuose matytųsi Dievas sulig mūsų Išganytojo pageidavimu: *"Tegul jūsų šviesa taip šviečia žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jūsų Tėvą, kurs yra danguje"*, Mato 5, 16.

Kadangi Dievo Dvasia ir pasaulio dvasia prieštarauja viena kitai, todėl ir elgesys tų, kurie tarnauja Dievui, turi prieštarauti tų elgesiui, kurie tarnauja pasauliui. Toks tad elgesys, kuris liudija Dievo Dvasią žmoguje, ir yra kuklumo darybė. Tokios dorybės šv. Augustinas ir reikalauja iš savo vienuolių, sakydamas: *"Tenebūnie jūsų judėsiuose nieko tokio, kas galėtų užgauti kieno nors pažvelgimą, o tik tai, kas pritinka jūsų šventumui"*, Epist. 211.

Bet ir pasaulio sūnūs ir dukterys atidengia savo elgesiu savo dvasios veidą. Kadangi tas veidas yra ne kas kita, o tik akių pageidimas, kūno pageidimas ir gyvenimo puikybė, todėl kuklumas, prieštaraudamas pasauliškajam elge-

siui, turi tvarkyti žmoguje to trejopo pageidimo pasireiškimus. Jis turi tvarkyti žmogaus akis, todėl kuklus žmogus nevaikščioja išverstomis akimis, negaudo nereikalingų, ypatingai nešvarių įspūdžių, bet laiko savo akis dažniausiai nuleistas. Jis baudžia ir vargina savo kūną, jis jį ima į nelaisvę sulig šv. Povilo pavyzdžiu, neduoda jam įsigalėti ir patenkinti visas jo užgaidas, bet laiko suvaržytą Dievo ir gero išauklėjimo įstatymais. Kuklus žmogus kovoja ir su puikybės pasireiškimais: jis nešūkauja ir nesilinksmina garsiai ir triukšmingai, jis nežiūri iš aukšto į kitus, jis nesigiria, nesiaukština, nesiveržia į pirmąsias vietas, jis nesiskiria nuo kitų su tikslu parodyti, kad jis ne toks, kaip kiti, jis laikosi įstatymų, o jei kada prasižengia, nesiteisina, bet atsiprašo ir lengvai priima visokią atgailą, jis klusnus, o revoliucijos dvasia visai jam svetima, jis nėra užsispyręs, todėl paklydęs lengvai taisosi.

Kuklumo dorybė apima ne tik tuos darbus, kurie yra dvasiškosios tobulybės išraiška, bet ir tuosius, kurie dera amžiui, lyčiai ar vietai. Kitoks, pvz., bus seno žmogaus kuklumas, kitoks jauno, kitoks vyro, kitoks moters, kitoks valdytojo, kitoks pavaldinio, kitoks šventoje vietoje, kitoks paprastoje, o visų tų kuklumų bendras šaltinis — Dievo Dvasia, gyvenanti žmogaus viduje.

2. KUKLUMAS REKREACIJOSE

Kaip žmogaus kūnas, dirbdamas kūniškus darbus, pailsta ir reikalauja poilsio, kad atgautų savo prarastas jėgas, taip ir dvasia, dirbdama dvasiškus darbus, todėl ir ji reikalauja poilsio.

Dvasios poilsį sudaro pertrauka darbe ir linksmumas bei žaidimas, žodžiu, taip vadinamoji dvasiškoje kalboje rekreacija.

Skaitome Kasiano veikaluose, kad tūlas medžiotojas, nešinas lanką, aplankė šv. Joną apaštalą ir, radęs jį bežaidžiantį su kurapka, labai nustebo. Šventasis paklausė me-

džiotoją, ar jis visuomet laiko lanką įtemptą. Tas jam atsakė, kad ne, nes lankas nulūžtų arba visai prarastų savo tamprumą. Panašiai atsitiktų ir su žmogum, tęsė toliau apaštalas, jei visuomet būtų įtemptas darbais ir neturėtų poilsio, Callat. 24, c. 21.

Kad juokas bei žaidimas būtų leistinas, reikia trijų sąlygų:

1. Kad nebūtų ieškoma malonumo šlykščiuose darbuose ar kalbose. Dažnai juokdariai linksmina žmones nešvariomis kalbomis, nešvariais paveikslais, darydami skriaudą ir jų dvasiai ir kūnui.

2. Kad pasilinksminimai ir žaidimai neardytų dvasios rimtumo. Tai šv. Ambraziejus taip įspėja: *"Saugokimės,* sako, *kad, norėdami duoti poilsio savo dvasiai, nesuardytume visokios santvarkos, tarsi gerų darbų sutartinės"*, De offic. 1. I, c. 20. Atsitinka, kad tie, kurie perdaug įsitraukia į pasilinksminimus ir žaidimus, taip pagadina savo dvasią, kad pasidaro netinkami jokiam rimtam darbui.

3. Kad rekreacija ar žaidimas pritiktų ir asmeniui, kuris žaidžia, ir vietai, kurioje žaidžiama, ir laikui ir visoms kitoms aplinkybėms, nes kaip išorinis žmogaus elgesys vaizduoja jo dvasią, taip tai vaizduoja žaidimai ir pasilinksminimai.

Bendrai imant, reikia saugotis kraštutinumų, nes moralinės dorybės seka vidurio kelią. Negerai tad daro, kas visiškai paskęsta linksmybėse, bet negerai daro ir tas, kuris šalina iš žmonių gyvenimo visokią linksmybę bei atvangą.

3. KŪKLUMAS DRABUŽIUOSE

Pirmu žvilgsniu niekas taip neaukština žmogaus ir niekas taip jo nežemina kaip drabužis, todėl apaštalas, kreipdamas mūsų dėmesį į tai ir sako: *"Jei į jūsų susirinkimą įeina žmogus turįs auksoi žiedą, skaisčiais rūbais, įeina taip pat ir beturtis suteptu apdaru, ir jūs žiūrite į tą, kurs apsi-*

vilkęs puikiais rūbais ir jam sakote: Tu sėskis čia gražiai, o beturčiui sakote: Tu stovėk tenai, arba sėskis prie mano pakojo! tai argi jūs nedarote skirtumo patys savyje ir ar nepasidarėte teisėjai neteisingomis mintimis?", Jok. 2, 2—4.

Jei drabužis turi tiek daug svarbos žmogaus išvaizdai ir jo įvertinimui, nesunku bus numatyti, kad pasaulis darys be galo daug pastangų taip sutvarkyti savo drabužius, kad jais galėtų patenkinti savo trejopą geismą, būtent, kūno, akių ir gyvenimo puikybę. Bet toks drabužis, kuris kursto ir peni geidulius, yra priešingas Dievo įsakymams, todėl nereikia stebėtis, jei šv. Rašte rasime labai skaudų nepadorių drabužių pasmerkimą, ypatingai moteriškųjų. Paklausykime, ką Viešpats liepia Izaijui pranašui pasakyti Izraelio moterims savo vardu: *"Viešpats tarė: Už tai, kad Siono dukterys keliasi į puikybę, vaikščioja ištiesusios kaklą, eina mirkčiodamos akimis ir ploja rankomis, daro kojomis mažus žingsnius ir žengia dailiais žingsneliais, Viešpats nuplikins Siono dukterų viršugalvį ir Viešpats atidengs jų plaukus. Tą dieną Viešpats atims kurpių pagražinimą, ir menesėlius, ir kaklo grandines, ir perlų juosteles, ir apyrankes, ir nuometus, ir plaukų sagtis, ir kojų grandis, ir retežėlius, ir uostomus indelius, ir auskarus, ir pirštų žiedus, ir ant kaktos kabančius brangius akmenėlius, ir šventadienius rūbus, ir skraistes ir ilgas skaras, ir segtines, ir atspindžius, ir drobules, ir kaspinus, ir vasarines jupas. Vietoje meilaus kvapo bus smarvės, vietoje juostos bus virvagalis, vietoje garbiniuotų plaukų plikė, ir vietoje plačių apdarų ašutinė. Taip pat tavo gražiausi vyrai kris po kalaviju ir tavo drąsieji kovoje"*, Iz. 3, 16—25.

Girdėdami taip didelę Dievo rūstybę ir grąsinimą bausmėmis tiems, kurie dėvi nepadorius drabužius, sukruskime ir dažnai darykime sąžinės sąskaitą iš kuklumo drabužiuose, kad neužsitrauktume tų bausmių, kurias Dievas yra pažadėjęs pasaulio sūnums ir dukterims, nes jis yra kantrus, bet nemaršus.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tu esi visokio gražumo šaltinis, kūrėjas ir mėgėjas, todėl ir žmogui suteikei tą pamėgimą, sutverdamas jį pagal savo paveikslą ir panašumą. Tuo pamėgimu vedini skiriame daug laiko, daug jėgų ir lėšų savo akims patenkinti gražiais reginiais, savo ausims gražiais skambėjimais. Bet, Viešpatie, gaudydami tuos kūniškus gražumus ir jais puošdami save, dažnai suklystame ir apsirinkame, nes užmirštame, kad žmogiškas gražumas glūdi ne kūne, bet jo dvasioje, anot psalmės pasakymo: *"Karaliaus dukters pats šlovingumas viduje"*, Ps. 44, 14. Taigi viduje yra tas gražumas, kuris patinka Tavo akims, būtent mūsų dvasia dorybėmis pasipuošusi. Jos gražinimui mes turime pašvęsti visas savo mintis ir jėgas, nes tai yra tikras grožis, kurio mūsų širdis trokšta, nors ir nejučiomis. Tačiau nematydami savo sielos kūniškomis akimis, nematome nei jos gražumo, kai ji yra dorybėmis pasipuošusi, nei jos negražumo, kai yra nuodėmių subiaurinta, todėl ir nekreipiame dėmesio į tai, kaip ji atrodo Tavo akims, o visą savo rūpestį skiriame tam, kad gražiai atrodytume mūsų akims ir jas patenkintume. Stengiamės nešioti gražius ir brangius drabužius, stengiamės tvarkyti savo eiseną, savo visą išorinį poelgį, kad patiktume ne Tau, Viešpatie, bet tiems, kurių tarpe gyvename, kad patiktume pasauliui. Kadangi pagal Tavo Sūnaus numylėto mokytinio pareiškimą *"visa, kas yra pasaulyje, yra kūno pageidimas, akių pageidimas ir gyvenimo puikybė"* (1 Jono 2, 16), todėl ir mūsų pastangos ir rūpestis patikti pasauliui yra biaurios Tavo akims, nes jos liudija pagal to paties mokytinio pareiškimą, kad mumyse nėra Tavo meilės, o tik kūno pageidimas, akių pageidimas ir gyvenimo puikybė. Apsitaisę gražiais drabužiais ir išmokę pasauliško elgesio, atrodome Tavo akims lyg tie kapai pabaltinti, anot Tavo Sūnaus prilyginimo, iš viršaus blizgame, bet viduje slepiame dvasios supuvimą. Bet yra, Viešpatie, drabužis, yra elgesys, kuris liudija sielos gražumą ir švarumą, nes šv. Dvasia mums sako,

kad *"kūno apdaras, dantų juokas ir žmogaus eisena sako, kas jis"*, Ekli. 19, 27. Jei tad žmogus turi šventą ir nekaltą sielą, jo kūno apdaras, jo dantų juokas, jo eisena liudys apie jo sielos šventumą ir nekaltumą. Tą pačią tiesą skelbia ir Tavo tarnas, vyskupas šv. Ambraziejus, sakydamas, kad *"minties nuotaika matosi kūno išvaizdoje, o sielos balsas kūno judesys"*, De offic. 1. I. c. 18. Padėk tad, Viešpatie, mums pamilti tokią kūno išvaizdą, tokius drabužius, tokį judesį ir elgesį, kad kiekvienas, kuris į mus pažvelgs, gautų įspūdžio, kad mes stengiamės Tau patikti, o ne pasauliui. Atsiųsk mums savo baimės dvasią, kad ji išmokytų mus bijotis Tavęs ir priverstų elgtis taip, kaip elgėsi Tavo Sūnus ir jo išrinktieji, nes ir pasaulio baimė verčia jo sūnus ir dukteris elgtis taip, kaip elgiasi išrinktieji pasaulio sekėjai. Bet, Viešpatie, nenorėti patikti pasauliui, prieštarauti jo papročiams ir madoms nėra lengvas daiktas, nes pasaulis ginkluojasi ir puola tuos, kurie nenori jam pasiduoti, suteik tad reikalingą mums narsą, kad galėtume pasakyti su Tavo Sūnaus apaštalu: *"Jei dar norėčiau įtikti žmonėms, aš nebūčiau Kristaus tarnas"*, Gal. 1, 10.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien nuolat kartoti Tavo Sūnaus įsakymą: *"Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies"*, Mato 11, 29.

APIE LUOMUS IR JŲ PAREIGAS

Lapkričio 20 d.

1. ĮŽANGA. Šv. Povilas lygina tikinčiųjų bendruomenę į kūno sanarius ir randa, kad kaip kūno sąnariai kiekvienas turi sau skirtą pareigą, taip ir žmonės. "Nes, kaip viename kūne, sako, turime daug sąnarių, visi gi sąnariai turi ne tą patį veikimą, taip mes daugelis esame vienas kūnas Kristuje, ypačiai gi esame kits kito sąnariai", Rom. 12, 4—5.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tinkamai suprastume pareigas, kurias jis mums skyrė, siųsdamas

į šį pasaulį, o supratę jas pamiltume ir tinkamai atliktume, nes nuo jų priklauso Kristaus kūno sveikata ir jo sąnarių šventumas.

MĄSTYMAS

1. LAISVĖ IR VERGIJA

Didelė gėrybė yra laisvė, nes duoda žmogui progos ir galios tobulintis ir siekti savo laimę, todėl vienas jos prisiminimas nuteikia žmogų džiaugsmingai. Vergijos prisiminimas priešingai kelia skausmo ir prislėgimo ūpą, nes vergas verčiamas yra sunkiai dirbti, o darbo vaisius turi atiduoti savo valdovui. Valdovas tunka vergo darbais, bet pats vergas lieka varge ir skurde.

Tačiau ne kiekviena laisvė neša tą naudą, kurios žmogus laukia iš jos,o tik toji, kuri neardo žmogiškosios prigimties. Jei, pvz., išrausime medį iš žemės, prie kurios jis buvo prirakintas šaknimis, norėdami suteikti jam laisvę, ne tik jam nepadarysim jokios naudos, bet pakenksime, nes atkirsime jį nuo maisto, kurį šaknys jam tiekdavo, būdamos žemėje.

Panašiai atsitinka ir su žmogumi. Jis taip pat turi tam tikras šaknis, kuriomis jis semia maistą savo žmogiškumui iš gyvybės šaltinių, o kurios jam neleidžia nuo tų šaltinių atsitraukti, kaip kad medžio šaknys neleidžia medžiui atsitraukti nuo žemės. Gyvybės šaltinius čia sudaro Dievo ir prigimties įstatymai, Bažnyčios ir valstybių įsakymai, o šaknis pareigas tuos įstatymus ir tuos įsakymus pildyti. Jeigu dabar žmogus ims prieštarauti tiems įstatymams ir įsakymams, jei panorės išsiveržti iš po jų varžančios galios sakydamas, kad jie atima jam laisvę ir uždeda vergiją, susilauks to paties likimo, kaip ir medis išsilaisvinęs iš žemės, būtent mirties ir pražūties. Šv. Povilas, bijodamas tokio likimo, ir varžo savo laisvę. *"Aš,* sako, *baudžiu savo kūną ir stengiuosi jį pavergti, kad kartais kitiems skelbęs, pats nepasidaryčiau peiktinas"*, 1 Kor. 9, 27.

Yra tad gera laisvė, kuri leidžia žmogui daryti savo darbus gerus ir kitų naudai. Ji ne tik neardo žmogiškosios prigimties, bet ją aukština ir tobulina, nenuostabu tad, kad visi jos trokšta ir ją brangina.

Bet yra ir bloga laisvė, kuri kenkia žmogiškajai prigimčiai, nes atitraukia ją nuo tų šaltinių, kurie ją gaivino ir tobulino. Tokia laisvė yra ne kas kita, kaip tik biauriausios rūšies vergija, nes paleidžia kūną ir jo žemiausius geidulius, o dvasią palieka didžiausiame varge ir skurde. Prieš tokią laisvę įspėjo mus Išganytojas, sakydamas: *"Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, kiekvienas, kurs nusideda, yra nuodėmės vergas"*, Jono 9, 34.

Yra ir vergija dviejų rūšių: gera ir bloga. Gera vergija uždeda, tiesa, žmogui nekartą labai sunkias pareigas, verčia žmogų labai sunkiai dirbti, tačiau darbo vaisius grąžina pačiam darbininkui, todėl tokioje vergijoje darbininkas nei kiek neskursta, priešingai, jis tobulėja ir auga visokioje gerovėje.

Bloga vergija yra tokia, kuri, versdama žmogų sunkiai dirbti, atima jam visus darbo vaisius, o jį patį stumia kaskart į didesnį vargą ir skurdą. Tokioje vergijoje buvo atsidūrę tie, kurie skundžiasi ir dejuoja Išminties knygoje, sakydami: *"Mes neišmanėliai... Mes pavargome neteisybės ir pražūties kelyje, ir vaikščiojome sunkiais keliais, Viešpaties gi kelio nežinojome... esame sunaikinti savo piktybėje"*, Išm. 5, 4—13. Ne kiekviena tad laisvė yra gera laisvė, yra laisvių, kurių užmokestis yra mirtis. Taip pat ne kiekviena vergija yra bloga vergija, yra vergijų, kurios veda į išganymą.

Toji vergija, kuri, nors ir varžo žmogaus laisvę ir uždeda jam sunkias pareigas ir darbus, bet veda ne į pražūtį, o tik į išganymą, žmonių santykiuose vadinasi luomas. Kas tad stoja į kokį luomą, turi taip visiškai pasišvęsti to luomo pareigoms, kaip kad vergas pasišvenčia savo valdovo gerovei, arba kaip kad kūno sąnariai pasišvenčia kūno gerovei.

Kūno sąnariai, vergaudami kūnui, atiduodami, reiškia, kūnui visus savo darbų vaisius, neturi jokio nuostolio, nes, keldami aukštyn kūną, kelia ir save, nes jie yra tas pats kūnas. O atsisakydami tarnauti kūnui, jį marina, o marindami kūną, marina ir save.

Panašiai atsitinka ir žmonių santykiuose. Tie, kurie ištikimai tarnauja savo luomui, vykdo pareigas, kurias luomas jiems uždeda, tarnauja ir visai žmonijai, o tarnaudami žmonijai, tarnauja ir sau, nes yra tos pačios žmonijos dalis.

Panašumas, kurį randame tarp kūno sąnarių ir paskirų žmonių santykiuose su visuma, paaiškina mums ir kitą tiesą, būtent, luomo pastovumą. Akies negalima pakeisti ausimis, kojos negalima pakeisti rankomis, žodžiu kiekvienas sąnarys turi pastovią pareigą, nuo kurios negalima jo atleisti, nesugadinant viso sąnario. Panašiai pastovią pareigą turi turėti ir žmogus, kuris stoja į kokį luomą. Jeigu tos pareigos lengvai gali būti pakeistos, jos nesudaro luominių pareigų. Turtas, pvz., lengvai gali būti pakeistas, todėl gyvenantieji turte ar neturte nesudaro luomo; nėra tad nei turtuolių luomo, nei vargšų, nei darbininkų, nei darbdavių, nei mokslininkų, nei bemokslių, nes jų gyvenimo būdas labai lengvai gali būti pakeistas. Šiandien, pvz., yra darbininkas, rytoj gali jau būti darbdavys, šiandien vargšas, ryt turtuolis ir t.t.

Luomo pareigos yra šventos, nes patsai Dievas jas paskirstė. Jos taip yra reikalingos žmonijai, kaip kūnui reikalinga akis, ausis, koja ar ranka. Kas tad nusikalsta savo luomo pareigoms, tas nusikalsta Dievui, tas daro didelę skriaudą ir sau ir visai žmonijai.

2. YRA LUOMŲ IR BAŽNYČIOJE

Trys priežastys reikalauja luomų ir Bažnyčioje. Pirmoji — tai Bažnyčios tobulumas. Kaip Dievo tobulybės negalima išreikšti vienu kokiu sutvėrimu, bet reikia daugelio, kad kiekvienas atstovautų dieviškosios didenybės nors

kibirkštėlę, taip ir malonių gausumo Kristuje negali išreikšti vienas žmogus, nes negali jų sutalpinti savyje, atsirado tad reikalo padalinti tas malones tarp daugelio žmonių, kad visi kartu sudarytų Kristaus paslaptingąjį kūną. Apie tai apaštalas ir kalba, sakydamas: *"Jis tai vienus davė apaštalus, kitus pranašus, kitus evangelistus, kitus ganytojus ir mokytojus daryti šventuosius tobulus, tarnystės darbui, Kristaus kūnui statyti"*, Efez. 4, 11.

Antroji priežastis — tai pasiskirstymas pareigomis. Kaip vienam žmogui per daug būna pareigų užkrauta, pasidaro netvarka, nes vienas žmogus negali turėti nei tiek laiko, nei tiek jėgų, kad visas pareigas tinkamai ir savo laiku atliktų. Tvarkos tad išlaikymas reikalauja, kad pareigos būtų paskirstytos tarp daugelio asmenų sulig jų jėgomis ir gabumais. Tokio paskirstymo gražų pavyzdį turime kūno sąnariuose. Kūnas reikalingas įvairių patarnavimų, tačiau tuos patarnavimus atlieka ne vienas koks sąnarys, bet daugelis, todėl graži tvarka kūne ir matosi. Panašiai turi būti ir Bažnyčioje, Kristaus paslaptingame kūne, todėl apaštalas ir kreipia į tai tikinčiųjų dėmesį, sakydamas: *"Nes, kaip viename kūne turime daug sąnarių, visi gi sąnariai turi ne tą patį veikimą, taip ir mes daugelis esame vienas kūnas Kristuje"*, Rom. 12, 4.

Trečioji priežastis — tai Bažnyčios garbingumas ir grožis. Kaip karaliams dera turėti palydovų, kurie, palaikydami tvarką apie karalių, išreikštų jo garbingumą, taip tinka ir Bažnyčiai turėti įvairių luomų, įvairių laipsnių, kurie išreikštų jos garbingumą. Sabos karalienė atvyko į Jeruzalę patikrinti gandų apie Saliamono garbę. Pamačiusi jo stalo valgius ir tarnų butus ir tarnaujančiųjų eiles, jų apdarus ir aukas, kurias atnašavo, negalėjo susivaldyti nustebimu. Tokio įspūdžio ji nebūtų pasiekusi, jeigu būtų radusi Saliamoną be tų visų aplinkybių. Panašiai ir mes neįvertintume Bažnyčios garbingumo, jei ji neturėtų savyje įvairių tarnautojų su įvairiomis pareigomis. Bet iš to pasi-

mokykime, kaip svarbu yra tinkamai atlikti tas pareigas, kurias mums tenka eiti Bažnyčioje.

Prašykime Viešpaties, kad geriau apšviestų mūsų protą.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, laimingas yra žmogus, kuris turi sveikus sąnarius, nes lengvai gali išsilaikyti gyvas ir sveikas. Dirbdami iš vien ir atiduodami savo darbų vaisius bendram labui, sąnariai sukuria tiek stiprų ir tvirtą kūną, kad jis gali lengvai atsispirti ir karščiams, ir šalčiams, ir visiems tiems pavojams, kurie tyko jį sunaikinti. Bet tegul kuris sąnarys suserga ir nustoja ėjęs savo pareigas, tuojau visi sąnariai tai atjaučia, visi pasigenda tos naudos, kurią jis nešė savo darbu. Tegul, pvz., suserga akys ir nustoja regėjusios. Tuomet jau nei kojos negali drąsiai vaikščioti, nei rankos dirbti, visas žmogus atrodo tarsi tamsybėse paskendęs. Arba tegul suserga viduriai, kurie maitino ir gaivino visus sąnarius. Visi tuojau nusimena, nusilpsta ir nepajėgia atlikti tų darbų, kurie yra reikalingi kūno gerovei palaikyti. Panašiai atsitinka, Viešpatie, ir su Tavo Sūnaus paslaptingu kūnu, kurio sąnariai mes esame, anot tautų apaštalo pareiškimo, kad *"mes daugelis esame vienas kūnas Kristuje"*, Rom. 12, 5. Jei esame sveiki, jei atliekame mums skirtas pareigas su visu pasišventimu, su visu savęs išsižadėjimu, tuomet Tavo Sūnaus paslaptingas kūnas pasidaro stiprus ir galingas, jam negali pakenkti nei pagonų siautimai, nei tautų tuščios mintys, nei karalių bei kunigaikščių šūkavimai ir grąsinimai sutraukyti jo pančius ir mesti nuo savęs jo jungą. Bet jeigu mes apsileidžiame savo pareigose, pasidarome niekam netikę, kaip tas sąnarys ligotas, arba vynmedžio šakelė, kuri neneša vaisiaus. Bet ligotas sąnarys kenkia visam kūnui, jis trukdo visiems kitiems sąnariams eiti savo pareigas, todėl kiekvienas žmogus rūpinasi arba pagydyti ligotą sąnarį, arba pašalinti jį visiškai, jei nepagydomas. Taip daro ir Tavo Sūnus su savo paslaptingojo kūno sąnariais, su mumis. Jei mato, kad mes dar pagydomi, jis mus gydo, jis pila alyvos ir vyno į mūsų

žaizdas, jis jas apriša, ima mus ant savo gyvulio ir gabena mus į viešnamį, nesigailėdamas jokių išlaidų. Bet jeigu esame nepagydomi, tuomet atstumia nuo savęs visiškai pagal pažadą, kurį davė Laodikijos bažnyčios angelui: *"Kadangi tu esi drungnas ir nei šaltas, nei šiltas, aš pradėsiu vemti tave iš savo burnos"*, Apr. 3, 16. Jei vynmedžio šakelė neneša vaisiaus, nors ir žaliuotų, Tu ją nukerti ir meti į ugnį, kad sudegtų, nes būdama medyje ji bereikalingai naudoja jo syvus, silpnina jį ir mažina jo našumą. Panašų darbą, Viešpatie, atliekame ir mes, kada apsileidžiame savo luomo pareigose, mes silpniname Tavo vynyną ir mažiname jo našumą. Nesiskubink dar, Viešpatie, vykdyti savo grąsinimų, neliepk vynuogyno užvaizdai iškirsti, kad veltui žemės neužimtume, paklausyk jo prašymo: *"Valdove, palik jį dar šiais metais, iki aš apkasiu jį ir uždėsiu trąšų, ir, rasi, jis duos vaisių; o jei ne tai paskui jį iškirsdinsi"*, Luko 13, 8—9. Apdėk tad, Viešpatie, mus trąšomis, atidaryk mums akis, kad pamatytume, kiek daug nuostolių padarome Tavo karalystei žemėje, kuomet apsileidžiame savo pareigose, padidink mumyse sąžinės balsą, o, rasi, atnešime vaisių, kurių lauki iš mūsų ir išvengsime skaudaus iškirtimo.

Pasižadame, Viešpatie, įvykdyti savo dienos pareigas su dideliu uolumu, kad įprastume jas vykdyti visur ir visada.

APIE TOBULYBĘ

Lapkričio 21 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas kviečia jaunikaitį į tobulybės luomą, sakydamas: "Jei nori būti tobulas, eik, parduok ką turi, ir duok beturčiams, ir turėsi turtą danguje; paskui ateik ir sek mane", Mato 19, 21.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad sukeltų mumyse didelį tobulybės troškimą, kad tuo troškimu vedini aukščiau statytume dangiškąsias gėrybes, negu žemiškąsias, kad prašalintume savo kelio amžinybėn visas tas kliūtis, kurios mažina mūsų turtus dangaus karalystėje.

MĄSTYMAS

1. KAS YRA TOBULYBĖ?

Daiktas laikomas tobulu tik tada, kai jis yra ne tik visiškai išbaigtas, bet ir gerai tarnauja tam tikslui, kuriam yra skirtas. Namas, pvz., bus tik tada tobulas, kada jis turės šalia visiško išbaigimo ir tuos patogumus, kurių visi ieško. Jei jis jų neturės, jei gyventi jame nebebus galima arba bent labai sunku, nebus tobulas, nors ir iš labai brangios medžiagos būtų pastatytas.

Šios pastabos apie tobulumą tinka ir žmogui, nes ir žmogus bus tik tada tobulas, kai gerai tarnaus tam tikslui, kuriam yra skirtas. O kuriam tikslui žmogus yra skirtas? Į šį klausimą įvairios filosofijos, įvairios pasaulėžiūros įvairiai atsako, todėl įvairiai supranta ir žmogaus tobulumą. Vieniems atrodo, kad žmogus neturi jokio tikslo, kad jis gyvena vien sau, todėl pagal juos tobulas žmogus bus tas, kuris gali patenkinti visas savo užgaidas, kuris, reiškia, gali tobulai sau tarnauti. Kiti vėl mano, kad žmogus turi viršyti, pralenkti ir nugalėti visus žemesnius sutvėrimus, todėl kojų greitumas, rankų stiprumas ir miklumas, veido ir visos išvaizdos gražumas sudaro tikrą žmogaus tobulybę. Tokia pažiūra yra įsigalėjusi pas nekultūringas ir laukines tautas, nes joms dažnai reikia kovoti už būvį su gamtos gaivalais, su žvėrimis, todėl kam sekasi tos kovos, tas ir laikomas tobulu. Tretieji mokslininkus laiko tobulais žmonėmis, nes mokslas yra toji galybė, kuri padeda žmogui nugalėti ne tik gamtos gaivalus, bet ir kitus žmones, kurie neturi mokslo. Ketvirtieji tobulais laiko tuos, kurie daug gera yra padarę tautoms ar valstybėms, todėl stato jiems paminklus, gėrisi jų darbais ir sekančioms kartoms stato juos pavyzdžiu.

Visos tos pažiūros į žmogaus tikslą, o tuo pačiu ir į jo tobulybę yra klaidingos, nes žmogaus tikslas nėra tas, kurį jis sau vaizduojasi, bet tas, kurį jam Dievas skyrė jį su-

tverdamas, juk ne puodas renka sau tikslą, kuriam jis turi tarnauti, bet puodžius jį jam paskiria, kuris jį nulipdė, todėl šv. Povilas ir reiškia tą tiesą sakydamas: *"O žmogau, kas tu esi, kad bylinėtumeis su Dievu? Argi sako indas tam, kurs jį nulipdė: Kam tu mane taip padarei?"*, Rom. 9, 20.

Kadangi Dievas viską sutvėrė savo garbei, todėl ne kitam tikslui, o tik savo garbei sutvėrė ir žmogų. Žmogus tad bus tobulas tik tada, kai jis tarnaus tai garbei visa širdimi ir visomis jėgomis. Bet žmogus tik tada tarnauja visa širdimi kuriam tikslui, kada jis yra jį visa širdimi pamilęs. Kas yra pamilęs mokslą, visą gyvenimą jis bus jame paskendęs; pamilęs politiką, visą gyvenimą pasišvęs politikai; pamilęs žemiškas gėrybes, jis visą gyvenimą jas rinks ir galvą už jas dės, žodžiu, kur kieno turtas, ten yra ir jo širdis, kaip kad Išganytojas mums ir pareiškė (Mato 6, 21). Kas tad nori būti tobulas, turi pamilti Dievą ir visą gyvenimą jam pašvęsti.

Toks Dievo pamėgimas ir jam pasišventimas viršija žmogaus jėgas, juo labiau, kad jo prigimtis buvo gimtosios nuodėmės sužalota, norint tad patraukti žmogų prie Dievo, reikia jam suteikti ypatingos pagalbos. Tą pagalbą Dievas ir duoda, traukdamas žmogų prie savęs savo malone iš vidaus, o savo įsakymais iš lauko.

Kadangi visus žmones Dievas sutvėrė savo garbei, todėl visiems davė tą patį tobulybės įsakymą: *"Būkite tad tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas"*, Mato 5, 48. Visiems taip pat nurodė kelią, kuriais eidami pasieks tą tobulybę, būtent Dievo ir artimo meilę: *"Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo mintimi. Tai didžiausias ir pirmasis įsakymas. Antras gi į jį panašus: Mylėsi savo artimą, kaip pats save. Šitiemdviem įsakymais remiasi visas įstatymas ir pranašai"*, Mato 22, 39—40. Tobulybė, kaip matome, remiasi ne patarimais, o tik įsakymais. Kas tobulai pildo Dievo įsakymus, tas ir yra tobulas žmogus, nepaisant kokiame luome jis

gyvena. Kadangi visi įsakymai remiasi vienu Dievo ir artimo meilės įsakymu, kaip kad Išganytojas pareiškė, todėl kas tobulai pildo tą vieną įsakymą, tas ir gyvena tobulybėje. Bažnyčia, kanonizuodama šventuosius, tą tiesą aiškiausiai patvirtina. Ji kanonizuoja, pripažįsta, reiškia, šventais tik tokius žmones, kurie yra pasiekę karžygišką tobulybę Dievo ir artimo meilėje. O tokių turime iš visų luomų: turime ir valdovų ir valdinių, dvasiškių ir pasauliečių, turtuolių ir vargšų, mokslininkų ir bemokslių, žodžiu, nėra nei vieno luomo, kuris neturėtų savo atstovo šventųjų tarpe.

2. TOBULYBĖS LUOMAS

Nors tobulybės įsakymas visiems yra duotas, tačiau ne visi jį tinkamai pildo, milžiniška žmonijos dauguma tobulybės nepasiekia, o nepasiekia dėl to, kad per daug kliūčių sutinka pakeliui, kurių nepajėgia nugalėti.

Pirmoji kliūtis atsiranda dėl per didelio prisirišimo prie žemiškų gėrybių. Kad tos gėrybės žmogui yra reikalingos, niekas neginčija, todėl Išganytojas neuždraudė jomis rūpintis, uždraudė tik statyti jas pirmon vieton. *"Juk,* sako, *jūsų Tėvas žino, kad visa to jums reikia. Taigi ieškokite visų pirma Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta",* Mato 6, 32—33. Bet žmogaus kūnas taip linksta į žemiškas gėrybes, kaip kad girtuoklis į svaigalus. Apgyvendinkime girtuoklį smuklėje ir duokime jam laisvę daryti, ką tik jis nori. Iš anksto galime numatyti, kad jis neištvers nepasigėręs. Panašioje būklėje yra atsidūręs ir turtuolis. Turtai taip jį apsvaigina ir atitraukia nuo tiesos kelio, kaip kad svaigalai girtuoklį, todėl Išganytojas yra palikęs daug labai karčių įspėjimų turtuoliams. *"Pigiau,* sako, *kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į dangaus karalystę",* Mato 19, 24. *"Vargas jums, turtingieji, nes jūs jau turite savo paguodą",* Luko 6, 24. *"Mirė taip pat ir turtingasis ir buvo palaidotas pragare",* Luko 16, 22.

Turtas nėra nuodėmė, todėl Išganytojas nepaliko įsakymo, kad visi būtinai apleistų turtus, paliko tik įspėjimą, kad netikslus turtų naudojimas pastato žmogų į didelį pražūties pavojų. Tas įspėjimas nepasiliko bergždžias. Tūkstančiai Kristaus pasekėjų, norėdami užtikrinti sau išganymą, o ir didesnius nuopelnus danguje, apleidžia turtus ir pasižada gyventi neturte laisva valia.

Antroji kliūtis tai sauvalystė. Dievas ne tik draudžia blogus darbus, bet įsako daryti ir gerus. Tas gerų darbų laukas taip yra platus ir sunkus, kad maža yra žmonių, kurie atlieka visus gerus darbus, Dievo įsakytus, todėl žuvusiųjų tarpe daugiau bus tokių, kurie žuvo apsileisdami geruose darbuose, negu už piktų darymą. Prie apsileidimo geruose darbuose skatina mus ir mūsų valia, pažeista gimtosios nuodėmės, todėl, palikti vieni sau, taip lengvai galime apsileisti geruose darbuose, kaip kad girtuoklis pasigerti smuklėje. Žinodami tą pavojų, uolūs Kristaus sekėjai atsižada savo valios, suvaržo ją klusnybės įžadu ir tik tokiu būdu užtikrina sau ir išganymą ir didelius nuopelnus danguje.

Trečioji kliūtis tai moterystės pareigos. Jau šv. Povilas pataria nestoti į moterystę tiems, kurie nori ypatingu būdu Dievui tarnauti, nes moterystė labai riša ir žmogaus mintis ir jo širdį žemėn. Pats Išganytojas yra pagyręs mergystę ir pažadėjęs didelius nuopelnus tiems, kurie apleis šeimynišką gyvenimą.

Trys tad įžadai, kuriais žmogus suvaržo savo gyvenimą, prašalina tris svarbiausias kliūtis į tobulybę ir pastato žmogų į tikrą išganymo kelią. Toks gyvenimas ir sudaro tobulybės luomą. Gali kas būti tobulas ir nedaręs tų trijų įžadų, bet tuomet jis ir be įžadų turi dirbti tuos darbus, kuriuos tvarko įžadai, nes įžadai tik padeda žmogui vykdyti Dievo įsakymus, o jie visus varžo. Kas tobuliau pildo Dievo įsakymus, tas yra tobulesnis, nepaisant kokiame luome jis gyvens.

Baigdami prašykime Viešpaties didelės jo įsakymų meilės ir uolumo jų vykdyme.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, žemiški esame, todėl žemiški tikslai ir rūpesčiai, žemiškų gėrybių rinkimas daug daugiau mus išjudina, daug daugiau jėgų ir pasišventimo ištraukia iš mūsų, negu dangiški tikslai, negu dangiškų gėrybių rinkimas. Kiek tai vargo pakeliame, kiek darbo įdedame į tai, kad pasiektume kokį paaukštinimą, laimėtume kokias varžytynes, padidintume savo lobį. Bet kada reikia pasišvęsti Tau, pakentėti dėl amžinosios laimės, vienas poterėlis pasidaro sunki ir nepakeliama našta, todėl ir nepajėgiame jo sukalbėti. O Tavo Sūnaus mokslas, Viešpatie, reikalauja iš mūsų visai kitokios nuotaikos ir kitokio pasišventimo: *"Jei,* sako, *tavo dešinė akis tave piktina, išlupk ją ir mesk šalin nuo savęs; nes tau geriau, kad vienas tavo sąnaris žūtų, kaip kad visas tavo kūnas būtų įmestas į pragarą. Ir jei tavo dešinė ranka tave piktina, nukirsk ją ir mesk šalin nuo savęs, nes tau geriau, kad vienas tavo sąnaris žūtų, kaip kad visas tavo kūnas būtų įmestas į pragarą",* Mato 5, 29—30. Tai reiškia, kad net tokie reikalingi ir brangūs dalykai, kaip akis ar ranka turi būti atmesti šalin, jeigu jie piktina ir sudaro kliūtį amžinajam gyvenimui pasiekti. Ir teisingai, Viešpatie, nes visų amžių ir viso pasaulio pirkliai stengiasi išmainyti mažesnės vertės prekes į brangesnes ir tik tuo būdu pralobsta. Taip daryti liepia ir mums Tavo Sūnus, jis liepia iš pirklio mokytis geros prekybos. *"Dangaus,* sako, *karalystė panaši į žmogų pirklį, ieškantį gerų perlų. Radęs vieną brangų perlą, jis eina, parduoda visa, ką turi, ir jis jį nusiperka",* Mato 13, 45—46. Trys, Viešpatie, yra dalykai, kurie sudaro visą mūsų turtą, prie kurių esame labai prisirišę, kuriuos saugojame ir giname net su amžinosios pražūties pavojum, nes pasiryžę esame atiduoti už juos net ir dangaus karalystės brangų perlą. Yra tai žemiškos gėrybės, neribota laisvė ir kūno geiduliai. Žemiškosios gėrybės ne vieną jau yra pražudžiusios, todėl Tavo Sū-

nus laimino beturčius, o turtuolius įspėjo, kad *"pigiau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, kaip turtingam įeiti į dangaus karalystę"*, Mato 19, 24. Nemažiau veda į pražūtį ir neribota laisvė, nes pagal Tavo Sūnaus pareiškimą į dangaus karalystę įeis ne tas, kuris vykdo savo valią, bet tas, kuris pildo Tavo valią (Mato 7, 21). Savo valios darymas veda į Tavo valios laužymą, o kas laužo Tavo valią, tas negali tikėtis išganymo. Trečioji mūsų gėrybė kūno geiduliai taip pat neveda mūsų į Tave, nes kūnas, iš žemės imtas, žemėn ir traukia. Jis nesupranta dvasios reikalų, jis priešinasi jai ir stengiasi ją pavergti, o pavergęs stumia ją į pražūtį. Trys tad mūsų gėrybės, už kurias dažnai ir galvą guldome, slepia savyje pražūties pavojų, todėl Tavo Sūnus negalėjo praeiti pro jas tylomis, jis mus įspėjo ir pasiūlė atsižadėti tų gėrybių, parduoti jas ir nusipirkti brangų dangaus karalystės perlą. Atidaryk, Viešpatie, mūsų ausis, kad išgirstume Tavo Sūnaus įspėjimą, o išgirdę, kad nenuleistume jo niekais, kad nueitume gudraus pirklio pėdomis, kad parduotume visa, ką tik turime, kad išsituštintume visiškai, pirkdami tą brangenybę, kuriai lygios nėra tarp visų Tavo sutvėrimų. Neleisk, kad būtume panašūs į tą jaunikaitį, kuris atsitraukė nuo Tavo Sūnaus nuliūdęs, nes žemiškas gėrybes statė aukščiau už dangiškas.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien melstis už visus jaunikaičius, kad jie išgirdę Tavo Sūnaus kvietimą neatsitrauktume nuo jo nuliūdę.

APIE DANGAUS KARALYSTĘ

Lapkričio 22 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas žada įsteigti dangaus karalystę žemėje, o šv. Petrą žada pastatyti tos karalystės pirmininku: „Tu, sako, Petras, ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės. Tau aš duosiu dangaus karalystės rak-

tus, ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tu atriši žemėje, bus atrišta ir danguje," Mato 16, 18-19.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad suprastume, kokia laimė mums tenka, kai priklausome jo Sūnaus įsteigtai karalystei, kad, priklausydami, visomis jėgomis rinktume tas gėrybes, kurias toji karalystė teikia.

MĄSTYMAS

1. ŠV. JONO KRIKŠTYTOJO SKELBIMAS

Penkioliktaisiais Tiberijaus, Romos ciesoriaus, metais prasidėjo Palestinoje prie Jordano upės krantų nepaprastas judėjimas. Iš tyrų išėjo niekam nepažįstamas ir nežinomas atsiskyrėlis ir pradėjo skelbti naują laikotarpį. *"Darykite,* sakė, *atgailą, nes dangaus karalystė arti",* Mato 3, 2. Žaibo greitumu tie žodžiai aplėkė visą Šventąją žemę ir sujudino žmones. Minių minios ėmė plaukti į pajordanę klausytis pamokslininko, nes kiekvienas norėjo savo ausimis išgirsti tų pamokslų turinį.

Pamokslininkas skelbė, kad dangaus karalystė čia pat, kad jos steigėjas einąs paskui jį, kad esąs taip galingas, kad, *"jo kurpių aš nesu vertas nešti; jis krikštys jus šventąja Dvasia ir ugnimi. Jo vėtyklė jo rankoje; jis išvalys savo klojimą; ir surinks kviečius į savo kluoną, o pelus sudegins neužgesoma ugnimi",* Mato 3, 11—12.

Ne kiekvienam čia gali būti aišku, kodėl šv. Jono Krikštytojo pasirodymas prie Jordano krantų ir jo pareiškimas, kad dangaus karalystė arti, taip sukrėtė visus gyventojus ir privertė juos bėgti klausytis jo pamokslų. Tai įvyko dėl to, kad žydai labai karštai laukė Mesijo. Per daugelį šimtmečių pranašai skelbė jo atėjimą, skelbė jo gimimo vietą ir laiką, skelbė darbus, kuriuos jis atliks, būtent, kad įsteigs karalystę, į kurią plauks visos tautos, kad bus karalius, kuriam visos tautos neš savo dovanas, kad jis pamins po kojų visus savo priešus. O čia tų priešų žydai turėjo labai daug.

Jau kelis šimtmečius svetimi mindžiojo jų kraštą, niekino jų šventes, šventus papročius, niekino net patį tikėjimą ir bažnyčią, nenuostabu tad, kad laukte laukė Mesijo, kuris įsteigs savo karalystę, nugalės tautas ir atkeršys joms už visas skriaudas, padarytas žydams. Kadangi laikas, pranašų paskelbtas, buvo jau išsibaigęs, todėl visi laukė to galingojo karaliaus pasirodymo su didžiausiu nekantrumu. Taip jiems belaukiant, šv. Jonas Krikštytojas gauna iš Dievo įsakymą apleisti tyrus, kur jis gyveno iki šiol paskendęs maldoje ir atgailoje ir eiti rengti žmones prie Kristaus atėjimo.

Pildydamas Dievo valią, šv. Jonas artinasi prie Jordano krantų ir šaukia visiems, kuriuos tik sutinka: *"Darykite atgailą, nes dangaus karalystė arti"*, Mato 3, 2. *"Taisykite Viešpaties kelią, darykite jo takus tiesius. Kiekvienas slėnys tebūnie užpiltas, o kiekvienas kalnas ir kalnelis sužemintas; kas kreiva, tebūnie tiesu; kur nelygu, tebūnie lygūs keliai. Taip kiekvienas kūnas išvys Dievo išganymą"*, Luko 3, 4—6.

Žmonės nepažindami šv. Jono ir nesuprasdami jo uždavinių, laikė jį Mesiju ir pradėjo bėgti prie jo galvotrūkčiais, nes labai buvo pasiilgę laukiamosios dangaus karalystės. Tačiau daugelis apsivylę sugrįžo, nes pamatė, kad pranašas nežada tų gėrybių, kurių jie taip troško ir dėl kurių jie taip laukė dangaus karalystės, kad jis reikalauja sunkių ir nesuprantamų dalykų, būtent gyvenimo pataisymo, atgailos ir dvasios pakeitimo, kaip prisirengimo būsimai karalystei. Kas to nedarys, bus iškirstas, kaip medis, kurs neduoda gero vaisiaus, ir įmestas į ugnį. Pavojus čia pat, nes kirvis jau pridėtas prie medžio šaknies.

Visi tie, kurie žemiškas ir kūniškas gėrybes statė aukščiau už dangiškas, kurie laukė tokios pat karalystės, kokių buvo jau daug žemėje, nesuprato šv. Jono pamokslų, nedarė atgailos ir nesirengė pasitikti Kristaus, todėl ir nepateko į tą karalystę, kurią Kristus atėjo įsteigti žemėje.

Nemažas čia pamokymas ir mums. Jei ir mes žydų pavyzdžiu aukščiau statysime žemiškas gėrybes už dangiškas, nors ir būtume pašaukti į dangaus karalystę, kaip kad žydai buvo, atkrisime nuo jos, kaip kad jie atkrito.

2. KRISTAUS SKELBIMAS

Savo skelbimą Išganytojas pradėjo tais pačiais žodžiais, kaip ir šv. Jonas Krikštytojas: *"Darykite atgailą, nes dangaus karalystė arti"*, Mato 4, 17.

Dabar jau žydai nebėgo taip smarkiai prie Kristaus, kaip kad jie buvo bėgę prie šv. Jono, nes pamatė, kad tariamas Mesijas reikalauja tų pačių sąlygų, kaip ir anas, būtent gyvenimo pataisymo ir atgailos. Labiausia juos stebino mokslas apie dangaus karalystę. Jie negalėjo jo suprasti, kaip galima įsteigti karalystę nedarant revoliucijos, nerenkant kariuomenės ir neskelbiant karo valdžioms, kurios vergijoje laikė žydų žemę.

Norėdamas pralaužti jų tamsumą, Išganytojas davė visą eilę gražiausių ir suprantamiausių prilyginimų apie savo steigiamąją karalystę.

Toji karalystė yra steigiama čia, žemėje, nes panaši į dirvą. Kaip dirva būna apsėta grūdais, taip žmonių širdys Dievo žodžiu.

Ji turi augimo laikotarpį, nes Dievo žodis, pasėtas žmonių širdyse, turi duoti vaisių Dievui, kaip kad grūdas, pasėtas dirvoje, atneša vaisių šeimininkui.

Ji turi apimti visus žmones, nes į karaliaus pokylį yra pakviesti visi, kuriuos tik tarnai sutiks keliuose ir kryžkelėse.

Ji yra dvasiško pobūdžio, nes turi galios ant piktųjų dvasių, suteikia Dievo malonę čia, žemėje, ir amžiną laimę danguje. Reikia tik išsiginti savęs, imti savo kryžių ir eiti paskui Kristų.

Ji turi du laikotarpiu: vieną čia, žemėje, kuriame gyvena susimaišę geri ir blogi, lyg kad dirvoje kviečiai ir raugės.

Bet atėjus piūties metui, kviečiai būna atskiriami nuo raugių ir sukraunami į kluoną, o raugės išmestos sudeginti. Panašiai atsitiks teismo dieną: gerieji bus atskirti nuo piktųjų ir bus surinkti į Viešpaties kluoną, o piktieji įmesti į ugnį.

Pariziejai, girdėdami prilyginimus apie Dievo karalystę, paklausė Išganytojo, kuomet ateisianti toji karalystė? Išganytojas jiems atsakė: *"Dievo karalystė neateina regimai; nesakys: štai, ji čia, ar: štai, tenai. Nes Dievo karalystė yra jumyse"*, Mato 17, 21. Tai reiškia: kas myli Dievą ir vykdo jo įsakymus, tas ir priklauso jo karalystei. Ne tokios karalystės žydai laukė.

3. DIEVO KARALYSTĖ YRA KATALIKŲ BAŽNYČIA

Kristus, Dievo Sūnus, yra Dievo karalystės įsteigėjas. Tą karalystę jis pats pavadino savo Bažnyčia. *"Ant tos*, sako, *uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės"*, Mato 16, 18. Kur dabar yra toji Bažnyčia?

Steigti kokią draugiją, visai nereiškia, sušaukti susirinkimą, pasakyti karštą prakalbą apie draugijos tikslus, jos reikalingumą ir tuo pasitenkinti. Steigti draugiją, reiškia duoti draugijai konstituciją, išrinkti valdybą ir uždėti jai pareigą rūpintis draugijos tikslais. Taip padarė ir Išganytojas, steigdamas Dievo karalystę: Jis išrinko dvyliką apaštalų ir valdybą, davė jiems pirmininką šv. Petrą, išdėstė jiems Dievo karalystės tikslus, suteikė jiems trejopą galybę, būtent: skelbti Dievo žodį, suteikti Dievo malonę per šv. sakramentus ir ganyti, tai yra, vesti žmones į išganymą. Žmonėms jis uždėjo pareigą klausyti apaštalų, sakydamas: *"Kas jūsų klauso, tas manęs klauso; kas jus niekina, mane niekina. O kas mane niekina, niekina tą, kurs yra mane siuntęs"*, Luko 10, 16.

Kristus tad nemetė žmonijai po kojų atneštų iš dangaus brangenybių, nes jos ir jam pačiam nepigiai atsiėjo, reikėjo

kentėti už jas ir mirti ant kryžiaus. Neleido, kad žmonės jomis naudotųsi pagal savo nuožiūrą, kad jas kraipytų, kaip kam patinka, bet įkūrė Draugiją — Bažnyčią, kurioje sudėjo visas iš dangaus atneštas brangenybes, pridėdamas įsakymą saugoti jas stropiai ir veltui dalinti. *"Jūs dovanai gavote,* sako jis apaštalams, *dovanai ir duokite"*, Mato 10, 8.

Džiaukimės, nuolat džiaukimės, tolydžio džiaukimės, kad tenka mums laimė gyventi katalikų Bažnyčioje ir naudotis josios gėrybėmis. Vienos malonės prašykime Viešpaties, kad mes neapsiprastume su tomis gėrybėmis ir nenustotume jų branginę, nes žmogaus širdis nebrangina tų gėrybių, kurias lengvai gauna ir jų daug turi. Taigi iš Dievo dosnumo mes turime labai daug tų gėrybių ir lengvai jas gauname, todėl gręsia mums pavojus apsiprasti su jomis ir jų nebranginti. Iš šio pasaulio sūnų pasimokykime uolumo, rinkime taip dangiškas gėrybes, kaip jie renka žemiškas.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, mums reikia žemiškųjų karalysčių, nes jos rūpinasi mūsų žemiškais reikalais: teikia mums duonos, pastogės, drabužį, saugoja mūsų sveikatą, gyvybę ir turtą. Matydamas tai, Tu ne tik nedraudi tokių karalysčių, bet dar pamokai, kaip jas reikia steigti. Tuo tikslu Tu liepei pranašui Samueliui nusileisti žmonėms ir įgyvendinti jų prašymą, duodant jiems tokį karalių, kokį jie matė turint kitas tautas. *"Klausyk,* sakei, *tautos balso visur, ką jie tau kalba; nes jie ne tave atmetė, bet mane, kad jais nekaraliaučiau"*, 1 Sam. 8, 7. Tačiau, Viešpatie, Tavo Sūnus mus įspėjo, kad *"žmogus yra gyvas ne viena duona, bet kiekvienu žodžiu, kurs išeina iš Tavo burnos"*, Mato 4, 4. Galime tad apsčiai turėti duonos, bet jei neturėsime Tavo žodžio, nieko nepadės mums toji duona, gyventi vis vien negalėsime. Kadangi, Viešpatie, šios žemės karalystės neturi Tavo žodžio, nes Tavo Sūnus joms jo neskyrė, todėl negali jo teikti nei mums, nei aprūpinti tų mūsų reikalų, kurie šaukiasi Tavo žodžio pagalbos. Tos pagalbos šaukiasi mūsų dvasia, keliaudama į laimingą amžinybę, todėl šios

žemės karalystės negali aprūpinti mūsų dvasios reikalų, nei mūsų nuvesti į išganymą. Į ką tad, Viešpatie, mes turime kreiptis savo dvasios ir išganymo reikalais? Argi Tu būtum pastatęs kūną aukščiau už dvasią? Argi būtum suteikęs kūnui visokiariopą pagalbą jo žemiškuose reikaluose, būtum įsteigęs įvairias valdžias, kad jos rūpintųsi jo gerove, jo sveikata, jo drabužiu ir maistu, o dvasią būtumei palikęs vieną keliauti gyvenimo dykumomis ir kamuotis su išganymo pavojais? Ne, Viešpatie, taip padaryti Tu negalėjai, nes Tavo išmintis ir Tavo gerumas Tau to neleido. Iš tikrųjų tai Tu daug geriau aprūpinai mūsų dvasią negu kūną. Tu įsteigei tam tikrą karalystę mūsų dvasiai globoti ir tai taip turtingą ir taip galingą, kad ne tik nei viena, bet ir visos kartu šios žemės karalystės negali jai prilygti. Žemiškosios karalystės teikia mums žemiškas ir laikinas gėrybes, Tavoji karalystė dangiškas ir amžinas. Anos yra klaidingos, dažnai netesi savo pažadų ir palieka mus varge ir skurde, nes jų valdovai vaikščioja klaidingais keliais. Tavoji yra neklaidinga, nes turi neklaidingą valdytoją, todėl niekad negali mums pritrūkti tų gėrybių, kurias pažadėjo suteikti. Anos yra silpnos, todėl, užpultos kitų valdovų, nepajėgia apsiginti ir žūva. Tavoji taip yra galinga, kad nei pragaro vartai negali jos įveikti. O visgi, Viešpatie, nežiūrint tų visų pirmenybių, kurias turi Tavo karalystė, daugiau dėmesio kreipiame į žemiškas karalystes, geriau sekame jų sutvarkymą, geriau pildome jų įstatymus, karščiau dalyvaujame jų gyvenime, negu Tavosios karalystės gyvenime. Apšviesk tad mūsų protą, kad pamatytume savo nenuoseklumą, kad pamatytume daiktus tikroje jų šviesoje, o pamatę, kad pastatytume Tavo karalystės reikalus pirmoje vietoje, kad dangiškoms gėrybėms rinkti išvystytume didesnį uolumą, negu kad šio pasaulio sūnūs ir dukterys išvysto žemiškoms gėrybėms rinkti, kurias teikia žemiškos karalystės.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien dažnai kartoti savo

mintyse Tavo Sūnaus įsakymą: *"Ieškokite visų pirma Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta"*, Mato, 6, 33.

APIE KRISTAUS MISTIŠKĄJĮ KŪNĄ

Lapkričio 23 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas lygina save vynmedžiui, o apaštalus šakelėms, sakydamas: „Aš vynmedis, jūs vynmedžio šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti," Jono 15, 5.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties maloněs, kad gerai suprastume, ką reiškia aukščiau minėti jo Sūnaus žodžiai, o supratę, kad niekad jų neužmirštume, kad, atsižvelgdami į juos, visą savo gyvenimą stengtumės pasilikti jame ir nešti tuos vaisius, kurių jis laukia iš mūsų.

MĄSTYMAS

1. KRISTAUS KŪNAS

Išganymas yra ne kas kita, o tik Dievo regėjimas amžinybėje. Yra tai taip aukštas tikslas, kad viršija visokio sutvėrimo jėgas, ne tik žmonių, bet ir angelų. Tas tikslas yra pasiekiamas tam tikrais darbais, kurių nei vienas žmogus, nei angelas negali padaryti, neturėdamas pagalbos iš aukščiau. Kaip plunksna, kai rašo ir reiškia mintis, neima tų minčių iš savęs, o tik iš žmogaus, kuris ja rašo, taip ir žmogus, dirbdamas išganingus darbus, neima tų darbų iš savęs, o tik iš Kristaus, kurio rankose esame tarsi toji plunksna rašančiojo rankoje.

Norėdamas tą tiesą mums pavaizduoti, Išganytojas palygino save vynmedžiu, o apaštalus šekelėmis. *"Aš*, sako, *vynmedis, jūs vynmedžio šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti,"* Jono 15, 5. Visiems yra aišku, kad šakelės, augindamos vaisius, semia savo galybę iš kamieno, nes, atskirta nuo jo, vaisių neaugina, o ir užmegstus pražudo.

Tuos savo žodžius Išganytojas taikė ne vien apaštalams, bet ir visiems tikintiesiems, kurie tik bus į jį įdiegti ir pasiliks su juo vienybėje. *"Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji?"*, sakė Išganytojas tam, kuris keliavo į Damaską su tikslu suimti ir žudyti tuos, kurie tikėjo į jį. Saulius persekiojo tikinčiuosius, o Kristus laikė tai jo paties persekiojimu. Taip pat visus gerus ir blogus darbus, padarytus kuriam iš mūsų mažiausiųjų brolių, Išganytojas laiko už jam padarytus. *"Kiek kartų,* sako, *jūs tai padarėte vienam šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte"*, Mato 25, 40. *"Kiek kartų tai nepadarėte vienam iš šitų mažiausiųjų, nė man nepadarėte"*, Mato 25, 45. Tokia kalba būtų nesuprantama, jeigu tikintieji nebūtų susirišę su Kristum glaudesniais ryšiais, negu tikėjimo, vilties ir meilės ryšiai.

Tie glaudesni ryšiai ir yra išreikšti palyginimu apie šakeles ir vynmedį. Kristus yra pilnas visokios gyvybės, pilnas šv. Dvasios, bet visa tai teikia tik tiems, kurie yra vienybėje su juo, kaip kad medžio šakos su kamienu. Kadangi kamienas ir šakos sudaro vieną ir tą patį medį, todėl Kristus ir tikintieji sudaro vieną ir tą patį Kristų. Kas tad persekioja tikinčiuosius, persekioja Kristų, kaip kad kas laužo medžio šakas, gadina visą medį.

Šv. Povilas, vystydamas tą tiesą toliau, sudaro iš Kristaus ir tikinčiųjų vieną paslaptingą, arba mistišką kūną, kurio sąnariai yra visi pakrikštytieji, o jo galva patsai Kristus. *"Ar jūs,* sako, *nežinote, kad jūsų kūnai yra Kristaus sąnariai?"*, 1 Kor. 6, 15. *"Nes, kaip viename kūne turime daug sąnarių, visi gi sąnariai turi ne tą patį veikimą, taip mes daugelis esame vienas kūnas Kristuje"*, Rom. 12, 4—5. *"Jis yra Bažnyčios kūno galva"*, Kol. 1, 18.

2. GALVOS PAREIGOS

Galva atlieka trejopą pareigą.

a. Pirmininkauja. Draugijų ir valstybių pirmininkus vadiname galvomis, nes kaip galva valdo visą kūną, taip

pirmininkai valdo visą draugiją. Katalikų Bažnyčios tikras pirmininkas arba galva yra patsai Kristus, o Šv. Tėvas yra tik jo vietininkas arba pavaduotojas. Kai pirmininkas kur išvažiuoja, palieka savo vietoje pavaduotoją, kad atliktų einamuosius reikalus, tačiau jis neturi tų teisių, kurias turi pirmininkas.

Klaidatikiai prikaišioja katalikams, kad jie yra atmetę Kristų, o savo tikėjimo pirmininku yra pasirinkę žmogų. Yra tai nesupratimas katalikų mokslo. Šv. Tėvas yra, tiesa, Bažnyčios galva, bet kitokiu būdu negu Kristus. Kristus yra tikroji ir nuolatinė galva. *"Aš,* sako, *esu su jumis visas dienas, iki pasaulio pabaigai",* Mato 28, 20. Šv. Tėvas yra tik jo vietininkas ir pavaduotojas, todėl negali daryti tokių pakeitimų, kuriuos galėtų padaryti Kristus. Kristus, pvz., galėtų padauginti sakramentų skaičių arba sumažinti, vietoje septynių palikti vieną, du arba dešimtį, ko negali padaryti šv. Tėvas, nes jis nėra Kristaus įpėdinys, o tik jo vietininkas, laikinis jo pavaduotojas, o pavaduotojas turi tiek teisių, kiek tikrasis pirmininkas jam palieka.

Šv. Tėvas yra šv. Petro įpėdinis, todėl turi visas teises, visas malones, kurios tik jam buvo Kristaus suteiktos.

b. Galva yra vienybės centras. Visi žmogaus kūno nervai eina į galvą ir perduoda jai visus kūno įspūdžius, todėl galva ir pasidaro visų įspūdžių, visų reikalų centras. Be jos pritarimo negali veikti nei vienas sąnarys, ji turi visus aprūpinti.

Panašiai daro ir Kristus. Gyvendamas Bažnyčioje, jis vienija visus tikinčiuosius į vieną bendrą kūną, jis aprūpina jų reikalus, todėl visos mūsų maldos baigiasi tos tiesos priminimu: per Kristų mūsų Viešpatį.

c. Galva yra gyvybės šaltinis. Kaip iš galvos eina įsakymai kiekvienam sąnariui, ką jis turi daryti, kad padėtų žmogiškąjai gyvybei išsilaikyti ir klestėti, taip iš Kristaus teka dangiškosios gyvybės srovė į visus tikinčiuosius ir

verčia juos dirbti šventumo darbus. Tik katalikų Bažnyčia teikia šventuosius, nes ji viena, būdama vienybėje su galva, pagauna einančią iš galvos gaivinančią srovę, kuri yra reikalinga šventumui, Išganytojas juk ne dovanai ragino apaštalus pasilikti jame. *"Kas,* sako, *pasilieka manyje, ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti"*, Jono 15, 5. Nesako, kad sunku jums bus ką padaryti, arba mažai ką padarysite, bet *"be manęs jūs nieko negalite padaryti"*. Kaip nulaužta nuo medžio šakelė negali užauginti vaisių, taip ir žmogus ar net ir visa organizacija, atsiskyrusi nuo Kristaus, negali duoti šventumo vaisių, teisingas tad yra pasakymas, kad be Bažnyčios nėra išganymo.

3. KŪNO SĄNARIAI

Kristaus mistiškojo kūno sąnariais pasidaro visi pakrikštytieji, todėl tik jie gali naudotis jo paliktomis malonėmis, tik jie gali priimti šventus sakramentus. Nekrikštyti negali primti nei vieno sakramento. *"Mes visi,* sako šv. Povilas, *esame pakrikštyti vienoje Dvasioje, kad būtumėm vienas kūnas"*, 1 Kor. 12, 13.

Nors visi pakrikštyti yra Kristaus sąnariai, tačiau ne visi lygiai naudojasi Kristaus teikiamąja gyvybe. Esantieji pašvenčiamosios malonės stovyje turi visas teises, kokias tik toji malonė suteikia. Nusidėjėliai neturi tos malonės, o tuo pačiu neturi ir jokių teisių. Tačiau kol tikėjimu ir viltimi yra dar surišti su Kristumi, gali būti atgaivinti. Jie yra panašūs į sausą šaką, kuri laikosi medžio, arba į apmirusį kūno sąnarį. Netikintieji nėra Kristaus sąnariai, bet dar nėra praradę galėjimo jais tapti. Daugelis iš jų įtiki ir būna įdiegti į Kristų. Tik pražūvusieji pragare yra visiškai ir visiems amžiams atkirsti nuo Kristaus. Šventieji danguje džiaugiasi pilnu dangiškosios gyvybės išsivystymu, jie yra amžini Kristaus mistiškojo kūno sąnariai.

4. KŪNO SIELA

Mistiškojo Kristaus kūno sielą sudaro šv. Dvasia, kuri gyvendama Kristuje visoje pilnumoje gaivina ir jo sąnarius.

Kristus kaip žmogus yra visos žmonijos galva, nes galva turi būti tos pačios prigimties kaip ir sąnariai. Sąnariai yra žmonės, todėl ir Kristus yra žmogus. Bet žmogus negali suteikti nežmoniškos gyvybės, todėl suteikta Kristui yra šv. Dvasia visoje pilnumoje, kurią jis ir dalina visiems, kurie tik yra vienybėje su juo. Norėdami tad atnešti daug vaisių, turime rūpintis gyventi glaudžioje vienybėje su Kristumi, taip glaudžioje, kad jis gyventų mumyse, o mes jame.

Tokioje vienybėje gyveno šv. Povilas, todėl jis galėjo pasakyti apie save: *"Esu gyvas, tačiau jau ne aš, bet yra gyvas manyje Kristus"*, Galat. 2, 20.

Tik šių tiesų šviesoje suprasime, kodėl šventieji, priėję prie visiško susivienijimo su Kristumi, gaudavo neapsakomą Kristaus meilę ir troškimą apaštalauti ir platinti jo karalystę žemėje.

Eikime ir mes jų keliais, vienikimės su Kristumi ir gausime tą gyvybę, kuri saldina visus šios žemės skausmus, nors ir po žarijas vaikščiotume, atrodys, kad vaikščiojame po rožes.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Sabos karalienė, matydama visą Saliamono išmintį ir namus, kuriuos buvo pasistatydinęs, ir jo stalo valgius, ir tarnų butus, ir tarnaujančių eiles, ir jų apdarus, ir vynpilius, ir deginamąsias aukas, kurias jis atnašavo Viešpaties namuose, negalėjo susivaldyti nustebimu, todėl sušuko sakydama: *"Tikra yra šneka, kurią buvau girdėjusi savo krašte apie tavo veikalus ir tavo išmintį. Aš netikėjau pasakojantiems, kol pati neatėjau ir nepamačiau savo akimis ir nepatyriau, kad vos pusė tebuvo man papasakota apie tavo išmintį; tavo veikalai viršija tavo gandą"*, 2 Kron. 9, 5—6. Dar labiau būsime ir mes nustebinti, Viešpatie, kada nueisime į dangiškąją Jeruzalę ir

pamatysime Tavo Sūnaus sužiedotinę Bažnyčią pilnoje savo garbėje. Būsime verčiami pasakyti, kad vos mažas trupinėlis buvo mums pranešta iš to puošnumo ir garbingumo, kurį mato mūsų akys. Tiesa, gyvendami čia, žemėje, mes girdime daug gražių pamokymų apie Tavo Bažnyčią. Jos stebėtinas vieningumas neturi sau lygaus žmonių istorijoje, nors pragaro vartai ir tyko ją suskaldyti. Milijonai žmonių, išsimėtę po visą žemės kamuolį, klauso vieno valdovo, laikosi vieno tikėjimo, ir tai ne tik stambiuose dalykuose, bet ir smulkmenose, priima tuos pačius sakramentus, kalba tas pačias maldas ir daro tai neverčiami, o tik laisvu savo noru. Visais laikais toji Bažnyčia teikia skaitlingus šventųjų būrius, kurie yra ne kas kita, o tik doros ir pasišventimo karžygiai. Tautos, sulaukusios vieno kito karžygio savo žemiškų reikalų srityje, nežino kaip džiaugtis, daro susirinkimus, vaikštynes, vainikuoja jų kapus, kad pareikštų jiems savo dėkingumą ir pagarbą už atliktus darbus. Bažnyčia turi tūkstančius tokių karžygių ir tai daug sunkesnėje srityje, nes dvasios gyvenime. Lengviau yra vadovauti kariuomenėms, apgalėti priešus, sunaikinti jų kraštus, negu pergalėti save, pagydyti savo sielą, mylėti tuos, kurie mūs nekenčia. Toji Bažnyčia priima į savo vienybę visas tautas, neliesdama jų tautiškumo; priima visas valstybes, nekeisdama jų konstitucijų, priima visus luomus, visokio amžiaus žmones, ir visokios kultūros, ne tik palikdama jiems jų geras ypatybes, bet jas keldama aukštyn ir tobulindama. Gautąjį iš apaštalų mokslą ji ne tik išlaikė nesugadintą, bet išvystė jį ir išaugino į didžiausią medį, kuriame gali sau rasti poilsio dangaus sparnuočiai, tokie, reiškia, protai, kurie savo kilnumu ir aukštumu panašūs yra į paukštelius, skrajojančius padangėse. Visi tie Tavo Bažnyčios darbai būtų mums nesuprantami, Viešpatie, nesuprantama ir jos galybė kovoje su pragaro vartais, jei neturėtume Tavo Sūnaus pareiškimo, kad jis yra vynmedis, o mes šakelės. Kaip šakelė semia savo našumą iš kamieno, taip ir mes ir

Tavo Bažnyčia semia savo stiprybę ir tas stebėtinas ypatybes iš Tavo Sūnaus. Bet šakelė tik tada pasiekia kamiene esančius syvus, kai yra vienybėje su juo; atkirsta džiūsta ir pasidaro tinkama prakuroms. Taip ir mes, Viešpatie, tik tada esame galingi ir vaisingi, kai pasiliekame vienybėje su Tavo Sūnumi. Suteik tad malonės, Viešpatie, kad visą gyvenimą pasiliktume vienybėje su Tavo Sūnumi, kad galėtume pasakyti su tautų apaštalu: *"Esu gyvas, tačiau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus"*, Galat. 2, 20. O gyvendami jame neštume tuos vaisius, kurių jis laukia iš mūsų.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien vaikščioti su mintimi, kad esame Tavo Sūnaus sąnariai ir saugotis, kad nepanaudotume tų sąnarių piktam darbui.

APIE ŠVENTŲJŲ BENDRAVIMĄ

Lapkričio 24 d.

1. ĮŽANGA. Kalbėdami tikėjimo išpažinimą, tarp kitų tiesų išpažįstame ir tą, kad tikime į šventųjų bendravimą.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad, bendraudami su šventaisiais čia, žemėje, turėtume laimę bendrauti su jais ir danguje.

MĄSTYMAS

1. KAS YRA ŠVENTŲJŲ BENDRAVIMAS?

Bendravimas yra ne kas kita, o tik bendras gyvenimas. Toks gyvenimas pasidaro tik tada, kai didesnis ar mažesnis žmonių skaičius sukuria bendromis jėgomis kokią gėrybę ir paskui ja bendrai naudojasi, visi iš vien turėdami į ją teisių. Yra, sakysime, savišalpos draugija. Nariai savo duoklėmis sukūrė tam tikrą kapitalą, iš kurio yra aprūpinami narių reikalai tam tikrais atsitikimais: ar ligos, ar gaisro ir kitos panašios nelaimės.

Tokio bendravimo pavyzdžių labai daug turime žmonių gyvenime. Pirmiausia eina šeima, kurios nariai naudojasi

bendromis gėrybėmis: ir pastoge, ir maistu, ir vardu, bendrai džiaugiasi ir bendrai liūdi. Paskui eina įvairių įvairiausios draugijos su įvairiausiais tikslais. Į jas stoja tie, kurie brangina tų draugijų gėrybes ir trokšta jose dalyvauti. Pagaliau eina valstybė, kuri yra ne kas kita, o tik plataus masto bendruomenė, kuri imasi aprūpinti visus žmogaus žemiškus reikalus.

Iš visų bendruomenių tobuliausia ir reikalingiausia yra ta, kurią įsteigė mūsų Išganytojas. Tobuliausia ji yra dėl to, kad aprūpina mūsų dvasios reikalus, padeda keliauti į laimingą amžinybę, o nenutrūksta ji ir su mirtimi, nes šventieji bendrauja ir danguje ir bendraus per amžius. Tiesa, pagalbos vieni kitiems jie neteikia, nes nėra reikalo: kelionei pasibaigus visi ilsisi ir džiaugiasi Dievo regėjimu. Tačiau džiaugsmas pasidaro pilnesnis, kada pilnas džiaugsmo mato, kad ir kiti džiaugiasi, todėl ir moteriškė, paminėta evangelijoje, radusi savo pamestą drakmą, šaukia prieteles ir kaimynes ir sako: *"Džiaukitės su manim, nes radau drakmą, kurią buvau pametusi"*, Luko 15, 9.

Kaip tobula yra toji bendruomenė, kurią įsteigė mūsų Išganytojas, parodo ir prilyginimas, kurį jis pavartojo tai tiesai pavaizduoti. *"Aš,* sako, *vynmedis, jūs vynmedžio šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti"*, Jono 15, 5. Kristus yra amžinas vynmedis, todėl amžinai gali gaivinti šakeles, kurios pasilieka jame, kaip šv. Povilas sako: *"O šitas (Kristus), kadangi pasilieka per amžius, turi amžiną kunigystę. Todėl jis ir gali išgelbėti amžinai tuos, kurie artinasi per jį į Dievą, nes yra visuomet gyvas, kad mus užtartų"*, Žyd. 7, 24.

Gautus iš kamieno syvus šakelės paverčia vaisiais, todėl Išganytojas ir išreiškia tą tiesą, sakydamas: *"Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus"*, Jono 15, 5. Apie kokius vaisius čia Išganytojas kalba? Be abejo ne apie kokius kitus, o tik apie Dievo ir artimo meilės darbus,

nes jie yra įsakyti didžiausiu įsakymu, kuris talpina savyje visus įstatymus ir visus pranašus.

Kad taip, o ne kitaip reikia suprasti tuos Išganytojo žodžius, liudija šventųjų gyvenimai. Visi tie gyvenimai yra pilni Dievo ir artimo meilės darbų, o jėgas tiems darbams šventieji sėmė iš Kristaus, todėl jie ir buvo tomis vaisingomis šakelėmis, kurioms tinka jo žodis.

Kadangi ne mirtis atskiria nuo Kristaus, o tik nuodėmė, todėl tie, kurie persiskyrė su šiuo pasauliu būdami vienybėje su Kristumi, joje pasilieka ir toliau, dega Dievo ir artimo meile ir reiškia tą meilę darbais: garbina Dievą ir teikia pagalbą tiems, kurie jos yra reikalingi.

Tokios pagalbos pirmiausia mes esame reikalingi, mes, žemės gyventojai, kurie kovojame už laimingą amžinybę, todėl šventieji danguje ir remia mūsų kovas visais tais būdais, kurie sutinka su Dievo valia.

Paskui eina skaistyklos gyventojai. Nors jų likimas yra išspręstas, tačiau, neturėdami užtektinai švaraus savo drabužėlio, negali dar peržengti dangaus slenksčio ir atsistoti Dievo akivaizdoje. Joms neša pagalbą ir šventieji danguje ir kovojantieji žemėje. Ar gali suteikti kam nors kokią pagalbą sielos, esančios skaistykloje, dalykas labai abejotinas. Kaikurie net rimti teologai bandė reikšti nuomonę, kad tokia iš jų pusės pagalba žemės gyventojams yra galima, nes nenustojo būti Kristaus sąnariais, o sąnariai juk teikia pagalbą vieni kitiems. Dauguma tačiau teologų yra priešingos nuomonės, kurią, rodos, patvirtina ir Bažnyčia, nes niekad nieko neprašo sielų skaistykloje, o visas maldas, visas aukas, gerus darbus su atlaidais atnašauja už jas.

Savitarpė tad Kristaus sąnarių pagalba, kurią jie tiekia vieni kitiems, būdami vienas medis ir vienas kūnas Kristuje, ir yra šventųjų bendravimas, kurį išpažįstame, išpažindami savo tikėjimą.

2. KAM IR KOKIĄ PAGALBĄ TEIKIA ŠVENTIEJI?

Šventieji teikia mums, žemės gyventojams, dvejopą pagalbą, arba, kitaip sakant, dvejopu būdu veda mus į išganymą.

a. Jie meldžiasi už mus ir už esančias skaistykloje sielas. Būdami Kristaus mistiškojo kūno sąnariais, jie stropiai pildo jo valią, o toji valia yra, kad visi būtų išganyti, kaip kad pats Išganytojas pareiškė, sakydamas: *"Nėra noro pas jūsų Tėvą, esantį danguje, kad pražūtų vienas šitų mažutėlių"*, Mato 18, 14. Šventieji tad trokšta mūsų išganymo, o trokšdami panaudoja savo nuopelnus, savo pas Dievą įgytą galybę žmonėms gelbėti. Gyvendami žemėje, jie labai mylėjo žmones ir darė jiems gera. Mirę, jie nepasidarė blogesni, todėl myli žmones ir toliau daro jiems gera.

Jie meldžiasi ir už esančias skaistykloje sielas, nes ir jos yra Kristaus mistiškojo kūno sąnariai, todėl žadina šventųjų užuojautą, kaip kad geliamieji kūno sąnariai žadina sveikųjų užuojautą.

b. Antrasis būdas, kuriuo šventieji ateina mums į pagalbą, tai jų pavyzdys. Šventieji visu savo gyvenimu stengėsi sekti Kristų, stengėsi įvykdyti visą Kristaus mokslą ir įkūnyti jį savo gyvenime. Kristus yra įsikūnijęs Dievas, šventieji yra Kristus įsikūnijęs į žmogaus gyvenimą, todėl per Kristų mes geriau suprantame Dievą, o per šventuosius geriau suprantame Kristų. Šventieji tad ne tik neuždengia mums Dievo, nė Kristaus, kaip kad klaidatikiai klejoja, bet priešingai lengvina mums Kristaus sekimą, o per Kristų ir Dievo, kaip kad pats Išganytojas pareiškė, sakydamas: *"Nė vienas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane"*, Jono 14, 6. Nė vienas pasauly tikėjimas neturi tokio gilaus Dievo ir Kristaus supratimo, kaip kad turi katalikų tikėjimas, o įvyksta tai per šventuosius, kurie, gyvendami žemėje, gyvu savo pavyzdžiu parodė mums, kas yra Dievas ir kaip jam reikia tarnauti.

3. MŪSŲ DALIS MISTIŠKAME KŪNE

Mes esame dirva, apsėta Dievo žodžiu. Savo gerų darbų našumu mes galime didinti Dievo karalystę žemėje ir didinti jo garbę, galime auginti mistiškąjį Kristaus kūną. Šiuo atžvilgiu mes esame panašūs į žaliuojantį lauką vasaros metu, kuriame auga derlius, o šventieji danguje panašūs į kluoną, kuriame derlius yra sukrautas.

Kluone derlius jau neauga, jis auga tik laukuose, todėl ir šventųjų nuopelnai jau neauga danguje, auga tik mūsų, žemės gyventojų, nuopelnai. Kaip žemiškojo lauko derlius maitina ne tik patį ūkininką, kuris dirbo tą lauką, bet ir tuos, kurie nedirbo, būtent pakeleivius ir vargšus, taip ir dangiškojo lauko derlius maitina keliautojus į amžinybę ir vargšus.

Keliautojai esame visi, kurie tik gyvename žemėje, todėl visi vieni kitiems galime suteikti pagalbą savo gerais darbais. Tiesa, negalime laimėti vieni kitiems išganymo ir malonių tikrąja to žodžio prasme (de condigno), toji galybė priklauso vienam Kristui, kaip galvai, bet galime daug prisidėti prie kitų išganymo savo pasišventimu ir maldomis už juos, pasiremdami Dievo gerumu ir dosnumu (de congruo). Taip darė šventieji, gyvendami žemėje, ir daug, daug žmonių yra išgelbėję nuo amžinos pražūties.

Vargšai yra visi nusidėjėliai ir sielos skaistykloje, todėl mūsų geri darbai, maldos ir pasninkai, kaip dangiškojo lauko derlius, ypatingai jiems yra naudingas. Nėra tokio tikėjimo, kuris taip sekmingai veiktų nusidėjėlius ir visokius paklydėlius, kaip kad yra katalikų tikėjimas, o tai dėl to, kad jis vienas turi tų vaistų, kurie gydo ligonius. Taip pat tik viena katalikų Bažnyčia meldžiasi ir daro aukas už mirusius.

Rūpinkimės tad didinti dangiškąjį gerų darbų derlių, nes jis augina mistiškąjį Kristaus kūną, linksmina šventuosius ir suteikia pagalbą gyviems ir mirusiems.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, murmame ir dejuojame, kai tik pamatome, kad nekalti kenčia už kaltuosius, kad, nedalyvavę jų nuodėmėse, dalyvauja jų bausmėse. Tu net pažadėjai bausti tėvų nuodėmes iki trečios ir ketvirtos eilės. O jau pirmųjų tėvų nuodėmė su mirties bausme ir daugeliu kitų skausmų eina nuo rojaus iki mūsų laikų, ir eis iki pasaulio pabaigos. Nejaugi Tu, Viešpatie, būtumei keršto Dievas? Nejaugi Tavo Sūnaus mylimiausias apaštalas būtų klydęs sakydamas: *"Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, pasilieka Dievuje, ir Dievas jame"*, Jono 4, 16. Ne, Viešpatie, apaštalas negalėjo suklysti, nes šv. Dvasia jį pamokė taip rašyti, bet mes klystame, nežinodami ir nesuprasdami Tavo kelių. Tautų apaštalas šv. Povilas atidaro mums akis į Tavo gerumo jūras, pareikšdamas, kad *"kur gausinosi nuodėmė, ten dar labiau gausinosi malonė, kad kaip viešpatavo nuodėmė mirčiai, taip viešpatautų ir malonė dėl teisumo amžinajam gyvenimui per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų"*, Rom. 5, 20—21. Tai reiškia, kad Viešpaties mūsų Jėzaus Kristaus malonė daugiau mums suteikia, negu nuodėmė pajėgia atimti. Savo begaliniu gerumu, Viešpatie, nutarei mums suteikti savo turtus kitų rankomis, kad mes būtume dėkingi už juos ne tik Tau, bet ir tiems, kurių rankomis tie turtai mums ateina, o būdami dėkingi, kad lengviau užmegstume tarpusavio meilę ir ją išlaikytume, juk Tu labai trokšti, kad mes, Tavo vaikeliai, vieni kitus mylėtume. Tuo tikslu Tu mus surišai vienus su kitais taip glaudžiai, kad negalime išsiversti vieni be kitų ne tik dangiškuose reikaluose, bet ir žemiškuose. Tad pagal Tavo planus, Viešpatie, bendromis jėgomis turėjome keliauti į amžinybę, vieni kitiems tik gera darydami. Bet įsipainiojo nuodėmė ir pagadino Tavo planus. Glaudžių ryšių, kuriuos Tu užmezgei mūsų tarpusaviuose santykiuose, ji nesutraukė, tačiau užtvenkė Tavo malonėms takus ir padarė, kad, užuot gavę iš kitų žmonių tik gera, gauname ir bloga, jų kaltės su visomis skaudžiomis pasekmėmis pasiekia ir mus, o jau tėvų

kaltės siekia net iki trečiosios ir ketvirtosios eilės. Tavo Sūnus, Viešpatie, atėjęs mus gelbėti, viską pataisė. Jis atsinešė iš dangaus daugiau gėrybių, negu Tu buvai suteikęs pirmiesiems mūsų tėvams rojuje, todėl šv. Povilas ir sako, kad *"kur gausinosi nuodėmė, ten dar labiau gausinosi malonė"*, Rom. 5, 20. Norėdamas mus padaryti dangiškųjų gėrybių dalyviais, Tavo Sūnus surišo mus su savim glaudžiausiais ryšiais, nes padarė iš mūsų savo sąnarius, savo mistiškąjį kūną, kuriame jis gyvena. Būdami vienybėje su Tavo Sūnumi ir eidami sąnarių pareigas, turime progos semti iš jo tiek gėrybių, kiek tik pakelia mūsų prigimtis, kaip kad mūsų kūno sąnariai semia sau naudos iš mūsų dvasios, būdami vienybėje su ja. Bet sąnariai savo tarpe dalinasi gautomis gėrybėmis: akis patarnauja kojoms ir rankoms, rankos vėl visiems kitiems sąnariams. Taip ir mes, būdami Tavo Sūnaus sąnariais, galime patarnauti visiems tikintiesiems, kurie yra ar gali būti vienybėje su Tavo Sūnumi, galime tad melstis vieni už kitus ir prašyti jų pagalbos. Kadangi mirtis neatskiria mūsų nuo Tavo Sūnaus, todėl galime turėti santykių ir su mirusiais: galime melstis už sielas skaistykloje ir prašyti užtarimo tų, kurie yra danguje. Toks mistiškojo Kristaus kūno sąnarių santykiavimas ir yra šventųjų bendravimas. Padėk tad, Viešpatie, gerai suprasti šią paslaptį, paskatink naudingai bendrauti su šventaisiais čia, žemėje, kad būtume rasti verti, jų užtarimu ir pagalba bendrauti su jais ir danguje.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien ypatingai Tau dėkoti už šventųjų bendravimo paslaptį ir matyti joje Tavo neapsakomo gerumo pasireiškimą, nes nori mums palengvinti amžinųjų gėrybių siekimą.

APIE DANGAUS KARALIENĘ

Lapkričio 25 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime dangaus Karalienės vaizdą, kurį piešia šv. Jonas apaštalas Apreiškime. „Danguje pasirodė didelis ženklas: Saule apsiausta moteriškė, mėnulis po jos kojomis, ir ant jos galvos dvylikos žvaigždžių vainikas," Apr. 12, 1.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad dangaus Karalienės garbingumas ir galybė sukurtų mumyse didelę jos meilę, kad visuose savo reikaluose bėgtume prie jos su pasitikėjimu ir atsiduotume jos motiniškai globai.

MĄSTYMAS

1. DANGAUS KARALIENĖS GARBINGUMAS

Šventųjų tarpe Švenčiausioji P-lė užima išimtiną vietą.

1. Visi šventieji pasiekė šventumą, sekdami Kristų, naudodamiesi Kristaus paliktais turtais. Švenčiausioji P-lė yra paties Dievo kūrinys. Ji neturėjo prieš akis tų šventumo pavyzdžių, kuriuos mes turime šiandien, kuriuos turėjo šventieji, jai reikėjo pralaužti nauji keliai, kuriais iki tol niekas nebuvo vaikščiojęs, nei pavyzdžių palikęs, o tai sunkus ir pavojingas darbas.

2. Šventieji yra Kristaus sąnariai, Jo gyvenimo dalyviai. Švenčiausioji P-lė yra tų sąnarių ir to gyvenimo motina.

3. Šventieji yra turėję nuodėmę, bent gimtąją su visomis jos pasekmėmis, todėl Dievo malonė, rasdama kliūtį jų sielose, negalėjo jų pakelti į tas aukštybes, į kurias iškėlė Švenčiausiąją P-lę, kuri buvo be nuodėmės. Neveltui ji yra pavadinta viso dangaus angelų ir visų šventųjų karaliene, nes šventumu ir malonių gausumu ji viršijo visus dangaus gyventojus.

4. Šventieji mums turi didelę meilę, tačiau jų meilė negali susilyginti su Švenčiausiosios P-lės meile. Jie mus

myli kaip vienos draugijos narius, kaip Kristaus nuosavybę, toji meilė negali susilyginti su motinos meile savo vaikeliams. O tokia meile mes esame surišti su Švenčiausiąja P-le. Ji yra mūsų motina tąja pat prasme, kuria visi esame Kristaus kūno sąnariai. Kad galėtume naudotis atpirkimo vaisiais, turime pasidaryti Kristaus sąnariai, todėl tuo pačiu žygiu turime pasidaryti ir Švenčiausiosios P-lės vaikeliai.

5. Šventieji dalyvauja mūsų išganyme tiktai savo maldomis ir savo pavyzdžiais, tuo tarpu dangaus Karalienė yra tikroji Švenč. Trejybės išganymo reikalo bendradarbė: ji yra Dievo Tėvo pamiltoji duktė, šv. Dvasios sužiedotinė, Dievo Sūnaus motina ir atpirkime pagelbininkė. Visa, ką Kristus yra padaręs pirmaeiliu būdu (de condigno), Švenčiausioji P-lė padarė mums antraeiliu (de congruo), nes ji kentėjo kartu su Kristum, todėl ir Simeonas pranašavo, kad jos sielą pervers kalavijas. Nesako kūną arba širdį, bet sielą, nes norėjo išreikšti tą neapsakomą skausmą, kuris teko jai iškentėti. Nei vienas kentėtojas neiškentė tiek daug, kiek Švenčiausioji Panelė, todėl teisingai pelnė Kentėtojų Karalienės vardą.

2. DANGAUS KARALIENĖS DORYBĖS

Po Kristaus, ji yra tobuliausias doros pavyzdys; šiuo atžvilgiu nė vienas šventųjų negali su ja susilyginti, todėl ir buvo pavadinta Visų Šventųjų Karaliene.

Nė vienas žemės gyventojas neturėjo geresnės progos pažinti Dievą, kaip ji, nes nė vienam nebuvo leista būti su Kristumi taip arti ir taip ilgai. Apaštalai vaikščiojo su savo Mokytoju vos tris metus, Švenčiausioji Panelė per trisdešimt metų. Reikia manyti, kad ji nepraleido to laiko tuščiai. Turėdama nepaprastus gabumus, turėdama protą, neaptemdytą gimtosios nuodėmės pasekmėmis, o gyvendama arti tiesos šaltinio, pasiekė tokio gilaus Dievo pažinimo, kokio neturėjo nei vienas apaštalas, nei vienas Bažnyčios dakta-

ras, nei vienas šventasis ar mistikas, teisingai tad yra pavadinta apaštalų ir daktarų Karaliene.

Ji pirmutinė praskynė takus į skaistybę. Tradicija skelbia, kad, būdama vos trijų metų kūdikis, padarė skaistybės įžadą, nes kitaip negalima būtų suprasti jos atsakymo angelui. Kada tasai pranešė žinią, kad ji yra išrinkta būti Išganytojo motina, tuojau nesutiko, bet teiravosi angelo, kaip galima sutaikinti skaistybę su motinystės pareigomis. Kada angelas užtikrino, kad nėra pavojaus jos skaistybei, nes šv. Dvasia nužengsianti ir padarysianti stebuklą, kokio nėra dar niekad buvę, tuomet sutiko: *"Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūnie man taip, kaip tu pasakei"*, Luko 1, 38. Žyduose moterystė buvo laikoma garbingesnis dalykas negu mergystė, todėl švenčiausioji P-lė neturėjo ko imti mergystės pavyzdžio, ji, eidama vien savo geniališkumu, savo širdies nekaltumu, pirmutinė patyrė skaistybės brangumą ir pralaužė kelią į skaistybę visoms kartoms, nuo jos skaistybė įgijo garbingumo, todėl teisingai vadinama "Panų Karaliene".

Jos nusižeminimas neturi sau lygaus šventųjų gyvenime. Nors malonės pilna, nors angelo pasveikinta, nejaučia mažiausios pagundos keltis į puikybę, laiko save tik nusižeminusia tarnaite. Šią mintį ji yra pareiškusi dviejose vietose: a) atsakyme angelui ir b) giesmėje *"Magnificat": "Nes jis pažvelgė į savo tarnaitės žemumą"*, Luko 1, 48.

Jos susitelkimas yra nepasiekiamas. Mažai žodžių yra ištarusi savo gyvenime. Evangelija užrašė vos keletą: a) Kalbasi su angelu, b) gieda Magnificat, c) Jeruzalės bažnyčioje, atradusi savo Sūnų, duoda pilną meilės priekaištą dėl pergyvento skausmo. Net stovėdama po kryžiumi nepratarė nė vieno žodžio. Tačiau jos tylus skausmas buvo iškalbingesnis už tūkstančius žodžių, jis padarė taip didelį įspūdį į žmonių širdis, kad sukėlė neišdildomą užuojautą, suteikė jai Sopulingosios Motinos vardą, kuri tuo vardu eina iš kartos į kartą.

Jos meilė Dievui ir žmonėms viršija visas šventųjų meiles, todėl ir žmonės, tai jausdami, glaudžiasi prie jos su tokiu nuoširdumu, kokio neparodo nė vienam šventųjų. Ji viena įgyjo ir turi garbingą visos žmonijos motinos vardą. Pats Išganytojas, mirdamas ant kryžiaus, apreiškė mums tą tiesą, pavesdamas jos motiniškai širdžiai visą žmoniją šv. Jono asmenyje: *"Moteriške, štai tavo sūnus"*, sako jai nuo kryžiaus. O šv. Jonui: *"Štai tavo motina"*, Jono 20, 26—27. Ir nenuostabu. Jei mes esame Kristaus kūno sąnariai, tai tuo pačiu žygiu esame ir Marijos vaikeliai, nes tas kūnas iš jos yra paimtas, ji yra tų sąnarių motina.

3. DANGAUS KARALIENĖ YRA VISŲ MALONIŲ TARPININKĖ

Vienas Kristus yra tikras malonių šaltinis ir davėjas, nes, ateidamas į šį pasaulį, jis atsinešė tiek turto, kad jo pakanka ne tik užmokėti mūsų skoloms, kurias buvome užsitraukę pas Dievą, bet ir pripirkti tų malonių, kurių reikia mūsų išganymui. Tačiau kaip atėjime į šį pasaulį ir atpirkime reikalinga jam buvo Marijos pagalba, taip toji pagalba reikalinga yra ir malonių dalinime. Be Marijos juk nebūtų galėjęs įsikūnyti, o be įsikūnijimo nebūtų galėjęs kentėti ir mirti ant kryžiaus, žodžiu, nebūtų galėjęs mus atpirkti tokiu būdu, kokiu atpirko.

Atpirkimui įvykus, Marijos bendradarbiavimas nenutraukiamas, kaip kad nenutraukiamas kančios kartojimas šv. Mišiose. Dievas yra taip geras, kad jis nesielgia su savo tarnais taip, kaip su jais elgiasi žiaurūs ir beširdžiai valdovai: tarnas atliko savo darbą, ir gali sau eiti, daugiau nėra reikalingas. Patarnavo Marija Kristaus įsikūnijime ir žmonijos atpirkime, dabar jau nereikalinga, gali sau eiti. Taip mano ir taip elgiasi įvairūs klaidatikiai, todėl jokiais reikalais nesikreipia į Mariją ir neduoda jai jokios pagarbos.

Dievo gerumas sutvarkė dalykus visai kitaip. Marija pradėjo atpirkimą, dalyvavo jame visoje pilnumoje, daly-

vauja jame ir toliau, nes laikui bėgant atsiranda naujos sielos, kurioms reikia atpirkimo. Tas atpirkimas, tiesa, eina iš Kristaus, bet per Marijos rankas, kad dalyvaudama atpirkimo skausmuose, dalyvautų to atpirkimo vaisiuose ir džiaugsmuose.

Popiežius Benediktas XV, Belgijos vyskupams prašant, leido laikyti ypatingas šv. Mišias Marijai pagerbti Visuotinos malonių Tarpininkės vardu. Toji diena yra gegužės mėnesio 31 diena.

Kreipkimės tad ir mes į dangaus Karalienę šv. Bernardo žodžiais: Atsimink, maloningiausioji Pana Marija, kad nuo amžių nebuvo girdėta, kad kas tavo apgynimo ieškodamas, tavo pagalbos melsdamas, tavo užtarymo šaukdamasis, būtų buvęs apleistas. Tokio pasitikėjimo padrąsintas, prie tavęs Panų Pana, Motina, bėgu, pas tave ateinu; prieš tave nusidėjėlis dejuodamas stoju. Amžinojo Žodžio Motina, mano žodžių nepaniekinki, bet gailestingai išgirski ir išklausyki. Amen.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, tik Tavo neapsakoma išmintis, susijungusi su Tavo begaliniu gerumu, galėjo sukurti motinos širdį. Žiūrėdami į motinėlių pasišventimą, į jų vargus ir skausmus, kuriuos turi pergyventi kol išaugina vaikelius, žiūrėdami į jų prisirišimą net prie paklydusių vaikelių ir išgamų, negalime nesistebėti, iš kur tos motinėlės ima jėgų savo karžygiškai meilei pareikšti. Tiesa, karžygiškų darbų padaro kai kada ir šiaip žmonės, kurie neturi motiniškos širdies; o tai jiems atsitinka tada, kai siekia ar tai žemiškų gėrybių, ar garbės, aukštų vietų, mokslų, žodžiu, kai pasišvenčia savo asmeniškai gerovei. Tokių gėrybių neieško motiniška širdis, priešingai, ji jas mielai atiduotų, kad tik jos vaikeliai būtų laimingi. Už savo meilę ir pasišventimą ji dažnai susilaukia skaudaus nedėkingumo, todėl Tu, Viešpatie, matei reikalo užkirsti kelią tokiam nedėkingumui net mirties grąsinimais: *"Kas piktžodžiautų,* sakei, *savo tėvui arba motinai, mirte tenumiršta"*, Iš. 21, 17.

Motinos širdį, Viešpatie, tik Tu vienas galėjai sutverti, nes ir Tu, apipylęs žmones geradarybėmis, susilauki jų biauriausio nedėkingumo, o vis vien Tu nenustoji jiems gera daręs, Tu leidi, kad saulutė šviestų ir geriems ir piktiems ir lietus lytų ant teisiųjų ir neteisiųjų. Kad motinėlių širdis yra išėjusi iš Tavo rankų, Viešpatie, liudija ir tas faktas, kad tos motinėlės, kurios daugiau myli Tave, daugiau myli ir savo pareigas, uoliau ir karščiau joms pasišvenčia. O priešingai tos, kurios tik atsitolina nuo Tavęs, atsitolina ir nuo savo pareigų, atšala ir apsileidžia jose. Šie faktai, Viešpatie, turėtų atverti mums akis į Tavo mums neapsakomos meilės paslaptis. Tau nepakako duoti mums savo Sūnų Išganytoju, Tu mums atidavei ir jo Motinėlę. Tu ją surišai su mumis motinystės ryšiais, kad, mylėdama mus kaip savo vaikelius, įdėtų visą savo širdį į mūsų išganymo reikalą, kaip kad geros motinėlės įdeda visą savo širdį į savo vaikelių gerovę. Kadangi, Viešpatie, Tavo Sūnaus Motinėlė yra Tave pamilusi daugiau negu kuris angelų ar šventųjų, todėl ji yra pamilusi ir mus daugiau negu kokia nors motinėlė, kuri kada nors labiausiai yra mylėjusi savo vaikelius. Antroji mūsų džiaugsmo ir dėkingumo priežastis yra kitas Tavo gerumo žingsnis: Taip mylinčiai motinėlei Tu suteikei neapsakomą galybę, padarydamas ją viso dangaus karaliene. Didelė brangenybė yra gera motinėlė, tačiau, jei neturi galybės suteikti tai, ko linki savo vaikeliams, pati sau teikia skausmą, juos mylėdama, o vaikeliai vis vien lieka varge. Panašiose sąlygose palikti savo Sūnaus Motiną, Viešpatie, Tu negalėjai, Tavo neapsakomas gerumas ir begalinė išmintis Tau to neleido, todėl suteikei dangaus Karalienei ne tik motiniškus jausmus, bet ir galybę, kad, mus mylėdama, galėtų mus ir aprūpinti tomis gėrybėmis, kurių mums linki jos motiniška širdis. Reikia tik, Viešpatie, kad ir mes ją laikytume savo geriausia Motinėle ir jai pavestume mūsų išganymo reikalus ir nei vienas nepražūsime. Suteik tad malonės, kad jaustumės visą savo gyvenimą esą ne tik dangaus Karalie-

nės valdiniai, bet ir geriausios Motinėlės vaikeliai, kad iškilmingai švęstume josios šventes, kaip kad geri vaikeliai švenčia savo motinėlių iškilmingas dienas.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, nešioti savyje mintį, kad esame dangaus Karalienės valdiniai ir vaikeliai, pasižadame džiaugtis tąja mintimi ir vengti to, kas jai nepatinka.

APIE MIRTĮ

Lapkričio 26 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mirties sprendimą, kurį Dievas paskelbė rojuje, sakydamas: „Valgyk iš visų sodno medžių, o iš medžio žinojimo gero ir pikto nevalgyk; nes tą dieną, kurioje iš jo valgysi, mirte numirsi," Prad. 2, 17. Nuodėmei įvykus, Dievas sako: „Savo veido prakaite tu valgysi duoną, iki nesugrįši į žemę, iš kurios esi paimtas, kadangi tu esi dulkės ir vėl dulkėmis pavirsi", Prad. 3, 19.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad neapsiprastume su mirtimi, kad rimtai rengtumės ją pasitikti visu savo gyvenimu ir kad pagaliau įgytume malonę laimingai numirti.

MĄSTYMAS

1. MIRTIS DĖL NUODĖMĖS

Visi esame girdėję apie mirtį, apgraibomis visi žinome, kas ji yra, visi jos bijome ir visi nuo jos ginamės, bet ne visi žinome ir ne visi tinkamai įvertiname tai, ką tikėjimas mums apie ją sako.

Tikėjimas mums sako pirmiausia, kad mirtis yra iš nuodėmės. *"Dievas sutvėrė žmogų nemirtingą ir padarė jį savo panašumo paveikslu,* sako Išminties knyga, *bet velnio pavydu mirtis įėjo į pasaulį",* Išm. 2, 23—24. *Tą pačią* tiesą skelbia ir šv. Povilas, sakydamas: *"Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis, ir taip mirtis*

perėjo ant visų žmonių, kadangi visi jame nusidėjo", Rom. 5, 12.

Svarbu dabar sužinoti, iš kur sėmė žmogus savo nemarumą, nes nuodėmė, nešdama jam mirtį, turėjo sunaikinti nemarumo šaltinius, arba užkirsti jam kelią į šaltinius.

Žmogus turi kūną ir sielą. Siela iš prigimties yra nemari, todėl nemarumas turėtų būti žmogiškosios prigimties ypatybė. Bet kūnas susideda iš įvairių medžiagų, laikui bėgant dyla, susinešioja, kaip koks drabužis, todėl negali dalyvauti sielos nemarume, o tuo pačiu mirtis pasidaro žmogui natūralus ir net privalomas dalykas, nes mirtis yra ne kas kita, o tik sielos atsiskyrimas nuo kūno. Kūnui sunykus, pasilieka viena siela, žmogiškoji prigimtis suskyla. Jei siela turėtų tiek jėgų, kad galėtų kūną nuolat naujinti, sudilusias dalis pakeisti naujomis, tuomet galėtų išlaikyti ir viso žmogaus nemarumą.

Deja, tokios jėgos ji šiandien neturi, todėl neišvengiamai kiekvienas žmogus turi mirti. Prieš nuodėmę žmogui buvo suteikta nemarumo dovana. Ji plaukė iš dviejų šaltinių: iš Dievo malonės, kuri stiprino sielos jėgas, kad galėtų suvaldyti kūno geidulius, ir iš gyvybės medžio, kurio vaisiai suteikė kūnui ypatingą atsparumą prieš naikinančius gaivalus. Todėl šv. Augustinas ir sako: *"Valgio turėjo žmogus, kad nealktų, gėralo, kad netrokštų, o gyvybės medis buvo tam, kad senatvė nesuardytų"*, De Civitate Dei 14, 26.

Kada žmogus nusidėjo, pirmiausia prarado Dievo malonę, o su ja prarado ir tą jėgą, kuri gesino kūno aistras. Pirmieji tėvai tuojau pajuto aistrų veikimą: pamatę, kad esą nuogi, pasislėpė tarp sodo medžių. Prarado paskui ir gyvybės medį, nes Dievas išvarė juos iš rojaus, kad iš to medžio nevalgytų, nes, valgydami, būtų, tiesa, ilginę savo gyvenimą, bet pilną skurdo, vargų ir kentėjimų. Varydamas tad iš rojaus pirmuosius žmones, Dievas parodė ne tik teisingumą, bet ir gailestingumą, norėjo sutrumpinti žmonių kentėjimus.

Ne vien gimtoji nuodėmė neša mirtį, ją neša ir asmeniškos nuodėmės, pagreitindamos tą, kuri yra iš gimtosios nuodėmės. Kas suskaitys, kiek žmonių yra žuvę iš puikybės, godumo, paleistuvystės, apsirijimo - girtybės, pykčio, pavydo, tingėjimo ir įvairių kitų Dievo įstatymų laužymo. Žūva ne tik tie, kurie laužo įstatymus, bet iš jų rankos dažnai žūva ir tie, kurie laikosi įstatymų. Kristus, pvz., neturėjo nuodėmės, o vis vien mirė, o mirė dėl to, kad Dievo įsakymų nesilaikė tie, kurie jį žudė, teisingai tad sakoma, kad ne kas kita, o tik žmonių nuodėmės prikalė mūsų Išganytoją prie kryžiaus. Kaip žiūrėsime į mirtį, vis vien rasime, kad mirtis yra dėl nuodėmės, teisingai tad šv. Povilas sako, kad *"nuodėmės alga — mirtis"*, Rom. 6, 23.

2. MIRTIS BANDYMO PABAIGA

Antroji tiesa apie mirtį mums sako, kad su mirtimi baigiasi žmogaus bandymas. Dievas, brangindamas laisvę, kurią yra suteikęs žmogui, nevaržo jos net tada, kai yra sprendžiamas amžinas likimas, neverčia žmogaus nei į išganymą, nei į pražūtį, bet palieka jam pačiam išspręsti ir pasirinkti. Šv. Raštas šitaip apibūdina tą laisvę: *"Ties žmogumi,* sako, *gyvybė ir mirtis, kas gera ir kas pikta: kas jam patiks, tai jam ir bus duota"*, Ekli. 15, 18.

Tačiau tas galėjimas pasirinkti vienokią ar kitokią amžinybę nėra amžinas, jis turi kada nors pasibaigti, ir pasibaigia su mirtimi. Po mirties žmogus pasilieka visiems amžiams toks, koks buvo mirties valandą: jei buvo blogas, pasiliks visiems amžiams blogas, jei geras, pasiliks geras. Mirtis tad, perkeldama žmogų iš vieno pasaulio į kitą, nekeičiamai ir neatšaukiamai išsprendžia jo amžiną likimą.

Tokia kritiška valanda, nuo kurios priklausė laiminga arba nelaiminga amžinybė, buvo ir angelų gyvenime, nes ir jiems buvo suteikta laisvė apsispręsti. Tiesa, jiems nereikėjo mirti, kaip kad mes mirštame, nes grynosios dvasios

nemiršta, tačiau turėjo pasisakyti, ar nori būti amžinybėje su Dievu, ar be Dievo. Dievo jie nematė, kaip kad ir mes nematome, bet, Dievo malonės padedami, galėjo kreiptis į Dievą tikėjimo, vilties ir meilės aktais ir pasiekti jo regėjimą danguje. Tie, kurie tai padarė, pamatė Dievą, liko išganyti, o kurie ne, kurie atsisakė nusilenkti prieš Dievą, buvo atmesti ir atskirti nuo dangaus linksmybių visiems amžiams.

Kadangi mirties valanda taip yra svarbi, nenuostabu, kad Išganytojas mus įspėjo, kad budėtume ir rengtumės prie jos: *"Budėkite,* sako, *nes nežinote nei dienos, nei valandos"*, Mato 25, 13. Budėti ir rengtis prie mirties reikia dar ir dėl to, kad maža kas pajėgia pakeisti savo mintis ir savo nusiteikimą mirties valandą, paprastai įvyksta, kaip patarlė sako: koks gyvenimas, tokia ir mirtis. Visu tad savo gyvenimu turime rengtis prie mirties.

3. MIRTIS YRA LAIKO PABAIGA

Trečioji tiesa pareiškia, kad mirtis atima žmogui laiką. Laikas yra duotas šios žemės gyventojams ne vien tuo tikslu, kad pasirinktų sau amžinybę pagal savo norus, bet ir tuo, kad padarytų tą amžinybę turtingą. Išganytojas kreipia mūsų dėmesį į tai sakydamas: *"Nekraukite sau turtų žemėje, kur rūdys ir kandys gadina ir kur vagys iškasa ir vagia, bet kraukite sau turtus danguje, kur nei vagys, nei kandys negadina ir kur vagys neiškasa ir nepavagia"*, Mato 6, 19—20.

Toji proga krauti sau turtus danguje taip pat nėra amžina, ji baigiasi su mirtimi, todėl po mirties niekas negalės padidinti savo gėrybių, bet turės pasilikti su jomis per amžius. Dėkokime tad Viešpačiui už kiekvieną valandėlę, kurią mums leidžia pragyventi žemėje, nes galime padidinti savo dangiškus turtus, reikia tik negaišti laiko, bet gražiai jį sunaudoti.

4. MIRTIS YRA DIEVO TEISINGUMO IR GAILESTINGUMO PADARINYS

Įsižiūrėję giliau į bausmes, kurias Dievas paskelbė pirmiesiems tėvams rojuje, pastebėsime gailestingą ranką, kuri kad ir baudžia, bet ir priglaudžia. Iš šios taisyklės nedaro išimties ir mirties bausmė, nes ir joje matosi toji gailestinga ranka.

Teisingumas reikalavo, kad žmogus būtų nubaustas mirtimi, tačiau gailestingumas padarė iš tos mirties vaistus žmogiškajai prigimčiai visiškai pagydyti. Tiesa, Dievo malonė gydo mūsų negalias, ir šventieji, jos padedami, aukštą sveikatos laipsnį yra pasiekę, bet vis vien nėra pasiekę tos sveikatos, kurią žmogus turėjo prieš nuodėmę ir kuri yra reikalinga laimingam gyvenimui danguje. Šventieji savo maldomis ir karžygiškais apsimarinimais yra nugalėję pagundas, bet nėra išnaikinę pagundų šaltinių, todėl turi nuolat budėti ir marintis ir atgailoti, kad pagundos neatsigautų ir neimtų veikti širdies. Jei dabar žmogus nueitų į dangų su tokia prigimtimi, aišku, kad ir ten turėtų budėti ir varžyti save, kad galėtų išsilaikyti šventume. Dangus tuomet būtų ne poilsio, ne džiaugsmo vieta, bet kovos. Kas gi norėtų tokio dangaus?

Dievas, tai žinodamas, ateina žmogui į pagalbą. Jis numarina žmogų ir paverčia jį dulkėmis. Iš tų dulkių jis išpusto tąsias, kurios tarnavo nuodėmei, kurios netinka statybai, o iš likusių sukuria naują žmogų, visiškai laisvą nuo bet kokių piktų palinkimų ar pagundų. Tą mintį ir reiškia Bažnyčia prefacijoje už mirusius, sakydama: *"Viešpatie, Tu neatimi gyvybės Tavo ištikimiesiems, o tik ją pakeiti, nes, išgriovęs žemiškojo gyvenimo buveinę, amžinąją rengi danguje"*.

Toks Dievo darbas panašus į gydytojo operaciją. Gydytojas, darydamas skaudžią operaciją, užmigdo ligonį, kad nejaustų skausmo, o paskui jį vėl atgaivina, bet jau su išpiauta skaudama dalimi.

Panašiai daro ir Dievas, todėl, atbudę prisikėlimo dieną, neturėsime tų šaltinių, iš kurių plaukė pagundos ir traukė į nuodėmę. Tą tiesą patvirtina ir balsas iš dangaus, kurį girdėjo apaštalas šv. Jonas Apreiškime: *"Mirties,* sako, *daugiau nebebus, nei dejavimo, nei šauksmo, nei skausmo nebebus daugiau, nes kas buvo pirma, išnyko"*, Apr. 21, 4.

Pasitikėkime tad Dievo gerumu net mirties valandą, priimkime mirtį iš jo rankų kaip mūsų perkėlimą į geresnį, laimingesnį gyvenimą, ir turėsime didelę naudą iš tokios mirties.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, prisiminę mirtį, prisiminę skausmus, kurie lydi miršantį ir tuos, kurie kyla gyvųjų širdyse mirties akivaizdoje, nepajėgiame tikėti, kad mirtis būtų išėjusi iš Tavo rankų. Tiesa, Tu nesutvėrei mirties, o tik žmogus pats, Tavęs neklausydamas, ją surado, tačiau mirties sprendimas yra išėjęs iš Tavo lūpų: *"Tu esi dulkės ir vėl dulkėmis pavirsi"*, sakei nupuolusiam žmogui. Kadangi, Viešpatie, visi Tavo darbai yra gailestingumas ir tiesa, nes taip mus moko šv. Dvasia (ps. 24, 10), todėl paversdamas žmogų dulkėmis, nenorėjai išlieti savo pykčio ar keršto, bet norėjai parodyti savo tiesą ir gailestingumą. Kad parodei tiesą, nesunku yra suprasti. Žmogus turėjo gauti tai, kas buvo jam žadėta, žadėta jam buvo mirtis už neklusnumą; toji mirtis turėjo jį ištikti, nes kitaip Tavo žodis būtų pasirodęs melagingas. Bet kaip, Viešpatie, rodai savo gailestingumą, išduodamas mirties ištarmę, sunku mums suprasti, nebent apšviesi mūsų protą savo malone ir atidarysi mums akis, kad pamatytume, kaip Tavo teisingumas bučiuojasi su Tavo gailestingumu, anot psalmės pasakymo (84, 11). Toks pasibučiavimas įvyko Tavo Sūnaus kančioje ir mirtyje, nes tada teisingumas susitaikė su gailestingumu. Teisingumas, gavęs pilną užmokestį už mūsų kaltes, liovėsi reikalavęs amžinosios mirties kaltininkams, o tuo patenkino gailestingumą, kuris nenorėjo leisti kaltininkams pražūti. Tuo būdu, Viešpatie, Tavo gailestingumas sušvelnino

rojaus ištarmę, padarydamas mirtį ne tik nekenksmingą, bet net naudingą, todėl šv. Povilas ir šaukia, tarsi pasityčiodamas iš mirties: *"Mirtie, kur yra tavo pergalė? Mirtie, kur yra tavo akstinas?"*, 1 Kor. 15, 55. Kaip ligonio užmigdymo prieš operaciją niekas nelaiko pykčio ar keršto pareiškimu, o tik dideliu žmoniškumu ir gailestingumu, nes užmigdytas nejaučia skausmo, taip žmoniškumu ir gailestingumu reikia laikyti ir tą užmigdymą, kurį Tu, Viešpatie, leidi žmogui mirties pavidale, besirengdamas padaryti jam reikalingą ir naudingą operaciją. Gimtoji nuodėmė palietė mus taip giliai, kad net šventieji, Tavo malonei padedant, nepajėgė pilnai pasigydyti, todėl ir jie turi pasiduoti Tavo meiliai operacijai, turi mirti ir subyrėti į dulkes. Iš tų dulkių, Viešpatie, Tu išskirsi ir atmesi tąsias, kurios tarnavo nuodėmei, o paliksi vien šventas, kurių nuodėmė nepalietė. Iš tų šventų dulkių Tu sukursi naują žmogų, kuris bus sutvertas, anot šv. Povilo: *"pagal Dievą teisybėje ir tiesos šventume"*, Efez. 4, 24. Kad toks atsinaujinimas negali išsiversti be subyrėjimo į dulkes, liudija ir tas faktas, kad Tavo Sūnaus kūnas ir jo Švenč. Motinos paimti yra į dangų nesubyrėję į dulkes, nes juose nebuvo nei vienos dulkės, kuri būtų tarnavusi nuodėmei ar nuodėmės paliesta. Suteik tad, Viešpatie, šviesos mūsų protui, kad pajėgtume matyti Tavo gailestingumą ir mirties įstatyme, žadink mūsų širdį, kad rengtumės prie mirties visu savo gyvenimu, kad prisirinktume daug šventų dulkių, dažnai eidami prie šv. sakramentų, nes nors visi kelsimės iš numirusių, tačiau ne visi būsime pakeisti pagal tautų apaštalo pareiškimą (1 Kor. 15, 51).

Pasižadame, Viešpatie, šiandien prašyti Tavęs ypatingu būdu, kad padėtum mums prisirengti prie mirties ir padarytum ją laimingą.

APIE DIEVO TEISMĄ

Lapkričio 27 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime mūsų Išganytojo prilyginimą, kur valdovas išdalina savo turtus ir išvažiuoja. Po kiek laiko sugrįžta, šaukia savo tarnus ir reikalauja smulkios apyskaitos, ką yra padarę su jo turtais. Darbštūs tarnai, kurie padvigubino savo valdovo gėrybes, sulaukė pagyrimo ir išaugštinimo. Apsileidęs tarnas, kuris grąžino valdovui iš jo gautąjį talentą be nuošimčių, buvo įmestas į kalėjimą, kur yra verksmo ir dantų griežimo.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad padaugintume iš jo gautuosius turtus, uoliai jais versdamiesi, ir dėl to sulauktume teismo dieną to atlyginimo, kuris yra pažadėtas ištikimiems tarnams.

MĄSTYMAS

1. TUOJAU PO MIRTIES LAUKIA ŽMOGŲ TEISMAS

Kad tuojau po mirties reikės žmogui atsakyti už darbus, atliktus gyvenime, jo širdis nujaučia. Visos tautos: ar tai bus civilizuotos, ar necivilizuotos, gyvenančios šiandien, ar gyvenusios giliausioje senovėje, turi mokslą apie pomirtinį gyvenimą, kuris yra malonus ir linksmas tiems, kurie gerai gyveno žemėje, o liūdnas ir skaudus tiems, kurie blogai.

Toks nujautimas negali būti klaidingas, nes plaukia iš žmogiškosios prigimties gelmių, kurias pats Dievas sukūrė, padėdamas žmogui atspėti, kas laukia jį ateityje, kad galėtų tinkamai prisirengti tą ateitį pasitikti. Gali kai kada būti klaidingas bendras visų žmonių manymas, bet tuomet jis plaukia ne iš prigimties gelmių, o tik iš suklaidintų pojūčių. Visi, pvz., seniau manė, kad žemė stovi vietoje, o saulė eina aplinkui ją, bet tai buvo akių apsirikimas, kurios matė, kad saulė teka rytuose, eina per dangų ir leidžiasi vakaruose, žemė gi lieka vietoje. Reikėjo ilgo laiko, kol žmogus susekė savo klaidą.

Tokios klaidos nėra mintyje apie teismą po mirties, nes jis yra ne pojūčių padarinys, o tik pačios gamtos nujautimas, o gamta neklysta. Neklysta, pvz., bitelė, rinkdama medų žiemai, nes žiema tikrai ateina. O kas išmokė bitelę laukti žiemos ir rinkti žiemai medų? Ne kas kitas, o tik pati gamta, arba geriau sakant pats gamtos Kūrėjas, pats Dievas. Dievas tat, o ne kas kitas išmokė ir žmogų laukti teismo po mirties.

Tą žmogaus širdies nujautimą evangelijos mokslas ne tik neatmetė, bet aiškiausiais žodžiais patvirtino ir smulkiai išdėstė teismo sąlygas ir jo eigą. Visa eilė prilyginimų, išėjusių iš mūsų Išganytojo lūpų, mums sako, kad toks teismas bus, kad daugelį užklups jis netikėtai, todėl reikia budėti ir laukti jo, kaip kad geri tarnai laukia savo valdovą grįžtant. Sugrįžęs valdovas randa vienus tarnus budinčius ir laukiančius jo sugrįžimo. Tuos jis laimina ir išaukština. Kitus randa apsileidusius, girtaujančius ir besimušančius su savo draugtarniais. Juos liepia suimti ir mesti ten, kur yra verksmo ir dantų griežimo. Teismas pagaliau išsprendžia amžinąjį žmogaus likimą: *"Atsitiko, kad elgeta mirė ir buvo angelų nuneštas į Abraomo prieglobstį. Mirė taip pat ir turtingasis ir buvo palaidotas pragare"*, Luko 16, 22.

2. TEISMOVIETĖ IR TEISĖJAS

Nors žmogui mirus teismas įvyksta su viena akimirka, tačiau su ta viena akimirka siela pamato tiek šviesos, kad neabejoja sprendimo teisingumu, todėl net prapuolusieji jai pasiduoda.

Panašų įspūdį norėtų sukelti žmonėse ir žemiškųjų valdžių teismai, todėl teisėjams liepia apsivilkti ypatingais drabužiais, ant sienų iškabina valstybės ženklus ir teisingumo simbolius, ant stalo padeda valstybės įstatymų knygas, kad visi manytų, jog teismas yra nešališkas ir yra daromas teisingumo vardu.

Toje šviesoje, kuri apima sielą, išėjusią iš kūno, siela

pamato pirmiausia savo teisėją. Teisėjas yra Kristus. *"Man,* sako, *duota visa valdžia danguje ir žemėje"*, Mato 28, 16. Toji valdžia nebūtų *"visa"*, jei joje trūktų teismo valdžios, nes be jos negali išsiversti nė vienas tikras valdytojas. Kitoje vietoje Išganytojas dar aiškiau pabrėžia savo kaip teisėjo įgaliojimus. *"Tėvas,* sako, *nieko neteisia, bet visą teismą pavedė Sūnui, kad visi gerbtų Sūnų, kaip gerbia Tėvą"*, Jono 5, 22—23. *"Aš turiu dangaus ir pragaro raktus"*, sako jis šv. Jonui Apreiškime (Apr. 1, 18). Bažnyčia laiko dogmatine tiesa, kad Kristus yra gyvųjų ir mirusiųjų teisėjas, ir tai kaip žmogus, o ne kaip Dievas, todėl teisme bus matomas jo žmogiškumas, o ne dieviškumas. Dievą gali matyti tik dangaus gyventojai, kurie pelnė tą laimę savo gerais darbais.

Teisėjo drabužis bus sukruvintas, jo kojose ir rankose bus matomos žaizdos. *"Jį matys kiekviena akis, taip pat tie, kurie jį pervėrė"*, Apr. 1, 7. *"Jis bus apvilktas krauju apšlakstytu rūbu; jo vardas — Dievo Žodis"*, Apr. 19, 13. Matysis teismovietėje ir teisėjo ženklas kryžius. *"Tuomet pasirodys danguje žmogaus Sūnaus ženklas"*, Mato 24, 30. Bus atnešta ir knyga, kaip kad šv. Mišių už mirusius giesmė sako: *"Liber scriptus proferetur"*. Tokioje aplinkoje teisiama siela negalės abejoti, kad sprendimas yra nešališkas ir teisingas.

3. SKUNDĖJAI IR LIUDININKAI

Pirmiausia skųs kiekvieną jo sąžinė, anot šv. Povilo pareiškimo: *"Jų sąžinei jiems liudijant ir jų mintims vienai kitą skundžiant, arba ir ginant tą dieną, kurią Dievas teis paslėptuosius žmonių darbus"*, Rom. 2, 15.

Sąžinė yra ne kas kita, kaip savos rūšies Dievo balsas, paslėptas žmoguje. Ji žmogų giria, kai žmogus atlieka gerą darbą, ir peikia, kai blogą. Jos negalima papirkti ar priversti, kad ji liudytų klaidingai, todėl ir apaštalas Judas negalėjo nieku jos nuraminti, o nepakeldamas jos skaudaus

balso, nuėjo ir nusižudė. Čia, žemėje, sąžinės balsą girdi vienas kaltininkas, todėl gali jos liudymą paslėpti nuo kitų, bet Dievo teisme girdės tą balsą visi teismo dalyviai.

Antrasis skundėjas bus šėtonas. Jis nekenčia žmogaus visa savo esme, todėl visa savo esme trokšta žmogaus pražūties, o jos trokšdamas, tai pražūčiai ir dirba be jokios atvangos ir gundydamas žmogų ir rinkdamas viską, kas yra jo nenaudai. Todėl didelio bus džiaugsmo šventųjų tarpe, kai šėtonui bus atimta gundymo galybė, kaip kad Apreiškimas sako: *"Numestas mūsų brolių skundėjas, kuris skundė mūsų Dievo akivaizdoje dieną ir naktį"*, Apr. 12, 10.

Trečiasis skundėjas bus vieta, kur kiekvienas nusidėjo, ir visi daiktai, kurie tarnavo nuodėmei. Kiekvienas daiktas sutvertas Dievo garbei, todėl neapsakomai kenčia ir vaitoja, kai būna pavartotas daryti nuodėmei. Tą sutvėrimų vaitojimą girdėjo šv. Povilas, todėl ir mus įspėjo, kad jų nekankintume: *"Mes,* sako, *juk žinome, kad visas sutvėrimas vaitoja ir kenčia skausmus iki šiolei"*, Rom. 8, 22. O jei kenčia skausmus, tai ir skųs žmogų, kuris suteikė tuos skausmus. *"Dangus atidengs jo neteisybę, ir žemė pakils prieš jį"*, sako patrijarkas Jobas. Panašiai kalba ir pranašas Abakukas. *"Akmuo,* sako, *iš sienos šauks ir medis, kurs yra pastatų sunėrimuose, atsakys"*, Abak. 2, 11.

Trys taip pat bus ir liudininkai. Pirmiausia pats Sutvėrėjas, kurį užrūstinome. Jis yra suskaitęs visus mūsų žingsnius ir plaukus ant galvos, jis žino visas mūsų mintis ir norus, ir niekas negali pasislėpti nuo jo akių šviesumo. *"Aš teisėjas ir liudytojas, sako Viešpats"*, Jer. 29, 23. Antrasis liudininkas — angelas sargas. Jis buvo Dievo pastatytas vesti žmogų per gyvenimą, todėl turės teisių pasakyti: *"Mes gydėme Babiloną ir jis nepagijo"*, Jer. 51, 9. Trečiasis liudininkas — nuodėmės sutepimas. *"Tavo piktumas kaltins tave"*, sako pranašas Jeremijas, Jer 2, 19. Kiekviena nuodėmė padaro sutepimą, kurio, tiesa, žmogaus akis nemato, bet jį mato Dievo akis, matys jį ir pati siela patekusi į teismą.

4. DALYKAI, KURIE BUS TIRIAMI

Žmogus gali nusidėti mintimis, žodžiais ir darbais, todėl pirmiausia bus patikrintos kiekvieno mintys, kaip kad Išminties knyga sako: *"Nedorėlio mintims bus daromas tardymas"*, Išm. 1, 9. Paskui eis žodžių patikrinimas pagal mūsų Išganytojo pareiškimą: *"Sakau gi jums, žmonės teismo dieną atsiskaitys iš kiekvieno nenaudingo žodžio, kurį jie kalba"*, Mato 12, 36. Bus tardomi ir darbai, kaip kad Išminties knyga įspėja: *"Viešpats tardys jūsų darbus ir tyrinės jūsų mintis"*, Išm. 6, 4. Bus pareikalauta apyskaitos ir iš žemiškų gėrybių: *"Duok apyskaitą savo užvaizdavimo"*, sakys teisėjas (Luko 16, 2). Valdytojai, ganytojai, tėvai, žodžiu visi, kuriems buvo pavesta globoti kitus žmones ir vesti juos į išganymą, bus klausiami, ką jie yra padarę su jiems patikėtomis sielomis. *"Aš paieškosiu savo bandos iš jų rankos"*, sako Dievas per pranašą Ezekielį (Ezek. 34, 10). Reikės duoti apyskaitą ir iš laiko, kuris kiekvienam buvo suteiktas. *"Pašaukė prieš mane laiką"*, sako pranašas Jeremijas (Rauda 1, 15). *"Dievas davė jam progą atgailai daryti, o jis išnaudoja ją puikybei"*, Jobo 24, 23. Dažnai atsitinka, kad nusidėjėliai, nesulaukdami Dievo bausmės už savo darbus, keliasi į puikybę ir skelbia, kad visai Dievo nėra, nes jeigu būtų, tai tikrai nubaustų.

Kadangi nuodėmė yra ne tik blogą padaryti, bet ir gerą apleisti, todėl reikės duoti apyskaitą ir iš apsileidimų. Išganytojas dėstydamas paskutinio teismo eigą įspėja mums tai ypatingu būdu, sakydamas: *"Eikite šalin nuo manęs prakeiktieji į amžinąją ugnį, kuri sukurta velniui ir jo angelams. Nes aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote; buvau ištroškęs, ir jūs manęs nepagirdėte, buvau svečias, ir jūs manęs nepriėmėte; nuogas ir nepridengėte manęs"*, Mato 25, 41—43.

Suglaudę viską į krūvą, gausime tiek daug kaltinamosios medžiagos, kad nė vienas žmogus nebūtų išganytas, jei Dievo gailestingumas nesušvelnintų savo teisingumo. Žino

tai gerai katalikų Bažnyčia, todėl leisdama į kapus savo ištikimuosius vaikelius šitaip meldžiasi: *"Neik į teismą su savo tarnu, Viešpatie, nes nė vienas žmogus Tau nepasiteisins, jeigu tu jam nesuteiksi visų nuodėmių atleidimo. Tenespaudžia tat, prašome, tavo teismo sprendimas to, kurį tau įteikė krikščioniškojo tikėjimo tikras maldavimas: bet, tavo malonei jam padedant, teužsipelno išvengti baisingo pasmerkimo, nes, būdamas gyvas, buvo pažymėtas šv. Trejybės ženklu. Kuris gyveni ir karaliauji per amžių amžius. Amen".*

Turėkime tat dažnai prieš akis teisiamąją medžiagą ir renkimės teismui, nes tik tokiu gyvenimu laimėsime gausų Dievo pasigailėjimą.

APIE PASKUTINĮJĮ TEISMĄ

Lapkričio 28 d.

1. ĮŽANGA. Įsivaizduokime paskutiniojo teismo paveikslą, kurį mums piešia pats Išganytojas, sakydamas: „Kai žmogaus Sūnus ateis savo didenybėje ir draug su juo visi angelai, tuomet jis atsisės savo didenybės soste. Visos tautos bus surinktos ties juo, ir atskirs juos vienus nuo kitų, kaip piemuo atskiria avis nuo ožių. Avis jis pastatys savo dešinėje, ožius gi kairėje," Mato 25, 31-33.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad nors nuo šiandien pradėtume rimtai rengtis paskutinei apyskaitai, o taip rengdamiesi užtarnautume vietą tarp avių, o ne tarp ožių.

MĄSTYMAS

1. BUS BENDRAS VISŲ ŽMONIŲ TEISMAS

Senasis ir Naujasis Testamentas vienbalsiai skelbia, kad pasaulio pabaigoje vienon vieton bus surinkti visi žmonės, kurie tik buvo gyvenę žemėje ir bus teisiami pagal jų

darbus. *"Trimituokite trimitu Sione,* sako pranašas Joelis, *klykite mano šventajame kalne, tesudreba visi šalies gyventojai, nes Viešpaties diena ateina, nes ji arti, tamsybių ir sutemos diena, debesų ir viesulo diena"*, Joel. 2, 1—2. *"Didi Viešpaties diena yra čia pat,* sako pranašas Sofonijas, *ji arti ir labai greitai ateina; Viešpaties dienos balsas kartus, ten drąsuoliai turi sielvartų. Ana diena yra rūstybės diena, sielvarto ir suspaudimo diena, didelės nelaimės ir skurdo diena, tamsybių ir sutemos diena, debesų ir viesulo diena, trimito ir riksmo diena"*, Sof. 1, 14—15. Kad čia kalbama apie įvykius pasaulio pabaigoje, liudija kitos pranašų vietos. *"Saulė pavirs tamsybėmis ir mėnulis krauju, pirma negu ateis didi ir labai baisi Viešpaties diena"*, sako tas pats Joelis pranašas (2, 31). Prieš tai bus atsiųstas Elijas pranašas atgailos skelbti: *"Štai aš siųsiu jums pranašą Eliją, pirma negu ateis didi ir labai baisi Viešpaties diena. Jis atgręš tėvų širdis į sūnus ir sūnų širdis į jų tėvus"*, Mal. 4, 5—6.

Jeigu Senasis Įstatymas paliktų dar šiek tiek neaiškumų savo apreiškimuose apie paskutinįjį teismą, tai jau Naujasis išblaško visus neaiškumus. Užtenka čia prisiminti mūsų Išganytojo pareiškimus, kuris juk bus paskutiniojo teismo teisėjas. *"Kai žmogaus Sūnus,* sako, *ateis savo didenybėje ir draug su juo visi angelai, tuomet jis atsisės savo didenybės soste. Visos tautos bus surinktos ties juo, ir jis atskirs juos vienus nuo kitų, kaip piemuo atskiria avis nuo ožių. Avis jis pastatys savo dešinėje, ožius gi kairėje"*, Mato 25, 31. *"Niniviečiai kelsis teisme su šita karta ir ją pasmerks, nes jie darė atgailą, sakant pamokslus Jonai, o štai čia daugiau kaip Jona. Pietų karalienė kelsis teisme su šita karta ir ją pasmerks, nes ėjo nuo žemės pakraščių klausytis Saliamono išminties, o štai čia daugiau kaip Saliamonas"*, Mato 12, 41—42. *"Tuojau po tų dienų priespaudos,* sako Išganytojas kitoje vietoje, *aptems saulė, mėnulis nebeduos savo šviesos, žvaigždės kris nuo dangaus, ir dangaus galy-*

bės bus sujudintos. Tuomet pasirodys danguje žmogaus Sūnaus ženklas, ir tuomet visos žemės giminės raudos ir išvys žmogaus Sūnų, ateinantį dangaus debesyse su didele galybe ir didenybe. Jis siųs savo angelus su trimitu ir su skardžiu balsu, ir jie surinks jo išrinktuosius iš keturių vėjų, nuo vieno dangaus krašto iki kitam". Mato 24, 29—31. *"Nesistebėkite tuo, kad ateina valanda, kurią visi, esantieji kapuose, išgirs Dievo Sūnaus balsą; kurie gera darė, išeis atsikelti į gyvenimą, o kurie pikta darė, — keltis į teismą",* Jono 5, 28—29.

Katalikų Bažnyčia, Kristaus mokslo paveldėtoja, nepraeina tylomis pro tą baisią Viešpaties dieną, bet rengia mus ją pasitikti. Net du kartu į metus, būtent pradžioje bažnytinių metų ir pabaigoje skaito viešai evangeliją apie paskutinį teismą. Į tikėjimo išpažinimą įdėjo žodžius: *"Iš ten ateis gyvųjų ir numirusiųjų teisti",* kurie nuolat kartojami ragina mus budėti ir stengtis neužmiršti ir neapsnūsti.

Gali tat sau žmonės netikėti į antrąjį Kristaus atėjimą, bet negalės teisintis, kad jie nėra apie jį girdėję. Kaip netikėjimas nesustabdė pirmojo Kristaus atėjimo, taip tas netikėjimas nesustabdys ir antrojo, nes Dievo žodis galingesnis už dangų ir žemę.

2. ANTRASIS TEISMAS YRA REIKALINGAS

Nors pirmame teisme, kuris įvyksta tuojau po mirties, žmogaus amžinas likimas būna išspręstas ir antrasis teismas nepakeis to nusprendimo, tačiau tas antrasis teismas yra reikalingas ir Dievui ir žmonėms. Reikalingas yra Dievui, kad parodytų žmonėms net ir atstumtiesiems, kad teisingai valdė pasaulį. Tuo tikslu jis parodys visiems savo apvaizdos knygas, iš kurių net žuvusieji turės pamatyti, kad ne Dievas yra kaltas dėl jų pražūties, bet jie patys.

Reikalingas paskutinysis teismas ir žmonėms, kad galėtų tinkamai pažinti ir įvertinti savo žemiškojo gyvenimo darbus. Kaip medžio negalima tinkamai įvertinti nepara-

gavus jo vaisių, taip negalima įvertinti ir žmogaus darbų nepamačius tų visų vaisių, kuriuos tie darbai duoda. Bet žmogaus darbai nenustoja vedę vaisius su žmogaus mirtimi, jie pasilieka žemėje ir augina vaisius ir toliau, nepaisant, kad žmogus, kuris juos pradėjo, jau yra miręs. Štai pirmieji mūsų tėvai seniai yra mirę, daug tūkstančių metų jau yra praslinkę nuo tos valandos, kai jie nusidėjo, o tuo tarpu visi jaučiame ir šiandien savo sąnariuose jų nuodėmės pasekmes. Kristus ir apaštalai labai seniai yra gyvenę žemėje, o kas nemato, kad tie jų darbai ne tik nenyksta, bet auga ir pripildo visą žemę.

Panašiai yra su kiekvienu žmogumi, nes kiekvienas, eidamas gyvenimu, sėja savo gerus ar piktus darbus, kurių nepasiima su savimi, žengdamas į kitą pasaulį, bet juos palieka žemėje. Tėvai, pvz., palieka po savo mirties vaikus, gerai ar blogai išaugintus, visuomenių vadai ir tvarkytojai palieka įstaigas, mokslininkai savo mokslus ir išradimus, rašytojai savo raštus, tikybų skelbėjai — tikybas ir doros pavyzdžius, žodžiu, kiekvienas ką nors palieka. Tie palikimai nedingsta, bet auga ir eina iš kartos į kartą arba statydami Dievo karalystę žemėje, arba ją griaudami. Kol tat žmonijos istorija nėra užsibaigusi žemėje, kol joje pasiliks nors vienas žmogus, tol nebus užsibaigusi ir kiekvieno paskiro žmogaus istorija, o kol neužsibaigusi, negalima jos tinkamai suprasti, nei įvertinti.

Tiesa, Dievas, kurio akims nėra ateities nei praeities, bet amžina dabartis, teisingai įvertina kiekvieno žmogaus gyvenimą ir teisingai jam atlygina už jo darbus tuojau po mirties, bet žmogus, neturėdamas tokios šviesos, negalės suprasti pirmojo teismo sprendimo, todėl jam reikės laukti paskutiniojo teismo, kur dalyvaus visi žmonės, kad galėtų pilnai įvertinti savo darbus ir nusilenkti Dievo teisingumui.

Žmogus yra iš vienos pusės asmuo, kuris nepriklauso jokiam ciesoriui, o tik vienam Dievui, iš kitos vėl pusės — jis yra visuomenės dalis, kuria jis priklauso ciesoriui. Kaip

asmuo jis bus teisiamas pirmame teisme, o kaipo visuomenės dalis — antrame, kuriame bus teisiama visa žmonija kartu.

3. VISOS PASLAPTYS BUS ATSKLEISTOS

Kad Dievo teisingumas būtų visiems aiškus, visos širdžių paslaptys turės išeiti aikštėn, todėl šv. Povilas ragina korintiečius neteisti pirm laiko, bet kantriai laukti tos valandos, kai viskas paaiškės. *"Neteiskite,* sako, *pirm laiko, iki neateis Viešpats. Jis tai apšvies paslėptuosius tamsybėse dalykus ir atidengs širdžių sumanymus"*, 1 Kor. 4, 5. Ne tik tat geri darbai pasirodys viešumoje, bet ir blogi, ne tik išviršiniai, bet ir išvidiniai, nes visi eina iš širdies sumanymų, o jie bus atskleisti.

Čia gali kilti abejonių apie nuodėmes, kurias žmogus buvo išpažinęs atgailos sakramente ir iš kurių buvo gavęs išrišimą, ar ir tos pasirodys viešumoje, juk Bažnyčia neleidžia jų skelbti ir liepia laikyti paslaptyje? Šv. Povilas nedaro jokio skirtumo, sako aiškiai, kad Viešpats *"atidengs širdžių sumanymus"*, todėl reikia manyti, kad ir išpažinties paslaptys išeis viešumon. Tačiau išrinktiesiems, kurie stovės dešinėje pusėje, nereikės už jas kaisti ir gėdytis, nes bus matoma ir atgaila ir kiti geri darbai, kuriais jie nuplovė tas nuodėmes. Žinome, pvz., šv. Povilo, šv. Magdalenos, šv. Augustino nuodėmes, bet žinome ir jų atgailas, todėl ne tik nesipiktiname, bet džiaugiamės Dievo gerumu, kad teikėsi iš taip didelių nusidėjėlių prikelti didžiausius šventuosius. To gerumo nepažintume, jeigu nematytume nuodėmių, kuriose jie buvo paskendę. Taip bus ir su visais išrinktaisiais.

Žinodami tat, kad visos paslaptys išeis aikštėn, gyvenkime taip, kad nebūtume sugėdinti paskutinę dieną.

APIE PASAULIO PABAIGĄ

Lapkričio 29 d.

1. ĮŽANGA. Pasaulio pabaiga yra žinoma vienam Dievui, o tos žinios jis niekam nėra suteikęs, todėl visi spėliojimai šiuo klausimu yra tik spėliojimai ir neturi paramos iš Dievo žodžio pusės, galime juos atmesti, nenusikalsdami Dievui.

2. ĮŽANGA. Pagal apaštalo šv. Jono Apreiškimą paskutinysis teismas įvyks tada, kada bus pilnas išrinktųjų skaičius. Kadangi nežinomas yra išrinktųjų skaičius, todėl nežinomas yra ir jo pilnumas.

MĄSTYMAS

KRISTAUS ATĖJIMO ŽENKLAI

Išganytojas paliko kaikuriuos ženklus, iš kurių jis liepė daryti išvadas, kad jis ateinąs: *"Mokykitės,* sako, *prilyginimo iš figos medžio. Kai jo šaka jau darosi minkšta, ir sprogsta lapai, jūs žinote, kad vasara arti, taip pat ir jūs, visa tai išvydę, žinokite, kad jis arti duryse",* Mato 24, 32—33. Kokie yra tie ženklai?

Pirmasis ženklas — didelis atšalimas tikėjime. Išganytojas tai mums ir praneša, sakydamas: *"Žmogaus Sūnus kuomet ateis, ar jis ras tikėjimo žemėje?",* Luko 18, 8.

Didelis tautų atkritimas nuo tikėjimo matosi ir šiandien, tačiau pasaulio pabaigoje reikia spėti tas atkritimas bus dar didesnis, nes, pasak šv. Jono Apreiškimo, bus užmušami tie, kurie negarbins žvėries, tai yra antikristo, kad niekas negalės pirkti ar parduoti, kaip tik kas turės ant savo dešinės rankos ir savo kaktos žvėries žymę ar vardą, ar jo vardo skaitmenį (Apr. 13, 15—18).

Antrasis ženklas — tai baisūs karai. *"Tauta sukils prieš tautą,* sako Išganytojas, *ir karalystė prieš karalystę; vietomis bus maro, bado ir žemės drebėjimų. O visa tai skausmų pradžia",* Mato 24, 8. Kitaip ir būti negali. Tau-

tos, pametusios Dievą, matys savo laimę ne Dievuje, bet žemiškų gėrybių užvaldyme, o tų per maža yra žemėje, kad visus galėtų patenkinti, todėl prasidės žūtbūtinės kovos, nes tautos vienos kitoms norės išplėšti pageidaujamas gėrybes. Karų palydovai yra badas ir ligos.

Trečiasis ženklas — evangelijos skelbimas visame pasaulyje. Visos tautos turės išgirsti evangelijos mokslą. Ar jos pasinaudos ir atsivers, Išganytojas nesako. *"Šita Karalystės Evangelija bus skelbiama visame pasaulyje paliudyti visoms tautoms, ir tuomet ateis galas"*, Mato 24, 14.

Susisiekimo priemonėms ištobulėjus, misionoriai pasiekia visus žemės užkampius, todėl galima sakyti, kad šiandien nėra žemėje tautos, kuri nebūtų girdėjusi Evangelijos, todėl šis ženklas liudytų, kad skelbiamasis galas artėja.

Ketvirtasis ženklas — žydų atsivertimas. Jau Senojo Įstatymo knygos skelbė, kad žydų tauta bus nubausta ir kad ilgą laiką pasiliks tokiame stovyje, kokiame ji dabar yra. *"Praeis daug dienų Izraelyje be tikrojo Dievo, be kunigo mokytojo ir be įstatymo. O kuomet jie sugrįš savo suspaudime prie Viešpaties, Izraelio Dievo, ir ieškos jo, jie atras jį"*, 2 Kron. 15, 3—4. Pranašas Ezekielis ilgai kalba apie žydų neištikimybę Dievui ir apie bausmes, kurios jų už tai laukia, pagaliau baigia pažadu, kad žydai priims šv. krikštą. *"Aš išliesiu ant jūsų tyro vandens, ir jūs būsite apiplauti nuo visų savo susitepimų ir aš apvalysiu jus nuo visų jūsų stabų"*, Ezek. 36, 25. Žada toliau Dievas jiems sugrąžinti Palestiną ir juos ten apgyvendinti. Mūsų laikais toji pranašystė pradeda pildytis, žydai grįžta į savo žemę, nors dar krikšto nėra priėmę.

Šv. Povilas savo laiške romėnams taip pat pranašauja apie žydų atsivertimą. *"Apakimas,* sako, *atsitiko Izraelio daliai, kolei įeis pilnas pagonių skaičius. Taip bus išgelbėtas visas Izraelis, kaip parašyta: Iš Siono ateis Gelbėtojas, kurs atims bedievystę iš Jokūbo"*, Rom. 11, 25—26.

Penktasis ženklas — Antikristo atėjimas. Apie jį pranašauja šv. Povilas aiškiausiais žodžiais, vadindamas jį nuodėmės žmogumi. *"Tegul niekas neklaidina jūsų jokiu būdu,* rašo jis tesalionikiečiams, *nes pirma turi ateiti atpuolimas ir būti apreikštas nuodėmės žmogus, prapulties sūnus, kurs yra priešininkas ir keliasi ant viso, kas vadinasi Dievas, ar kas yra garbinama, taip kad jis sėsis Dievo bažnyčioje ir rodys save, lyg jis būtų Dievas... Viešpats Jėzus užmuš jį savo burnos kvėpimu ir sunaikins savo atėjimo šviesumu"*, 2 Tesal. 2, 3—8.

Šeštasis ženklas — dviejų pranašų atėjimas, būtent Enocho ir Elijo. Apie Enochą šitaip pasakyta: *"Enochas patiko Dievui ir buvo perkeltas į linksmybių sodną, kad pažadintų tautas atgailos daryti"*, Ekli. 46, 16.

Pranašo Elijo žydai laukė dar prieš pirmąjį Kristaus atėjimą, todėl ir klausė šv. Joną Krikštytoją, ar jis nesąs Elijas. Jie klaidingai buvo supratę Malakijo pranašo žodžius, kuriais jis skelbė Elijo atėjimą prieš pasaulio pabaigą. *"Štai,* sakė jis Dievo vardu, *aš siųsiu jums pranašą Eliją, pirma negu ateis didi ir labai baisi Viešpaties diena. Jis atgręš tėvų širdis į sūnus ir sūnų širdis į jų tėvus, kad aš atėjęs neužgaučiau šalies prakeikimo"*, Mal. 4, 5—6.

Galima spėti, kad tų dviejų pranašų pasirodymas padarys į žydus neapsakomą įspūdį ir prisidės tuo būdu prie jų atsivertimo.

Pagal šv. Jono Apreiškimą išeitų, kad žvėris, tai yra antikristas, stos su jais į kovą ir nužudys juos. Po pustrečios dienos jie prisikels iš numirusių ir pakils į aukštybes, o žemėje prasidės visos gamtos sujudimas (Apr. 11, 7—13).

Septintasis ženklas ir paskutinis — viso pasaulio suirimas. Pats Išganytojas tą suirimą šitaip piešia: *"Tuojau po tų dienų priespaudos aptems saulė, mėnulis nebeduos savo šviesos, žvaigždės kris nuo dangaus, ir dangaus galybės bus sujudintos. Tuomet pasirodys danguje žmogaus Sūnaus ženklas, ir tuomet visos giminės raudos ir išvys žmogaus*

Sūnų, ateinantį dangaus debesyse su didele galybe ir didenybe", Mato 24, 29—30.

Džiaukimės ir dėkokime Viešpačiui, kad dar duoda mums apsčiai laiko ir progų prisirengti tai valandai, meskime į šalį visus kitus rūpesčius, o užsiimkime tuo vienu, būtent, kad nepritrūktų aliejaus mūsų žibintuose, kurių reikės sužiedotiniui pasitikti.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, Tu nenori nei vieno žmogaus prapulties, bet kad atsiverstų ir būtų išganytas, todėl įspėji mus prieš mums gresiančius pavojus, kad prisirengtume juos tinkamai pasitikti. Paskelbei, pvz., mirties sprendimą, bet nepaskelbei tos mirties nei dienos, nei valandos, nes nori ,kad mes kasdien jos laukdami prisirinktume tiek nuopelnų, kad mirtis būtų mums ne skausmo ir nuostolio diena, bet džiaugsmo ir pelno, kaip kad tautų apaštalas sako: *"Mirtis yra mano pelnas"*, Pilyp. 1, 21. Tavo Sūnus laimina tuos tarnus, kurie laukia savo valdovo grįžtant ir kiekvieną valandą pasirengę jį pasitikti. *"Palaiminti,* sako, *tie tarnai, kuriuos atėjęs valdovas ras budinčius. Iš tikrųjų sakau jums, jis susijuos, pasodins juos prie stalo ir, eidamas aplinkui, tarnaus jiems. Jei jis pareitų antroje nakties sargyboje ar pareitų trečioje sargyboje ir taip juos rastų, palaiminti tie tarnai"*, Luko 12, 37. Taigi, Viešpatie, jei paslėpei nuo mūsų ir pasaulio pabaigos ir paskutiniojo teismo valandą, padarei tai ne mus skriausdamas, bet mums gera linkėdamas. Žinodami ,kad bus toks teismas, į kurį bus surinkti visi žmonės, kad jame bus nagrinėjami ne tik tie darbai, kuriuos padarėme gyvendami ant žemės, bet ir tie, kurie mums priaugo po mūsų mirties kaip mūsų sėjos vaisius, būsime daugiau susirūpinę gyvendami gerą sėklą sėti. Tokiam išganingam susirūpinimui užtenka žinoti, kad toks teismas bus, o kada jis bus, nesvarbu, nes jei ir žinotume jo valandą, vis vien nebūtume geresni, nei geriau prie jo rengtumės. Tačiau, Viešpatie, Tavo Sūnus paliko kaikuriuos ženklus, iš kurių galima atspėti jo besiartinantį atėji-

mą į paskutinįjį teismą. *"Tiems,* sako, *dalykams pradėjus įvykti, pažvelkite aukštyn ir pakelkite savo galvas, nes jūsų atpirkimas artėja"*, Luko 21, 28. Tai padarė, gailėdamas tų, kurie gyvens žemėje pasaulio pabaigoje. Kadangi bus apsčiai neteisybės ir daugelio meilė atauš, bus gyvo reikalo sustiprinti tikėjimą tų, kurie dar laikysis to tikėjimo, kad ištvertų iki galo, ir perverti baime kaulus tų, kurie jau bus tikėjimą pametę, kad, jei ne meilė, tai bent įvykstančių dalykų baimė Tau juos sugrąžintų. Nors toks iš baimės atsivertimas nėra tobulas, tačiau Tu savo begaliniame gerume pasitenkini ir tokiu. Sūnus palaidūnas, aprašytas evangelijoje, grįžo pas tėvą ne meilės vedamas, o tik bado ir vargo spaudžiamas, tačiau tėvas, kuris reiškė Tavo tėviškumą, priėmė jį su džiaugsmu ir prispaudė prie savo širdies. Besibaigiančio tad pasaulio ženklai vieniems atneš tikėjimo sustiprinimą, nes parodys, kad Tavo žodis galingesnis už dangų ir žemę; kitiems suteiks progos sugrįžti į Tave, nes bus tai paskutinis Tavo gailestingos rankos ištiesimas jiems gelbėti. Trokštame, Viešpatie, ir mes pasinaudoti pasaulio pabaigos ženklais, trokštame sustiprinti savo tikėjimą, nes imame svyruoti, matydami, kaip neteisybė, prievarta ir apgaulė pradeda užlieti visą žemę, kaip koks tvanas, o tiesa ir meilė, ypatingai Tavo Vardo baimė, pradeda nykti visiškai iš žmonių širdžių. Suteik malonės, kad kantriai lauktume tos dienos, kai Tavo Vardas bus išaukštintas.

Pasižadame, Viešpatie, gyventi šiandien paskutiniojo teismo mintimi, pasižadame jausti ausyse arkangelo trimitą, kuriuo jis šauks numirėlius keltis iš kapų ir skubėti į teismovietę.

APIE PRAGARĄ

Lapkričio 30 d.

1. ĮŽANGA. Paklausykime, ką sako teisėjas tiems, kurie stovi prapulties pusėje paskutiniojo teismo metu: „Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį, kuri sukurta velniui ir jo angelams. Nes aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote; buvau ištroškęs, ir jūs manęs nepagirdėte; buvau svečias, ir jūs manęs nepriėmėte; nuogas ir nepriglaudėte manęs... Ir eis šitie į amžinąją ugnį," Mato 25, 41-46.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties, kad čia mus baustų, čia mus plaktų, čia mums nedovanotų, kad tik amžinai mūs nuo savęs neatmestų, nes nei akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, koks skausmas apims tuos, kurie praras Dievą ir per amžius gyvens jo neapykantoje.

MĄSTYMAS

1. PRAGARAS YRA

Daug žmonių visai nenori tikėti į pragarą, o nenori dėl to, kad toji tiesa yra baisi ir nemaloni. Ji yra baisi, nes žada neapsakomas ir niekad nesibaigiančias kančias tiems, kurie ten pateks. Ji yra ir nemaloni, nes deda žmogui sunkią pareigą taip tvarkyti savo gyvenimą, taip vargintis atgailomis, kad į pragarą nepatektų.

Tačiau tas netikėjimas pragaro nepanaikins, nes Dievo žodis negali būti melagingas, o būtų, jei pragaras kokiu nors būdu išnyktų.

Iš kur imame žinių apie pragarą? Pirmiausia pati žmogaus širdis nujaučia, kad po mirties kiekvieną laukia atlyginimas už gerus darbus ir bausmė už piktus, todėl visos tautos ir visos tikybos skelbia tą tiesą. Žinoma, ne visos tautos ir tikybos vienodai vaizduojasi tuos atlyginimus ar tas bausmes, tačiau viename jos sutaria, kad tokios bausmės bus.

Apreikštasis Dievo žodis ne tik neatmetė to nujautimo, bet aiškiausiais žodžiais jį patvirtino, todėl mokslą apie pragarą randame ir Sename ir Naujame Įstatyme.

Mažai yra tiesų evangelijoje, kurios būtų skelbiamos taip aiškiai ir taip griežtai, kaip kad yra skelbiamas mokslas apie pragarą. Ir nenuostabu, nes Išganytojas atėjo gelbėti žmonių nuo pragaro, todėl dažnai ir aiškiai kalbėjo apie jį, rodydamas kelius, kurie į jį veda ir statydamas įspėjimo ženklus prie tų kelių, kad geros valios žmonės jais nevaikščiotų. Nelaimingas yra žmogus, kuris nepasinaudos mūsų Išganytojo įspėjimais ir įtikės į pragarą tik tada, kai ten pateks, o toks tikrai ten pateks, kuris netiki į pragarą, nes tai yra paties Dievo apreikšta tiesa ir Bažnyčios nuolat kartojama ir primenama.

Daugelyje vietų Išganytojas yra kalbėjęs apie pragarą, bet tik pripuolamai, tačiau vienoje vietoje, būtent prilyginime apie turtuolį ir Lozorių, išdėstė visas pragaro ypatybes, pravartu tad prisiminti tą prilyginimą, kad apie pragarą išnyktų visokia abejonė. *"Buvo vienas turtingas žmogus, kurs vilkėdavo purpuru ir ploniausia drobe ir kasdien puikiai pokyliavo. Buvo taip pat vienas elgeta, vardu Lozorius, kurs gulėjo pas ano duris, pilnas vočių, ir geidė pasisotinti krintančiais nuo turtuolio stalo trupiniais, bet niekas jam neduodavo. Šunys ateidavo ir laižydavo jo votis. Atsitiko, kad elgeta mirė ir buvo angelų nuneštas į Abraomo prieglobstį. Mirė taip pat ir turtingasis ir buvo palaidotas pragare. Būdamas kančiose, jis pakėlė savo akis ir pamatė iš tolo Abraomą ir jo prieglobstyje Lozorių. Tuomet jis sušuko: Tėve Abraome, pasigailėk manęs ir siųsk Lozorių savo piršto galo pamirkyti vandenyje, kad atgaivintų mano liežuvį, nes kenčiu kančias šitoje liepsnoje. Abraomas jam atsakė: Sūnau, atsimink, kad tu gavai gėrybių savo gyvenime, o Lozorius gavo nelaimių; dabar jis turi paguodos, o tu kankinamas. Be visa to tarp mūsų ir jūsų stipriai padaryta didelė gelmė, taip kad tie, kurie norėtų, negali iš čia*

nueiti pas jus, nei iš ten čia ateiti. Jis tarė: Tai meldžiu tave, tėve, siųsti jį į mano tėvo namus, nes aš turiu penkis brolius — juos jis teperspėja, kad ir jie neateitų į šitą kančių vietą. Abraomas jam atsakė: Jie turi Mozę ir pranašus; tegul jų klauso. Anas gi sakė: Ne, tėve Abraome, bet jei kas iš numirusiųjų ateitų pas juos, jie darys atgailą. Jis tačiau jam tarė: Jei jie neklauso Mozės ir pranašų, jie netikės, jei ir iš numirusiųjų kas atsikeltų", Luko 16, 19—31.

2. PRAGARO KANČIOS AMŽINOS

Iš šio prilyginimo matosi, kad pragaras ne tik yra, bet ir kad jis yra amžinas, nes tarp šventųjų ir prapuolusiųjų yra stipriai padaryta didelė gelmė, kurios niekas negali peržengti nei į vieną, nei į kitą pusę. Nei šventieji negali atsižadėti savo šventumo ir nueiti į pragarą ,nei prapuolusieji išsilaisvinti iš savo prapuolimo, ir patekti į dangų.

Pragaro kančios niekad nemažėja. Turtuolis prašė Abraomą atsiųsti Lozorių atgaivinti jo liežuvį pamirkytu vandenyje pirštu, bet ir tokio mažo palengvinimo nesulaukė.

Teologai mano, kad pragaro kančios laikui bėgant nors kiek turėtų sumažėti, būtent pasibaigus bausmėms už atleistinas nuodėmes, kurių prapuolusieji be abejo turėjo, nes tos bausmės nėra amžinos. Tačiau tokio kančių sumažėjimo nesimato prilyginime.

3. DVIEJŲ RŪŠIŲ KANČIOS

Skaudžiausias prapuolusiųjų skausmas — tai Dievo praradimas. Tas skausmas sunkiai mums yra suprantamas, nes ne vienas iš mūsų praranda Dievą, įkrisdamas į mirtiną nuodėmę, o vis vien skausmo nejaučia, todėl ir peršasi mintis, kad gal ir prapuolusieji dėlto nejaučia skausmo, juo labiau, kad, gyvendami žemėje, jie visiškai Dievo nebrangino. Tačiau įžvelgę giliau į protingo sutvėrimo prigimtį, turime prieiti prie išvados, kad toji prigimtis turi baisiausiai kankintis, kai praranda Dievą. Ji yra sutverta pagal Dievo pa-

veikslą ir panašumą, todėl nešiojo savyje dieviškosios didybės žymes. Tos žymės kelia joje taip didelį dieviškosios realybės troškimą, kad vienas Dievas tik tegali jį patenkinti. Jei tas troškimas būna patenkintas, kelia šventųjų džiaugsmą, kuriam lygaus nėra nei danguje, nei žemėje. O jeigu nepatenkintas, sukelia skausmą, kuriam taip pat nėra lygaus nei danguje, nei žemėje. Mes, šio pasaulio gyventojai, turime tą troškimą užmigdytą, todėl jo nejaučiame visoje pilnumoje. Bet kai mūsų dvasia išsivaduos iš kūno varžtų, pabus joje visi užmigę troškimai, o tuomet pajusime savyje tą neapsakomą tuštumą, kurią vienas Dievas tegali užpildyti.

Antrasis skausmų šaltinis — tai visi žmogaus pojūčiai. Akys regės biaurią žuvusiųjų išvaizdą. Vienas Dievas yra visokio grožio šaltinis, todėl tie, kurie nusikreips nuo Dievo, praras net ir mažiausią grožio kibirkštėlę, pasiliks jiems vienas, nepakenčiamas biaurumas.

Ausys girdės keiksmus, verksmą ir dantų griežimą, nes Išganytojas sako, kad ten bus verksmo ir dantų griežimo. Šv. Jono Apreiškimas kalba apie piktžodžiavimus: *"Žmonės,* sako, *buvo kaitinami didelio karščio ir piktžodžiavo Dievo vardui, kurio valdžioje yra tos slogos"*, Apr. 16, 9.

Uoslė kentės sieros smalkes pagal psalmę: *"Ugnis, ir siera, ir audrų vėjas jų taurės dalis"*, Ps. 10, 7.

Skonis kentės badą, anot Apreiškimo: *"Vieną dieną ateis jos slogos, mirtis ir gedulas ir badas"*, Apr. 18, 8.

Palytėjimas bus kankinamas ugnimi. Kokia ugnis yra pragare sunku mums pasakyti, nes Bažnyčia nėra išsitarusi oficialiai šiuo klausimu, tačiau, skaitydami apreiškimo šaltinius, gauname įspūdžio, kad tenai kalbama apie tikrą ugnį, nors ir kitokią, negu šios žemės ugnis. Šios žemės ugnis yra Dievo dovana. Pragaro ugnis yra Dievo bausmės padargas. Šios žemės ugnis pasiekia vien kūną. Pragaro ugnis pasiekia ir dvasią. Turtuolio kūnas buvo palaidotas žemėje, kaip visų žmonių. Į pragarą nuėjo vien jo dvasia, o vis vien

skundžiasi kenčianti baisius ugnies skausmus. Šios žemės ugnis degina ir sudegina. Pragaro ugnis degina ir nesudegina.

4. PRAGARO KANČIOS NĖRA LYGIOS

Teisingumas reikalauja ne vien kad kaltininkas būtų nubaustas, bet ir kad bausmė atitiktų kaltę. Kadangi Dievas yra teisingas, todėl atlygins sulig jų darbais ne vien geriesiems, bet ir blogiesiems. Šią išvadą patvirtina ir apreikštasis žodis, sakydamas: *"Kiek ji save aukštino ir buvo gėriuose, tiek jai duokite kančios ir gedulo"*, Apr. 18, 7. Ne kitaip kalba ir Išganytojas: *"Žmogaus Sūnus,* sako, *ateis savo Tėvo garbėje su savo angelais, ir tuomet jis atsilygins kiekvienam, žiūrėdamas jo darbų"*, Mato 16, 27.

Turėdami prieš akis šias baisias tiesas, paklausykime šv. Povilo patarimo su baime ir drebėjimu ruošti savo išganymą.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, daug skausmų tenka iškentėti čia, žemėje, kiekvienam žmogui, kol užbaigia savo gyvenimo dienas, taip daug, kad jų nepakeltų ir sukniubtų po jų našta, rasdamas ir mirtį, jei vieną valandą visi jį užpultų. Tačiau žemiški skausmai, nors ir didžiausi, negali susilyginti su tais, kurie laukia prapulties sūnus pragare, o negali dėl to, kad gėrybės, kurios kelia skausmus, kai būna prarastos, nėra lygios. Verkia mažas vaikelis, kai kas jam atima jo žaislus, verkia ir suaugęs žmogus, kai praranda sveikatą, turtus, garbę, aukštas vietas, ar kai mirtis jam atima jo artimuosius. Vieno ir kito skausmas yra skirtingas, nes skirtingos yra gėrybės, dėl kurių jie verkia, todėl, matydami mažą vaikelį verkiant, nejaučiame to sujudimo, kokį pajuntame, kai pamatome verkiantį suaugusį žmogų. Juo tad didesnę gėrybę kas praranda, juo didesnį jaučia ir skausmą. Tačiau, kad prarasta gėrybė sukeltų skausmą, reikia, kad ji būtų tinkamai suprasta ir įvertinta. Galime tad prarasti labai didelę gėrybę ir nejausti jokio skausmo,

jei nesuprantame tos gėrybės ir jos neįvertiname. Mažas vaikelis nesupranta, kokia didelė gėrybė yra geri tėvai, todėl neverkia jų laidotuvėse, bet už tai verkia, netekęs kokio blizgučio, nes jį supranta ir įvertina. Panašiai elgiamės ir mes, Viešpatie. Nejaučiame skausmo ir neverkiame, kai savo nuodėmėmis prarandame Tave, nors Tu esi didžiausia gėrybė, bet už tai skundžiamės ir dejuojame, kada prarandame turtus, garbę, ar kitą kokį menkniekį. Visai kitokią nuotaiką pajusime, įžengę į kitą pasaulį. Iš vienos pusės amžinybės šviesoje pamatysime tikrąją kiekvieno daikto vertę, kaip kad užaugęs žmogus pamato tikrąją vertę tų daiktų, kuriuos brangino, mažas būdamas. Iš kitos vėl pusės užsidegsime tikrųjų vertybių troškimu ir branginimu. Kadangi Tu esi, Viešpatie, vienintelė ir tikriausioji vertybė, todėl užsidegsime taip dideliu Tavęs troškimu, kaip didelis yra mūsų prigimties talpumas. O tas talpumas, Viešpatie, kas jį apsakys! Jis yra ne kas kita, o tik Tavo paveikslo ir Tavo panašumo pasireiškimas mūsų prigimtyje, todėl taip didelis, kad Tu vienas gali jį pripildyti. Čia tai ir glūdi priežastis, dėl kurios šventųjų džiaugsmas danguje bus taip didelis, kad pagal šv. Povilo pareiškimą nei akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, ką esi prirengęs tiems, kurie Tave atras amžinybėje. Jie užpildys Tavimi savo begalinį troškimą. Dėl tos pačios priežasties prapuolusiųjų skausmas bus taip pat didelis, kad nei akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, kas palies tuos, kurie Tave praras amžinybėje. Jie pasiliks amžinai kentėti su savo alkanu tuštumu. Taigi, Viešpatie, puolame po Tavo kojų ir šaukiame: čia mus plak, čia mus bausk, čia mums nedovanok, tik amžinai neatstumk mūsų nuo savęs.

Pasižadame, Viešpatie, kartoti šiandien šiuos žodžius per visą dieną, kad neleistumei mums prapulti.

APIE PRAŽUVUSIŲJŲ DVASIOS NUOTAIKĄ

Gruodžio 1 d.

1. ĮŽANGA. Išganytojas liepia nukirsti koją, ranką, išlupti akį, jeigu tie sąnariai mus piktina, nes verčiau jų netekti, negu su jais patekti į pragarą, „kur jų kirminas nemiršta ir ugnis negesta," Morkaus 9, 43.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad tas jo Sūnaus įsakymas nebūtų užmirštas, kad atsižadėtume savo gyvenime net taip reikalingų dalykų, kaip kojos, rankos ar akies pragaro kančioms išvengti.

MĄSTYMAS

1. PRAŽUVUSIŲJŲ PROTAS

Gali žmogų paliesti labai didelė nelaimė, tačiau kol jis nieko apie ją nežino, nejaučia jokio skausmo. Tik kai žinia apie nelaimę pasiekia jo protą, pradeda sielotis ir dejuoti.

Panašiai yra ir su džiaugsmu. Tik tada žmogus pradeda džiaugtis, kai sužino savo laimėjimus, kol nežinojo, neturėjo nė džiaugsmo. Maži karalių vaikeliai ne geriau jaučiasi, kaip ir elgetų, nes vieni nieko nežino apie savo laimes, kiti apie nelaimes.

Protas, kaip matome, yra ir džiaugsmo ir skausmo šaltinis: džiaugsmo, kai prisipildo geromis žiniomis; skausmo — kada blogomis.

Tačiau protas protui nėra lygus. Tas, kuris yra didesnis, kuris daugiau išlavintas, daug giliau viską supranta ir įvertina, todėl didesnį turi džiaugsmą dėl savo laimėjimų, bet didesnį ir skausmą dėl pralaimėjimų. Mažas, pvz., vaikelis džiaugiasi savo žaislais ir verkia jų netekęs. Tačiau tas džiaugsmas, o nei skausmas nėra dideli ir gilūs, jis juos greit užmiršta, nes jo protas yra mažas ir neišlavintas. Visai kitaip viską supranta ir įvertina suaugęs žmogus, todėl jo skausmai ir džiaugsmai daug yra didesni negu mažo

vaikelio. Dar giliau viską supranta ir įvertina mokslininkas, todėl daugiau kenčia nelaimėse negu nemokslininkas, teisingai Pamokslininkas pastebi, kad *"kur daug išminties, ten daug ir apmaudo, ir kas daugina žinojimą, daugina ir vargą"*, Pam. 1, 18.

Pažvelkime dabar į pražuvusiųjų protą ir patyrinėkime jo nuotaiką, o pamatysime, kaip tas protas yra pasidaręs neapsakomo skausmo šaltinis.

Pražuvusiųjų protas yra labai didelis, taip didelis, kad nei vienas žemiškas protas negali jam prilygti, o tai dėl to, kad iš vienos pusės yra sutvertas sulig Dievo paveikslu ir panašumu, todėl slepia savyje dieviškojo didumo žymes; o iš kitos pusės, yra išsilaisvinęs iš kūno varžtų. Kol žmogus gyvena žemėje, jo protas panašus yra į kalinį, uždarytą kalėjime. Kalinys girdi kai kada kokį triukšmą už kalėjimo sienų, bet negali nei suprasti, nei įsivaizduoti, kas ten vyksta ir kas kelia tą triukšmą. Tik išėjęs iš kalėjimo pamato pilną tiesą.

Panašiai yra ir su mūsų siela. Kol gyvena kūne, ji negali suprasti pilnai dvasios dalykų, negali suprasti net pati savęs, nes kūnas, kurio pagalba ji naudojasi žinias rinkti, teikia jai žinių tik apie kūniškus dalykus, o apie dvasiškus dalykus ji pati spėlioja iš kūniškų įspūdžių ir tik apgraibomis, kaip neregys, eidamas vidumiesčiu. Bet kada siela išsivaduoja iš kūno varžtų, pamato savo nelaimę, kad yra praradusi didžiausią vertybę, kuri yra Dievas, ir tai praradusi visiems amžiams, be jokios atgavimo vilties. Pamato begalinį Dievo gerumą, kuris nenori nei vieno žmogaus pražūties, kuris visiems prirengė tiek malonių, kad kiekvienas gali būti išganytas, reiškia ir pražuvusieji galėjo būti išganyti.

Visi tie proto regėjimai kelia pirmiausia neapsakomą išgąstį, todėl Išminties knyga ir sako, kad *"tai pamatę anie nusigąs baisiu išgasčiu"*, Išm. 5, 2. Kadangi nelaimė jau čia pat ir nėra iš jos išsigelbėjimo, pajus tokį skausmą,

kokio žemėje nėra ir nei būti negali, nes nė viena gyvybė nepakęstų tokio skausmo, teisingai tad psalmė sako, kad *"jie kaip avys guldami į mirusiųjų buveinę, mirtis ryja juos"*, Ps. 48, 15. Galima čia pritaikinti ir tai, ką Apreiškimas sako: *"Tomis dienomis žmonės ieškos mirties ir jos neras; jie trokš numirti, bet mirtis bėgs nuo jų"*, Apr. 9, 6.

Kai žmogus turi didelį skausmą, nepajėgia nei mąstyti, nei kalbėti apie ką kitą, o tik apie savo skausmą; todėl ir prakeiktieji nuolat mąsto apie savo nelaimę, o iš tų minčių plaukia nuolatinis skausmas. Žemiški skausmai turi pertrauką, nes ligonis arba užmiega, arba gauna vaistų, kurie lengvina jam skausmus. Pagaliau turi nors kibirkštėlę vilties, kad pagis, arba jei nepagis, tai numirs, bet amžinai tokioje būklėje nepasiliks. Tokios pertraukos ir tokio palengvinimo neturi pasmerktieji, jie žino ir tai aiškiausiai žino, kad jų padėtis nepakitės, kad per amžius pasiliks tokia pat, todėl Išganytojas apie tai ir įspėja, sakydamas: *"Jų kirmėnas nemiršta ir ugnis negęsta"*, Morkaus 9, 43.

2. VALIOS NUOTAIKA

Kaip protas ieško tiesos, taip valia gėrio, ir tokio gėrio, kuriuo galėtų pripildyti savo talpumą. Tas talpumas yra begaliniai didelis, nes yra Dievo paveikslo ir panašumo atspindys, o Dievas juk yra neribotai didelis. Kadangi neribotai didelio sutvėrimo nėra nė vieno, todėl nė vienas negali pripildyti valios talpumo ir numalšinti jos troškimo, tai gali padaryti vienas Dievas.

Kol žmogus gyvena žemėje, kūnas varžo valios jėgas, todėl valia netrokšta savo gėrio visomis jėgomis, pasitenkina vien gėrio nuotrupomis. Bet kūno varžtams nutrūkus, atbunda valioje pilnas ir begalinis gėrio troškimas, kurį gali numalšinti vienas Dievas, o Jis yra amžinai prarastas. Koks skausmas kyla viduje, to niekas neapsakys.

Pirmiausia užsidega didžiausia Dievo neapykanta. Kaip tai įvyksta, galime pasigauti šiek tiek šviesos iš žemiškų

santykių. Visuomet nekenčiame to, kas teikia mums skausmą, o juo didesnis skausmas yra suteikiamas, juo didesnė kyla neapykanta. Kadangi pasmerktieji laiko Dievą savo neapsakomų skausmų priežastimi, todėl ir užsidega taip didelė Dievo neapykanta, kaip yra didelis jų skausmas.

Dievo gerumas sukels juose ypatingą skausmą. Kad Dievas būtų žiaurus, neteisingas, engėjas, pražuvusieji turėtų bent savo akyse pasiteisinimo, kad nekenčia Dievo, kad kovojo su neteisybe, kovojo už tiesą ir laisvę, žmonių gerovę; nors ir žuvo, bet žuvo garbingai, nes garbinga yra kovoti su galingu priešu ir žūti toje kovoje, jei buvo kovojama už kilnius idealus. Tokio susiraminimo ir savo pražūties pateisinimo žuvusieji neturės, nes aiškiai matys, kad vienintelė jų pražuties priežastis yra jų niekšystė, nes žemas ir niekšiškas darbas nekęsti ko nors už tai, kad jis yra geras. Juk tokio jausmo negalėjo pakelti nei apaštalas Judas, Kristaus išdavikas, todėl šaukdamas: "Nekaltą kraują išdaviau" nuėjo ir pasikorė.

Paskui neapykantą eina kerštо jausmas, juk pyktis yra ne kas kita, o tik kerštо troškimas. Žuvusieji tad, degdami neapsakoma Dievo neapykanta, dega ir neapsakomu kerštо troškimu, todėl piktžodžiauja Dievo vardui ir nori sunaikinti Dievo karalystę žmonių ir net neprotingų sutvėrimų tarpe. Jei ne angelai sargai, prapuolusieji sunaikintų visus Dievo kūrinius. Jie ypatingai nekenčia žmonių ir daiktų, kurie yra Dievui pašvęsti, todėl ypatingai norėtų juos sunaikinti.

Kadangi pražuvusieji mato, kad daug žmonių pasiekia išganymą vykdydami Dievo valią, todėl dega pavydu ir norėtų pražudyti visus žmones. Iš to kyla noras visus gundyti ir atitraukti nuo Dievo.

Prie tų visų skausmų prisideda desperacijos skausmas, kuris yra labai didelis ir skaudus. Nėra tos piktadarystės, kurios drovėtųsi apimtas desperacijos žmogus. Dažnai kė-

sinosi prieš savo ir kitų gyvybę, todėl žuvusieji šauksis mirties, kurios niekad nesulauks.

Ar žuvusieji gailisi už savo nuodėmes? Jie gailisi vien to, kad pateko į tą baisią kančių vietą, bet nesigaili, kad Dievą prarado, jį rūstindami, todėl jei galėtų dar labiau jį rūstintų. Tokiose aplinkybėse ir tokioje nuotaikoje esant, atsivertimas yra negalimas, todėl žuvusieji niekad neatsivers.

Žuvusieji nekenčia ne vien Dievo ir šventųjų, jie nekenčia ir vieni kitų, nes artimo meilė yra Dievo meilės spindulys, o žuvusieji neturi Dievo meilės, todėl neturi ir tarpusavės meilės, vieni kitiems neparodo jokios užuojautos, nes neturi jokios dorybės.

Nepaisant visa to, Dievas ir jiems rodo gailestingumą, nes neleidžia jiems tiek kentėti, kiek jie yra užsitarnavę, jų kančios pagal teologus daug mažesnės, negu jų kaltės.

Prašykime tad Viešpaties ir karštai prašykime, kad mus apsaugotų nuo amžinos pražūties, o apsaugos, jeigu vykdysime jo valią, nes mūsų Išganytojas mus įspėja, kad *"ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie, įeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę"*, Mato 7, 21.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, baisus ir skaudus Tavo žodis apie žuvusiųjų likimą, todėl sunku mums nusilenkti prieš jį. Ar galimas daiktas, kad Tu, kurio esmė — gerumas, kurio apvaizda — gailestingumas, leistumei Tavo sutvėrimui kankintis per amžių amžius ir piktžodžiauti Tavo vardui. Daugelis žmonių, kurie daugiau pasitiki savo išmintimi, negu Tavo žodžiu nepajėgia suderinti šių, rodos prieštaraujančių tiesų, todėl arba jas atmeta visiškai, arba taip aiškina, kad jos praranda visą savo bauginanti rimtumą. Kadangi, Viešpatie, Tavo žodis negali klysti, nei kitų vesti į paklaidą, todėl lenkiamės prieš jį su baime ir drebėjimu ir kviečiame į pagalbą kitas Tavo tiesas, kad padėtų mums suprasti pragaro paslaptį. Pirmoje eilėje Tavo Sūnaus baisi

kančia ir mirtis turėtų mums atidaryti akis į nuodėmės paslaptį. *"Jūs esate atpirkti nuo tuščio jūsų iš tėvų paveldėto pasielgimo ne gendančiais auksu ir sidabru,* rašo šv. Petras, *bet brangiausiu krauju Kristaus, kaip nesutepto ir be ydos avinėlio"*, 1 Petro 1, 18. Tas tuščias mūsų tėvų pasielgimas užtraukė mums taip didelę skolą, kad jos niekas negalėjo užmokėti: nei mirtis, kuria išlyginamos žemiškos kaltės valdžių akivaizdoje, nei kentėjimai, nei gyvulių, o net nei žmonių aukos. Tavo teisingumui atsiteisti reikėjo Tavo Sūnaus kančios ir mirties, ir tai tokios mirties, už kurią nėra baisesnės žemėje. Galime tad, Viešpatie, Tau atlyginti savo skolas Tavo Sūnaus atneštais turtais, bet tik tol, kol gyvename žemėje, ir tik tada, kai būsime vienybėje su Tavo Sūnumi, kada būsime jo sąnariai. Jei kas pasinaudos tąja proga, be skolų nueis pas Tave, o jei ne, kitame pasaulyje reikės jam atsilyginti savaisiais turtais, kurie tiek reiškia Tavo akyse, kad, tarsi, jų visai nebūtų. Kaip bedugnės negalima užpilti dulkėmis, taip negalima atsilyginti ir Tavo teisingumui mūsų pačių pastangomis ir kentėjimais. Teks tuomet kentėti žuvusiems amžinai, nes Tavo teisingumas taip yra neribotai didelis, kaip kad ir gailestingumas. Iš kitos vėl pusės žmogus yra sutvertas sulig Tavo paveikslu ir panašumu, todėl nešioja savyje Tavo neribotumo žymes. Jo buvimas, kaip kad ir Tavo, neturi pabaigos. Jo protas, kaip kad ir Tavo, turi neribotai didelį talpumą su tuo skirtumu, kad Tavo protas yra pripildytas neribotai didele tiesa, kuri yra Tavo esmė, o jo dar tik rengiasi prie tos iškilmingos valandos, kai bus pripildytas. Panašiai yra ir su jo valia. Ji ir turi begaliniai didelį talpumą, kurį galės pripildyti tik neribotai didelis gėris, kaip kad ir Tavo valios talpumą užpildo Tavo esmės neribotai didelis gėris. Jei dabar, Viešpatie, žmogus užčiaups savo burną, kad Tu jos nepripildytumei, jei nusikreips nuo Tavęs trokšdamas patenkinti savo begalinį tiesos ir gėrio alkį ne Tavimi, o tik sutvėrimais, jis apsiriks ir turės badauti per amžius. Iš to kils toks skaus-

mas, kuriam lygaus nėra žemėje. Teisingai tad Tavo Sūnus mus įspėja, kad geriau išlupti sau akį, nukirsti ranką, koją, negu turint visus tuos sąnarius patekti į pragaro ugnį. Paveik tad, Viešpatie, mūsų protą ir širdį, kad nesigailėtume jokios aukos išganymą laimėti, o pragaro išvengti, nors reiktų ir žemišką gyvybę prarasti.

Pasižadame, Viešpatie, šiandien nuolat kartoti Tavo Sūnaus žodžius: *"Geriau tau vienakiui įeiti į Dievo karalystę, kaip turint abi aki būti įmestam į ugnies pragarą"*, Morkaus 9, 46.

APIE DANGAUS LINKSMYBES

Gruodžio 2 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime šv. Povilo žodžius, kuriais jis išreiškia dangiškųjų gėrybių gausumą: „Ko, sako, akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, Dievas prirengė tiems, kurie jį myli", 1 Kor. 2, 9.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad užsidegtume dangiškųjų gėrybių troškimu, nes be troškimo nėra darbų, o be darbų nėra dangaus.

MĄSTYMAS

1. DANGAUS LINKSMYBIŲ NEGALIMA IŠREIKŠTI ŽMOGAUS KALBA

Galime vartyti visų tikybų, kokių tik yra žemėje, šventus raštus, tačiau niekur nerasime tinkamo ano pasaulio linksmybių aprašymo, būtent tokio, kuris atitiktų tikrenybę.

Kultūringieji senovės romėnai ir graikai vaizdavosi dangų kaip gražias pievas ir laukus, kur slankioja išrinktųjų vėlės šešėlių pavidaluose, neturėdamos net to džiaugsmo ir gyvumo, kurį turi šios žemės gyventojai.

Mahometonai piešia dangų kaip kokią arabišką kavinę su visais patraukiančiais įtaisymais ir valkyrijų patarnavimais.

Budistai skęsta nirvanoje, kurioje gęsta visa žmogaus sąmonė, visi džiaugsmai ir troškimai. Tokio dangaus žmogiškoji prigimtis nepakenčia, todėl paprasta liaudis nesilaiko filosofiškojo budizmo ir vaizduojasi dangų kaip linksmybių vietą.

Karingosios tautos tęsia savo karus ir po mirties, todėl į savo karių kapus deda ginklus, šarvus, pabalnotus žirgus ir kitus karo pabūklus bei reikmenis.

Medžioklinės tautos tikisi po mirties patekti į miškus ir tyrus, kur galės sau medžioti daug patogiau negu žemėje.

Kiekviena tauta, kaip matome, tikisi rasti danguje tai, ką labiausiai buvo pamėgusi žemėje ir kuo labiausiai džiaugėsi.

Net apreikštoji tikyba neturi tinkamo dangaus linksmybių aprašymo, nes tai, ką aprašo apaštalas šv. Jonas savo Apreiškimo knygoje, sukelia mumyse daugiau žemiškojo grožio pasigėrėjimą negu dangiškojo. Galime tad kelti dangaus linksmybių didumą, kiek tik pajėgiame, tačiau tik tautų apaštalo žodis pasiliks teisingas, būtent, kad akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, ką Dievas prirengė tiems, kurie jį myli.

To negalėjimo išreikšti žodžiais dangaus linksmybių yra dvi priežastys: viena — mūsų kalbos netobulumas ir kita — dangaus linksmybių didumas.

a. Kalbos netobulumas. Mūsų kalba yra susikūrusi žemiškiems reikalams išreikšti ir pirmiausia — kūniškiems, todėl, kai reikia išreikšti dvasiškus, o ypatingai dangiškus dalykus, mums trūksta žodžių. Tiesa, Dievas, apreikšdamas mums išganymo tiesas, apreiškė ir dangaus linksmybes, tačiau turėjo prisitaikinti prie mūsų silpnybės ir išreikšti jas mūsų kalbos žodžiais; kitaip nebūtume supratę Dievo kalbos. Kadangi tie žodžiai pirmoje eilėje reiškia kūniškus da-

lykus, tai ir dangaus linksmybės, jais aptartos, įgauna mūsų mintyse žemiškų linksmybių vaizdą, o tai labai yra toli nuo tikrenybės. Kaip neregys nuo užgimimo negali įsivaizduoti pavasario gražumų, nors gali kalbėti apie juos, sekdamas kitų kalbą, taip ir mes galime kalbėti apie dangaus linksmybes, bet jų įsivaizduoti negalime.

b. Dangaus linksmybių didumas. Žmogus yra sutvertas pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Tas paveikslas ir panašumas pasireiškia mumyse neribotai dideliais tiesos ir gėrio troškimais. Kadangi nėra žemėje tokio daikto, kuris galėtų patenkinti tokius troškimus, todėl nėra nė vieno žmogaus, kuris būtų patyręs žemėje tikro ir pilno džiaugsmo. O jei nėra patyręs, tai negali jo nei aprašyti. Štai kodėl įvairiuose raštuose greičiau rasime aprašytus skausmus, negu džiaugsmus ir tai geriau ir vaizdingiau, nes žmogus žemėje turi daug daugiau skausmų negu džiaugsmų.

2. DANGAUS LINKSMYBĖS PAGAL APREIŠKIMĄ

Štai kokiais žodžiais šv. Jonas apaštalas aprašo šventųjų būklę danguje: *"Aš girdėjau didelį balsą iš sosto tariant: Štai Dievo padangtė su žmonėmis, ir jis gyvens su jais; jie bus jo tauta, ir pats Dievas bus su jais jų Dievas. Dievas nušluostys nuo jų akių kiekvieną ašarą; mirties daugiau nebebus, nei dejavimo, nei skausmo nebebus daugiau, nes kas buvo pirma, išnyko"*, Apr. 21, 3—4.

Verkia žmogus tada, kai turi kokį skausmą, o skausmą turi, kai ko labai nori, bet negali pasiekti. Nori kas žemiškų gėrybių, kad jomis galėtų aprūpinti kūno reikalus, bet jų neturi, todėl vargsta vargą, kenčia ir verkia. Nori sveikatos, o čia ligos kankina, todėl verkia. Myli savo artimuosius ir nori su jais visada gyventi, o čia mirtis atima, ką buvo branginęs, todėl dejuoja ir verkia. Jei tad Dievas nušluostys danguje kiekvieną ašarą, reiškia patenkins visus troškimus.

Ko žmogus trokšta? Trokšta pirmiausia savo kūnui gyvybės, sveikatos ir grožio. Visi tie trys troškimai bus patenkinti iki aukščiausio laipsnio, nes mirties daugiau nebebus, nei dejavimo, nei skausmo. Kas dėl kūno gražumo, tai jį turėsime tokį, kokį Kristus turėjo prisikėlęs iš numirusių, ypatingai tie, kurie einame prie šv. Komunijos čia, žemėje. Koks bus to kūno gražumas, parodė mums patsai Kristus, atsimainydamas ant kalno Tabor. *"Jo veidas sužibo kaip saulė"*, sako evangelija (Mato 17, 2). Apaštalai taip buvo sužavėti tuo regėjimu, kad norėjo pasilikti ant kalno amžinai. *"Viešpatie,* sako, *mums čia gera būti; jei nori, padarykime čia tris padangtes"*, Mato 17, 4. Jei apaštalai buvo taip sužavėti vienu tik atsimainiusio Kristaus regėjimu, kad nenorėjo grįžti namo, norėjo amžinai likti ant kalno, tai koks bus džiaugsmas tiems danguje, kurie bus apvilkti panašiu kūnu, o kad bus apvilkti, liudija pranašas Danielius, sakydamas: *"Daugelis tų, kurie miega žemės dulkėse, pabus, vieni amžinam gyvenimui, kiti sugedimui, kad matytų jį visuomet. Mokytieji žibės kaip tvirtumos spindėjimas, ir kurie moko daugelį teisybės, kaip žvaigždės per amžių amžius"*, Dan. 17, 2—3.

Žmogaus dvasia turi du troškimu, būtent tiesos ir gėrio. Žmogus trokšta žinoti ir turėti kaip nuosavybę tai, ką sužinojo. Vienas ir kitas troškimas niekad nebūna patenkinamas žemėje, nes ieškodami tiesos su didžiausiu įsitempimu susekame vos mažą jos kibirkštėlę, o jau ją užvaldyti jokiu būdu nepajėgiame.

Visai kitaip dalykai virs danguje. Ten matysime Dievą taip, kaip jis yra, veidas į veidą. Ką tai reiškia? Tai reiškia netarpiškai. Šiandien visus daiktus pažįstame tarpiškai, tarpininkaujant idėjai arba sąvokai. Kadangi nėra tokios sąvokos, kuri pilnai išreikštų visas realybes, iš kurių daiktas susideda, kaip kad nėra fotografijos, kuri išreikštų visą žmogų net su jo dvasia ir dvasios gyvenimu, todėl pil-

nai mes nepažįstame nė vieno daikto. Jei pažinsime Dievą taip, kaip jis yra, pažinsime ne sąvokos pagalba, o tik per jį patį, sąvokos vietą mūsų prote užims pats Dievas. Koks tuomet žinojimas ir koks džiaugsmas apims tą, kuris regės Dievą, niekas negali šiandien nei suprasti, nei išreikšti.

Valios troškimas turėti Dievą ir tai turėti ne laikinai, o tik amžinai bus pilniausiai patenkintas, nes niekas negalės mums Dievo atimti, todėl nebus baimės jį prarasti.

Brangi žmogui ir laisvė, jis galvą guldo už ją. Danguje turėsime laisvę, kokios nėra žemėje, galėsime skrajoti po neišmatuojamus žvaigždynų plotus ir džiaugtis Dievo darbais.

Žmogus pasiilgsta draugystės, todėl ieško jos. Danguje turėsime milijonus šventųjų ir angelų draugystę, būsime su jais surišti tokia meile, kokios nėra žemėje. Matysime savo Išganytoją, jo Švenč. Motiną, galėsime reikšti dėkingumą už gautą pagalbą.

Darbininkas uoliai dirba sunkiausius darbus, jeigu žino, kad laukia jį gausus užmokestis, uoliai dirbkime ir mes išganymo darbą, nes laukia mūsų tokis užmokestis, kurio nei akis neregėjo, nei ausis negirdėjo.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, sėdamas troškimus į savo sutvėrimų prigimtį, Tu sutvėrei ir daiktus, kurie gali patenkinti tuos troškimus. Jei sutvėrei akį, sutvėrei ir šviesą, kuri tenkina akies troškimus. Panašiai iš Tavo dosnumo tenkinasi uoslė maloniais kvapais, gomurys ir viduriai skaniu maistu, nes pasėdamas troškimą, o nesuteikdamas to, kas gesina tą troškimą, būtum paskandinęs savo sutvėrimus neapsakomuose skausmuose, gi tai priešinasi Tavo gerumui. Pasitikėdami tad, Viešpatie, Tavo gerumu ir Tavo išmintimi, galime jau iš anksto atspėti, kad ten, kur yra koks nors Tavo ranka pasėtas troškimas, turi būti ir daiktas, į kurį tas troškimas linksta. Mes galime nematyti jo savo akimis, neapčiuopti savo rankomis, bet negalime pa-

sakyti, kad jo nėra, kaip kad negalime pasakyti, kad retežio nėra kito galo, jei vieną jau laikome rankoje. Tyrinėdami, Viešpatie, žmogiškąją prigimtį, kurią Tu sutvėrei pagal savo paveikslą ir panašumą, randame joje dviejų rūšių troškimus, būtent kūniškus, kurie kyla kūne ir turi tikslo aprūpinti jo reikalus, ir dvasiškus, kurie kyla dvasioje ir turi tikslo aprūpinti mūsų dvasios reikalus. Kad suteikei begales gėrybių kūno reikalams aprūpinti, liudija visa gamta su savo gyvais ir negyvais daiktais, kuriuos Tu atidavei žmogui, bet kad dar daugiau gėrybių prirengei mūsų dvasiai, to negali suprasti savo jėgomis nei vienas protas. Teisingai tad šv. Povilas sako, kad akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, ką Tu prirengei tiems, kurie Tave myli. Bet, Viešpatie, jeigu mes negalime apimti savo protu dangiškųjų gėrybių aukštumo, negalime jų nė norėti, o nenorėdami, negalime nei jų siekti, nei jų siekimui prisirengti. Tačiau, Viešpatie, pradėjęs išganymo darbą, Tu jį ir užbaigi. Pirmiausia Tu pasiuntei savo tarnus į visą pasaulį kviesti žmonių į dangiškąjį pokylį, Tu jiems įsakei eiti keliais ir keleliais, sustoti kryžkelėse ir visus verste versti įeiti į Tavo namus, kad jie būtų pilni. O kad niekas nebūtų trukdomas stoka dangiškam pokyliui tinkamo drabužio, Tu siunti pakviestiesiems skaistų pašvenčiamosios malonės drabužėlį, kuris pakeičia visą žmogų, sukuria jame dangiškųjų gėrybių troškimą ir padaro jį malonų Tavo akims. Jei tad kas nepateks į dangiškas linksmybes, jo paties bus kaltė, nes nenorėjo priimti Tavo kvietimo. Gelbėk mus, Viešpatie, nuo tokios nelaimės, įdėk savo pirštus į mūsų ausis ir atidaryk jas, kad išgirstume Tavo tarnų balsą. Apipink erškėčiais visas žemiškas gėrybes, kad mūsų širdis trauktųsi nuo jų su skausmu, kai tik bandys prie jų glaustis, ieškodama savo laimės. Stiprink mūsų jėgas ir narsą, kad neišsigąstume tų vargų ir skausmų, kurie laukia mus kelyje į amžinybę, bet nugalėtume tąja tautų apaštalo

mintimi vedini, *"kad šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta"*, Rom. 8, 18.

Pasižadame, Viešpatie, priimti šiandien kiekvieną skausmą ir sunkenybę su džiaugsmu, kaip brangenybę dangiškosios kelionės išlaidoms padengti.

ŠVENČIAUSIOSIOS P-LĖS NEKALTAS PRASIDĖJIMAS

Gruodžio 8 d.

1. ĮŽANGA. Prisiminkime Dievo žodžius, ištartus dar rojuje, kuriais jis žada nupuolusiai žmonijai atsiųsti tokią moterį, kuri sutrinsianti žalčio galvą, o jis nepajėgsiąs jai įkąsti: „Aš, sako, padarysiu neprietelystę tarp tavęs ir moteriškės, tarp tavo ainijos ir jos ainijos; ji sutrins tavo galvą, o tu tykosi jos kulnies," Prad. 3, 15.

2. ĮŽANGA. Prašykime Viešpaties malonės, kad pamiltume tą nekaltumą, kurį mums prarado pirmoji mūsų motina, kad, pamilę, vengtume tų pavojų, kuriuose tas nekaltumas žūva.

MĄSTYMAS

1. NEKALTUMAS

Dievas, kurdamas savo karalystę žemėje, nenorėjo, kad jo valdiniai jam iš prievartos ir baimės pasiduotų bei jo klausytų, kaip kad klauso žemiškųjų karalių valdiniai, bet laisvai ir iš meilės, kaip kad šeimoje geri vaikeliai klauso savo tėvų.

Tuo tikslu šalia daugelio prigimties gėrybių, kurios viršijo visų kitų tvarinių gėrybes, Dievas suteikė pirmajam žmogui tai, į ką nė vienas sutvėrimas negalėjo turėti teisių, būtent pašvenčiamąją malonę. Toji malonė darė pirmuosius žmones Dievo prigimties dalyviais, jo vaikeliais, dangiškosios laimės paveldėtojais. Ji taip veikė žmogaus prigimtį, kad darė labai lengvą pareigą mylėti Dievą iš visos širdies ir iš visos sielos. Be to, ji saugojo žmogų nuo kančių ir mirties.

Šią dovaną galima būtų nors šiaip taip įsivaizduoti, svajojant apie pasakišką karalių, kuris paimtų į savo šeimą paprastą vaikelį ir suteiktų jam visas karališkųjų vaikelių teises, būtent gyventi karaliaus rūmuose ir naudotis visomis karaliaus rūmų garbėmis, patogumais ir gėrybėmis.

Kad žemiškoji Dievo karalystės gyventojų laimė būtų pilna, reikėjo, kad žmonės mylėtų vienas kitą, kad vienas kito neskriaustų, nepersekiotų, vienas su kitu nekovotų, nes kovos ardo gyvenimą, neša skausmą ir mirtį. Tuo tikslu Dievas iš karto nepripildė žemės žmonėmis, kaip kad dangų pripildė angelais, bet sutvėrė pirmąją žmonių porą ir įsakė jiems veistis ir dauginti ir pripildyti žemę. Būdami tos pačios kilmės ir jausdamies vienų tėvų vaikai, žmonės labai lengvai galėjo vienas kitą mylėti, nes neturėjo kuo skirtis nuo kitų ir keltis į puikybę, kaip kad yra tose tautose, kurios įvairioms giminėms ir luomams pripažįsta skirtingas kilmes.

Visos pirmiesiems tėvams suteiktos dovanos gimimo keliu turėjo pereiti į visus žmones. Tuo būdu žemė turėjo prisipildyti žmonėmis, kurie, mylėdami Dievą visa savo širdimi, o artimą kaip patys save, turėjo dauginti Dievo dovanas, garsinti jo gerumą ir gailestingumą, o sau laimėti amžinąją laimę danguje. Tai buvo meilės ir nekaltumo karalystė.

2. KALTUMAS

Šėtonas, nekęsdamas Dievo, pasiskubino suardyti Dievo karalystės planus ir ant jos griuvėsių sukurti savo karalystę, kur žmonės nekęstų Dievo, visur laužytų jo valią ir naikintų jo garbę. Tuo tikslu jis nusėlino į rojų, gudriai sugalvota pagunda prigavo pirmuosius tėvus, išplėšė jiems iš Dievo suteiktas gėrybes ir įdiegė nuodus, kurie pamaži turėjo temdyti žmonių protą, širdį užkrėsti Dievo ir žmonių neapykanta ir daryti visus žmones nelaimingus, kaip

kad jis pats buvo nelaimingas. Tai buvo kaltumo, prapulties ir pragaro karalystė.

Pirmieji tėvai, paklausę šėtono, prarado Dievo duotąsias dovanas, užsitraukė vargus, skausmus ir mirtį, dvasišką biaurumą ir skurdą. Gimdymo galios neprarado, bet jau neturėjo tų gėrybių, kurias turėjo perduoti savo vaikams, perdavė tai, ką turėjo, būtent dvasišką biaurumą, skurdą ir vargą. Gimusieji iš jų vaikai jau nebebuvo Dievo vaikeliai, nes nešiojo savyje visų septynių didžiųjų nuodėmių užuomazgas: ir puikybės, ir godumo, ir paleistuvystės, ir apsiryjimo - girtybės, ir pykčio, ir pavydo, ir tingėjimo Dievo tarnyboje, kurios riedėdamos traukė juos šalin nuo Dievo, gadino jų protą, širdį ir visus jausmus ir darė biaurius Dievo akims, todėl šv. Povilas ir sako, kad prigimtimi buvome rūstybės vaikai, Efez. 2, 3.

3. ŠVENČIAUSIOSIOS P-LĖS NEKALTUMAS

Kai išmušė gelbėjimo valanda, Dievas pradėjo savo darbą nuo tos, kuri pirmutinė nusikalto, būtent nuo moters.

Nuo amžių pramatęs žmogaus nupuolimą ir visos žmonijos skendėjimą nuodėmėje, jis išrinko vieną moterį, kurią nutarė apsaugoti nuo žalčio įkandimo ir nuo viso dvasiško biaurumo, skurdo ir vargo, kurį tas įkandimas turėjo užtraukti. Ji turės sutrinti žalčio galvą, padaryti jam galą, o įkąstiesiems patiekti vaistų, kad galėtų pasigydyti ir išvengti amžinosios mirties. *"Aš,* sako Dievas žalčiui, *padarysiu nepriėtelystę tarp tavęs ir moteriškės, tarp tavo ainijos ir jos ainijos; ji sutrins tavo galvą, o tu tykosi jos kulnies",* Prad. 3, 15.

Tai, ką Dievas buvo žadėjęs, laikams pasibaigus jis įvykdė. Švenčiausioji P-lė pradeda savo žemiškąjį gyvenimą motinos įsčioje kaip visi žmonės, tačiau be žalčio nuodų, nuo kurių iki šiol nė vienas žmogus nebuvo laisvas. Ji nedalyvauja pirmųjų tėvų kaltėje, todėl neturi jų sutepimo.

Ji pilna malonės, todėl skaisti ir graži Dievo akims. Ji neturi savyje septynių didžiųjų nuodėmių užuomazgų, todėl Dievo ir artimo meilės dorybė, nerasdama joje kliūčių, nuves ją iki aukščiausio tobulybės laipsnio. Jos neveiks puikybė, todėl laikys save tik Viešpaties tarnaite. Ji nesigirs savo išaukštinimu, neieškos garbės žmonėse, slėps savyje Dievo stebuklus net nuo savo sužiedotinio, šv. Juozapo, kuris tik iš angelo lūpų sužinos, kas darosi su Marija. Ji nežinos, kas yra godumas, todėl nerinks turtų, gyvens neturte ir niekam nesiskųs. Ji pirmutinė supras skaistybės brangumą, todėl sulaukusi trijų metų amžiaus padarys skaistybės įžadą, pramindama kelią į skaistybę nesuskaitomoms minioms. Ji nežinos, kas yra pyktis, todėl stovės po kryžium su didžiausiu skausmu, bet nepyks, nešauks pražūties tiems, kurie kals jos Sūnų prie kryžiaus, priešingai ji melsis už juos, kaip kad girdės savo Sūnų besimeldžiantį už juos. Ji neturės pavydo, todėl linkės kiekvienam žmogui gera su didžiausiu nuoširdumu, kuris pagaliau prives ją prie savo Sūnaus paaukojimo už žmonių gerovę. Svetimas ir nežinomas jai bus tingėjimas Dievo tarnyboje, todėl uoliai vykdys ir Dievo ir žmonių įstatymus, nors kaikurie ir ne jai bus skiriami. Jos protas nebus aptemęs, todėl taip giliai supras visas Dievo tiesas, kad nė vienas šventasis, nė vienas Bažnyčios daktaras, nė vienas pranašas ar apaštalas negalės jai prilygti. Už tai ji bus pavadinta pranašų, apaštalų, daktarų Karaliene. Kadangi meilė yra skausmo šaltinis šiame žemiškame gyvenime, todėl, įgydama Sopulingosios Motinos ir Kentėtojų Karalienės vardą, parodys tokią meilę, kuriai po Kristaus nebebus lygios žemėje.

Jeigu norėtume dar plačiau pažinti Marijos nekaltumą, skaitykime ir mąstykime loretaniškąją litaniją ir daug įgysime šviesos, nes kiekvienas šauksmas yra to nekaltumo atspindys.

4. MOTERS GARBINGAS PAŠAUKIMAS

Švęsdami Nekaltąjį Švenčiausiosios P-lės Prasidėjimą, turime apsistoti dar prie vienos labai aiškios tiesos, bet lengvai užmirštamos, būtent, kad žmonijos santykiuose su Dievu moteris daugiau sveria negu vyras. Šėtonas pirmutinis suprato tą tiesą, todėl, norėdamas sugriauti Dievo karalystę žemėje ir atitraukti žmones nuo Dievo, savo pragaištingą darbą pradėjo nuo moters. Jis gerai žinojo, kad moteris, netekusi Dievo, bus tinkamiausias jo karalystės apaštalas, jo sumanymų ir planų vykdytojas, nes Dievas buvo jai suteikęs jautresnę ir dievotesnę širdį, kad būtų jo karalystės apaštalas. Netekusi Dievo, ji nepraras savo jautrumo, bet panaudos jį ir visą savo veiklumą, kurį žadina jautrumas, ne Dievo, bet šėtono karalystei ugdyti. Nuo rojaus iki Kristaus žmonija buvo turėjusi daug garsių karalių, galingų vadų, didelių išminčių, o vis vien negalėjo surasti tiesos kelio ir sugrįžti prie Dievo, nes moteris buvo suteršta, pažeminta ir paniekinta, ji nedalyvavo Dievo karalystės darbuose.

Pabaudos ir pamokymo laikui pasibaigus, Dievas ištiesia savo pagalbos ranką, bet gelbėjimo darbą pradeda nuo moters, jai sugrąžina nekaltybę, kurią ji buvo praradusi rojuje ir kviečia ją dirbti ne šėtono, bet Dievo darbus žemėje. Moteriai dirbant drauge su Bažnyčia ir jos vadovybėje, Dievo karalystė ne tik laikosi, bet plinta nuo vieno žemės krašto iki kito krašto.

Kovoje su Dievo karalyste pragaras ir šiandien griebiasi tų pačių priemonių, kaip ir rojuje, jis stengiasi atimti moteriai Dievą ir įtraukti ją į savo darbų sūkurį. Pasaulis, ištikimas pragaro talkininkas, jo planus ir vykdo. Pašiepimais ir atvirais persekiojimais stengiasi užgesinti moteryje dievotumą. Pragaištingomis drabužių madomis, begėdiškais šokiais ir teatrais, vyriškais sportavimais stengiasi išrėdyti moterį iš drabužių, apnuoginti ją, atimti jai dro-

vumo ir gėdos jausmus. O kada tai atsiekia, padaro moterį tikrą šėtono apaštalą. Tūkstančiais atvejų gyvenimas patiekia iškalbingiausių pavyzdžių.

Švęsdami tad Nekaltą Švenčiausiosios P-lės Prasidėjimą, susipraskime ir stokime į kovą prieš pasaulio pasikėsinimą išniekinti ir pažeminti moterį, atimti jai visą šventumą ir garbingumą ir padaryti šėtono apaštalu. Pirmiausia reikia šviesti pačią moterį, kad ji susiprastų ir nesiduotų vedama į pražūtį. Reikia paskui, kad susiprastų visi tikintieji ir geros valios žmonės, kad ieškodami šviesos nesemtų jos iš pragaro, bet iš Kristaus ir jo įsteigtosios Bažnyčios.

Kokios mūsų buvo pažiūros ir pastangos iki šiol, kuria kryjptimi ėjome? Atsiprašykime Viešpatį ir pasiryžkime taisyti jo kelius.

ŠIRDIES ŽODIS. Viešpatie, kaip garbingas, kaip brangus ir visai žmonijai reikalingas yra nekaltumas liudija dvi moteri: Jieva ir Marija. Nors abi buvo nekaltai pradėtos, tačiau tik Marija išsilaikė nekaltume. Jieva, prarasdama savo dovaną, prarado ir savo garbingumą, o visą žmoniją pastūmė į prapulties kelią. Jos ir kiekvienos moters vardas pasiliko amžinai surištas su visokeriopo vargo ir skausmo pradžia žemėje. Iki Kristaus visa žmonija niekino ir žemino moterį, tarsi keršindama už skriaudą, kurią moteris jai padarė. Bet ir žmonija be moters pagalbos negalėjo pakilti aukščiau prie Tavęs, Tavęs pažinime ir meilėje, o nei kitose dorybėse, kurios puošia žmogų, nes moteris visur ir visada niekinama ir žeminama tos pagalbos suteikti negalėjo: ji neturėjo tų ypatybių, kurių šiai pareigai reikia, neturėjo nekaltumo. Kada Tu, Viešpatie, pasiryžai gelbėti nupuolusią žmoniją, savo darbą pradėjai nuo moters, grąžindamas jai tas dovanas, kurias ji buvo praradusi, ir suteikdamas dar daugiau, anot tautų apaštalo pasakymo: *"Kur gausėjo nuodėmė, ten dar labiau gausėjo malonė"*, Rom. 5, 20. Toji laimingoji moteris, nuo kurios prasidėjo išganymo darbas, yra Marija, Tavo Sūnaus ir mūsų motina. Ji yra ta, apie

kurią Tu kalbėjai, kad moteris sutrinsianti žalčio galvą, o jis veltui tykos jos kulnies, norėdamas įkąsti, bet neįkąs. Jos nepasiekė gimtosios nuodėmės nuodai, kurie teršė kiekvieną žmogų, ateinantį į šį pasaulį, ir darė jį biaurų Tavo akims. Ji visa buvo nekalta, skaisti ir graži nuo pat pirmojo savo gyvenimo momento, o tą nekaltumą išlaikė visą savo gyvenimą. Tokiu savo poelgiu ji išaukštino moters vardą, o visą žmoniją grąžino iš pražūties į išganymo kelią. Nuo šios valandos niekas daugiau neišdrįsta niekinti moterį ir prikaišioti jai rojaus nuodėmės, nes jei moteris prarado, moteris ir atrado, jei numarino, ji ir atgaivino. Apsaugodamas tad, Viešpatie, Mariją nuo gimtosios sutepties, Tu atidarei mums akis į kilnų moters pašaukimą. Tas pašaukimas yra lygus kunigo pašaukimui su tuo tik skirtumu, kad kunigas veda žmones į Tave, tarpininkaudamas tarp jų ir Tavęs; moteris savo nekaltumu ir dievotumu. Suprato turbūt tą pašaukimą žaltys rojuje, todėl pasiskubino pulti moterį ir jai atimti nekaltumą, kad nebebūtų kam vesti žmones į Tave, nes kunigų dar nebuvo. Bet ir Tu, Viešpatie, patvirtinai tą tiesą, nes, ištiesdamas pagalbos ranką žmonijai, gelbėjimo darbą pradėjai nuo moters, neleisdamas, kad gimtoji nuodėmė suteršty Mariją. Prisiminę tad, Viešpatie, Marijos garbę, kuri plaukia iš jos nekaltumo, prisiminę jos atliktus darbus žmonijos išganymui, turėtume ir mes pamilti visa širdimi nekaltumą, sekti Mariją ir vengti viso to, kas galėtų mums tą nekaltumą atimti. Šaukiame tad, Viešpatie, su karališkuoju pranašu, sakydami: *"Sutverk manyje, Dieve, nesuteptą širdį, ir atnaujink mano viduje tikrą dvasią"*, Ps. 50, 12.

Pasižadame šiandien, Viešpatie, dėkoti Tau už nekaltumo dovaną suteiktą Marijai ir Tavęs prašyti, kad uždegtum mūsų širdį nekaltumo troškimu.